

สุยามรณจสุต เตปิฎกํ

๒๒

สุตตนตปิฎก

องคุตตรนิกายสุต

ตติโย ภาโค

ห้องกรมพระเจ้าน้องยา

๒๙๔.๓๑
๓ ๑๖ ๙
ค. ๕๕ (ค. ๖)

สยามรัฐสัสด์ เทบ็ฏกั

สัตุตบะตบิฏเก อังคุดะตริณิกายสัสด์

ตติโย ภาโค

ปณจก-ณุกนิปาตา

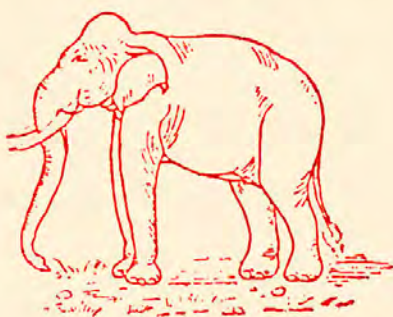
อรรถนิภาคุณากเรน ถาวรวิริยวตุเตน ๑

อาโท โสธิตา

ชินวเรน มหาสังฆราเชน

ปน โสธิตา

ราชปุมุเชน สยามรัฐวาสนา มหาชนเนน มุทุทาบิตา

สยามรัฐสัสด์ ราชธานี

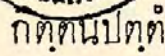
มหามกุฏราชวิทยาลัยเชน ปกาสิตา

พุทธปรินิพพานา ๒๔๗๐

มีกรรมสิทธิตามพระราชบัญญัติ

34488

กรุงเทพ ฯ
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร ถนนราชวิถี

[illegible]

กิตฺตฺนปตฺตํ

ตึกนันทกวีวคโค ปณจโม					ปงโก	๑๘๔
จุตุตถปณณาโสโก					,,	๑๘๕
สทฐมมวคโค ปจโม					,,	๑๘๖
อามาตวคโค ทุติโย					,,	๒๐๗
อุปาธกวคโค ตติโย					,,	๒๒๖
บรณณวคโค จตุตโถ					,,	๒๔๕
พราหมณวคโค ปณจโม					,,	๒๔๖
ปณจมปณณาโสโก					,,	๒๔๗
กิมพิถวคโค ปจโม					,,	๒๔๘
ชกุโกธกวคโค ทุติโย					,,	๒๔๙
ทัฆจาริกวคโค ตติโย					,,	๒๕๐
อาวาสีกวคโค จตุตโถ					,,	๒๕๑
ทุจจริตวคโค ปณจโม					,,	๒๕๒
วคคาธังคุหิตา สุตตุนดา					,,	๓๐๑

ฉกุกนึปาเต

ปจฺมปณฺณาสโก							”	๓๑๖
อาหุเนยฺยวคฺโค ปจฺโม							”	๓๑๖
สํวณฺนิยาทวคฺโค ทุติโย							”	๓๑๖
อนุสฺสวทริยวคฺโค คติโย							”	๓๑๖
เสกฺขปวิหานิยวคฺโค จตุตฺถโก							”	๓๑๖

กิตฺตฺนปตฺตํ

ชมุภิกวकुโค ปญจโม						ขิงกูเก	๓๘๓
ทุติยปณณาสโก						”	๔๓๘
มหาวคุโค ปจโม						”	๔๓๘
เทวดาวคุโค ทุติโย						”	๔๓๙
อรหนตวคุโค ตติโย						”	๔๗๘
สัติวคุโค จตุโก						”	๔๘๔
อานัสสวคุโค ปญจโม						”	๔๙๐
ปณณาสกาสังคหิตอ วคุโค						”	๔๙๕
ติกวคุโค ปจโม						”	๔๙๕
วคฺคาสังคหิตา สุตตุนตา						”	๔๙๘
ปทานุกุโม						”	๕๐๓
อสาธารณนามานิ						”	๕๓๕
คาถานํ ปจฺมปาทา						”	๕๔๓

ສຸຕທນຸທປຶງເກ ອຸສຸຕທຸກນິກາຍສຸສ
ທຕິໂຍ ກາໂຕ

ປຸຍຈກນິປາໂຕ

ນໂມ ຄສຸສ ກຄວໂຕ ອກໂຕ ສ່ມຸນາສນຸທຸກສຸສ 1

ປຈັມປຸນຸດາສໂກ

ເສທຸພລວກຸໂຕ ປຈັໂມ

[1] ເວມເມ ສຸຕິ 1 ເອກໍ ສ່ມຸຍໍ ກຄວາ ສ່າວຄຸຕິຍໍ ວິເກຕິ
ເສທວເນ ອນາດປິຸຈິກສຸສ ອາຣາເມ 1 ຄສຸກ ໂຂ ກຄວາ ກິກຸໝ ອາມນຸ-
ເຕສິ ກິກຸໂວກິ 1 ກາທຸເຕຕິ ເຕ ກິກຸໝ ກຄວໂຕ ປຈຸຈສຸໂສສຸ 1
ກຄວາ ເອຕທໂວຈ ປເຍຈິມານິ ກິກຸໝ ເສທຸເລານິ ກຕມານິ ປເຍຈ
ສ່ທຸກາເຕ ພິຣຸ່ພສໍ ໂອຄຸກປຸພເຕ ວິຣິຍພສໍ ປເຍຈາພສໍ ຍິມານິ ໂຂ
ກິກຸໝ ປເຍຈ ເສທຸເລານິ ຄສຸມາ ຕິເ ກິກຸໝ ເວວໍ ສິກຸໝິທຸພໍ
ສ່ທຸກາພເນ ສ່ມນຸນາຄຕາ ກວິສຸສ່າມ ເສທຸພເນ ພິຣຸ່ພເນ ສ່ມນຸນາ-
ຄຕາ ກວິສຸສ່າມ ເສທຸພເນ ໂອຄຸກປຸພເນ ສ່ມນຸນາຄຕາ ກວິສຸສ່າມ
ເສທຸພເນ ວິຣິຍພເນ ສ່ມນຸນາຄຕາ ກວິສຸສ່າມ ເສທຸພເນ ປເຍຈາ-
ພເນ ສ່ມນຸນາຄຕາ ກວິສຸສ່າມ ເສທຸພເນຕິ ເວວໍ ທິ ໂວ ກິກຸໝ
ສິກຸໝິທຸພເຕ 1

เอวํ สิกฺขิตฺตพฺเพ สํสฺสหาพฺเพณ สมนฺนาคตา ภวิสฺสํสาธํ เสขพลเณ
หิรฺรพฺเพณ ... โธตฺตปฺพพฺเพณ ... วิริยพฺเพณ ... ปณฺณพฺเพณ สมนฺนา-
คตา ภวิสฺสํสาธํ เสขพลเณนาติ เอวํ หิ โว ภิกฺขเว สิกฺขิตฺตพฺเพนติ ฯ

[๓] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ทิฏฺฐเฐว
ชมฺเม ทฺถุชฺชํ วิหฺรติ สวฺวิฆาตํ สอฺปปายาณํ สปริพาหํ กายสฺสํ เกหา
ปรมฺมมรณา ทฺถุคฺคิตฺติ ปาฏิกงฺขา กตฺเมหิ ปณฺจหิ อธิ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ อสฺสํทฺโข โหติ อหิรฺริโก โหติ อนินฺตคฺคปฺปํ โหติ กุสฺสโต
โหติ ทฺถุปฺปณฺโณ โหติ อิมฺเหติ โช ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ทิฏฺฐเฐว ชมฺเม ทฺถุชฺชํ วิหฺรติ สวฺวิฆาตํ สอฺปปายาณํ
สปริพาหํ กายสฺสํ เกหา ปรมฺมมรณา ทฺถุคฺคิตฺติ ปาฏิกงฺขา ฯ
ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ทิฏฺฐเฐว ชมฺเม สฺสํ
วิหฺรติ อวฺวิฆาตํ อนฺปปายาณํ อปริพาหํ กายสฺสํ เกหา ปรมฺมมรณา
สฺสคฺคิตฺติ ปาฏิกงฺขา กตฺเมหิ ปณฺจหิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํทฺโข
โหติ หิรฺรมา โหติ โธตฺตปฺปํ โหติ อารทฺธวิริโย โหติ
ปณฺณวา โหติ อิมฺเหติ โช ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต
ภิกฺขุ ทิฏฺฐเฐว ชมฺเม สฺสํ วิหฺรติ อวฺวิฆาตํ อนฺปปายาณํ อปริพาหํ
กายสฺสํ เกหา ปรมฺมมรณา สฺสคฺคิตฺติ ปาฏิกงฺขาติ ฯ

[๔] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ยถาภตํ
นิกฺขิตฺโต เอวํ นิรฺเย กตฺเมหิ ปณฺจหิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อสฺสํทฺโข โหติ อหิรฺริโก โหติ อนินฺตคฺคปฺปํ โหติ กุสฺสโต

๔ สุตตบถปิฏเก อังคุตตรนิกายสัง สฬกนิปาโต [๕

โหติ ทุปฺปนฺนโณ โหติ อิมํ โห ภิกฺขเว ปญฺหิ ชฺมเมหิ
สํนฺนาคโต ภิกฺขุ ยถาภํ นิฏฺฐิตโต เอวํ นีรเย ๑ ปญฺหิ ภิกฺขเว
ชฺมเมหิ สํนฺนาคโต ภิกฺขุ ยถาภํ นิฏฺฐิตโต เอวํ สํคฺเค กต-
เมหิ ปญฺหิ อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺธํ โหติ หิรํมา โหติ
โธคฺคปฺปํ โหติ อารทฺธวิริโย โหติ ปญฺญวา โหติ อิมํ
โห ภิกฺขเว ปญฺหิ ชฺมเมหิ สํนฺนาคโต ภิกฺขุ ยถาภํ นิฏฺฐิตโต
เอวํ สํคฺเคติ ๑

[๕] โย หิ โกจิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วา ภิกฺขุํ วา สิกฺขํ
ปจฺจกฺขาย ทิณฺณายคฺคตติ คตฺถํ ทิฏฺฐํ ชฺมเม ปญฺจ สหชฺชมิกกา
วาทานุปาตํ^๑ คารยฺหํ จํมํ อากฺขณฺณํ กตเม ปญฺจ สทฺธายํ
นาม เต นาโหสิ กุสฺเสสฺสุ ชฺมเมสฺสุ หิรํปี นาม เต นาโหสิ
กุสฺเสสฺสุ ชฺมเมสฺสุ โธคฺคปฺปํ นาม เต นาโหสิ กุสฺเสสฺสุ ชฺมเมสฺสุ
วิริยํ นาม เต นาโหสิ กุสฺเสสฺสุ ชฺมเมสฺสุ ปญฺญายํ นาม เต
นาโหสิ กุสฺเสสฺสุ ชฺมเมสฺสุ โย หิ โกจิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วา ภิกฺขุํ
วา สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย ทิณฺณายคฺคตติ คตฺถํ ทิฏฺฐํ ชฺมเม อิมํ
ปญฺจ สหชฺชมิกกา วาทานุปาตํ^๑ คารยฺหํ จํมํ อากฺขณฺณํ ๑ โย หิ
โกจิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วา ภิกฺขุํ วา สหปํ ทฺถุชฺเชน สหปํ โทม-
นฺตฺเตน อตฺถํ มุขํ รุทฺมาโน ปริปฺปณฺณํ ปริสํทฺธํ พฺรหฺมจฺริยํ จรติ
คตฺถํ ทิฏฺฐํ ชฺมเม ปญฺจ สหชฺชมิกกา ปาสํ^๒ จํมํ อากฺขณฺณํ

• อ. พ. วาทานุปาตา คารยฺหา จาม ๑ ๒ อ. พ. ปาสํสา จาม ๑

กตเม ปณฺจ สํวททปํ นาม เต อโหสิ กุสฺสเถสุ ฌมฺเมสุ ธีรียํ
 นาม เต อโหสิ กุสฺสเถสุ ฌมฺเมสุ โยคฺคทปฺปํ นาม เต อโหสิ
 กุสฺสเถสุ ฌมฺเมสุ ธีรียํ นาม เต อโหสิ กุสฺสเถสุ ฌมฺเมสุ
 ปณฺณวปํ นาม เต อโหสิ กุสฺสเถสุ ฌมฺเมสุ โย หิ โกจิ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ วา ภิกฺขุณี วา สํหาปํ ทุคฺเชน สํหาปํ โทมนสฺสํเสน อสฺสํมฺมุวปํ
 รุกฺมาโน ปรีปฺพณฺณํ ปรีสุทฺธํ พุทฺธมฺมจฺริยํ จรติ คสฺสํ ทิฏฺฐจฺเวย
 ฌมฺเม อิมะ ปณฺจ สํธรมฺมิกา ปาถํ^๑ จานํ^๒ อากฺขณฺเตติ ฯ

[๖] น ตาว ภิกฺขเว อกุสฺสเถสุ สํมาปคฺติ โหติ ยาว
 สํวทท ปจฺจุปฺปจฺจิตา โหติ กุสฺสเถสุ ฌมฺเมสุ ยโต จ ๒ ภิกฺขเว
 สํวทท อนฺตรหิตา โหติ อสฺสํมฺมุวปํ ปรีสุทฺธาย ทิฏฺฐจฺติ อถ
 อกุสฺสเถสุ สํมาปคฺติ โหติ น ตาว ภิกฺขเว อกุสฺสเถสุ สํมาปคฺติ
 โหติ ยาว ธีรํ ปจฺจุปฺปจฺจิตา โหติ กุสฺสเถสุ ฌมฺเมสุ ยโต
 จ ๒ ภิกฺขเว ธีรํ อนฺตรหิตา โหติ อธีรํ ปรีสุทฺธาย ทิฏฺฐจฺติ
 อถ อกุสฺสเถสุ สํมาปคฺติ โหติ น ตาว ภิกฺขเว อกุสฺสเถสุ
 สํมาปคฺติ โหติ ยาว โยคฺคทปฺปํ ปจฺจุปฺปจฺจิตํ โหติ กุสฺสเถสุ
 ฌมฺเมสุ ยโต จ ๒ ภิกฺขเว โยคฺคทปฺปํ อนฺตรหิตํ โหติ อนฺต-
 คทปฺปํ ปรีสุทฺธาย ทิฏฺฐจฺติ อถ อกุสฺสเถสุ สํมาปคฺติ โหติ น
 ตาว ภิกฺขเว อกุสฺสเถสุ สํมาปคฺติ โหติ ยาว ธีรํ ปจฺจุปฺปจฺจิตํ
 โหติ กุสฺสเถสุ ฌมฺเมสุ ยโต จ ๒ ภิกฺขเว ธีรํ อนฺตรหิตํ โหติ

๑. ย. พ. ปาถสา จานา ฯ

โทษฐั ปริยทุทชาย คิณฺจติ อถ อกฺุสฺสํ สฺมาปคฺติ โหติ น
 ทาว ภิกฺขเว อกฺุสฺสํ สฺมาปคฺติ โหติ ยาว ปณฺณา ปจฺจุပ္ပจฺจิตา
 โหติ กุสฺเสสุ ฆมฺเมสุ ยโต ๑ โห ภิกฺขเว ปณฺณา อเบฺรหฺมิตา
 โหติ ทฺวปฺปณฺณา ปริยทุทชาย คิณฺจติ อถ อกฺุสฺสํ สฺมาปคฺติ
 โหตีติ ๑

[๗] เขญฺญเนน ภิกฺขเว สํสฺสกา กามะสุ ลหิตา อธิตฺตพฺยาภังคํ
 ภิกฺขเว กุณฺนํปฺปโต โธหยา อคฺคารํสูมา อนคฺคาริยํ ปุพฺพหิโต โหติ
 สํทฺธโร ปุพฺพหิโต กุณฺนํปฺปโตติ อถ วจฺเจยฺย ตํ ภิกฺษุสฺส เหตุ
 ตพฺภา หิ ภิกฺขเว โยพฺพเนน กามา เต จ โห ยาทิสํสา วา
 ตาทิสํสา วา ยะ จ ภิกฺขเว ที่เถ กามา ยะ จ มชฺฌนิมา
 กามา ยะ จ ปณฺณิคา กามา สํหุเพ กามาเตว สํหํ คจฺจุณฺนติ
 เสยฺยถาปํ ภิกฺขเว ททโร กุมาโร มนฺโถ อุตฺตทานเสยฺยโก ชาตียา
 ปมาทมนวฺยาย กฏฺฐํ วา กถํ วา มุชฺเช อหาเรยฺย ตเมนํ ชาตํ
 สํหํ สํหํ มนสิกเรยฺย สํหํ สํหํ มนสิกริตฺวา สํหํ สํหํ อหาเรยฺย
 โน เจ สํกุกฺกุณฺเอยฺย สํหํ สํหํ อหาเรตฺถ วาเมเนน เหตุเถเนน สํหํ
 ปรีคฺคเหตฺวา ททฺธิเนเนน เหตุเถเนน วงฺกงฺกคฺคํ ภริตฺวา สโธหิตํปํ อหาเรยฺย
 ตํ ภิกฺษุสฺส เหตุ อคฺคเรตฺสา ภิกฺขเว กุมารํสูสํ วิหเสสา เนสา เนตฺถํติ
 วทามิ ภรณียญฺจ โห เหวํ ภิกฺขเว ชาตียา อคฺคตคามาย หิตะสิเนยฺยา
 อนุกมฺปิถาย อนุกมฺปิ อปาทาย ๑ ยโต จ โห ภิกฺขเว โส กุมาโร

วฺจฺจโหม โหติ อตฺตปณฺโณ อนเปกฺขา ปเน ภิกฺขเว ชาตํ ตสฺมํ
 กุมารสฺมํ โหติ อตฺตคฺคฺโคตฺตานิ กุมาริ นถํ ปมาทายาติ เอวเมว
 โช ภิกฺขเว ยาวถวณฺจ ภิกฺขุโน สทฺธาย อกตํ โหติ กุสฺสเถสุ ชม-
 เมสุ หิริยา อกตํ โหติ กุสฺสเถสุ ชมเมสุ โยตุตฺตปเน อกตํ
 โหติ กุสฺสเถสุ ชมเมสุ วิริเยน อกตํ โหติ กุสฺสเถสุ ชมเมสุ ปณ-
 ญาย อกตํ โหติ กุสฺสเถสุ ชมเมสุ อนนฺนุชิตพฺโพ ตาว เม ได้
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ โหติ ยโต จ โช ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺธาย กตํ โหติ
 กุสฺสเถสุ ชมเมสุ หิริยา กถํ โหติ กุสฺสเถสุ ชมเมสุ โยตุตฺตปเน
 กตํ โหติ กุสฺสเถสุ ชมเมสุ วิริเยน กถํ โหติ กุสฺสเถสุ ชมเมสุ
 ปณญาย กถํ โหติ กุสฺสเถสุ ชมเมสุ อนเปกฺโข ปนาหํ ภิกฺขเว
 ตสฺมํ โหเม อตฺตคฺคฺโคตฺตานิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ นถํ ปมาทายาติ ฯ

[๘] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ จวติ
 นเปปฺตฺวิจฺจํ สทฺธชฺชเม กตเมหิ ปณฺจหิ อสฺสทฺโธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 จวติ นเปปฺตฺวิจฺจํ สทฺธชฺชเม อหิริโก ภิกฺขเว ภิกฺขุ จวติ นเปป-
 ตฺวิจฺจํ สทฺธชฺชเม ยโนตุตฺตปนี ภิกฺขเว ภิกฺขุ จวติ นเปปฺตฺวิจฺจํ
 สทฺธชฺชเม กุสฺสโต ภิกฺขเว ภิกฺขุ จวติ นเปปฺตฺวิจฺจํ สทฺธชฺชเม
 ทฺตฺตปณฺโณ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จวติ นเปปฺตฺวิจฺจํ สทฺธชฺชเม อิเมหิ โช
 ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ จวติ นเปปฺตฺวิจฺจํ
 สทฺธชฺชเม ฯ ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ น จวติ
 ปตฺติจฺจํ สทฺธชฺชเม กตเมหิ ปณฺจหิ สทฺโธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น

๘ สุตตตตปิฏเก ของคฤศนวิทนายสงฆ์ ปณจกนิปาโต [๘

จวติ ปติฏฐาติ สทฺธมฺเม ทิรฺรมา ภิกฺขเว ภิกฺขุ น จวติ ปติฏฐาติ
สทฺธมฺเม โยคฺคตบฺปี ภิกฺขเว ภิกฺขุ น จวติ ปติฏฐาติ สทฺธมฺเม
ธวาทฺธวโร ภิกฺขเว ภิกฺขุ น จวติ ปติฏฐาติ สทฺธมฺเม ปณฺณ-
วา ภิกฺขเว ภิกฺขุ น จวติ ปติฏฐาติ สทฺธมฺเม อิมํหิ โข
ภิกฺขเว ปณฺจหิ มฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ น จวติ ปติฏฐาติ
สทฺธมฺเมติ ฯ

[๘] ปณฺจหิ ภิกฺขเว มฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อคารโว
อปฺปติสฺสํ จวติ นปฺปติฏฐาติ สทฺธมฺเม กตเมหิ ปณฺจหิ อส-
สทฺโธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อคารโว อปฺปติสฺสํ จวติ นปฺปติฏฐาติ
สทฺธมฺเม อหิวิโก ภิกฺขเว ภิกฺขุ อคารโว อปฺปติสฺสํ จวติ
นปฺปติฏฐาติ สทฺธมฺเม อโนคฺคตบฺปี ภิกฺขเว ภิกฺขุ อคารโว อปฺป-
ติสฺสํ จวติ นปฺปติฏฐาติ สทฺธมฺเม กุสฺสโต ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อคารโว อปฺปติสฺสํ จวติ นปฺปติฏฐาติ สทฺธมฺเม ทปฺปณฺณ-
ภิกฺขเว ภิกฺขุ อคารโว อปฺปติสฺสํ จวติ นปฺปติฏฐาติ สทฺธมฺเม
อิมํหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจหิ มฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อคารโว
อปฺปติสฺสํ จวติ นปฺปติฏฐาติ สทฺธมฺเม ฯ ปณฺจหิ ภิกฺขเว มฺเมหิ
สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อคารโว อปฺปติสฺสํ น จวติ ปติฏฐาติ สทฺธมฺเม
กตเมหิ ปณฺจหิ สทฺโธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อคารโว อปฺปติสฺสํ น จวติ
ปติฏฐาติ สทฺธมฺเม ทิรฺรมา ภิกฺขเว ภิกฺขุ อคารโว อปฺปติสฺสํ น
จวติ ปติฏฐาติ สทฺธมฺเม โยคฺคตบฺปี ภิกฺขเว ภิกฺขุ อคารโว

๓๐ ลุ่มทุนตปี่ฏเก ของคฤศตรนิทายลุ่ม ประจกนิพาโค [๓๓]

ភិក្ខុវេ ឯបុរិ ធម្មេរិ ស្មណោគត ភិក្ខុ សំការវៃ ស្រុបតិស្តុត រាមុវៃ
 ធម្មស្មំ ធម្មកិរេយេ កុក្ខំ វិរុទ្ធិ វេរុត្តំ ចាបធម្មតាគិ ។

เล่ห์พลวคฺโค ปจโม ฯ

คัลลิตทานิ

ภาค ศึกษา ปทุม

ຈວນເກ ເທວ ບຸກຄາວາດີ າ

พลวคฺโค ทุติโย

[๑๑] ปุพฺพาทิ ภิกฺขเว อนนฺตํสํสํ ชมฺเมสํ อภินฺวาโวลํหา-
ปารมฺปิโต ปฏฺิชาเนมิ ปณฺณิมาเน ภิกฺขเว ตถาคคฺคํสํ ตถาคค-
พฺพานิ เยหิ พฺเทหิ สมนฺนาคโต ตถาคโต อสงฺกณฺจํ ปฏฺิชาเนติ
ปฺริสาสํ สํเหาทํ นทฺติ พฺรหฺมจกฺกํ ปวตฺเตติ กตฺมานิ ปณฺจ
สทฺธาพฺลํ หิรฺวณํ โอดคฺคปฺปหฺลํ วิริยพฺลํ ปณฺญาพฺลํ ชีมานิ โช
ภิกฺขเว ปณฺจ ตถาคคฺคํสํ ตถาคคพฺพานิ เยหิ พฺเทหิ สมนฺนาคโต
ตถาคโต อสงฺกณฺจํ ปฏฺิชาเนติ ปฺริสาสํ สํเหาทํ นทฺติ พฺรหฺมจกฺกํ
ปวตฺเตตฺติ ฯ

[๑๒] ปรณฺหิมาหิ ภิกฺขเว เสหฺพทานิ กตฺมานิ ปรณฺห
 สหฺရာพฬํ หិรํเรฬํ โยจตุคฺคปฺပฬํ วิริยเรฬํ ปรณฺวาทฬํ อิมานิ โส
 ภิกฺขเว ปรณฺห เสหฺพทานิ อิมេฬํ โส ภิกฺขเว ปรณฺจฺจนฺโต เสหฺพทานํ
 เอตํ อคฺคํ เอตํ สํคฺคาหิកံ เอตํ สํฆာตคฺคิณิํ ยทิตํ ปรณฺวาทฬํ เสຍຍ-

ถาปี ภิกฺขเว กุฎฺฐาคารสฺส เอตํ อคฺคํ เอตํ สํคาหิโกํ เอตํ สํฆาตนิยํ
 ยทิทํ กุฎฺฐํ^๑ เอวเมว โข ภิกฺขเว ยิเมถํ ปญฺจนํ^๒ เสขฺพเตนํ
 เอตํ อคฺคํ เอตํ สํคาหิโกํ เอตํ สํฆาตนิยํ ยทิทํ ปญฺญาพละํ
 ตสฺมา ติท ภิกฺขเว เอวํ สิกฺขิตพฺเพ สํทฺธาพฺเพ สมนฺนาคตา
 ภวิสฺสํสาม เสขฺพเตน หิริพฺเพเตน ... โสคุตฺตปฺปะเตน ... วิริยพฺเพเตน ...
 ปญฺญาพฺเพเตน สมนฺนาคตา ภวิสฺสํสาม เสขฺพเตนาคิ เอวํ หิ โว
 ภิกฺขเว สิกฺขิตพฺเพเตติ ฯ

[๑๓] ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว พฺธานิ กตมานิ ปญฺจ สํทฺธาพละํ
 วิริยพละํ สติพละํ สมาธิพละํ ปญฺญาพละํ ยิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ
 พฺธานีติ ฯ

[๑๔] ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว พฺธานิ กตมานิ ปญฺจ สํทฺธาพละํ
 วิริยพละํ สติพละํ สมาธิพละํ ปญฺญาพละํ กตมญฺจ ภิกฺขเว สํทฺธาพละํ
 ยิธ ภิกฺขเว อริยสํวโก สทฺโธ โหติ สทฺทฺทฺหติ ตถาคตสฺส โหเชํ
 ยิตฺธิปํ โส ภกฺวา อรหํ สมนฺมาสมํพุทฺโธ วิชฺชาจรวณสํปญฺโน สคฺโค
 โลกวิทู อนุคฺคโร ปุริสทมฺมสํวโร สคฺคา เทวมนุสฺสํมานํ พุทฺโธ ภก-
 วาติ ยิทํ อจฺจุตฺติ ภิกฺขเว สํทฺธาพละํ ฯ กตมญฺจ ภิกฺขเว วิริยพละํ
 ยิธ ภิกฺขเว อริยสํวโก อารทฺธวิริโย วิหเรติ อกฺขณํ ฌมฺมานํ
 ปหานาย กุสฺสณํ ฌมฺมานํ อปฺปมํปทาย ทมฺวา ทฺหฺนปฺปรกฺกโม อนิภฺ-
 จิตฺตจฺจุโร กุสฺสเจสฺสุ ฌมฺเมสฺสุ ยิทํ อจฺจุตฺติ ภิกฺขเว วิริยพละํ ฯ กตมญฺจ

วิริยพลํ ทฏฐัพพํ กตฺถ จ ภิกฺขเว สติพลํ ทฏฐัพพํ จตุสฺส
 สติปฏฺฐาเนสุ เอกฺถ สติพลํ ทฏฐัพพํ ๑ กตฺถ จ ภิกฺขเว สมาริพลํ
 ทฏฐัพพํ จตุสฺส ฌาเนสุ เอกฺถ สมาริพลํ ทฏฐัพพํ ๑ กตฺถ จ
 ภิกฺขเว ปญฺญาพลํ ทฏฐัพพํ จตุสฺส อวิยสฺสเจสุ เอกฺถ ปญฺญาพลํ
 ทฏฐัพพํ ๑ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ พลานํติ ๑

[๑๖] ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว พณานิ กตฺมานิ ปญฺจ สํทฺธวาพลํ
 วิริยพลํ สติพลํ สมาริพลํ ปญฺญาพลํ ๑ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ
 พณานิ ๑ อิมेषํ โข ภิกฺขเว ปญฺจญฺเฒํ พณานิ เอกํ อคฺคํ เอกํ
 สํคาหิโก เอกํ สํฆาตนิยํ ยทิตํ ปญฺญาพลํ ๑ เสยฺยธาปํ ภิกฺขเว
 กุฏฺฐาคารสํสํ เอกํ อคฺคํ เอกํ สํคาหิโก เอกํ สํฆาตนิยํ ยทิตํ กุฏฺ
 เหวเมว โข ภิกฺขเว อิมेषํ ปญฺจญฺเฒํ พณานิ เอกํ อคฺคํ เอกํ
 สํคาหิโก เอกํ สํฆาตนิยํ ยทิตํ ปญฺญาพลนํติ ๑

[๑๗] ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฆมฺเมหิ สมนฺเนวคโค ภิกฺขุ อตฺตหิตาย
 ปฏฺฐิปปุโน โหติ โน ปรหิตาย กตฺเมหิ ปญฺจหิ ยิธ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ อตฺตนา สัตถสํมฺปนฺโน โหติ โน ปวํ สัตถสํมฺปทาย สํมาทเปติ
 อตฺตนา สํมาธิสํมฺปนฺโน โหติ โน ปวํ สํมาธิสํมฺปทาย สํมาทเปติ
 อตฺตนา ปญฺญาสํมฺปนฺโน โหติ โน ปวํ ปญฺญาสํมฺปทาย สํมาทเปติ
 อตฺตนา วิมุตฺติสํมฺปนฺโน โหติ โน ปวํ วิมุตฺติสํมฺปทาย สํมาทเปติ
 อตฺตนา วิมุตฺติญาณทสฺสเนสํมฺปนฺโน โหติ โน ปวํ วิมุตฺติญาณ-
 ทสฺสเนสํมฺปทาย สํมาทเปติ อิมेषํ โข ภิกฺขเว ปญฺจหิ ฆมฺเมหิ

๑๔ สุตฺตนาถปฺปิฏເ ອງຄຸຕຸຕຣາືຄາຍສຸສ ປຣຈຸກນີປາໂຕ [໑໔]

ສມນຸນາຄໂຕ ກິກຊຸ ອຕຸຕຸທິຕາຍ ປຣຶປນໂນ ໂຫຕິ ໂນ ປຣທິຕາຍາຕິ ຯ

[໑໕] ປຣຈຸກນີ ກິກຊເວ ຫມຸເມທິ ສມນຸນາຄໂຕ ກິກຊຸ ປຣທິຕາຍ
ປຣຶປນໂນ ໂຫຕິ ໂນ ອຕຸຕຸທິຕາຍ ກຕເມທິ ປຣຈຸກນີ ອິຈ ກິກຊເວ
ກິກຊຸ ອຕຸຕຸນາ ນ ສັຕສມຸປນໂນ ໂຫຕິ ປຣ ສັຕສມຸປທາຍ ສມາທເປຕິ
ອຕຸຕຸນາ ນ ສມາທິສມຸປນໂນ ໂຫຕິ ປຣ ສມາທິສມຸປທາຍ ສມາທເປຕິ
ອຕຸຕຸນາ ນ ປຣຸຣາສມຸປນໂນ ໂຫຕິ ປຣ ປຣຸຣາສມຸປທາຍ ສມາທເປຕິ
ອຕຸຕຸນາ ນ ວິມຸຕຸທິສມຸປນໂນ ໂຫຕິ ປຣ ວິມຸຕຸທິສມຸປທາຍ ສມາທເປຕິ
ອຕຸຕຸນາ ນ ວິມຸຕຸທິຕາຍທສຸສນສມຸປນໂນ ໂຫຕິ ປຣ ວິມຸຕຸທິຕາຍທສຸສນ-
ສມຸປທາຍ ສມາທເປຕິ ອິເມທິ ໂຂ ກິກຊເວ ປຣຈຸກນີ ຫມຸເມທິ
ສມນຸນາຄໂຕ ກິກຊຸ ປຣທິຕາຍ ປຣຶປນໂນ ໂຫຕິ ໂນ ອຕຸຕຸທິຕາຍາຕິ ຯ

[໑໖] ປຣຈຸກນີ ກິກຊເວ ຫມຸເມທິ ສມນຸນາຄໂຕ ກິກຊຸ ແວ ອຕຸຕຸ-
ທິຕາຍ ປຣຶປນໂນ ໂຫຕິ ໂນ ປຣທິຕາຍ ກຕເມທິ ປຣຈຸກນີ ອິຈ
ກິກຊເວ ກິກຊຸ ອຕຸຕຸນາ ນ ສັຕສມຸປນໂນ ໂຫຕິ ໂນ ປຣ ສັຕສມຸປທາຍ
ສມາທເປຕິ ອຕຸຕຸນາ ນ ສມາທິສມຸປນໂນ ໂຫຕິ ໂນ ປຣ ສມາທິສມຸ-
ປທາຍ ສມາທເປຕິ ອຕຸຕຸນາ ນ ປຣຸຣາສມຸປນໂນ ໂຫຕິ ໂນ ປຣ
ປຣຸຣາສມຸປທາຍ ສມາທເປຕິ ອຕຸຕຸນາ ນ ວິມຸຕຸທິສມຸປນໂນ ໂຫຕິ ໂນ
ປຣ ວິມຸຕຸທິສມຸປທາຍ ສມາທເປຕິ ອຕຸຕຸນາ ນ ວິມຸຕຸທິຕາຍທສຸສນສມຸ-
ປນໂນ ໂຫຕິ ໂນ ປຣ ວິມຸຕຸທິຕາຍທສຸສນສມຸປທາຍ ສມາທເປຕິ ອິເມທິ
ໂຂ ກິກຊເວ ປຣຈຸກນີ ຫມຸເມທິ ສມນຸນາຄໂຕ ກິກຊຸ ແວ ອຕຸຕຸທິຕາຍ
ປຣຶປນໂນ ໂຫຕິ ໂນ ປຣທິຕາຍາຕິ ຯ

[๒๐] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาโคโต ภิกฺขุ อตฺตหิตาย
 จ ปฏฺฐปฺปโน โหติ ปรรหิตาย จ กตฺเมหิ ปณฺจหิ อิทฺ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ อตฺตนา จ สํวชิสมฺปปฺปโน โหติ ปณฺจ สํวชิสมฺปทาย สฺมาทเปติ
 อตฺตนา จ สฺมาชิสมฺปปฺปโน โหติ ปณฺจ สฺมาชิสมฺปทาย สฺมาทเปติ
 อตฺตนา จ ปณฺณาสมฺปปฺปโน โหติ ปณฺจ ปณฺณาสมฺปทาย สฺมาท-
 เปติ อตฺตนา จ วิมฺมุคฺติสมฺปปฺปโน โหติ ปณฺจ วิมฺมุคฺติสมฺปทาย
 สฺมาทเปติ อตฺตนา จ วิมฺมุคฺติญาณทสฺสสมฺปปฺปโน โหติ ปณฺจ
 วิมฺมุคฺติญาณทสฺสสมฺปทาย สฺมาทเปติ อิทฺเมหิ โช ภิกฺขเว ปณฺจหิ
 ชมฺเมหิ สมนฺนาโคโต ภิกฺขุ อตฺตหิตาย จ ปฏฺฐปฺปโน โหติ ปรรหิตาย
 จาติ ฯ

พฺเลวคฺโค ทฺติโย ฯ

คสฺสํสํททานํ

อนนุสฺสํสํคณฺณญจ

ธัมมํ วิคฺคตฺเตน จ

ทญฺจพฺพญจ ปุณฺณญํ

จตุตฺตารอฺปํ หิเตน จาติ ฯ

ปณฺจกฺกวคฺโค ทติโย

[๒๑] โส อตฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อคารโว อปฺปบิสังโส อสงฺภาค-
 วุคฺคิโก สํพฺรหฺมจาวีรํ อภิสังจาวริกํ ชมฺมํ ปรีปฺปเวสฺสํคํติ เนตฺรํ จานํ
 วิชฺชติ อภิสังจาวริกํ ชมฺมํ อปรีปฺปเวสฺวา เสทฺธํ ชมฺมํ ปรีปฺปเวสฺสํคํติ
 เนตฺรํ จานํ วิชฺชติ เสทฺธํ ชมฺมํ อปรีปฺปเวสฺวา ตํถาหิ ปรีปฺปเวสฺสํคํติ

ណេតំ ជានំ វិធម្មតិ ទីតានិ ឧបរិប្បត្តេយ្យា សំមុទាមិទ្ធិ បរិប្បត្តេសីតិ
 ណេតំ ជានំ វិធម្មតិ សំមុទាមិទ្ធិ ឧបរិប្បត្តេយ្យា សំមុទាសាមិ បរិប្ប-
 ត្តេសីតិ ណេតំ ជានំ វិធម្មតិ តៃ វច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឥការិវ
 ឥប្បតិស្ថតៃ ឥភាគទុក្ខតិកោ ឥវុរុអុជារីសុ ឧភិសំមាជារិកំ ធម្មំ បរិប្ប-
 ត្តេសីតិ ជានំណេតំ វិធម្មតិ ឧភិសំមាជារិកំ ធម្មំ បរិប្បត្តេយ្យា សេធិ
 ធម្មំ បរិប្បត្តេសីតិ ជានំណេតំ វិធម្មតិ សេធិ ធម្មំ បរិប្បត្តេយ្យា
 ទីតានិ បរិប្បត្តេសីតិ ជានំណេតំ វិធម្មតិ ទីតានិ បរិប្បត្តេយ្យា សំមុ-
 ទាមិទ្ធិ បរិប្បត្តេសីតិ ជានំណេតំ វិធម្មតិ សំមុទាមិទ្ធិ បរិប្បត្តេយ្យា
 សំមុទាសាមិ បរិប្បត្តេសីតិ ជានំណេតំ វិធម្មតិ ។

[២២] តៃ វច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឥការិវ ឥប្បតិស្ថតៃ ឥភាគ-
 ទុក្ខតិកោ ឥវុរុអុជារីសុ ឧភិសំមាជារិកំ ធម្មំ បរិប្បត្តេសីតិ ណេតំ ជានំ
 វិធម្មតិ ឧភិសំមាជារិកំ ធម្មំ ឧបរិប្បត្តេយ្យា សេធិ ធម្មំ បរិប្បត្តេសីតិ
 ណេតំ ជានំ វិធម្មតិ សេធិ ធម្មំ ឧបរិប្បត្តេយ្យា ទីតានុប្បិ បរិប្បត្តេសីតិ
 ណេតំ ជានំ វិធម្មតិ ទីតានុប្បិ ឧបរិប្បត្តេយ្យា សំមាទិក្ខុវេ បរិប្បត្តេសីតិ
 ណេតំ ជានំ វិធម្មតិ សំមាទិក្ខុវេ ឧបរិប្បត្តេយ្យា បណ្ណេយ្យាធម្មំ បរិប្ប-
 ត្តេសីតិ ណេតំ ជានំ វិធម្មតិ តៃ វច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឥការិវ
 ឥប្បតិស្ថតៃ ឥភាគទុក្ខតិកោ ឥវុរុអុជារីសុ ឧភិសំមាជារិកំ ធម្មំ បរិប្ប-
 ត្តេសីតិ ជានំណេតំ វិធម្មតិ ឧភិសំមាជារិកំ ធម្មំ បរិប្បត្តេយ្យា សេធិ
 ធម្មំ បរិប្បត្តេសីតិ ជានំណេតំ វិធម្មតិ សេធិ ធម្មំ បរិប្បត្តេយ្យា
 ទីតានុប្បិ បរិប្បត្តេសីតិ ជានំណេតំ វិធម្មតិ ទីតានុប្បិ បរិប្បត្តេយ្យា

สมํธิกฺขนํ ปริปฺปเวสฺสํคํคิ จ्ञานเมตํ วิชฺชติ สมํธิกฺขนํ ปริปฺปเวสฺวา
ปณฺณากฺขนํ ปริปฺปเวสฺสํคํคิ จ्ञานเมตํ วิชฺชติ ๑

[๒๓] ปณฺจิเม ภิกฺขเว ชาตฺรปฺสํสํ อูปกฺกิตฺเตสํ เยหิ อูปก-
กิตฺเตสํ อูปกฺกิตฺติญฺจํ ชาตฺรปฺ น เจว มฺหํ โหติ น จ กมฺมณิยํ น
จ ปภัสสํวํ ปภํคํ จ น จ สํมฺมาอูเปติ กมฺมํ กตเม ปณฺจ
อโย โสหํ ติปุ สํสํ สจฺฉํ อิมํ โส ภิกฺขเว ปณฺจ ชาตฺรปฺสํสํ
อูปกฺกิตฺเตสํ เยหิ อูปกฺกิตฺเตสํ อูปกฺกิตฺติญฺจํ ชาตฺรปฺ น เจว มฺหํ
โหติ น จ กมฺมณิยํ น จ ปภัสสํวํ ปภํคํ จ น จ สํมฺมาอูเปติ
กมฺมํ ยโต จ โส ภิกฺขเว ชาตฺรปฺ อิมํหิ ปณฺจหิ อูปกฺกิตฺเตสํ
จิตฺตํ โหติ คํ โหติ ชาตฺรปฺ มฺหํ จ กมฺมณิยํ จ ปภัสสํวํ จ
น จ ปภํคํ สํมฺมาอูเปติ กมฺมํ ยสฺสํสํสํสํ ปิณฺณนวิกิตฺติยา ธาตฺตติ
ยํ มุทฺทิกาย ยํ กุณฺนํทลาย ยํ คํเวยฺยเกน ยํ สํวณฺณ-
มํทลาย ตณฺจสฺสํ อตฺถํ อนฺโภติ เหวเมว โส ภิกฺขเว ปณฺจิเม
จิตฺตํสํสํ อูปกฺกิตฺเตสํ เยหิ อูปกฺกิตฺเตสํ อูปกฺกิตฺติญฺจํ จิตฺตํ น
เจว มฺหํ โหติ น จ กมฺมณิยํ น จ ปภัสสํวํ ปภํคํ จ น จ
สํมฺมาสํมาชิตฺติ อาสวํ ฆาย กตเม ปณฺจ กามจฺฉนฺโท
พฺยาปาโท ถัมเมทฺธํ อุตฺทจฺจกฺกจฺจํ วิจิจฺจนา อิมํ โส ภิกฺขเว
ปณฺจ จิตฺตํสํสํ อูปกฺกิตฺเตสํ เยหิ อูปกฺกิตฺเตสํ อูปกฺกิตฺติญฺจํ จิตฺตํ
น เจว มฺหํ โหติ น จ กมฺมณิยํ น จ ปภัสสํวํ ปภํคํ จ น จ

ສມຸມາສມາຣິຍຕີ ອາສວານໍ ພຍາຍ ຍໂຕ ຈ ໂຂ ກິກຸຂເວ ຈິຕຸຕໍ
 ວິເມຫິ ປຸງຈກິ ອຸປກຸດິເສເສຫິ ວິມຸຕຸຕໍ ໂທຕີ ຕໍ ໂທຕີ ຈິຕຸຕໍ ມຸທຸ
 ຈ ກມມນິຍໍ ຈ ປກສຸສຸວໍ ຈ ນ ຈ ປກຸ ສມຸມາສມາຣິຍຕີ ອາສວານໍ ພຍາຍ
 ຍສຸສ ຍສຸສ ຈ ອກິເບຸເວາສຈຸດິກຣນິຍສຸສ ຣມມສຸສ ຈິຕຸຕໍ ອກິນິນຸເນເມຕີ
 ອກິເບຸເວາສຈຸດິກິຣຍາຍ ຕຕຸຣ ຕຕຸຣວ ສັກຸຂິກພຸຕໍ ປາປຸຣນາຕີ ສຕີ ສຕີ
 ອາຍຕເນ ໂສ ສເຈ ອາກໍຂຕີ ອເນຄວິຫິຕໍ ອິທຸຈິວິຈິ ປຈຸຈຸນຸເວຍຸຍໍ
 ເອໂກປີ ພຸຊວາ ພຸຊາ ອສຸສ ພຸຊາປີ ພຸຊວາ ເອໂກ ອສຸສ ອາວິກາວໍ
 ຕິໂຣກາວໍ ຕິໂຣກຸທຸທໍ ຕິໂຣປາກາວໍ ຕິໂຣປຸພຸຕໍ ອສຸຂຸມາໂນ ກຈຸເຍຍຸຍໍ
 ເສຍຸຍຄາປີ ອາກາເສ ປຈຸວິຍາປີ ອຸມມຸຂຸໝິຂຸໝໍ ກເຣຍຸຍໍ ເສຍຸຍຄາປີ
 ອຸທເກ ອຸທເກປີ ອກິຂຸມາເນ ກຈຸເຍຍຸຍໍ ເສຍຸຍຄາປີ ປຈຸວິຍາ ອາກາ-
 ເສປີ ປຣຸຣງເຕເນ ກເມຍຸຍໍ ເສຍຸຍຄາປີ ປກຸຂໍ ສັກຸໂຣ ອິເນປີ ຈນຸທິມ-
 ສຸວິເ ເອວໍມິທຸຈິເກ ເອວໍມິທານຸກາເວ ປາຣິນາ ປຣາມເສຍຸຍໍ ປຣິມຸຂຸເຍຍຸຍໍ
 ຍາວພຸຣຸມໂຄກາປີ ກາເຍເນ ວສໍ ວຕຸເຍຍຸຍນຕີ ຕຕຸຣ ຕຕຸຣວ ສັກຸຂິ-
 ກພຸຕໍ ປາປຸຣນາຕີ ສຕີ ສຕີ ອາຍຕເນ ໂສ ສເຈ ອາກໍຂຕີ ທິພຸພາຍ
 ໂສຕຣາຕຸຍາ ວິສຸທຸພາຍ ອຕິກຸກຸຕມາຣຸສິກາຍ ອຸໂກ ສັກຸເທ ສຸເນຍຸຍໍ ທິພຸເພ
 ຈ ມານຸເສ ຈ ເຍ ທູເຣ ສໍເນຕິເກ ຈາຕີ ຕຕຸຣ ຕຕຸຣວ ສັກຸຂິກພຸຕໍ
 ປາປຸຣນາຕີ ສຕີ ສຕີ ອາຍຕເນ ໂສ ສເຈ ອາກໍຂຕີ ປຣສຕຸຕານໍ
 ປຣປຸກຸຄຣາເນ ເຈຕສໍາ ເຈໂຕ ປຣິຈຸຈ ປຣາເນຍຸຍໍ ສຣາກໍ ວາ ຈິຕຸຕໍ
 ສຣາກໍ ຈິຕຸຕນຕີ ປຣາເນຍຸຍໍ ວິຕຣາກໍ ວາ ຈິຕຸຕໍ ວິຕຣາກໍ ຈິຕຸຕນຕີ
 ປຣາເນຍຸຍໍ ສໂທສໍ ວາ ຈິຕຸຕໍ ສໂທສໍ ຈິຕຸຕນຕີ ປຣາເນຍຸຍໍ ວິຕໂທສໍ

วา จิตฺตํ วิตฺโทสํ จิตฺตุนฺติ ปชาเนยฺยํ สโมหํ วา จิตฺตํ
 สโมหํ จิตฺตุนฺติ ปชาเนยฺยํ วิตฺโมหํ วา จิตฺตํ วิตฺโมหํ จิตฺตุนฺติ
 ปชาเนยฺยํ สํจิตฺตํ วา จิตฺตํ สํจิตฺตํ จิตฺตุนฺติ ปชาเนยฺยํ วิกุ-
 จิตฺตํ วา จิตฺตํ วิกุจจิตฺตํ จิตฺตุนฺติ ปชาเนยฺยํ มหคฺคํ วา จิตฺตํ
 มหคฺคํ จิตฺตุนฺติ ปชาเนยฺยํ อมหคฺคํ วา จิตฺตํ อมหคฺคํ
 จิตฺตุนฺติ ปชาเนยฺยํ สํอฺตุตฺรํ วา จิตฺตํ สํอฺตุตฺรํ จิตฺตุนฺติ
 ปชาเนยฺยํ อนฺตุตฺรํ วา จิตฺตํ อนฺตุตฺรํ จิตฺตุนฺติ ปชาเนยฺยํ
 สํมาหิตํ วา จิตฺตํ สํมาหิตํ จิตฺตุนฺติ ปชาเนยฺยํ อสํมาหิตํ วา
 จิตฺตํ อสํมาหิตํ จิตฺตุนฺติ ปชาเนยฺยํ วิมฺุตฺตํ วา จิตฺตํ วิมฺุตฺตํ
 จิตฺตุนฺติ ปชาเนยฺยํ อวิมฺุตฺตํ วา จิตฺตํ อวิมฺุตฺตํ จิตฺตุนฺติ ปชา-
 เนยฺยุนฺติ ตตฺร ตเตว สํกฺกฺขิภพฺเพ ปาปฺปณาคิ สติ สติ อายตเน
 โส สเจ อากํขติ อเนกวิหิํ ปุพฺเพเวโส อานุสฺสเรยฺยํ เสยฺยถิํ
 เอกปี ชาติํ เทวปี ชาติโย คิํโสปี ชาติโย จตฺถุโสปี ชาติโย
 ปณฺจปี ชาติโย ทสปี ชาติโย วัสปี ชาติโย คิํสปี ชาติโย จตุตา-
 พิंसปี ชาติโย ปณฺณาสปี ชาติโย ชาติสํคปี ชาติสํหสฺสปี ชาติ-
 สตสํหสฺสปี อเนเกปี สํวฏฺฏกปฺเป อเนเกปี วิวฏฺฏกปฺเป อเน-
 เกปี สํวฏฺฏกปฺเป อมฺุตฺราสํ เอวํนาโม เอวํโคคฺโค เอว-
 วนฺโน เอวมาหาโร เอวํสํสํกฺกฺขปฺปิจฺฉิเวทํ เอวมาณฺุปรียาโต โส ตโต
 จโต อมฺุตฺร อุตฺปาทํ ตตฺรปาสํ เอวํนาโม เอวํโคคฺโค เอว-
 วนฺโน เอวมาหาโร เอวํสํสํกฺกฺขปฺปิจฺฉิเวทํ เอวมาณฺุปรียาโต โส

คโต จุโต อธิปฺปโนติ อิติ สํการํ สํพุทฺธํ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพ-
 นิवासํ อนุสํสเรยฺยนฺติ ตตฺร ตเตว สํกฺขิปฺพํ ปาปฺณาคิ สติ
 สติ อายตเน โส สเจ อากัมขติ ทิพฺเพเน จกฺขฺนา วิสํพุทฺธเน
 อติกฺกนฺตมาสํเสน สํสฺสํ ปสฺสํสํสํ จวมาเน อุปปชฺชมาเน ที่เน
 ปณฺเฑ สํวณฺเฑ ทฺพพณฺเฑ สํสฺสํ ทฺกฺคเต ยถากมฺมุเป สํสฺสํ
 ปชาเนยฺยํ อิมํ วต โภโกโต สํสฺสํ กายทฺจฺจริเตน สมนฺนาคตา
 วจฺจฺจริเตน สมนฺนาคตา มโนทฺจฺจริเตน สมนฺนาคตา อริยานํ อุป-
 วาทกา มิจฺฉาทิฏฺฐิจิภา มิจฺฉาทิฏฺฐิจิกมฺมุสํมาทาณา เต กายสํสํ เกทา
 ปรมมฺรณา อปายํ ทฺกฺคตํ วินิปาตํ นิรยํ อุปปฺนฺนา อิมํ วา ปน
 โภโกโต สํสฺสํ กายทฺจฺจริเตน สมนฺนาคตา วจฺจฺจริเตน สมนฺนาคตา มโน-
 สํจฺจริเตน สมนฺนาคตา อริยานํ อนุปวาทกา สํมมาทิฏฺฐิจิภา สํมมาทิฏฺฐิ-
 กมฺมุสํมาทาณา เต กายสํสํ เกทา ปรมมฺรณา สํสํ สํสํ โสจํ
 อุปปฺนฺนาคิ อิติ ทิพฺเพเน จกฺขฺนา วิสํพุทฺธเน อติกฺกนฺตมาสํเสน
 สํสฺสํ ปสฺสํสํสํ จวมาเน อุปปชฺชมาเน ที่เน ปณฺเฑ สํวณฺเฑ
 ทฺพพณฺเฑ สํสฺสํ ทฺกฺคเต ยถากมฺมุเป สํสฺสํ ปชาเนยฺยํ ตตฺร
 ตเตว สํกฺขิปฺพํ ปาปฺณาคิ สติ สติ อายตเน โส สเจ อากัม-
 ขติ อาสวํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติํ ปญฺญาวิมุตฺติํ ทิฏฺฐิเจว
 รมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉนิกฺขวา อุปสํปชฺช วิหเรยฺยนฺติ ตตฺร
 ตเตว สํกฺขิปฺพํ ปาปฺณาคิ สติ สติ อายตเนติ ฯ

[๒๔] ทุสฺสํตสฺสํ ภิกฺขเว สํตวิปฺนฺสํ หตฺตปฺนิโส โหติ
 สํมฺมาสํมาชิ สํมฺมาสํมาชิมฺหิ อสงฺคิ สํมฺมาสํมาชิวิปฺนฺสํ หตฺตปฺนิโส
 โหติ ยถาภูตญาณทสฺสํเน ยถาภูตญาณทสฺสํเน อสงฺคิ ยถาภูตญาณ-
 ทสฺสํเนวิปฺนฺสํ หตฺตปฺนิโส โหติ นิพฺพิทาวิราโค นิพฺพิทาวิราเค
 อสงฺคิ นิพฺพิทาวิราควิปฺนฺสํ หตฺตปฺนิโส โหติ วิมุตฺติญาณทสฺสํเน
 เสยฺยถาปํ ภิกฺขเว รุกฺโข สํชาปถาสํวิปฺนฺโน ตสฺสํ ปปฺปฏิกาปํ น
 ปาริปุรํ คจฺจนฺติ ตโจปํ น ปาริปุรํ คจฺจนฺติ เมคฺคุปํ น ปาริปุรํ
 คจฺจนฺติ สํวาปี น ปาริปุรํ คจฺจนฺติ เขวเมว โข ภิกฺขเว ทุสฺสํ-
 ตสฺสํ สํตวิปฺนฺสํ หตฺตปฺนิโส โหติ สํมฺมาสํมาชิ สํมฺมาสํมาชิมฺหิ
 อสงฺคิ สํมฺมาสํมาชิวิปฺนฺสํ หตฺตปฺนิโส โหติ ยถาภูตญาณทสฺสํเน ยถา-
 ภูตญาณทสฺสํเน อสงฺคิ ยถาภูตญาณทสฺสํเนวิปฺนฺสํ หตฺตปฺนิโส โหติ
 นิพฺพิทาวิราโค นิพฺพิทาวิราเค อสงฺคิ นิพฺพิทาวิราควิปฺนฺสํ หตฺตปฺนิโส
 โหติ วิมุตฺติญาณทสฺสํเน สํตวคฺโค ภิกฺขเว สํตสํมฺปฺนฺสํ อป-
 นิสฺสยสํมฺปฺนฺโน โหติ สํมฺมาสํมาชิ สํมฺมาสํมาชิมฺหิ สติ สํมฺมา-
 สํมาชิสํมฺปฺนฺสํ อปฺนิสฺสยสํมฺปฺนฺโน โหติ ยถาภูตญาณทสฺสํเน ยถา-
 ภูตญาณทสฺสํเน สติ ยถาภูตญาณทสฺสํเนสํมฺปฺนฺสํ อปฺนิสฺสยสํมฺปฺนฺโน
 โหติ นิพฺพิทาวิราโค นิพฺพิทาวิราเค สติ นิพฺพิทาวิราคสํมฺปฺนฺสํ
 อปฺนิสฺสยสํมฺปฺนฺโน โหติ วิมุตฺติญาณทสฺสํเน เสยฺยถาปํ ภิกฺขเว รุกฺโข
 สํชาปถาสํมฺปฺนฺโน ตสฺสํ ปปฺปฏิกาปํ ปาริปุรํ คจฺจนฺติ ตโจปํ
 ปาริปุรํ คจฺจนฺติ เมคฺคุปํ ปาริปุรํ คจฺจนฺติ สํวาปี ปาริปุรํ คจฺจนฺติ

เขวเมว โห ภิกฺขเว สัตฺตวโต สัตถมฺปนฺนํสํสํ อุนิสฺสํยสฺมฺปนฺโน โหติ
 สํมฺมาสมฺมาชิ สํมฺมาสมฺมาชิหิ สติ สํมฺมาสมฺมาชิสฺมฺปนฺนํสํสํ อุนิสฺ-
 สํยสฺมฺปนฺโน โหติ ยถาภูตญาณทสฺสํเน ยถาภูตญาณทสฺสํเน สติ
 ยถาภูตญาณทสฺสํเนสฺมฺปนฺนํสํสํ อุนิสฺสํยสฺมฺปนฺโน โหติ นิพฺพิทาวิราโค
 นิพฺพิทาวิราเค สติ นิพฺพิทาวิราคสฺมฺปนฺนํสํสํ อุนิสฺสํยสฺมฺปนฺโน โหติ
 วิมฺบุตฺติญาณทสฺสํนํหติ ฯ

[๒๕] ปณฺจหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ อนฺุคฺคหิตา สํมฺมาทิฏฺฐิ เจโต-
 วิมฺบุตฺติผลา ฯ โหติ เจโตวิมฺบุตฺติผลานิสงฺสา ฯ ปณฺเฑาวิมฺบุตฺติผลา
 ฯ โหติ ปณฺเฑาวิมฺบุตฺติผลานิสงฺสา ฯ กตเมหิ ปณฺจหิ อธิ ภิกฺขเว
 สํมฺมาทิฏฺฐิ สํถานํคฺคหิตา ฯ โหติ สํถานํคฺคหิตา ฯ โหติ
 สํถานํคฺคหิตา ฯ โหติ สํถานํคฺคหิตา ฯ โหติ วิปฺปสฺสเน-
 นํคฺคหิตา ฯ โหติ อิมเอหิ โห ภิกฺขเว ปณฺจหิ องฺเคหิ อนฺุคฺค-
 หิตา สํมฺมาทิฏฺฐิ เจโตวิมฺบุตฺติผลา ฯ โหติ เจโตวิมฺบุตฺติผลานิสงฺสา
 ฯ ปณฺเฑาวิมฺบุตฺติผลา ฯ โหติ ปณฺเฑาวิมฺบุตฺติผลานิสงฺสา จาติ ฯ

[๒๖] ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว วิมฺบุตฺตายนตฺตานิ ยตฺถ ภิกฺขุโน
 อปฺปมกฺขสฺสํ อาตาปีโน ปหิตคฺคสฺสํ จิหฺรโต อวิมฺบุตฺตํ วา จิตฺตํ
 วิมฺบุจฺจติ อปฺริกฺขัณฺหา อาสวํ ปฺริกฺขยํ คจฺจนฺนํ ฌเนนฺอุปฺปตฺตํ วา
 อนฺุทฺทวํ โยคกฺกฺเขมํ อนฺุปาปฺณนํ กตมานิ ปณฺจ อธิ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุโน สํถกา ฌมฺมํ เทเสติ อณฺุชฺชโร วา ฌรฺกฺขจํนิโย สํพฺรหฺม-
 จาริ ยถา ยถา ภิกฺขเว คสฺสํ ภิกฺขุโน สํถกา ฌมฺมํ เทเสติ

อณฺเฑโร วา คุรุจํญิโย สํหฺรหมจํวํ ตถา ตถา โส คฺสงฺมํ
 รมฺเม อตฺตปฺปจฺจเวทํ จ โหติ รมฺมปฺปจฺจเวทํ จ คฺสงฺส อตฺตปฺป-
 จฺจเวทโน รมฺมปฺปจฺจเวทโน ปามุชฺชํ ชายติ ปมฺภิกคฺสงฺส ปีติ ชายติ
 ปีติมนฺตํ กาโย ปสฺสํมฺภิกิ ปสฺสํมฺภิกายो สฺสํ เวเทสิ สฺสํโน
 จิตฺตํ สฺมาธิยติ อิทํ ภิกฺขเว ปัจจํ วิมฺมุตฺตายคฺคํ ยชฺชติ ภิกฺขุโน
 อปฺปมคฺคคฺสงฺส อตฺตปฺปโน ปหิตคฺคคฺสงฺส วิหโรติ อวิมฺมคฺคํ วา จิตฺตํ
 วิมฺมจฺจติ อปฺปภิกฺขณา วา อสงฺวา ปภิกฺขยํ คฺคจฺจติ อนนฺนปฺปคฺคํ
 วา อนนฺนคฺคํ โยคฺคจฺจมํ อนฺนปฺปคฺคํ ๑ ปุณ จปฺวํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
 นนฺนเว โห สํคฺคา รมฺมํ เทเสติ อณฺเฑโร วา คุรุจํญิโย สํหฺรหม-
 จํวํ อปฺปจ โห ยถาสํคํ ยถาปริยคฺคํ รมฺมํ วิตฺตทาเรน ปเรสํ
 เทเสติ ยถา ยถา ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยถาสํคํ ยถาปริยคฺคํ รมฺมํ
 วิตฺตทาเรน ปเรสํ เทเสติ ตถา ตถา โส คฺสงฺมํ รมฺเม อตฺตปฺปจฺจ-
 เวทํ จ โหติ รมฺมปฺปจฺจเวทํ จ คฺสงฺส อตฺตปฺปจฺจเวทโน รมฺมปฺป-
 จฺจเวทโน ปามุชฺชํ ชายติ ปมฺภิกคฺสงฺส ปีติ ชายติ ปีติมนฺตํ กาโย
 ปสฺสํมฺภิกิ ปสฺสํมฺภิกายो สฺสํ เวเทสิ สฺสํโน จิตฺตํ สฺมาธิยติ
 อิทํ ภิกฺขเว ทฺวํ วิมฺมุตฺตายคฺคํ ยชฺชติ ภิกฺขุโน อปฺปมคฺคคฺสงฺส ๑ เป
 โยคฺคจฺจมํ อนฺนปฺปคฺคํ ๑ ปุณ จปฺวํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน นนฺนเว โห
 สํคฺคา รมฺมํ เทเสติ อณฺเฑโร วา คุรุจํญิโย สํหฺรหมจํวํ นปฺป
 ยถาสํคํ ยถาปริยคฺคํ รมฺมํ วิตฺตทาเรน ปเรสํ เทเสติ อปฺปจ โห
 ยถาสํคํ ยถาปริยคฺคํ รมฺมํ วิตฺตทาเรน สํชฺฌายํ กโรติ ยถา ยถา

เทเสติ นปี ยถาสํ ๑ ยถาปริยตํ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

เทเสติ นปี ยถาสํ ๑ ยถาปริยตํ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

เทเสติ นปี ยถาสํ ๑ ยถาปริยตํ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

[๒๗] สํมาธิ ภิกฺขเว ภาวธะ อปฺปมาณํ นิปกา ปตีสฺสตา
 สํมาธิ ภิกฺขเว ภาวธะ อปฺปมาณํ นิปกา ปตีสฺสตา ปณฺจ ฌานานิ
 ปจฺจกฺกตฺตวณฺณว อปฺปมาณํ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

อฺปฺสํมฺปชฺช วิหฺรติ โส อิมเมว กายํ สฺมาชิเชน ปิภิสฺสฺเชน อภิ-
 สฺนฺนฺเตติ ปริสฺนฺนฺเตติ ปริปฺปเวติ ปริปฺปผริติ นาสฺสํ กิณฺนิจิ สฺพพาวโต
 กายสฺสํ สฺมาชิเชน ปิภิสฺสฺเชน อปฺปญฺญํ โหติ เสงฺฆยถาปี ภิกฺขเว
 อฺทฺทกรหโต อฺทฺทภิตฺทโก ทสฺสํ แวดสฺสํ ปฺรตฺตติมาช ทิสฺสํ อฺทฺทกสฺสํ
 อายมฺภํ น ปจฺฉิมาช ทิสฺสํ อฺทฺทกสฺสํ อายมฺภํ น อฺคฺคฺตราย
 ทิสฺสํ อฺทฺทกสฺสํ อายมฺภํ น ทกฺขิณาย ทิสฺสํ อฺทฺทกสฺสํ อายมฺภํ
 เทโว จ กาเถน กาสํ สฺมฺมาชาวํ นานฺเนปฺเปเวจฺเจนฺนย อถโฆ คมฺหา
 จ อฺทฺทกรหทา สฺสํตา วาริชฺชาว อฺทฺทภิชฺชิตฺวา คเมว อฺทฺทกรหํ สฺสํเตน
 วารินา อภิสฺนฺนฺเตนฺนย ปริสฺนฺนฺเตนฺนย ปริปฺปเวนฺนย ปริปฺปผเรนฺนย นาสฺสํ
 กิณฺนิจิ สฺพพาวโต อฺทฺทกรหทสฺสํ สฺสํเตน วารินา อปฺปญฺญํ อสฺสํ เหวเมว
 โฆ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิมเมว กายํ สฺมาชิเชน ปิภิสฺสฺเชน อภิสฺนฺนฺเตติ
 ปริสฺนฺนฺเตติ ปริปฺปเวติ ปริปฺปผริติ นาสฺสํ กิณฺนิจิ สฺพพาวโต กายสฺสํ
 สฺมาชิเชน ปิภิสฺสฺเชน อปฺปญฺญํ โหติ อริยสฺสํ ภิกฺขเว ปณฺจกฺกิตฺตสฺสํ
 สฺมฺมาสฺมาชิสฺสํ อมฺ ทุติยา ภาวนา ฯ ปฺน จปฺมํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 ปิภิสฺสํ จ วิราคา ฯ เปว คคฺคิณฺณํ ฌานํ อฺปฺสํมฺปชฺช วิหฺรติ โส อิมเมว
 กายํ นิปฺเปกฺกิเณ สฺสฺเชน อภิสฺนฺนฺเตติ ปริสฺนฺนฺเตติ ปริปฺปเวติ ปริปฺปผริติ
 นาสฺสํ กิณฺนิจิ สฺพพาวโต กายสฺสํ นิปฺเปกฺกิเณ สฺสฺเชน อปฺปญฺญํ โหติ
 เสงฺฆยถาปี ภิกฺขเว อฺปฺปติณฺณิํ วา ปฺตฺตมิณฺณิํ วา ปฺนฺนฺทกฺกิณฺณิํ วา
 อฺปฺปเปกฺกจฺจานิ อฺปฺปตฺตานิ วา ปฺตฺตมานิ วา ปฺนฺนฺทกฺกานิ วา อฺทฺทเก
 ชาตานิ อฺทฺทเก สํวทฺธมานิ อฺทฺทกานฺนฺนฺทกฺกานิ อนฺนฺโตณฺนฺมฺคฺคโปสฺสํ ตานิ

ปจฺจเวกฺขณานิเมตฺตํ สํกฺกตํ^๑ โหติ สํนสํกตํ สํปจฺจาริตํ สํปฏฺฐิตํ
 ปณฺณาย อวียสฺสํ ภาทฺทเว ปณฺจจฺกิกสฺส สํมฺมาสํมาธิสฺสํ อมํ ปณฺจมา
 ภาวนา ฯ เอวํ ภาวิตฺเต โห ภาทฺทเว ภาทฺทฺช อวียเย ปจฺจจฺกิกเก สํมฺมา-
 สํมาธิมฺหิ เอวํ พหุสํกเต ยสฺสํ ยสฺสํ อภินฺวณสจฺฉิกรณํยสฺสํ ฌมฺมสฺสํ
 จิตฺตํ อภินฺนุณฺนาเมติ อภินฺวณสจฺฉิกริยา ย ตตฺตว ตตฺตว สํกฺขิภพฺพํ
 ปาปฺปณาคิ สํติ สํติ อายตเน เสยฺยถาปี ภาทฺทเว อุกฺกมณฺนิโก อจฺจาเร
 จปฺปิตฺตํ ปุโร อุกฺกสฺสํ สํมตฺติคฺคิโก กากเปยฺโย ตเมเน พตฺวา ปุริสํ
 ยโต ยโต อวฏฺฐเยยฺย^๒ อจฺจุญฺเยยฺย อุกฺกนฺติ ฯ เอวํ ภาทฺทเว ฯ
 เอวเมว โห ภาทฺทเว ภาทฺทฺช เอวํ ภาวิตฺเต อวียเย ปณฺจจฺกิกเก สํมฺมา-
 สํมาธิมฺหิ เอวํ พหุสํกเต ยสฺสํ ยสฺสํ อภินฺวณสจฺฉิกรณํยสฺสํ ฌมฺมสฺสํ
 จิตฺตํ อภินฺนุณฺนาเมติ อภินฺวณสจฺฉิกริยา ย ตตฺตว ตตฺตว สํกฺขิภพฺพํ
 ปาปฺปณาคิ สํติ สํติ อายตเน เสยฺยถาปี ภาทฺทเว สํเม ภูมิกายเก
 โปกฺขรณํ จตฺตสฺสํ อวิตฺตทฺทฺชา ปุรา อุกฺกสฺสํ สํมตฺติคฺคิกากเปยฺยา
 ตเมเน พตฺวา ปุริสํ ยโต ยโต อจฺฉิ มุญฺญเยยฺย อจฺจุญฺเยยฺย อุกฺก-
 นฺติ ฯ เอวํ ภาทฺทเว ฯ เอวเมว โห ภาทฺทเว ภาทฺทฺช เอวํ ภาวิตฺเต
 อวียเย ปณฺจจฺกิกเก สํมฺมาสํมาธิมฺหิ เอวํ พหุสํกเต ยสฺสํ ยสฺสํ อภินฺ-
 วณสจฺฉิกรณํยสฺสํ ฌมฺมสฺสํ จิตฺตํ อภินฺนุณฺนาเมติ อภินฺวณสจฺฉิกริยา ย
 ตตฺตว ตตฺตว สํกฺขิภพฺพํ ปาปฺปณาคิ สํติ สํติ อายตเน เสยฺยถาปี
 ภาทฺทเว สํมฺมิมํ จาตุมฺมहाปเถ อจฺฉิณฺนโร ยุตฺโต อสฺสํ จิตฺโต โยสฺส-

๑ บ. พ. สกฺกตํ ๑ ๒ บ. พ. อวชฺเชยฺย ๑

ตฺเตวํ สํกฺขิณฺณํ ปาปฺนาติ สติ สติ อายคเน โส สเจ อากง-
ขติ อาสวามิ ขยา อเนาสวํ เจโตวิมุตติํ ปณฺณาวิมุตติํ ทิฏฺฐิชา มฺเม
สํมํ อภินฺนวา สจฺฉนิกฺขวา อุปฺปมฺปชฺช วิหเรยฺยเตติ ตตฺร ตฺเตว
สํกฺขิณฺณํ ปาปฺนาติ สติ สติ อายคเนติ ฯ

[๒๘] ปณฺจิมํ ภิกฺขเว จงฺกเม อานิสฺสา กคเม ปณฺจ
อหฺมณฺณโม โหติ ปชานณฺณโม โหติ อปฺปาหาโร โหติ อสํคํ
ปิตํ ขายิตํ สํยิตํ สํมมาปริณามํ คจฺฉติ จงฺกมาจฺฉโต สฺมา
จิริยจฺฉิตฺโต โหติ ยิเม โห ภิกฺขเว ปณฺจ จงฺกเม อานิสฺสาติ ฯ

[๓๐] เอกํ สํมํ ภควา โสเสสฺสุ จาริกํ จรมาโน มหตา
ภิกฺขุสงฺฆเณ สทฺธิํ เยน อิจฺฉานนฺคตํ นาม โสธานํ พุราหฺมณคานิ
ตทวสฺริ ตตฺร สฺมํ ภควา อิจฺฉานนฺคเต วิหริติ อิจฺฉานนฺคตวณฺณเต ฯ
อสงฺโสสุ โห อิจฺฉานนฺคตกา พุราหฺมณคหปฺปิกา สมนฺเน ชฺช โภ
โคตโม สกฺขยปฺปโต สกฺขยกฺกตา ปชฺชวชิโต อิจฺฉานนฺคตํ อนฺนปฺปโต
อิจฺฉานนฺคเต วิหริติ อิจฺฉานนฺคตวณฺณเต ฯ ตํ โห ปน ภวตฺม
โคตมํ เอวํ กถฺยาโน กิตฺติสฺสทฺโท อพฺภุคฺคโต อิติปิ โส ภควา
อรหํ สํมมาสมฺพุทฺธो วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุกโต โสภิตฺโต อนุตฺตโร
บุริสสทฺมมสํวรติ สตฺถา เทวมนุสฺสํ ปุทฺธอ ภควา โส อิมํ โส
สทฺธกํ สมารกํ สพุทฺธกํ สสฺสมณพฺราหฺมณํ ปชํ สทฺธมนุสฺสํ สํ
อภินฺนวา สจฺฉนิกฺขวา ปเวเทติ โส มฺมํ เทเสติ อาทิกถฺยานํ
มชฺเชกถฺยานํ ปริโยจํกถฺยานํ สํกฺกํ สพุทฺธชฺชํ เทวตปริปฺปญฺณํ

ปริสุทฺธํ พุรุหมจฺริยํ ปกาเสติ ธาตุ โข ปน ตถารูปานํ อรหํ
 ทสฺสํ โหติติ อถโฆ อิจฺฉานมฺภคตภา พุรุหมณคหปฏิกา ตสฺสํ รัตติยา
 อจฺจุเยน ปหูํ ชาทณฺเฑ โภชนณฺเฑ อาทาย เยน อิจฺฉานมฺภคตภา-
 สณฺโฑ เทนุปลงฺกมัสสุ อฺปลงฺกมิตฺวา พหิทฺวารโกฏฺฐเก อฏฺฐังสุ
 อจฺจุจาสฺสททา มหาสฺสททา เทน โข ปน สมเยน อายสฺมา นาคีโต
 ภควโต อฺปฏฺฐจาโก โหติ อถโฆ ภควา อายสฺมมุตํ นาคีตํ อามนฺเตสิ
 เก ปน เต นาคีต อจฺจุจาสฺสททา มหาสฺสททา เกวฏฺฐา มณฺเฒ มจฺเจ
 วิโตเปเนตฺติ ๑ เอเต ภาณเต อิจฺฉานมฺภคตภา พุรุหมณคหปฏิกา ปหูํ
 ชาทณฺเฑ โภชนณฺเฑ อาทาย พหิทฺวารโกฏฺฐเก จิตา ภควนฺตมฺเญจ อทฺ-
 ทิสฺสํ ภิกฺขุสฺสํมฺเญจาทิ ๑ มาหิ นาคีต ยเสน สํมาคมํ มา จ มยา
 ยโส โย โข นาคีต เนยฺมสฺสํ เนกขมฺมสฺสํสฺสํ ปวิเวกสฺสํสฺสํ อฺป-
 สมสฺสํสฺสํ สมฺโพทสฺสํสฺสํ นิกามถาภํ อสฺสํ อภิจฺฉนถาภํ อกสิรถาภํ
 ยสฺสํธํ เนกขมฺมสฺสํสฺสํ ปวิเวกสฺสํสฺสํ อฺปลมฺสฺสํสฺสํ สมฺโพทสฺสํสฺสํ
 นิกามถาภํ อภิจฺฉนถาภํ อกสิรถาภํ โส มิสฺสํสฺสํ มิสฺสํสฺสํ ตาภสฺส-
 กการสิโลกสฺสํ ธาติเยยฺยาทิ ๑ อธิวาเสตฺถานิ ภาณเต ภควา อธิวาเสตฺ-
 สฺสโคโต อธิวาสนกาโถทานิ ภาณเต ภควโต เยน เยนเวทานิ ภาณเต
 ภควา คมิสฺสํสฺสํ ตณฺเฑนินฺนาว ภวิสฺสํสฺสํ พุรุหมณคหปฏิกา เนคมา
 เจว ชานปทา ๑ เสยฺยถาปี ภาณเต กุสฺสณฺณสฺสํสฺสํ เทเว วสฺสํสฺสํ
 ยถาณินฺนํ อุตฺถกานิ ปวตฺตุนฺติ เอวเมว โข ภาณเต เยน เยนเวทานิ
 ภควา คมิสฺสํสฺสํ ตณฺเฑนินฺนาว ภวิสฺสํสฺสํ พุรุหมณคหปฏิกา เนคมา

เจว ชาเนทา จ ตํ กิํสุํ เหตุํ ตถา หิ ภาเนเต ภควโต สํถปณฺ-
 ณาณนฺติ ฯ มาหํ นาคิต ยถေန สํมาคมํ มา จ มยา ยโส โย
 โช นาคิต นยิมสุํ เนกขมฺมสุํสุํ ปวิเวกสุํสุํ อูปสมสุํสุํ สมุ-
 โพรสุํสุํ นิกามธารํ อสุํสุํ อภิกฺขุณฺธารํ อภิกฺขุณฺธารํ ยสุํสุํหํ เนก-
 ขมฺมสุํสุํ ปวิเวกสุํสุํ อูปสมสุํสุํ สมุโพรสุํสุํ นิกามธารํ อภิก-
 ขุณฺธารํ อภิกฺขุณฺธารํ โส มิสฺสุํหํ มิสฺสุํหํ ตาภสํกการสํโลกสุํหํ
 สํททียะย ๑ อสํททียะยิตสํททียะยิตสุํ โช นาคิต อุกฺขารปสุํสาโว เอโส
 ตสุํ นิสฺสุํนโท นียานํ โช นาคิต วิปริณามณฺณกาภาวา อูปปช-
 ษนฺติ สํถปริเทวทฺทฺชโหมนสุํสุํปายาสา เอโส ตสุํ นิสฺสุํนโท อสุํ-
 นิมิตฺตานุโยคํ อณฺเฏตสุํ โช นาคิต อสุํนนิมิตฺเต ปาฏิกฺกตฺตยา
 สณฺจํติ เอโส ตสุํ นิสฺสุํนโท นสุํ โช นาคิต ผสุํตํยตเนสุํ
 อนิจุจํนุสฺสํโน วิหโรติ ผสุํเต ปาฏิกฺกตฺตยา สณฺจํติ เอโส
 ตสุํ นิสฺสุํนโท ปณฺจสุํ โช นาคิต อูปาทานกฺขมฺมเชสุํ อุกฺขพฺพยา-
 นุสฺสํโน วิหโรติ อูปาทาเน ปาฏิกฺกตฺตยา สณฺจํติ เอโส ตสุํ
 นิสฺสุํนโทติ ฯ

ปณฺจกฺกิตฺตํ คติโย ๑

ตสุํทฺทฺชานํ

เทวการวูปกิตฺเตสา

ทสุํสํธากุคฺคเนน ๑

วิมฺมุตฺติ สํมาชฺชกิตา

จกฺกโม นาคิเตน จาติ ๑

สุมนวคฺโค จตุตฺถโก

[๓๑] อถโฆ สุมนะ ราชกุมาริ ปญฺจหิ รตฺสเทหิ ปญฺจหิ จ
 ราชกุมาริสฺสเทหิ ปวิรุตา เยน ภควา เตนุปลงฺกมฺมิ อฺปสงฺ-
 กมฺมิทฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เขกมนฺตํ นิสฺสํทํ เขกมนฺตํ นิสฺสํนา
 โฆ สุมนะ ราชกุมาริ ภควนฺตํ เขตฺตทวฺจ อธิสฺสํ ฆนฺเต ภค-
 วโต เทวํ สํวภา สมนสฺสทฺธา สมนสฺสตา สมนปญฺญา เอโก ทายโก
 เอโก อทายโก เต กายสฺสํ เกทา ปรมฺมมรณา สุกฺคํ สุกฺคํ
 โลกํ อฺปปชฺชเยยฺยํ เทวภูตานิ ปน เณสํ ฆนฺเต สฺยา วิเสโส สฺยา
 นานาภรรณนฺติ สฺยา สุมเนติ ภควา อวฺจ โย โส สุมเน
 ทายโก โส อมฺุ อทายกํ เทวภูโต สฺमानิ ปญฺจหิ จานฺเห
 อธิคณฺหาติ ทิพฺเพเน อายฺนา ทิพฺเพเน วณฺเณน ทิพฺเพเน สฺุเชน
 ทิพฺเพเน ยเสนํ ทิพฺเพเน อธิปเตยฺเยน โย โส สุมเน ทายโก
 โส อมฺุ อทายกํ เทวภูโต สฺमानิ อิมฺเห ปญฺจหิ จานฺเห อธิคณ-
 หาคฺคิ ๑ สฺเจ ปน เต ฆนฺเต ตโต จุตา อิกฺกคฺคํ อากฺขณฺติ
 มนุสฺสสฺสภูตานํ ปน เณสํ ฆนฺเต สฺยา วิเสโส สฺยา นานาภรรณนฺติ
 สฺยา สุมเนติ ภควา อวฺจ โย โส สุมเน ทายโก โส
 อมฺุ อทายกํ มนุสฺสสฺสภูโต สฺमानิ ปญฺจหิ จานฺเห อธิคณฺหาติ มานุ-
 สฺสเกเน อายฺนา มานุสฺสเกเน วณฺเณน มานุสฺสเกเน สฺุเชน มานุสฺสเกเน
 ยเสนํ มานุสฺสเกเน อธิปเตยฺเยน โย โส สุมเน ทายโก โส อมฺุ
 อทายกํ มนุสฺสสฺสภูโต สฺमानิ อิมฺเห ปญฺจหิ จานฺเห อธิคณฺหาคฺคิ ๑

สเจ ปน เต ภนฺเต อุกฺโก อคฺวารสุมฺมา อเนคาริยํ ปพฺพชฺชนฺติ ปพฺพ-
 ชิตานํ ปน เณสํ ภนฺเต สฺยยา วิเสโส สฺยยา นานาภรณนฺติ ฯ สฺยยา
 สุมฺเนติ ภควา อโวจ โย โส สุมฺเน ทายโก โส อมฺ
 อทายกํ ปพฺพชฺชิตํ สฺมาโน ปญฺจุหิ จ्ञาเนหิ อธิคฺคฺนฺหาติ ยาจิโตว
 พหุํ จีวรํ ปวิภฺยชฺชติ อปฺปํ อยาจิโต ยาจิโตว พหุํ ปิณฺฑ-
 ปาตํ ปวิภฺยชฺชติ อปฺปํ อยาจิโต ยาจิโตว พหุํ เสนาสนํ
 ปวิภฺยชฺชติ อปฺปํ อยาจิโต ยาจิโตว พหุํ คิตฺตาเปจฺจุยภาสชฺช-
 ริกฺขารํ ปวิภฺยชฺชติ อปฺปํ อยาจิโต เขหิ โห ปน สํพฺรหฺมจารีหิ
 สํทฺธิํ วิหริติ ตฺยงฺสํ มนฺทาเปเนว พหุํ ฅายกมฺเมเน สํมฺทาจฺรนฺติ
 อปฺปํ อมฺนาเปเน มฺนาเปเน พหุํ วจฺกมฺเมเน สํมฺทาจฺรนฺติ อปฺปํ
 อมฺนาเปเน มฺนาเปเน พหุํ มโนกมฺเมเน สํมฺทาจฺรนฺติ อปฺปํ อม-
 นาเปเน มฺนาเปเนว อฺปหารํ อฺปหารนฺติ อปฺปํ อมฺนาเป โย โส
 สุมฺเน ทายโก โส อมฺ อทายกํ ปพฺพชฺชิตํ สฺมาโน อิมฺเห
 ปญฺจุหิ จ्ञาเนหิ อธิคฺคฺนฺหาตฺติ ฯ สเจ ปน เต ภนฺเต อุกฺโก อรหฺตฺตํ
 ปาปฺปณฺนํ อรหฺตฺตปฺปตฺตฺวานํ ปน เณสํ ภนฺเต สฺยยา วิเสโส สฺยยา
 นนาภรณนฺติ เขตฺถ โห ปเนสาหํ สุมฺเน น กิณฺชิ นนาภรณํ
 วทามิ ยถิทํ วิมฺุตฺติยา วิมฺุตฺตนฺติ ฯ อจฺฉริยํ ภนฺเต อพฺภุตํ
 ภนฺเต ยาวณฺจิตํ ภนฺเต อถเมว ทาเนหิ ทาตุํ อถ ปฺญ-
 ญานิ ทาตุํ ยตฺร หิ งาม เทวภูตสฺสมี อฺปการานิ ปฺญญานิ
 มนุสฺสํภูตสฺสมี อฺปการานิ ปฺญญานิ ปพฺพชฺชิตสฺสมี อฺปการานิ ปฺญ-

๓๖ สุกฺตบุด္เบฏฺเฐ อังคุตฺตทริทฺถายສຸສ ປຼຸຈກືເປາໂຕ [໓໒

ພານິຕິ ໑ ເວເມຕໍ ສຸມເນ ເວເມຕໍ ສຸມເນ ອຕໍ ທິ ສຸມເນ
ທານານິ ທາຕຸ ອຕໍ ປຸຼຸພານິ ກາຕຸ ທວກຸຕສຸສິ ອຸປກາຼານິ
ປຸຼຸພານິ ມນຸສຸສກຸຕສຸສິ ອຸປກາຼານິ ປຸຼຸພານິ ປພຸພິຕສຸສິ
ອຸປກາຼານິ ປຸຼຸພານິຕິ ໑ ອິທມໂວຈ ກຄວາ ຍິທໍ ວຸຕຸວານ ສຸຄໂຕ
ອຄາປຸ ເອຕທໂວຈ ສຕຸຕາ

ຍຄານີ ຈານຸໂທ ວິມໂຄ	ຄຈຸນໍ ອາກາສຮາຕຸຍາ
ສພຸເພ ຕາຼກເຕ ໂຄເຄ	ອາກາຍ ອຕິໂວຈຕິ
ຕເຄວ ສິຕສຸມປນໂນ	ສທໂໄ ປຸຼຸສປຸຄໂຕ
ສພຸເພ ມຈຸຸຸນິໂນ ໂຄເຄ	ຈາເຄນ ອຕິໂວຈຕິ ໑
ຍຄານີ ເມໂຊ ຄນຍໍ	ວິຊຸຸມາຕີ ສຕຸກຸກຸ
ຄຕໍ ນິນຸນເບຈ ປຸເວຕິ	ອກິວສຸສໍ ວສຸນຸຸຸຸຸ ໑
ເວວໍ ທສຸສນສຸມປນໂນ	ສຸມມາສຸມພຸຸຸຸຸສາວໂກ
ມຈຸຸຸນິ ອຕິຄນຸຫາຕິ	ປຸຼຸຈຸຸຸຈຸຸຸຈຸຸຸເນຕິ ປຸຸຸຸຸຕິໂຕ
ອາຍຸຸນາ ຍສຸສາ ເຈວ	ວຸຸຸນເຸນນ ຈ ສຸເຂນ ຈ
ສ ເວ ໂກຄປຸຸຸຸຸຸຸຸຸຸຸຸຸຸ	ເປຈຸ ສຕຸເຄ ປິມທຕິຕິ ໑

[໓໒] ເອກໍ ສມຍໍ ກຄວາ ັຸຸຸຸຸຸຸຸ ວິຸຸຸຸຸຸຸຸຕິ ວຸຸຸຸຸຸຸຸເນ ຄຕນຸທກຸນິ-
ວາເປ ໑ ອຄໂໄ ຈຸນຸທີ່ ັຸຸຸຸຸຸຸຸມາວີ ປຸຸຸຸຸຸຸຸ ັຸຸຸຸຸຸຸເຕຕິ ປຸຸຸຸຸຸຸ ຈ ຸ-
ມາວີສຕິຕິ ປຸຸຸຸຸຸຸຸ ເຍນ ກຄວາ ຕຸຸຸຸຸຸຸຸ ອຸປສຸກຸມິຕຸວາ
ກຄວນຸຕໍ ອກິວາເຕຕຸວາ ເອຄມນຸຕໍ ນິສຸຕິ ເອຄມນຸຕໍ ນິສຸເນນາ ໂໄ
ຈຸນຸທີ່ ັຸຸຸຸຸຸຸມາວີ ກຄວນຸຕໍ ເອຕທໂວຈ ອມຸຸຸຸຸກໍ ກຸຸຸຸຸເຕ ກຸຸຸຸຸຕາ ຈຸນຸໂທ

นาม ราชกุมารโ ไล่ เหวมาท ยเทว ไล่ โหติ อคฺคั^๑ วา
 ปรีโส วา พุทฺธํ สฺรณํ คโต ชมฺมํ สฺรณํ คโต สํฆํ สฺรณํ คโต
 ปาณาติปาตา ปฏิจฺฉิโร อทินฺนาทานา ปฏิจฺฉิโร กาเมสุ มิจฺฉาจารา
 ปฏิจฺฉิโร มุสฺสาวาทา ปฏิจฺฉิโร สุวามะยมชฺชปมาทฏฺฐานา ปฏิจฺฉิโร
 ไล่ กายสฺส เภทา ปรมมฺมรนา สํคตฺธิเบว อูปปชฺชติ โน ทฺวคฺคตฺธิเบ ๑
 สํทํ ภนฺเต ภควนฺทํ ปุจฺฉามิ กถํเป นุ ไช ภนฺเต สคฺคทริ
 ปสฺนโน กายสฺส เภทา ปรมมฺมรนา สํคตฺธิเบว อูปปชฺชติ โน ทฺวคฺค
 กถํเป ชมฺเม ปสฺนโน กายสฺส เภทา ปรมมฺมรนา สํคตฺธิเบว อูป-
 ปชฺชติ โน ทฺวคฺคกํ กถํเป สํฆे ปสฺนโน กายสฺส เภทา ปรมมฺมรนา
 สํคตฺธิเบว อูปปชฺชติ โน ทฺวคฺคกํ กถํเปสุ สํเสสุ ปรีปฺปกาวิ
 กายสฺส เภทา ปรมมฺมรนา สํคตฺธิเบว อูปปชฺชติ โน ทฺวคฺคตฺธิเบ ๑
 ยาวตา จุนฺทิ สคฺคตา อปทา วา ทฺววิปทา วา จตุปฺปทา วา พหุ-
 ปทา วา รุบีโน วา อรุบีโน วา สณฺณิโน วา อสณฺณิโน
 วา เวนสณฺณิโนวสณฺณิโน วา ตถาคโค เตสํ อคฺคคมกฺขายติ อรทํ
 สํมฺมาสมฺพุทฺโธ ๑ เย ไช จุนฺทิ พุทฺธเต ปสฺนเน อคฺเค เต
 ปสฺนเน อคฺเค ไช ปน ปสฺนเนนํ อคฺโค วิปาโก โหติ ๑
 ยาวตา จุนฺทิ ชมฺมา สํฆตา วา อสํฆตา วา วิราโค เตสํ อคฺ-
 คคมกฺขายติ ยทิตํ มทนิมฺมทโน ปิปาตฺวินโย อาถยสํมุคฺคาโต จฏฺ-
 ฏฺพจฺเจโต ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรโธ นิพฺพานํ ๑ เย ไช จุนฺทิ

วิราเค ฐมเม ปัสสนา อคฺเค เต ปัสสนา อคฺเค โห ปน
 ปัสสนานํ อคฺโค วิปาโก โหติ ฯ ยาวตา จุนฺทิ สํฆา วา คณา วา
 ทถาคคสาวกสฺสโม เตสํ อคฺคฆฏฏายติ ยถิทํ จตุตฺตาริ ปุริสยุดานิ
 อฏฺฐํ ปุริสํปคฺคตา เอสํ ภคฺวโต สาวกสฺสโม อาหุเนยฺโย ปาหุ-
 เนยฺโย ทกฺขิณเนยฺโย อณฺุชติกรณฺเอยฺ โอนุคฺตวํ ปุณฺณณฺุชเตตํ โลกสูงํ ฯ
 เย โห จุนฺทิ สํฆे ปัสสนา อคฺเค เต ปัสสนา อคฺเค โห ปน
 ปัสสนานํ อคฺโค วิปาโก โหติ ฯ ยาวตา จุนฺทิ สํฆานิ ขริยกณฺุทานิ
 เตสํ อคฺคฆฏฏายติ ยถิทํ อชฺจณฺุทานิ อจฺฉิตฺตทานิ อสํพทานิ
 อกมฺมาทานิ ภุชิสฺสํทานิ วิณฺณปสฺสํทานิ อปรามญฺจํทานิ สมาริสํวตฺตนิทานิ
 เย โห จุนฺทิ ขริยกณฺุเตสํ สํเตสํ ปรีปฺรการิโน อคฺเค เต ปรีปฺร-
 การิโน อคฺเค โห ปน ปรีปฺรการิโน อคฺโค วิปาโก โหคฺคิ ฯ

อคฺคโต เว ปัสสนานํ	อคฺคํ ฐมํ วิชานตํ
อคฺเค พุทฺธะ ปัสสนานํ	ทกฺขิณเนยฺเย อณฺุคฺตเว
อคฺเค ฐมเม ปัสสนานํ	วิราคฺฐปสฺสเม สฺสฺส
อคฺเค สํฆะ ปัสสนานํ	ปุณฺณณฺุชเตเต อณฺุคฺตเว
อคฺคตฺถมํ ทานํ ททตํ	อคฺคํ ปุณฺณํ ปวคฺคตฺติ
อคฺคํ อายุ จ วณฺุโณ จ	ยโส กิตฺติ สฺสํ ฆตํ
อคฺคตฺถสํ ทาทา เมธาวํ	อคฺคฆฏฏมสฺสมาหิโต
เทวญฺโถ มนุสฺสโส วา	อคฺคปฺปคฺคโต ปโมทตฺติ ฯ

[๓๓] เอกํ ฐมํ ภคฺวา ภทฺธิเย วิหเรติ ชาตียาวเน ฯ ยถโห

อุกฺคโห เมณฺฑกณฺฑตา เยน ภควา เตนุปลงฺกมิ อฺปสงฺก-
 มิทฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมฺนุํ นิสฺสํติ เอกมฺนุํ นิสฺสินฺ
 โห อุกฺคโห เมณฺฑกณฺฑตา ภควนฺตํ เอตทโวจ อชฺชิวาเสตฺถ เม
 ภนฺเต ภควา สฺวาตมาย อตฺตจตุตฺโถ ภตฺตทฺธิ ๑ อชฺชิวาเสสิ ภควา
 ตุนฺนํภาเวน อถโห อุกฺคโห เมณฺฑกณฺฑตา ภกวโต อชฺชิวาสนํ
 วิทิตฺวา อฺภูจายาสฺนา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺ-
 กามิ ๑ อถโห ภควา ตสฺสํ รคฺคิยา อจฺจเยน ปุพฺพเพณฺหสมํ นิวา-
 เสตฺวา ปตฺตจจฺจวมาทาย เยน อุกฺคหสฺสํ เมณฺฑกณฺฑตฺตฺวํ นินฺเวสนํ
 เตนุปลงฺกมิ อฺปสงฺกมิทฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสฺสํติ ๑ อถโห
 อุกฺคโห เมณฺฑกณฺฑตา ภควนฺตํ ปณฺเฑน ชาทํเยน โกชํเยน สหตฺตา
 สํเวทฺเปสิ สมนฺวาเรสิ ๑ อถโห อุกฺคโห เมณฺฑกณฺฑตา ภควนฺตํ
 ภุตฺตวํ โอนํคปทฺตปณฺณํ เอกมฺนุํ นิสฺสํติ เอกมฺนุํ นิสฺสินฺ โห
 อุกฺคโห เมณฺฑกณฺฑตา ภควนฺตํ เอตทโวจ อัมมา เม ภนฺเต
 กุมาริโย ปติกฺกณฺนิ คมิสฺสํเทสิ โยวทตฺต ตาํ ภนฺเต ภควา อนุ-
 สาสฺตฺต ตาํ ภนฺเต ภควา ยํ ตาํ อสฺสํ ทิมฺมวคฺคํ ทิลาบ สฺสุว-
 ยาคิ ๑ อถโห ภควา ตา กุมาริโย เอตทโวจ ตสฺมา ทิห
 กุมาริโย เอวํ สิกฺขิตฺพหํ ยสฺส โห มาตํมิตฺโร ภตฺตฺวํ ทสฺ-
 สํนติ อตฺตกามา ทิเตสิโน อนุกมฺปกา อนุกมฺปํ อฺปาทาย ตสฺส
 ภวิสฺสาม ปุพฺพพฺพจายินิโย ปจฺจณฺนิปาตินิโย กัมการปฏิสฺสาวินิโย มา-
 ปจาวินิโย มียวาทินิโย เอวํ หิ โว กุมาริโย สิกฺขิตฺพหํ ๑ ตสฺมา

น จาบี โสตุถิ ภคฺตาว	ยิสฺสํสาจาเรน โรสฺสเย
ภคฺตฺ จ คุรุโน สหฺเพ	ปฏฺฐิปุเชติ ปณฺหิตา
อฏฺฐจายิกา อนตฺถา	สํคหิเวปฺริชฺชนา
ภคฺตฺ มนาปี จรติ	สํภทํ อนฺรทฺชติ ฯ
ยา เอวํ วตฺตตํ นาริ	ภคฺตฺ ฌนฺทวสาณฺดา
มณฺเภา นาม เต เทวา	ยสฺสฺสํ สํ อปฺปชฺชตฺติ ฯ

[๓๔] เอกํ สมนํ ภควา เวสาณิยํ วิหริติ มหาวเน ญฺญาคาร-
 สํถายํ ฯ อถ โส สํโห เสาณปติ เยน ภควา เตเนปฺสงฺกมํ อป-
 สงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทํ เอกมนฺตํ นิสี-
 โน โส สํโห เสาณปติ ภควนฺตํ เอตทโวจ สํกฺกา นุ โส
 ภาเนตฺ สันตฺธิจฺจิกํ ทานผลํ ปณฺเภาเปตฺตุนฺติ ฯ สํกฺกา สํภทติ ภควา
 อโวจ ทายโก สํห ทานปติ พหุโน ชนฺตฺสํ ปิโย โหติ มนาโป
 ยํปี สํห ทายโก ทานปติ พหุโน ชนฺตฺสํ ปิโย โหติ มนาโป อิทํปี
 สันตฺธิจฺจิกํ ทานผลํ ฯ ปุณ จปรํ สํห ทายกํ ทานปติ สํโโค สป-
 ปฺริสา ภชฺเชติ ยํปี สํห ทายกํ ทานปติ สํโโค สปฺปฺริสา ภชฺเชติ
 อิทํปี สันตฺธิจฺจิกํ ทานผลํ ฯ ปุณ จปรํ สํห ทายกสฺสํ ทานปติโน
 กถฺยาโณ กิตฺติงฺทโท อพฺภุคฺคจฺจติ ยํปี สํห ทายกสฺสํ ทานปติโน
 กถฺยาโณ กิตฺติงฺทโท อพฺภุคฺคจฺจติ อิทํปี สันตฺธิจฺจิกํ ทานผลํ ฯ
 ปุณ จปรํ สํห ทายโก ทานปติ ชนฺตฺสํ ปิโย อปฺสงฺกมติ ยติ
 จตุตฺติยปฺริสํ ยติ พุรฺราเมณปฺริสํ ยติ คณฺเปติปฺริสํ ยติ สมนฺปฺริสํ

ວິສາກໂທ ອຸປສັງກມຕິ ອມງຸກູໂຕ ຍັ້ນ ສີ່ຫ ທາຍໂກ ທານປຕິ ຍຸນ-
 ດເທວ ປຣິສັ ອຸປສັງກມຕິ ຍຕິ ຂຕຸຕິຍປຣິສັ ຍຕິ ພຸຣາຮຸມຸນປຣິສັ ຍຕິ
 ຄທປຕິປຣິສັ ຍຕິ ສັມຸນປຣິສັ ວິສາກໂທ ອຸປສັງກມຕິ ອມງຸກູໂຕ ອີທັພິ
 ສັນທິຊຸຈິກັ ທານເຜຕັ ໑ ປຸນ ຈປຣັ ສີ່ຫ ທາຍໂກ ທານປຕິ ກາຍສັສ ເກຫາ
 ປຣມຸມຣນາ ສຸຄຕິ ສັກຕິ ໂຕກັ ອຸປປຣຸຊຕິ ຍັ້ນ ສີ່ຫ ທາຍໂກ ທານ-
 ປຕິ ກາຍສັສ ເກຫາ ປຣມຸມຣນາ ສຸຄຕິ ສັກຕິ ໂຕກັ ອຸປປຣຸຊຕິ ອີທັພິ
 ສັມປຣາຍິກັ ທານເຜຕຸຕິ ໑ ເວວັ ວຸຕຸເຕ ສີ່ໂຫ ເສນາປຕິ ຣາຄວນຕັ ເອຕ-
 ທໂວຈ ຍານີເມານີ ຣາເຕ ຣາຄວຕາ ຈຕຸຕາຣີ ສັນທິຊຸຈິກາຣີ ທານເຜ-
 ດານີ ອກຸຂາຕານີ ນາຫັ ເອຕຸຕ ຣາຄວໂຕ ສັກຮາຍ ຄຈຸຣາມີ ອຫັເປ-
 ຕານີ ສານາມີ ອຫັ ຣາເຕ ທາຍໂກ ທານປຕິ ພຸໂນ ສນສັສ ມີໂຍ
 ມາໂປ ອຫັ ຣາເຕ ທາຍໂກ ທານປຕິ ມັ ສັນໂຕ ສປຸປຣິສາ
 ຣາຊນຸກິ ອຫັ ຣາເຕ ທາຍໂກ ທານປຕິ ມຍຸຫັ ຣດຸຍາໂຣ ດິຕຸຕິສັກໂທ
 ອພຸກຸກຸໂຕ ສີ່ໂຫ ເສນາປຕິ ທາຍໂກ ກາຣໂກ ສັມປຸຊາໂກຕິ ອຫັ
 ຣາເຕ ທາຍໂກ ທານປຕິ ຍຸນດເທວ ປຣິສັ ອຸປສັງກມາມີ ຍຕິ ຂຕຸ-
 ຕິຍປຣິສັ ຍຕິ ພຸຣາຮຸມຸນປຣິສັ ຍຕິ ຄທປຕິປຣິສັ ຍຕິ ສັມຸນປຣິສັ ວິສາ-
 ຣໂທ ອຸປສັງກມາມີ ອມງຸກູໂຕ ໑ ຍານີເມານີ ຣາເຕ ຣາຄວຕາ ຈຕຸຕາຣີ
 ສັນທິຊຸຈິກາຣີ ທານເຜດານີ ອກຸຂາຕານີ ນາຫັ ເອຕຸຕ ຣາຄວໂຕ ສັກຮາຍ
 ຄຈຸຣາມີ ອຫັເປຕານີ ສານາມີ ໑ ຍຸນຈ ໂຂ ມັ ຣາເຕ ຣາຄວາ
 ເວມາຮ ທາຍໂກ ສີ່ຫ ທານປຕິ ກາຍສັສ ເກຫາ ປຣມຸມຣນາ-
 ສຸຄຕິ ສັກຕິ ໂຕກັ ອຸປປຣຸຊຕິ ເອຕາຣີ ນ ສານາມີ ເອຕຸຕ ຈ

ปนาหิ ภคฺวโต สํทฺธาย คจฺจรมํติ ฯ เอวเมตํ ตํหิ เอวเมตํ
 สํหิ ทายโก สํหิ ทานปติ กายสฺส เภทา ปรมุจฺจนา สํกตํ สํกตํ
 โถกํ อุปปชฺชตติ ฯ

ททํ ปิโย โหติ ภชฺชติ นํ พฺหุ
 กิตฺติ จ ปปโปติ ยสฺสสฺส วรชฺชติ
 อมจฺจุภูโต ปริสํ วิภาหติ
 วิสํวโร โหติ นโร อมจฺจเร
 ตสฺมา หิ ทานานิ ททเนติ ปณฺชิตา
 วิเนยฺย มจฺเจวมตํ สฺสเชตฺติโน
 เต ทิสฺสวตํ ติทิเว ปติฏฺฐิตา
 เทวานํ สหพฺพคตา รมนฺติ เต
 กตาวกาสา กตกฺขสฺสา อิตฺโต จุตา
 สยฺมปภา อนุวิจฺจเนติ นนฺทเน
 เต ตตฺถ นนฺทเนติ รมนฺติ โมทเว
 สัมปฏฺฐิตา กามคฺชเนติ ปณฺจหิ ฯ
 กตฺวาน วาญํ อสฺสิตสฺส ตาทิโน
 กมนฺติ สหฺพเพ สํกตสฺส สํวกาติ ฯ

[๓๕] ปณฺจิเม ภิกฺขเว ทาเน อานิสฺสา กตเม ปณฺจ
 พฺหุโน ชนสฺส ปิโย โหติ มนาโป สมนฺโต สंपุริสา ภชฺชติ
 กตฺยาโณ กิตฺติสํทฺโธ อหฺมคฺคจฺจเนติ คิหิธมฺมา อนปโกโต โนติ

อายสฺส ภาคี โหติ ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสสฺส วา วณฺณํ ทตฺวา
 วณฺณสฺส ภาคี โหติ ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสสฺส วา สฺสํ ทตฺวา
 สฺขสฺส ภาคี โหติ ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสสฺส วา พถํ ทตฺวา พถสฺส
 ภาคี โหติ ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสสฺส วา ปฏฺฐิภาณํ ทตฺวา ปฏฺฐิภาณสฺส
 ภาคี โหติ ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสสฺส วา โภชนํ ภิกฺขเว ททมาโน
 ทายโก ปฏฺฐิภาณกานํ อิมานิ ปญฺจ จานานิ เทคฺคิตี ฯ

อายุโท พถโท ธีโร	วณฺณโท ปฏฺฐิภาณโท
สฺขสฺส ทตฺวา เมธาวี	สฺสํ โส อธิคจฺฉติ
อายุ ทตฺวา พถํ วณฺณํ	สฺขญฺจ ปฏฺฐิภาณโท
ทึมฺบายุ ยสฺสวา โหติ	ยตฺถ ยตฺถุปปชฺชคฺคิตี ฯ

[๓๘] ปญฺจิเม ภิกฺขเว สฺทฺธเช กุตฺตปฺปคฺเต อานิสฺสํสา กตฺเม
 ปญฺจ เย เต ภิกฺขเว โธเก สมนฺโต สปฺปปริสํสา เต สฺทฺธชฺชญฺญเว
 ปจฺมํ อนุกมฺมํนฺดา อนุกมฺมํนฺติ โน ตถา อสฺสํทฺธํ สฺทฺธชฺชญฺญเว
 ปจฺมํ อปฺปสํกมฺมํนฺดา อปฺปสํกมฺมํนฺติ โน ตถา อสฺสํทฺธํ สฺทฺธชฺสํเสว
 ปจฺมํ ปฏฺฐิภาณญฺญนฺดา ปฏฺฐิภาณญฺญนฺติ โน ตถา อสฺสํทฺธสฺสํ สฺทฺธ-
 ชฺสํเสว ปจฺมํ ชมฺมํ เทเสณฺดา เทเสณฺติ โน ตถา อสฺสํทฺธสฺสํ
 สฺทฺธโร กายสฺสํ เกทา ปรมมฺรณา สฺสคฺคิ สฺสคฺคิ โธกํ อปฺปชฺชติ อิเม
 ไช ภิกฺขเว ปญฺจ สฺทฺธเช กุตฺตปฺปคฺเต อานิสฺสํสา เสยฺยถาปปี ภิกฺขเว
 สฺสํมฺมิมิ จตฺตุมฺหาปฺเป มหาวคฺคโร สมนฺดา ปกฺขํ ปฏฺฐิสฺสรณํ โหติ
 เหวเมว ไช ภิกฺขเว สฺทฺธโร กุตฺตปฺปคฺโต พหุโน ชนสฺสํ ปฏฺฐิสฺสรณํ โหติ

ភិក្ខុវរ្ម័ ភិក្ខុវរ្ម័ ឧបាសការី ឧបាសិការមុតិ ។

เจ้าราชปทุมคณเบโศ

ช.ธ.ธ.มาว มหาท.โม

มุตวา ผดตมฺปนฺโน

ปติฏฐา โหติ ปกฺขินํ

มโนเรเม ขาขคเน

เสวนต์ นํ วิหังคมา

นาย นายตุติกา ขนุติ

ผลคูณ ผลโคชิโน

คเณว สัตถมฺปนฺนํ

ศัพท์ ประสงค์บุคคล

นิวาตวุดติ อตุณทฐิ

ស្រក់ ស្រិត មក

จิตราภา จิตโสภา

วัดโมหา ชนาสว

បុណ្យប្រគេន ត្រៃសុត្តន្ត

เสวณติ ตาทิสํ นรํ

[illegible]

ศัพท์ทฤษฎาปนุทนี

បំ តែ ធុរ្មំ ធិតុលាយ

ปรินิพพุตนาถโวติ ฯ

[๓๘] ปณฺณิมานิ ภิกฺขเว จ्ञานานิ สํมุပ္ปัสฺสเนตา มาตยาปิโต
 ปุคฺคํ อิจฺฉณฺติ กุเต ชายมานํ กตมานิ ปณฺณ ภาโต วา โน
 ภริสฺสํติ กิจฺจํ วา โน ภริสฺสํติ กุตวาโส จิรํ จสฺสํติ ทายชฺช
 ปฏฺฐิปปชฺชติ อถ วา ปณฺ เปตานิ กาลกตานิ ทกฺขิณํ ธนุပ္ปทสฺสํติ
 อิมานิ โห ภิกฺขเว ปณฺณ จ्ञานานิ สํมุပ္ปัสฺสเนตา มาตยาปิโต ปุคฺคํ
 อิจฺฉณฺติ กุเต ชายमानนฺติ ฯ

ປະຊາກອນຈຳນານ ຄົນ ປະສິດ

ปฤๅษิต อัจฉริย ปรมาจารย์

អាតោ វា ណៃ ភរិស្តុតិ

กิจจํ วา โน กริสังคิ

កុត្តវាំង ឆ័រ គិរី

តាមឆ្នាំ បរិច្ឆេទ

อถ วา ปน เปตานํ	ทกฺขิณํปฺปทสฺสํ
จํหานเนตานํ สมนฺปสฺสํ	ปฺปตฺตํ อิจฺฉนฺติ ปณฺนคิตา
ตสฺมา สมนฺโต สมนฺปรีสา	กตถนฺน กตเวทินอ
ภรณฺติ มาตานิโร	ปฺปุเพ กตมนุสฺสรํ
กโรนฺติ เนสํ กิจฺจํ	ยถาคํ ปฺปุพฺพการินํ
โอวาทการํ ภตโปสํ	กุตวสํ อหาปยํ
สทฺธโร สฺสเถน สมนฺโน	ปฺปตฺโต โหติ ปสฺสํโยติ ฯ

[๔๐] หิมวณฺตํ ภิกฺขเว ปพฺพตฺราสํ นิสฺสํสา ย มหาสํสา ปณฺจํ
 วทฺธํหิ วทฺธมนฺติ กตมาหิ ปณฺจํหิ สํสาปตฺตปถาเสณ วทฺธมนฺติ
 ตเจณ วทฺธมนฺติ ปปฺปฏิกาย วทฺธมนฺติ เณคฺคฺคฺนา วทฺธมนฺติ สํเรณ
 วทฺธมนฺติ หิมวณฺตํ ภิกฺขเว ปพฺพตฺราสํ นิสฺสํสา ย มหาสํสา อิมํ
 ปณฺจํหิ วทฺธํหิ วทฺธมนฺติ เอวเมว โห ภิกฺขเว สทฺธํ กุตปตฺตํ
 นิสฺสํสา อนฺโตชฺชนํ ปณฺจํหิ วทฺธํหิ วทฺธมนฺติ กตมาหิ ปณฺจํหิ
 สทฺธาย วทฺธมนฺติ สฺสเถน วทฺธมนฺติ สฺสเถน วทฺธมนฺติ จาเคน วทฺธมนฺติ
 ปณฺณาย วทฺธมนฺติ สทฺธํ ภิกฺขเว กุตปตฺตํ นิสฺสํสา อนฺโตชฺชนํ อิมํ
 ปณฺจํหิ วทฺธํหิ วทฺธมนฺตํ ๑

ยถา หิ ปพฺพโต เสโต	อรรณฺณสุมํ พฺรหฺมาวเน
ตํ รุกฺขา อฺปนินิสฺสํสา	วทฺธมนฺเตเต วเนปตํ
ตเถว สฺสํสมนฺนํ	สทฺธํ กุตปตฺตํ อธิ
อฺปนินิสฺสํสา วทฺธมนฺติ	ปตฺตทวาร จ พฺรหฺมา

๔๘ สุกุณนุตปฐเก อังกุคฺคฺตฺรณิกายสฺส ปณฺจณิปาโต [๔๙]

อมจุจา ฌาติธัมมา จ	เย จสฺส อานุชฺชวินโน
คฺยสฺส สํสวโต สํตํ	จาคํ สฺสจฺริตานิ จ
ปสฺสํมานานุกุพฺเพนฺติ	เย ภวณฺติ วิจกฺขณา
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน	สํคํ สุกฺคตคามินิ
นเนฺทิโน เทวโลกสฺมิ	โมทนฺติ กามกามิโนติ ฯ

 สุมเวคฺโค จตฺตโก ฯ

 ตสฺสํสฺสํ

สุมมา จุณฺติ อุกฺคโห	สํโห ทานานิสงฺสโย
กาถโมชนสํสฺสา จ	ปฺปตฺตสํสาเลหิ เต ทสํติ ฯ

มฺนุทฺตราชวคฺโค ปณฺจโม

[๔๙] อถโข อนาถปฺปณฺฑิโก คหปติ เยน ภควา เตนุ-
 ปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสํติ ฯ
 เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข อนาถปฺปณฺฑิกํ คหปติํ ภควา เขตทโวจ ปณฺ-
 จิเม คหปติ โภคานํ อาทียา กตเม ปณฺจ อิธ คหปติ
 อริยสํวโก อญฺ्ञจํณวิริยาธคฺเคหิ โภเคหิ พหาพลปฺริจิตฺเทหิ เสทาวถ-
 ธิตฺเตหิ ธมฺมิเกหิ ธมฺมถเทหิ อตฺตณํ สฺสฺสฺสํ ปิณฺณํ สํมมา สฺสํ
 ปริหริติ มาตานิโตโร สฺสฺสฺสํ ปิณฺณํ สํมมา สฺสํ ปริหริติ ปฺปตฺต-
 ทารทาสกมฺมกรปฺริเส สฺสฺสฺสํ ปิณฺณํ สํมมา สฺสํ ปริหริติ อยํ
 ปจฺจโม โภคานํ อาทียो ฯ ปุณฺ จปฺโร คหปติ อริยสํวโก อญฺ्ञจํณวิริยา-

ฐิตเตหิ โภเคหิ พหฬปฏิจฺเจเตหิ เสทวณฺฐิตเตหิ ชมฺมิเกหิ ชมฺม-
 มถุเชหิ มิตฺตามจุเจ ฐฺเชติ ปิเณติ สฺมมา ฐฺชํ ปริหริติ อยํ ทฺธิโย
 โภคานํ อาทิโย ฯ ปุณฺ จปรํ คหปติ อริยสํวโก อญฺ्ञานวิริยาธิค-
 เตหิ โภเคหิ พหฬปฏิจฺเจเตหิ เสทวณฺฐิตเตหิ ชมฺมิเกหิ ชมฺมมถุเชหิ
 ยา ตา โหณฺติ อาปทา อคฺคิโต วา อุกกโต วา ราชโต วา โจโรโต
 วา อปฺบิยโต วา ทายาทโต ตถารูปาสํ อาปทาสํ โภเคหิ ปริโย-
 ชาย วคฺคตฺติ โสคฺคํ อคฺคตฺตานํ กโรติ อยํ คคฺติโย โภคานํ อาทิโย ฯ
 ปุณฺ จปรํ คหปติ อริยสํวโก อญฺ्ञานวิริยาธิคเตหิ โภเคหิ พหฬ-
 พฏิจฺเจเตหิ เสทวณฺฐิตเตหิ ชมฺมิเกหิ ชมฺมมถุเชหิ ปญฺจ พฺลํ กคฺคตา
 โหติ ฌาตฺติพฺลํ อคฺคิพฺลํ ปุพฺพะปคพฺลํ ราชพฺลํ เทวตพฺลํ อยํ
 จคฺคโต โภคานํ อาทิโย ฯ ปุณฺ จปรํ คหปติ อริยสํวโก อญฺ्ञา-
 นวิริยาธิคเตหิ โภเคหิ พหฬปฏิจฺเจเตหิ เสทวณฺฐิตเตหิ ชมฺมิเกหิ
 ชมฺมมถุเชหิ เข เต สฺมณพฺรหฺมาหฺมณา มทปฺปมาทา ปฏฺฐิวิรตา ชนฺติโส-
 รจุเจ นิวิฏฺฐา เอกมคฺคตฺตานํ ทเมณฺติ เอกมคฺคตฺตานํ สฺเมณฺติ เอกมคฺคตฺตานํ
 ปรีนินฺทพฺเพเนติ ตถารูปสํ สฺมณพฺรหฺมาหฺมเณสํ อุกฺกคฺคิกํ ทกฺขิณํ ปคฺคิ-
 ฐาเปติ โสวคฺคิกํ ฐฺชวิปากํ ฐฺคคฺคํวคฺคตฺตนิกํ อยํ ปญฺจโม โภคานํ
 อาทิโย ฯ อีเม โช คหปติ ปญฺจ โภคานํ อาทิยา คสฺสํ เจ
 คหปติ อริยสํวคฺคสฺสํ อีเม ปญฺจ โภคานํ อาทิเย อาทิยโต โภคา
 ปริกฺขยํ คจฺจนฺติ คสฺสํ เอวํ โหติ เข วคฺ โภคานํ อาทิยา เต

๕๐ สุตตบฏปิฎกเถ ของคฤศตรนิภายสัส ปณฺจกนิปาโต [๔๒]

จาห์ อาதியามิ โภคา จ เม ปริกขย์ คจฺณตฺตํ อิตฺตํ โหติ
 อวิปฺปฏิสาริ ๑ ตสฺส เจ คหปติ อริยสํวทสฺส อิมํ ปณฺจ โภคานํ
 อาทึเย อาทึยโต โภคา อภิวทฺถมนฺติ ตสฺส เอวํ โหติ เข วต
 โภคานํ อาทึยา เต จาห์ อาதியามิ โภคา จ เม อภิวทฺถมนฺตํ
 อิตฺตํ โหติ อวิปฺปฏิสาริ” อุกฺเขนฺน อวิปฺปฏิสาริติ ๑

ภุคฺคา โภคา ภคา ภจุฯ	วิติณฺณา อปทาสุ เม
อุทฺทคฺคา ททฺธิณา ทินฺนา	อโถ ปญฺจ พฺถ กตา
อุปฺนฺจิตา สัตถวโนโต	สณฺณคฺคา พฺรหฺมจารโย ^๒
ยทตฺถํ โภคมิจุญฺย	ปณฺทิตโต ชรมาวสํ
โส เม อตฺโถ อนุปฺปตฺโต	กตํ อเนตานิยํ ฯ
เอตํ อนุตฺตรํ มจฺโจ	อริยธมฺเม จีโต นโร
อิธว นํ ปตฺถํสนฺติ	เปจฺจ สกฺเค ปโมทตฺติ ฯ

[๔๒] สंपปริโส ภิกขเว กุเต ขายมาโน พหุโน ชนลัส
 อตถาย หิตาย สุธาย โหติ มาตานิตนุ อตถาย หิตาย สุธาย
 โหติ ปุคฺคตทารลัส อตถาย หิตาย สุธาย โหติ ทาสกมฺมกร-
 โปริสลัส อตถาย หิตาย สุธาย โหติ มิตฺตามจุจानํ อตถาย
 หิตาย สุธาย โหติ สมนพฺรหฺมณานํ อตถาย หิตาย สุธาย โหติ
 เสยฺยถาปี ภิกขเว มหาเมโฆ สหฺพสฺสสํสาณี สมฺปาเทนฺโต พหุโน
 ชนลัส อตถาย หิตาย สุธาย โหติ เอวเมว โข ภิกขเว สंपปริโส

• บ. พ. น กัสสตี ๑ ๒ บ. พ. พรหมจารีใบ ๑

กฺกุเล ชายมาโน พหุโน ชนฺตฺสํ อตุถาย หิตาย สฺชาย โหติ มาตา-
 ปิตุเน อตุถาย หิตาย สฺชาย โหติ ปุคฺคตทวารสฺสํ อตุถาย หิตาย
 สฺชาย โหติ ทาสกมฺมกรโปริสฺสํ อตุถาย หิตาย สฺชาย โหติ
 มิตฺตามจฺจํ อตุถาย หิตาย สฺชาย โหติ สมนพฺรหฺมณานํ
 อตุถาย หิตาย สฺชาย โหติ ๑

หิโต พหุโน ปฏฺวิชฺช โภเค

คํ เทวตา รกฺขติ มฺมมคฺคตํ

พหุสฺสํ สํวตฺตปฺปนฺ

มฺเม จิตํ น วิชฺหาติ กิตฺติ ๑

มฺมมฺมจฺ จิตฺตํ มฺมมฺม

สจฺจวาที หิรมโน

เนกขํ ชมฺโพนทสฺส

โก คํ นินฺนิตฺตุมฺหติ

เทวํ นํ ปถํสํ

พฺรหฺมณํ ปถํสํ ๑

[๔๓] อถ อเนกปณฺณิกโก คหปติ เยน ภควา เตนุ-
 สงฺกมิ อฺปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิ ๑
 เอกมฺนตํ นิสฺสินฺ โข อเนกปณฺณิกโก คหปติ ภควา เขตทโวจ ปณฺ-
 จิเม คหปติ มฺมา อธิจฺจา กนฺธา มนฺธา ทุตฺตภา โถกสฺมํ กตฺเม
 ปณฺจ อายุ คหปติ อธิจฺจ กนฺโต มนฺโโป ทุตฺตโก โถกสฺมํ
 วณฺโณ อธิจฺจ กนฺโต มนฺโโป ทุตฺตโก โถกสฺมํ สฺจ อธิจฺจ
 กนฺตํ มนฺปา ทุตฺตภา โถกสฺมํ ยโส อธิจฺจ กนฺโต มนฺโโป ทุตฺตโก
 โถกสฺมํ สจฺจวา อธิจฺจ กนฺธา มนฺธา ทุตฺตภา โถกสฺมํ ๑

อิมะ โห คหปติ ปณจ ชมฺมา อธิจฺจา กนฺตา มนาปา ทฺถตฺถา
 โถกสฺมึ อิมสฺส โห คหปติ ปณจฺจนํ ชมฺมานํ อธิจฺจํ กนฺตานํ
 มนาปํ ทฺถตฺถานํ โถกสฺมึ น อายาจนฺเตหฺมฺว วา น ปตฺถนฺเตหฺมฺว
 วา ปฏฺฐิตาภํ วทามิ อิมสฺสญฺเจ คหปติ ปณจฺจนํ ชมฺมานํ อธิจฺจํ
 กนฺตานํ มนาปํ ทฺถตฺถานํ โถกสฺมึ อายาจนฺเตหฺมฺว วา ปตฺถนฺเตหฺมฺว
 วา ปฏฺฐิตาภํ อภิวิสฺสํ โภ อิจฺ เถน หยาเยถ น โห คหปติ
 อรหฺติ อริยสํวโก อายุกาโม อายํ อายาจิตฺตํ วา อภินนฺนฺติตฺตํ วา
 อายสฺส วาปี เหตุ อายุกาเมน คหปติ อริยสํวเกน อายสฺสํวตฺตนิกา
 ปฏฺฐิตา ปฏฺฐิตพฺพา อายสฺสํวตฺตนิกา หิสฺสํ ปฏฺฐิตา ปฏฺฐิตนฺนา
 อายสฺสปฏฺฐิตาภาย สํวตฺตติ โส ตาภํ โหติ อายสฺสํ ทิพฺพสฺสํ วา
 มานุสฺสํ วา ๑ น โห คหปติ อรหฺติ อริยสํวโก วณฺณกาโม
 วณฺณํ อายาจิตฺตํ วา อภินนฺนฺติตฺตํ วา วณฺณสฺสํ วาปี เหตุ วณฺณ-
 กาเมน คหปติ อริยสํวเกน วณฺณสฺสํวตฺตนิกา ปฏฺฐิตา ปฏฺฐิตพฺพา
 วณฺณสฺสํวตฺตนิกา หิสฺสํ ปฏฺฐิตา ปฏฺฐิตนฺนา วณฺณสฺสปฏฺฐิตาภาย สํวตฺตติ
 โส ตาภํ โหติ วณฺณสฺสํ ทิพฺพสฺสํ วา มานุสฺสํ วา ๑ น โห
 คหปติ อรหฺติ อริยสํวโก สฺขกาโม สฺขํ อายาจิตฺตํ วา อภินนฺนฺติตฺตํ
 วา สฺขสฺสํ วาปี เหตุ สฺขกาเมน คหปติ อริยสํวเกน สฺขสฺสํวตฺต-
 นิกา ปฏฺฐิตา ปฏฺฐิตพฺพา สฺขสฺสํวตฺตนิกา หิสฺสํ ปฏฺฐิตา ปฏฺฐิต-
 นฺนา สฺขสฺสปฏฺฐิตาภาย สํวตฺตติ โส ตาภํ โหติ สฺขสฺสํ ทิพฺพสฺสํ
 วา มานุสฺสํ วา ๑ น โห คหปติ อรหฺติ อริยสํวโก ยถกาม

ยสํ อายาจิตฺตํ วา อภินเนตฺตํ วา ยสํสํ วามิ เหตุํ ยสํกามเนน คหปติ
 ฌริยสํวาทเนน ยสํสํวตฺตนิกา ปฏฺฐปทา ปฏฺฐปชฺชิตพฺพา ยสํสํวตฺตนิกา
 หิสํสํ ปฏฺฐปทา ปฏฺฐปนฺนา ยสํปฏฺฐิตาภาย สํวตฺตติ โส ธามี โหติ
 ยสํสํสํ ทิพฺพสํสํ วา มานุสํสํ วา น ไช คหปติ อรหติ ฌริย-
 สํวาทโก สํคฺคกามา สํคฺคํ อายาจิตฺตํ วา อภินเนตฺตํ วา สํคฺคานํ วามิ
 เหตุํ สํคฺคกามเนน คหปติ ฌริยสํวาทเนน สํคฺคสํวตฺตนิกา ปฏฺฐปทา
 ปฏฺฐปชฺชิตพฺพา สํคฺคสํวตฺตนิกา หิสํสํ ปฏฺฐปทา ปฏฺฐปนฺนา สํคฺคปฏฺฐิ-
 ตาภาย สํวตฺตติ โส ธามี โหติ สํคฺคานเนติ ฯ

อายํ วณฺณํ ยสํ กิตฺติ	สํคฺคํ อจฺจุจากุณฺโตนํ
รติโย ปตฺตยาเนน	อุพาราว อปฺปาราวา
อปฺปมาทํ ปสํสํนติ	ปฺပณฺณเวทริยาสุ ปณฺณเวทิตา ฯ
อปฺปมตฺโต อุกฺโก อตฺตเก	อชฺชิตคณฺหาติ ปณฺณเวทิต
ทิฏฺฐเจ ชมฺเม จ โย อตฺตโก	โย จตฺตโก สมนุปรายิโก
อตฺตกาภิสมฺมา ชีโร	ปณฺณเวทิตติ ปวฺวจฺจตีติ ฯ

[๔๔] เอกํ สมนํ ภควา เวสํลลิมํ วิหริติ มหาวะเร กุญฺจาการ-
 สํสาธํ ฯ อถโฆ ภควา ปุพฺพพณฺณสํมยํ นิเวสํตฺวา ปตฺตจํจฺวมาทาย
 เยเน อจฺจุคฺคสํสํ คหปติโน เวสํลลิกสํสํ นิเวสํ เตนฺนปสงฺกมิ อป-
 สงฺกมิมิตฺวา ปณฺณเวทเต อาสเน นิสํสิ ฯ อถโฆ อจฺจุโก คหปติ เวสํ-
 ลลิกโก เยเน ภควา เตนฺนปสงฺกมิ อปสงฺกมิมิตฺวา ภควะเร อภิวา-
 เทตฺวา เอกมฺนุสํ นิสํสิ เอกมฺนุสํ นิสํสินฺโน ไช อจฺจุโก คหปติ

มณฺเฑปํ ปริภุชมาโน ... ยถุสํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ทิสานปจฺจยเณสฺสช-
 ปริกฺขารํ ปริภุชมาโน อปฺปมาณํ เจโตสฺมาธึ อปฺปมฺพชฺช วิหริ-
 ตปฺปมาโน ตสฺส ปุณฺณภิสํมุโห กุสฺสลาภิสํมุโห สฺสชฺสํหาโร โสวคฺค-
 คิโก สฺสชฺวิปาโก สฺสชฺคถวคฺคณิโก อิมฺหฺม กนฺตยา มนฺทปาย หิตาย
 สฺสชฺยา ถวคฺคตฺติ อิมฺ ๒ ภิกฺขเว ปญฺจ ปุณฺณภิสํมุทา กุสฺสลา-
 ภิสํมุทา สฺสชฺสํหาโร โสวคฺคิโก สฺสชฺวิปาโก สฺสชฺคถวคฺคณิโก อิมฺหฺม
 กนฺตยา มนฺทปาย หิตาย สฺสชฺยา ถวคฺคตฺติ อิมฺ ๑ ปน ภิกฺขเว
 ปญฺจหิ ปุณฺณภิสํมุเทหิ กุสฺสลาภิสํมุเทหิ สมนฺนาคตฺถํ อริยสํวากฺสํ
 น สฺสกรํ ปุณฺณสฺส ปมาณํ คเหตุํ เอตฺตโค ปุณฺณภิสํมุโห กุสฺสลา-
 ภิสํมุโห สฺสชฺสํหาโร โสวคฺคิโก สฺสชฺวิปาโก สฺสชฺคถวคฺคณิโก อิมฺหฺม
 กนฺตยา มนฺทปาย หิตาย สฺสชฺยา ถวคฺคตฺติ อตฺถ ๒ อถฺเชยฺโย
 อปฺปเมยฺโย มหาปุณฺณกฺขมฺโหเตวฺว สํ ๑ คจฺฉติ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว
 มหาสมฺมุตฺเต น สฺสกรํ อุตฺถสฺส ปมาณํ คเหตุํ เอตฺตกาณิ อุตฺถกา-
 พุทฺธานํตี ๑ เอตฺตกาณิ อุตฺถกาพุทฺธสฺสคานํตี ๑ เอตฺตกาณิ อุตฺถกา-
 พุทฺธสฺสคานํตี ๑ เอตฺตกาณิ อุตฺถกาพุทฺธสฺสคานํตี ๑ อตฺถ ๒
 อถฺเชยฺโย อปฺปเมยฺโย มหาอฺตฺถกฺขมฺโหเตวฺว สํ ๑ คจฺฉติ เอวเมว
 ๒ ภิกฺขเว อิมฺ ๑ ปญฺจหิ ปุณฺณภิสํมุเทหิ กุสฺสลาภิสํมุเทหิ สมน-
 นาคตฺถํ อริยสํวากฺสํ น สฺสกรํ ปุณฺณสฺส ปมาณํ คเหตุํ เอตฺตโค
 ปุณฺณภิสํมุโห กุสฺสลาภิสํมุโห สฺสชฺสํหาโร โสวคฺคิโก สฺสชฺวิปาโก สฺสชฺค-

๑ ข. อุตฺถาพุทฺธ ๑ พ. น. หิตสฺส ๑

๕๘ สุกฺตุนฺตปฏฺเฏ องฺคุตฺตุนฺทริกายสฺส ปญฺจกนิปาโต [๕๖

สํวตฺตนิโก อธิฏฺฐาย กนฺทาย มนฺทปาย หิตาย สฺทฺธาย สํวตฺตคํคํติ อถโฆ
อธฺเชยฺโย อปฺปเมยฺโย มหาปฺปญฺญกฺขนฺโหเตวฺว สํวํ กจฺจนฺคํคํติ ฯ

มโหทธิ อปฺริมิคํ มหาสํ

พทุเภาวํ รตนคณฺณมาลยํ

นชฺชโย ยถา มจฺจนคณฺณสํเสวิตา

ปฺปญฺญํ สํวณฺตี อฺปฺปนฺนํติ สํสฺสํ

เอวํ นรํ อนฺนทปฺปณฺนํ

เสยฺยยานิสํชฺชตฺตฺตฺตฺตฺต ๒ ทายกํ

ปฺปญฺญสฺสํ ชารว อฺปฺปนฺนํติ ปณฺทิตํ

นชฺชโย ยถา วาริวหา สํสฺสํ ๑

[๕๖] ปญฺจิมายํ ภิกฺขเว สํมฺปทา กตฺมา ปญฺจ สํทฺธยา-
สํมฺปทา สํสํมฺปทา สํสฺสํมฺปทา จาคสํมฺปทา ปญฺญาสํมฺปทา อิมาย
โฆ ภิกฺขเว ปญฺจ สํมฺปทาติ ฯ

[๕๗] ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว ชนานิ กตฺมานิ ปญฺจ สํทฺธยา-
ชนํ สํสฺสํชนํ สํสฺสํชนํ จาคชนํ ปญฺญาชนํ กตฺมณฺญํ ภิกฺขเว สํทฺธยาชนํ
อิมํ ภิกฺขเว อริยสํวาทโก สํทฺธโย โหติ สํทฺธยหติ ตถาคตสฺสํ โพธิ
อิตฺถิํ โส ภควา ฯ เป ๑ สํทฺธยา เทวมนุสฺสํสํ พุทฺธโย ภควาติ อิทํ
วุจฺจติ ภิกฺขเว สํทฺธยาชนํ ๑ กตฺมณฺญํ ภิกฺขเว สํสฺสํชนํ อิมํ ภิกฺขเว
อริยสํวาทโก ปาณณิกปาตา ปฏฺฐิวิโรโต โหติ ฯ เป ๑ สุราเมรยมชฺชปมา-

ทฏจนา ปฏิวโรโต โหติ อิทํ อจฺจุตฺติ ภิกฺขเว สํวณํ ๑ กต-
มณฺญ ภิกฺขเว สํวณํ อิทํ ภิกฺขเว อริยสํวโก พหุสํสฺสโต โหติ
๑ เป ๑ ทิฏฐิยา สุปฺปฏิจฺจุตฺตา^๑ อิทํ อจฺจุตฺติ ภิกฺขเว สํวณํ ๑
กตมณฺญ ภิกฺขเว จาคชนํ อิทํ ภิกฺขเว อริยสํวโก วิกตมณฺญ-
เนเวน เจตสา อคารํ อชฺฌมาวสฺสตี มุตฺตจจาโค ปยตฺตปาณิ โวธสํส-
ครโต ยาจโยโค ทานสํวิภาครโต อิทํ อจฺจุตฺติ ภิกฺขเว จาคชนํ ๑
กตมณฺญ ภิกฺขเว ปณฺณวณํ อิทํ ภิกฺขเว อริยสํวโก ปณฺณวา
โหติ อุตฺตยตฺตคามินิยา ปณฺณวณํ สมนฺนาทโค อริยวณํ นิพฺเพชิตาย
สํมมาทฺตฺตกฺขยคามินิยา อิทํ อจฺจุตฺติ ภิกฺขเว ปณฺณวณํ ๑ อิมานิ
โห ภิกฺขเว ปณฺญา ๔๐ ๑

ยสฺสํ สทฺธา ตถาคเต	อจฺจุตา สุปฺปฏิจฺจุตา
สํสณฺญา ยสฺสํ กถุยานํ	อริยกนฺตํ ปสฺสํ
สํฆะ ปสาโท ยสฺสํตฺติ	อชฺชํ ภูตมณฺญํ ทสฺสํ
อทฺทิตฺโตติ ตํ อาทุ	อโมฆํ ตสฺสํ ชีวิตํ
ตสฺมา สทฺธมฺมํ สํสณฺญา	ปสาทํ ฆมฺมทสฺสํ
อนฺนฺยฺยเชต เมธาวี	สํ พุทฺธานสํสณฺนํ ๑

[๔๘] ปณฺณิมาภิ ภิกฺขเว อตฺตพฺพณฺณิยาภิ จานาภิ สมนฺเนว วา
พฺพหุมนฺเนว วา เทวเนว วา มาเวเนว วา พฺพหุมนฺนา วา เกณฺหิ วา
โลกสฺสํ กตมานิ ปณฺญา ชวราภมฺมํ มา ชีวิตํ อตฺตพฺพณฺณิยาภิ จานํ

กนฺตฺยํ สํโมหํ อปชฺชฺชํ ภาตฺตมํ เม นจฺฉาเทยฺย กาเยปํ
 ทฺพนฺณํ โยกฺกเมยฺย กมฺมมฺตาปํ นปฺปวตฺเตยฺย อมิตฺตาปํ อตฺต-
 มนา อสฺสํ มิตฺตาปํ ทมฺมนา อสฺสํติ โสํ นสฺสํนชฺชเม นฺนุเจ
 โสจฺจติ กิตฺตติ ปรีเทวติ อรุตฺตาพํ กนฺตติ สํโมหํ อปชฺชติ อยํ
 วุจฺจติ ภิกฺขเว อสฺสํตฺวา ปุณฺณชฺชโน วิทฺโธ สวีสฺเสน โสํกสฺสเสน อตฺตา-
 นนฺตฺว ปรีตาเปติ ๑ สํวโต จ โสํ ภิกฺขเว อริยสํวทสฺส ชรา-
 ชมฺมํ ชีวติ โสํ ชราชฺชเม ชินฺนฺเน อิติ ปฏฺฐนฺนจฺจกฺขติ น โสํ
 มเยหเวกสฺส ชราชฺชมฺมํ ชีวติ อถ โสํ ยาวตา สํวตฺตํ อากฺติ คคิ
 จฺจติ อปฺปคฺติ สํพเพสํ สํวตฺตํ ชราชฺชมฺมํ ชีวติ ๑ อหฺนฺนฺเจว โสํ
 ปนฺ ชราชฺชเม ชินฺนฺเน โสํเจยฺย กิตฺตเมยฺย ปรีเทวเมยฺย อรุตฺตาพํ กนฺ-
 ตฺยํ สํโมหํ อปชฺชฺชํ ภาตฺตมํ เม นจฺฉาเทยฺย กาเยปํ
 ทฺพนฺณํ โยกฺกเมยฺย กมฺมมฺตาปํ นปฺปวตฺเตยฺย อมิตฺตาปํ อตฺต-
 มนา อสฺสํ มิตฺตาปํ ทมฺมนา อสฺสํติ โสํ ชราชฺชเม ชินฺนฺเน
 น โสจฺจติ น กิตฺตติ น ปรีเทวติ น อรุตฺตาพํ กนฺตติ น สํโมหํ
 อปชฺชติ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สํวตา อริยสํวทสฺส อพฺพุทฺติ สวีสฺสํ
 โสํสํวทสฺสํ เยน วิทฺโธ อสฺสํตฺวา ปุณฺณชฺชโน อตฺตานนฺตฺว ปรีตาเปติ
 อโลโก วิสํวโต อริยสํวทสฺส อตฺตานนฺตฺว ปรีนิพฺพาเปติ ๑ ปนฺ จปรี
 ภิกฺขเว สํวโต อริยสํวทสฺส พฺยาชฺชมฺมํ พฺยาชฺชติ ... มรณชฺชมฺมํ
 มียติ ... ชยชฺชมฺมํ ชยติ ... นสฺสํนชฺชมฺมํ นสฺสํติ โสํ นสฺสํ-

ธรรมเม นฺทฺเร อิติ ปฏิสันนิจิตฺติ น โห มเยเวกสฺส นสฺส-
 ธรรมํ นสฺสติ อถโห ยาวตา สุตตํ อากติ คติ จุติ อุปปคฺติ
 สพุเพสํ สุตตํ นสฺสธรรมํ นสฺสติ อหฺมเจว โห ปน นสฺส-
 ธรรมเม นฺทฺเร โสเจยฺยํ กิลเมยฺยํ ปริเทเวยฺยํ อรุตฺตาฬิ กะเทยฺยํ ส-
 โมหํ อปชฺชเรยฺยํ ภคฺตมฺบิ เม นจฺฉาเทยฺย กายมฺบิ ทฺพนฺณนิ
 โอกกเมยฺย กมฺมมฺตมฺบิ นปฺปวคฺเตยฺยํ อมิตฺตมฺบิ อตฺตมฺวา อสฺส-
 मितฺตมฺบิ ทฺมฺมวา อสฺสํติ โส นสฺสธรรมเม นฺทฺเร น โสจฺติ น
 กิลมฺติ น ปริเทวติ น อรุตฺตาฬิ กะเทติ น สโมหํ อปชฺชติ
 อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สุตฺวา อริยสํวโก อพฺพุทฺติ สวิสํ โสจฺสํ
 เยน วิทฺโธ อสฺสํสุตฺวา ปุชฺชโน อตฺตมฺวาเนว ปริคาเปติ อโสโก
 วิสฺสํโส อริยสํวโก อตฺตมฺวาเนว ปรีนิพฺพาเปติ ฯ อิมานิ โห ภิกฺขเว
 ปญฺจ อตฺตมฺวาเนว ชานานิ สมนฺเนว วา พฺราหฺมณฺเนว วา เทเว
 วา มารเณว วา พฺรหฺมณฺเณว วา เกณฺหิ วา โสจฺสมิณฺติ ฯ

น โสจฺนายน น ปริเทวนาย
 อตฺโต อธิ อพฺพุทฺติ อปฺป โปปโกป
 โสจฺนตฺตเมณํ ทฺมฺมํ วิทิตฺวา
 ปจฺจุตฺตภา อตฺตมฺวา ภวณฺติ
 ยโต จ โห ปญฺทิตฺโต อปฺปทาส
 น เวทติ อตฺตมฺวาเนว

ปจฺจุตฺถิการุสฺส^๑ ทฺถุชิตา
 ภวนฺติ ทิสฺวา มุขํ อวิการํ ปฺราณํ
 ชปฺเปน มนุสฺเสน สฺภาสึเตน
 อนฺนปฺปทานน ปเวณียา วา
 ยถา ยถา ยตฺถ ตเถถ อตฺถํ
 ตถา ตถา ตตฺถ ปฺรทฺกเมยฺย
 สฺเจ^๒ ปชาเนยฺย อตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 มชา วา อญฺเณน วา เขสฺส อตฺถโก
 อโธจมาโน อธิวาสเมยฺย
 กมฺมํ ททฺหํ กิณฺติ กโรมิทานํติ ๑

[๔๘] เอกํ สํมยํ ภควา สํวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน ธนาถ-
 บัณฺฑิตกสฺส อารามे ๑ อถไช ราชา ปเสนฺทิ โกสฺโสโต เยน ภควา
 เทนุปลงฺกมิ อฺปสงฺกมิตฺวา ภควนฺเต อภิวาเทตฺวา เขกมนฺตํ นิสฺสีทิ
 เทน ไช ปน สํมเยน มตฺถิกาทิ เทวํ กาสกตฺตา โหติ อถไช
 อญฺญตโร ปุริสํ เยน ราชา ปเสนฺทิโกสฺโสโต เทนุปลงฺกมิ
 อฺปสงฺกมิตฺวา รมฺบเณ ปเสนฺทิสฺส โกสฺสสฺส อฺปกณฺณเก อารเณ
 มตฺถิกาทิ เทว เทวํ กาสกตฺตํ เหวํ วุตฺเต ราชา ปเสนฺทิ โกสฺโสโต
 ทฺถุชิตํ ทุมฺมนํ ปตฺตกฺขณฺโช อโหมฺช ปชฺฌายนฺโต อปฺปฏฺฐิภาโน นิสฺสีทิ
 อถไช ภควา ราชานํ ปเสนฺทิ โกสฺสํ ทฺถุชิตํ ทุมฺมนํ ปตฺตกฺขณฺชํ อโหมฺช

๑ พ. ปจฺจุตฺถิการุสฺส ๑ ๒ บ. สเจว ชา... ๑

ปชฺฌนายนฺตํ อปฺปฏิจฺฌาณํ วิทิตฺตฺวา ราชานํ ปเสนเทํ โกสํถํ เอตทโวจ
 ปนฺจจิมานิ มหาราช อสพฺภานีนานิ จานานิ สมนฺเนน วา พฺรหฺมณฺเณ
 วา เทเวณ วา มาเรณ วา พฺรหฺมณฺเณ วา เกณจิ วา โลกสฺมํ กตมานิ
 ปนฺจ ชรณมมํ มา ชีรํติ อสพฺภานีนํ จานํ ๑ เป ๑ น โสจฺจนาย
 น ปริเทวนาย ๑ เป ๑ กมฺมํ ทพฺพํ กิเณติ กโรมิทานนํติ ๑

[๕๐] เขกํ สมนํ ชายนฺตฺวา นารโท ปาตลปิฏฺเต วิหริติ กุกฺกุ
 ฏาราม ๑ เตน ๒ ปน สมนฺเนน มุณฺฑสฺส รณฺโณ ภาทฺธา เทว
 ภาตฺตกา โหติ นียา มนาปา โส ภาทฺธาย เทวียา ภาตฺตคาย
 นียาย มนาปาย เณว นุทฺทติ น วิติมฺปติ น ภคฺคํ ภูณฺชติ น
 กมฺมณฺตํ ปโยเชติ รตฺติเนทิว ภาทฺธาย เทวียา สรรเว อชฺโณมฺมุจฺจิโต
 อถ ๒ มุณฺโฑ ราชานํ นียกํ โสการกฺข^๑ อามนฺเตสิ เตนเท ๑ สมน
 นียก ภาทฺธาย เทวียา สรรเว อยสํสา เตนโทณียา ปกฺขิเปตฺวา อณฺณิสงฺสา
 อยสํสา โทณียา ปฏิกฺขชฺช ๑ ยถา มย ภาทฺธาย เทวียา สรรเว จิรตฺร
 ปสฺสเสยฺยมาตติ เหว เทวาทิ ๒ นียโก โสการกฺข^๑ มุณฺฑสฺส
 รณฺโณ ปฏิสฺสํตฺวา ภาทฺธาย เทวียา สรรเว อยสํสา^๒ เตนโทณียา ปกฺขิ
 เปตฺวา อณฺณิสงฺสา อยสํสา^๒ โทณียา ปฏิกฺขชฺช ๑ อถ ๒ นียกสฺส โสกา
 รกฺขสฺส^๑ เอตทโหสิ ๑ ยมสฺส ๒ มุณฺฑสฺส รณฺโณ ภาทฺธา เทว
 ภาตฺตกา นียา มนาปา โส ภาทฺธาย เทวียา ภาตฺตคาย นียาย
 มนาปาย เณว นุทฺทติ น วิติมฺปติ น ภคฺคํ ภูณฺชติ น กมฺมณฺตํ

ปโยเชติ รตุนิทธิว^๑ ภททาย เทวียา สวีเว ชขโมมุนจโค^๒ ๓
 โช มุนโช ราชา สมน^๓ วา พุราหมณ^๔ วา ปยิปาเสยย ๔
 ชมม^๕ สคฺวา โสภสฺสธ^๖ ปชเหยยาคิ ๑ อถโช มียกสฺส^๗ โสการกช^๘
 เขตทโหล^๙ ๕ โช อายสฺมา นวโท ปาตลปฺคเต วิหริติ กุกกุ-
 ฏาราม ๖ โช ปนายสฺมนต^{๑๐} นวท^{๑๑} เอว^{๑๒} กถยาโน ๗
 กิตฺติสทโท ๘ อพฺภคฺโค ๙ ปณฺทโค ๑๐ พยฺโค ๑๑ เมชาว^{๑๒} ๑๒ พหุสฺสโค ๑๓ จิตฺต-
 กถ^{๑๔} ๑๔ กถยาน-
 ปฏิกานโน ๑๕ วุทฺโธ ๑๖ เจว ๑๗ อรหา ๑๘ จ ๑๙ ยนฺน ๒๐ มุนโช ๒๑ ราชา ๒๒ อายส-
 มนต^{๒๓} ๒๔ นวท^{๒๕} ๒๖ ปยิปาเสยย ๒๗ อปฺเปว ๒๘ นาม ๒๙ มุนโช ๓๐ ราชา ๓๑ อายสฺมโต
 นวท^{๓๒} ๓๓ สคฺวา ๓๔ โสภสฺสธ^{๓๕} ๓๖ ปชเหยยาคิ ๓๗ อถโช ๓๘ มียโก ๓๙ โสกา-
 รกช^{๔๐} ๔๑ เยน ๔๒ มุนโช ๔๓ ราชา ๔๔ เตนฺสปงฺกมิ ๔๕ อปฺสงฺกมิตฺวา ๔๖ มุน-
 ราชาน^{๔๗} ๔๘ เขตทโวจ ๔๙ โช ๕๐ เทว ๕๑ อายสฺมา ๕๒ นวโท ๕๓ ปาตลปฺคเต
 วิหริติ ๕๔ กุกกุฏาราม ๕๕ โช ๕๖ ปนายสฺมนต^{๕๗} ๕๘ นวท^{๕๙} ๖๐ เอว^{๖๑} ๖๒ กถยาโน
 กิตฺติสทโท ๖๓ อพฺภคฺโค ๖๔ ปณฺทโค ๖๕ พยฺโค ๖๖ เมชาว^{๖๗} ๖๘ พหุสฺสโค ๖๙ จิตฺต-
 กถ^{๗๐} ๗๑ กถยานปฏิกานโน ๗๒ วุทฺโธ ๗๓ เจว ๗๔ อรหา ๗๕ จ ๗๖ ยทิ ๗๗ ปน ๗๘ เทโว
 อายสฺมนต^{๗๙} ๘๐ นวท^{๘๑} ๘๒ ปยิปาเสยย ๘๓ อปฺเปว ๘๔ นาม ๘๕ เทโว ๘๖ อายสฺมโต
 นวท^{๘๗} ๘๘ สคฺวา ๘๙ โสภสฺสธ^{๙๐} ๙๑ ปชเหยยาคิ ๙๒ ๑ เตนฺหิ ๙๓ สมน ๙๔ มียก
 อายสฺมนต^{๙๕} ๙๖ นวท^{๙๗} ๙๘ ปฏิวเทหิ ๙๙ กถนฺหิ ๑๐๐ นาม ๑๐๑ มาทิส^{๑๐๒} ๑๐๓ สมน^{๑๐๔} ๑๐๕ วา
 พุราหมณ^{๑๐๖} ๑๐๗ วา ๑๐๘ วิชิต^{๑๐๙} ๑๑๐ วสฺมนต^{๑๑๑} ๑๑๒ ปุพฺเพ ๑๑๓ อปฺปฏิจฺฉิตฺ^{๑๑๔} ๑๑๕ อปฺสงฺกมิตพฺพ^{๑๑๖}

๑ บ. พ. ถี ๑ ๒ บ. พ. ไกลารกช ๑ ๓ บ. พ. อปฺปฏิจฉิตโค ๑

มณฺเฑนุชยาติ เหวํ เทวาคิ ไช มียโก ไสการกฺโข^๑ มุณฺฑสฺส รณฺโณ
 ปฏิสฺสํสุวา เยนายสฺมา นารโท เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
 อายสฺมนฺตํ นารทํ อภิวาทิตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสํ เอกมนฺตํ นิสฺสนฺโน
 ไช มียโก ไสการกฺโข^๑ อายสฺมนฺตํ นารทํ เอตทโวจ อิมสฺส ภาณฺเต
 มุณฺฑสฺส รณฺโณ ภทฺทา เทวํ กาลกตา มียา มนาปาย ไส ภทฺทาย
 เทวียา กาลกตายน มียาย มนาปาย เหว นุหยาติ น วิธิมฺปติ น
 ภคฺคํ ภุชฺสํ น กมฺมนฺตํ ปโยเชติ รตฺติเทวํ ภทฺทาย เทวียา สํวร
 อชฺโหมณฺญจฺจิโต สํว ภาณฺเต อายสฺมา นารโท มุณฺฑสฺส รณฺโณ
 ตถา ชมฺมํ เทเสตฺถ ยถา มุณฺโฑ ราชา อายสฺมโต นารทสฺส
 ชมฺมํ สฺสุวา ไสกสฺสํ ปชฺเหยยาติ ยสฺสํทานิ มียก มุณฺโฑ ราชา
 กาลํ มณฺณคฺคิ อถไช มียโก ไสการกฺโข^๑ อญฺญาสาสนา อายสฺ-
 มนฺตํ นารทํ อภิวาทิตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา เยน มุณฺโฑ ราชา
 เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา มุณฺฑํ ราชา เอตทโวจ กตาว-
 กาโส ไช เทว อายสฺมตา นารเทน ยสฺสํทานิ เทโว กาลํ มณฺณ-
 คฺคิ เตนฺเท สฺมม มียก ภทฺรานิ^๒ ภทฺรานิ^๒ ยานานิ โยชาเปหิ^๓ คิ
 เหวํ เทวาคิ ไช มียโก ไสการกฺโข^๑ มุณฺฑสฺส รณฺโณ ปฏิสฺสํสุวา
 ภทฺรานิ^๒ ภทฺรานิ^๒ ยานานิ โยชาเปตฺวา มุณฺฑํ ราชา เอตทโวจ ยุตฺ-
 ตานิ ไช เท เทว ภทฺรานิ^๒ ภทฺรานิ^๒ ยานานิ ฯ ยสฺสํทานิ เทโว

• อ. พ. ไสการกฺโข ๑ ๒ อ. ภทฺทานิ ๑

กาถํ มณฺณคํติ อถโฆ มุณฺโฆ ราชา ภทฺธานิ^๑ ภทฺธานิ^๑ ยานานิ^๒
 อภิรหิตฺวา ภทฺเธหิ^๓ ภทฺเธหิ^๓ ยานะหิ เยน กุกกุฏารโอม เตน ปายาสี
 มหัจฺจราชานุกาเวน อายสฺมมุตํ นารทํ ทสฺสํนาย ยาวติกา ยานสฺส
 ภูมि ยานเน คนฺธฺวา ยานา ปจฺโจโรหิตฺวา ปตฺติโกถ อารามํ ปาวสึ ๑
 อถโฆ มุณฺโฆ ราชา เยน อายสฺมา นารโท เตนปสฺงกมิ
 ขุปสฺงกมิตฺวา อายสฺมมุตํ นารทํ อภิเวทฺเตวา เอกมมุตํ นิสฺสํติ เอก-
 มมุตํ นิสฺสนํ ๒ มุณฺฑํ ราชานํ อายสฺมา นารโท เอตทโวจ ปณฺจ-
 มานิ महाराज ओदपुनर्यानि जानाणि संमनेन वा पुराहमेनेन वा
 เทवेन वा มาเรन वा पुरาहुना वा เกनेจิ वा โถกสุมิ กตมานิ
 ปณฺจ ชฺราชมมํ มาชฺรวติ ओदपुनर्याนิ जानाणि संमनेन वा पुराहमेनेน
 वा เทवेन वा มาเรन वा पुराहुना वा เกनेจิ वा โถกสุมิ พุยาช-
 ิชมมํ มา พุยาชยฺยติ ... มรณชมมํ มา มียฺยติ ... ขยชมมํ มา
 ขยฺยติ ... นสฺสํชมมํ มา นสฺสํติ ओदपुनร्याนิ जानाणि संमनेन वा पुरาहमे-
 नेन वा เทवेन वा มาเรन वा पुराहुना वा เกनेจิ वा โถกสุมิ
 อสฺสํคฺวโต महाराज पुच्छन्सस्स ชฺราชมมํ ชฺรวติ โส ชฺราชมเม
 ชินฺเนน น ยิตฺติ ปวฺวิสฺสญฺจิกฺขติ น ๒ มยฺเยเวกสฺส ชฺราชมมํ ชฺรวติ
 อถโฆ ยาวตา สฺตฺตานํ อากตฺติ คตฺติ จุตฺติ ขุปฺปตฺติ สฺพเพสฺส สฺตฺตานํ
 ชฺราชมมํ ชฺรวติ อหฺนฺเจว ๒ ปน ชฺราชมมม ชินฺเนน โสเจยฺย
 กิตฺเมยฺยํ ปริเทเวยฺยํ อุตฺตฺตาฬิ กนฺเทยฺยํ สมนฺโหมทํ อापชฺเชยฺยํ ภาตฺตมฺบิ

เมยฺยํ ปริเทเวยฺยํ อฺรุตฺตาทิ กณฺเทยฺยํ สํโมหํ อปชฺชเรยฺยํ ภคฺตมฺมี
 เม นจฺญาเทยฺย กายะยี ทฺพพณฺณียํ โยกฺกเมยฺย กมฺมเนตฺตํ
 นเปปฺปวตฺเตยฺยํ ชมิทฺตํ อตฺตมเน อสฺสํ มิตฺตํ ทมฺมเน อสฺสํ
 โส ฐรณฺเม ชฺชเน น โสจติ น กิตฺติ น ปริเทวติ น อฺรุต-
 ตาทิ กณฺเทติ น สํโมหํ อปชฺชติ อยํ อจฺจุตฺติ มหाराช สฺสวา
 อริยสํวโก อพฺพุทฺติ สฺวิสํ โสกสฺสํ เยน วิทฺโธ อสฺสํว ปุณฺณใน
 อตฺตนาญฺเฌว ปริตฺตาเปติ อโสโก วิสฺสโต อริยสํวโก อตฺตนาญ-
 เฌว ปริวิพฺพาเปติ ฯ ปุณฺ อปวํ มหाराช สฺสวาโก อริยสํวอสฺสํ
 พฺยาธิชฺชมํ พฺยาธิยติ ... มรณชฺชมํ มียฺยติ ... ชยชฺชมํ ชยติ
 ... นสฺสํชฺชมํ นสฺสํติ โส นสฺสํชฺชมเม นฺนุเช อิติ ปฏฺฐิตฺตจฺจกฺขติ
 น โช มยฺเหเวกสฺสํ นสฺสํชฺชมํ นสฺสํติ อถโช ยาวตฺตา สฺสวานํ
 อากฺติ คฺติ จฺติ อฺปปคฺติ สํพเพสํ สฺสวาเน นสฺสํชฺชมํ นสฺสํติ
 อทฺเฌว โช ปน นสฺสํชฺชมเม นฺนุเช โสเจยฺยํ กิตฺตเมยฺยํ ปริเทเวยฺยํ
 อฺรุตฺตาทิ กณฺเทยฺยํ สํโมหํ อปชฺชเรยฺยํ ภคฺตมฺมี เม นจฺญาเทยฺย
 กายะยี ทฺพพณฺณียํ โยกฺกเมยฺย กมฺมเนตฺตํ นเปปฺปวตฺเตยฺยํ ชมิทฺ-
 ตํ อตฺตมเน อสฺสํ มิตฺตํ ทมฺมเน อสฺสํติ โส นสฺสํชฺชมเม
 นฺนุเช น โสจติ น กิตฺติ น ปริเทวติ น อฺรุตฺตาทิ กณฺเทติ น
 สํโมหํ อปชฺชติ อยํ อจฺจุตฺติ มหाराช สฺสวา อริยสํวโก อพฺพุทฺติ
 สฺวิสํ โสกสฺสํ เยน วิทฺโธ อสฺสํว ปุณฺณใน อตฺตนาญฺเฌว
 ปริตฺตาเปติ อโสโก วิสฺสโต อริยสํวโก อตฺตนาญฺเฌว ปริวิพฺพา-

๗๐ สุตตบฏีฎเก ของคุตตรนิกายสุต ปณฺจกนิปาโต [๕๐

เปติ ๑ อิมานิ ไช มหาราช ปญฺจ ขตพฺภะณานิ จานานิ สมนฺเน
วา พุราหฺมณฺเน วา เทเวหฺม วา มาเรหฺม วา พุราหฺมเณ วา เทเว
วา โสถสมฺมิตฺติ ๑

น โสจนาย น ปริเทวนาย
ขตุโก อิช ตพฺภคิ^๑ อนิ อปฺปโกบี
โสจนุคฺคเมณิ ทฺวชฺชิตํ วิทิตฺวา
ปจฺจุตฺติกกา ขตุคฺคมนา ภวเนติ
ยโต จ ไช ปณฺจกนิปาโต ยาทาส
น เวชติ ขตุกวิวิจฺจยญฺญ
ปจฺจุตฺติกกาสุต^๒ ทฺวชฺชิตา ภวเนติ
ทิสฺสุวา มุขํ อวิการํ ปฺรชฺฌ
ชปฺเปเน มนุสฺสเณ สฺสภาสีเตน
อนุปฺปทาเนน ปเวณียา วา
ยถา ยถา ยตุถ ตเถถ ขตุถ
คตา คตา คตุถ ปฺรภุกฺคเมญฺญ
สเจ^๓ ปชาณญฺญ ขตพฺภคเญโย
มยา วา ขณฺนเมว วา เขสฺส ขตุโก
อโสจมาโน อธิวาสเญญ
กมฺมํ ทพฺพํ ภิญฺเจติ กโรมิทาเนติ ๑

๑. ข. พ. ลพฺภา ๑ ๒. พ. ปจฺจุตฺติกสุต ๑ ๓. ข. สจฺจ ขา. ๑

๕๐] ปจิมปณฺณาสก มุญฺหุทราชวคฺโค ปนฺจโม ๗๓

เอวํ วุตฺเต มุญฺโห ราชา อายสฺมนนฺตํ นวทํ เขตฺทโวจ โทณโม^๑
ขยํ ภาณเต ชมฺมุปรียาโยติ ๑ โสกสฺสตุทฺทหรโณ นาม ขยํ มหาราช
ชมฺมุปรียาโยติ ๑ ตคฺขม ภาณเต โสกสฺสตุทฺทหรโณ ตคฺขม^๒ ภาณเต^๒
โสกสฺสตุทฺทหรโณ^๒ อิมํ หิ เม ภาณเต ชมฺมุปรียายํ สุตฺวา โสกสฺสตุ
ปาริเนตฺติ ๑ อถว มุญฺโห ราชา มียกํ โสการกฺข^๓ อามนฺเตสฺสิ เตนฺนํ
สํมม บียก ภาทฺทาย เทวีย สรรวํ ณาเปถ ญฺปนฺนจสฺสํ กโรถ ๑
ยชฺชตคฺคเณนํ มยํ นุหยาสิสฺสาม เจว วิตฺติมฺมีสฺสาม ภตฺตํ ญฺญชฺชิสฺสาม
กมฺมานเต ๑ ปโยเชสฺสามาติ ๑

มุญฺหุทราชวคฺโค ปนฺจโม ๑

ตสฺสสุทฺธานํ

อาทิโย สปฺปรีโส ๑ อธิจํ มนฺทปทาณิสฺสํ^๔

สํปทา ๑ ธนํ จานํ โสโสโต นวทเน จาติ ๑

ปจฺโม ปณฺณาสโก นิฏฺฐิโต

๑ บ. โทณโฆ ๑ ๒ พ. อิมํ ปทตฺตบํ น ทิสฺสติ ๑ ๓ บ. พ. โกสวณฺโณ ๑

๔ บ. พ. มนฺทปทาณิสฺสํ ๑

ปฺริโส อุกฺโก นงฺกณฺมุขานิ วิวเรยฺย เหวํ ภิ โส ภิกฺขเว มชฺเฌ
 นทียา โสโต วิกฺขิตฺโต วิสฺสโย^๑ พฺยาทินฺโน เนว ทฺวงฺกโม อสฺส น
 สฺมโสโต^๒ น ทาวหา^๓ เหวเมว โส ภิกฺขเว โส วต ภิกฺขุ อิม
 ปญฺจ อาวรณ นีวรณ เจตโส อชฺฌมารุเห ปญฺณาย ทฺพพฺสักรณ
 อปฺปฬาย อพฬาย ปญฺณาย ทฺพพฬาย อตฺตตฺถํ วา เวยฺยตฺติ ปฺรตฺถํ
 วา เวยฺยตฺติ อุกฺกตฺถํ วา เวยฺยตฺติ อุตฺตฺถํ วา มนุสฺสํมฺมา อตฺตมวีย-
 ฌานทสฺสเนวีสํ สจฺจนิกริสฺสํตฺติ เอตํ จําเ วิชฺชติ โส วต
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิม ปญฺจ อาวรณ นีวรณ เจตโส อชฺฌมารุเห ปญฺณาย
 ทฺพพฺสักรณ ปฬาย พฬวตฺติยา ปญฺณาย อตฺตตฺถํ วา เวยฺยตฺติ ปฺรตฺถํ
 วา เวยฺยตฺติ อุกฺกตฺถํ วา เวยฺยตฺติ อุตฺตฺถํ วา มนุสฺสํมฺมา อตฺตมวีย-
 ฌานทสฺสเนวีสํ สจฺจนิกริสฺสํตฺติ จําเเมตํ วิชฺชติ เสงฺฆยถา^๔ ภิกฺขเว
 นทึ ปทฺพเตยฺยา ทฺวงฺกมา สฺมโสดา^๕ ทาวหา^๖ ตสฺสา ปฺริโส
 อุกฺโก นงฺกณฺมุขานิ นีทเวยฺย เหวํ ภิ โส ภิกฺขเว มชฺเฌ นทียา
 โสโต อวิกฺขิตฺโต อวิสฺสโย^๑ อพฺยาทินฺโน ทฺวงฺกโม เจว อสฺส สฺม-
 โสโต^๒ จ ทาวหา^๓ จ เหวเมว โส ภิกฺขเว โส วต ภิกฺขุ อิม
 ปญฺจ อาวรณ นีวรณ เจตโส อชฺฌมารุเห ปญฺณาย ทฺพพฺสักรณ
 ปฬาย พฬวตฺติยา ปญฺณาย อตฺตตฺถํ วา เวยฺยตฺติ ปฺรตฺถํ วา เวยฺยตฺติ
 อุกฺกตฺถํ วา เวยฺยตฺติ อุตฺตฺถํ วา มนุสฺสํมฺมา อตฺตมวียฌานทสฺสเน-
 วิสํ สจฺจนิกริสฺสํตฺติ จําเเมตํ วิชฺชติ ๑

๑ พ. วิสโย ๒ พ. สจฺจ. ๓ พ. ทาวหา^๖ ๔ พ. อวิสโย ๕

[๕๒] อุกุสฺสธราสฺสํ ภิภูวเน วทมาโน ปณฺณก นีวรณเณ สมนฺมา
 วทมาโน วเทยฺย เกวโลจายี ภิภูวเน อุกุสฺสธราสฺสํ ยทิตํ ปณฺณก นีว-
 รณนา กตเม ปณฺณก กามจุณฺนทณฺเฑวณฺณํ พุยาปาทณฺเฑวณฺณํ ถันเมทฺธ-
 ญณฺณํ อุกุสฺสจฺจุกุกุสฺสญณฺณํ วิจิจฺจุณฺณํ อุกุสฺสธราสฺสํ ภิภูวเน
 วทมาโน อิมเ ปณฺณก นีวรณเณ สมนฺมา วทมาโน วเทยฺย เกวโลจายี
 ภิภูวเน อุกุสฺสธราสฺสํ ยทิตํ อิม^๒ ปณฺณก นีวรณนาติ ๑

[๕๓] ปณฺณกิมานิ ภิภูวเน ปชานินฺยฺกานํ กตมานิ ปณฺณก อิช
 ภิภูวเน ภิภูว สทฺธิ โหติ สทฺทเทติ ตถาคคฺคสฺส โหติ อิตฺธิ
 โส ภควา อรหํ สมนฺมาสมฺพุทฺธิ วิชฺชาจฺจรณสมฺปปาโน สุตโต โสภวฺท
 อนฺนุตฺโตโร ปุริสทมฺมสารถิ สุตฺตา เทวมนุสฺสํ พุทฺธิ ภควาติ ขปฺปา-
 พาโร โหติ ขปฺปาตฺตโก สมนฺเวปาทินฺยา กหาณฺนฺยา สมนฺนาคโต นาค-
 สฺสํ ตาย นาจฺจุณฺนทณฺเฑวณฺณํ มชฺฌนิมาย ปชานกฺขมาย อสฺสํ โหติ ขมายาว
 ยถาภูตํ อุตฺตานํ อวิกตฺตา สุตฺตนิ วา วิเบญฺชํ วา สทฺทพฺพจฺจุสฺส
 อารทฺธวิวิโย วิหริติ อุกุสฺสณํ ขมฺมานํ ปหานาย กุสฺสณํ ขมฺมานํ
 อุกุสฺสพฺพทาย ภามวา ทพฺพปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตฺตฺวโร^๑ กุสฺสณํ ขมฺเมสฺส
 ปณฺณเววา โหติ อุกุสฺสคฺคคามินฺยา ปณฺณเววาย สมนฺนาคโต ขวฺยาย นินฺน-
 ธิกาย สมนฺมาทฺทกฺขณฺณคามินฺยา ๑ อิมานิ ๒ ภิภูวเน ปณฺณก ปช-
 นินฺยฺกานํติ ๑

๑ บ. เกวโลจายี พ. เกวโลจายี ๑ ๒ พ. น วิสฺสตี ๑

๓ พ. น จุณฺนทณฺเฑวณฺณ ๑ ๔ พ. อนิกฺขิตฺตฺตฺวโร ๑

มาย ปธานกุธมาย อัม ภิกฺขเว ทฺติโย สัมโม ปธานาย ฯ ปุณ
 จปรํ ภิกฺขเว สํภิกฺขํ โหติ สํสํสํ สุตตมํ ญํ สุกมํ อญฺเฐ ปคฺค-
 เหน ยะเปคฺคํ อัม ภิกฺขเว ตฺติโย สัมโม ปธานาย ฯ ปุณ จปรํ
 ภิกฺขเว มนุสฺสํ สํมคฺคา สํโมทมาเน อวิทมาเน ชฺวีทกัณฺฐา อญฺเฐ-
 มนุญํ ปิยจกฺขหิ สมนุสฺสํ ชาติ วิหเรติ อัม ภิกฺขเว จตฺตโร สัมโม
 ปธานาย ฯ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว สัมโม สํมคฺโค สํโมทมาโน อวิ-
 ทมาโน เขกฺกเทโส ชาติ วิหเรติ สัมโม ๒ ปุณ ภิกฺขเว สํมคฺเค-
 น เจว อญฺเฐมณฺเฑ อกฺโกถํ โหเนติ น จ อญฺเฐมณฺเฑ ปรีภาสา
 โหเนติ น จ อญฺเฐมณฺเฑ ปรีกฺเขปา โหเนติ น จ อญฺเฐมณฺเฑ
 ปรีจจฺฐา โหเนติ ตตฺถ อปฺปสํเนา เจว ปสฺสํเนติ ปสฺสํเนนญจ
 ภิกฺขเวภาโว ๒ โหติ อัม ภิกฺขเว ปญฺจโม สัมโม ปธานาย ฯ อิม-
 โห ภิกฺขเว ปญฺจ สํมา ปธานยาตี ฯ

[๕๕] เอก์ สมนัย ภควา สาวตฺถิยํ วิหเรตี เขตฺตวเน ขนาค-
 ฌินฺนํทิกตฺตํ ขารามเ ๑ เตน โห ปน สมนเณ สาวตฺถิยํ อุโภ มาตา-
 ปุตฺตา วรฺุสํวาสํ อุปคมีสุ ๑ ภิกขุ ๑ ภิกขุณี ๑ ๑ เค ขณฺณ-
 มณฺณตฺตํ อภินฺนํ ทสฺสํนกามา ยหฺสํ มาตํ ปุตฺตตฺตํ อภินฺนํ
 ทสฺสํนกามา ยโหสิ ปุตฺโตปปี มาตํ อภินฺนํ ทสฺสํนกาโม ยโหสิ ๑
 เตสํ อภินฺนํ ทสฺสํนา สํสคฺโค ยโหสิ สํสคฺเค สติ วิสฺสุสาโส
 ยโหสิ วิสฺสุสาเส สติ โยคาโร ยโหสิ เค โยคิตฺตณฺณจิตฺตา สิกขํ

๑ บ. ปรินิจจนา ๑ ๒ พ. ภิกขุโฆภาวา ๑ ๓ พ. อุปสงกมัสสุ ๑

อิตถัถโณฏฐัพพะโพ ๑ อิตถัถโณฏฐัพพะเพ ภิกขเว สังคคา รคคคา ทิฏฐา คคิตา
 มุจจิตา อชโณปนุภา เต ทังฆรคคัถ โสจณนิต อิตถัถโณฏฐัพพะพวณานุคา ๑
 อิตถัถ ภิกขเว คจณนิตึปปี ปุริสสังส จิตคัถ ปุริยาทาย ติฏฐจติ จิตานี
 นิสินุภานี สยานานี^๒ นินุภานี^๓ หังนิตึปปี ฆณนิตึปปี คายเดปปี โรทนิตึปปี
 อุกุฆาฏิตานี มคานี ปุริสสังส จิตคัถ ปุริยาทาย ติฏฐจติ ๑ ยนุหิ คัถ
 ภิกขเว สังมมา วทมานิ วเทยย สังมเตปาโส มารัสสังสาคิ มาคคคา-
 มณเณว สังมมา วทมานิ วเทยย สังมเตปาโส มารัสสังสาคิ ๑

สถิตยเป อธิเทศ

มีสำเนาเป็น ๔ ชุด

๕
ช้างวัดมณี ช้างท.เท

เขมร ทญโง ๑๑ ๕๖๓

นเควว เขโก เขกาย

มาตุคามเนน ๓๓๓๓ ๖

มฺหัจฉัฏฐคํ ตา พนฺชนติ

เปกฺขิเตน มุหิเตน จ

๒. โถง ๒. ทิวเขา

มณฑลราช ภาณเตน จ

เนโธ ชโน สฺวาตฺตโท^๗

๒๒ อุกุฆาฏีโต มโต ฯ

ปณฺจ กามคุณา เอเต

ចិត្តក្របស្នំ ព័ត៌មាន

รูปา ตัณฑา วรสา คณฐา

ໂຢງຊັຟຟາ ຈ ມໂຍນມາ ຈ

เต๋ส กามอฆวพหุหาน

กาเม อปฐาตะ

ກາດ ກັດ ກວາກວໍ

តំនាងស្ត្រី ប្រក្សតា

๑ บ. จิต ๑ ๒ พ. สอนาบี ๑ ๓ บ. พ. น ทิสสดี ๑

๔ พ. บัณฑิตา ๑ ๕ พ. อาสึเท พ. มาสึเท ๑ ๖ พ. สึเตน ๑

๗ บ. พ. สวัสดิ์ ๑ ๘ บ. พ. อิตติวิมล ๑ ๙ บ. พ. กาโมวาทะพานิช ๑

๑๐ พ. ฤๅ ๑

เย จ กาเม ปริณฺณาย จราติ อฏฺโठภยา

เต เว ปารคตา^๑ โธเก เย ปคฺคตา อาสวกฺขณฺติ ฯ

[๕๖] อถโฆ อณฺเฏสโร ภิกฺขุ เยน สโก อุปชฺฌาโย เตนุ-
ปสงฺกมิ อฺปสงฺกมิตฺวา สกํ อฺปชฺฌายํ เอตทโวจ เอตฺรหิ เม
ภณฺเต มชฺฐกฺขาโต เจว กาโย ทิสฺสา จ เม น ปกฺขายเนติ ชมฺมา
จ มํ นปฺปฏฺิภานฺติ ถํมิตฺทญฺจ เม จิตฺตํ ปรียาทาย ติฏฺฐติ
อนภีโรโต จ พุรฺหมจฺริยํ จรามิ อตฺถิ จ เม ชมฺเมสฺสุ วิจิกิจฺจนฺติ ฯ
อถโฆ โส ภิกฺขุ ตํ สทฺธิวิหาริกํ ภิกฺขุํ ยาทาย เยน ภควา
เตนุปสงฺกมิ อฺปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอถมนฺตํ นิสฺสีทิ
เอถมนฺตํ นิสฺสีนฺโน โห โส ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ อยํ ภณฺเต
ภิกฺขุ เอวมาห เอตฺรหิ เม ภณฺเต มชฺฐกฺขาโต เจว กาโย ทิสฺสา
จ เม น ปกฺขายเนติ ชมฺมา จ มํ นปฺปฏฺิภานฺติ ถํมิตฺทญฺจ
เม จิตฺตํ ปรียาทาย ติฏฺฐติ อนภีโรโต จ พุรฺหมจฺริยํ จรามิ อตฺถิ
จ เม ชมฺเมสฺสุ วิจิกิจฺจนฺติ ฯ เอวณฺเหตํ ภิกฺขุ โหติ อีรฺหุริเยสฺสุ อคฺคต-
ทวารสฺส โภชเน อมคฺคตญฺโญ ชาคฺริยํ อเนญฺยคฺคตสฺส อวิปสฺสํสฺส
กฺกฺกณํ ชมฺมานํ ปุพฺพคฺคตาปรตฺตํ โหชิปฏฺิถานํ ชมฺมานํ ภาวนา-
นุโยคํ อเนญฺยคฺคตสฺส วิหโรโต ยํ มชฺฐกฺขาโต เจว กาโย โหติ
ทิสฺสา จสฺส น ปกฺขายเนติ ชมฺมา จ ตํ นปฺปฏฺิภานฺติ ถํมิตฺท-
ญฺจสฺส จิตฺตํ ปรียาทาย ติฏฺฐติ อนภีโรโต จ พุรฺหมจฺริยํ จรติ

โหติ จสํสํ ฐมฺเมสํ วิจิจฺจิจฺฉา ตสฺมา ตึหิ เต ภิกฺขุ เหวํ สิกฺขิ-
 ตพฺพิ อินฺทริเยสํ กุสฺสตทฺวาโร ภวิสฺสํมี โภชเน มคฺคตณฺณ ชาศริยํ
 อญฺยุคฺโค วิปสฺสํโก กุสฺสํทานํ ฐมฺมานํ ปุพฺพทตฺตาปรรคํ โพธิปฏฺธิกาโร
 ฐมฺมานํ ภาวนาโยคํ อญฺยุคฺโค วิหริสฺสํมีติ เหวํ หิ เต ภิกฺขุ
 สิกฺขิตฺตพฺพนฺติ ฯ อถโฆ โส ภิกฺขุ ภควตา ยมิยา โอวาเทน โอวทิตฺโต
 อญฺจุยาสเน ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปฏฺถามิ อถโฆ
 โส ภิกฺขุ เหวโก วุปกฺกฺโข ยปฺปมคฺโค อาคานํ ปทิตฺตคฺโค วิหรนฺโค
 นจิริสฺสํเสว ยสฺสํคฺคทาย กุสฺสปุคฺตา สํมมฺเทว อคฺคารสฺมา อนคฺคาวริยํ ปทฺท-
 ษนฺติ ตทฺทตฺตทํ พุทฺทมฺจริยปรีโยสํนํ ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม สยํ ยมิยเนว
 สจฺจณิกตฺวา อปฺปสํมฺปชฺช วิหาสํ จีณฺนา ชาคิ วุสฺสํคํ พุทฺทมฺจริยํ
 กทํ กรณํ ยํ นاپริ ยิตฺตคฺคตฺตาชาติ อพฺพณฺณวาสํ อญฺญตโร จ ปน
 โส ภิกฺขุ อรหํ ยโหสํ อถโฆ โส ภิกฺขุ อรหคฺคปฺปคฺโค เยน
 สโก อปฺปชฺฌนํโย เตนฺนปสงฺกมฺมิ อปฺปสงฺกมฺมิตฺวา สกํ อปฺปชฺฌนํ
 เอตทโวจ เอตวหิ เม ภนฺเต น เจว มชฺชกชาโค กาโย ทิสฺสา
 จ เม ปฏฺฐายนฺติ ฐมฺมา จ มํ ปฏฺฐิณฺติ ถึเมทฺทชฺช เม
 จิตฺตํ น ปรียาทาย ติฏฺฐจติ ยมิวโธ จ พุทฺทมฺจริยํ จรามิ นคฺคิ
 จ เม ฐมฺเมสํ วิจิจฺจิจฺฉาติ ฯ อถโฆ โส ภิกฺขุ คํ สทฺทวิหริกํ
 ภิกฺขุ อาทาย เยน ภควา เตนฺนปสงฺกมฺมิ อปฺปสงฺกมฺมิตฺวา ภควนฺตํ
 อภิวาเทตฺวา เอกมฺเฒํ นิสฺสํ เอกมฺเฒํ นิสฺสินฺโน โฆ โส ภิกฺขุ
 ภควนฺตํ เอตทโวจ ยมํ ภนฺเต ภิกฺขุ เหวมาหิ เอตวหิ เม

ปจฺจเวกฺขิตฺตพฺพํ อิตฺติยา วา ปฺริเสโน วา คหฺนฺเจโน วา ปพฺพชิตฺเตน
 วา สํพเพหิ เม ปิเยหิ มนฺธเปหิ นานาภาโว วิยาภาโวติ อภินฺนํ
 ปจฺจเวกฺขิตฺตพฺพํ อิตฺติยา วา ปฺริเสโน วา คหฺนฺเจโน วา ปพฺพชิตฺเตน
 วา กมฺมธฺตํโกมฺหิ กมฺมททายาโท กมฺมโยนิ กมฺมพฺพนํชฺช กมฺมปฏิสารโณ
 ยํ กมฺมํ กวิธฺสํมิ กตฺถาณํ วา ปาปํ วา ตสฺส ทายาโท ภวิสฺส-
 สํมํติ อภินฺนํ ปจฺจเวกฺขิตฺตพฺพํ อิตฺติยา วา ปฺริเสโน วา คหฺนฺเจโน
 วา ปพฺพชิตฺเตน วา ๑ กิณฺญ กิณฺญเว อตฺถวสํ ปฏิจฺจุ ชรารมฺโมมฺหิ
 ชฺรํ อนตฺถํโตติ อภินฺนํ ปจฺจเวกฺขิตฺตพฺพํ อิตฺติยา วา ปฺริเสโน วา คหฺนฺ-
 เจโน วา ปพฺพชิตฺเตน วา อตฺถิ กิณฺญเว สํตฺตารํ โยพฺพนํ โยพฺพนมโท
 เยน มทนํ สํตฺตา กาเยนํ ทฺจุจฺจวิตฺตํ จรณฺติ วาจาเยนํ ทฺจุจฺจวิตฺตํ จรณฺติ
 มนฺธํ ทฺจุจฺจวิตฺตํ จรณฺติ ตสฺส ตณฺหํ อภินฺนํ ปจฺจเวกฺขโต โย
 โยพฺพนํ โยพฺพนมโท โส สํพฺพโส วา ปหียติ ตณฺ วา ปน โหติ
 อิทํ โช กิณฺญเว อตฺถวสํ ปฏิจฺจุ ชรารมฺโมมฺหิ ชฺรํ อนตฺถํโตติ
 อภินฺนํ ปจฺจเวกฺขิตฺตพฺพํ อิตฺติยา วา ปฺริเสโน วา คหฺนฺเจโน วา ปพฺพ-
 ชิตฺเตน วา ๑ กิณฺญ กิณฺญเว อตฺถวสํ ปฏิจฺจุ พฺยารมฺโมมฺหิ พฺยารมฺ-
 อนตฺถํโตติ อภินฺนํ ปจฺจเวกฺขิตฺตพฺพํ อิตฺติยา วา ปฺริเสโน วา คหฺนฺเจโน
 วา ปพฺพชิตฺเตน วา อตฺถิ กิณฺญเว สํตฺตารํ อารอฺเคเยน อารอฺคฺยมโท
 เยน มทนํ สํตฺตา กาเยนํ ทฺจุจฺจวิตฺตํ จรณฺติ วาจาเยนํ ทฺจุจฺจวิตฺตํ จรณฺติ
 มนฺธํ ทฺจุจฺจวิตฺตํ จรณฺติ ตสฺส ตณฺหํ อภินฺนํ ปจฺจเวกฺขโต โย
 อารอฺเคเยน อารอฺคฺยมโท โส สํพฺพโส วา ปหียติ ตณฺ วา ปน

โหติ อิทํ โข ภิกฺขเว อตฺถวสํ ปฏฺิจฺจุ พฺยาธมฺโมมฺหิ พฺยาธิ
 อนตฺถโหติ อภินฺนํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺติยา วา ปฺริเสน วา คหฺนฺเจน
 วา ปพฺเพชิตฺเตน วา ๑ กิณฺจ ภิกฺขเว อตฺถวสํ ปฏฺิจฺจุ มรณธมฺ-
 โมมฺหิ มรณํ อนตฺถโหติ อภินฺนํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺติยา วา ปฺริเสน
 วา คหฺนฺเจน วา ปพฺเพชิตฺเตน วา อตฺถิ ภิกฺขเว สํคฺคตานิ ชีวิตฺเต ชีวิตฺตมโ-
 เยน มเทน สํคฺคตา กาเยน ทฺวจริตํ จรณฺติ วาจาย ทฺวจริตํ จรณฺติ มนสํ
 ทฺวจริตํ จรณฺติ ตสฺสํ ตณฺุจํ อภินฺนํ ปจฺจเวกฺขโต โย ชีวิตฺเต
 ชีวิตฺตมโ โส สํพฺพุโส วา ปหฺยติ ตณฺุ วา ปน โหติ อิทํ โข
 ภิกฺขเว อตฺถวสํ ปฏฺิจฺจุ มรณธมฺโมมฺหิ มรณํ อนตฺถโหติ อภินฺนํ
 ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺติยา วา ปฺริเสน วา คหฺนฺเจน วา ปพฺเพชิตฺเตน
 วา ๑ กิณฺจ ภิกฺขเว อตฺถวสํ ปฏฺิจฺจุ สํพฺเพหิ เม นีเยหิ มนาเปหิ
 นานาภาโว วินาภาโวติ อภินฺนํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺติยา วา ปฺริเสน
 วา คหฺนฺเจน วา ปพฺเพชิตฺเตน วา อตฺถิ ภิกฺขเว สํคฺคตานิ นีเยสุ
 ฌนฺทราโค เยน ราเคน สํคฺคตา กาเยน ทฺวจริตํ จรณฺติ วาจาย
 ทฺวจริตํ จรณฺติ มนสํ ทฺวจริตํ จรณฺติ ตสฺสํ ตณฺุจํ อภินฺนํ
 ปจฺจเวกฺขโต โย นีเยสุ ฌนฺทราโค โส สํพฺพุโส วา ปหฺยติ
 ตณฺุ วา ปน โหติ อิทํ โข ภิกฺขเว อตฺถวสํ ปฏฺิจฺจุ สํพฺเพหิ
 เม นีเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโวติ อภินฺนํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ
 อิตฺติยา วา ปฺริเสน วา คหฺนฺเจน วา ปพฺเพชิตฺเตน วา ๑ กิณฺจ ภิกฺขเว
 อตฺถวสํ ปฏฺิจฺจุ กมฺมุสฺสํโกมฺหิ กมฺมุทายาโท กมฺมุโยนิ กมฺมุพฺพนฺช

กมฺมปฏิสารโณ ยํ กมฺมํ ภวิสฺสํ กตฺถาณํ วา ปาปํ วา ตสฺส
 ทายาทิ ภวิสฺสํ อภินฺนํ ปจฺจเวกฺขิตฺตพฺพํ อิตฺติยา วา ปุริเสน วา
 คหฺนฺเต วา ปพฺพชิตฺเต วา อตฺถิ ภิกฺขเว สํคฺคตา กายทฺถจฺจริตํ
 วจฺจทฺถจฺจริตํ มโนทฺถจฺจริตํ ตสฺส ตณฺหา อภินฺนํ ปจฺจเวกฺขิตฺต
 สํพฺพุตํ วา ทฺถจฺจริตํ ปหฺยติ ตณฺหา วา ปน โหติ อิทํ โข ภิกฺขเว
 อตฺถวํ ปฏิจฺจ กมฺมสํสํโกมฺหิ กมฺมทายาทิ กมฺมโยนิ กมฺมพฺพชฺช
 กมฺมปฏิสารโณ ยํ กมฺมํ ภวิสฺสํ กตฺถาณํ วา ปาปํ วา
 ตสฺส ทายาทิ ภวิสฺสํ อภินฺนํ ปจฺจเวกฺขิตฺตพฺพํ อิตฺติยา วา
 ปุริเสน วา คหฺนฺเต วา ปพฺพชิตฺเต วา ๑ โข โส ภิกฺขเว
 อริยสํวาทิ อิตฺติ ปฏิสํญฺจติ น โข อหฺนฺเต สวาทิ ชราชฺชโม
 ชฺร อนตฺถิ อตฺถิ ยาวตฺตา สํคฺคตา อากฺติ คคฺติ จุติ อุปฺปตฺติ
 สํพฺเพ สํคฺคตา ชราชฺชมา ชฺร อนตฺถิ ตสฺส ตณฺหา อภินฺนํ
 ปจฺจเวกฺขิตฺต มคฺคิ สํญฺชาตฺติ โส ตํ มคฺคํ อาเสวติ ภาเวติ
 พหุตฺถิ ตสฺส ตํ มคฺคํ อาเสวติ ภาเวติ พหุตฺถิ ๒
 สํญฺชาตฺติ ปหฺยติ อเนกฺคา พุชฺชติ โหติ ๑ น โข อหฺนฺเต
 พุชฺชชฺชโม พุชฺช อนตฺถิ อตฺถิ ยาวตฺตา สํคฺคตา อากฺติ คคฺติ
 จุติ อุปฺปตฺติ สํพฺเพ สํคฺคตา พุชฺชชฺชมา พุชฺช อนตฺถิ ตสฺส
 ตณฺหา อภินฺนํ ปจฺจเวกฺขิตฺต มคฺคิ สํญฺชาตฺติ โส ตํ มคฺคํ
 อาเสวติ ภาเวติ พหุตฺถิ ตสฺส ตํ มคฺคํ อาเสวติ ภาเวติ

พหุตฺถโรโต สเบฺยฺเชนํ ปหฺยฺนุติ อนุสฺสยา พุณฺณํ โหเนติ ฯ น ไช
 อหฺมฺเณเวโก^๑ มรณชฺโม มรณํ อนตฺโต อถฺช ยาวตา สํคฺคานํ
 อากฺคิ คคิ จุติ อุปฺปตฺติ สํพฺเพ สํคฺคา มรณชฺมา มรณํ อนตฺ-
 ตาติ ตสฺส ตณฺจํ อภินฺทํ ปจฺจเวกฺขโต มคฺโค สณฺชยติ
 โส ตํ มคฺคํ อเสวติ ภาเวติ พหุตฺถโรติ ตสฺส ตํ มคฺคํ อเส-
 วโต ภาวยโต พหุตฺถโรโต สเบฺยฺเชนํ ปหฺยฺนุติ อนุสฺสยา พุณฺณํ
 โหเนติ ฯ น ไช มยฺเหเวกฺตสฺส สํพฺเพหิ ปิเยหิ มนฺาเปหิ นานาภาโว
 วิภาภาโว อถฺช ยาวตา สํคฺคานํ อากฺคิ คคิ จุติ อุปฺปตฺติ สํ-
 พฺเพ สํคฺคานํ ปิเยหิ มนฺาเปหิ นานาภาโว วิภาภาวติ ตสฺส
 ตณฺจํ อภินฺทํ ปจฺจเวกฺขโต มคฺโค สณฺชยติ โส ตํ มคฺคํ
 อเสวติ ภาเวติ พหุตฺถโรติ ตสฺส ตํ มคฺคํ อเสวโต ภาวยโต
 พหุตฺถโรโต สเบฺยฺเชนํ ปหฺยฺนุติ อนุสฺสยา พุณฺณํ โหเนติ ฯ น
 ไช อหฺมฺเณเวโก^๑ กมฺมสฺสโกมฺหิ กมฺมทายาทิ กมฺมโยนิ กมฺมพฺพชฺช
 กมฺมปฏิสฺสโรนํ ยํ กมฺมํ กวิสฺสํมํ กถฺยานํ วา ปาปํ วา ตสฺส
 ทายาทิ กวิสฺสํมํ อถฺช ยาวตา สํคฺคานํ อากฺคิ คคิ จุติ อุป-
 ปตฺติ สํพฺเพ สํคฺคา กมฺมสฺสกา กมฺมทายาทา กมฺมโยนิ กมฺมพฺพชฺช
 กมฺมปฏิสฺสวณํ ยํ กมฺมํ กวิสฺสํมํ กถฺยานํ วา ปาปํ วา
 ตสฺส ทายาทา กวิสฺสํมํมํ ตสฺส ตณฺจํ อภินฺทํ ปจฺจเวกฺขโต
 มคฺโค สณฺชยติ โส ตํ มคฺคํ อเสวติ ภาเวติ พหุตฺถโรติ

๑. อ. พ. อหฺมฺเณเวโก ฯ

ตสุตฺตํ คํ มคฺคํ อาเสวโต ภาวยโต พหุตฺถกโรโต สํญโชนานํ ปเท-
ขนฺติ อนุสฺยา พุยนฺตํ โหเรตฺติ ๑

พฺยาธิรมฺมา ชฺวราธมฺมา	ยโต มรณธมฺมิโน
ยถา ธมฺมา ตถา สํวตา ^๑	ชฺชิตฺตจฺฉนฺติ ปุณฺณชฺชา ๑
ขทฺถเจตํ ชฺชิตฺตจฺฉนฺตํ	เขวํธมฺเมสํ ปาณิสํ
น เมตํ ปฏฺฐิปสฺส	มม เขวํ วิหาริโน ๑
โสหํ เขวํ วิหารุโต	เขตฺวา ธมฺมํ นิรุปรํ
อาโรเคย โยพฺพนสฺมํ	ชฺชิตฺตจฺฉนฺติ โย มโต
สพฺเพ มเท ยถาโณสฺมิ	เกทฺธมฺมํ ทฺวํ ชฺช เรมโต ๑
ตสุตฺตํ เม อหํ อสฺสํสาโห	นิพฺพานํ อภิปสฺสโต
นาหํ ภพฺโพ เขตฺรหิ	กามานิ ปฏฺฐิปสฺส
ขนิวตฺติ ภวิสฺสํ	พฺรหฺมเจรปรายโนติ ^๒ ๑

[๕๘] เขกํ สํมยํ ภควา เวสํติยํ วิหริติ มหาวเน ญฺญาคาร-
ธํมฺมํ ๑ อถโช ภควา ปุพฺพธมฺมํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจฺฉวมาทาย
เวสํติยํ ปิณฺฑาทาย ปาวิสฺสี เวสํติยํ ปิณฺฑาทาย จริตฺวา ปจฺจกตฺตํ
ปิณฺฑปาตปฏฺฐิกกนฺโต มหาวนํ อชฺชโลคาเขตฺวา ขณฺณตฺรสฺมํ รุกฺขมฺมูเต
ทิวา วิหารํ นิสฺสีติ ๑ เตน โช ปน สํเยน สมนุพฺพุตา ติจฺฉิตฺตวิภวณฺณกา
สชฺชชานิ ชฺชนิ อาทาย กุกฺกุสฺสํปรีวตฺตา มหาวเน อนุจฺจนมมานา ขนฺ-
วิจฺจมานา ขทฺถสฺสํ ภควนฺตํ ขณฺณตฺรสฺมํ รุกฺขมฺมูเต นิสฺสินฺนํ ทิสฺสุวา

๑. บ. พ. สุตฺตา ๑ ๒ บ. พ. พฺรหฺมจฺริยปรายโนติ ๑

กฺลปฺปโต อญฺจํวณฺณวณฺณคฺคเห โภเคเห พหฺวาพตฺตปริจฺจคฺคเห สํทาวกฺขิตฺต-
 คฺคเห ชฺมฺมิกเห ชฺมฺมตฺตเห มาตํปิตโร สํกฺกโรติ ครุทฺทโรติ มาเนติ
 ปุเชติ ตเมเน มาตํปิตโร สํกฺกตา ครุทฺทตา มานิตา ปุชฺชิตา กฺลฺยา-
 เณน มนสา อญฺกมฺปนฺติ จิรํ ชฺวํ ทังมํยํ ปาเลหิตํ มาตํปิตา-
 นุกมฺบิตสํสํ มหฺนํม กฺลปฺปตฺตสํสํ อุกฺกมฺมเยว ปาฏิกงฺขา โน ปริ-
 หานี ๑ ปุณฺ จปรํ มหฺนํม กฺลปฺปโต อญฺจํวณฺณวณฺณคฺคเห โภเคเห
 พหฺวาพตฺตปริจฺจคฺคเห สํทาวกฺขิตฺตคฺคเห ชฺมฺมิกเห ชฺมฺมตฺตเห ปุคฺคทวท-
 สกมฺมกรโปริสํ สํกฺกโรติ ครุทฺทโรติ มาเนติ ปุเชติ ตเมเน ปุคฺค-
 ทวทาสกมฺมกรโปริสํ สํกฺกตา ครุทฺทตา มานิตา ปุชฺชิตา กฺลฺยาเณน
 มนสา อญฺกมฺปนฺติ จิรํ ชฺวํ ทังมํยํ ปาเลหิตํ ปุคฺคทวทาส-
 กมฺมกรโปริสํกมฺบิตสํสํ มหฺนํม กฺลปฺปตฺตสํสํ อุกฺกมฺมเยว ปาฏิกงฺขา
 โน ปริหฺนํ ๑ ปุณฺ จปรํ มหฺนํม กฺลปฺปโต อญฺจํวณฺณวณฺณคฺคเห
 โภเคเห พหฺวาพตฺตปริจฺจคฺคเห สํทาวกฺขิตฺตคฺคเห ชฺมฺมิกเห ชฺมฺมตฺตเห เขตฺต-
 กมฺมมฺนตฺตํมฺนตฺตํพฺยหาเร สํกฺกโรติ ครุทฺทโรติ มาเนติ ปุเชติ ตเมเน
 เขตฺตกมฺมมฺนตฺตํมฺนตฺตํพฺยหาเร สํกฺกตา ครุทฺทตา มานิตา ปุชฺชิตา กฺล-
 ยาเณน มนสา อญฺกมฺปนฺติ จิรํ ชฺวํ ทังมํยํ ปาเลหิตํ เขตฺต-
 กมฺมมฺนตฺตํมฺนตฺตํพฺยหาเรกมฺบิตสํสํ มหฺนํม กฺลปฺปตฺตสํสํ อุกฺกมฺมเยว
 ปาฏิกงฺขา โน ปริหฺนํ ๑ ปุณฺ จปรํ มหฺนํม กฺลปฺปโต อญฺจํ-
 วณฺณวณฺณคฺคเห โภเคเห พหฺวาพตฺตปริจฺจคฺคเห สํทาวกฺขิตฺตคฺคเห ชฺมฺมิกเห
 ชฺมฺมตฺตเห ยํ ตา พตฺติปฏฺฐิตาหิกา เทวตา คํ สํกฺกโรติ ครุทฺทโรติ

มานะติ ปุเชติ ตเมเนํ พลิปฏิกุสาหิกา เทวตา สํกุกตา ครุกตา
 มานิตา ปุชิตา กถฺยาณณ มนสา อนุกมฺปเตติ จิรํ ชีวํ ทังมายุํ
 ปาเลหิตี เทวตานุกมฺปิตสฺส มหานาม กุตฺตสฺส ธุลฺลิมิเยว ปาฏิ-
 กงฺขา โน ปริหานิ ฯ ปุณฺ จปฺวํ มหานาม กุตฺตสฺส อฏฺฐจฺาน-
 วิริยาริหิตเตหิ โภเคหิ พาหาพฬปริจฺจิตเตหิ เสทาวกฺขิตเตหิ ฆมฺมิเกหิ
 ฆมฺมตฺตฺเทหิ สมนพฺราหฺมणेณ สํกุกโรติ ครุกโรติ มานะติ ปุเชติ ตเมเนํ
 สมนพฺราหฺมณา สํกุกตา ครุกตา มานิตา ปุชิตา กถฺยาณณ มนสา
 อนุกมฺปเตติ จิรํ ชีวํ ทังมายุํ ปาเลหิตี สมนพฺราหฺมณานุกมฺปิตสฺส
 มหานาม กุตฺตสฺส ธุลฺลิมิเยว ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ ฯ ยสฺส-
 กสฺสจฺิ มหานาม กุตฺตสฺส อิมํ ปนฺนํ ฆมฺมา สํวิชฺชเตติ ยถิ วา
 รณฺโณ ชคฺคิยสฺส มุทฺธากิสิคฺคสฺส ยถิ วา รณฺณจิกสฺส เปตฺตนิกสฺส
 ยถิ วา เสงฺนาย เสงฺนาปคิกสฺส ยถิ วา คามคามิกสฺส ยถิ วา ปุค-
 คามณิกสฺส เข วา ปนฺ กุเตสฺส ปจฺเจกัธปจฺจํ ทาเรวเตติ ธุลฺลิมิ-
 เยว ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิตี ฯ

มาตาปิตุกิจฺจกโร

ชนโคชานสฺส อคฺคทาย

อภินนฺนเบว อคฺคทาย

ณาคินํ ปุพฺพเปตานิ

สมนานํ พฺราหฺมณานิ

จิตฺติสณฺหาโน โหติ

ปุตฺตทวาริโต สทา

เย จสฺส ชนฺชวโร

วทณฺณ โหติ สัสสวา

ทิจฺเฐ ฆมฺเม จ ชฺชวโร

เทวตานนฺน ปณฺทิตो

ฆมฺเมณ ชรมาวสํ

โหนฺติ มหานิสฺสา อมโตคฺชา อมตปรีโยสํนา กตมา ปเบจ อนิรุ-
 สฺสเบว อนตฺตสฺสเบว มรณสฺสเบว อาหาเร ปฏิกฺกตสฺสเบว สหฺพ-
 โสเถ ชนภิรตฺสเบว อีมา โช ภิกฺขเว ปเบจ สญฺเฆ ภาวิตา
 พหุสํกตา มหปฺผลา โหนฺติ มหานิสฺสา อมโตคฺชา อมตปรีโยสํนาติ ฯ

[๖๒] ปเบจิมา ภิกฺขเว สญฺเฆ ภาวิตา พหุสํกตา มหปฺผลา
 โหนฺติ มหานิสฺสา อมโตคฺชา อมตปรีโยสํนา กตมา ปเบจ อนิรุ-
 สฺสเบว อนตฺตสฺสเบว มรณสฺสเบว อาหาเร ปฏิกฺกตสฺสเบว สหฺพ-
 โสเถ ชนภิรตฺสเบว อีมา โช ภิกฺขเว ปเบจ สญฺเฆ ภาวิตา
 พหุสํกตา มหปฺผลา โหนฺติ มหานิสฺสา อมโตคฺชา อมตปรีโยสํนาติ ฯ

[๖๓] ปเบจหิ ภิกฺขเว วทฺธมฺหิ วทฺธมฺมาโน ะวริยงํวโก ะวริ-
 ยาย วทฺธมฺยา วทฺธมฺติ สํวาทายี จ โหติ วรทาทายี จ กายสฺส
 กตมาหิ ปเบจหิ สทฺธาย วทฺธมฺติ สฺสเถเน วทฺธมฺติ สฺสเถเน วทฺธมฺติ
 จาเคน วทฺธมฺติ ปณฺณาย วทฺธมฺติ อีมาหิ โช ภิกฺขเว ปเบจหิ
 วทฺธมฺหิ วทฺธมฺมาโน ะวริยงํวโก ะวริยาย วทฺธมฺยา วทฺธมฺติ สํวาทายี
 จ โหติ วรทาทายี จ กายสฺสจํตี ฯ

สทฺธาย สฺสเถเน จ โย ปวทฺธมฺติ

ปณฺณาย จาเคน สฺสเถเน จูภยํ

โส ตาติโส สํปฺปวิโส วิจฺจฺจน

ชาทียติ สํวามีเชว ะตฺตโนติ ฯ

๘๒ สุกุตนคัมภีระ ของคุตตริโกภยสูตร ปณฺจกนิปาโต [๖๔]

[๖๔] ปณฺจกนิ ภิกฺขเว วทฺธมฺหิ วทฺธมฺมานา อริยสํวีกา อริ-
ยาย วทฺธมฺยา วทฺธมฺหิ สํวาทายินํ จ โหติ อวาทายินํ จ กายสํส-
กตมาหิ ปณฺจกนิ สทฺธาย วทฺธมฺหิ สํเตน วทฺธมฺหิ สํเตน
วทฺธมฺหิ จาเคน วทฺธมฺหิ ปณฺเวยาย วทฺธมฺหิ อิมายิ โห ภิกฺขเว
ปณฺจกนิ วทฺธมฺหิ วทฺธมฺมานา อริยสํวีกา อริยาย วทฺธมฺยา วทฺธมฺหิ
สํวาทายินํ จ โหติ อวาทายินํ จ กายสํสํวีกา ๑

 สทฺธาย สํเตน จ ยา ปวทฺธมฺหิ

 ปณฺเวยาย จาเคน สํเตน จ ญ

 สํ ศาตฺถิ สํเตน อปฺปาสก

 อาทํยติ สํวามิเชว อตฺตโนติ ๑

[๖๕] ปณฺจกนิ ภิกฺขเว อมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อตฺถํสํกฺกน
สทฺธมฺมจํวํ กตเมหิ ปณฺจกนิ อริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺตเน จ
สํสํปฺปโน โหติ สํสํปฺปทาภา จ อคตํ ปณฺหํ พฺยาทตฺตา
โหติ อตฺตนา จ สํวามิเชว โหติ สํวามิเชว สํปทาภา จ
อคตํ ปณฺหํ พฺยาทตฺตา โหติ อตฺตนา จ ปณฺเวยาสํปฺปโน โหติ
ปณฺเวยาสํปทาภา จ อคตํ ปณฺหํ พฺยาทตฺตา โหติ อตฺตนา
จ วิมฺุตฺติสํปฺปโน โหติ วิมฺุตฺติสํปทาภา จ อคตํ ปณฺหํ
พฺยาทตฺตา โหติ อตฺตนา จ วิมฺุตฺติญาณทสฺสํสํปฺปโน โหติ
วิมฺุตฺติญาณทสฺสํสํปทาภา จ อคตํ ปณฺหํ พฺยาทตฺตา โหติ
อิมายิ โห ภิกฺขเว ปณฺจกนิ อมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อตฺถํสํกฺกน

สพฺรหฺมจาร์วเนติ ฯ

[๖๖] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาทโค ภิกฺขุ อถฺสํชีโว
 สพฺรหฺมจาร์วํ กตฺเมหิ ปณฺจหิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺตนา จ
 สํสํปนฺโน โหติ สํสํปทาภาย จ กตํ ปณฺหํ พฺยาทตฺตา
 โหติ อตฺตนา จ สํมาธิสํปนฺโน โหติ สํมาธิสํปทาภาย จ
 กตํ ปณฺหํ พฺยาทตฺตา โหติ อตฺตนา จ ปณฺณาสํปนฺโน โหติ
 ปณฺณาสํปทาภาย จ กตํ ปณฺหํ พฺยาทตฺตา โหติ อตฺตนา จ
 วิมุตฺติสํปนฺโน โหติ วิมุตฺติสํปทาภาย จ กตํ ปณฺหํ พฺยา-
 ทตฺตา โหติ อตฺตนา จ วิมุตฺติวิธานทสฺสํสํปนฺโน โหติ วิมุตฺติ-
 วิธานทสฺสํสํปทาภาย จ กตํ ปณฺหํ พฺยาทตฺตา โหติ อธิเม
 โห ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาทโค ภิกฺขุ อถฺสํชีโว สพฺรหฺม-
 จาร์วเนติ ฯ

[๖๗] โย หิ โทจิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วา ภิกฺขุเน วา ปณฺจ
 ชมฺเม ภาวเตติ ปณฺจ ชมฺเม พหุํถกโรติ ตสฺสํ ทฺวามฺนิ ผลาณํ
 อณฺณตฺวํ สถํ ปาฏิกงฺขํ ทิฏฺฐเฐว ชมฺเม อณฺเณ สติ วา อฺปาติ-
 เสงฺสํ อมาคามิตา กตฺเม ปณฺจ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฌทสฺสมาธิ-
 ปธานสํขารสมนฺนาทคํ อิทฺธิปาทํ ภาวเตติ อวิริยสฺมาธิ-จิตฺตสฺมาธิ-อิมํสํ-
 สฺมาธิ-ปธานสํขารสมนฺนาทคํ อิทฺธิปาทํ ภาวเตติ อสฺสํสํพุทฺธิเบญฺจ ปณฺจมิ
 โย หิ โทจิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วา ภิกฺขุเน วา อธิเม ปณฺจ ชมฺเม
 ภาวเตติ อธิเม ปณฺจ ชมฺเม พหุํถกโรติ ตสฺสํ ทฺวามฺนิ ผลาณํ

อิมเ ช ภิกฺขเว ปญฺจ ชมฺมา ภาวิตา พหุํถกฺคา เอกนฺตนิพฺพิทาย
 วิรคฺกาย นิโรธาย อุปสมาย อภินฺนํวาย สัมมโพราย นิพฺพานาย สํวตฺตุนฺตํติ ฯ

[๗๐] ปญฺจิมเ ภิกฺขเว ชมฺมา ภาวิตา พหุํถกฺคา อาสวํ
 ฆยาย สํวตฺตุนฺตํ กตเม ปญฺจ อิม ภิกฺขเว ภิกฺขุ อสฺสํภานุปสฺสํ
 กาเย วิหริติ อหาเร ปญฺญิกฺกุสสญฺเญ สํพุทฺโถเก อนภิรตสญฺเญ
 สํพุทฺธชาเรสุ อนิจฺจํนุปสฺสํ มรณสญฺเญา ช ปนสฺสํ อชฺฌตฺตํ
 สุปฺปจฺจิตา โหติ อิมเ ช ภิกฺขเว ปญฺจ ชมฺมา ภาวิตา พหุํถกฺคา
 อาสวํ ฆยาย สํวตฺตุนฺตํติ ฯ

สญฺเญวคฺโค ทุติโย ฯ

ตสฺสํทฺธานํ

เทว จ สญฺเญา เทว วทฺธํ จ สํกฺกฺเขน จ สํชีวํ
 อิทฺธิปาทา จ เทว วุตฺตา นิพฺพิทาจาสวคฺคฆาติ ฯ

โยธาชีวคฺโค ทติโย

[๗๑] ปญฺจิมเ ภิกฺขเว ชมฺมา ภาวิตา พหุํถกฺคา เจโตวิมฺมุ-
 ตินฺตา จ โหติ เจโตวิมฺมุติณฺทณิํสํสา จ ปญฺเญาวิมฺมุติณฺทา จ
 โหติ ปญฺเญาวิมฺมุติณฺทณิํสํสา จ กตเม ปญฺจ อิม ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ อสฺสํภานุปสฺสํ ๑ วิหริติ อหาเร ปญฺญิกฺกุสสญฺเญ สํพุทฺโถเก
 อนภิรตสญฺเญ สํพุทฺธชาเรสุ อนิจฺจํนุปสฺสํ มรณสญฺเญา ช

ปนสฺส อชฺฌตฺตํ สฺมปฺภุจฺจิทา โหติ ฯ อิมเ ช ฆิกฺขเว ปณฺจ ชมฺมา
 ภาวิตา พหุํถกฺตา เจโตวิมฺบฺตฺติผลา จ โหติ เจโตวิมฺบฺตฺติผลานิสงฺสา
 จ ปณฺญาวิมฺบฺตฺติผลา จ โหติ ปณฺญาวิมฺบฺตฺติผลานิสงฺสา จ ยโต
 ช ฆิกฺขเว ฆิกฺขุ เจโตวิมฺบฺโต จ โหติ ปณฺญาวิมฺบฺโต จ อຍ
 วุจฺຈတိ ฆิกฺขเว ฆิกฺขุ อပ္ပတ္တပ္ပတ္ติໄໝ อิตฺถိ สํဂິဏ္ဏပရိဂ္ဂໄໝ อิตฺထိ
 ဓမ္မပုပ္ဖဟေဂိ အိတ္ထိ နိရုဇ္ဈာ အိတ္ထိ ဝရိယ ပဏ္ဍနာ ပဏ္ဍနာ
 ဝိသိယုတိ အိတ္ထိ ဂဂဏ ฆိကုသေ ฆိကုသေ အပ္ပတ္တပ္ပတ္ติໄໝ ဟိတိ ဝိစ
 ฆိကုသေ ฆိကုသေ ဝိသိယ ပဏ္ဍနာ ဟိတိ အပ္ပတ္တပ္ပတ္တိ ဓာတုတုဂ္ဂတ
 ဝဏ္ဏာဝံ ဂတ ဝဏ္ဏာဝံ ပဏ္ဍနာပဏ္ဍနာ ဝေဝံ စ ฆိကုသေ ฆိကုသေ အပ္ပတ္တ
 တပ္ပတ္တိໄໝ ဟိတိ ဂဂဏ ฆိကုသေ ฆိကုသေ နိဂဏ္ဌပရိဂ္ဂໄໝ ဟိတိ
 ဝိစ ฆိကုသေ ฆိကုသေ ပါပိယုဂ္ဂိဂိ ဓာတုပဏ္ဍနာ ပဏ္ဍနာ ဟိတိ အပ္ပတ္တ
 တပ္ပတ္တိ ဓာတုတုဂ္ဂတ ဝဏ္ဏာဝံ ဂတ ဝဏ္ဏာဝံ ပဏ္ဍနာပဏ္ဍနာ ဝေဝံ
 စ ฆိကုသေ ฆိကုသေ နိဂဏ္ဌပရိဂ္ဂໄໝ ဟိတိ ဂဂဏ ฆိကုသေ ฆိကုသေ
 ဓမ္မပုပ္ဖဟေဂိ ဟိတိ ဝိစ ฆိကုသေ ฆိကုသေ တဏှာ ပဏ္ဍနာ ဟိတိ
 အပ္ပတ္တပ္ပတ္တိ ဓာတုတုဂ္ဂတ ဝဏ္ဏာဝံ ဂတ ဝဏ္ဏာဝံ ပဏ္ဍနာပဏ္ဍနာ ဝေဝံ
 စ ฆိကုသေ ฆိကုသေ ဓမ္မပုပ္ဖဟေဂိ ဟိတိ ဂဂဏ ฆိကုသေ ฆိကုသေ
 နိရုဇ္ဈာ ဟိတိ ဝိစ ฆိကုသေ ฆိကုသေ ပဏ္ဍနာပဏ္ဍနာ နိဂဏ္ဌပရိဂ္ဂໄໝ
 ဝဏ္ဏာဝံ ပဏ္ဍနာ ဟိတိ အပ္ပတ္တပ္ပတ္တိ ဓာတုတုဂ္ဂတ ဝဏ္ဏာဝံ ဂတ
 ဝဏ္ဏာဝံ ပဏ္ဍနာပဏ္ဍနာ ဝေဝံ စ ฆိကုသေ ฆိကုသေ နိရုဇ္ဈာ ဟိတိ ဂဂဏ
 ฆိကုသေ ฆိကုသေ ဝရိယ ပဏ္ဍနာ ပဏ္ဍနာ ဝိသိယုတိ ဟိတိ

อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อสฺมึมาโน ปหึโน โหติ อฺจุณฺณมฺเฏตา ตาธา-
วตฺถุคฺโค อเนภาวํ กโต อายตฺตํอนุปาทมฺโม เอวํ โห ภิกฺขเว
ภิกฺขุ อริโย ปนฺนทฺชโร ปนฺนภาโร วิสํยุคฺโค โหติเต ๑

[๗๒] ปณฺณิเม ภิกฺขเว ชมฺมา ภาวิตา พหุํกตา เจโตวิมฺบุ-
ตฺตสฺส ๑ โหเนติ เจโตวิมฺบุตฺตสฺสานิสงฺสา ๑ ปณฺณาวิมฺบุตฺตสฺส ๑
โหเนติ ปณฺณาวิมฺบุตฺตสฺสานิสงฺสา ๑ กตเม ปณฺณ อธิจฺจสณฺญา
อนิเจเจ ทฺถสณฺญา ทฺถเช อเนกสณฺญา ปหานสณฺญา วิราค-
สณฺญา อิมํ โห ภิกฺขเว ปณฺณ ชมฺมา ภาวิตา พหุํกตา เจโต-
วิมฺบุตฺตสฺส ๑ โหเนติ เจโตวิมฺบุตฺตสฺสานิสงฺสา ๑ ปณฺณาวิมฺบุตฺตสฺส
๑ โหเนติ ปณฺณาวิมฺบุตฺตสฺสานิสงฺสา ๑ ยโต โห ภิกฺขเว ภิกฺขุ เจโต-
วิมฺบุคฺโค ๑ โหติ ปณฺณาวิมฺบุคฺโค ๑ อยํ อจฺจุตฺติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อฺจุตฺตคฺคปถิโห อติปิ สํกิลฺลนปรีกฺโข อติปิ อพฺพุพฺพุเสโก อติปิ
นโรคฺคโฬ อติปิ อริโย ปนฺนทฺชโร ปนฺนภาโร วิสํยุคฺโค อติปิ ๑
กถนฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อฺจุตฺตคฺคปถิโห โหติ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
อวิชฺชา ปหึนา โหติ อฺจุณฺณมฺเฏตา ตาธาตฺถุคฺคา อเนภาวํ กตา อาย-
ตฺตํอนุปาทมฺมา เอวํ โห ภิกฺขเว ภิกฺขุ อฺจุตฺตคฺคปถิโห โหติ ๑
กถนฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํกิลฺลนปรีกฺโข โหติ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
โฆโณพฺภวโก ชาตฺตํสํโร ปหึโน โหติ อฺจุณฺณมฺเฏตา ตาธาตฺถุคฺโค
อเนภาวํ กโต อายตฺตํอนุปาทมฺโม เอวํ โห ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํกิลฺล-

ณปรักโข โหติ ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อพฺพุพฺพุเหสีโก โหติ อีธ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุโน คณฺหา ปหีนา โหติ อฺจุณฺนิมฺมุตา ตาถาวตฺตูกตา
 อนภาวํ กตา อายตฺตํอนุปฺปาทสมฺมา เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อพฺพุพฺพุ
 เหสีโก โหติ ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ นีรคฺคไฟ โหติ อีธ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ปณฺโจรมฺภาคิยานิ สฺสณฺโณชนานิ ปหีนานิ โหตุติ
 อฺจุณฺนิมฺมุตานิ ตาถาวตฺตูกตานิ อนภาวํ กตานิ อายตฺตํอนุปฺปาทสมฺมานิ
 เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ นีรคฺคไฟ โหติ ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 อริโย ปนฺนทฺธโส ปนฺนภาโร วิสํยุตฺโต โหติ อีธ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
 อสฺสมิมาโน ปหีนโน โหติ อฺจุณฺนิมฺมุโต ตาถาวตฺตูกโต อนภาวํ กโต
 อายตฺตํอนุปฺปาทสมฺโม เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อริโย ปนฺนทฺธโส
 ปนฺนภาโร วิสํยุตฺโต โหตฺติ ฯ

[๗๓] อถโข อณฺเฑตโร ภิกฺขุ เขน ภควา เทนฺปสงฺกมิ
 อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เขกมฺมุติ นิสฺสีทิ เขกมฺมุติ
 นิสฺสินโน โข โส ภิกฺขุ ภควนฺตํ เขตทโวจ ชฺมฺมุวิหารี ชฺมฺมุวิ-
 หารีติ ภนฺเต วุจฺจติ กิตฺตาวตา นฺโขอ ภนฺเต ชฺมฺมุวิหารี โหตฺติ ฯ
 อีธ (๑) ภิกฺขุ ชฺมฺมํ ปริยาปฺนาคิ สฺสํตํ เคยยํ เวชฺยากรณํ คากํ อุททา
 อิติวตฺตกํ ชาตกํ อพฺภุตฺตชฺมฺมํ เวทถฺถํ โส ตาย ชฺมฺมปริยตฺติยา
 ทิวสํ อคิณามะติ วิเบจติ ปญฺชีถฺถณฺนํ นนฺยุณฺนชฺติ อชฺฌตฺตํ เจโค-
 สฺมกํ อยํ วุจฺจติ (๑) ภิกฺขุ ปริยตฺติหุโต โน ชฺมฺมุวิหารี ฯ

ปุณ จปร (๑) ภิกฺขุ ยถาสํคํ ยถาปริยตํ ฌมํ วิตุถาเรน ปเรสํ
 เทเสติ โส ตาย ฌมฺมปณฺณตฺติยา ทิวสํ อคินาเมติ วิญฺจติ
 ปฏิสตฺถาเน นานุญฺชติ อชฺฌตฺตํ เจโตสํมถํ อยํ อจฺจุตติ (๑) ภิกฺขุ
 ปณฺณตฺติพฺพุโต โน ฌมฺมวិหารี ๑ ปุณ จปร (๑) ภิกฺขุ ยถาสํคํ
 ยถาปริยตํ ฌมํ วิตุถาเรน สชฺฌายํ กโรติ โส เตนฺ สชฺฌายเณ
 ทิวสํ อคินาเมติ วิญฺจติ ปฏิสตฺถาเน นานุญฺชติ อชฺฌตฺตํ
 เจโตสํมถํ อยํ อจฺจุตติ (๑) ภิกฺขุ สชฺฌายพฺพุโต โน ฌมฺมวิหารี ๑
 ปุณ จปร (๑) ภิกฺขุ ยถาสํคํ ยถาปริยตํ ฌมํ เจตสา อญฺวิตฺถเกติ
 อญฺวิจาเวติ มานสาเนกฺขติ โส เตหิ ฌมฺมจิตฺตเกหิ ทิวสํ อคินา-
 เมติ วิญฺจติ ปฏิสตฺถาเน นานุญฺชติ อชฺฌตฺตํ เจโตสํมถํ อยํ
 อจฺจุตติ (๑) ภิกฺขุ วิตฺถกพฺพุโต โน ฌมฺมวิหารี ๑ อธิ (๑) ภิกฺขุ ฌมํ
 ปริยาปฺณาติ สํคตํ เคยยํ เวยฺยากรณํ คากํ อุทานํ อิติวคฺคํ ชาตํ
 อพฺภุตฌมํ เวทณํ โส ตาย ฌมฺมปริยตฺติยา น ทิวสํ อคินาเมติ น
 วิญฺจติ ปฏิสตฺถาเน อญฺญชติ อชฺฌตฺตํ เจโตสํมถํ เอวํ ไซ (๑) ภิกฺขุ
 ฌมฺมวิหารี โหติ ๑ อิติ ไซ (๑) ภิกฺขุ เทสิโต มยา ปริยตฺติพฺพุโต
 เทสิโต ปณฺณตฺติพฺพุโต เทสิโต สชฺฌายพฺพุโต เทสิโต วิตฺถก-
 พฺพุโต เทสิโต ฌมฺมวิหารี ยํ ภิกฺขุ สตฺถารว กรณํ ยํ สํวณํ
 หิเตสฺสว อญฺกมฺปเกน อญฺกมฺปํ อุปาทาย กตํ โว ตํ มยา เอตานิ
 ภิกฺขุ รุกฺขมฺถานิ เอตานิ สํญเฆคารวานิ ฌายถ ภิกฺขุ มา ปมา-

๓๐๐ สุกุตตปิฎก องคุตตรนิกายสัง ปนฺจกนิปาโต [๗๔

ทศก มา ปจฺจา วิปฺปวฺธึสํวโร อหฺวตฺถ อํ โว อมฺหากํ
อนุสํถึ ๑

[๗๔] อถ โข อณฺเฑทโร ภิกฺขุ เยเน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ เอกมนฺตํ
นิสีนฺโน โข โส ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ ชมฺมุวิหารํ ชมฺมุวิหารํ
ภนฺเต อจฺจุตฺติ กิตฺตวาทา น โข ภนฺเต (๑) ชมฺมุวิหารํ โหตฺติ ๑
ยิธ (๒) ภิกฺขุ ชมฺมํ ปริยาปฺนาคิ สํคฺคํ ... เวทลฺลํ อุตฺตริณฺจสฺส
ปนฺนายน อคฺคํ นนฺปรชานาติ อํ อจฺจุตฺติ (๒) ภิกฺขุ ปริยตฺติพฺพุโต
โน ชมฺมุวิหารํ ๑ ๑ เป ๑ ยิธ ภิกฺขุ ชมฺมํ ปริยาปฺนาคิ สํคฺคํ ...
เวทลฺลํ อุตฺตริณฺจสฺส ปนฺนายน อคฺคํ ปชานาติ เอว โข ภิกฺขุ
ชมฺมุวิหารํ โหติ ๑ อิติ โข ภิกฺขุ ๑ เป ๑ อํ โว อมฺหากํ อนุ-
สํถึ ๑

[๗๕] ปนฺจิเม ภิกฺขเว โยธาชฺว สํโตะ สํวิชฺชมาเน โลกสฺมึ
กตเม ปนฺจ ยิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ โยธาชฺว วัชฺชคฺคณฺณเว ทิสฺวา
สํสํทติ วิสํทติ น สนฺณมฺภคิ น สกฺโกติ สํคามํ โอตฺริตฺถํ เอว-
รฺอุปปี ภิกฺขเว อีเธกจฺโจ โยธาชฺว โหติ อํ ภิกฺขเว ปจฺจโม
โยธาชฺว สํโตะ สํวิชฺชมาเน โลกสฺมึ ๑ ปน จปรํ ภิกฺขเว อีเธ-
กจฺโจ โยธาชฺว สํทติ วัชฺชคฺคํ อปฺปจ โข วัชฺชคฺคณฺณเว ทิสฺวา

๑ บ. พ. เอตฺถนฺตเร ภิกฺขุติ อคฺคิ ๑

๒ บ. เอตฺถนฺตเร ภิกฺขุติ ๑ พ. ภิกฺขเวติ อคฺคิ ๑

สํสํทติ วิสํทติ น สํนุณฺมกฺติ น สํกฺโกติ สํญฺคามํ โยธวริคฺคํ เอว-
 ฐโปปปี ภิกฺขเว อีเธกจฺโจ โยธาชวฺว โหติ อยํ ภิกฺขเว ทศิโย
 โยธาชวฺว สํนุโต สํวิชฺชมาโน โลกสุมํ ๑ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อีเธ-
 กจฺโจ โยธาชวฺว สหติ รชคฺคํ สหติ ชชคฺคํ อปฺปจฺจ โส อุตฺตสํ-
 ญญเนว สํญฺวา สํสํทติ วิสํทติ น สํนุณฺมกฺติ น สํกฺโกติ สํญฺคามํ
 โยธวริคฺคํ เอวฐโปปปี ภิกฺขเว อีเธกจฺโจ โยธาชวฺว โหติ อยํ
 ภิกฺขเว ตติโย โยธาชวฺว สํนุโต สํวิชฺชมาโน โลกสุมํ ๑ ปุณ จปรํ
 ภิกฺขเว อีเธกจฺโจ โยธาชวฺว สหติ รชคฺคํ สหติ ชชคฺคํ สหติ
 อุตฺตสํญญํ อปฺปจฺจ โส สํมฺปหารเ หลนฺเนติ พฺยาปชฺชกิ เอวฐโปปปี
 ภิกฺขเว อีเธกจฺโจ โยธาชวฺว โหติ อยํ ภิกฺขเว จตฺตโก โยธ-
 ชวฺว สํนุโต สํวิชฺชมาโน โลกสุมํ ๑ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อีเธกจฺโจ
 โยธาชวฺว สหติ รชคฺคํ สหติ ชชคฺคํ สหติ อุตฺตสํญญํ สหติ
 สํมฺปหารํ โส ตํ สํญฺคามํ อภิวินฺนิตฺวา วิชิตสํญฺจามิ คเมว สํญฺคาม-
 สํสํ อชฺฌณาสติ เอวฐโปปปี ภิกฺขเว อีเธกจฺโจ โยธาชวฺว โหติ
 อยํ ภิกฺขเว ปณฺจโม โยธาชวฺว สํนุโต สํวิชฺชมาโน โลกสุมํ ๑ อิมเ
 โส ภิกฺขเว ปณฺจ โยธาชวฺว สํนุโต สํวิชฺชมาโน โลกสุมํ เอวเมว
 โส ภิกฺขเว ปณฺจิมเ โยธาชวฺวปมา ปุคฺคจฺจา สํนุโต สํวิชฺชมาโน ภิกฺขวสุ
 กตเม ปณฺจ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ รชคฺคณฺเนว ทิสฺวา สํสํทติ วิสํทติ
 น สํนุณฺมกฺติ น สํกฺโกติ พุรุมฺจวริยํ สํญฺคาเนตฺถํ สํญฺชาทพฺพณฺญํ
 อวิกตฺวา สํญฺชํ ปจฺจุทฺถาย เทนํยาวตฺตติ กิมสํสํ รชคฺคสุมํ อธิ

สํสํทติ วิสํทติ น สํนถมฺภกฺติ น สํกโกติ สํญคามํ โอตฺริคํ ตถูป-
 มาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ เอวฺวโปมี ภิกฺขเว อีเรนฺจโจ
 ปุคฺคโต โหติ ขยํ ภิกฺขเว ทฺติโย โยธาชวฺวโม ปุคฺคโต สมนฺโต
 สํวิชฺชมาโน ภิกฺขุสุ ฯ ปุณ ๑ปวํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํเทติ รัชคํ สํเทติ
 รัชคํ อปฺปจ ๒โอ อุตฺตํสํารณเบบว สํญวา สํสํทติ วิสํทติ น
 สํนถมฺภกฺติ น สํกโกติ พุทฺทมจฺริยํ สํนตฺตานํคํ สํกฺขาทพุทฺธํ ขาวิ-
 กตฺวา สํกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ กิมสํสํ อุตฺตํสํารณาย อธิ ภิก-
 ขเว ภิกฺขุ อรเบณคคํ วา รุกฺขมฺลคคํ วา สํญเฆคารคคํ วา มาตฺตคาโม
 อฺปฺปสํกมิคฺวา โอหสฺสํ อุตฺตปฺปติ อชฺชชฺชติ อฺปฺปณฺณเทติ โส มาคฺ-
 คาเมน โอหสฺสิยมาโน อุตฺตปฺปิยมาโน อชฺชชฺชติยมาโน อฺปฺปณฺณติยมาโน
 สํสํทติ วิสํทติ น สํนถมฺภกฺติ น สํกโกติ พุทฺทมจฺริยํ สํนตฺตานํคํ สํกฺขา-
 ทพุทฺธํ ขาวิกตฺวา สํกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ อิทมสํสํ อุต-
 ตํสํารณาย เสยฺยถามี โส ภิกฺขเว โยธาชวฺว สํเทติ รัชคํ สํเทติ
 รัชคํ อปฺปจ ๒โอ อุตฺตํสํารณเบบว สํญวา สํสํทติ วิสํทติ น สํนถม-
 ภกฺติ น สํกโกติ สํญคามํ โอตฺริคํ ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ
 วทามิ เอวฺวโปมี ภิกฺขเว อีเรนฺจโจ ปุคฺคโต โหติ ขยํ ภิกฺขเว
 ตติโย โยธาชวฺวโม ปุคฺคโต สมนฺโต สํวิชฺชมาโน ภิกฺขุสุ ฯ ปุณ
 ๑ปวํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํเทติ รัชคํ สํเทติ รัชคํ สํเทติ อุตฺตํสํารณ

๓๖. สัตตตณฺเฑยฺมเก อํกุตฺตกริณายสฺส ปญฺจกนิปาโต [๗๕]

๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

เปตฺวา โส อภิษุณฺโณ โสเถ ปหาย วิคตฺวาภิษุณฺเนน เจตสา วิหริติ
 อภิษุณฺณาย จิตฺตํ ปรีโสเชติ พฺยาปาทปโทสํ ปหาย อพฺยาปาณฺณจิตฺโต
 วิหริติ สหฺพฺพาณฺณภูตฺทิตานุกมฺปํ พฺยาปาทปโทสํ จิตฺตํ ปรีโสเชติ ถัน-
 นิทฺธํ ปหาย วิคตฺถันนิทฺธโร วิหริติ อาโธกสฺสณฺณํ สโต สมนฺปชาโน
 ถันนิทฺธาย จิตฺตํ ปรีโสเชติ อุตฺตฺตจฺจกุกฺกุจํ ปหาย อนุตฺตฺโต วิหริติ
 อชฺฌณฺวํสํ วุปฺสงฺนตฺตจิตฺโต อุตฺตฺตจฺจกุกฺกุจํ จิตฺตํ ปรีโสเชติ วิจิกิจฺจํ
 ปหาย ติณฺณวิจิกิจฺจโน วิหริติ อกถํกถํ กุสฺสเถสฺส ชฺมเมสฺส วิจิกิจฺจนาย
 จิตฺตํ ปรีโสเชติ โส อิมํ ปณฺจ นํวเรณ ปหาย เจตโส อปฺก-
 กิเถสฺส ปณฺเวยาย ทฺพฺพเทสฺสกรเณ วิวิจฺจฺเจว กามํหิ ๑ เป ๑ จตุคฺคํ ฌานํ
 อฺปฺสํมฺปชฺช วิหริติ โส เอวํ สํมาหิเต จิตฺเต ปรีสฺสฺสฺส ปรีโย-
 ทาเต อนนฺจฺเจเน วิคตฺสฺสกฺกิเถสฺส มฺหฺมฺกฺกเต กมฺมณฺเวย จิเต อาเนชฺชป-
 ปตฺเต อาสวํ ฆยณณาย จิตฺตํ อภิเนญฺณเมตฺติ โส อิทํ ทฺกฺกชฺเชติ
 ยถากฺคํ ปชานาติ อยํ ทฺกฺกชฺสํมฺทโยติ ยถากฺคํ ปชานาติ อยํ
 ทฺกฺกชฺนิโรโรติ ยถากฺคํ ปชานาติ อยํ ทฺกฺกชฺนิโรธคามินํ ปฏฺธิปทาติ
 ยถากฺคํ ปชานาติ อิมํ อาสวํยติ ยถากฺคํ ปชานาติ อยํ อาสว-
 สํมฺทโยติ ยถากฺคํ ปชานาติ อยํ อาสวํนิโรโรติ ยถากฺคํ ปชานาติ
 อยํ อาสวํนิโรธคามินํ ปฏฺธิปทาติ ยถากฺคํ ปชานาติ ตสฺส เอวํ
 ชาโต เอวํ ปสฺสโต กามาสวํย จิตฺตํ วิมฺมจฺจติ ภวาสวํย จิตฺตํ
 วิมฺมจฺจติ อวิชฺชาสวํย จิตฺตํ วิมฺมจฺจติ วิมฺมุตฺตสฺสํ วิมฺมุตฺตมิตฺติ
 ฌานํ โหติ ชฺฌณา ชาติ วุจฺจํ พฺรหฺมจฺจริยํ กถํ ภรณํ นاپริ

อิตฺตคฺคตาภาติ ปชานาติ อิทมตฺถํ สงฺคามวิชฺยสฺมึ เสยฺยถาปึ โส
 ภิกฺขเว โยธาชฺวโร สหติ รัชคํ สหติ รัชคํ สหติ อุตฺตสํารณํ
 สหติ ตมฺปหารํ โส ตํ สงฺคามํ อภิวิชินิตฺวา วิชิตสงฺคาโม ตเมว
 สงฺคามตฺถํ อชฺฌนาถสฺติ ตถูปมาหิ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคตํ วทามิ เขว-
 รุโปปปี ภิกฺขเว อีเรกฺขโจ ปุคฺคโต โหติ อयํ ภิกฺขเว ปณฺจโม
 โยธาชฺวรูปโม ปุคฺคโต สมนฺโต สํวิชฺชมานโน ภิกฺขุสุ ฯ อิมเม โห ภิกฺขเว
 ปณฺจ โยธาชฺวรูปมา ปุคฺคตา สมนฺโต สํวิชฺชมานนา ภิกฺขุสุตฺติ ฯ

[๗๖] ปณฺจิเม ภิกฺขเว โยธาชฺว สํโถ สํวิชฺชมานา โถกสฺมิ
กตเม ปณฺจ อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ โยธาชฺว อสิจมฺมํ คเหตุวา
ชนฺกถาปํ สํนุญฺหิตฺวา วิยฺยหํ สงฺคามํ โอตฺตติ โส ตสฺมิ สงฺคามे
อุสฺสํหติ วายมติ ตเมณํ อุสฺสํหนฺตํ วายมนฺตํ ปเร หนฺนติ ปริยา-
ปาเทนฺติ เอวฺวโปมี ภิกฺขเว อธิเอกจฺโจ โยธาชฺว โหติ อํ
ภิกฺขเว ปจฺจโม โยธาชฺว สํโถ สํวิชฺชमानา โถกสฺมิ ฯ ปุณ จปรํ
ภิกฺขเว อธิเอกจฺโจ โยธาชฺว อสิจมฺมํ คเหตุวา ชนฺกถาปํ สํนุญฺหิตฺวา
วิยฺยหํ สงฺคามํ โอตฺตติ โส ตสฺมิ สงฺคามे อุสฺสํหติ วายมติ
ตเมณํ อุสฺสํหนฺตํ วายมนฺตํ ปเร อุปลิตฺถนฺติ ตเมณํ อปเนนฺติ
อปเนตฺวา ฌาตกานํ ฌเนติ โส ฌาตเกหิ ฌเญมาโน อปฺปตฺวา
ฌาตเก อนฺตรามคฺเค กถํ กโรติ เอวฺวโปมี ภิกฺขเว อธิเอกจฺโจ
โยธาชฺว โหติ อํ ภิกฺขเว ทฺติโย โยธาชฺว สํโถ สํวิชฺชमानา
โถกสฺมิ ฯ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อธิเอกจฺโจ โยธาชฺว อสิจมฺมํ คเหตุวา

ฌนุกถาปี สํนุญฺหิตฺวา วิยฺยพฺหํ สงฺคามํ โอตฺตติ โส ตสฺมํ สงฺคามเ
 อุตฺตํหติ วายมกิ ตเมนํ อุตฺตํหนฺทํ วายมมฺทํ ปเว อุปฺปติกฺขนฺติ
 ตเมนํ อปเนนฺติ อปเนตฺวา ฌาตกานํ เณนฺติ ตเมนํ ฌาตกา
 อุปฺปฏฺฐนฺติ ปริจฺรณฺติ โส ฌาตเกหิ อุปฺปฏฺฐนฺติมาโน ปริจฺรียมาโน
 เตเนว อาพาธเณ กาลํ กโรตี เอวรฺูปนํ ภิกฺขเว อีเชกฺกุจฺจ โยธาชว
 ชว โหติ อมฺ ภิกฺขเว ตติโย โยธาชว สงฺโฆ สํวิชฺชมาโน
 โลกสฺมํ ๑ ปฺน จปรํ ภิกฺขเว อีเชกฺกุจฺจ โยธาชว อธิจฺมมํ คเหตฺวา
 ฌนุกถาปี สํนุญฺหิตฺวา วิยฺยพฺหํ สงฺคามํ โอตฺตติ โส ตสฺมํ สงฺคามเ
 อุตฺตํหติ วายมกิ ตเมนํ อุตฺตํหนฺทํ วายมมฺทํ ปเว อุปฺปติกฺขนฺติ
 ตเมนํ อปเนนฺติ อปเนตฺวา ฌาตกานํ เณนฺติ ตเมนํ ฌาตกา
 อุปฺปฏฺฐนฺติ ปริจฺรณฺติ โส ฌาตเกหิ อุปฺปฏฺฐนฺติมาโน ปริจฺรียมาโน
 วุฏฺฐาติ ตมฺหา อาพาธา เอวรฺูปนํ ภิกฺขเว อีเชกฺกุจฺจ โยธาชว
 โหติ อมฺ ภิกฺขเว จตฺตโก โยธาชว สงฺโฆ สํวิชฺชมาโน โลกสฺมํ ๑
 ปฺน จปรํ ภิกฺขเว อีเชกฺกุจฺจ โยธาชว อธิจฺมมํ คเหตฺวา ฌนุกถาปี
 สํนุญฺหิตฺวา วิยฺยพฺหํ สงฺคามํ โอตฺตติ โส ตํ สงฺคามํ อภิวิชฺชิตฺวา
 วิชิตฺสงฺคาโม ตเมว สงฺคามสํสํ อชฺฌณาวสตี เอวรฺูปนํ ภิกฺขเว อีเช
 กฺกุจฺจ โยธาชว โหติ อมฺ ภิกฺขเว ปณฺจโม โยธาชว สงฺโฆ
 สํวิชฺชมาโน โลกสฺมํ ๑ อิมเ ช ภิกฺขเว ปณฺจ โยธาชว สงฺโฆ
 สํวิชฺชมาเน โลกสฺมํ ๑ เอวเมว ช ภิกฺขเว ปณฺจิมเ โยธาชวูปมา
 ปฺนคฺคตา สงฺโฆ สํวิชฺชมานา ภิกฺขุสุ กคเม ปณฺจ อิม ภิกฺขเว

[illegible]

เหว โหติ ยนฺนุนาหํ อารามํ คนฺตฺวา ภิกฺขุํ อาโรเจยฺยํ ราคายิตฺมฺหิ^๑ อากุสํ ราคปเรโต น สกฺโกมิ พุรฺหมจฺริยํ สฺนฺตฺวาเนคํ
 สิกฺขาทฺพฺพญํ อวิกตฺวา สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หิํนายาวตฺตติสฺสํมํติ โส
 อารามํ คจฺจนฺโต อปฺปตฺตฺวา อารามํ อนฺตรามคฺเค สิกฺขาทฺพฺพญํ อวิกตฺวา
 สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หิํนายาวตฺตติ สํยฺยถาปี โส ภิกฺขเว โยธาชว
 ชว อสิจฺมมํ คเหตฺวา ธนฺกถาปี สฺนฺนฺยฺหิตฺวา วิยฺยพฺหํ สงฺคามํ โอต-
 ติ โส ตสฺมึ สงฺคามเ อสฺสํหติ วายมํติ ตเมนํ อสฺสํหนตํ
 วายมหนตํ ปเร อปฺปติกฺขเนติ ตเมนํ อปฺปนฺเนติ อปฺปนฺตฺวา ฌาตกาณํ
 เนเนติ โส ฌาตเกหิ นึยฺมาโน อปฺปตฺตฺวา ฌาตเก อนฺตรามคฺเค
 กาลํ กโรติ ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ เหวรูปฺปี
 ภิกฺขเว อิคฺเชกฺโข ปุคฺคโต โหติ อยํ ภิกฺขเว ทศิโย โยธาชว-
 ปโม ปุคฺคโต สฺนฺโต สํวิชฺชมาโน ภิกฺขุสฺสุ ๑ ปฺน จปรํ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ อณฺเฏตฺวํ คามํ วา นิคมํ วา อปฺนิสฺสํย วิหริติ โส
 ปุพฺพณฺหสฺมยํ นิวาเสตฺวา ปคฺตจํวรมาทาย ตเมว คามํ วา นิคมํ
 วา ปิณฺฑกาย ปวิสฺสติ อรกฺขิตฺเตนฺว กายเณ อรกฺขิตาย วาจาย อร-
 กฺขิตเณ จิตฺเตน อนฺุปฺนฺจิตาย สติยา อสฺสํเตหิ อิบฺพุริเยหิ โส ตคฺค
 ปสฺสํติ มาตฺตุคามํ ทฺมฺเนวคฺคํ วา ทฺมฺปารุตํ วา ตสฺสํ มาตฺตุคามํ
 ทิสฺสํว ทฺมฺเนวคฺคํ วา ทฺมฺปารุตํ วา วาโค จิตฺตํ อนฺุทฺธํเสติ โส
 ราคานฺุทฺธํเสณ จิตฺเตน ปรีทฺยฺหเตว กายเณ ปรีทฺยฺเหติ เจตฺสา ตสฺสํ

เขตฺถ ภิกฺขุโย สํปฺปสฺสึปฺมา กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺถชา
 พหุปายาสา อาทโนโว เขตฺถ ภิกฺขุโย อภิรมสฺสุ ขายสฺมา พุรฺหมจฺริเย
 มา ขายสฺมา สิกฺขาทฺพฺพลฺลํ อวิกตฺวา สิกฺขํ ปจฺจุทฺทาย หีนายาวตฺ-
 ตฺติ โส สํพุรฺหมจฺริหิ เอวํ โอวทฺธิมาโน เอวํ อนุสํสาธิตฺมาโน
 เอวมาห ภิกฺขุณฺณิ อวฺสุโส อปฺปสฺสึสาทา กามา วุตฺตา ภควตา
 พหุทฺถชา พหุปายาสา อาทโนโว เขตฺถ ภิกฺขุโย อถโธ แฉวหํ สกฺ-
 โกมิ พุรฺหมจฺริยํ สันฺดาเนตฺถํ สิกฺขาทฺพฺพลฺลํ อวิกตฺวา สิกฺขํ ปจฺจุทฺ-
 ทฺทาย หีนายาวตฺติสฺสํมํติ โส สิกฺขาทฺพฺพลฺลํ อวิกตฺวา สิกฺขํ ปจฺจุทฺ-
 ทฺทาย หีนายาวตฺตติ เสงฺขยถาปํ โส ภิกฺขเว โยธาชฺวโ อสิจฺฉมมํ คเหตฺวา
 ชนฺนถาปํ สํนฺนยฺหิตฺวา วิชฺชุตฺถํ สงฺคามํ โอตฺรวติ โส ตสฺมํ สงฺคามเ อสฺ-
 สงฺหติ วายมตี ตเมเน อสฺสงฺหนตํ วายมนฺตํ ปเร อปฺปติทฺทเนติ ตเมเน
 อปฺปนฺเนติ อปฺปนฺเนตฺวา ฅาตกานํ ฅเนติ ตเมเน ฅาตกา อปฺปฏฺฐจฺเหติ
 ปริจฺรเนติ โส ฅาตเกหิ อปฺปฏฺฐจฺหิตฺมาโน ปริจฺรียมาโน เตแฉว อาพาธเ
 กาลํ กโรตี ตถฺอุปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคถํ วทามิ เอวฺวโปมี ภิกฺ-
 ขเว อีเธกจฺโจะ ปุคฺคโถ โหตี อยํ ภิกฺขเว ตติโย โยธาชฺวูปโม ปุคฺ-
 คโถ สํโถ สํวิชฺชมาโน ภิกฺขุสฺสุ ฯ ปุณฺณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อณฺณตฺร
 คามํ วา นิคมํ วา อฺปนฺนีสฺสํสา ยวฺหริตี โส ปุพฺพพฺณฺหสฺมยํ นิเวเสตฺวา
 ปตฺตจฺจวฺรมาทาย ตเมว คามํ วา นิคมํ วา ปิณฺณทาย ปวิสตี อรกฺขิตฺเตแฉว
 กาเยน อรกฺขิตาย วาจาย อรกฺขิตเณ จิตฺเตน อปฺเปฏฺฐิจิตาย สติยา อสงฺ-
 เตหิ อิมฺมฺหริเยหิ โส ตถฺกถ ปสฺสตี มาสฺสุคามํ ทฺพนฺนเวิตฺถํ วา ทฺพนฺนปารุตํ วา

ตสฺส มาตุคามํ ทิถฺวา ทฺวเนวตฺถํ วา ทฺวปฺปารุตฺติ วา วาโค จิตฺตํ อนฺนทฺธ-
 เสดฺธิ โส ราคานฺนทฺธํ เสดฺน จิตฺเตน ปรีทฺยฺเหตฺว กาเยน ปรีทฺยฺหติ
 เจตสา ตสฺส เอวํ โหติ ยนฺนํเนหิ อารามํ คนฺตุวา ภิกฺขุณฺ
 อาโรเจยฺย ราคายิโตมฺหิ อาวุโส ราคปเรโต น สกฺโกมิ พฺรหฺม-
 จริยํ สํเวตาเนตฺถํ สิกฺขาทฺพฺพตฺถํ อาวิกตฺวา สิกฺขํ ปจฺจุกฺขาย หิเน-
 ยาวตฺติสฺสํมํติ โส อารามํ คนฺตุวา ภิกฺขุณฺ อาโรเจติ ราคายิ-
 โตมฺหิ อาวุโส ราคปเรโต น สกฺโกมิ พฺรหฺมจริยํ สํเวตาเนตฺถํ
 สิกฺขาทฺพฺพตฺถํ อาวิกตฺวา สิกฺขํ ปจฺจุกฺขาย หิเนยฺยาวตฺติสฺสํมํติ ตเมว
 สพฺรหฺมจาร์ โอวทเทติ อนฺนํสาเสติ อปฺปสฺสํสาทา อาวุโส กามา
 วุตฺตา ภควตา พฺหุทฺถา พฺหุปายาสา อาทั้นโถ เอตฺถ ภิกฺขุโย
 อฏฺฐจิกกฺกุปฺมา กามา วุตฺตา ภควตา พฺหุทฺถา พฺหุปายาสา อาทั้น-
 โถ เอตฺถ ภิกฺขุโย มํสํเปสฺสํปฺมา กามา วุตฺตา ภควตา ... ตินฺน-
 กฺกุปฺมา กามา วุตฺตา ภควตา ... อังคารกาสฺสํปฺมา กามา วุตฺตา
 ภควตา ... สํปฺนํกฺกุปฺมา กามา วุตฺตา ภควตา ... ยาจิตกฺกุปฺมา
 กามา วุตฺตา ภควตา ... รุกฺขผลกฺกุปฺมา กามา วุตฺตา ภควตา ...
 อสิสฺสํกฺกุปฺมา กามา วุตฺตา ภควตา ... สํสฺสํกฺกุปฺมา กามา วุตฺตา
 ภควตา ... สํปฺปสฺสํกฺกุปฺมา กามา วุตฺตา ภควตา พฺหุทฺถา พฺหุ-
 ปายาสา อาทั้นโถ เอตฺถ ภิกฺขุโย อภิรมตฺถุ อายสฺมา พฺรหฺมจริเย
 มา อายสฺมา สิกฺขาทฺพฺพตฺถํ อาวิกตฺวา สิกฺขํ ปจฺจุกฺขาย หิเนยฺยาวตฺติสฺสํ

โส สพรหมจารีหิ เหวํ โอวทียมาโน เหวํ อนุสํสียมาโน เหวมาห
 อุตฺตํหิสุสํมํ อากุโส ชารยิสฺสํมํ อากุโส อภิรมิสฺสํมํ อากุโส
 น ทานาหํ อากุโส สิกฺขาทุพฺพลํ อากุสฺวา สิกฺขํ ปจฺจุทฺตํ ทินา-
 ยาวตฺติสฺสํมํติ เสยฺยถาปํ โส ภิกฺขเว โยธาชวฺว อสฺสิจฺฉมํ คเหตฺวา
 ชนฺตถาปํ สันนํยฺหิตฺวา วิญฺญํ สํกมํ โอตฺตริ โส ตสฺมํ สํกมาเม
 อุตฺตํสํหติ วายมํติ ตเมนํ อุตฺตํสํหติ วายมํติ ปเร อุตฺตํสํหติ
 ตเมนํ อปฺปนํติ อปฺปนํเตว ฅาตฺตานํ เมนํติ ตเมนํ ฅาตฺกา
 อุตฺตํสํหติ ปริจฺจเรติ โส ฅาตฺเกหิ อุตฺตํสํหิตฺวาโน ปริจฺจเรติ
 วุจฺจํติ ตมฺหา อายาชา ตถฺมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ
 เหววโปยํ ภิกฺขเว อิตฺเตจฺโจ ปุคฺคโต โหติ อยํ ภิกฺขเว จตฺตโต
 โยธาชวฺวโม ปุคฺคโต สํกโต สํวิชฺชมาโน ภิกฺขุสุ ๆ ปุณฺ จปฺริ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ อณฺเฑตฺรํ คามํ วา นิคมํ วา อุตฺตํสํสํย วิหริติ
 โส ปุพฺพณฺหํมํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจฺจวราทาย ตเมว คามํ วา นิคมํ
 วา ปิณฺณาย ปวิสฺติ รกฺขิตฺเตว กายเณ รกฺขิตฺตํ วาจาย รกฺขิตฺเตน
 จิตฺเตน อุตฺตํสํสํย สติยา สํกเตหิ อิตฺติเรหิ โส จกฺขุนา รูปํ
 ทิสฺสุว น นิมิตฺตคฺคคาหํ โหติ นานํพฺยณฺชนคฺคคาหํ ยตฺตวาทิจรณเมนํ
 จกฺขุเทวีย อสํวตํ วิหเรตฺอ ภิกฺขุณาโทมนสฺสา ปาปกา อกฺุสฺสา ชมฺมา
 อนฺวาสํสํเวยฺยํ ตสฺสํ สํวราย ปฏฺธิชฺชติ รกฺขติ จกฺขุเทวีย จกฺ-
 ขุเทวีย สํวํ อปชฺชติ โสเตน สํทํ สํทฺวา ... ชาเนน คณฺฐิ

๑๑๕ สุตตตปิฏเก อังคุตตรนิกายสสัง ปนฺจกนิปาโต [๗๖

ทวยิตฺตวา ... ชีวฺหาเย วรํ สํยิตฺตวา ... กาเยเน โผฏฺฐพฺพํ ฌุตฺตวา ...
มณฺธา ฌมฺมํ วิญฺญาเย น นิมิตฺตคฺคฺคาหํ โหติ นานุพฺပณฺชนคฺคฺคาหํ
ยตฺตวาจกฺกรณเมเน มนฺเฑทฺริยํ อสงฺฺคํ วิหรนฺทํ อภิชฺฌมาโทมนสฺสํ ปาปกา
อภฺยสฺสตา ฌมฺมา อเนวาสฺสํเวຍ္ယํ တสฺสํ สํวรํ ปฏฺฐิປษฺສတိ រក្ខតិ
มณฺเฑทฺริยํ มณฺเฑทฺริเย สํวรํ อປษฺສတិ โส ปຈណ​ភ​ក​តំ ប័ណ្ណ​បា-
ត​ប្ប​ព្វ​ក​ក​ក​ត​វិ​វិ​វ​ត​តំ សេនាសនំ រាជ​តិ ច​រ​ណ​ចំ រុក្ខ​ឆ​ត​តំ ប​រ​ុ​ត​តំ ក​រ​ុ​ត​តំ
คิ​ริ​ค​ุ​หํ สํ​ส​า​นํ วน​ป​ค​ถံ อก​ุ​โ​ก​ก​า​ถံ ปร​ถ​า​ถ​ป​ญ​ฐំ โส ច​ร​ណ​ค​ค​ท​
วา រុក្ខ​ឆ​ត​ค​ท​ វា ស​ុ​ណ​ប​า​ค​าร​ค​ท​ វា ฌ​ิ​ส​ิ​ท​ท​ิ ปร​ถ​ต​ถ​กំ อา​ภ​ิ​ช​ิ​ต​วา
อ​ุ​หํ ภายํ ปร​ณ​ิ​ช​า​ย ปร​ิ​ม​ุ​หํ ส​ค​ิ อ​ุ​ป​ญ​ุ​จ​เป​ต​วา โส อ​ภ​ิ​ช​ิ​ณ​ ใด​เก
ป​ห​าย ๑​เป​๑ โส อ​ิ​เม ปร​ญ​ ฌ​ิ​วร​เณ ปร​ห​าย เจ​ต​โส อ​ุ​ป​ก​ิ-
เต​เต ปร​ญ​ญา​ย ทุ​พ​พ​เ​ถ​ก​ร​เณ ฌ​ิ​วิ​จ​ุ​จ​เ​ว ក​า​ម​េ​ห​ิ ๑​เป​๑ ຈ​ຕ​ຸ​ຕ​ຕ​ ฌ​า​นំ
อ​ุ​ป​ส​ม​ປ​ษ​ វិ​ห​ร​ត​ิ โส ច​េ​វ ស​มา​ห​ิ​เต ຈ​ิ​ຕ​ເ​เต ปร​ิ​ส​ุ​ត​ุ​ເ ปร​ิ​โย​ท​า​ເ
อน​ง​ค​เณ វ​ิ​ค​ต​ุ​ป​ก​ิ​เต​เต ฌ​ุ​ท​ุ​ท​ุ​เต ក​ມ​ມ​เ​น​ย ຈ​ิ​ເ​เต อา​เน​น​ช​ປ​ປ​ຕ​ເ​
อา​ส​ว​า​นំ ฌ​ย​ฉ​า​น​า​ย ຈ​ิ​ຕ​ຕ​ อก​ิ​น​เ​น​น​า​เม​ค​ิ โส อ​ิ​ທ ทุ​ก​ุ​ਣ​ຕ​ิ យ​ຄ​-
ກ​ຕ​ ປ​ຊ​າ​ນ​າ​ຕ​ิ ๑​ປ​๑ ฌ​า​ປ​រ ฌ​ิ​ຕ​ຕ​ຕ​า​ย​า​ຕ​ิ ປ​ຊ​າ​ນ​າ​ຕ​ิ ស​េ​ຍ​ຍ​ຄ​ា​ប​ิ
โส ภ​ิ​ก​ุ​ช​เว ໂຍ​ຣ​າ​ຊ​ໄ​ວ ອ​ສ​ິ​ຈ​ມ​ມ ក​ເ​ຫ​ຼ​ວ​າ ໝ​ຸ​ຄ​ຄ​າ​ປ​ิ ស​ນ​ຸ​ຍ​ຸ​ທ​ิ​ຕ​ວ​າ
ວ​ິ​ຍ​ຸ​ທ​ຸ​ ສ​ຸ​ງ​ຄ​າ​ມ ໂອ​ຕ​ຣ​ຕ​ิ โส ຕ​ ສ​ຸ​ງ​ຄ​າ​ມ ອ​ภ​ิ​ວ​ິ​ຈ​໌​ນ​ີ​ຕ​ວ​າ ວ​ິ​ຈ​ິ​ຕ​ສ​ຸ​ງ​ຄ​າ​ໂມ
ຕ​ເ​ມ​ວ ສ​ຸ​ງ​ຄ​າ​ມ​ສ​ີ​ສ ອ​ຊ​ຸ​ມ​າ​ວ​ສ​ຕ​ิ ຕ​ຕ​ູ​ປ​ມ​າ​ຫ​ ໂຍ​ຣ​າ​ຊ​ເ​ ອ​ີ​ມ ປ​ຸ​ຄ​ຸ​ຕ​ ວ​າ​ມ​ີ
ເ​ວ​ຣ​ູ​ປ​ປ​ີ ໂຍ​ຣ​າ​ຊ​ເ ອ​ເ​ກ​ຈ​ໄ​ຈ ປ​ຸ​ຄ​ຸ​ໂ​ ໂ​ຫ​ຕ​ ອ​ຍ​ ໂຍ​ຣ​າ​ຊ​ເ ປ​ນ​ຈ​ໂມ
ໂຍ​ຣ​າ​ຊ​ໄ​ວ​ໂມ ປ​ຸ​ຄ​ຸ​ໂ​ ສ​ໂ​ຕ ສ​ວ​ິ​ຊ​ຸ​ມ​າ​ໂນ ໂຍ​ຣ​າ​ຊ​ ๑ ອ​ີ​ເມ ໂ​

ภิกฺขเว ปณฺจ โยธาชวฺวปมา ปุคฺคตา สฺนฺโต สํวิชฺชมานา ภิกฺขุสฺสฺติ ๑

[๗๗] ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว ธนาคคกฺขยานิ สํมุปลสฺสฺมาเนน อต-
เมว อารณฺณเกน ภิกฺขุณา อปฺปมทฺเตน อาตาปฺปนา ปหิตฺตฺเตน วิหริตุํ
อปฺปมทฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺนิคตสฺส อธิคฺมาย อสํจฺฉนิกตสฺส สํจฺฉนิกิ-
ริยาย กตฺมานิ ปณฺจ อิทฺถ ภิกฺขเว อารณฺณโก ภิกฺขุ อิติ ปฏฺ-
สณฺญจิกฺขติ อหํ โช เอตฺรหิ เอกโก อรณฺณเณ วิหฺรามี เอกํ โช
ปเน อรณฺณเณ วิหฺรณฺทํ อหิ วา มํ ทํเสยฺย วิจฺฉินฺทามิ วา มํ
ทํเสยฺย สฺตปฺปํ วา มํ ทํเสยฺย เตเน เม อสฺส กาลกิริยา
โส มมสฺส อนฺตรวฺโย หนฺนทาหํ วิริยํ อารภามิ อปฺปทฺตสฺส ปตฺติยา
อนนฺนิคตสฺส อธิคฺมาย อสํจฺฉนิกตสฺส สํจฺฉนิกิริยายาติ อิทฺถ ภิกฺขเว
ปจฺจํ ธนาคคกฺขยํ สํมุปลสฺสฺมาเนน อตเมว อารณฺณเกน ภิกฺขุณา อปฺ-
ปมทฺเตน อาตาปฺปนา ปหิตฺตฺเตน วิหริตุํ อปฺปทฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺนิ-
คตสฺส อธิคฺมาย อสํจฺฉนิกตสฺส สํจฺฉนิกิริยาย ๑ ปเน จปฺรํ ภิกฺขเว
อารณฺณโก ภิกฺขุ อิติ ปฏฺสณฺญจิกฺขติ อหํ โช เอตฺรหิ เอกโก
อรณฺณเณ วิหฺรามี เอกโก โช ปเนหํ อรณฺณเณ วิหฺรณฺโต อปฺกฺข-
เลทฺวา วา ปปเตยฺยํ ภทฺทํ วา เม ภทฺทํ พฺยาปชฺเชยฺย นีคํ
วา เม กุปฺเปยฺยํ เสงฺฆํ วา เม กุปฺเปยฺยํ สํคฺคตา วา เม วาตา
กุปฺเปยฺยํ เตเน เม อสฺส กาลกิริยา โส มมสฺส อนฺตรวฺโย
หนฺนทาหํ วิริยํ อารภามิ อปฺปทฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺนิคตสฺส อธิคฺมาย

อสังฺกนิคตสฺส สจฺจนิกิริยาชาติ อิทํ ภิกฺขเว ทฺติยํ อนาคคภยํ สํมุ-
 ปลสฺสมานเนน อตฺตเมว อารญฺญเกณ ภิกฺขุณา อปฺปมคฺคเตน อาตปฺปเณ ปหิ-
 ตคฺคเตน วิหริตุํ อปฺปคฺคตสฺส ปคฺคตฺติยา อนนฺธิคตสฺส อธิคมาย อสังฺกนิ-
 คตสฺส สจฺจนิกิริยาย ๑ ปุณฺ จปรํ ภิกฺขเว อารญฺญโก ภิกฺขุ อิติ ปญฺญิ-
 สญฺจิกฺขติ อหํ โช เอตฺรหิ เอกโก อรญฺเบ วิหฺรามิ เอกโก
 โช ปนาหํ อรญฺเบ วิหฺรโต วาเตหิ สํมาคฺคญฺเยยฺมํ สํเหเน วา พฺยคฺ-
 เมเน วา ทํปฺปเณ วา อจฺเณเน วา ตฺรจฺเณเน วา เต มํ ชีวิตา
 ไวรฺโรเปยฺยํ เตเน เม อสฺส กาลกิริยา โส มมสฺส อนุตฺราโย
 หนฺนทาหํ วิริยํ อารภามิ อปฺปคฺคตสฺส ปคฺคตฺติยา อนนฺธิคตสฺส อธิคมาย
 อสังฺกนิคตสฺส สจฺจนิกิริยาชาติ อิทํ ภิกฺขเว ทฺติยํ อนาคคภยํ สํมุ-
 ปลสฺสมานเนน อตฺตเมว อารญฺญเกณ ภิกฺขุณา อปฺปมคฺคเตน อาตปฺปเณ ปหิ-
 ตคฺคเตน วิหริตุํ อปฺปคฺคตสฺส ปคฺคตฺติยา อนนฺธิคตสฺส อธิคมาย อสังฺกนิ-
 คตสฺส สจฺจนิกิริยาย ๑ ปุณฺ จปรํ ภิกฺขเว อารญฺญโก ภิกฺขุ อิติ ปญฺญิ-
 สญฺจิกฺขติ อหํ โช เอตฺรหิ เอกโก อรญฺเบ วิหฺรามิ เอกโก
 โช ปนาหํ อรญฺเบ วิหฺรโต มาณเวหิ สํมาคฺคญฺเยยฺมํ กตฺตมฺเมหิ วา
 อกตฺตมฺเมหิ วา เต มํ ชีวิตา ไวรฺโรเปยฺยํ เตเน เม อสฺส กาล-
 กิริยา โส มมสฺส อนุตฺราโย หนฺนทาหํ วิริยํ อารภามิ อปฺปคฺค-
 ตสฺส ปคฺคตฺติยา อนนฺธิคตสฺส อธิคมาย อสังฺกนิคตสฺส สจฺจนิกิริยาชาติ อิทํ
 ภิกฺขเว จตุตฺถํ อนาคคภยํ สํมุปลสฺสมานเนน อตฺตเมว อารญฺญเกณ ภิกฺขุณา
 อปฺปมคฺคเตน อาตปฺปเณ ปหิตคฺคเตน วิหริตุํ อปฺปคฺคตสฺส ปคฺคตฺติยา อน-

ชิคคตฺถํ อธิคมาย อสํจุณิกตฺถํ สํจุณิกิริยาย ๑ ปน จปรํ ภิกฺขเว
อารญฺณโก ภิกฺขุ อิติ ปฏิสณฺญิกฺขติ อหํ โข เอตฺรหิ เอกโก
อวณฺณเว วิหฺรามิ สํหติ โข ปณฺณเว วาธา อมนุสฺสา เต
มํ ชฺวีตา โวโรเปยฺยํ เตเน เม อสฺสงฺ กาลกิริยา โส มมสฺสงฺ
อนฺตรายิ หนุทาหิ วิริยํ อารภามิ อปฺปคฺคตฺถํ ปคฺคติยา อนนฺนิ-
คตฺถํ อธิคมาย อสํจุณิกตฺถํ สํจุณิกิริยายาติ อิทํ ภิกฺขเว ปณฺจํ
อนาคคภยํ สํมุปลฺลสฺมาเนน อถเมว อารญฺณเกน ภิกฺขุเน อปฺปมคฺเตน
อาตมบีเน ปหิตคฺเตน วิหริตุํ อปฺปคฺคตฺถํ ปคฺคติยา อนนฺนิคตฺถํ อธิ-
คมาย อสํจุณิกตฺถํ สํจุณิกิริยาย ๑ อิมานิ โข ภิกฺขเว ปณฺจ ๓
อนาคคภยานิ สํมุปลฺลสฺมาเนน อถเมว อารญฺณเกน ภิกฺขุเน อปฺปมคฺเตน
อาตมบีเน ปหิตคฺเตน วิหริตุํ อปฺปคฺคตฺถํ ปคฺคติยา อนนฺนิคตฺถํ อธิ-
คมาย อสํจุณิกตฺถํ สํจุณิกิริยายาติ ๑

[๗๘] ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว ๓อนาคคภยานิ สํมุปลฺลสฺมาเนน อถเมว
ภิกฺขุเน อปฺปมคฺเตน อาตมบีเน ปหิตคฺเตน วิหริตุํ อปฺปคฺคตฺถํ ปคฺคติยา
อนนฺนิคตฺถํ อธิคมาย อสํจุณิกตฺถํ สํจุณิกิริยาย กตมานิ ปณฺจ
อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิติ ปฏิสณฺญิกฺขติ อหํ โข เอตฺรหิ ททโร ยฺว
สํสฺสํ กาทฺถเกสํ ภทฺเธน โยพฺพธเนน มมนฺนาคโต ปจฺเจเนน วยสา โหติ
โห ปน โส สํมโย ยํ อิมํ กายํ ชฺรย ฌสฺสติ ชินฺนเนน โห
ปน ชฺรย อภิกฺขเตน น สุกฺกํ พุทฺธานํ สํสํ มนฺสิกาตุํ น สุกฺกานิ

• อ. พ. ส. ๑

สุตถมฺปิณฺฑํ สุตฺรํ อญฺเณน ปคฺคเหน ยาเปตฺติ โหติ โช ปน โส
 สมโย ยํ ทุพฺพิทํ โหติ ทุสฺสํสฺสํ ทุตฺถมฺปิณฺฑํ น สุตฺรํ อญฺเณน
 ปคฺคเหน ยาเปตฺติ ทุพฺพิทเช โช ปน มนุสฺสํ เยน สฺสํทํ เตน
 สงฺกมฺเมติ ตตฺถ สงฺกณิกวิหาโร โหติ อากิณฺณวิหาโร สงฺกณิก-
 วิหาเร โช ปน สฺติ อากิณฺณวิหาเร น สุตฺรํ พุทฺธานํ สํสํ น-
 สิกาคํ น สฺสฺราณี อรณฺณวณฺเปตฺตานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺเฐวํ
 ปุรา มํ โส ฆมฺโม อากุณฺติ อนิฏฺโฐ อกฺโข อมฺนาโป หนฺนาทํ
 ปฏฺเฐวํ วิริยํ อารามํ อปฺปคฺคํสฺสํ ปตฺติยา อเนกคฺคํสฺสํ อชฺคมา-
 ย อสฺสจฺฉิกคฺคํสฺสํ สฺสจฺฉิกิริยา ย เยาหํ ฆมฺเมเน สมนฺนาคโค ทุพฺพิทเชบี-
 ฬาสฺสํ วิหริสฺสํมํติ อิทํ ภิกฺขเว ตตฺถิ อเนกคฺคํสฺสํ สมนฺนํสมาเน-
 ชตฺตเมว ภิกฺขเว อปฺปมคฺคเตเน อาคานฺตีนา ปหิตคฺคเตเน วิหริตฺติ อปฺปคฺค-
 คฺคํสฺสํ ปตฺติยา อเนกคฺคํสฺสํ อชฺคมา ย อสฺสจฺฉิกคฺคํสฺสํ สฺสจฺฉิกิริยา ฯ ปุ-
 ญฺจ ปวฺร ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิติ ปฏฺเฐวํจฺฉิยเต เอตฺรหิ โช มนุสฺสํ สมนฺนํ
 สมนฺนํทมาเน อวิทมาเน ชฺชโรทกฺกตา อญฺเณมญฺเณ นียจฺจทฺธิ สมนฺน-
 สมนฺนา วิหริเต โหติ โช ปน โส สมโย ยํ ภยํ โหติ อญฺเฐวํ
 สํโกโป จกฺกสฺมาวุพฺพา ชานเปทา ปริยายเต ภาเย โช ปน สฺติ
 มนุสฺสํ เยน เชนํ เตน สงฺกมฺเมติ ตตฺถ สงฺกณิกวิหาโร โหติ
 อากิณฺณวิหาโร สงฺกณิกวิหาเร โช ปน สฺติ อากิณฺณวิหาเร น
 สุตฺรํ พุทฺธานํ สํสํ น-
 สิกาคํ น สฺสฺราณี อรณฺณวณฺเปตฺตานิ ปนฺตานิ

ชาตานิเภา ปหิตตฺเตน วิหริตุํ อปฺปตฺตสฺสํ ปคฺติยา อนเรคตสฺสํ อธิคฺมาย
 อสฺสจฺฉนิกตสฺสํ สฺสจฺฉนิกิริยาयाติ ฯ

[๗๘] ปณฺณจิมานิ ภิกฺขเว อนาคคภยาणि เอตฺรหิ อสฺมฺปนฺนํ อายคํ
 สฺมฺปนฺนชฺชิสฺสํ ตานิ โว ปญฺญชฺชณฺนิคหฺพณิ ปญฺญชฺชณฺนิคฺวา
 จ เคสํ ปหานาย วายมิตฺพํ กตฺมานิ ปญฺจ ภวิสฺสํนิติ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ อนาคคมทฺธานํ อภาวิตกฺกยา อภาวิตสฺสํตา อภาวิตจิจฺจุตา อภา-
 วิตฺตปณฺณา เต อภาวิตกฺกยา สฺमानา อภาวิตสฺสํตา อภาวิตจิจฺจุตา
 อภาวิตปณฺณา อญฺเฆ อปฺปสฺมฺปาเทสฺสํนิติ เตมี น สฺกฺขิสฺสํนิติ วิเนคฺคํ
 อธิสฺสํเต อธิจิจฺจุเต อธิปณฺณาย เตมี ภวิสฺสํนิติ อภาวิตกฺกยา อภา-
 วิตสฺสํตา อภาวิตจิจฺจุตา อภาวิตปณฺณา เต อภาวิตกฺกยา สฺमानา
 อภาวิตสฺสํตา อภาวิตจิจฺจุตา อภาวิตปณฺณา อญฺเฆ อปฺปสฺมฺปาเทสฺสํนิติ
 เตมี น สฺกฺขิสฺสํนิติ วิเนคฺคํ อธิสฺสํเต อธิจิจฺจุเต อธิปณฺณาย เตมี
 ภวิสฺสํนิติ อภาวิตกฺกยา อภาวิตสฺสํตา อภาวิตจิจฺจุตา อภาวิตปณฺณา อิติ
 โห ภิกฺขเว ชฺมฺมสํนฺโทสํ วิเนยสํนฺโทสํ วิเนยสํนฺโทสํ ชฺมฺมสํนฺโทสํ
 อิทํ ภิกฺขเว ปจฺมํ อนาคคภยํ เอตฺรหิ อสฺมฺปนฺนํ อายคํ สฺมฺปนฺน-
 ชฺชิสฺสํ ตํ โว ปญฺญชฺชณฺนิคหฺพณิ ปญฺญชฺชณฺนิคฺวา จ ตสฺสํ ปหานาย
 วายมิตฺพํ ฯ ปุณฺณ จปรํ ภิกฺขเว ภวิสฺสํนิติ ภิกฺขุ อนาคคมทฺธานํ
 อภาวิตกฺกยา อภาวิตสฺสํตา อภาวิตจิจฺจุตา อภาวิตปณฺณา เต อภา-
 วิตกฺกยา สฺमानา อภาวิตสฺสํตา อภาวิตจิจฺจุตา อภาวิตปณฺณา อญฺเฆ
 นิสฺสํยํ ทสฺสํนิติ เตมี น สฺกฺขิสฺสํนิติ วิเนคฺคํ อธิสฺสํเต อธิจิจฺจุเต

ឧទិបណ្ណាយ គេបី ភវិស្តស្តុតិ ឧភាវិតកាយា ឧភាវិតស្តីតា ឧភាវិតទិតុតា
 ឧភាវិតបណ្ណាយ គេ ឧភាវិតកាយា ស្មារោ ឧភាវិតស្តីតា ឧភាវិតទិតុតា
 ឧភាវិតបណ្ណាយ ឧប្បលេងំ និស្តសំ តស្តុតុតិ គេបី ន ស្តុវិស្តស្តុតិ វិលេតុ
 ឧទិស្តីតេ ឧទិទិតុតេ ឧទិបណ្ណាយ គេបី ភវិស្តស្តុតិ ឧភាវិតកាយា ឧភា-
 វិតស្តីតា ឧភាវិតទិតុតា ឧភាវិតបណ្ណាយ មិទិ ខៃ ភិកុខេ ធម្មស្តុតោ
 វិលេស្តុតោ វិលេស្តុតោ ធម្មស្តុតោ មិទិ ភិកុខេ តុតិយំ
 ឧភាគតរិ ខេត្រិ ឧស្សុប្បន្នំ ឧយភំ ស្សុប្បធិស្តុតិ គំ វៃ ប្បិ-
 វុត្តុតិវុត្តុតិ ប្បិវុត្តុតិវុត្តុតិ ។ គស្តុត បរោហាយ វាយមិត្តុតិ ។ បុន
 ឧប្ប ភិកុខេ ភវិស្តស្តុតិ ភិកុខុ ឧភាគតរិ ឧភាវិតកាយា ឧភាវិតស្តីតា
 ឧភាវិតទិតុតា ឧភាវិតបណ្ណាយ គេ ឧភាវិតកាយា ស្មារោ ឧភាវិតស្តីតោ
 ឧភាវិតទិតុតា ឧភាវិតបណ្ណាយ មិទិធម្មតំ វេតុតុតំ កេតុតា កេតុ
 ធម្មំ ខៃកុតុតោ ន វុត្តុតិស្តុតិ មិទិ ខៃ ភិកុខេ ធម្មស្តុតោ
 វិលេស្តុតោ វិលេស្តុតោ ធម្មស្តុតោ មិទិ ភិកុខេ តុតិយំ
 ឧភាគតរិ ខេត្រិ ឧស្សុប្បន្នំ ឧយភំ ស្សុប្បធិស្តុតិ គំ វៃ ប្បិ-
 វុត្តុតិវុត្តុតិ ប្បិវុត្តុតិវុត្តុតិ ។ គស្តុត បរោហាយ វាយមិត្តុតិ ។ បុន
 ឧប្ប ភិកុខេ ភវិស្តស្តុតិ ភិកុខុ ឧភាគតរិ ឧភាវិតកាយា ឧភាវិត-
 ស្តីតា ឧភាវិតទិតុតា ឧភាវិតបណ្ណាយ គេ ឧភាវិតកាយា ស្មារោ ឧភា-
 វិតស្តីតា ឧភាវិតទិតុតា ឧភាវិតបណ្ណាយ មេ គេ ស្តុតុតោ តតាគ-
 ភាសិតា គម្ពីរា គម្ពីរតុតា តៃកុតុតា ស្តុតុតាប្បិស្តុតុតា គេស្តុ

คํ โว ปฏฺพชฺฐณฺนิตฺตพฺพํ ปฏฺพชฺฐณฺนิตฺตวา จ ตสฺส ปหานาย วายมิตฺตพฺพํ ฯ
 ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภวิสฺสํนฺติ ภิกฺขู อนาคตมทฺธานํ เสนาสฺเน กถฺยาณ-
 กามา เต เสนาสฺเน กถฺยาณกามา สฺมานา วิญฺจิสฺสํนฺติ อารณฺย-
 กตฺตํ วิญฺจิสฺสํนฺติ อรณฺยวณฺเปตฺตานิ ปญฺเชนํ เสนาสฺนํนํ คามนิกม-
 ราชานํสํ โอสถิตฺวา วาสํ กปฺปํสฺสํนฺติ เสนาสฺนํเหตุ จ อเนกวิหิตํ
 อเนกํ อปฺปฏฺฐปํ อปฺปชฺชิสฺสํนฺติ อิทํ ภิกฺขเว ตตฺถ อนาคตภยํ
 เอตฺรหิ อสมฺมุปฺปญฺญํ อายตํ สมฺมุปฺปชฺชิสฺสํนฺติ คํ โว ปฏฺพชฺฐณฺนิตฺตพฺพํ
 ปฏฺพชฺฐณฺนิตฺตวา จ ตสฺส ปหานาย วายมิตฺตพฺพํ ฯ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว
 ภวิสฺสํนฺติ ภิกฺขู อนาคตมทฺธานํ ภิกฺขุเสถิกฺขมานาสมฺมตฺตเทเสหิ สํสฺสจฺจา
 วิหริสฺสํนฺติ ภิกฺขุเสถิกฺขมานาสมฺมตฺตเทเสหิ สํสฺสคฺเค โห ปน ภิกฺขเว
 สติ เอตํ ปาฏิกฺกขํ อนกฺริตฺตา วา พฺรหฺมจฺริยํ จริสฺสํนฺติ อญฺเฏตฺร
 วา สํกตฺตจฺจ อปฺปตฺตํ อปฺปชฺชิสฺสํนฺติ สิกฺกขํ วา ปจฺจุทฺทาย หีนายา-
 วตฺติสฺสํนฺติ อิทํ ภิกฺขเว จตฺตํ อนาคตภยํ เอตฺรหิ อสมฺมุปฺปญฺญํ
 อายตํ สมฺมุปฺปชฺชิสฺสํนฺติ คํ โว ปฏฺพชฺฐณฺนิตฺตพฺพํ ปฏฺพชฺฐณฺนิตฺตวา จ
 ตสฺส ปหานาย วายมิตฺตพฺพํ ฯ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภวิสฺสํนฺติ ภิกฺขู
 อนาคตมทฺธานํ อารามิกสํมตฺตเทเสหิ สํสฺสจฺจา วิหริสฺสํนฺติ อารามิก-
 สมฺมตฺตเทเสหิ สํสฺสคฺเค โห ปน ภิกฺขเว สติ เอตํ ปาฏิกฺกขํ อเนก-
 วิหิตํ สมนฺนิการกปริโกคํ อนญฺยตฺตา วิหริสฺสํนฺติ โอพริกฺกขํ นิमितฺตํ
 กวิสฺสํนฺติ ปจฺจวียาปี หริตคฺเคปี อิทํ ภิกฺขเว ปญฺจํ อนาคตภยํ

เอตริหิ อสงฺมฺปฺปญฺเฐ อายคิ สํมฺปฺปชฺชิสฺสํนติ ตํ โว ปฏฺฐิพฺพุตฺติคพฺพํ
 ปฏฺฐิพฺพุตฺติคฺวา จ ตสฺส ปหาภย วายมิตพฺพํ ๑ อิมานิ ไช ภิกฺขเว
 ปญฺจ อนนคตภยานิ เอตริหิ อสงฺมฺปฺปญฺเฐ อายคิ สํมฺปฺปชฺชิสฺสํนติ
 ตานิ โว ปฏฺฐิพฺพุตฺติคพฺพานิ ปฏฺฐิพฺพุตฺติคฺวา จ เคสํ ปหาภย วายมิ-
 ตพฺพนเต ๑

โยธำชวคโค ตติโย ฯ

คสัฏฐททาณิ

ทฺเว เจโตวิมุตฺติ^๕ จ เทว จ ชมฺมุหิหาริโน
โยชาชีวา จ เทว วุตฺตา จตุตาโร จ อนนาคตาติ ๖

เถรวคุโศ จตุทโธ

[๘๓] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สัมมณฺสาคโต เถโร ภิกฺขุ สํพุทฺธม-
 จารฺนํ อปฺปมฺปิโย จ โหติ อมฺหาปโป จ อคฺคฺร จ อภาวนํมฺปิโย จ กตฺตเมหิ
 ปณฺจหิ รัชฺชนํมฺปิโย รัชฺชตฺติ ทุสฺสํมฺปิโย ทุสฺสํสํตฺติ โมหนํมฺปิโย มุขฺยตฺติ
 กุปฺปนํมฺปิโย กุปฺปตฺติ มทนํมฺปิโย มชฺชตฺติ อิมฺเมหิ โช ภิกฺขเว ปณฺจหิ
 ชมฺเมหิ สัมมณฺสาคโต เถโร ภิกฺขุ สํพุทฺธมฺจารฺนํ อปฺปมฺปิโย จ โหติ
 อมฺหาปโป จ อคฺคฺร จ อภาวนํมฺปิโย จ ๑ ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ
 สัมมณฺสาคโต เถโร ภิกฺขุ สํพุทฺธมฺจารฺนํ มฺปิโย จ โหติ มนาปโป จ คฺคฺร
 จ ภาวนํมฺปิโย จ กตฺตเมหิ ปณฺจหิ รัชฺชนํมฺปิโย น รัชฺชตฺติ ทุสฺสํมฺปิโย

น ทุสฺสํติ โมหํเย น มฺบุหฺติ กุप्ปํเย น กุप्ปติ มทํเย
 น มชฺชติ อิมํติ โช ภิกฺขเว ปญฺจํติ ชฺมุเมหิ สมนฺนาคโต เกโร
 ภิกฺขุ สํหฺรหมจาร์ณํ ปิโย จ โหติ มนฺาโป จ ครุ จ ภาวํโย จาติ ฯ

[๘๒] ปญฺจํติ ภิกฺขเว ชฺมุเมหิ สมนฺนาคโต เกโร ภิกฺขุ สํหฺรหม-
 จาร์ณํ อปฺปิโย จ โหติ อมฺาโป จ อครุ จ อภาวํโย จ
 กตเมหิ ปญฺจํติ อวตฺราโค โหติ อวตฺโทโส โหติ อวตฺโมโห
 โหติ มกฺขี จ ปฬาสํ จ อิมํติ โช ภิกฺขเว ปญฺจํติ ชฺมุเมหิ
 สมนฺนาคโต เกโร ภิกฺขุ สํหฺรหมจาร์ณํ อปฺปิโย จ โหติ อมฺาโป จ
 อครุ จ อภาวํโย จ ฯ ปญฺจํติ ภิกฺขเว ชฺมุเมหิ สมนฺนาคโต เกโร
 ภิกฺขุ สํหฺรหมจาร์ณํ ปิโย จ โหติ มนฺาโป จ ครุ จ ภาวํโย จ
 กตเมหิ ปญฺจํติ อวตฺราโค โหติ อวตฺโทโส โหติ อวตฺโมโห โหติ
 อมกฺขี จ อปฬาสํ จ อิมํติ โช ฯ เป ฯ

[๘๓] ปญฺจํติ ภิกฺขเว ชฺมุเมหิ สมนฺนาคโต เกโร ภิกฺขุ สํหฺรหม-
 จาร์ณํ อปฺปิโย จ โหติ อมฺาโป จ อครุ จ อภาวํโย จ
 กตเมหิ ปญฺจํติ กุทโก จ โหติ ตปโก จ นิมิตฺติโก จ นิปฺเป-
 สโก จ ตาณณํ ตาณํ นิชคฺคํสํตา จ อิมํติ โช ฯ เป ฯ ปญฺจํติ
 ภิกฺขเว ชฺมุเมหิ สมนฺนาคโต เกโร ภิกฺขุ สํหฺรหมจาร์ณํ ปิโย จ โหติ
 มนฺาโป จ ครุ จ ภาวํโย จ กตเมหิ ปญฺจํติ น จ กุทโก
 โหติ น จ ตปโก น จ นิมิตฺติโก น จ นิปฺเปสโก น จ
 ตาณณํ ตาณํ นิชคฺคํสํตา อิมํติ โช ฯ เป ฯ

[๘๔] ปญจหิ ภิกขเว ชมเมหิ สมนนาคโต เถโร ภิกขุ สพัรหม-
 จารัน อปปีโย จ โหติ มนนาโป จ อกรุ จ อภาวนีโย จ กตเมหิ
 ปญจหิ อสสังทโร โหติ อหิริโก โหติ อนนตคตปปี โหติ
 กุสสังโต โหติ ทบุปญโณ โหติ อิมเอหิ โห ๑ เป ๑ ปญจหิ ภิกขเว
 ชมเมหิ สมนนาคโต เถโร ภิกขุ สพัรหมจารัน ปปีโย จ โหติ มนนาโป
 จ อกรุ จ อภาวนีโย จ กตเมหิ ปญจหิ สังทโร โหติ หิริมา โหติ
 โอตคตปปี โหติ อารทชวริโย โหติ ปญญวา โหติ อิมเอหิ
 โห ๑ เป ๑

[๘๕] ปญจหิ ภิกขเว ชมเมหิ สมนนาคโต เถโร ภิกขุ สพัรหม-
 จารัน อปปีโย จ โหติ มนนาโป จ อกรุ จ อภาวนีโย จ กตเมหิ
 ปญจหิ อกขโม โหติ รูปาน อกขโม สังทาน อกขโม คนธาน
 อกขโม รธาน อกขโม โสญจพพาน อิมเอหิ โห ๑ เป ๑ ปญจหิ
 ภิกขเว ชมเมหิ สมนนาคโต เถโร ภิกขุ สพัรหมจารัน ปปีโย จ โหติ
 มนนาโป จ อกรุ จ อภาวนีโย จ กตเมหิ ปญจหิ ขโม โหติ
 รูปาน ขโม สังทาน ขโม คนธาน ขโม รธาน ขโม
 โสญจพพาน อิมเอหิ โห ๑ เป ๑

[๘๖] ปญจหิ ภิกขเว ชมเมหิ สมนนาคโต เถโร ภิกขุ สพัรหม-
 จารัน ปปีโย จ โหติ มนนาโป จ อกรุ จ อภาวนีโย จ กตเมหิ
 ปญจหิ อตถปฏิสัมภิตาปปคโต โหติ ชมมปฏิสัมภิตาปปคโต
 โหติ วิเรตติปฏิสัมภิตาปปคโต โหติ ปฏิจาณปฏิสัมภิตาปปคโต

โหติ ยานิ ตานิ สฺพรหมจาร์ณํ อจฺจาวจานิ กักรณียานิ ตตฺถ ทกฺโข
โหติ อนนฺตโส ตตฺตรูปายาย จัมมํสาช สมนฺนาคโต อถ กาคุํ อถ สํวิจาคุํ
อิมํหิ โห ๑ เป ๑

[๘๗] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต เถโร ภิกฺขุ สฺพรหม-
จาร์ณํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ ภาวนํโย จ กตฺตเมหิ
ปณฺจหิ สํตฺวา โหติ ปาติโมกฺขจํวรจํวโต วิหริติ อจฺจวโคจรสฺม-
ปนฺโน อนฺนตฺเตสฺส วชฺเชสฺส ภาชสฺสํวํ สํมาทาย สีกฺขติ สีกฺขาปเทสฺส
พหุสฺสโต โหติ สุตฺตโร สุตฺตสฺสณฺโณโย เย เต ชมฺมา อาทิกถฺยธฺมา
มชฺเชกถฺยธฺมา ปริโยธานกถฺยธฺมา สํตถํ สํพยุจฺชนํ เกวลปรีปนฺณํ
ปรีสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ อภิวทฺติ ตถารูปาสฺส ชมฺมา พหุสฺสตา โหนฺติ
ชตา วจสา ปริจิตา มนธํนุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิจฺยา สํปฺปฏฺฐิตฺตา กถฺยธฺมา-
วาโจ โหติ กถฺยธฺมวาทกฺวโรนํ โปริยา วาจาช สมนฺนาคโต วิสฺสํวฺจาย
อนนฺตคฺพาช อตฺถสฺส วิญฺญาปนิยา จตฺตุนํ ฌานานํ อภิจตฺตํ
ทิฏฺฐจฺจชฺมมฺมํสํวิหารานํ นิแกมถาภํ โหติ อภิจตฺตํ อภิสํวธาภํ อาสวณํ
ชยา อนาสวํ เจโตวิมฺมุตฺติํ ปณฺณาวิมฺมุตฺติํ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม สยํ อภินฺนวา
สจฺจณิกคฺคา อปฺสํมฺบชฺช วิหริติ อิมํหิ โห ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ
สมนฺนาคโต เถโร ภิกฺขุ สฺพรหมจาร์ณํ ปิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ
จ ภาวนํโย จาคิ ๑

[๘๘] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต เถโร ภิกฺขุ พหุ-

ชนนาหิตาย ปฏฺฐปนฺโน โหติ พุทฺธนาสุตฺถาย พุทฺโธ ชนสังฺส อนตฺตถาย
 อหิตาย ทฺถชย เทวมนุสฺสํ กตฺตเมหิ ปณฺจกนิ ปณฺจกนิ โหติ
 รตฺตตณฺณ จิรปพฺพชิตฺวา ฌาโต โหติ ยสฺสสังฺสํ สกฺคหฺมฺจปพฺพชิตานํ
 พุทฺธนปรีวาโร ตาภิ โหติ จีวรบีณฺทปาทเสนาสนคิตานปจฺจยภณฺทชฺช-
 ปริกฺขารานํ พุทฺธสฺสโต โหติ สุตฺตโร สุตฺตสนฺนิเจโย ๑ เป ๑ ทิฏฺฐิจิยา
 สุปฺปฏฺฐิตชฺชา มิจฺฉาทิฏฺฐิจิโก โหติ วิปริตฺตสฺสโน โส พุทฺธนํ
 สทฺถมฺมา วุฏฺฐจําเปตฺวา อสทฺถมฺมเม ปติฏฺฐจําเปติ เถโร ภิกฺขุ รตฺตตณฺณ
 จิรปพฺพชิตฺวา อิตฺถิยฺสํสํ ทิฏฺฐจํนุคฺคํ อาปชฺชชฺชติ ฌาโต เถโร ภิกฺขุ
 ยสฺสสังฺสํ สกฺคหฺมฺจปพฺพชิตานํ พุทฺธนปรีวาโร อิตฺถิยฺสํสํ ทิฏฺฐจํนุคฺคํ อาปชฺช-
 ชฺชติ ตาภิ เถโร ภิกฺขุ จีวรบีณฺทปาทเสนาสนคิตานปจฺจยภณฺทชฺช-
 ปริกฺขารานํ อิตฺถิยฺสํสํ ทิฏฺฐจํนุคฺคํ อาปชฺชชฺชติ พุทฺธสฺสโต เถโร ภิกฺขุ
 สุตฺตโร สุตฺตสนฺนิเจโย อิตฺถิยฺสํสํ ทิฏฺฐจํนุคฺคํ อาปชฺชชฺชติ อิมฺเห ไซ
 ภิกฺขเว ปณฺจกนิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต เถโร ภิกฺขุ พุทฺธนาหิตาย ปฏฺฐ-
 ปนฺโน โหติ พุทฺธนาสุตฺถาย พุทฺโธ ชนสังฺส อนตฺตถาย อหิตาย ทฺถชย
 เทวมนุสฺสํ ๑ ปณฺจกนิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต เถโร ภิกฺขุ
 พุทฺธนาหิตาย ปฏฺฐปนฺโน โหติ พุทฺธนาสุตฺถาย พุทฺโธ ชนสังฺส อนตฺตถาย
 หิตาย สุตฺถาย เทวมนุสฺสํ กตฺตเมหิ ปณฺจกนิ เถโร โหติ รตฺตตณฺณ
 จิรปพฺพชิตฺวา ฌาโต โหติ ยสฺสสังฺสํ สกฺคหฺมฺจปพฺพชิตานํ พุทฺธนปรีวาโร
 ตาภิ โหติ จีวรบีณฺทปาทเสนาสนคิตานปจฺจยภณฺทชฺชปริกฺขารานํ พุทฺธ-

สฺโต โหติ สฺตฺทโร สฺตฺตํเนจโย ฯ เป ฯ ทิฏฺฐิยา สฺปฺปวิวิทฺธา สฺมมา-
 ทิฏฺฐิโก โหติ อวิปรตฺตสฺสโน โส พฺหุชนํ อสฺสทฺธมฺมา วุฏฺฐาเปตฺวา
 สฺสทฺธมฺเม ปติฏฺฐาเปติ เถโร ภิกฺขุ รัตนคฺคญฺญ จิรปฺพชฺชิตฺโต อิตฺถิยํ
 ทิฏฺฐาเนคํ อาปชฺชเนติ ฌาโต เถโร ภิกฺขุ ยสฺสสฺสํ สกฺทฺทฺธสฺสทฺธมฺมา
 พฺหุชนเปวโร อิตฺถิยํ ทิฏฺฐาเนคํ อาปชฺชเนติ ตาภํ เถโร ภิกฺขุ
 จีวรํปณฺทปาทสํนาสํเนกานํปจฺจยสฺสทฺธสฺสทฺธมฺมา อิตฺถิยํ ทิฏฺฐาเนคํ
 อาปชฺชเนติ พฺหุสฺสโต เถโร ภิกฺขุ สฺตฺทโร สฺตฺตํเนจโย อิตฺถิยํ
 ทิฏฺฐาเนคํ อาปชฺชเนติ อิมํ โช ภิกฺขเว ปญฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺเฌ-
 คโต เถโร ภิกฺขุ พฺหุชนํหิตาย ปฏฺฐิปปํโน โหติ พฺหุชนสฺสชาย พฺหุ-
 ชนสฺสํ อสฺสชาย หิตาย สฺสชาย เทวมนุสฺสํเนติ ฯ

[๔๔] ปญฺจิมํ ภิกฺขเว ชมฺมา สฺสทฺธํ ภิกฺขุโน ปรีหานาย
 สํวตฺตเนติ กตเม ปญฺจ กมฺมารามตา ภสฺสํรามตา นิตฺถารามตา
 สํกฺคณิการามตา ยถาวิมฺบุตํ จิตฺตํ น ปจฺจเวกฺขติ อิมํ โช ภิกฺขเว
 ปญฺจ ชมฺมา สฺสทฺธํ ภิกฺขุโน ปรีหานาย สํวตฺตเนติ ฯ ปญฺจิมํ
 ภิกฺขเว ชมฺมา สฺสทฺธํ ภิกฺขุโน อปรีหานาย สํวตฺตเนติ กตเม ปญฺจ
 น กมฺมารามตา น ภสฺสํรามตา น นิตฺถารามตา น สํกฺคณิการามตา
 ยถาวิมฺบุตํ จิตฺตํ ปจฺจเวกฺขติ อิมํ โช ภิกฺขเว ปญฺจ ชมฺมา สฺสทฺธํ
 ภิกฺขุโน อปรีหานาย สํวตฺตเนตฺติ ฯ

[๕๐] ปญฺจิมํ ภิกฺขเว ชมฺมา สฺสทฺธํ ภิกฺขุโน ปรีหานาย
 สํวตฺตเนติ กตเม ปญฺจ อิมํ ภิกฺขเว สฺสทฺธํ ภิกฺขุ พฺหุจฺจุ โหติ

พหุกรณีโย อหุยคุโต กักรณเยล วัณจติ ปรนังตลนํ นานุญชติ
 อชฺมคฺคํ เจโตสมํถํ อยมํ ภิกฺขเว ปจโฆมํ ฌมโฆมํ เสงฺขลํ ภิกฺขุโน
 ปริหานาย ลํวคฺคตติ ฯ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว เสงฺขลํ ภิกฺขุ อปรนคฺคตเกน
 กมุเมน ทิวรํ อคินาเมติ วัณจติ ปรนังตลนํ นานุญชติ อชฺมคฺคํ
 เจโตสมํถํ อยมํ ภิกฺขเว ทุภโย ฌมโฆมํ เสงฺขลํ ภิกฺขุโน ปริหานาย
 ลํวคฺคตติ ฯ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว เสงฺขลํ ภิกฺขุ สํสญฺโฆ วิหริติ สคฺคหฺนุจ-
 ปพฺพชิตฺเทหิ อนนฺโตมิเกน คิหิสังคฺเคน วัณจติ ปรนังตลนํ นานุญชติ
 อชฺมคฺคํ เจโตสมํถํ อยมํ ภิกฺขเว คคิโย ฌมโฆมํ เสงฺขลํ ภิกฺขุโน
 ปริหานาย ลํวคฺคตติ ฯ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว เสงฺขลํ ภิกฺขุ อคิกาลเณ
 คามํ ปวิสติ อคิทฺวา ปรนิกฺกมฺติ วัณจติ ปรนังตลนํ นานุญชติ
 อชฺมคฺคํ เจโตสมํถํ อยมํ ภิกฺขเว จคฺคตฺโถ ฌมโฆมํ เสงฺขลํ ภิกฺขุโน
 ปริหานาย ลํวคฺคตติ ฯ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว เสงฺขลํ ภิกฺขุ ยายํ กถา
 อภิสลฺลเณกกา เจโตวิวรณฺสปรปายา เสงฺขยถิํทํ อปรนิจฺจกถา สนฺตฺตฺ-
 จิกถา ปวิเวกกถา อสงฺสคฺคกถา วิริยารมฺภกถา สํสกกถา สมาริกถา
 ปณฺณากถา วิมุคฺคติกถา วิมุคฺคตฺติณณทลฺลนฺนกถา เณรฺรปฺปียา กถาย น
 นิแกมถาภิํ โหติ กิจฺจถาภิํ กถิรฺรถาภิํ วัณจติ ปรนังตลนํ นานุญชติ
 อชฺมคฺคํ เจโตสมํถํ อยมํ ภิกฺขเว ปณฺจโฆมํ ฌมโฆมํ เสงฺขลํ ภิกฺขุโน
 ปริหานาย ลํวคฺคตติ ฯ อิมเ โห ภิกฺขเว ปณฺจ ฌมฺมา เสงฺขลํ
 ภิกฺขุโน ปริหานาย ลํวคฺคตติ ฯ ปณฺจโฆมํ ภิกฺขเว ฌมฺมา เสงฺขลํ
 ภิกฺขุโน อปริหานาย ลํวคฺคตติ กถเม ปณฺจ อิมํ ภิกฺขเว เสงฺขลํ

ปิตฺติยา จ วิราคา ฯ เป ฯ ตติยํ ฌานํ อุปสมฺมปชฺช วิหริติ สุตฺตํ
 จ ปหานา ฯ เป ฯ จตุตถํ ฌานํ อุปสมฺมปชฺช วิหริติ อาสวานนฺจ
 ขยา อนาสวํ เจโตวิมฺมุตฺติํ ปณฺเฑาวิมฺมุตฺติํ ทิฏฺฐเชว ชมฺเม สยํ อภินฺนวา
 สจฺจณิกตฺวา อุปสมฺมปชฺช วิหริติ อิมํ ไช ภิกฺขเว ปณฺจ ฌาสฺสํวิหาราติ ฯ

[๘๕] ปณฺจहि ภิกฺขเว ชมฺเมहि สมนฺแนคโคโต ภิกฺขุ นจิริสฺสํ
 อกฺกุปฺเป ปญฺชิตฺตมฺปิ กตเมहि ปณฺจहि อิทฺถ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺตณฺปิ
 สมนฺนภิทาปคฺโคโต โหติ ชมนฺนปญฺชิตฺตมฺภิทาปคฺโคโต โหติ นิริตฺตณฺปิ
 ภิทาปคฺโคโต โหติ ปญฺชิตฺตมฺภิทาปคฺโคโต โหติ ยถาวิมฺมุตฺตํ
 จิตฺตํ ปจฺจุเวกฺขติ อิมํ ไช ภิกฺขเว ปณฺจहि ชมฺเมहि สมนฺแนคโคโต
 ภิกฺขุ นจิริสฺสํ อกฺกุปฺเป ปญฺชิตฺตมฺปิ ฯ

[๘๖] ปณฺจहि ภิกฺขเว ชมฺเมहि สมนฺแนคโคโต ภิกฺขุ อานาปา
 นสฺสํ อเสวนฺโต นจิริสฺสํ อกฺกุปฺเป ปญฺชิตฺตมฺปิ กตเมहि ปณฺจहि
 อิทฺถ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อปฺปญฺโง โหติ อปฺปทิจฺโง สุกฺโข สุตฺตํโคโส
 ชีวิตฺตปริกฺขารสฺสุ อปฺปอาโร โหติ ยโนทริกตฺตํ ฌนฺนุคฺโคโต อปฺป
 มิทฺโฆ โหติ ชากริยํ ฌนฺนุคฺโคโต พหุสฺสํโคโต โหติ สุตฺตํโร สุตฺตํ
 นิจโย เย เต ชมฺมา อาทิถฺตยาณา มชฺฌณฺณกฺตยาณา ปริโยสํ
 กตฺตยาณา สํวฏฺโถ สหฺมณฺสฺสํ เกวตปฺริยวณฺณํ ปริสฺสทฺธํ ทุรฺกมฺมจิริยํ อภิ
 วทฺตติ ตถารุปาสฺสํ ชมฺมา พหุสฺสํตา โนเนติ ธตา วจฺสา ปริจิตา
 มนฺสํสํเปกฺขิตา ทิฏฺฐิยา สํปญฺชิตฺตมฺปิ จิตฺตํ ปจฺจุเวกฺขติ

สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อานาปานสํสัคคํ พหุตฺถโรโรโต นจิรสุเสว อกุปฺปี
ปฏฺวิวิชฺฌนตฺตํ ๑

[๘๘] สํโห ภิกฺขเว มิกฺรราชา ส่ายณฺหสํมํ อาสยา นิภฺชมฺติ
อาสยา นิภฺชมิตฺวา วิชฺฌมฺกฺติ วิชฺฌมฺกิตฺวา สมนฺนตา จตฺตทิสฺสา อนฺนวิโลเกติ
สมนฺนตา จตฺตทิสฺสา อนฺนวิโลเกตฺวา ติกฺขขุคฺคํ สํเนาทํ นทติ ติกฺขขุคฺคํ
สํเนาทํ นทิตฺวา โคจราย ปกฺกมฺติ โส หตฺถิสฺสํ เจปํ ปหารํ
เทติ สํกฺกจฺจณฺเวยว ปหารํ เทติ โน อสํกฺกจฺจํ มหํสํสํ เจปํ
ปหารํ เทติ สํกฺกจฺจณฺเวยว ปหารํ เทติ โน อสํกฺกจฺจํ ควสฺสํ
เจปํ ปหารํ เทติ สํกฺกจฺจณฺเวยว ปหารํ เทติ โน อสํกฺกจฺจํ สํทิสฺสํ
เจปํ ปหารํ เทติ สํกฺกจฺจณฺเวยว ปหารํ เทติ โน อสํกฺกจฺจํ
ชุตฺตทกานณฺเจปํ ปาณานํ ปหารํ เทติ อนฺตมโส สํสํวิหาราณํ สํกฺกจฺจ-
ณฺเวยว ปหารํ เทติ โน อสํกฺกจฺจํ ตํ กิํสฺสํ เหตุ มา เม
โยคฺคปโป นสฺสํตํ ๑ สํโหติ โช ภิกฺขเว ตถาคคฺคํสํสํ อริยจณํ
อวรโต สมนฺนาสมนฺนพฺพุตฺตํ ยํ โช ภิกฺขเว ตถาคโต ปริสําย ชมฺมํ
เทเสติ อิทมสฺสํ โหติ สํเนาทสฺมํ ภิกฺขุณณฺเจปํ ภิกฺขเว ตถาคโต
ชมฺมํ เทเสติ สํกฺกจฺจณฺเวยว ตถาคโต ชมฺมํ เทเสติ โน อสํกฺกจฺจํ
ภิกฺขุณฺเณณฺเจปํ ภิกฺขเว ตถาคโต ชมฺมํ เทเสติ สํกฺกจฺจณฺเวยว
ตถาคโต ชมฺมํ เทเสติ โน อสํกฺกจฺจํ อุปาสกานณฺเจปํ ภิกฺขเว
ตถาคโต ชมฺมํ เทเสติ สํกฺกจฺจณฺเวยว ตถาคโต ชมฺมํ เทเสติ
โน อสํกฺกจฺจํ อุปาสกานณฺเจปํ ภิกฺขเว ตถาคโต ชมฺมํ เทเสติ

ปสงฺกมิ อฺปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสํติ เอก-
 มนฺตํ นิสฺสนฺโน โช อายสฺมา มหาโมคฺคฺชฺสฺสานโน ภควนฺตํ เอตทโวจ
 กกุโร นาม ภนฺเต โกพิยปฺปฺโต มมํ อฺปฺปฺจฺจาโก อรฺุณา กาสถโต
 อณฺเฏตฺวํ มโนมยํ กายํ อฺปฺปนฺโน ตสฺส เอวรฺุโป อตฺตภาวปฺปฺติภา
 เสยฺยถาปํ นาม เทว วา ตํณิ วา มาคฺชกานํ^๑ คามกฺขเขตฺตานิ
 โส เตเน อตฺตภาวปฺปฺติภาเนเน เนว อตฺตานํ พฺยาพาเชตฺติ^๒ โน ปรํ
 พฺยาพาเชว ๑ อถโช ภนฺเต กกุโร เทวปฺปฺโต เยนํหํ เตปฺปสงฺกมิ
 อฺปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐจํสํ เอกมนฺตํ จิโต
 โช ภนฺเต กกุโร เทวปฺปฺโต มํ เอตทโวจ เทวทตฺตสฺส ภนฺเต
 เอวรฺุโป อิจฺฉนฺนํ อฺปฺปชฺชํ อหํ ภิกฺขุสฺสํ ปริหริสฺสํมํติ สห
 จิตฺตฺวปฺปาทา จ ภนฺเต เทวทฺวโต ตสฺสํ อธิชฺชา ปรีทํโนติ อิทมโวจ
 ภนฺเต กกุโร เทวปฺปฺโต อิทํ วตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ
 กตฺวา ตสฺสเดวเนตฺตราชํติ ๑ ทิ ปน เต โมคฺคฺชฺสฺสาน กกุโร เทวปฺปฺโต
 เจสสา เจโต ปริจฺจุ วิทิตโต ยํกิณฺจ กกุโร เทวปฺปฺโต ภาสฺติ
 สํพฺพนฺตํ ตเถว โหติ โน อเบฺยเนถาติ เจสสา เจโต ปริจฺจุ
 วิทิตโต เม ภนฺเต กกุโร เทวปฺปฺโต ยํกิณฺจ กกุโร เทวปฺปฺโต
 ภาสฺติ สํพฺพนฺตํ ตเถว โหติ โน อเบฺยเนถาติ ๑ รกฺขสฺสํเสตํ
 โมคฺคฺชฺสฺสาน วาจํ อิทานิ โส โมฆปรีโส อตฺตเนว อตฺตานํ ปาตุ-

[१००]

[illegible]

ចាវ័ក្ខុត រក្ខំ បុគ្គាស័សាមិ ។ បរិសុត្តុធម្មតេស័ន ស្មាណ បរិសុត្តុ-
 ធម្មតេស័នមេតិ បរិធិធានាមិ បរិសុត្តុចា មេ ធម្មតេស័នា បរិយោគា
 ចត្ថកិច្ចិធាតិ ន ឡ មំ សាវកា ធម្មតេស័នតៃ រក្ខតុតិ ន ទាអំ
 សាវកេអិ ធម្មតេស័នតៃ រក្ខំ បុគ្គាស័សាមិ ។ បរិសុត្តុធម្មយាករណ៍
 ស្មាណ បរិសុត្តុធម្មយាករណ៍មេតិ បរិធិធានាមិ បរិសុត្តុំ មេ ធម្មយា-
 ករណ៍ បរិយោគា ចត្ថកិច្ចិធាតុតិ ន ឡ មំ សាវកា ធម្មយាករណ៍តៃ
 រក្ខតុតិ ន ទាអំ សាវកេអិ ធម្មយាករណ៍តៃ រក្ខំ បុគ្គាស័សាមិ ។
 បរិសុត្តុធម្មាណតស័ន ស្មាណ បរិសុត្តុធម្មាណតស័នមេតិ បរិធិធានាមិ
 បរិសុត្តុំ មេ ធម្មាណតស័នំ បរិយោគា ចត្ថកិច្ចិធាតុតិ ន ឡ មំ សាវកា
 ធម្មាណតស័នតៃ រក្ខតុតិ ន ទាអំ សាវកេអិ ធម្មាណតស័នតៃ រក្ខំ
 បុគ្គាស័សាមិ ។

កកុច្ចគុគៃ បណ្ណុគ្គិម ។

ចត្ថកិច្ចិធាតុ

តេវ សមុប្បា បុយាករណ៍ ធាតុបុប្ផេ បណ្ណុគ្គិម
 សុតំ កកុច្ច ចរណ៍ សំរកុច្ចេ តេ តសាតិ ។
 តុតិយ បណ្ណាស័កេ សមគុគៃ ។

ตติยปณณาสโก ฉาสุวิหารวคโค ปจโม

[๓๐๑] ปณฺจิเม ภิกฺขเว เสขเวสํารชฺชกรณํ มมุมา กตเม
 ปณฺจ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺโข โหติ สํธวา โหติ มหุสฺสโต
 โหติ อารทฺธวิริโย โหติ ปณฺณวํ โหติ ฯ ยํ โข ภิกฺขเว
 อสฺสํทฺธสฺสํ สํารชฺชํ โหติ สทฺธสฺสํ ทํ สํารชฺชํ น โหติ ตสฺมายํ
 มมุโม เสขเวสํารชฺชกรโณ ฯ ยํ ภิกฺขเว ทฺธสฺสํทฺธสฺสํ สํารชฺชํ โหติ
 สํธวโศ ทํ สํารชฺชํ น โหติ ตสฺมายํ มมุโม เสขเวสํารชฺชกรโณ ฯ
 ยํ ภิกฺขเว อปฺปสฺสํทฺธสฺสํ สํารชฺชํ โหติ มหุสฺสํทฺธสฺสํ ทํ สํารชฺชํ
 น โหติ ตสฺมายํ มมุโม เสขเวสํารชฺชกรโณ ฯ ยํ ภิกฺขเว ทฺธสฺสํ
 สํารชฺชํ โหติ อารทฺธวิริยสฺสํ ทํ สํารชฺชํ น โหติ ตสฺมายํ มมุโม
 เสขเวสํารชฺชกรโณ ฯ ยํ ภิกฺขเว ทฺธปฺปณฺณสฺสํ สํารชฺชํ โหติ ปณฺ-
 ณวโศ ทํ สํารชฺชํ น โหติ ตสฺมายํ มมุโม เสขเวสํารชฺชกรโณ ฯ
 อิมํ โข ภิกฺขเว ปณฺจ เสขเวสํารชฺชกรณํ มมุมาติ ฯ

[๓๐๒] ปณฺจหิ ภิกฺขเว มมุเมหิ สมนฺเนหคโค ภิกฺขุ อสฺสํสํกฺกิ-
 ปริสํกฺกิโต โหติ ปาปภิกฺขุติ อปฺย อทฺธปฺปมมุโม กตเมหิ ปณฺจหิ
 อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เวสฺยโคจโร วา โหติ วิชฺวาโคจโร วา โหติ
 กุตฺตกฺกุมาริโคจโร วา โหติ ปณฺนคโคจโร วา โหติ ภิกฺขุเนโคจโร
 วา โหติ อิมํ โข ภิกฺขเว ปณฺจหิ มมุเมหิ สมนฺเนหคโค ภิกฺขุ

ขุสฺสํกิตาวิธกัโต โหติ ปาปภิกฺขุติ อมฺเ ชกฺกุปฺปจฺจโมติ ฯ

[๓๐๓] ปญฺเฑหิ ภิกฺขเว ชวฺเคหิ สมนฺนาคโต มหาโจโร ธนฺธิมฺ
 ฌเฑติ นัฏฺโถโรมฺเ หรติ เขกาคารกมฺเ กโรติ ปริปนฺนเถมฺเ คิฏฺฐติ กถเมหิ
 ปญฺเฑหิ อมฺเ ภิกฺขเว มหาโจโร วิธมนฺนํสฺสโต ฯ โหติ คหณ-
 นิสฺสโต ฯ พทวนิสฺสโต ฯ โภกจาคํ ฯ เอกจาวํ ฯ ฯ
 กถญฺเญ ภิกฺขเว มหาโจโร วิธมนฺนํสฺสโต โหติ อมฺเ ภิกฺขเว มหาโจโร
 นทฺทํทํคํ วา นิสฺสโต โหติ ปทฺทวธมฺมํ วา เอวํ โช ภิกฺขเว
 มหาโจโร วิธมนฺนํสฺสโต โหติ ฯ กถญฺเญ ภิกฺขเว มหาโจโร คหณนิสฺสโต
 โหติ อมฺเ ภิกฺขเว มหาโจโร คินคณฺเญ วา นิสฺสโต โหติ ชฺชวคฺคณฺเญ
 วา โรชํ วา มหาอนฺณณฺเญ วา เอวํ โช ภิกฺขเว มหาโจโร คหณ-
 นิสฺสโต โหติ ฯ กถญฺเญ ภิกฺขเว มหาโจโร พทวนิสฺสโต โหติ
 อมฺเ ภิกฺขเว มหาโจโร ราชานํ วา ราชมหามคฺคณฺเญ วา นิสฺสโต
 โหติ ตสฺส เอวํ โหติ สจ มํ โภจิ กิณฺณจิ วฏฺฐติ อิมเ
 ราชานเญ วา ราชมหามคฺคตา วา ปริโยชาย อคฺคํ ภณฺณํสฺสํตติ สจ
 มํ โภจิ กิณฺณจิ อาห ตฺวสฺสํ ราชานเญ วา ราชมหามคฺคตา วา
 ปริโยชาย อคฺคํ ภณฺณํสฺสํ เอวํ โช ภิกฺขเว มหาโจโร พทวนิสฺสโต
 โหติ ฯ กถญฺเญ ภิกฺขเว มหาโจโร โภกจาคํ โหติ อมฺเ ภิกฺขเว
 มหาโจโร ชกฺกุโฆ โหติ มหทฺทโน มหโกโต ตสฺส เอวํ โหติ
 สจ มํ โภจิ กิณฺณจิ วฏฺฐติ อิต โภเคนเญ ปฏฺฐนฺนํสฺสํตติ สจ

นั โภจิ กิณจิ อหา ตโต โภเคน ปฏิสนฺเธติ เอวํ ไช ภิกฺขเว
 มหาโจโร โภคจาคํ โหติ ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว มหาโจโร เอกจารํ โหติ
 อีช ภิกฺขเว มหาโจโร เอกโก นิคฺคหณานิ กตฺตา โหติ ตํ กิสุสํ
 เหตุ มา เม คฺยุหฺมเตา พหิทฺธา สมนฺทํ ยคมํสุติ เอวํ ไช
 ภิกฺขเว มหาโจโร เอกจารํ โหติ ฯ อิมเหิ ไช ภิกฺขเว ปญฺจหฺงเคหิ
 สมนฺนาคโต มหาโจโร สํเรขํ นิหฺนฺติ นินฺโตสปี หนฺติ เอกาการิกํ
 กโรติ ปริปฺปนฺตํ ติฏฺฐจติ ฯ เหวเมว ไช ภิกฺขเว ปญฺจหิ สมฺเมหิ
 สมนฺนาคโต ปาปภิกฺขุ ชตํ อูปหํ อุตฺตานํ ปริหรติ สํวชฺไซ จ
 โหติ สํวชฺไซ วิญญฺณํ พหุญฺจ อปฺปญฺญํ ปสฺวติ กตเมหิ ปญฺ
 จหิ อีช ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ วิสฺสมนฺตํสํสํโต จ โหติ คหณนฺตํสํสํโต
 จ พทวนนฺตํสํสํโต จ โภคจาคํ จ เอกจารํ จ ฯ กถณฺจ
 ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ วิสฺสมนฺตํสํสํโต โหติ อีช ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ
 วิสฺสมนฺ กายกมฺเมน สมนฺนาคโต โหติ วิสฺสมนฺ วจฺจกมฺเมน สมนฺ
 นาคโต โหติ วิสฺสมนฺ มโนกมฺเมน สมนฺนาคโต โหติ เอวํ ไช
 ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ วิสฺสมนฺตํสํสํโต โหติ ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ
 คหณนฺตํสํสํโต โหติ อีช ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ มิจฺฉาทิฏฺฐจโก โหติ
 ชนฺตคฺคฺคาหิถาย ทิฏฺฐิจิยา สมนฺนาคโต เอวํ ไช ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ
 คหณนฺตํสํสํโต โหติ ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ พทวนนฺตํสํสํโต โหติ
 อีช ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ ราชานํ วา ราชสมฺหามตฺตานํ วา นินฺตํสํสํโต โหติ
 ตสฺส เอวํ โหติ ตํเ จ มํ โภจิ กิณจิ วกฺขติ อิมเ ราชานํ

วา ราชมหามคฺตา วา ปรีโยชาย อคฺคํ ภณิสฺสํคฺคํ สํเจ นํ โกจิ
 กิณฺณิ อหา คฺยสฺส ราชานํ วา ราชมหามคฺตา วา ปรีโยชาย
 อคฺคํ ภณณฺติ เอวํ โห ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ พทฺธเนสฺสโต โหติ ฯ
 กถณฺจ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ โภคจาคํ โหติ อธิ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ
 ตาภํ โหติ จีวรบีณฺฑปาทเสนาสนคิณฺณเปจฺจยเภสชฺชปฏิกฺขารานํ คสฺส
 เอวํ โหติ สํเจ มํ โกจิ กิณฺณิ วกฺขติ อิตฺถ ตาเมณ ปฏิสันฺน-
 ทรสฺสํคฺคํ สํเจ นํ โกจิ กิณฺณิ อหา คโต ตาเมณ ปฏิสันฺนทร-
 ติ เอวํ โห ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ โภคจาคํ โหติ ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว ปาป-
 ภิกฺขุ เอกจาวํ โหติ อธิ ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ เอกโก ปจฺจเนติเมสฺสุ
 ชนเปเทสฺสุ นินฺจาอํ กปฺเปติ โส คตฺถ กุณฺณิ อปฺปสงฺกมฺมโต ตาภํ
 ทรคิ เอวํ โห ภิกฺขเว ปาปภิกฺขุ เอกจาวํ โหติ ฯ อิมเหิ โห
 ภิกฺขเว ปณฺณหิ ชมฺเมหิ สมนฺเนกโต ปาปภิกฺขุ ขคํ อปฺปหคํ อคฺคตฺถ
 ปรีหริติ สำนวชฺโห จ โหติ สำนวชฺโห วิญฺญนํ พหุญฺจ อปฺปญฺณํ
 ปสวคฺคํ ฯ

[๓๐๕] ปณฺณหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺเนกโต ภิกฺขุ สมนฺเนสฺสุ
 สมนฺเนสฺสุมาโต โหติ กถเมหิ ปณฺณหิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยาจิ-
 โตว พหุํ จีวรํ ปรีภุญฺชติ อปฺปํ อยาจิตอ ยาจิตอว พหุํ
 บีณฺฑปาทํ ปรีภุญฺชติ อปฺปํ อยาจิตอ ยาจิตอว พหุํ เสนาสนํ
 ปรีภุญฺชติ อปฺปํ อยาจิตอ ยาจิตอว พหุํ คิณฺณเปจฺจยเภสชฺชปฏิกฺขารํ
 ปรีภุญฺชติ อปฺปํ อยาจิตอ เมหิ โห ปณ สํพฺรหฺมจาวํหิ สทฺธํ

อมณาเปเน มณาเปเนว พหุถัม วจิกมฺเมเน สัมมทาจฺรุตติ อปฺปํ อมณา-
 เปเน มณาเปเนว พหุถัม มโนกมฺเมเน สัมมทาจฺรุตติ อปฺปํ อมณาเปเน
 มณาเปเยว อฺปฺปหารํ อฺปฺปหฺรุตติ อปฺปํ อมณาเป ยานิ โช ปนฺ ตานิ
 เวทียตานิ มิตฺตสํมฺมจฺจํยานิ วา เสมฺหสํมฺมจฺจํยานิ วา วาตสํมฺมจฺจํยานิ
 วา สํมฺมิเปตฺติกานิ วา อุตฺตปฺริณามชาานิ วา วิสํมปฺริหารชาานิ วา โอปก-
 กมิกานิ วา กมฺมวិปากชาานิ วา ตานิ เม น พหุเทว อฺปฺปปฺชฺชติ
 อปฺปปาพาโหสมสฺสํ จตฺตุนํ ฌานานํ อากิเจตถิกานํ ทิฏฺฐจฺมมสฺสจฺจิหา-
 รานํ นิทามถาภํ อกฺกิฉตฺตาภํ อกฺกัรฺธาภํ อาสวํ ขยา ฯ เป ฯ
 สจฺฉนฺนํ อปฺปสํมฺปชฺช วิหฺรามิ ฯ ยํ หิ ตํ ภิกฺขเว สํมฺมา วทฺมานो
 วเทยฺย สํมณฺโส สํมณฺสฺสุมฺมาโตติ มเมว ตํ ภิกฺขเว สํมฺมา วทฺมานो
 วเทยฺย สํมณฺโส สํมณฺสฺสุมฺมาโตติ ฯ

[๓๐๕] ปณฺธิเม ภิกฺขเว ฆาตฺตํหรา กตเม ปณฺจ ชฺช
 ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เมตฺตํ กายกมฺมํ ปจฺจุปฺปจฺจิตํ โหติ สํพรหฺมจาร์สสุ
 ชาวิ เจว วโห จ เมตฺตํ วจฺกกมฺมํ ปจฺจุปฺปจฺจิตํ โหติ สํพรหฺมจาร์สสุ
 ชาวิ เจว วโห จ เมตฺตํ มโนกมฺมํ ปจฺจุปฺปจฺจิตํ โหติ สํพรหฺม-
 จาร์สสุ ชาวิ เจว วโห จ ยานิ ตานิ สํถานิ อชฺณทฺธานิ อจฺฉิตฺ-
 ทฺธานิ อสฺสพฺธานิ อกมฺมาसानิ ญฺชิสฺสํสาณิ วิญญฺปนฺสคฺคฺคานิ อปฺปมาญฺจานิ
 สํมาหิสฺสํวตฺตนิทานิ ตถารูเปหิ สํเถหิ สํถํสาณนฺดคฺโคโต วิหริติ สํพรหฺม-
 จาร์หิ ชาวิ เจว วโห จ ยายํ ทิฏฺฐิจิ ขริยา นิยฺยาณิกา นิยฺยาติ
 ตถฺกกรสฺส สํมฺมาทฺถกฺกชฺชาย ตถารูปาย ทิฏฺฐิจิยา ทิฏฺฐิจิสาณนฺดคฺโคโต

៣៥០ ផ្គុំគុណបុព្វហេ ចរុគុត្រនិកាយផ្គុំ បណ្ណករិបាត [៣៦]

วิหริติ สंपุรหมจาร์หิ อากิ เจว วโห จ อิเม ไช ภิกขเว ปญจ
ผาสุวิหาราติ ๑

[๓๐๖] เอก สัมป ภาควา โภสมพิญ วิหริติ โฆสิตารามะ ๑
 อถ ไซยธมา อานนุโท เยน ภาควา เตนุปลงกมิ อุนปลงก-
 มิตฺวา ภาควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมณฺตํ นิสีทิตฺติ เอกมณฺตํ นิสีนฺโน
 โห ไซยธมา อานนุโท ภาควนฺตํ เอตทโวจ กิตฺตาวคฺคา นุ โห
 ภาเน ภาควุสฺสโฆ วิหรนฺโต ฆาสุ^๑ วิหเรยฺยาติ ๑ ยโต โห อานนุเท
 ภาควุ อตฺตนา สีสํมฺปนฺโน โหติ โน ปรํ อธิสฺสเถ สัมปวตฺตา
 เอตฺตาวคฺคา^๒ โห อานนุเท ภาควุสฺสโฆ วิหรนฺโต ฆาสุ^๑ วิหเรยฺยาติ ๑
 สียา ปน ภาเน อญฺโณปปี ปริยาโย ยถา ภาควุสฺสโฆ วิหรนฺโต
 ฆาสุ^๑ วิหเรยฺยาติ ๑ สียา อานนุทาติ ภาควา อโวจ ยโต โห
 อานนุเท ภาควุ อตฺตนา ๑ สีสํมฺปนฺโน โหติ โน ปรํ อธิสฺสเถ
 สัมปวตฺตา^๓ อตฺตนา^๔เปกฺขี ๑ โหติ โน ปรา^๕เปกฺขี เอตฺตาว-
 คฺคา^๖ โห อานนุเท ภาควุสฺสโฆ วิหรนฺโต ฆาสุ^๑ วิหเรยฺยาติ ๑ สียา
 ปน ภาเน อญฺโณปปี ปริยาโย ยถา ภาควุสฺสโฆ วิหรนฺโต ฆาสุ^๑
 วิหเรยฺยาติ ๑ สียา อานนุทาติ ภาควา อโวจ ยโต โห อานนุเท
 ภาควุ อตฺตนา ๑ สีสํมฺปนฺโน โหติ โน ปรํ อธิสฺสเถ สัมปวตฺตา^๓
 อตฺตนา^๔เปกฺขี ๑ โหติ โน ปรา^๕เปกฺขี อปฺปณฺณวาโต ๑ โหติ
 เตน อปฺปณฺณวาติเกน โน ปริตฺตัสฺสติ เอตฺตาวคฺคา^๖ โห อานนุเท

• บ. พ. ผาสุฯ ๒ บ. พ. สมปวตตะ ไทลิ่ง

ภิกขุสํโฆ วิหฺรนฺโต ฆาสฺสํ^๑ วิหเรยฺยาติ ฯ สํยา ปน ภนฺเต อญฺเญมี
 ปริยาโย ยถา ภิกขุสํโฆ วิหฺรนฺโต ฆาสฺสํ^๑ วิหเรยฺยาติ ฯ สํยา
 อานนฺทาคิ ภควา อโวจ ยโต โห อานนฺท ภิกขุ อตุคฺคนา จ
 สํตฺตสมฺปญฺโณ โหติ โน ปรํ อธิสฺสเถ สมนฺปวคฺคา^๒ อตุคฺคานุเปกฺขี
 จ โหติ โน ปราณเปกฺขี อปฺปณฺณเภาโต จ โหติ เตน อปฺปณฺณ-
 เภาติเกน โน ปริตฺตสฺสติ จตุญฺญเญจ ฉานานํ อากิเจตฺติกานํ ทิฏฺฐจ-
 ฆมฺมสฺสขวิหฺรณํ นิแกมตํ โหติ อภิจฺฉตํ อภิสฺสวตํ เขตฺตวคฺคา
 โห อานนฺท ภิกขุสํโฆ วิหฺรนฺโต ฆาสฺสํ^๑ วิหเรยฺยาติ ฯ สํยา ปน
 ภนฺเต อญฺเญมี ปริยาโย ยถา ภิกขุสํโฆ วิหฺรนฺโต ฆาสฺสํ^๑ วิหเรย-
 ยาติ ฯ สํยา อานนฺทาคิ ภควา อโวจ ยโต โห อานนฺท ภิกขุ
 อตุคฺคนา จ สํตฺตสมฺปญฺโณ โหติ โน ปรํ อธิสฺสเถ สมนฺปวคฺคา^๒
 อตุคฺคานุเปกฺขี จ โหติ โน ปราณเปกฺขี อปฺปณฺณเภาโต จ โหติ
 เตน อปฺปณฺณเภาติเกน โน ปริตฺตสฺสติ จตุญฺญเญจ ฉานานํ อากิเจต-
 ติกานํ ทิฏฺฐจฆมฺมสฺสขวิหฺรณํ นิแกมตํ โหติ อภิจฺฉตํ อภิสฺสวตํ
 อาสวณฺเญจ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติํ ปณฺณวิมุตฺติํ ทิฏฺฐเจว ฆมฺเม
 สยํ อภิณฺเฆา สจฺฉนิกคฺคา อปฺปสมฺปชฺช วิหฺรติ เขตฺตวคฺคา โห
 อานนฺท ภิกขุสํโฆ วิหฺรนฺโต ฆาสฺสํ^๑ วิหเรยฺยาติ ฯ อิมฺมฺหา จาหํ
 อานนฺท ฆาสฺสวiharา อญฺเญ ฆาสฺสวiharา อตุคฺคตฺวิโร วา ปณฺตตฺวิโร
 วา นคฺคตฺติ วทามํติ ฯ

๑ บ. พ. ฆาสฺ ๑ ๒ บ. พ. สมนฺปวคฺคา โหติ ฯ

๑๕๒ สุตตมุตตมมีฎเก ของคุตตวณิกายสัสส ปญจกนิปาโต [๑๐๗]

[๑๐๗] ปญจหิ ภิกขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกขุ อากุญฺเญโย โหติ ปากุญฺเญโย ทกฺขิณฺเญโย อเนชติกรณฺเญโย อนุคฺครํ ปุณฺณกฺขเขตฺตํ โลกสฺสํ กตฺเมหิ ปญจหิ อีช ภิกขเว ภิกขุ สัสสํปฺปโน โหติ สมาริสมฺปฺปโน โหติ ปเบชสํปฺปโน โหติ วิมฺบุตฺติสมฺปฺปโน โหติ วิมฺบุตฺติฉานทสฺสํปฺปโน โหติ อีเมหิ โช ภิกขเว ปญจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกขุ อากุญฺเญโย โหติ ปากุญฺเญโย ทกฺขิณฺเญโย อเนชติกรณฺเญโย อนุคฺครํ ปุณฺณกฺขเขตฺตํ โลกสฺสํ ๑

[๑๐๘] ปญจหิ ภิกขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกขุ อากุญฺเญโย โหติ ๑ เป ๑ อนุคฺครํ ปุณฺณกฺขเขตฺตํ โลกสฺสํ กตฺเมหิ ปญจหิ อีช ภิกขเว ภิกขุ อเสเชน สัสสํกฺขณฺเญน สมนฺนาคโต โหติ อเสเชน สมาริภิกฺขณฺเญน สมนฺนาคโต โหติ อเสเชน ปณฺณากฺขณฺเญน สมนฺนาคโต โหติ อเสเชน วิมฺบุตฺติภิกฺขณฺเญน สมนฺนาคโต โหติ อเสเชน วิมฺบุตฺติฉานทสฺสํภิกฺขณฺเญน สมนฺนาคโต โหติ อีเมหิ โช ภิกขเว ปญจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกขุ อากุญฺเญโย โหติ ๑ เป ๑ อนุคฺครํ ปุณฺณกฺขเขตฺตํ โลกสฺสํ ๑

[๑๐๙] ปญจหิ ภิกขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกขุ จาคฺคหฺมึ โหติ กตฺเมหิ ปญจหิ อีช ภิกขเว ภิกขุ สัสสวา โหติ ปาติโมกฺขสํวรํสํวโร วิหริตฺวา อจฺจวโรสมฺปฺปโน อณฺุมตฺเตสํ วชฺเชสํ ภยทสฺสํ สมาราย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสํ พหุสฺสํ โหติ สุตฺตโร

คตฺถสํพุทฺธานํ

สํวชฺชํ สํกัโค โจโร สํวมาตผาสํปญฺจมนํ
อานนฺตสํสํสํชยา จาคฺคหุติโส อรเบญฺเณน จาคิ ฯ

อนนฺตวิทฺถวคฺโค ทฺธิโย

[๑๑๑] ปณฺจกนิ ปิกฺขเว ชฺมเมหิ สมนฺนาคโค กุตฺตปโก ปิกฺข
กุเตสฺส อปฺปมฺปิโย ฯ โหติ มมนาโป ฯ อกรฺ ๑ อภาวนํโย ๑ กตเมหิ
ปณฺจกนิ อสํนฺตวิทฺถสํสํสํ ๑ โหติ อนิสฺสํสํวิทฺถปมฺปิ ๑ พฺยตฺต
ปเสวํ ๑ อูปกณฺณกชปมฺปิ ๑ อคฺคิยาจฺนโก ๑ อิมะหิ โห
ปิกฺขเว ปณฺจกนิ ชฺมเมหิ สมนฺนาคโค กุตฺตปโก ปิกฺข กุเตสฺส อปฺปมฺปิโย
๑ โหติ มมนาโป ๑ อกรฺ ๑ อภาวนํโย ๑ ฯ ปณฺจกนิ ปิกฺขเว
ชฺมเมหิ สมนฺนาคโค กุตฺตปโก ปิกฺข กุเตสฺส มฺปิโย ๑ โหติ มมนาโป
๑ กรฺ ๑ ภาวนํโย ๑ กตเมหิ ปณฺจกนิ น อสํนฺตวิทฺถสํสํสํ ๑
โหติ น อนิสฺสํสํวิทฺถปมฺปิ ๑ น พฺยตฺตปเสวํ ๑ น อูปกณฺณ-
กชปมฺปิ ๑ น อคฺคิยาจฺนโก ๑ อิมะหิ โห ปิกฺขเว ปณฺจกนิ ชฺม-
เมหิ สมนฺนาคโค กุตฺตปโก ปิกฺข กุเตสฺส มฺปิโย ๑ โหติ มมนาโป ๑
กรฺ ๑ ภาวนํโย จาคิ ฯ

[๑๑๒] ปณฺจกนิ ปิกฺขเว ชฺมเมหิ สมนฺนาคโค ปจฺจนาสมฺมโน
น อาทาตพฺโพ กตเมหิ ปณฺจกนิ อคฺคิหฺว วา คจฺจณฺติ อจฺจจาตฺตมฺเน

• ข. พฺยตฺตปเสวํ ๑ พ. วิสฺสณฺณปเสวํ ๑

วา ปตฺตปฺริยาปฺนํ น คณฺหาติ อปฺตฺติสํมาเยตา ภณฺมานํ น
 นิวาเรติ ภณฺมานสฺสํ อนฺตรวฺเตรา ถถํ โยปาเตติ ทฺปฺปญฺโย ไหติ
 ชฺโฝ อหฺมุโค อิมฺเหิ โช ภิกฺขเว ปญฺจหิ ชฺมุเมหิ สมนฺนาคโต
 ปจฺจาสฺมโณ น อาทาตฺตฺโฝ ๑ ปญฺจหิ ภิกฺขเว ชฺมุเมหิ สมนฺนาคโต
 ปจฺจาสฺมโณ อาทาตฺตฺโฝ กตฺเมหิ ปญฺจหิ นาคิตฺตฺเร กจฺจติ
 นาจฺจาสฺมเน ปตฺตปฺริยาปฺนํ คณฺหาติ อปฺตฺติสํมาเยตา ภณฺมานํ
 นิวาเรติ ภณฺมานสฺสํ น อนฺตรวฺเตรา ถถํ โยปาเตติ ปญฺญวา
 ไหติ ชฺโฝ อหฺมุโค อิมฺเหิ โช ภิกฺขเว ปญฺจหิ ชฺมุเมหิ
 สมนฺนาคโต ปจฺจาสฺมโณ อาทาตฺตฺโฝติ ๑

[๓๓๓] ปญฺจหิ ภิกฺขเว ชฺมุเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อภฺโฝ
 สมนฺมาสมาริ อฺปฺสํปฺชช วิหริตุํ กตฺเมหิ ปญฺจหิ อิมฺ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ อภฺโฝ ไหติ รูปานํ อภฺโฝ สทฺธานํ อภฺโฝ คณฺหานํ
 อภฺโฝ รสํ อภฺโฝ โสฏฺฐพฺพานํ อิมฺเหิ โช ภิกฺขเว ปญฺจหิ
 ชฺมุเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อภฺโฝ สมนฺมาสมาริ อฺปฺสํปฺชช วิหริตุํ ๑
 ปญฺจหิ ภิกฺขเว ชฺมุเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อภฺโฝ สมนฺมาสมาริ อฺปฺสํปฺชช
 วิหริตุํ กตฺเมหิ ปญฺจหิ อิมฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชฺโโม ไหติ รูปานํ
 ชฺโโม สทฺธานํ ชฺโโม คณฺหานํ ชฺโโม รสํ ชฺโโม โสฏฺฐพฺพานํ
 อิมฺเหิ โช ภิกฺขเว ปญฺจหิ ชฺมุเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อภฺโฝ สมนฺ-
 มาสมาริ อฺปฺสํปฺชช วิหริตุเมติ ๑

[๓๓๔] เขถํ สมนํ ภกฺวา มกฺเชตุํ วิหริติ อนฺธกวินฺทเว ๑

ปตฺติฐจําเปตพฺพาทิ ฯ

[๓๕] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคตา ภิกฺขุณฺโณ ยถาภคํ
 นิกฺขิตฺตา เอวํ นีรเย กตเมหิ ปณฺจหิ อาวาสมฺจุฉริณฺโณ โหติ
 กุณฺมจฺฉริณฺโณ โหติ ตาภมฺจุฉริณฺโณ โหติ วณฺณมฺจุฉริณฺโณ โหติ ชมฺม-
 มฺจุฉริณฺโณ โหติ อิมฺเหติ โส ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคตา
 ภิกฺขุณฺโณ ยถาภคํ นิกฺขิตฺตา เอวํ นีรเย ฯ ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ
 สมนฺนาคตา ภิกฺขุณฺโณ ยถาภคํ นิกฺขิตฺตา เอวํ สคฺเค กตเมหิ
 ปณฺจหิ น อาวาสมฺจุฉริณฺโณ โหติ น กุณฺมจฺฉริณฺโณ โหติ น ตาภ-
 มฺจุฉริณฺโณ โหติ น วณฺณมฺจุฉริณฺโณ โหติ น ชมฺมมฺจุฉริณฺโณ โหติ ฯ
 อิมฺเหติ โส ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคตา ภิกฺขุณฺโณ ยถาภคํ
 นิกฺขิตฺตา เอวํ สคฺเคติ ฯ

[๓๖] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคตา ภิกฺขุณฺโณ ยถาภคํ
 นิกฺขิตฺตา เอวํ นีรเย กตเมหิ ปณฺจหิ อนญฺเฐจฺจ อปฺริโยคา-
 เหตุวา ขวณฺณารหฺสฺสํ ขวณฺณํ ภาสฺสํ อนญฺเฐจฺจ อปฺริโยคาเหตุวา
 ขวณฺณารหฺสฺสํ ขวณฺณํ ภาสฺสํ อนญฺเฐจฺจ อปฺริโยคาเหตุวา อปฺปสํ-
 ทนฺนํเย จําเน ปสํทํ อปฺทํเสตฺติ อนญฺเฐจฺจ อปฺริโยคาเหตุวา ปสํท-
 นฺนํเย จําเน อปฺปสํทํ อปฺทํเสตฺติ สํทฺธาเทยฺยํ วิณีปาเตติ ฯ อิมฺเหติ
 โส ฯ เป ฯ ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคตา ภิกฺขุณฺโณ ยถาภคํ
 นิกฺขิตฺตา เอวํ สคฺเค กตเมหิ ปณฺจหิ อนญฺเฐจฺจ อปฺริโยคาเหตุวา
 ขวณฺณารหฺสฺสํ ขวณฺณํ ภาสฺสํ อนญฺเฐจฺจ อปฺริโยคาเหตุวา ขวณฺณา-

៣៥៨ វត្តព្រះបាទប្រាសាទ វត្តព្រះបាទប្រាសាទ វត្តព្រះបាទប្រាសាទ [៣៣៧]

รหฺสํ วณฺณํ ภาสฺติ อญฺเฐจ ปริโยคาเหตุว ๑
 ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

[๓๘๗] ปญฺจหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนเวคตา ภิกฺขุณฺเฬ ยถาภทํ
 นิฏฺฐิตฺตา เอวํ นินฺนเย กตเมหิ ปญฺจหิ อนนฺุวิจฺจุ อปฺริโยคาเหตุวา
 อวณฺณารหฺสฺสํ วณฺณํ ภาสฺสตี อนนฺุวิจฺจุ อปฺริโยคาเหตุวา วณฺณา
 รหฺสฺสํ อวณฺณํ ภาสฺสตี อีสฺสํสํกฺกีนํ จ โหติ มจฺจนฺนีนํ จ สํทฺ
 ฐาเทยฺยญฺจ^๑ วินิปาเตติ ฯ อิมេหิ โห ๑ เป ๑ ปญฺจหิ ภิกฺขเว
 ฌมฺเมหิ สมนฺนเวคตา ภิกฺขุณฺเฬ ยถาภทํ นิฏฺฐิตฺตา เอวํ สํคฺคเย กตเมหิ
 ปญฺจหิ อนนฺุวิจฺจุ อปฺริโยคาเหตุวา อวณฺณารหฺสฺสํ อวณฺณํ ภาสฺสตี
 อนนฺุวิจฺจุ อปฺริโยคาเหตุวา วณฺณารหฺสฺสํ วณฺณํ ภาสฺสตี อีสฺสํสํกฺกีนํ
 จ โหติ มจฺจนฺนีนํ จ สํทฺฐาเทยฺยญฺจ^๑ น วินิปาเตติ ฯ อิมเอหิ
 โห ๑ เป ๑

[๑๑๘] ปญฺจุหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺเนกคตา ภิกฺขุเน ยถากตํ
 นิฏฺฐิตฺตา เขวํ นินฺนเย กตฺเมหิ ปญฺจุหิ อนนฺนุวิจฺจุ อปฺริโยค-
 เหตุวา ชวณฺณนารหสฺสํ วณฺณํ ภาสํติ ชนฺนุวิจฺจุ อปฺริโยคเหตุวา
 วณฺณนารหสฺสํ ชวณฺณํ ภาสํติ มิจฺฉาทิฏฺฐิจิภา จ โหติ มิจฺฉาธ-
 กปฺปภา จ สํทฺธาเทยฺยญฺจ^๑ วิเนปฺปาคติ ๑ อิมฺเหติ โห ๑ เป ๑
 ปญฺจุหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺเนกคตา ภิกฺขุเน ยถากตํ นิฏฺฐิตฺตา เขวํ

สํคฺเค กตเมหิ ปญฺเจหิ อนฺวิจฺจุ ปริโยคาเหตุวา อวณฺณารหฺสฺส
 อวณฺณํ ภาสฺสติ อนฺวิจฺจุ ปริโยคาเหตุวา วณฺณารหฺสฺส วณฺณํ
 ภาสฺสติ สํมมาทิจฺฉิกา จ โหติ สํมมาสํกปฺปา จ สํทฺธาเทยฺย-
 ญฺญํ น วิทิตฺวาเตติ ๑ อิมเหิ โห ๑ เป ๑

[๓๓๘] ปญฺเจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สํมมฺเภคตา ภิกฺขุเน ยถาภํ
 นิฏฺฐิตฺตา เขวํ นีรये กตเมหิ ปญฺเจหิ อนฺวิจฺจุ อปริโยคา-
 เหตุวา อวณฺณารหฺสฺส วณฺณํ ภาสฺสติ อนฺวิจฺจุ อปริโยคาเหตุวา
 วณฺณารหฺสฺส อวณฺณํ ภาสฺสติ มิจฺฉาวาจา จ โหติ มิจฺฉากมฺ-
 มนฺเตา จ สํทฺธาเทยฺยญฺญํ วิทิตฺวาเตติ ๑ อิมเหิ โห ๑ เป ๑
 ปญฺเจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สํมมฺเภคตา ภิกฺขุเน ยถาภํ นิฏฺฐิตฺตา เขวํ
 สํคฺเค กตเมหิ ปญฺเจหิ อนฺวิจฺจุ ปริโยคาเหตุวา อวณฺณารหฺสฺส
 อวณฺณํ ภาสฺสติ อนฺวิจฺจุ ปริโยคาเหตุวา วณฺณารหฺสฺส วณฺณํ
 ภาสฺสติ สํมมฺาวาจา จ โหติ สํมมฺากมฺมนฺเตา จ สํทฺธาเทยฺยญฺญํ
 น วิทิตฺวาเตติ ๑ อิมเหิ โห ๑ เป ๑

[๓๒๐] ปญฺเจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สํมมฺเภคตา ภิกฺขุเน ยถาภํ
 นิฏฺฐิตฺตา เขวํ นีรये กตเมหิ ปญฺเจหิ อนฺวิจฺจุ อปริโยคา-
 เหตุวา อวณฺณารหฺสฺส วณฺณํ ภาสฺสติ อนฺวิจฺจุ อปริโยคาเหตุวา
 วณฺณารหฺสฺส อวณฺณํ ภาสฺสติ มิจฺฉาวายามา จ โหติ มิจฺฉาสฺสตี^๒
 จ สํทฺธาเทยฺยญฺญํ วิทิตฺวาเตติ ๑ อิมเหิ โห ๑ เป ๑ ปญฺเจหิ ภิกฺขเว

๑ บ. พ. จาติ น หิสุตติ ๑ ๒ บ. พ. มิจฺฉาสคินี ๑

๑๖๐ สุตฺตบุดฺธิฏเฐ องฺคุตฺตฺตฺตริภายสฺส ปญฺจนินฺปาโต [๑๒๓

ธมฺเมหิ สมนฺเนกคตา ภิกฺขุเณ ยถาภคํ นิภฺขิตฺตฺตา เขวํ สํคฺเค กต-
เมหิ ปญฺจหิ อเนฺวิจฺจุ ปรีโยคาเหตุวฺหา อวฺณณารหฺสฺส อวฺณณํ
ภาสฺสตี อเนฺวิจฺจุ ปรีโยคาเหตุวฺหา อวฺณณารหฺสฺส อวฺณณํ ภาสฺสตี
สํมฺมาวายามา จ โหติ สํมฺมาสฺสตี^๑ จ สํทฺธาเทยฺยญฺจ^๒ น
วินินฺปาเตติ ๑ อิมฺเมหิ โห ๑ เป ๑

อเนฺธกฺวียะทวฺคฺโค ทฺติโย ๑

ตสฺสํทฺทาเน

กฺคฺคฺปโก ปจฺจาสมนฺโน สฺมาชิ อเนฺธกฺวินฺทํ
มจฺฉี อวฺณณเภา อีสฺสํ ทิฏฺฐิจิ วาจาเย วายโมติ^๓ ๑

คิถานวคฺโค ทฺติโย

[๑๒๓] เอกํ สมนํ ภคฺวา เวธํติยํ วิหริติ มหาณเ กุฏฺฐาคาร-
ธํถายํ ๑ อถโห ภคฺวา ธํยณฺหสฺมยํ ปฏิสฺสฺสํถานา วุฏฺฐิจิโต เยน
คิถานธํถา เทนฺปสฺสํกฺมิ อทฺทฺธํ โห ภคฺวา อณฺเณทฺวํ ภิกฺขุ
ทฺทฺพฺทํ คิถานํ ทิสฺสํ ปณฺณตฺเต ธาธเน นิสฺสํ นิสฺสํ โห
ภคฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ยํกณฺจิ ภิกฺขเว ทฺทฺพฺทํ คิถานํ ปญฺจ
ธมฺมา น วิชฺเหติ ตสฺสํ ปาฏิกงฺขํ เจริสฺสํ ธาธวํ ขยา
อนาสวํ เจโตวิมฺมุคฺติ ปณฺณเววิมฺมุคฺติ ทิฏฺฐิเจว ธมฺเม สยํ อภิณฺญา
สจฺฉนิกฺคฺวา อฺปสฺมปฺชช วิหริสฺสํ กตฺเม ปญฺจ อธิ ภิกฺขเว

๑ บฺ พ. สมนาสฺสตี ๑ ๒ บฺ. พ. จาติ น ทิสฺสตี ๑ ๓ บฺ. วาขมาติ ๑ พ. วาขมาติ ๑

ภิกฺขุ อสฺสํภานุปลสฺสํ กายะ วิหริติ อหาเร ปฏิกกฺกตสฺสณฺณํ สํพุทฺ-
 โถเก อนภิริตสฺสณฺณํ สํพุทฺธชาเรสฺส อนิจฺจานุปลสฺสํ มรณสฺสณฺณา
 โช ปนสฺสํ อชฺฌตฺตํ สฺสํปฏฺฐิจฺจา โหติ ยํกณฺณํ ภาวสฺสํ ทพฺพสฺสํ
 คิถานกํ อิมะ ปณฺจ ชมฺมา น วิชหนฺติ ตสฺสเสตํ ปาฏิกงฺขํ
 นจิรสฺสํ อาสวํ ขยา ฯ เป ฯ สจฺจิกคฺคา อุปสํปชฺช วิหริสฺสํคฺคิ ฯ

[๑๒๒] โย หิ โกจิ ภาวสฺสํ ภาวสฺสํ ภาวสฺสํ ภาวสฺสํ ภาวสฺสํ
 ชมฺเม ภาเวติ ปณฺจ ชมฺเม พหุสฺสํโรติ ตสฺสํ ทฺวินนํ ฌณํ
 อณฺณตฺรํ ฌณํ ปาฏิกงฺขํ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม อณฺณตา สติ ภา
 อุปาทิสฺสํ อนาคามิตา กตเม ปณฺจ อธิ ภาวสฺสํ ภาวสฺสํ
 อชฺฌตฺตตฺตณฺณเว สติ สฺสํปฏฺฐิจฺจา โหติ ชมฺมานํ อทฺยตฺตคามินิยา ปณฺ-
 ฌาย อสฺสํภานุปลสฺสํ กายะ วิหริติ อหาเร ปฏิกกฺกตสฺสณฺณํ
 สํพุทฺธโตเก อนภิริตสฺสณฺณํ สํพุทฺธชาเรสฺส อนิจฺจานุปลสฺสํ โย หิ
 โกจิ ภาวสฺสํ ภาวสฺสํ ภาวสฺสํ ภาวสฺสํ ภาวสฺสํ อิมะ ปณฺจ ชมฺเม ภาเวติ
 อิมะ ปณฺจ ชมฺเม พหุสฺสํโรติ ตสฺสํ ทฺวินนํ ฌณํ อณฺณตฺรํ
 ฌณํ ปาฏิกงฺขํ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม อณฺณตา สติ ภา อุปาทิสฺสํ
 อนาคามิตาติ ฯ

[๑๒๓] ปณฺจหิ ภาวสฺสํ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโค คิถานโน ทฺพ-
 จาโก โหติ กตเมหิ ปณฺจหิ อสฺสํปายการํ โหติ สฺสํปายะ
 มคฺคํ น ชานาติ เกสฺสชฺชํ น ปฏฺฐิจฺจา โหติ อตฺตกามสฺสํ คิถา-

รมฺเมหิ สมนฺนาคโต คิถานุปฺปจฺจาโก นาคํ คิถานํ อุปฺปจฺจํ ๑ ปณฺจหิ
 ภิกฺขเว รมฺเมหิ สมนฺนาคโต คิถานุปฺปจฺจาโก อถํ คิถานํ อุปฺปจฺจํ
 กตเมหิ ปณฺจหิ ปฏฺิฟโถ โหติ เกสฺสํ สํวราตุํ สํปฺปายาสํปฺปายํ
 ชานาติ อสํปฺปายํ อปฺปนาเมติ สํปฺปายํ อุปฺปนาเมติ เมตฺตจิตฺตโต
 คิถานํ อุปฺปจฺจํ โน อามิสฺสเนโร อเชคฺคฺจํ โหติ อจฺจุจํ วา
 ปสฺสํ วา วนฺตํ วา เขฬํ วา นํหริตุํ ปฏฺิฟโถ โหติ คิถานํ
 กาเถน กาลํ รมฺมียา กถาย สํนทฺสฺสํ สํมาทเปตุํ สํมุตฺเตเชตุํ สํม-
 ปทฺสํ อิมฺเห ໂ ໂ ภิกฺขเว ปณฺจหิ รมฺเมหิ สมนฺนาคโต คิถาน-
 ุปฺปจฺจาโก อถํ คิถานํ อุปฺปจฺจํ ๑

[๑๒๕] ปณฺจิเม ภิกฺขเว รมฺมา อณายุสฺสํ กตเม ปณฺจ
 อสํปฺปายการํ โหติ สํปฺปายเ มคฺคํ น ชานาติ อปริณตโกสํ ๑
 โหติ อกาจจํ ๑ อพฺรหฺมจจํ ๑ อิมฺ ໂ ໂ ภิกฺขเว ปณฺจ
 รมฺมา อณายุสฺสํ ๑ ปณฺจิเม ภิกฺขเว รมฺมา อายุสฺสํ กตเม ปณฺจ
 สํปฺปายการํ โหติ สํปฺปายเ มคฺคํ ชานาติ ปริณตโกสํ ๑ โหติ
 กาจจํ ๑ พฺรหฺมจจํ ๑ อิมฺ ໂ ໂ ภิกฺขเว ปณฺจ รมฺมา
 อายุสฺสํ ๑

[๑๒๖] ปณฺจิเม ภิกฺขเว รมฺมา อณายุสฺสํ กตเม ปณฺจ
 อสํปฺปายการํ โหติ สํปฺปายเ มคฺคํ น ชานาติ อปริณตโกสํ ๑
 โหติ ทุสฺสํ ๑ ปาปมิตฺตํ ๑ อิมฺ ໂ ໂ ภิกฺขเว ปณฺจ
 รมฺมา อณายุสฺสํ ๑ ปณฺจิเม ภิกฺขเว รมฺมา อายุสฺสํ กตเม

๑๖๔ สุตตตบฏีเก ของคุตตรนิกายสุต ปรุจกนิปาโต [๑๖๗]

ปรุจ สปรุบายการี่ โหติ สปรุบาย มคฺคํ ชานาติ ปริณตโกธํ
จ โหติ สํสฺวา จ กตฺถาณมิตฺโต จ อิม โช ภิกฺขเว ปรุจ
ชมฺมา อายสฺสํสาติ ฯ

[๑๖๗] ปรุจฺหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ นาถํ สัมม-
หาวปกาธิํ กตฺเมหิ ปรุจฺหิ อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ อสนฺตุจฺโจะ
โหติ อิตฺรํตฺเรน จํวเรน อสนฺตุจฺโจะ โหติ อิตฺรํตฺเรน ปิณฺฑ-
ปาเตน อสนฺตุจฺโจะ โหติ อิตฺรํตฺเรน เสนาสฺเนน อสนฺตุจฺโจะ โหติ
อิตฺรํตฺเรน คิตานปรุจยเณสฺสชฺชปริกฺขาเรน กามสํกปรุพฺพุโต จ วิหริติ
อิมฺเห โช ภิกฺขเว ปรุจฺหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ นาถํ สัมม-
หาวปกาธิํ ปรุจฺหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อถ สัมม-
หาวปกาธิํ กตฺเมหิ ปรุจฺหิ อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ สนฺตุจฺโจะ
โหติ อิตฺรํตฺเรน จํวเรน สนฺตุจฺโจะ โหติ อิตฺรํตฺเรน ปิณฺฑปาเตน
สนฺตุจฺโจะ โหติ อิตฺรํตฺเรน เสนาสฺเนน สนฺตุจฺโจะ โหติ อิตฺร-
ตฺเรน คิตานปรุจยเณสฺสชฺชปริกฺขาเรน เณชฺชมฺมสํกปรุพฺพุโต จ วิหริติ
อิมฺเห โช ภิกฺขเว ปรุจฺหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อถ สัมม-
หาวปกาธิตฺตุนฺติ ฯ

[๑๖๘] ปรุจฺจิมานิ ภิกฺขเว สมนฺนทุกฺขานิ กตฺมานิ ปรุจ
อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ อสนฺตุจฺโจะ โหติ อิตฺรํตฺเรน จํวเรน อสนฺตุจฺโจะ
โหติ อิตฺรํตฺเรน ปิณฺฑปาเตน อสนฺตุจฺโจะ โหติ อิตฺรํตฺเรน เสนา-
สฺเนน อสนฺตุจฺโจะ โหติ อิตฺรํตฺเรน คิตานปรุจยเณสฺสชฺชปริกฺขาเรน

อนภโรโต ๑ พุรหมุจริยัม จรติ อิมานิ ไช ภิกขเว ปญฺจ สมนตฺตุ-
 ฐานิ ๑ ปญฺจิมานิ ภิกขเว สมนตฺตฺฐานิ กตมานิ ปญฺจ อธิ
 ภิกขเว ภิกขุ สันตฺตฺุโจ โหติ อิตฺรํตเรน จีวเรน สันตฺตฺุโจ โหติ
 อิตฺรํตเรน ปิณฑปาเตน สันตฺตฺุโจ โหติ อิตฺรํตเรน เสนาสเนน
 สันตฺตฺุโจ โหติ อิตฺรํตเรน คิถานปจฺจุยเกสํชฺชปรีกฺษาเรน อนภโรโต ๑
 พุรหมุจริยัม จรติ อิมานิ ไช ภิกขเว ปญฺจ สมนตฺตฺฐานํติ ๑

[๑๒๘] ปณฺธิเม ภิกฺขเว อาปายิกา เนรยิกา ปริกฺขปฺปา อเต-
กิญฺณา กตเม ปณฺธ มาตา ชีวิตา โวโรปิตา โหติ มิตา
ชีวิตา โวโรปิตา โหติ อรหา ชีวิตา โวโรปิตา โหติ ตถาค-
คสฺสํ ทฏฺฐเจเน จิตฺเตเน โสหิตํ อุปฺปาติตํ โหติ สํโฆ ภิกฺขโน โหติ
อิมเ โส ภิกฺขเว ปณฺธ อาปายิกา เนรยิกา ปริกฺขปฺปา อเตกิญฺณาติ

[๑๓๐] ปณฺณิมานี ภิกฺขเว พุชฺชนานี กตมานี ปณฺจ ฌาติ-
 พุชฺชนํ โภคพุชฺชนํ โรคพุชฺชนํ สัตถพุชฺชนํ ทิฏฐิพุชฺชนํ น ภิกฺขเว
 สत्ตฺวา ฌาติพุชฺชนเหตุ วา โภคพุชฺชนเหตุ วา โรคพุชฺชนเหตุ วา
 กายสฺส เภทา ปรมมฺรณา อปายํ ทุคฺคตํ วิณีปาทํ นิรยํ อุปปชฺชนติ
 สัตถพุชฺชนเหตุ วา ภิกฺขเว สत्ตฺวา ทิฏฐิพุชฺชนเหตุ วา กายสฺส เภทา
 ปรมมฺรณา อปายํ ทุคฺคตํ วิณีปาทํ นิรยํ อุปปชฺชนติ อิมานี โช
 ภิกฺขเว ปณฺจ พุชฺชนานี ฯ ปณฺณิมานี ภิกฺขเว สัมปทา กตมา ปณฺจ
 ฌาติสัมปทา โภคสัมปทา อารกฺยสัมปทา สัตถสัมปทา ทิฏฐิสัมปทา
 น ภิกฺขเว สत्ตฺวา ฌาติสัมปทาเหตุ วา โภคสัมปทาเหตุ วา อารกฺย-

๑๖๖ สุกตบฏีฏเก ของสุตตวรรณิกายสหัส ปณฺจกนิปาโต [๑๓๓

สุมุปทาเหตุ วา กายสหัส เมทา ปรมมรณา สุกคิ สุกคิ โลกํ
อุปปชฺชนฺติ สัตถสุมุปทาเหตุ วา ภิกฺขเว สคฺคา ทิฏฺฐิจิธมฺมุปทาเหตุ วา
กายสหัส เมทา ปรมมรณา สุกคิ สุกคิ โลกํ อุปปชฺชนฺติ อิมា
โฆ ภิกฺขเว ปณฺจ สุมุปทาติ ฯ

คิตานวคฺโค ตติโย ฯ

ตสฺสสุทฺธานํ

คิตาโน สติปฏฺจํ เทวปฏฺจํ ทวายุสา
อวปฺปกาสสุทฺธานิ ปริกฺขโป จ สุมุปทาติ ฯ

ราชวคฺโค จตุตฺโถ

[๑๓๓] ปณฺจहि ภิกฺขเว องฺเคहि สมนฺนาคโต ราชา จกฺกวคฺคํ
ธมฺเมเนว จกฺกํ ปวตฺเตติ ตํ โหติ จกฺกํ อปฺปฏฺวิวคฺคิยํ เกณฺจิ
มนุสฺสสุทฺเทน ปจฺจตฺติเกน ปาณินา กตฺเมहि ปณฺจहि อธิ ภิกฺขเว
ราชา จกฺกวคฺคํ อตฺถถญฺญ จ โหติ ธมฺมถญฺญ จ มตฺถถญฺญ จ กา-
ถถญฺญ จ ปริสฺถถญฺญ จ อิมेहि โฆ ภิกฺขเว ปณฺจहि องฺเคहि
สมนฺนาคโต ราชา จกฺกวคฺคํ ธมฺเมเนว จกฺกํ ปวตฺเตติ ตํ โหติ
จกฺกํ อปฺปฏฺวิวคฺคิยํ เกณฺจิ มนุสฺสสุทฺเทน ปจฺจตฺติเกน ปาณินา เว-
เนว โฆ ภิกฺขเว ปณฺจहि ธมฺเมहि สมนฺนาคโต ตถาคโต อรหํ สม-
มาธมฺพุทฺโธ ธมฺเมเนว อนฺนุตฺตโร ธมฺมจกฺกํ ปวตฺเตติ ตํ โหติ
จกฺกํ อปฺปฏฺวิวคฺคิยํ สมนฺเนว วา พฺราหฺมณฺเนว วา เทเวว วา มาเรว

วา พุรหุมนฺนา วา เกณจิ วา โถกธฺมํ กตเมหิ ปณฺจหิ อธิ
ภิกฺขเว ตถาคโต อรหํ สมนฺนาคคุโธ อตฺตถณฺณ ชมฺมณฺณ มตฺ-
ตถณฺณ กาลถณฺณ ปริสฺถณฺณ อิมหิ โส ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ตถาคโต อรหํ สมนฺนาคคุโธ ชมฺเมเนว อนฺนคฺคฺวํ ชมฺม-
จกฺกํ ปวตฺเตติ ตํ โหติ จกฺกํ อปฺปญฺญิตฺติยํ สมนฺเนน วา พุราหุ-
มเนน วา เทเวเน วา มาเวเน วา พุรหุมนฺนา วา เกณจิ วา
โถกธฺมํเนติ ฯ

[๑๓๒] ปณฺจหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคโต รมฺโง จกฺกวตฺ-
ติสฺสํ ชฺชวจฺ ปรุโธ ปิตฺวา ปวตฺติตํ จกฺกํ ชมฺเมเนว อนฺนปวตฺเตติ
ตํ โหติ จกฺกํ อปฺปญฺญิตฺติยํ เกณจิ มนุสฺสํญฺเณน ปจฺจตฺติเกน ปา-
ณินา กตเมหิ ปณฺจหิ อธิ ภิกฺขเว รมฺโง จกฺกวตฺติสฺสํ ชฺชวจฺ
ปรุโธ อตฺตถณฺณ จ โหติ ชมฺมณฺณ จ มตฺตถณฺณ จ กาลถณฺณ จ
ปริสฺถณฺณ จ อิมหิ โส ภิกฺขเว ปณฺจหิ องฺเคหิ สมนฺนาคโต
รมฺโง จกฺกวตฺติสฺสํ ชฺชวจฺ ปรุโธ ปิตฺวา ปวตฺติตํ จกฺกํ ชมฺเมเนว
อนฺนปวตฺเตติ ตํ โหติ จกฺกํ อปฺปญฺญิตฺติยํ เกณจิ มนุสฺสํญฺเณน
ปจฺจตฺติเกน ปาณินา เหวเมว โส ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ สมน-
นาคโต สํวิปฺรุโธ ตถาคเตเน อนฺนคฺคฺวํ ชมฺมจกฺกํ ปวตฺติตํ สมนฺน-
อนฺนปวตฺเตติ ตํ โหติ จกฺกํ อปฺปญฺญิตฺติยํ สมนฺเนน วา พุราหุ-
มเนน วา เทเวเน วา มาเวเน วา พุรหุมนฺนา วา เกณจิ วา โถกธฺมํ
กตเมหิ ปณฺจหิ อธิ ภิกฺขเว สํวิปฺรุโธ อตฺตถณฺณ ชมฺมณฺณ

มตฺตณฺณ กาลณฺณ ปริสฺสณฺณ อิมหิ โห ภิกฺขเว ปญฺจหิ ชฺมฺเมหิ
 สฺมนุสฺสาคโต สํวริปฺปโต ตถาคเตน อนฺนคฺคฺว ชฺมฺมจกฺกํ ปวตฺตติํ สฺมฺม-
 เทว อนฺนปวตฺเตติ ตํ โหติ จกฺกํ อปฺปฏฺวิตฺติยํ สฺมฺมณฺเณ วา
 พฺรหฺมณฺเณ วา เทวณฺ วา มาเรณ วา พฺรหฺมณฺ วา เกณจิ วา
 โลกสฺสมินฺติ ฯ

[๑๓๓] โยปํ โห ภิกฺขเว ราชา จกฺกวตฺตํ ชฺมฺมิโก ชฺมฺมราชา
 โสปี น อวราชํ จกฺกํ ปวตฺเตติ เอวํ วุตฺเต อณฺเวยสโร ภิกฺขุ
 ภควตํ เขตฺตโวจ โก ฆน ภาเน รณฺเวย จกฺกวตฺตํ ชฺมฺมิกํ
 ชฺมฺมรณฺเวย ราชาติ ชฺมฺโม ภิกฺขุติ ภควา อโวจ อิทฺถ ภิกฺขุ
 ราชา จกฺกวตฺตํ ชฺมฺมิโก ชฺมฺมราชา ชฺมฺมณฺเวย นิสฺสํสาช ชฺมฺมํ สกฺก-
 โรนฺโต ชฺมฺมํ คจฺจโรนฺโต ชฺมฺมํ อปฺปายมานิ ชฺมฺมทฺธโร ชฺมฺมเกตุ
 ชฺมฺมาธิปเตยฺโย ชฺมฺมิกํ ภทฺทวณฺณคฺคฺติ สํวิทฺติ อนฺโตนฺณสฺมิ ฯ ปุณ
 จปรํ ภิกฺขุ ราชา จกฺกวตฺตํ ชฺมฺมิโก ชฺมฺมราชา ฯ เปฯ ชฺมฺมาธิปเตยฺโย
 ชฺมฺมิกํ ภทฺทวณฺณคฺคฺติ สํวิทฺติ ขตฺติเยสฺส อนฺนุสฺสเนสฺส พทฺทกยสฺมิ
 พฺรหฺมณฺคหปฺติเกสฺส เนคคฺคณปฺเทสฺส สฺมณพฺรหฺมณฺเณสฺส มิคปฏฺฐิสฺส ส
 โห โส ภิกฺขุ ราชา จกฺกวตฺตํ ชฺมฺมิโก ชฺมฺมราชา ฯ เปฯ ชฺมฺมา-
 ธิปเตยฺโย ชฺมฺมิกํ ภทฺทวณฺณคฺคฺติ สํวิทฺติว อนฺโตนฺณสฺมิ ชฺมฺมิกํ
 ภทฺทวณฺณคฺคฺติ สํวิทฺติว ขตฺติเยสฺส อนฺนุสฺสเนสฺส พทฺทกยสฺมิ พฺรหฺมณฺ-
 คหปฺติเกสฺส เนคคฺคณปฺเทสฺส สฺมณพฺรหฺมณฺเณสฺส มิคปฏฺฐิสฺส ชฺมฺเมเนว
 จกฺกํ ปวตฺเตติ ตํ โหติ จกฺกํ อปฺปฏฺวิตฺติยํ เกณจิ มนุสฺสญฺเณ

ปจฺจุตฺติเกน ปาณินา เขวเมว ไช ภิกฺขุ ตถาคโค อรหํ สํมา-
 สัมพุทฺโธ ชมฺมิโก ชมฺมราชา ชมฺมญฺเอย นิสฺสํสาช ชมฺมํ สํกฺกโรนโค
 ชมฺมํ คฺรูกโรนโค ชมฺมํ อปฺปายมาโน ชมฺมทฺธโร ชมฺมเกตุ ชมฺมา-
 ชิปเตยโย ชมฺมิกํ รมฺมวณฺณคฺคฺคํ สํวิทฺธิ ภิกฺขุสฺส เขวรูปํ กายกมฺมํ
 เสวิตพฺพํ เขวรูปํ กายกมฺมํ น เสวิตพฺพํ เขวรูปํ วจฺจกมฺมํ เสวิตพฺพํ
 เขวรูปํ วจฺจกมฺมํ น เสวิตพฺพํ เขวรูปํ มโนกมฺมํ เสวิตพฺพํ เขวรูปํ
 มโนกมฺมํ น เสวิตพฺพํ เขวรูปํ อาชีโว เสวิตพฺพํ เขวรูปํ อาชีโว
 น เสวิตพฺพํ เขวรูปํ คามนิคฺโค เสวิตพฺพํ เขวรูปํ คามนิคฺโค น
 เสวิตพฺพํ ๑ ปุณฺ จปรํ ภิกฺขุ ตถาคโค อรหํ สํมาสัมพุทฺโธ ชมฺมิโก
 ชมฺมราชา ๑ เป ๑ ชมฺมาชิปเตยโย ชมฺมิกํ รมฺมวณฺณคฺคฺคํ สํวิทฺธิ
 ภิกฺขุสฺส ... อฺปาสํเกสฺส ... อฺปาสํเกสฺส เขวรูปํ กายกมฺมํ เสวิตพฺพํ
 เขวรูปํ กายกมฺมํ น เสวิตพฺพํ ๑ เป ๑ เขวรูปํ คามนิคฺโค เสวิตพฺพํ
 เขวรูปํ คามนิคฺโค น เสวิตพฺพํ ๑ ไช ไส ภิกฺขุ ตถาคโค
 อรหํ สํมาสัมพุทฺโธ ชมฺมิโก ชมฺมราชา ๑ เป ๑ ชมฺมาชิปเตยโย ชมฺมิกํ
 รมฺมวณฺณคฺคฺคํ สํวิทฺธิคฺคา ภิกฺขุสฺส ชมฺมิกํ รมฺมวณฺณคฺคฺคํ สํวิทฺธิคฺคา
 ภิกฺขุสฺส ... อฺปาสํเกสฺส ... อฺปาสํเกสฺส ชมฺเมเนว อนฺนุตฺตรํ ชมฺมจกฺกํ
 ปวตฺเตติ คํ โหติ จกฺกํ อปฺปปฏิวคฺคิยํ สมนฺเนน วา พฺราหฺมณฺเนน
 วา เทวเนน วา มาเรเนน วา พฺรหฺมญฺเอย วา เกณจิ วา โสภณฺณิเนน ๑

[๑๓๕] ปณฺจหิ ภิกฺขเว อญฺเอยํ สมนฺนาคโค ราชวคฺโค ชตฺติโย
 มุทฺธาภิสํสฺสํ ยสฺสํ ยสฺสํ ทิสํ ยสฺสํ วิหริ สกฺกมฺมํ วิชิตฺเต วิหริ

กตเมหิ ปณฺจหิ อธิ ภิกฺขเว ราชว ชฺชติโย มุทฺธวาทิสฺสโต อฏฺโธ
 สฺสวาทโต โหติ มาติโต ๑ ปิตฺติโต ๑ สํสฺสวาทคณฺโณ ยาว สุตตมา
 ปิตตามหฺยคา อภฺยชฺชโต อนฺนปฏฺฐาไซฺย ชาติวาเทเน อจฺจโสม โหติ มหฺมชฺชโน
 มหาภโศ ปริปฺปณฺณโกสโกฏฐจํคาวโร พถวา โห ปณ โหติ จตุรงฺคินิยา
 เสนาย สมนฺนาคโต อสฺสวาย โอวาทปฏฺฐการาย ปริณายโก โห ปณฺสํ
 โหติ ปณฺทิตโต พุชฺชโต เมธาวํ ปฏฺฐาโธ อตฺตํคานาคตปจฺจุปฺปณฺเน อตฺถเก
 จินฺนเตตฺถํ ตสฺสํเม จตฺตาวโร ชฺมมา ยสํ ปริปาเจนฺติ ๑ โส อิมินา
 ยสํปณฺจเมเน ชฺมเมเน สมนฺนาคโต ยสฺสํ ยสฺสํ ทิสํยํ วิหริติ สกฺกํมํเยว
 วิชิตฺเต วิหริติ คํ กิสฺสํ เหตุ เหวณฺเหตํ ภิกฺขเว โหติ วิชิตฺตวํ
 เหวเมว โห ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชฺมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ยสฺสํ ยสฺสํ
 ทิสํยํ วิหริติ วิมุตฺตจิตฺตวโร วิหริติ กตเมหิ ปณฺจหิ อธิ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํสวาทโต โหติ ๑ เป ๑ สิกฺขชฺติ สิกฺขาปเทสฺสุ ราชว
 ชฺชติโย มุทฺธวาทิสฺสโต ชาติสฺสวาทโน พหุสฺสวาทโต โหติ ๑ เป ๑ ทิฏฺฐิจิยา
 สฺสวาทวิจฺจวาทา ราชว ชฺชติโย มุทฺธวาทิสฺสโต อจฺจโสม มหฺมชฺชโน มหา
 ภโศ ปริปฺปณฺณโกสโกฏฐจํคาวโร อารทฺธชฺชติโย วิหริติ อภฺยชฺชโน
 ชฺมมานํ ปหานาย กุสฺสณํ ชฺมมานํ อปฺสํมปฺทาย ถามวา ทพฺพปรกฺกโม
 อนิภฺยชฺชติโย กุสฺสณํ ชฺมเมสฺสุ ราชว ชฺชติโย มุทฺธวาทิสฺสโต พธ-
 สฺสวาทโน ปณฺณวา โหติ อุตฺตมคฺคคามินิยา ปณฺณาย สมนฺนาคโต
 อวียาย นิพฺเพชฺชกาย สมนฺนาคคฺคคามินิยา ราชว ชฺชติโย มุทฺธว-
 อาติสฺสโต ปริณายกสฺสวาทโน ตสฺสํเม จตฺตาวโร ชฺมมา วิมุตฺตํ ปริปา-

เจนนฺติ ฯ โส อิมินา วิมุตฺติปณฺจเมเน รุเมเน สมนฺนาคโต ยสฺสํ ยสฺสํ
ทิสํยํ วิหริติ วิมุตฺตจิตฺโตว วิหริติ ตํ ทิสฺสํ เหตุ เขวณฺเหตํ
ภิกฺขเว โหติ วิมุตฺตจิตฺตานนฺติ ฯ

[๑๓๕] ปณฺจहि ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคโต รณฺโณ ขตฺติยสฺส
มุกฺขภิสฺสิตฺตสฺสํ เชฏฺโง ปฺตฺโต รชฺชํ ปตฺตเถติ กตเมหิ ปณฺจहि
อิธ ภิกฺขเว รณฺโณ ขตฺติยสฺสํ มุกฺขภิสฺสิตฺตสฺสํ เชฏฺโง ปฺตฺโต อฺภโต
สฺสฺสาโต โหติ มาติโต จ ปิตฺติโต จ สํสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
ปิตฺตามหฺยคา อภฺธิตฺโต อนฺนปฏฺฐโง ชาติวาเทน อภิรฺูป โหติ ทสฺสํนํโย
ปาสํทิโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตฺยา สมนฺนาคโต มาตาปิตฺนํ ปิโย
โหติ มนาโป เนคมชานปทสฺสํ ปิโย โหติ มนาโป ยานิ ตานิ
รณฺณํ ขตฺติยานํ มุกฺขภิสฺสิตฺตานํ สิปฺปฏฺฐจํเณนํ^๑ หตฺถิสฺสํ วา อสฺสํสฺสํ
วา รตฺสํ วา ธนฺสํ วา ตตฺถ สิกฺขิตฺโต โหติ อนวโย ตสฺส
เอวํ โหติ อหํ โฆมฺหิ อฺภโต สฺสฺสาโต มาติโต จ ปิตฺติโต จ
สํสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส ปิตฺตามหฺยคา อภฺธิตฺโต อนฺนปฏฺฐโง ชาติ-
วาเทน กสฺสมํหํ รชฺชํ น ปตฺตเถยฺยํ อหํ โฆมฺหิ อภิรฺูป ทสฺสํนํโย
ปาสํทิโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตฺยา สมนฺนาคโต กสฺสมํหํ รชฺชํ น
ปตฺตเถยฺยํ อหํ โฆมฺหิ มาตาปิตฺนํ ปิโย มนาโป กสฺสมํหํ รชฺชํ
น ปตฺตเถยฺยํ อหํ โฆมฺหิ เนคมชานปทสฺสํ ปิโย มนาโป กสฺสมํหํ
รชฺชํ น ปตฺตเถยฺยํ อหํ โฆมฺหิ ยานิ ตานิ รณฺณํ ขตฺติยานํ มุกฺข-

ภิกษุชานัน สัปปลุชานานิ” หตฺถังมิมิ วา ชตฺถังมิมิ วา รตฺถังมิมิ วา ชนฺตํมิมิ
 วา ตตฺถ สิกฺขิตฺโต อนนฺวโย กตฺถมาหิ รชฺชํ น ปตฺถเกยฺยนฺติ อิมเห
 โช ภิกฺขเว ปญฺจहि อญฺเฑहि สมนฺนาคโต รตฺถเวย ชตฺถียสฺส มุทฺธา-
 ภิกฺขิตฺตสฺส เชฏฺฐโส ปุคฺคโต รชฺชํ ปตฺถเกติ เอวเมว โช ภิกฺขเว ปญฺจहि
 ชมฺเมहि สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ชาลฺลวณํ ชยํ ปตฺถเกติ กตฺถเมहि ปญฺจहि
 อิทฺถ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺโธ โหติ สทฺทหติ ตถาคตสฺส โพธิ อิตฺธิปปี
 โส ภควา ฯ เปฯ พุทฺโธ ภควาติ อปฺปปาพาคโห โหติ อปฺปปาตงฺโก
 สมนฺเวปากินิยา คหณิยา สมนฺนาคโต นาคิสฺสํตาย นาจฺจุณฺหาย มชฺฌิมาย
 ปธานกฺขมาย อสฺสโห โหติ อมฺยาวิ ยถาภูตํ ชตฺถชานันฺ อวิกฺกตฺตา
 สตฺถุริ วา วิญฺญสฺสุ วา สํพฺรหฺมจารีสฺสุ อารทฺธวิริโย วิหริติ อภฺธชานัน
 ชมฺมานัน ปหานาย กุสฺสชานัน ชมฺมานัน อุปสํมุตฺตาย ทามวา ทพฺพปรกฺกโม
 อนิกฺขิตฺตฺตโร กุสฺสเสสฺสุ ชมฺเมสฺสุ ปณฺณวา โหติ อุกฺกตฺตคามินิยา
 ปณฺณาย สมนฺนาคโต อวิยาย นินฺนุเพชฺชกาย สมนฺมาทฺถกฺกชยคามินิยา
 ตสฺส เอวํ โหติ อหํ โขมฺหิ สทฺโธ สทฺทหามิ ตถาคตสฺส โพธิ
 อิตฺธิปปี โส ภควา ฯ เปฯ พุทฺโธ ภควาติ กตฺถมาหิ ชาลฺลวณํ ชยํ น
 ปตฺถเกยฺยํ อหํ โขมฺหิ อปฺปปาพาคโห อปฺปปาตงฺโก สมนฺเวปากินิยา คหณิยา
 สมนฺนาคโต นาคิสฺสํตาย นาจฺจุณฺหาย มชฺฌิมาย ปธานกฺขมาย กตฺถมาหิ
 ชาลฺลวณํ ชยํ น ปตฺถเกยฺยํ อหํ โขมฺหิ อสฺสโห อมฺยาวิ ยถาภูตํ
 ชตฺถชานัน อวิกฺกตฺตา สตฺถุริ วา วิญฺญสฺสุ วา สํพฺรหฺมจารีสฺสุ กตฺถมาหิ

อาสวานํ ขยํ น ปตฺถเกยฺยํ อหํ โขมฺหิ อารทฺธวิริโย วิหรามิ
 อกฺุสฺสํ ฆมฺมานํ ปหานาย ๑ เป ๑ อนิภฺชิตฺตฺโร กุสฺสํ ฆมฺเมสฺสุ
 กสฺสํมาหํ อาสวานํ ขยํ น ปตฺถเกยฺยํ อหํ โขมฺหิ ปณฺณวา ๑ เป ๑
 สมนฺมาทฺถกฺขยคามินิยา กสฺสํมาหํ อาสวานํ ขยํ น ปตฺถเกยฺยนฺติ
 อิมํหิ โข ภิกฺขเว ปณฺจํหิ ฆมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อาสวานํ ขยํ
 ปตฺถเกตฺตี ๑

[๑๓๖] ปณฺจํหิ ภิกฺขเว อญฺเฑหิ สมนฺนาคโต รณฺโอบ ชตฺติยสฺส
 มุทฺธามิสฺสิตฺตสฺส ชฺชวฺโส ปุคฺโค อปรชฺชํ ปตฺถเกติ กตเมหิ ปณฺจํหิ
 อิชฺ ภิกฺขเว รณฺโอบ ชตฺติยสฺส มุทฺธามิสฺสิตฺตสฺส ชฺชวฺโส ปุคฺโค อญฺโ
 สฺสาโต โหติ มาติโต ๑ ปิตฺติโต ๑ สํสฺสทฺธคฺคณฺโโก ยาว สํสฺสทฺธมา
 ปิตฺตามหฺยคา อญฺชิตฺโต อญฺปญฺญวฺโส ชาติวาเทน อญฺริโป โหติ ทสฺสํนํโย
 ปาสาทิโก ปรมาย วณฺณนโปกฺขรตาย สมนฺนาคโต มาตานิคฺคํ นํโย
 โหติ มณฺาโป พตฺทายสฺส นํโย โหติ มณฺาโป ปณฺชิตฺโต โหติ
 พุชฺชิตฺโต เมธาวํ ปญฺนิพฺโธ อตฺตํตามคฺคตปจฺจุปฺปนฺเน อตฺถเก จินฺเตคฺคํ คสฺส
 เธวํ โหติ อหํ โขมฺหิ อญฺโ สฺสาโต มาติโต ๑ ปิตฺติโต ๑
 สํสฺสทฺธคฺคณฺโโก ยาว สํสฺสทฺธมา ปิตฺตามหฺยคา อญฺชิตฺโต อญฺปญฺญวฺโส ชาติ-
 วาเทน กสฺสํมาหํ อปรชฺชํ น ปตฺถเกยฺยํ อหํ โขมฺหิ อญฺริโป
 ทสฺสํนํโย ปาสาทิโก ปรมาย วณฺณนโปกฺขรตาย สมนฺนาคโต กสฺสํมาหํ
 อปรชฺชํ น ปตฺถเกยฺยํ อหํ โขมฺหิ มาตานิคฺคํ นํโย มณฺาโป กสฺสํมาหํ
 อปรชฺชํ น ปตฺถเกยฺยํ อหํ โขมฺหิ พตฺทายสฺส นํโย มณฺาโป กสฺสํมาหํ

ອຸປຣຸຊ໌ ນ ປຕຸເຄຍຍ໌ ອໍ ໂໝຸທິ ປຣຈ໌ໂຕ ພຸຍຕຸໂຕ ເມຣາວ໌ ປຣຶພໂຕ
 ອດ໌ຕາເກດປຈຸປປະເນ ອຕຸເຄ ຈິນເຕຕຸ໌ ຄສຸມາທ໌ ອຸປຣຸຊ໌ ນ ປຕຸເຄຍ-
 ຍນຸຕິ ອິເມທິ ໂຂ ກິກຸຂເວ ປຣຈ໌ທິ ອງເຄທິ ສມນຸເກດໂຕ ຣນຸໂບ
 ວຕຸຕິຍສຸສ ມຸກຸກາກິດຕຸຕສຸສ ເຂງໂຈ ປຸຕໂຕ ອຸປຣຸຊ໌ ປຕຸເຄຕິ ເວເມວ
 ໂຂ ກິກຸຂເວ ປຣຈ໌ທິ ຮມເມທິ ສມນຸເກດໂຕ ກິກຸຊ ອາສວານ໌ ຂຍ໌ ປຕຸເຄຕິ
 ກຕເມທິ ປຣຈ໌ທິ ອິຂ ກິກຸຂເວ ກິກຸຊ ສັຕວາ ໂທຕິ ຯ ເປ ຯ ສິກຸຂຕິ
 ສິກຸຂາປເທສຸ ພຸສຸສຸໂຕ ໂທຕິ ຯ ເປ ຯ ທິງຊິຍາ ສຸປປຣິວິທຸຣາ ຈຕຸສຸ
 ສຕິປຣຸຈຳເນສຸ ສຸປຣຸຈິຕຈິຕໂຕ ໂທຕິ ອາຣທຸຂວິວິໂຍ ວິຫຣຕິ ອກຸສຖານ໌
 ຮມຸມານ໌ ປຸທານາຍ ຯ ເປ ຯ ອນິກຸຂິຕຸຕຸໂຣ ກຸສຸເຄສຸ ຮມເມສຸ ປຣຸຣວວາ
 ໂທຕິ ອຸທຸຍຕຸຄາມິນິຍາ ປຣຸຣວວາ ສມນຸເກດໂຕ ອຣິຍາຍ ນິພຸເຣຈິກາຍ
 ສມຸມາທຸກຸກຸຂຍາມິນິຍາ ຕສຸສ ເວວ໌ ໂທຕິ ອໍ ໂໝຸທິ ສັຕວາ ຯ ເປ ຯ
 ສິກຸຂາມິ ສິກຸຂາປເທສຸ ຄສຸມາທ໌ ອາສວານ໌ ຂຍ໌ ນ ປຕຸເຄຍຍ໌ ອໍ
 ໂໝຸທິ ພຸສຸສຸໂຕ ສຸຕຣ໌ໂ ສຸຕສນຸນິຈໂຍ ຯ ເປ ຯ ທິງຊິຍາ ສຸປປຣິວິທຸຣາ
 ຄສຸມາທ໌ ອາສວານ໌ ຂຍ໌ ນ ປຕຸເຄຍຍ໌ ອໍ ໂໝຸທິ ຈຕຸສຸ ສຕິປຣຸຈຳເນສຸ
 ສຸປຣຸຈິຕຈິຕໂຕ ຄສຸມາທ໌ ອາສວານ໌ ຂຍ໌ ນ ປຕຸເຄຍຍ໌ ອໍ ໂໝຸທິ
 ອາຣທຸຂວິວິໂຍ ວິຫຣາມິ ອກຸສຖານ໌ ຮມຸມານ໌ ປຸທານາຍ ຯ ເປ ຯ ອນິກຸຂິຕຸຕຸໂຣ
 ກຸສຸເຄສຸ ຮມເມສຸ ຄສຸມາທ໌ ອາສວານ໌ ຂຍ໌ ນ ປຕຸເຄຍຍ໌ ອໍ ໂໝຸທິ
 ປຣຸຣວວາ ຯ ເປ ຯ ສມຸມາທຸກຸກຸຂຍາມິນິຍາ ຄສຸມາທ໌ ອາສວານ໌ ຂຍ໌ ນ
 ປຕຸເຄຍຍນຸຕິ ອິເມທິ ໂຂ ກິກຸຂເວ ປຣຈ໌ທິ ຮມເມທິ ສມນຸເກດໂຕ
 ກິກຸຊ ອາສວານ໌ ຂຍ໌ ປຕຸເຄຕິຕິ ຯ

[๑๓๗] ปณฺจิเม ภิกฺขเว อปฺปํ รตฺติยา สุปฺนติ พหุํ ชคฺคณฺติ
 กตเม ปณฺจ อิตถิํ ภิกฺขเว ปฺริสาธิปฺปายา อปฺปํ รตฺติยา สุปฺติ
 พหุํ ชคฺคติ ปฺริโส ภิกฺขเว อิตฺถาธิปฺปาโย อปฺปํ รตฺติยา สุปฺติ
 พหุํ ชคฺคติ โจโร ภิกฺขเว อาทานาธิปฺปาโย อปฺปํ รตฺติยา สุปฺติ
 พหุํ ชคฺคติ ราชา ภิกฺขเว ราชกรณฺเญสุ ยุตฺโต อปฺปํ รตฺติยา สุปฺติ
 พหุํ ชคฺคติ ภิกฺขุ ภิกฺขเว วิสณฺโณคาธิปฺปาโย อปฺปํ รตฺติยา สุปฺติ
 พหุํ ชคฺคติ อิเม โช ภิกฺขเว ปณฺจ อปฺปํ รตฺติยา สุปฺนติ พหุํ
 ชคฺคณฺตีติ ฯ ๑

[๑๓๘] ปณฺจหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺแนคฺโค รณฺโณ นาโค
 ภตฺตาทโก จ โหติ โອกาสฺสรวโณ จ ตณฺหุสฺสาโน จ สฺถากคฺคาหิ จ
 รณฺโณ นาโคเตวฺว สํขํ คจฺฉติ กตเมหิ ปณฺจหิ อึช ภิกฺขเว รณฺโณ
 นาโค อกฺขโม โหติ รูปานํ อกฺขโม สํกฺขานํ อกฺขโม คณฺฐานํ
 อกฺขโม รสํ อกฺขโม โสณฺฑจฺพฺพานํ อึเมหิ โช ภิกฺขเว ปณฺจหิ
 องฺเคหิ สมนฺแนคฺโค รณฺโณ นาโค ภตฺตาทโก จ โหติ โອกาสฺสรวโณ
 จ ตณฺหุสฺสาโน จ สฺถากคฺคาหิ จ รณฺโณ นาโคเตวฺว สํขํ คจฺฉติ
 เหวเมว โช ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺแนคฺโค ภิกฺขุ ภตฺตาทโก
 จ โหติ โອกาสฺสรวโณ จ ปิํจมกฺกโน จ สฺถากคฺคาหิ จ ภิกฺขุเตวฺว
 สํขํ คจฺฉติ กตเมหิ ปณฺจหิ อึช ภิกฺขเว ภิกฺขุ อกฺขโม โหติ
 รูปานํ อกฺขโม สํกฺขานํ อกฺขโม คณฺฐานํ อกฺขโม รสํ
 อกฺขโม โสณฺฑจฺพฺพานํ อึเมหิ โช ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนฺแนคฺโค

๑๗๖ สุตตุนตบีฏเฐ ของคุตตวริกายสัสส ปณฺจกนิปาโต [๑๓๘

ภิกฺขุ ภตฺตาทโก จ โหติ โธกาสฺมรโณ จ ปัสฺสมทฺทโน จ สฺถากคฺคาหิ
จ ภิกฺขุเตวฺว สํขํ คจฺจนฺตํ ๑

[๑๓๘] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ของฺเคหิ สมนฺนาคโต รณฺโณ นาคो น
ราชารโห โหติ น ราชโณคฺโค น รณฺโณ ของฺคนฺเตวฺว สํขํ คจฺจนฺติ
กตเมหิ ปณฺจหิ อธิ ภิกฺขเว รณฺโณ นาคो อฏฺฐโม โหติ รูปานํ
อฏฺฐโม สทฺธานํ อฏฺฐโม คนฺธานํ อฏฺฐโม รสฺสานํ อฏฺฐโม
โผฏฺฐพฺพานํ ๑ กถณฺจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาคอ อฏฺฐโม โหติ รูปานํ
อธิ ภิกฺขเว รณฺโณ นาคอ สํคามคฺโค หตฺถิกายํ วา ทิสฺสุวา อสฺสํสกายํ
วา ทิสฺสุวา รกฺกายํ วา ทิสฺสุวา ปตฺติกายํ วา ทิสฺสุวา สํสํทติ วิสํทติ น
สํนุณฺมุภติ น สกฺโกติ สํคามํ โยตฺตริคฺคํ เอวํ ไช ภิกฺขเว รณฺโณ นาคอ
อฏฺฐโม โหติ รูปานํ ๑ กถณฺจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาคอ อฏฺฐโม โหติ
สทฺธานํ อธิ ภิกฺขเว รณฺโณ นาคอ สํคามคฺโค หตฺถิสํททํ วา สุตฺตวา
อสฺสํสํททํ วา สุตฺตวา รกฺสํททํ วา สุตฺตวา ปตฺติสํททํ วา สุตฺตวา เภริ-
ปนฺนวลํขคฺคินฺนนิเนนาทสํททํ วา สุตฺตวา สํสํทติ วิสํทติ น สํนุณฺมุภติ น
สกฺโกติ สํคามํ โยตฺตริคฺคํ เอวํ ไช ภิกฺขเว รณฺโณ นาคอ อฏฺฐโม
โหติ สทฺธานํ ๑ กถณฺจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาคอ อฏฺฐโม โหติ คนฺธานํ
อธิ ภิกฺขเว รณฺโณ นาคอ สํคามคฺโค เข เต รณฺโณ เภคา อภิสาคา
สํคามาวจฺจา เตสํ มุคฺคตฺถวิสํสสํ คนฺธํ ฆายิตฺตวา สํสํทติ วิสํทติ น
สํนุณฺมุภติ น สกฺโกติ สํคามํ โยตฺตริคฺคํ เอวํ ไช ภิกฺขเว รณฺโณ นาคอ
อฏฺฐโม โหติ คนฺธานํ ๑ กถณฺจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาคอ อฏฺฐโม

โหติ รสำเน อิช ภิกขเว รมฺโง นาโค สํคามคโค เขกิสฺสา วา
 ติโนทกทตฺติยา วิหฺนโต ทฺวํหิ วา ตํหิ วา จตุหิ วา ปณฺจหิ วา
 ติโนทกทตฺตํหิ วิหฺนโต สํสํหิติ วิสํหิติ น สํนุณฺณภตติ น สํโกติ
 สํคามํ โอตฺตริตฺถํ เอวํ โข ภิกขเว รมฺโง นาโค อฏฺฐโม โหติ
 รสำเน ฯ กถณฺจ ภิกขเว รมฺโง นาโค อฏฺฐโม โหติ โผฏฺฐพฺพหํ
 อิช ภิกขเว รมฺโง นาโค สํคามคโค เขเกเน วา สํเวเคน วิทฺโธ
 ทฺวํหิ วา ตํหิ วา จตุหิ วา ปณฺจหิ วา สํเวเคหิ วิทฺโธ สํสํหิติ
 วิสํหิติ น สํนุณฺณภตติ น สํโกติ สํคามํ โอตฺตริตฺถํ เอวํ โข ภิกขเว
 รมฺโง นาโค อฏฺฐโม โหติ โผฏฺฐพฺพหํ อิมะหิ โข ภิกขเว
 ปณฺจหิ อญฺเจะหิ สมนฺนาคโค รมฺโง นาโค น ราชารโห โหติ น
 ราชโกคฺโค น รมฺโง อญฺคนฺเตว สํขํ คจฺจนฺติ ฯ เอวเมว โข
 ภิกขเว ปณฺจหิ รมฺเมหิ สมนฺนาคโค ภิกขุ น อาหุเนยฺโย โหติ น
 ปาหุเนยฺโย น ทกฺขิณเณยฺโย น อญฺชติกรณฺเณยฺโย น อนฺนคฺคฺวํ ปญฺญนฺนเวคฺคํ
 โลกสฺส กตเมหิ ปณฺจหิ อิช ภิกขเว ภิกขุ อฏฺฐโม โหติ รูปาเน
 อฏฺฐโม สํทฺธานํ อฏฺฐโม คนฺธานํ อฏฺฐโม รสำเน อฏฺฐโม
 โผฏฺฐพฺพหํ ฯ กถณฺจ ภิกขเว ภิกขุ อฏฺฐโม โหติ รูปาเน อิช
 ภิกขเว ภิกขุ จกฺขฺวา รูปํ ทิสฺสุวา รสนํเย รูปเ สํวชฺชติ น สํโกติ
 จิตฺตํ สํมาทิตฺถํ เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ อฏฺฐโม โหติ รูปาเน ฯ
 กถณฺจ ภิกขเว ภิกขุ อฏฺฐโม โหติ สํทฺธานํ อิช ภิกขเว ภิกขุ

วา ทิสฺสุวา น สํสํหติ น วิสํหติ สํนุณฺณมฺภาติ สกฺโกติ สํคามํ โยตฺตริตฺตุํ
 เอวํ ไช ภาทฺตเว รณฺโณ นาคิ ชโม โหติ รุปรานํ ฯ กถณฺจ ภาทฺตเว
 รณฺโณ นาคิ ชโม โหติ สทฺธานํ อธิ ภาทฺตเว รณฺโณ นาคิ สํคาม-
 คโคติ หตฺถิสํหํ วา สุตฺตวา อสฺสํสํหํ วา สุตฺตวา รตฺสํหํ วา สุตฺตวา
 ปตฺติสํหํ วา สุตฺตวา เกวปณฺณวสํหติณฺณวณฺณนาทสํหํ วา สุตฺตวา น
 สํสํหติ น วิสํหติ สํนุณฺณมฺภาติ สกฺโกติ สํคามํ โยตฺตริตฺตุํ เอวํ ไช
 ภาทฺตเว รณฺโณ นาคิ ชโม โหติ สทฺธานํ ฯ กถณฺจ ภาทฺตเว รณฺโณ
 นาคิ ชโม โหติ คณฺฐานํ อธิ ภาทฺตเว รณฺโณ นาคิ สํคามคโค
 เข เต รณฺโณ นาคา อภิชาคา สํคามาวจฺจวา เตสํ มุตฺตกฺกัรํสํสํ
 คณฺฐํ ขายิตฺตวา น สํสํหติ น วิสํหติ สํนุณฺณมฺภาติ สกฺโกติ สํคามํ
 โยตฺตริตฺตุํ เอวํ ไช ภาทฺตเว รณฺโณ นาคิ ชโม โหติ คณฺฐานํ ฯ
 กถณฺจ ภาทฺตเว รณฺโณ นาคิ ชโม โหติ รสํณํ อธิ ภาทฺตเว
 รณฺโณ นาคิ สํคามคโค เอภิสํสา วา ตินฺนทกทตฺตติยา วิหเนโต ทฺวํหิ
 วา ตํหิ วา จตฺตหิ วา ปณฺจหิ วา ตินฺนทกทตฺตํหิ วิหเนโต น
 สํสํหติ น วิสํหติ สํนุณฺณมฺภาติ สกฺโกติ สํคามํ โยตฺตริตฺตุํ เอวํ ไช
 ภาทฺตเว รณฺโณ นาคิ ชโม โหติ รสํณํ ฯ กถณฺจ ภาทฺตเว รณฺโณ
 นาคิ ชโม โหติ โสฏฺฐพฺพานํ อธิ ภาทฺตเว รณฺโณ นาคิ สํคามคโค
 เอเกณ วา สํรเวเคน วิทฺธิ ทฺวํหิ วา ตํหิ วา จตฺตหิ วา ปณฺจหิ
 วา สํรเวเคหิ วิทฺธิ น สํสํหติ น วิสํหติ สํนุณฺณมฺภาติ สกฺโกติ สํคามํ
 โยตฺตริตฺตุํ เอวํ ไช ภาทฺตเว รณฺโณ นาคิ ชโม โหติ โสฏฺฐพฺพานํ ฯ

อิเมหิ โช ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อากุญฺเญโย
โหติ ปากุญฺเญโย ทกฺขิณฺเญโย อณฺชติกรณฺเญโย อนฺตุตฺวํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ
โตกฺสฺสํสาติ ฯ

[๑๕๐] ปณฺจหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺนาคโต รณฺโณ นาโค
ราชารโห โหติ ราชโภกฺโค รณฺโณ องฺคนฺเตวฺว สํชํ คจฺจนฺติ กตเมหิ
ปณฺจหิ อีช ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค โสตา จ โหติ หนฺตา จ
รทฺธิตา จ ชนฺตา จ คนฺตา จ ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค
โสตา โหติ อีช ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค ยเมณํ หตฺถิทมฺมสํวริ
การณํ การเวติ ยทิ วา กตปุพฺพํ ยทิ วา อกตปุพฺพํ ตํ อฏฺฐจิกฺตฺวา
มนสิกฺตฺวา สํพฺพํ เจตสา สมนฺนาหริตฺวา โยหิตโสโต สฺสณฺาติ เอวํ
โช ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค โสตา โหติ ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว รณฺโณ
นาโค หนฺตา โหติ อีช ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค สํคามคฺโค หตฺถิมุขี
หนฺติ หตฺถารุหนฺมฺ^๑ หนฺติ อสฺสํมุขี หนฺติ อสฺสํารุหนฺมฺ หนฺติ รกฺมุขี
หนฺติ รติกมุขี หนฺติ ปตฺติกมุขี หนฺติ เอวํ โช ภิกฺขเว รณฺโณ
นาโค หนฺตา โหติ ฯ กถณฺจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค รทฺธิตา โหติ
อีช ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค สํคามคฺโค รทฺธิติ ปุริมํ กายํ รทฺธิติ
ปจฺฉิมํ กายํ รทฺธิติ ปุริเม ปาเท รทฺธิติ ปจฺฉิเม ปาเท รทฺธิติ สํสํ
รทฺธิติ กณฺเณ รทฺธิติ ทนฺเต รทฺธิติ โสณฺคํ รทฺธิติ วาถิ รทฺธิติ
หตฺถารุหํ เอวํ โช ภิกฺขเว รณฺโณ นาโค รทฺธิตา โหติ ฯ

๑. อ. ขถารุหนฺมฺ ๑ พ. รถานํมุขี ๑

วาเสติ ปชหติ วิโนเทติ หนติ พุยนฺตํโกโรติ ... อนภาวํ คเมติ เขวํ
 โหติ ภิฏฺฆเว ภิฏฺฆุ หนฺตา โหติ ฯ กถณฺจ ภิฏฺฆเว ภิฏฺฆุ รกฺขิตา
 โหติ อธิ ภิฏฺฆเว ภิฏฺฆุ จกฺขุณา รุปํ ทิสฺสุวา น นิमितฺตคฺคาคํ
 โหติ นานุพฺยณฺชนคฺคาคํ ยตฺวาธิกฺรณเมเน จกฺขุณฺทริยํ อสํวตํ วิหรณฺคํ
 อภิขฺฌาโทมนสฺสํ ปาปกา อกฺุสฺสา รมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยํ ตสฺส
 สํวราย ปฏฺิปชฺชติ รกฺขติ จกฺขุณฺทริยํ จกฺขุณฺทริเย สํวํ อปชฺชติ
 โสฺเตน สทฺทํ สฺสุวา... ฆาเนน คนฺธํ ฆายิตฺวา... ชิวฺหาย รสํ สํยิตฺวา...
 กาเยน โสฺญฺสพฺพํ สฺสุติวา... มนฺสา รมฺมํ วิญฺญาย น นิमितฺตคฺคาคํ
 โหติ นานุพฺยณฺชนคฺคาคํ ยตฺวาธิกฺรณเมเน มนฺนิทฺริยํ อสํวตํ วิหรณฺคํ
 อภิขฺฌาโทมนสฺสํ ปาปกา อกฺุสฺสา รมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยํ ตสฺส
 สํวราย ปฏฺิปชฺชติ รกฺขติ มนฺนิทฺริยํ มนฺนิทฺริเย สํวํ อปชฺชติ
 เขวํ โหติ ภิฏฺฆเว ภิฏฺฆุ รกฺขิตา โหติ ฯ กถณฺจ ภิฏฺฆเว ภิฏฺฆุ
 หนฺตา โหติ อธิ ภิฏฺฆเว ภิฏฺฆุ ขโม โหติ สํตสฺสํ อฺุณฺหสฺสํ
 ชีฆจฺจุณฺย ปิปาสา ยํ สํมกฺสฺวาตาคปสฺสํ สํสํมฺมสฺสํ ทฺรฺตฺตานํ ทฺรฺก-
 ตานํ วจฺนปฺตานํ อฺุปฺปนฺนํ สํวํวิกานํ เวทนํ ทฺกฺขณํ คิพฺพานํ
 ขรณํ กฺกฺกานํ อสํตํ อมฺนาปํ ปาณฺหรณํ อธิวาสกฺขาติโก โหติ
 เขวํ โหติ ภิฏฺฆเว ภิฏฺฆุ หนฺตา โหติ ฯ กถณฺจ ภิฏฺฆเว ภิฏฺฆุ หนฺตา
 โหติ อธิ ภิฏฺฆเว ภิฏฺฆุ ฆา สํ ทิสฺวา อคตฺปฺพุทฺธา อิมินา ทิเมเน
 อทฺรฺรฺนา ยทฺทํ สพฺพสฺสขารสํโก สพฺพปฺธิปฺปินิสฺสํโก ตณฺหฺกฺโขย วิราโค
 นิโรโธ นิพฺพานํ คํ ชิปปณฺเณว หนฺตา โหติ เขวํ โหติ ภิฏฺฆเว

๑๘๔ สัตตตุนคปฏิกะ องคุตตรนิกายสัสส ปญจกนิปาโต [๑๔๓

ภิกขุ คนฺตา โหติ ฯ อิมะหิ โห ภิกขเว ปญฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนา-
คโต ภิกขุ อานุเนญโย โหติ ปานุเนญโย ทกฺขิเนญโย อณฺชติกรณฺเญ
อนฺคุตฺรํ ปุณฺณกฺขะตฺตํ โถกสฺสํสาติ ฯ

ราชวคฺโค จคฺคฺโค ฯ

คตฺตํทฺทานํ

จกฺกานนฺตคฺคณา ราชานํ ยสฺสํ ทิสํ เทว จ ปตฺตนา
อปฺปํ สํปติ ภาตฺตาทา อกฺขโม โสตเวณํ^๑ จาติ ฯ

ติกณฺทกัฏฺโถ ปญฺจโม

[๑๔๓] ปญฺจิมะ ภิกขเว ปุคฺคตา สมนฺโต สํวิชฺชมานา โถกสฺมํ
กตเม ปญฺจ ทตฺวา อวชานาติ สํวาเสณ อวชานาติ อาทะยุมฺโข
โหติ โถโฬ โหติ มนฺโท โมมฺโห โหติ ฯ กถญฺจ ภิกขเว
ปุคฺคโต ทตฺวา อวชานาติ อิทฺถ ภิกขเว ปุคฺคโต ปุคฺคตสฺสํ เทติ
จิวฺรบีณฺณกปาทเสณาสํนคิตานปฺปจฺยเภสฺสชฺชปริกฺขารํ คตฺตํ เอวํ โหติ
อหํ เทมิ อยํ ปฏิกุคฺคณฺหาตฺตํ ตเมณํ ทตฺวา อวชานาติ เอวํ
โห ภิกขเว ปุคฺคโต ทตฺวา อวชานาติ ฯ กถญฺจ ภิกขเว ปุคฺคโต
สํวาเสณ อวชานาติ อิทฺถ ภิกขเว ปุคฺคโต ปุคฺคตเณ สํทฺธํ สํวสฺติ
เทว วา ตัณฺนิ วา วสฺสํสาณิ ตเมณํ สํวาเสณ อวชานาติ เอวํ โห
ภิกขเว ปุคฺคโต สํวาเสณ อวชานาติ ฯ กถญฺจ ภิกขเว ปุคฺคโต

อาเทยฺยมุโห โหติ อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต ปรสฺส วณฺณเณ
 วา อวณฺณเณ วา ภาสึยมาเน ตํ ชีปฺปญฺญเณว อธิมุจฺจิตํ^๑ โหติ เอวํ
 โห ภิกฺขเว ปุคฺคโต อาเทยฺยมุโห โหติ ๑ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต
 โถโฬ โหติ อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต อิตฺตฺรตฺถุโห โหติ
 อิตฺตฺรภคฺติ อิตฺตฺรเปโม อิตฺตฺรปสาโท เอวํ โห ภิกฺขเว ปุคฺคโต
 โถโฬ โหติ ๑ กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโต มนุโห โมมุโห โหติ อธิ
 ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต กุสฺสตาคุสฺสเถ ฐมฺเม น ชานาติ สํวชฺชาน-
 วชฺเช ฐมฺเม น ชานาติ ธีนฺปนฺนํเต ฐมฺเม น ชานาติ กณฺหสฺสกุ-
 สฺสปฺปฏิกาคเ ฐมฺเม น ชานาติ เอวํ โห ภิกฺขเว ปุคฺคโต มนุโห
 โมมุโห โหติ ๑ อิมเ โห ภิกฺขเว ปณฺจ ปุคฺคตา สมนฺโต สํวิชฺชमानา
 โถกสฺมิมฺนฺติ ๑

[๑๔๒] ปณฺจิมเ ภิกฺขเว ปุคฺคตา สมนฺโต สํวิชฺชमानา โถกสฺมิมฺ
 กถเม ปณฺจ อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต อารภติ จ วิปฺปฏิสาริ
 จ โหติ ตญฺจ เจโตวิมฺมุตฺติ ปณฺณาวิมฺมุตฺติ ยถาภูตํ นนฺตฺตชานาติ
 ยตฺถตฺถสฺส เต อปฺปนฺนนา ปาปกา อกฺขตา ฐมฺมา อปริเสสสา นินฺนุชฺฌนฺติ
 อธิ ปณฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต อารภติ น วิปฺปฏิสาริ โหติ
 ตญฺจ เจโตวิมฺมุตฺติ ปณฺณาวิมฺมุตฺติ ยถาภูตํ นนฺตฺตชานาติ ยตฺถตฺถสฺส
 เต อปฺปนฺนนา ปาปกา อกฺขตา ฐมฺมา อปริเสสสา นินฺนุชฺฌนฺติ อธิ
 ปณฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโต น อารภติ วิปฺปฏิสาริ โหติ ตญฺจ

[illegible]

มายสฺมา อมฺนา ปญฺจเมน ปุคฺคเตน สฺมสฺโม ภวิสฺสํคํคํ ๑ ตตฺร
 ภิกฺขเว ยฺวายํ ปุคฺคโต น อารภติ วิปฺปฏฺฐิสารี โหติ ตณฺจ เจโต-
 วิมุตฺตํ ปณฺณาวิมุตฺตํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ยตฺถตฺถสฺส เต อูปฺปนฺนา
 ปาปกา อกฺขลตา ฆมฺมา อปริเสสํ นิสฺสํสนฺติ โส เอวมสฺส วจฺนีโย
 อายสฺมโต โห อารภชา อาสวํ น สํวิขฺชนฺติ วิปฺปฏฺฐิสารชา อาสวํ
 ปวทฺทมนฺติ สํชฺชวตฺตายสฺมา วิปฺปฏฺฐิสารเช อาสวํ ปฏฺฐิวิโนทตฺวา
 จิตฺตํ ปณฺณณฺจ ภาเวตุ เอวมายสฺมา อมฺนา ปญฺจเมน ปุคฺคเตน
 สฺมสฺโม ภวิสฺสํคํคํ ๑ ตตฺร ภิกฺขเว ยฺวายํ ปุคฺคโต น อารภติ น
 วิปฺปฏฺฐิสารี โหติ ตณฺจ เจโตวิมุตฺตํ ปณฺณาวิมุตฺตํ ยถาภูตํ นปฺปชานา-
 ติ ยตฺถตฺถสฺส เต อูปฺปนฺนา ปาปกา อกฺขลตา ฆมฺมา อปริเสสํ
 นิสฺสํสนฺติ โส เอวมสฺส วจฺนีโย อายสฺมโต โห อารภชา อาสวํ
 น สํวิขฺชนฺติ วิปฺปฏฺฐิสารชา อาสวํ นปฺปวทฺทมนฺติ สํชฺชวตฺตายสฺมา
 จิตฺตํ ปณฺณณฺจ ภาเวตุ เอวมายสฺมา อมฺนา ปญฺจเมน ปุคฺคเตน
 สฺมสฺโม ภวิสฺสํคํคํ ๑ อิติ โห ภิกฺขเว อิมํ จตฺตวโร ปุคฺคตา
 อมฺนา ปญฺจเมน ปุคฺคเตน เอวํ โยวทฺธิยมานา เอวํ อนุสํถึยมานา
 อนุปฺพุเพน อาสวานํ ฆยํ ปาปฺพนฺตํคํ ๑

[๑๔๓] เขถิ สํมยํ ภควา เวสํถิยํ วิหริติ มหาวเน ญฺญาตาร-
 สํถายํ ๑ อถ โห ภควา ปุพฺพพฺพนฺตํมยํ นิเวสํตฺวา ปตฺตคจฺจวราทาย
 เวธํถิ ปิณฺฑาทาย ปาวิสิ ๑ เตน โห ปน สํมยฺเนน ปณฺจมตฺตานํ
 ติจฺฉนฺตํตํ สํวณฺทเท เจตฺติเย สํนฺนิตฺตินานํ สํนฺนิปตฺติตานํ อยมนฺตฺรา

กถา อุตฺตปาติ ปณฺจกนิ รตนานํ ปาตุภาโว ทุตฺตโก โลกสุมํ
 กตเมสํ ปณฺจกนิ หตฺถิรตนสัจจ ปาตุภาโว ทุตฺตโก โลกสุมํ อสฺส-
 รตนสัจจ ปาตุภาโว ทุตฺตโก โลกสุมํ มณฺนิรตนสัจจ ปาตุภาโว ทุตฺตโก
 โลกสุมํ อิตฺถิรตนสัจจ ปาตุภาโว ทุตฺตโก โลกสุมํ คหปติรตนสัจจ
 ปาตุภาโว ทุตฺตโก โลกสุมํ อิมํ ปณฺจกนิ รตนานํ ปาตุภาโว
 ทุตฺตโก โลกสุมินฺติ ฯ อถ โข เต ติจฺจนวํ มคฺเค ปุริสํ เปสฺสํ ยทา
 คุวํ อมฺโห ปุริสํ ปสฺสเสยฺยาสี ภคฺคณฺฑํ อากฺขณฺฑํ อถ อมฺหากํ
 อาริเยยฺยาสีติ ฯ อตฺถสฺมา โข โส ปุริสํ ภคฺคณฺฑํ ทูรโถว อากฺข-
 ณฺฑํ ทิสฺสวาน เยน เต ติจฺจนวํ เตนฺอุปสงฺกมิมิ อุปสงฺกมิตฺวา
 เต ติจฺจนวํ เขตฺตโวจ อมฺ โส ภคฺวา อากฺขณฺฑิ อรหํ สมนฺมาสม-
 พุทฺโธ ยสฺสํทานิ กาสํ มนฺเวณณฺทิตฺติ ฯ อถ โข เต ติจฺจนวํ เยน
 ภคฺวา เตนฺอุปสงฺกมิมิสฺส อุปสงฺกมิตฺวา ภคฺคณฺฑํ อภิวาเทตฺวา เขก-
 มนฺเต อฏฺฐังสํ เขกมนฺฑํ จิตฺวา โข เต ติจฺจนวํ ภคฺคณฺฑํ เขตฺตโวจ
 สํว รณฺเต ภคฺวา เยน สํวณฺฑํ เจตฺยํ เตนฺอุปสงฺกมมฺหิ อนุกมฺปิ
 อุปาทายาติ ฯ อภิวาเสสํ ภคฺวา คุณฺเฑภาเวน อถ โข ภคฺวา เยน
 สํวณฺฑํ เจตฺยํ เตนฺอุปสงฺกมิมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณคฺเค อาสเน
 นิสฺสํทิตฺติ นิสฺสํชฺช โข ภคฺวา เต ติจฺจนวํ เขตฺตโวจ กายนฺคฺค ติจฺจนวํ
 เขตฺตริ กถาย สมนฺนิสฺสินฺนา กา จ ปน โว ขนฺตฺรา กถา วิป-
 กถาติ ฯ อถ ภาวเต อมฺหากํ สมนฺนิสฺสินฺนานํ สมนฺนิปคิตานํ อมฺมณฺตฺรา
 กถา อุตฺตปาติ ปณฺจกนิ รตนานํ ปาตุภาโว ทุตฺตโก โลกสุมํ กต-

เมสํ ปณฺจณฺํ หตฺถิรตนฺตํ ปาตุภาโว ทฺตฺตโก โลกสฺมึ ฌตฺต-
 รัตนฺตํ ... มณิรัตนฺตํ ... อิตฺถิรัตนฺตํ ... คหปติรัตนฺตํ ปาตุภาโว
 ทฺตฺตโก โลกสฺมึ อิมสํ ปณฺจณฺํ รัตนํ ปาตุภาโว ทฺตฺตโก โลกสฺ-
 มินฺติ ๑ กามาริสมุตฺตานํ วต โว^๑ ติจฺฉวี^๒ กามณฺเฑว ขารพฺภ
 อนฺตรธา กถา อุตฺปาที ปณฺจณฺํ ติจฺฉวี รัตนํ ปาตุภาโว ทฺตฺตโก
 โลกสฺมึ กตเมสํ ปณฺจณฺํ ตถาคตฺตํ อรหิตํ สํมาสํมฺพุทฺธสฺส
 ปาตุภาโว ทฺตฺตโก โลกสฺมึ ตถาคตฺตํ ปเวทิตฺตํ ฌมฺมวินยฺสฺส เทสิทา
 ปุคฺคโต ทฺตฺตโก โลกสฺมึ ตถาคตฺตํ ปเวทิตฺตํ ฌมฺมวินยฺสฺส (๓) วิญ-
 ญาตา ปุคฺคโต ทฺตฺตโก โลกสฺมึ ตถาคตฺตํ ปเวทิตฺตํ ฌมฺมวินยฺสฺส
 เทสิตฺตํ วิญญาตา ฌมฺมานุฌมฺมปฺปฏิปฺปโน ปุคฺคโต ทฺตฺตโก โลกสฺมึ
 กตณฺณกตเวทํ ปุคฺคโต ทฺตฺตโก โลกสฺมึ อิมสํ ๒ ติจฺฉวี ปณฺจณฺํ
 รัตนํ ปาตุภาโว ทฺตฺตโก โลกสฺมินฺติ ๑

[๑๔๕] เอกํ สํมํ ภควา สํเกเต วิหริตีติ กณฺณกทิกเน ๑
 ตฺว ๒ ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภิกฺขโวตี ๑ ภทฺตเตตี เต ภิกฺขุ
 ภควโต ปจฺจสฺสํ ๑ ภควา เขตฺทโวจํ สํชฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 กาเถน กาสํ อปฺปฏิกฺกุเต ปฏิกฺกุตฺตณฺเฑ วิหเรยฺย สํชฺ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ กาเถน กาสํ ปฏิกฺกุเต อปฺปฏิกฺกุตฺตณฺเฑ วิหเรยฺย สํชฺ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ กาเถน กาสํ อปฺปฏิกฺกุเต ๑ ปฏิกฺกุเต ๑ ปฏิกฺกุตฺตณฺเฑ วิห-
 เรยฺย สํชฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเถน กาสํ ปฏิกฺกุเต ๑ อปฺปฏิกฺกุเต

๑. บ. ไข. ๑ พ. โก. ๑ ๒ บ. พ. ลิจฉวี ๑ ๓ บ. พ. เขตฺตณฺณเต เทสิตฺตสวตี อตฺถิ ๑

។ ឧប្បវិទូកុត្តន្តណ្ណំ វិហរេម្ម ឥន្ទ វិកុខវេ វិកុខុ កាតេន កាតំ
 ឧប្បវិទូកុត្តណ្ណុ ឧប្បវិទូកុត្តណ្ណុ គតុរាមំ ឧភិនិវឌ្ឍេតុវា ឧបេក្ខតោ វិហ-
 រេម្ម ឥតិ ឥម្មបធានោ ។ កិល្យា^១ វិកុខវេ វិកុខុ ឧត្ថុលាសំ ឧប្បវិទុ
 ឧប្បវិទូកុតេ ឧប្បវិទូកុត្តន្តណ្ណំ វិហរេម្ម មា មេ វន្តន័យេតុ ធម្មមេតុ
 វាគិ ឧត្ថបាតីតិ ឱតំ ខៃ វិកុខវេ វិកុខុ ឧត្ថុលាសំ ឧប្បវិទុ ឧប្ប-
 វិទូកុតេ ឧប្បវិទូកុត្តន្តណ្ណំ វិហរេម្ម ។ កិល្យា^១ វិកុខវេ វិកុខុ ឧត្ថុលាសំ
 ឧប្បវិទុ ឧប្បវិទូកុតេ ឧប្បវិទូកុត្តន្តណ្ណំ វិហរេម្ម មា មេ តោត្ថន័យេតុ
 ធម្មមេតុ តោត្ថ ឧត្ថបាតីតិ ឱតំ ខៃ វិកុខវេ វិកុខុ ឧត្ថុលាសំ ឧប្បវិទុ
 ឧប្បវិទូកុតេ ឧប្បវិទូកុត្តន្តណ្ណំ វិហរេម្ម ។ កិល្យា^១ វិកុខវេ វិកុខុ ឧត្ថុលាសំ
 ឧប្បវិទុ ឧប្បវិទូកុតេ ។ ឧប្បវិទូកុតេ ។ ឧប្បវិទូកុត្តន្តណ្ណំ វិហរេម្ម មា
 មេ វន្តន័យេតុ ធម្មមេតុ វាគិ ឧត្ថបាតិ មា មេ តោត្ថន័យេតុ ធម្មមេតុ
 តោត្ថ ឧត្ថបាតីតិ ឱតំ ខៃ វិកុខវេ វិកុខុ ឧត្ថុលាសំ ឧប្បវិទុ ឧប្ប-
 វិទូកុតេ ។ ឧប្បវិទូកុតេ ។ ឧប្បវិទូកុត្តន្តណ្ណំ វិហរេម្ម ។ កិល្យា^១ វិកុខវេ
 វិកុខុ ឧត្ថុលាសំ ឧប្បវិទុ ឧប្បវិទូកុតេ ។ ឧប្បវិទូកុតេ ។ ឧប្បវិទូកុត្តន្តណ្ណំ
 វិហរេម្ម មា មេ តោត្ថន័យេតុ ធម្មមេតុ តោត្ថ ឧត្ថបាតិ មា មេ
 វន្តន័យេតុ ធម្មមេតុ វាគិ ឧត្ថបាតីតិ ឱតំ ខៃ វិកុខវេ វិកុខុ ឧត្ថុលាសំ
 ឧប្បវិទុ ឧប្បវិទូកុតេ ។ ឧប្បវិទូកុតេ ។ ឧប្បវិទូកុត្តន្តណ្ណំ វិហរេម្ម ។
 កិល្យា^១ វិកុខវេ វិកុខុ ឧត្ថុលាសំ ឧប្បវិទុ ឧប្បវិទូកុត្តណ្ណុ ឧប្បវិទូកុត្តណ្ណុ
 គតុរាមំ ឧភិនិវឌ្ឍេតុវា ឧបេក្ខតោ វិហរេម្ម ឥតិ ឥម្មបធានោ មា

เม ภวฺจนิ กตฺถจิ ภิณฺจนิ^๑ รัชฺนีเยสฺ ฐมฺเมสฺ วาโค อุตฺปาติ มา
 เม ภวฺจนิ กตฺถจิ ภิณฺจนิ^๑ โทสฺนีเยสฺ ฐมฺเมสฺ ไทโส อุตฺปาติ มา
 เม ภวฺจนิ กตฺถจิ ภิณฺจนิ^๑ โมหฺนีเยสฺ ฐมฺเมสฺ โมโห อุตฺปาติ
 อิทํ ไช ภิกฺขเว ภิกฺขุ อตฺถวสฺ ปฏิจฺจ อปฺปฏิกฺกตฺตญฺจ ปฏิกฺกตฺตญฺจ
 ตทฺถยํ อภินิเวชฺเซตฺวา อูปะกฺขโก วิหเรยฺย สโต สมนุชาไนติ ๑

[๑๔๕] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนุชาโคติ ยถาภํ นิภฺชิตฺโต
 เหวํ นิริเย กตฺเมหิ ปณฺจหิ ปาณาติปาตํ โหติ อทินฺนาทายํ
 โหติ กาเมสฺ มิจฺฉาจารํ โหติ มุสํสาทาํ โหติ สฺราเมรยมฺมชฺช-
 ปมาทญฺจายํ โหติ อิมหิ ไช ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนุชาโคติ
 ยถาภํ นิภฺชิตฺโต เหวํ นิริเย ๑ ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนุชาโคติ
 ยถาภํ นิภฺชิตฺโต เหวํ สคฺเค กตฺเมหิ ปณฺจหิ ปาณาติปาตา
 ปฏฺวิโรโต โหติ อทินฺนาทานา ปฏฺวิโรโต โหติ กาเมสฺ มิจฺฉาจารา
 ปฏฺวิโรโต โหติ มุสํสาทา ปฏฺวิโรโต โหติ สฺราเมรยมฺมชฺชปมาทญฺจนา
 ปฏฺวิโรโต โหติ อิมหิ ไช ภิกฺขเว ปณฺจหิ ฐมฺเมหิ สมนุชาโคติ
 ยถาภํ นิภฺชิตฺโต เหวํ สคฺเคติ ๑

[๑๔๖] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนุชาโคติ ภิกฺขุ มิตฺโต น
 เสวิตพฺโพ กตฺเมหิ ปณฺจหิ กมฺมมฺมํ กาวเรติ อชฺชิกรณํ อาทียติ
 ปาโมกฺเชสฺ ภิกฺขุสฺ ปฏฺวิโรโต โหติ ทังฆาวิกํ ขวตฺถานาจาริกํ อนุ-
 ยตุโค วิหริติ น ปฏฺวิโรโต โหติ กาเถน กาทํ ฐมฺมียา กถาย

๑๘๒ สุตตตบฏีฏเก อังคุตตรนิกายสุต ปณฺจกนิปาโต [๑๔๗]

สํวทสฺสํเสํคํ สํมาทเปคํ สํมุเตเชคํ สํบพหํเสคํ อิมเหิ โช ภิกฺขเว
ปณฺจहि ฐมฺเมहि สํมาเนกโต ภิกฺขุ มิตฺโต น เสวิตพฺโพ ๑ ปณฺจहि
ภิกฺขเว ฐมฺเมहि สํมาเนกโต ภิกฺขุ มิตฺโต เสวิตพฺโพ กตเมहि
ปณฺจहि น กมฺมเหตุํ กาเรติ น อธิกรณํ อาทียติ น ปาโมกฺขเหตุํ
ภิกฺขุสฺส ปฏฺวิวิรุทฺโธ โหติ น ทํชาเรกํ อวตฺตทานาเรกํ อนฺนุยุตฺโต
วิหเรติ ปฏฺวิโต โหติ กาเถน กาลํ ฐมฺมียา กถาฯ สํวทสฺสํเสํคํ
สํมาทเปคํ สํมุเตเชคํ สํบพหํเสคํ อิมเหิ โช ภิกฺขเว ปณฺจहि
ฐมฺเมहि สํมาเนกโต ภิกฺขุ มิตฺโต เสวิตพฺโพติ ๑

[๑๔๘] ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว อสํปฺปรีตทานานิ กตมานิ ปณฺจ
อสงฺกจฺจํ เทติ อจิตฺติํ กตฺวา เทติ อสงฺกถา เทติ อปฺปวิจฺจํ^๑
เทติ อนาคมนทฺธิจฺจโก เทติ อิมานิ โช ภิกฺขเว ปณฺจ อสํปฺปรีต-
ทานานิ ๑ ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว สํปฺปรีตทานานิ กตมานิ ปณฺจ สกฺ-
กจฺจํ เทติ จิตฺติํ กตฺวา เทติ สกฺกถา เทติ อนปฺปวิจฺจํ^๒ เทติ
อาคมนทฺธิจฺจโก เทติ อิมานิ โช ภิกฺขเว ปณฺจ สํปฺปรีตทานา-
นํติ ๑

[๑๔๙] ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว สํปฺปรีตทานานิ กตมานิ ปณฺจ
สํทฺธาย ทานํ เทติ สกฺกจฺจํ ทานํ เทติ กาเถน ทานํ เทติ
อนฺนุคฺคหิตจฺจโก ทานํ เทติ อตฺตทานญฺจ ปรรณฺจ อนฺนุปรหฺจ ทานํ
เทติ ๑ สํทฺธาย โช ปณฺ ภิกฺขเว ทานํ ทตฺวา ยตฺถ ยตฺถ คตฺถ

๑. อ. พ. อปฺปวิทฺธ ๑ ๒. อ. พ. อนปฺปวิทฺธ ๑

ทานํสํ วิปาโก นิพฺพตฺตติ อจฺจโม จ โหติ มหทฺธโน มหาโกโค
 อภิรุโป จ โหติ ทสฺสํนีโย ปาสาทิโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตฺยา
 สมนฺนาทโต ๑ สกฺกจฺจํ โห ปน ภิกฺขเว ทานํ ทตฺวา ยตฺถ ยตฺถ
 ตสฺส ทานํสํ วิปาโก นิพฺพตฺตติ อจฺจโม จ โหติ มหทฺธโน
 มหาโกโค เย บิํสฺส เต โหติ ปุคฺคาติ วา ทวารติ วา ทาสฺมาติ
 วา เปสฺสาติ วา กมฺมกฺราติ วา เตมี สํสํสํสํสํสํสํสํสํสํสํ
 อณฺวจฺจิตฺตํ อปฺปจฺเจเนติ ๑ กาเถน โห ปน ภิกฺขเว ทานํ ทตฺวา
 ยตฺถ ยตฺถ ตสฺส ทานํสํ วิปาโก นิพฺพตฺตติ อจฺจโม จ โหติ
 มหทฺธโน มหาโกโค กาลาคตา จสฺสํ อตฺถา ปริปุรา โหนติ ๑
 อนฺนคฺคหิตจฺจิตฺโต โห ปน ภิกฺขเว ทานํ ทตฺวา ยตฺถ ยตฺถ ตสฺส
 ทานํสํ วิปาโก นิพฺพตฺตติ อจฺจโม จ โหติ มหทฺธโน มหาโกโค
 อพฺพาเรสุ จ ปญฺจสุ กามคฺคเณสุ โภคาย จิตฺตํ นมตี ๑ อตฺตานญฺจ
 ปรรณจ อนฺนปฺพหจฺจ โห ปน ภิกฺขเว ทานํ ทตฺวา ยตฺถ ยตฺถ ตสฺส
 ทานํสํ วิปาโก นิพฺพตฺตติ อจฺจโม จ โหติ มหทฺธโน มหา-
 โกโค น จสฺสํ กุโตนฺจิ โภคานํ อปฺปมาโต อากจฺฉติ อคฺคิโต
 วา อุกกโต วา ราชโต วา จีวรโต วา ขปฺปียโต วา ทายาทโต
 วา ๑ อิมานิ โห ภิกฺขเว ปญฺจ สํปฺปฺริสฺสทานานํตี ๑

[๑๔๘] ปญฺจโม ภิกฺขเว ธมฺมา สํยวิมฺมุตฺตสฺส ภิกฺขุโน ปริ-
 หานาย สํวตฺตุนตี กตเม ปญฺจ กมฺมารามตา ภสฺสํรามตา นิทฺทา-

๑๘๕ สัตตตณฺเห ปญฺญกนิปาโต [๑๕๐

รามตา สํคณิการามตา ยถาวิมุตฺตํ จิตฺตํ น ปจฺจุเวกฺขติ อิมเ ไช
ภิกฺขเว ปญฺจ ชมฺมา สํยวิมุตฺตสฺส ภิกฺขุโน ปรีหานาย สํวตฺตณฺติ ฯ
ปญฺจิมเ ภิกฺขเว ชมฺมา สํยวิมุตฺตสฺส ภิกฺขุโน อปรีหานาย สํวตฺ-
ตณฺติ กตเม ปญฺจ น กมฺมารามตา น ภสฺสํรามตา น นิทฺทหา-
รามตา น สํคณิการามตา ยถาวิมุตฺตํ จิตฺตํ ปจฺจุเวกฺขติ อิมเ ไช
ภิกฺขเว ปญฺจ ชมฺมา สํยวิมุตฺตสฺส ภิกฺขุโน อปรีหานาย สํวตฺตณฺตํ ๑

[๑๕๐] ปญฺจิมเ ภิกฺขเว ชมฺมา สํยวิมุตฺตสฺส ภิกฺขุโน ปรี-
หานาย สํวตฺตณฺติ กตเม ปญฺจ กมฺมารามตา ภสฺสํรามตา
นิทฺทหารามตา อิมฺหุริเยสฺส อคฺคตฺตทวารตา โภชเน มตฺตตณฺณคา อิมเ
ไช ภิกฺขเว ปญฺจ ชมฺมา สํยวิมุตฺตสฺส ภิกฺขุโน ปรีหานาย สํวตฺ-
ตณฺติ ๑ ปญฺจิมเ ภิกฺขเว ชมฺมา สํยวิมุตฺตสฺส ภิกฺขุโน อปรีหานาย
สํวตฺตณฺติ กตเม ปญฺจ น กมฺมารามตา น ภสฺสํรามตา น
นิทฺทหารามตา อิมฺหุริเยสฺส คฺคตฺตทวารตา โภชเน มตฺตตณฺณคา อิมเ
ไช ภิกฺขเว ปญฺจ ชมฺมา สํยวิมุตฺตสฺส ภิกฺขุโน อปรีหานาย สํวตฺ-
ตณฺตํ ๑

ติกฺกณทกัฏฺโถ ปญฺจโม ๑

ตสฺสํสํททานํ

ทศฺวา อวชานาติ อารภติ จ สํวณฺทตฺติกฺกณทกัฏฺโถนิรเยเน จ
มิตฺโต อสํปฺปรีสํสํปฺปรีเสน สํยวิมุตฺตํ อปเร เทวติ ๑
ตติโย ปณฺณาสโก สํมคฺโค ๑

จตุตถปณฺนาสโก สทฺธมฺมวคฺโค ปจฺจิม

[๑๕๑] ปญฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาทโค สฺสนฺนโคปิ สทฺ-
 ชมฺมํ อภพฺโพ นิยามํ โยกฺกมิตฺํ กุสฺสเถสฺส ชมฺเมสฺส สฺมมตฺตํ กตฺเมหิ
 ปญฺจหิ กถํ ปริโภทฺติ กถิกํ ปริโภทฺติ อตฺตทานํ ปริโภทฺติ อวิภวฺจฺจุต-
 จิตฺโต ชมฺมํ สฺสนฺนาทํ อเนกคฺคจิตฺโต โยนิโส (๑) มนสฺสโรทฺติ
 อิมฺเมหิ โช ภิกฺขเว ปญฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาทโค สฺสนฺนโคปิ สทฺชมฺมํ
 อภพฺโพ นิยามํ โยกฺกมิตฺํ กุสฺสเถสฺส ชมฺเมสฺส สฺมมตฺตํ ฯ ปญฺจหิ
 ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาทโค สฺสนฺนโค สทฺชมฺมํ ภพฺโพ นิยามํ โยกฺกมิตฺํ
 กุสฺสเถสฺส ชมฺเมสฺส สฺมมตฺตํ กตฺเมหิ ปญฺจหิ น กถํ ปริโภทฺติ
 น กถิกํ ปริโภทฺติ น อตฺตทานํ ปริโภทฺติ อวิภวฺจฺจุตจิตฺโต ชมฺมํ
 สฺสนฺนาทํ เอกคฺคจิตฺโต โยนิโส (๑) มนสฺสโรทฺติ อิมฺเมหิ โช ภิกฺขเว
 ปญฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาทโคสฺสนฺนโค สทฺชมฺมํ ภพฺโพ นิยามํ โยกฺกมิตฺํ
 กุสฺสเถสฺส ชมฺเมสฺส สฺมมตฺตํ ฯ

[๑๕๒] ปญฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาทโค สฺสนฺนโคปิ สทฺ-
 ชมฺมํ อภพฺโพ นิยามํ โยกฺกมิตฺํ กุสฺสเถสฺส ชมฺเมสฺส สฺมมตฺตํ กตฺเมหิ
 ปญฺจหิ กถํ ปริโภทฺติ กถิกํ ปริโภทฺติ อตฺตทานํ ปริโภทฺติ ทฺวป-
 ปญฺญโย โหติ ชโฟ เอพฺมุโห อนนฺตฺวาเต อนนฺตฺวาตมานํ โหติ อิมฺเมหิ

โฆ ภิกฺขเว ปญฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต สฺสฺสนฺโตปิ สํทชฺมมํ อภพฺโพ
 นิยามํ โยกฺกมิตฺตํ กุสฺสเถสฺส ชมฺเมสฺส สมนฺมตฺตํ ฯ ปญฺจหิ ภิกฺขเว
 ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต สฺสฺสนฺโต สํทชฺมมํ ภพฺโพ นิยามํ โยกฺกมิตฺตํ กุสฺสเถสฺส
 ชมฺเมสฺส สมนฺมตฺตํ กตฺตเมหิ ปญฺจหิ น กถํ ปริโภติ น กถิํ
 ปริโภติ น อตฺตทานํ ปริโภติ ปญฺญวหา โหติ อชฺโฬ อเนพฺมุโค
 น อนนฺญาเต อนนฺญาตมานํ โหติ อิมเอหิ โฆ ภิกฺขเว ปญฺจหิ
 ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต สฺสฺสนฺโต สํทชฺมมํ ภพฺโพ นิยามํ โยกฺกมิตฺตํ กุสฺสเถสฺส
 ชมฺเมสฺส สมนฺมตฺตนฺติ ฯ

[๑๕๓] ปญฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต สฺสฺสนฺโตปิ สํท-
 ชฺมมํ อภพฺโพ นิยามํ โยกฺกมิตฺตํ กุสฺสเถสฺส ชมฺเมสฺส สมนฺมตฺตํ กตฺตเมหิ
 ปญฺจหิ มกฺกํ ชมฺมํ สฺสฺสนฺติ มกฺกปฺริยฺยจฺจิโต สอนุปรามภจิตฺโต^๑
 ชมฺมํ สฺสฺสนฺติ รนฺนุชฺชเวสฺสํ ชมฺมเทสฺสเก อานตฺตจฺจิโต โหติ อชฺฉาโต
 ทฺวปฺปญฺโฆ โหติ อชฺโฬ อเนพฺมุโค อนนฺญาเต อนนฺญาตมานํ โหติ
 อิมเอหิ โฆ ภิกฺขเว ปญฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต สฺสฺสนฺโตปิ สํทชฺมมํ
 อภพฺโพ นิยามํ โยกฺกมิตฺตํ กุสฺสเถสฺส ชมฺเมสฺส สมนฺมตฺตํ ฯ ปญฺจหิ ภิกฺขเว
 ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต สฺสฺสนฺโต สํทชฺมมํ ภพฺโพ นิยามํ โยกฺกมิตฺตํ กุสฺสเถสฺส
 ชมฺเมสฺส สมนฺมตฺตํ กตฺตเมหิ ปญฺจหิ อมกฺกํ ชมฺมํ สฺสฺสนฺติ นมกฺก-
 ปฺริยฺยจฺจิโต อนุปรามภจิตฺโต ชมฺมํ สฺสฺสนฺติ นรนฺนุชฺชเวสฺสํ ชมฺมเทสฺสเก
 อานตฺตจฺจิโต โหติ อชฺฉาโต ปญฺญวหา โหติ อชฺโฬ อเนพฺมุโค

๑. อ. พ. อปรามภจิตฺโต ฯ

น อนนฺตฺรชานาย อญฺญตฺตมาเน โหติ อิมฺเหติ โห ภิกฺขเว ปญฺจหิ
 มฺเมหิ สมนฺนาคโต สฺสณฺนโต สัทธมฺมํ ภพฺโพ นิยามํ โสภณมิตฺตํ กุสฺสเดสฺสํ
 มฺเมสฺส สมนฺนตฺตุนฺติ ฯ

[๑๕๔] ปญฺจิมฺเ ภิกฺขเว มฺมา สัทธมฺมสฺส สมนฺนํสํชย อนนฺตฺร
 ชานาย สํวตฺตุนฺติ กตเม ปญฺจ อึช ภิกฺขเว ภิกฺขุ น สกฺกจฺจํ
 มฺมํ สฺสณฺนํ น สกฺกจฺจํ มฺมํ ปริยาปฺนฺนํ น สกฺกจฺจํ มฺมํ
 ชาเวณฺติ น สกฺกจฺจํ ชตานํ มฺมานํ อคฺคํ อุปปริกฺขณฺติ น สกฺกจฺจํ
 อคฺคณฺมญฺยาย มฺมณฺมญฺยาย มฺมานุชฺชํ ปฏฺฐิยฺชณฺติ อิมฺเ โห
 ภิกฺขเว ปญฺจ มฺมา สัทธมฺมสฺส สมนฺนํสํชย อนนฺตฺรชานาย สํวตฺตุนฺติ ฯ
 ปญฺจิมฺเ ภิกฺขเว มฺมา สัทธมฺมสฺส จิตฺติยา อสมนฺนํสํชย อนนฺตฺรชานาย
 สํวตฺตุนฺติ กตเม ปญฺจ อึช ภิกฺขเว ภิกฺขุ สกฺกจฺจํ มฺมํ สฺสณฺนํ
 สกฺกจฺจํ มฺมํ ปริยาปฺนฺนํ สกฺกจฺจํ มฺมํ ชาเวณฺติ สกฺกจฺจํ
 ชตานํ มฺมานํ อคฺคํ อุปปริกฺขณฺติ สกฺกจฺจํ อคฺคณฺมญฺยาย มฺม-
 นญฺยาย มฺมานุชฺชํ ปฏฺฐิยฺชณฺติ อิมฺเ โห ภิกฺขเว ปญฺจ มฺมา
 สัทธมฺมสฺส จิตฺติยา อสมนฺนํสํชย อนนฺตฺรชานาย สํวตฺตุนฺตฺติ ฯ

[๑๕๕] ปญฺจิมฺเ ภิกฺขเว มฺมา สัทธมฺมสฺส สมนฺนํสํชย อนนฺตฺร-
 ชานาย สํวตฺตุนฺติ กตเม ปญฺจ อึช ภิกฺขเว ภิกฺขุ มฺมํ น
 ปริยาปฺนฺนํ สํวตฺตํ เคยฺยํ เวยฺยาकरणํ คาคํ อุตฺตารํ อิตฺติวตฺตํ ชาตํ
 อพฺภุตมฺมํ เวทตฺถํ อญฺ ภิกฺขเว ปจฺจิม มฺโม สัทธมฺมสฺส สมนฺนํสํชย
 อนนฺตฺรชานาย สํวตฺตติ ฯ ปุณฺ จปวํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยถาสํกํ ยถาปริยตฺตํ

ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยถาสຸຕຸຸ ຍຸຕາປຣິຍຕຸຕຸ ຫມຸມຸ ວິຕຸຕາເວນ ສຸຸຸຸຸຸ ກໂວນຸຕິ
 ອຍຸ່ ກິກຸຂເວ ຈຕຸຕຸໂຄ ຫມຸໂມ ສຸຸຸຸຸຸ ຈິຕິຍາ ອສຸໂມສາຍ ອນນຸ-
 ຕຣຸຮານາຍ ສຸ່ວຕຸຕິຕິ ॥ ປຸນ ຈປຣັ ກິກຸຂເວ ກິກຸຂ ຍຸຕາສຸຕຸ ຍຸຕາປຣິຍຕຸຕຸ
 ຫມຸມຸ ເຈຕສຳ ອນຸວິຕຸຕຸເກນຸຕິ ອນຸວິຈາເວນຸຕິ ມະເສຳນຸເປກຸຂຸຕິ ອຍຸ່
 ກິກຸຂເວ ປເບຈໂມ ຫມຸໂມ ສຸຸຸຸຸຸ ຈິຕິຍາ ອສຸໂມສາຍ ອນນຸຕຣຸຮາ-
 ນາຍ ສຸ່ວຕຸຕິຕິ ॥ ອີເມ ໂຂ ກິກຸຂເວ ປເບຈ ຫມຸມາ ສຸຸຸຸຸຸ ຈິຕິຍາ
 ອສຸໂມສາຍ ອນນຸຕຣຸຮານາຍ ສຸ່ວຕຸຕິຕິຕິຕິ ॥

[๓๕๖] ປເບຈິເມ ກິກຸຂເວ ຫມຸມາ ສຸຸຸຸຸຸ ສຸໂມສາຍ ອນນຸ-
 ຕຣຸຮານາຍ ສຸ່ວຕຸຕິຕິ ກຕເມ ປເບຈ ອີຮ ກິກຸຂເວ ກິກຸຂ ທຸຕຸຕິຕິຕິ
 ສຸຕຸຕິຕິຕິ ປຣິຍາປຸນຸຕິ ທຸນຸຕິຕິຕິຕິຕິ ປທຸພຸຍຸພຸຍເນຕິ ທຸນຸຕິຕິຕິຕິຕິ
 ກິກຸຂເວ ປທຸພຸຍຸພຸຍເນຕິ ອຕຸໂຄປິ ທຸນຸໂຍ ໂຫຕິ ອຍຸ່ ກິກຸຂເວ ປຈັມ
 ຫມຸໂມ ສຸຸຸຸຸຸ ສຸໂມສາຍ ອນນຸຕຣຸຮານາຍ ສຸ່ວຕຸຕິຕິ ॥ ປຸນ ຈປຣັ
 ກິກຸຂເວ ກິກຸຂ ທຸພຸພຈາ ໂໂນຕິ ໂໂວຈຸສຸຕຸກເນຕິ ຫມເມຕິ ສຸມນຸນາຄຕາ
 ອກຸຂມາ ອປທຸຕິຕິຕິຕິຕິຕິ ອນຸຕຳສຸນີ ອຍຸ່ ກິກຸຂເວ ທຸຕິໂຍ ຫມໂມ
 ສຸຸຸຸຸຸ ສຸໂມສາຍ ອນນຸຕຣຸຮານາຍ ສຸ່ວຕຸຕິຕິ ॥ ປຸນ ຈປຣັ ກິກຸຂເວ
 ເຍ ຕ ກິກຸຂ ພຸສຸສຸຕາ ອາຄຕາຄມາ ຫມຸມຮາ ວິນຍຮາ ມາຕິກາຮາ
 ຕ ເນ ສຸກຸຈຸຈຸ ສຸຕຸຕິຕິຕິ ປຣັ ວາເຈເຕຕິ ຕຸສຸ ອຈຸເຍນ ຕິນຸເມຸໂຄ
 ສຸຕຸຕິຕິຕິ ໂຫຕິ ອປປຣິຍຸຕິຕິຕິ ອຍຸ່ ກິກຸຂເວ ຕຕິໂຍ ຫມໂມ ສຸຸຸຸຸຸ
 ສຸໂມສາຍ ອນນຸຕຣຸຮານາຍ ສຸ່ວຕຸຕິຕິ ॥ ປຸນ ຈປຣັ ກິກຸຂເວ ເຄຣາ
 ກິກຸຂ ພາຸຣຸຕິຕິ ໂໂນຕິ ສຳຕິຕິ ໂອກຸກມເນ ປຸພຸພຸກມາ ປວິເວເ

๒๐๐ ลุ่มตุนตบึง ของคุตตุน นิกายลุ่ม ปณจกนิปาโต [๑๕๖]

นิภิตฺตตฺตฺรา น วิริยํ อารภณฺติ อปฺปตฺตตฺตํ ปตฺติยา อนนฺนิคตฺตํ
 อธิคฺคมา ยถํจฺจนิกตฺตํ สจฺจนิกิริยา ยถํ ปจฺจิมมา ชนตา ทิฏฺฐจฺจนคฺคํ
 อปฺปชฺชติ ตํปิ โหติ พาหุสฺสติกา ตํถตฺติกา โยกฺกมเน ปุพฺพพณฺดมา
 ปวิเวเก นิภิตฺตตฺตฺรา น วิริยํ อารภณฺติ อปฺปตฺตตฺตํ ปตฺติยา อนนฺนิ
 คตฺตํ อธิคฺคมา ยถํจฺจนิกตฺตํ สจฺจนิกิริยา ยถํ ภิกฺขเว จตฺตฺโต
 มฺโห สทฺธมฺมสฺส สมฺโหสํสา ยถํนฺตรชานาย สํวตฺตติ ฯ ปุณ จปรํ
 ภิกฺขเว สํโฆ ภินฺโน โหติ สํฆे โห ปน ภิกฺขเว ภินฺเน อญฺญ-
 มณฺณํ อฏฺโถสา จ โหณฺติ อญฺญมณฺณํ ปรีภาสา จ โหณฺติ อญฺญ-
 มณฺณํ ปรีกฺเขปา จ โหณฺติ อญฺญมณฺณํ ปรีจฺจสา จ โหณฺติ
 ตตฺถ อปฺปสํนฺนา เจว นปฺปสํทฺหนฺติ ปสํนฺนानนฺจ เอกจฺจจํ
 อญฺญตตฺตํ โหติ ยถํ ภิกฺขเว ปญฺจโม มฺโห สทฺธมฺมสฺส สมฺโหสํสา
 ยถํนฺตรชานาย สํวตฺตติ ฯ อิมे โห ภิกฺขเว ปญฺจ มฺมา สทฺธมฺมสฺส
 สมฺโหสํสา ยถํนฺตรชานาย สํวตฺตติ ฯ ปญฺจิมे ภิกฺขเว มฺมา สทฺธ-
 มฺมสฺส จิตฺติยา อสํโหสํสา ยถํนฺตรชานาย สํวตฺตติ กตเม ปญฺจ
 อิม ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํกฺคหิตํ สํกฺคทาณํ ปรียาปฺนเนติ สจฺจนิกิริยา
 ปทพฺพณฺชเนติ สจฺจนิกิริยา สจฺจนิกิริยา ปทพฺพณฺชณสฺส อตฺถโกมี สจฺจน
 โหติ ยถํ ภิกฺขเว ปจฺจิม มฺโห สทฺธมฺมสฺส จิตฺติยา อสํโหสํสา
 ยถํนฺตรชานาย สํวตฺตติ ฯ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สจฺจ โหณฺติ
 สจฺจจสฺสกรณฺนิ มฺเมหิ สจฺจจสฺสกรณฺนิ มา ปทกฺขิณคฺคาคาโณ อญฺจสํ
 ยถํ ภิกฺขเว ทฺติโย มฺโห สทฺธมฺมสฺส จิตฺติยา อสํโหสํสา ยถํนฺตร-

ธานาย สํวตฺตติ ๑ ปุณฺ จปรํ ภิกฺขเว เย เต ภิกฺขุ พหุสฺสตา อากตา-
 คมา ชมฺมชฺรา วินยชฺรา มาติกาชฺรา เต สทฺธจฺจุํ ปรํ วาเจนฺติ
 เตสํ อจฺจเยน น ฉินฺนมฺลโก สฺส
 ภิกฺขเว คติโย ชมฺโม สทฺธมฺมสฺสํ จิตฺติยา อสฺมฺโมสํยา อนนฺตรธานาย
 สํวตฺตติ ๑ ปุณฺ จปรํ ภิกฺขเว เถวา ภิกฺขุ น พาหุสฺสิกา โหนฺติ
 น สํถลิกา โยถกฺกมเน นิกฺขิตฺตชฺรฯ ปวิเวเก ปุพฺพหฺงคฺมา วิริยํ อารภาณฺติ
 อปฺปตฺตสฺสํ ปตฺติยา อนนฺตคตฺสํ อธิคฺมาย อสฺสจฺฉนิกตฺสํ สจฺฉ-
 นิทฺทียาย เตสํ ปจฺจิมฯ ชนตา ทิฏฺฐจํญฺคตฺติ อปฺปชฺชติ สํยํ โหติ
 น พาหุสฺสิกา น สํถลิกา โยถกฺกมเน นิกฺขิตฺตชฺรฯ ปวิเวเก ปุพฺพหฺงคฺมา
 วิริยํ อารภาณฺติ อปฺปตฺตสฺสํ ปตฺติยา อนนฺตคตฺสํ อธิคฺมาย อสฺสจฺฉนิกตฺสํ
 สจฺฉนิทฺทียาย อยํ ภิกฺขเว จตฺตโก ชมฺโม สทฺธมฺมสฺสํ จิตฺติยา อสฺมฺ-
 โมสํยา อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ ๑ ปุณฺ จปรํ ภิกฺขเว สํโฆ สํมคฺโค
 สํมโมทมาโน อวิวทมาโน เอกุทฺเทโส ผาสฺสุ^๑ วิหฺรติ สํฆे โห ปนฺ ภิกฺขเว
 สํมคฺเค น เจว อณฺณมณฺณํ อกฺโกสํฯ โหนฺติ น จ อณฺณมณฺณํ ปรี-
 ภาสํฯ โหนฺติ น จ อณฺณมณฺณํ ปรีทฺเชปฯ โหนฺติ น จ อณฺณมณฺณํ
 ปรีจฺจชฯ^๒ โหนฺติ คตฺถ อปฺปสํนฺนา เจว ปสฺสํนฺติ ปสํนฺนํนญจ
 ภิชฺชโยภาโว โหติ อยํ ภิกฺขเว ปญฺจโม ชมฺโม สทฺธมฺมสฺสํ จิตฺติยา อสฺมฺ-
 โมสํยา อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ ๑ อิมเ โห ภิกฺขเว ปญฺจ ชมฺมา
 สทฺธมฺมสฺสํ จิตฺติยา อสฺมฺโมสํยา อนนฺตรธานาย สํวตฺตตฺเตติ ๑

กถา ทุกฺกถา ๑ กถฺมา จ ภิกฺขเว มจฺฉนฺตํ^๑ จากถา ทุกฺกถา
 มจฺฉนฺ^๒ ภิกฺขเว จากถาถาย กจฺจมานาย อภิสฺสชฺชติ กุปฺปติ พฺยาปชฺชติ
 ปติคฺคยฺยติ โกปญฺจ โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ ปาตุกโรติ ตํ กิํ^๓
 เหตุ คณฺหิ โส ภิกฺขเว จากถฺมปทํ อตฺตนิ น สมนุสฺสํ^๔ น
 จ ตกฺกิ ตโตนิทานํ ปิฏฺติปามุชฺชํ ตถฺมา มจฺฉนฺตํ จากถา ทุกฺกถา ๑
 กถฺมา จ ภิกฺขเว ทุปฺปญฺจ^๕ ปญฺจกถา ทุกฺกถา ทุปฺปญฺ
 ภิกฺขเว ปญฺจกถาถาย กจฺจมานาย อภิสฺสชฺชติ กุปฺปติ พฺยาปชฺชติ ปติคฺคิ-
 ยฺยติ โกปญฺจ โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ ปาตุกโรติ ตํ กิํ^๖ เหตุ
 คณฺหิ โส ภิกฺขเว ปญฺจถฺมปทํ อตฺตนิ น สมนุสฺสํ^๗ น จ
 ตกฺกิ ตโตนิทานํ ปิฏฺติปามุชฺชํ ตถฺมา ทุปฺปญฺจ^๘ ปญฺจกถา
 ทุกฺกถา ๑ อิมสฺ^๙ โช ภิกฺขเว ปญฺจณฺ^{๑๐} ปุคฺคถา^{๑๑} กถา ทุกฺกถา ปุคฺค-
 ปุคฺคํ อปฺนิธาย ๑ ปญฺจณฺ^{๑๒} ภิกฺขเว ปุคฺคถา^{๑๓} กถา สุกฺกา ปุคฺค-
 ปุคฺคํ อปฺนิธาย กตเมสฺ^{๑๔} ปญฺจณฺ^{๑๕} สทฺธสฺ^{๑๖} ภิกฺขเว สทฺธากถา
 สุกฺกา สํวโต สํตถา สุกฺกา พหุสฺ^{๑๗} พหุสฺ^{๑๘} สุกฺกา
 จาควโต จากถา สุกฺกา ปญฺจวโต ปญฺจกถา สุกฺกา ๑ กถฺมา
 จ ภิกฺขเว สทฺธสฺ^{๑๙} สทฺธากถา สุกฺกา สทฺ^{๒๐} ภิกฺขเว สทฺธากถา
 กจฺจมานาย นภิสฺสชฺชติ น กุปฺปติ น พฺยาปชฺชติ น ปติคฺคยฺยติ น
 โกปญฺจ โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ ปาตุกโรติ ตํ กิํ^{๒๑} เหตุ คณฺหิ
 โส ภิกฺขเว สทฺธถฺมปทํ อตฺตนิ สมนุสฺสํ^{๒๒} ตกฺกิ จ ตโตนิทานํ

นินฺทามํ ปิตฺติปามฺมชฺชํ ตสฺมา ปณฺณวโต ปณฺณากถา สุกฺกา ฯ อิมํ
 ไช ภิกฺขเว ปณฺจายะนี ปุคฺคตานิ กถา สุกฺกา ปุคฺคเต ปุคฺคตํ
 อปฺปนิชายาติ ฯ

[๑๕๘] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ สํวชฺชํ
 โยกฺกนฺโต โหติ กตเมหิ ปณฺจหิ อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ อสฺสํสฺสํ
 โหติ ทุสฺสํสฺสํ โหติ อปฺปสฺสํสฺสํ โหติ กุสฺสํสฺสํ โหติ ทุปฺ-
 ปณฺโเบ โหติ อิมํ ไช ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต
 ภิกฺขุ สํวชฺชํ โยกฺกนฺโต โหติ ฯ ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนา-
 คโต ภิกฺขุ วิสํวโร โหติ กตเมหิ ปณฺจหิ อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 สทฺธํ โหติ สํธวา โหติ พหุสฺสํสฺสํ โหติ อารทฺธวิโร โหติ
 ปณฺณวา โหติ อิมํ ไช ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต
 ภิกฺขุ วิสํวโร โหติติ ฯ

[๑๕๙] เขกํ สมนํ ภควา โกสฺมปิยํ จิหฺรติ โฆสฺสิตารามะ ฯ
 เคน ไช ปน สมนฺเยน อายสฺมา อุกฺกามิ มหฺตียา คิหิปริสาเย ปริวฺโต
 ชมฺมํ เทเสนฺโต นิสิณฺโน โหติ ฯ อทฺทสา ไช อายสฺมา อานนฺโต
 อายสฺมาเนตฺ อุกฺกามิ มหฺตียา คิหิปริสาเย ปริวฺตํ ชมฺมํ เทเสนฺตํ
 นิสิณฺนํ ทิสฺวาน เยน ภควา เทเปสฺสํกมิ อฺปปสฺสํกมิทฺวา
 ภควาเนตฺ อภิวาเทตฺวา เขกมาเนตฺ นิสฺสํกมิ เขกมาเนตฺ นิสิณฺโน ไช
 อายสฺมา อานนฺโต ภควาเนตฺ เขตทโวจ อายสฺมา ภานฺเต อุกฺกามิ
 มหฺตียา คิหิปริสาเย ปริวฺโต ชมฺมํ เทเสนฺโต นิสิณฺโนติ ฯ น ไช

ធារាគតកុក្ខ តុតិយ

[១២១] បណ្ណិមេ ភិក្ខុវេ ធារាគប្បវិណ្ឌ យត្ថ ភិក្ខុវេ
 ឧប្បបន្ថោ ធារាគ ឥត្ថវេ ប្បវិណ្ឌត្ថវេ កត្ថេ បណ្ណ យត្ថ យត្ថ
 ភិក្ខុវេ បុគ្គតេ ធារាគ ឆាយេត មេត្ថា គត្ថំ បុគ្គតេ ភាវេ
 ត្ថវេ ខេវំ គត្ថំ បុគ្គតេ ធារាគ ប្បវិណ្ឌត្ថវេ យត្ថ ភិក្ខុវេ
 បុគ្គតេ ធារាគ ឆាយេត ករុណា គត្ថំ បុគ្គតេ ភាវេត្ថវេ ខេវំ
 គត្ថំ បុគ្គតេ ធារាគ ប្បវិណ្ឌត្ថវេ យត្ថ ភិក្ខុវេ បុគ្គតេ
 ធារាគ ឆាយេត ឧបេក្ខា គត្ថំ បុគ្គតេ ភាវេត្ថវេ ខេវំ គត្ថំ
 បុគ្គតេ ធារាគ ប្បវិណ្ឌត្ថវេ យត្ថ ភិក្ខុវេ បុគ្គតេ ធារាគ
 ឆាយេត ចត្ថិមន្តិកាវ គត្ថំ បុគ្គតេ ឧបាស្មិក្ខវេ ខេវំ គត្ថំ
 បុគ្គតេ ធារាគ ប្បវិណ្ឌត្ថវេ យត្ថ ភិក្ខុវេ បុគ្គតេ ធារាគ
 ឆាយេត កម្មត្ថត្ថកា គត្ថំ បុគ្គតេ ឧទិក្ខត្ថវេ កម្មត្ថត្ថក
 យមាស្មា កម្មត្ថាយាត កម្មត្ថយិ កម្មត្ថវេ កម្មត្ថវិណ្ឌ យ
 កម្ម ករិត្ថតិ កត្ថយាត វា បាបកំ វា គត្ថត្ថ តាយាត ករិត្ថតិ
 ខេវំ គត្ថំ បុគ្គតេ ធារាគ ប្បវិណ្ឌត្ថវេ ឱមេ ឱ ភិក្ខុវេ
 បណ្ណ ធារាគប្បវិណ្ឌ យត្ថ ភិក្ខុវេ ឧប្បបន្ថោ ធារាគ ឥត្ថវេ
 ប្បវិណ្ឌត្ថវេ ។

[១២២] គត្ថ ឱ យាស្មា ត្ថវិបុត្តិ ភិក្ខុ យាស្មេតិ
 ធារាគ ភិក្ខុវេ ។ ធារាគតិ ឱ គេ ភិក្ខុ យាស្មតិ ត្ថវិបុត្តត្ថ
 បុគ្គត្ថត្ថ ។ យាស្មា ត្ថវិបុត្តិ មេត្ថវា បណ្ណិមេ ធារាគ

[illegible]

๒๑๒ สุตตฺตบิฏเฐ อญฺจุตฺตนิภาຍສຸຕ໌ ປຣຸຈກນີປາໂຕ [໑໒໓

ຍາມີສຸຕ໌ ປຣິສຸທຸວຈິສມາຈາຣຕາ ສຳມີສຸຕ໌ ທສຸມີ ສ່ມເຍ ມນສິກາຕພຸພາ
ຍມຸມີ ໂສ ດກຕິ ກາເຕນ ກາຕ໌ ເຈຕ໌ໂສ ວິວຣ໌ ເຈຕ໌ໂສ ປສຳທ໌ ຕມ-
ປີສຸຕ໌ ທສຸມີ ສ່ມເຍ ມນສິກາຕພຸພ໌ ເວວ໌ ທສຸມີ ປຸຄຸເຕ ອາຊາໂຕ
ປຣິວິເນຕພຸໂພ ສ່ມນຸຕປາສຳທິກ໌ ອາວຸໂສ ປຸຄຸຄຕ໌ ອາຄມຸມ ຈິຕຸຕ໌ ປສ໌ທຕິ ។
ອິເມ ໂຂ ອາວຸໂສ ປຣຸຈ ອາຊາຕປຣິວິນຍາ ຍຕຸຕ ກິກຸຊ໌ໂນ ອຸປຸປນ໌ໂນ
ອາຊາໂຕ ສພຸໂສ ປຣິວິເນຕພຸໂຕຕິ ។

[໑໒໓] ຕຕຸຣ ໂຂ ອາຍສຸມາ ສຳຣິປຸຕໂຕ ກິກຸຊ໌ ອາມນຸເຕສິ
ເປ ។ ປຣຸຈກາວຸໂສ ຮມເມຫິ ສ່ມນຸນາຄໂຕ ກິກຸຊ໌ ອຕ໌ສຳກຈຸໂນ ສພຸຣຸມ-
ຈາຣິນ໌ ກຕເມຫິ ປຣຸຈກິ ອິຣາວຸໂສ ກິກຸຊ໌ ອຕຸຕນາ ຈ ສິຕສ່ມ-
ປນ໌ໂນ ໂຫຕິ ສິຕສ່ມປທາກຕາຍ ຈ ອາຄຕ໌ ປຣຸພ໌ ພຸຍາກຕຸຕາ ໂຫຕິ
ອຕຸຕນາ ຈ ສ່ມາຣິສ່ມປນ໌ໂນ ໂຫຕິ ສ່ມາຣິສ່ມປທາກຕາຍ ຈ ອາຄຕ໌ ປຣຸພ໌
ພຸຍາກຕຸຕາ ໂຫຕິ ອຕຸຕນາ ຈ ປຣຸພາສ່ມປນ໌ໂນ ໂຫຕິ ປຣຸພາສ່ມປ-
ທາກຕາຍ ຈ ອາຄຕ໌ ປຣຸພ໌ ພຸຍາກຕຸຕາ ໂຫຕິ ອຕຸຕນາ ຈ ວິມຸຕຕິສ່ມ-
ປນ໌ໂນ ໂຫຕິ ວິມຸຕຕິສ່ມປທາກຕາຍ ຈ ອາຄຕ໌ ປຣຸພ໌ ພຸຍາກຕຸຕາ ໂຫຕິ
ອຕຸຕນາ ຈ ວິມຸຕຕິພາຣ໌ທສຸສນສ່ມປນ໌ໂນ ໂຫຕິ ວິມຸຕຕິພາຣ໌ທສຸສນສ່ມປທາ-
ກຕາຍ ຈ ອາຄຕ໌ ປຣຸພ໌ ພຸຍາກຕຸຕາ ໂຫຕິ ອິເມຫິ ໂຂ ອາວຸໂສ
ປຣຸຈກິ ຮມເມຫິ ສ່ມນຸນາຄໂຕ ກິກຸຊ໌ ອຕ໌ສຳກຈຸໂນ ສພຸຣຸມຈາຣິນ໌ເຕຕິ ។

[໑໒໔] ຕຕຸຣ ໂຂ ອາຍສຸມາ ສຳຣິປຸຕໂຕ ກິກຸຊ໌ ອາມນຸເຕສິ
ເປ ។ ປຣຸຈກາວຸໂສ ຮມເມຫິ ສ່ມນຸນາຄໂຕ ກິກຸຊ໌ ອຕ໌ສຳກິໂວ ສພຸຣຸມ-
ຈາຣິນ໌ ກຕເມຫິ ປຣຸຈກິ ອິຣາວຸໂສ ກິກຸຊ໌ ອຕຸຕນາ ຈ ສິຕສ່ມປນ໌ໂນ

พญากริสฺสัติ อิจฺเจตํ กุสฺสํ โน เจ เม ปญฺหํ ปุญฺโง ธรรมเทว
พญากริสฺสัติ อหฺมสฺสํ ธรรมเทว พญากริสฺสํมิตฺติ ฯ

[๑๖๖] ตตฺร โห อายสฺมา สํวริปฺตุโต ภิกฺขุ อามนฺเตสึ ฯ ๑ ๒ ๓
 อิทฺถาสุโธ ภิกฺขุ สํสํมปฺนโน สํมาสิสํมปฺนโน ปณฺณาสํมปฺนโน สํญ-
 ญาเวทียิตฺติโรธํ สํมาปชฺเชยฺยมี วุฏฺฐเหยฺยมี อตุเถตํ จํานํ โน
 เจ ทิฏฺฐเจว รมฺเม อณฺณํ อารายฺเยยฺย อติกฺกมฺเมว กพฺพี การวหาร-
 ภาฏานํ เทวานํ สหฺพยุตํ อณฺณตฺร มโนมยํ กายํ อุปฺปนฺโน สํญญา-
 เวทียิตฺติโรธํ สํมาปชฺเชยฺยมี วุฏฺฐเหยฺยมี อตุเถตํ จํานนฺติ ฯ ๑ ๒ ๓
 วุตฺเต อายสฺมา อุทายิ อายสฺมนฺตํ สํวริปฺตุตํ เขตฺตวโจ อฏฺฐจํานํ
 โห เขตํ อากุโส สํวริปฺตุต อณฺวกาโส ยํ โส ภิกฺขุ อติ-
 กฺกมฺเมว กพฺพี การวหารภาฏานํ เทวานํ สหฺพยุตํ อณฺณตฺร มโนมยํ
 กายํ อุปฺปนฺโน สํญญาเวทียิตฺติโรธํ สํมาปชฺเชยฺยมี วุฏฺฐเหยฺยมี น-
 ตฺเถตํ จํานนฺติ ฯ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐
 สํวริปฺตุโต ภิกฺขุ อามนฺเตสึ อิทฺถาสุโธ ภิกฺขุ สํสํมปฺนโน สํมา-
 สํมปฺนโน ปณฺณาสํมปฺนโน สํญญาเวทียิตฺติโรธํ สํมาปชฺเชยฺยมี วุฏฺฐ-
 เหยยฺยมี อตุเถตํ จํานํ โน เจ ทิฏฺฐเจว รมฺเม อณฺณํ อาราย-
 เยยฺย อติกฺกมฺเมว กพฺพี การวหารภาฏานํ เทวานํ สหฺพยุตํ อณ-
 ณตฺร มโนมยํ กายํ อุปฺปนฺโน สํญญาเวทียิตฺติโรธํ สํมาปชฺเชยฺยมี
 วุฏฺฐเหยฺยมี อตุเถตํ จํานนฺติ ฯ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐
 อายสฺมนฺตํ สํวริปฺตุตํ เขตฺตวโจ อฏฺฐจํานํ โห เขตํ อากุโส สํว-

ปุตุต อนวกาโส ยํ โส ภิกฺขุ อติกกมฺเมว กพฺพี การารหารภกฺขานํ
 เทวานํ สหฺพยุตํ อณฺณตฺรํ มโนมยํ กายํ อูปปฺปนฺโน สณฺณวาเวทยิต-
 นิโรธํ สฺมาปชฺชฺเขยฺยมี วุฏฺฐฺเหยฺยมี นคฺเคตํ จ्ञานนฺติ ฯ อถ โส อายสฺมา
 อุกฺกมา สํวปฺปคฺคตํ อตฺทโหสิ ยาวตฺติยมฺมี โส เม อายสฺมา อุกฺกมา
 ปฏฺกโกตฺติ น จ เม โกจิ ภิกฺขุ อนฺนโมทติ ยนฺนุนาหํ เยน
 ภควา เตนฺอุปสงฺกมฺเขยฺยนฺติ ฯ อถ โส อายสฺมา สํวปฺปคฺคโต เยน
 ภควา เตนฺอุปสงฺกมฺมิ อุปสงฺกมฺมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนุตํ
 นิสฺสีทิ เอกมฺนุตํ นิสฺสีนฺโน โส อายสฺมา สํวปฺปคฺคโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
 อิทฺธาสุโส ภิกฺขุ สํสํมปฺปนฺโน สํมาธิสํมปฺปนฺโน ปณฺณาสํมปฺปนฺโน สณฺณวา-
 เวทยิตนิโรธํ สฺมาปชฺชฺเขยฺยมี วุฏฺฐฺเหยฺยมี อคฺคเคตํ จ्ञานํ โน เจ
 ทิฏฺฐเจว ชมฺเม อณฺณํ อารายฺเขยฺย อติกกมฺเมว กพฺพี การารหารภกฺขานํ
 เทวานํ สหฺพยุตํ อณฺณตฺรํ มโนมยํ กายํ อูปปฺปนฺโน สณฺณวาเวทยิต-
 นิโรธํ สฺมาปชฺชฺเขยฺยมี วุฏฺฐฺเหยฺยมี อคฺคเคตํ จ्ञานนฺติ ฯ เหว วุตฺเต
 อายสฺมา อุกฺกมา อายสฺมาเนกํ สํวปฺปคฺคตํ อตฺทโหจ อฏฺฐจํ โส
 เอตํ อากุโส สํวปฺปคฺคต อนวกาโส ยํ โส ภิกฺขุ อติกกมฺเมว กพฺพี
 การารหารภกฺขานํ เทวานํ สหฺพยุตํ อณฺณตฺรํ มโนมยํ กายํ อูปปฺปนฺโน
 สณฺณวาเวทยิตนิโรธํ สฺมาปชฺชฺเขยฺยมี วุฏฺฐฺเหยฺยมี นคฺเคตํ จ्ञานนฺติ ฯ
 ทฺติยมฺมี โส ฯ เป ฯ ตติยมฺมี โส อายสฺมา สํวปฺปคฺคโต ภิกฺขุ
 อามนฺเตสิ อิทฺธาสุโส ภิกฺขุ สํสํมปฺปนฺโน สํมาธิสํมปฺปนฺโน ปณฺณาสํม-
 ปฺปนฺโน สณฺณวาเวทยิตนิโรธํ สฺมาปชฺชฺเขยฺยมี วุฏฺฐฺเหยฺยมี อคฺคเคตํ

จานํ โน เจ ทิฏฺฐเฐว ธมฺเม อญฺญํ อวราเชยฺย อติกกมฺเมว
 กพฺพิ์ การาวหารภกฺขานํ เทวานํ สหปุยตํ อญฺญตฺร มโนมยํ กายํ อป-
 ปนฺโน สญฺญาเวทยิตฺติโรธํ สฺมาปชฺเชยฺยมี อญฺฺเจหฺยฺยมี อตุเถตํ
 จานนฺติ ฯ คตฺติยมฺมี โห อายสฺมา อุกาสิ อายสฺมนฺตํ สํวริปฺตํ เขต-
 ทโวจ อญฺจํ โห เขตํ อากุโส สํวริปฺตํ อเวกาโส ยํ โส
 ภิกฺขุ อติกกมฺเมว กพฺพิ์ การาวหารภกฺขานํ เทวานํ สหปุยตํ อญฺญตฺร
 มโนมยํ กายํ อปฺปนฺโน สญฺญาเวทยิตฺติโรธํ สฺมาปชฺเชยฺยมี อญฺฺเจหฺย-
 ยมี นตฺถตํ จานนฺติ ฯ อถโห อายสฺมาโต สํวริปฺตํ สุตฺตํ เขตทโหสิ
 ภควาโตมี โห เม สฺมมฺชา อายสฺมา อุกาสิ ยาวคตฺติกํ ปฏิกโกสฺติ
 น จ เม โกจิ ภิกฺขุ อนฺโณทฺติ ยนฺนฺนาทํ ตฺวณฺทํ อสฺสํนฺติ ฯ
 อถโห อายสฺมา สํวริปฺโต ตฺวณฺทํ อโหสิ ฯ อถโห ภควา อายส-
 มฺนฺตํ อุกาสิ อามนฺเตสิ กํ ปนฺ ตวํ อุกาสิ มโนมยํ กายํ ปจฺเจ-
 สฺสํติ เย เต ภนฺเต เทวา อรฺหํโน สญฺญามยาติ กิํ นุ โห
 ตฺวณฺทํ อุกาสิ พาสสํ อพฺยตฺตํ ภณฺเตน ตวํมี นาม ภณฺติพฺพํ
 มนฺนํสฺสํติ ฯ อถโห ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ อตฺถิ
 นาม อานนฺท เถวํ ภิกฺขุ วิหะสิยมานํ อชฺฉนฺเปกฺขิสฺสํน น ทิ นาม
 อานนฺท การุณฺณมี ภวิสฺสํติ พฺยตฺตมฺหิ ภิกฺขมฺหิ วิหะสิยมานมฺหิติ ฯ
 อถโห ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สฺสํสฺมปฺนฺโน
 สฺมาสิสฺมปฺนฺโน ปญฺญาสฺมปฺนฺโน สญฺญาเวทยิตฺติโรธํ สฺมาปชฺเชยฺยมี
 อญฺฺเจหฺยฺยมี อตุเถตํ จานํ โน เจ ทิฏฺฐเฐว ธมฺเม อญฺญํ อวรา-

เขยฺย อติกกมฺเมว กพฺพี การารหารภกฺขานํ เทวานํ สหพฺยตํ ฌณฺณตฺรํ
 มโนมยํ กายํ อูปปฺนโน สณฺณวาเวทยิตฺติโรจํ สฺมาปชฺเชยฺยปี อฺนฺนํ
 ยปี อตฺตเกตํ จานฺนํ ๑ อิทมวโจ ภควา อิทํ วคฺชานํ สํคโต
 อฺนฺนํ จายาสฺมา วิหารํ ปาวิสฺสี ๑ อตฺตโร อายสฺมา อานนฺโท อจิรปฏฺกนุ-
 ตสฺส ภควโต เยนายสฺมา อูปวาโน เตนฺอุปสงฺกมิ อูปสงฺกมิตฺวา
 อายสฺมณฺตํ อูปวานํ เอตทวโจ อิทาธุโส อูปวาน ฌณฺณเว เถโร
 ภิกฺขุ วิเหเสนฺติ มยฺนเต น ปฺจณาม อนฺจณฺธิยํ โส ปเนตํ
 อาธุโส อูปวาน ยํ ภควา ส่ายณฺหสฺมยํ ปฏฺฐิตฺตนา อฺนฺนํ
 เอตเทว อารพฺพ อฺททาหเรยฺย ยถา อายสฺมณฺตณฺณเวคฺคต อูปวานํ
 ปฏฺฐิตาเสยฺย อิทาเนว อนฺนํ สํวชฺชํ โสภณฺตณฺติ ๑ อตฺตโร ภควา
 ส่ายณฺหสฺมยํ ปฏฺฐิตฺตนา อฺนฺนํ เยน อูปฏฺฐจฺานสํธา เตนฺอุป-
 สงฺกมิ อูปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสฺสํ นิสฺสํ โส
 ภควา อายสฺมณฺตํ อูปวานํ เอตทวโจ กตฺติ นุ โส อูปวาน
 ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต เถโร ภิกฺขุ สํพฺรหฺมจาวํ นีโย ๑ โหติ มนาโป
 ๑ ครุ ๑ ภาวนํโย จาติ ๑ ปณฺจหิ ภานฺเต ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต
 เถโร ภิกฺขุ สํพฺรหฺมจาวํ นีโย ๑ โหติ มนาโป ๑ ครุ ๑ ภาวนํโย ๑
 กตฺเมหิ ปณฺจหิ อิท ภานฺเต เถโร ภิกฺขุ สํสฺวา โหติ ๑ เป ๑
 สิกฺขติ สิกฺขาปเทสํ พหุสฺสโต โหติ ๑ เป ๑ ทิฏฺฐิยา สํปฏฺฐิตฺวา
 กถฺยาณวาโจ โหติ กถฺยาณวาภฺตรโณ ปวริยา วาจา สมนฺนาคโต

วิสุตฺตจาย อเนกคพาย อตฺตสฺส วิญญาปเญยา จคฺขุนํ ฌานานํ
 ขากิเจตฺสํกานํ ทิฏฺฐชฺมุมนสฺสวិหารานํ นิแกมถาภํ โหติ อภิจนฺถาภํ อก-
 สิริถาภํ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ ปญฺญาวิมุตฺตํ ทิฏฺฐ-
 ะเว ชฺมุเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉนิกคฺวา อฺปสํมุปฺปชฺช วิหริติ อิมเหติ
 โช ภนฺเต ปญฺจหิ ชฺมุเมหิ สมนฺนาคโต เถโร ภิกฺขุ สพัรหมจารีนํ
 มีโย จ โหติ มนฺนาโป จ ครุ จ ภาวนํโย จาติ ฯ สํสาธุ สํสาธุ
 อฺปวฺวาน อิมเหติ โช อฺปวฺวาน ปญฺจหิ ชฺมุเมหิ สมนฺนาคโต เถโร
 ภิกฺขุ สพัรหมจารีนํ มีโย จ โหติ มนฺนาโป จ ครุ จ ภาวนํโย จ
 อิม เจ อฺปวฺวาน ปญฺจ ชฺมุมา เถรสฺส ภิกฺขุโน น สํวิชฺชเษยฺยํ
 เกน นํ สพัรหมจาริ สกฺกเรยฺยํ ครุทฺทเรยฺยํ มาณเณยฺยํ ปุชฺเชยฺยํ ขณฺฑิ-
 เจน ปาติจฺเจน วฏฺฐิตฺตจตาย ยสฺมา จ โช อฺปวฺวาน อิม ปญฺจ
 ชฺมุมา เถรสฺส ภิกฺขุโน สํวิชฺชนฺติ ตสฺมา ตํ สพัรหมจาริ สกฺก-
 โรนฺติ ครุทฺทโรนฺติ มาณเณติ ปุชฺเชนฺตฺติ ฯ

[๑๖๗] ตตฺร โช อายสฺมา สํวิปฺตุโต ภิกฺขุ อามนฺเตสฺสิ โจทเกน
 อาวุโส ภิกฺขุณา ปรี โจเทตฺถกาเมน ปญฺจ ชฺมุเม อชฺฌตฺตํ
 อฺปญฺจจําเปตฺวา ปโร โจเทตฺถพฺโพ กตฺเม ปญฺจ กาเถน วฏฺฐามิ
 โน อกาเถน ภูเตน วฏฺฐามิ โน อญฺเฐน สณฺเฑน วฏฺฐามิ โน
 ฌรุเสณ อตฺตสฺสณฺเฑน วฏฺฐามิ โน อนตฺตสฺสณฺเฑน เมตฺตจิจฺจุโต
 วฏฺฐามิ โน โทสฺสนฺตโร โจทเกน อาวุโส ภิกฺขุณา ปรี โจเทตฺถกา-
 เมน อิม ปญฺจ ชฺมุเม อชฺฌตฺตํ อฺปญฺจจําเปตฺวา ปโร โจเทตฺถพฺโพ ฯ

ឱតាអំ ខាវុត្ថំ ខេកុជំ ឫកុគតំ ឫត្ថុតាមិ ខកាតេន ត្រិយមារំ នៃ
 កាតេន កុប្បិកំ ខក្ខតេន ត្រិយមារំ នៃ ក្ខតេន កុប្បិកំ ឆរុតេន
 ត្រិយមារំ នៃ ឥន្ទតេន កុប្បិកំ ខណ្ឌត្ថឈិកេន ត្រិយមារំ នៃ
 ខត្ថត្ថឈិកេន កុប្បិកំ ត្រៃត្ថនុតេន ត្រិយមារំ នៃ មេត្ថត្ថត្ថតេន
 កុប្បិកំ ។ ឧត្ថម្មត្ថត្ថត្ថ ខាវុត្ថំ ភិក្ខុត្ថនៃ ឫកុហកាតេនិ ឫវិបុឫត្ថនៃ
 ឫកុហត្ថត្ថត្ថ ខកាតេនាមត្ថមា ត្ថត្ថត្ថ នៃ កាតេន ខត្ថត្ថ ឫវិបុ-
 ឫត្ថត្ថត្ថ ខក្ខតេនាមត្ថមា ត្ថត្ថត្ថ នៃ ក្ខតេន ខត្ថត្ថ ឫវិបុឫ-
 ត្ថត្ថត្ថ ឆរុតេនាមត្ថមា ត្ថត្ថត្ថ នៃ ឥន្ទតេន ខត្ថត្ថ ឫវិបុឫ-
 ត្ថត្ថត្ថ ខណ្ឌត្ថឈិកេនាមត្ថមា ត្ថត្ថត្ថ នៃ ខត្ថត្ថឈិកេន ខត្ថត្ថ
 ឫវិបុឫត្ថត្ថត្ថ ត្រៃត្ថនុតេនាមត្ថមា ត្ថត្ថត្ថ នៃ មេត្ថត្ថត្ថតេន ខត្ថត្ថ
 ឫវិបុឫត្ថត្ថត្ថត្ថ ។ ឧត្ថម្មត្ថត្ថត្ថ ខាវុត្ថំ ភិក្ខុត្ថនៃ ឱមេតិ ឫកុហកា-
 តេនិ ឫវិបុឫត្ថនៃ ឫកុហត្ថត្ថត្ថ ។ ឧត្ថម្មត្ថត្ថត្ថ ខាវុត្ថំ ភិក្ខុត្ថនៃ
 ឫកុហកាតេនិ ឫវិបុឫត្ថនៃ ឫកុហត្ថត្ថត្ថ ខកាតេន តេ ខាវុត្ថំ
 ត្ថត្ថត្ថ នៃ កាតេន ខត្ថត្ថ ឫវិបុឫត្ថត្ថត្ថ ខក្ខតេន តេ ខាវុត្ថំ
 ត្ថត្ថត្ថ នៃ ក្ខតេន ខត្ថត្ថ ឫវិបុឫត្ថត្ថត្ថ ឆរុតេន តេ ខាវុត្ថំ
 ត្ថត្ថត្ថ នៃ ឥន្ទតេន ខត្ថត្ថ ឫវិបុឫត្ថត្ថត្ថ ខណ្ឌត្ថឈិកេន
 តេ ខាវុត្ថំ ត្ថត្ថត្ថ នៃ ខត្ថត្ថឈិកេន ខត្ថត្ថ ឫវិបុឫត្ថត្ថត្ថ
 ត្រៃត្ថនុតេន តេ ខាវុត្ថំ ត្ថត្ថត្ថ នៃ មេត្ថត្ថត្ថតេន ខត្ថត្ថ ឫវិបុឫ-
 ត្ថត្ថត្ថត្ថ ។ ឧត្ថម្មត្ថត្ថត្ថ ខាវុត្ថំ ភិក្ខុត្ថនៃ ឱមេតិ ឫកុហកាតេនិ
 ឫវិបុឫត្ថនៃ ឫកុហត្ថត្ថត្ថ តំ ពិធីតំ មេត្ថ មកា មាណវប្បិ

อนฺโณบี ภิภุช ภูเตน โจทิตพฺพํ มณฺเณยยาติ ๑ จุติเตน อากุโส
 ปุคฺคเตน ทฺวีสํ รมฺเมสํ ปติฏฺฐาตพฺพํ สจฺเจ จ อกฺุเป ๑ ๑
 ปณฺจหิ อากุโส ปเร โจทยะยํ กาเถน วา อกาเถน วา ภูเตน วา
 อภูเตน วา สณฺเณน วา ฌรฺเณน วา อตฺถสณฺหิเตน วา อนตฺถ-
 สณฺหิเตน วา เมตฺตจิตฺตา วา โทสํตฺวา วา ๑ อหิปี ทฺวีสํเยว
 รมฺเมสํ ปภิภุชเหยฺมํ สจฺเจ จ อกฺุเป ๑ ๑ สจฺเจ ชาเนยฺมํ อตฺ-
 เถโส มยิ รมฺโมติ อตฺถัตติ นํ วเทยฺมํ สํวิชฺชเต เอยโส มยิ
 รมฺโมติ สจฺเจ ชาเนยฺมํ นตฺถโส มยิ รมฺโมติ นตฺถัตติ นํ
 วเทยฺมํ เอยโส รมฺโม มยิ สํวิชฺชตฺติ (๑) ๑

เอวปี โห เต สํวิปฺตุต วุจฺจมานา อถจ ปนิเชจฺเจ โมฆ-
 ปฺริสา น ปทกฺขิณํ คณฺหนตฺติ ๑ เอ เต ภนฺเต ปุคฺคตา อตฺถสํทฺธา
 สํวิคฺคตา น สํทฺธา อคารสํมา อนคาริยํ ปพฺพชิตา สจฺจา มายาวิโน
 เกฏฺฐภินฺ อุตฺตฺตา อุนฺนพา จปฺตา มุชฺชา วิถิณฺณวาจา อินฺทฺริเยสํ
 อคฺคตฺตฺวารา โภชเน อมตฺตตฺตฺวโน ชาคริยํ อนนฺนยฺยตฺตา สํมณฺเณ
 อนเปกฺขวโรโต สิกฺขาย น ติพฺพการวา พาหุสฺสติกา สํถตฺติกา โยกฺกมเน
 ปุพฺพชฺมา ปวิเวเก นิกฺขิตฺตฺตฺวา กุสฺสตา หีนวิริยา มุฏฺฐสฺสสฺติโน ชสฺม-
 ปชาเน อสฺมาหิตา วิพฺภนฺตจิตฺตา ทฺุปฺปณฺวา เอพฺมุคา เต มยา
 เอว วุจฺจมานา น ปทกฺขิณํ คณฺหนตฺติ เอ ปน เต ภนฺเต กุตฺตฺตา

๑ อิตฺ ปวํ สํพฺเพสํ ทิสฺสํมาโปตฺถเกสํ ยํทิสฺสเมว ปณฺณายติ
 ตํ วิจาเรตพฺพตฺตํ ไหติ ๑

สทฺธา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตา อสฺสจฺา อมายาวิโน อเกฏฺฐิกิโน
 อนทฺธตา อนนฺนพา อจปตา อมฺชรา อวิภินฺนวาจา อินฺทริเยสฺส คฺคตฺ-
 ทฺวารา โภชเน มคฺคตฺตณฺเณน ชาคริยํ อนนฺยคฺคตา สํมณฺเณ อเปกฺขวณฺโติ
 สิกฺขาย ทิพฺพการวฺวา น พาทฺตติกา น สํวตฺติกา โยกฺกมเน นิกฺขิตฺตชฺรฺวา
 ปวิเวเก ปุพฺพชฺมา อารทฺธวิริยา ปหิตฺตคฺคา อปฺปจฺิตสฺสตีโน สํมปชานา
 สํมาหิตา เอกคฺคจิตฺตา ปณฺณวณฺโติ อเนพฺมุคา เต มยา เอวํ
 วุจฺจมาเน ปทกฺขิณํ คณฺหนฺตํตี ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐
 อสฺสจฺา อมายาวิโน อเกฏฺฐิกิโน อนทฺธตา อนนฺนพา จปตา มฺชรา วิภินฺนวาจา
 อินฺทริเยสฺส คฺคตฺตทฺวารา โภชเน อมคฺคตฺตณฺเณน ชาคริยํ อนนฺยคฺคตา
 สํมณฺเณ อนเปกฺขวณฺโติ สิกฺขาย น ทิพฺพการวฺวา พาทฺตติกา สํวตฺติกา
 โยกฺกมเน ปุพฺพชฺมา ปวิเวเก นิกฺขิตฺตชฺรฺวา กุสฺสตา ทินฺทริยา มฺชฺส-
 สตีโน อสํมปชานา อสํมาหิตา วิพฺภานคฺคจิตฺตา ทุปฺปณฺณา เอพฺมุคา
 ทิฏฺฐจฺนุสฺส ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐
 ปพฺพชิตา อสฺสจฺา อมายาวิโน อเกฏฺฐิกิโน อนทฺธตา อนนฺนพา อจปตา
 อมฺชรา อวิภินฺนวาจา อินฺทริเยสฺส คฺคตฺตทฺวารา โภชเน มคฺคตฺตณฺเณน
 ชาคริยํ อนนฺยคฺคตา สํมณฺเณ อเปกฺขวณฺโติ สิกฺขาย ทิพฺพการวฺวา น
 พาทฺตติกา น สํวตฺติกา โยกฺกมเน นิกฺขิตฺตชฺรฺวา ปวิเวเก ปุพฺพชฺมา
 อารทฺธวิริยา ปหิตฺตคฺคา อปฺปจฺิตสฺสตีโน สํมปชานา สํมาหิตา เอกคฺค-
 จิตฺตา ปณฺณวณฺโติ อเนพฺมุคา เต ตวํ สํวปฺปทฺต วทฺธยาสี โยวท

โฆ อาวุโส สํวิปุตฺต ภิกขุ ชีปนินฺสนฺติ จ โหติ กุสฺสเถสุ ฆมฺเมสุ
 สํคฺคหิตคฺคาคาหิ จ พหุญฺจ คณฺหาติ คหิตคฺคจฺจุสฺส นปฺปมฺมุสฺสํคฺติ
 อจฺฉริยํ อาวุโส อพฺภุทํ อาวุโส ยาว สํภาสิตคฺคจฺจิทํ อายสฺมตฺตา
 อานนฺเตน อิมฺเหติ จ มยํ ปญฺจเหติ ฆมฺเมเหติ สมนฺเนนาคํ อายสฺมนฺตํ
 อานนฺทํ อารม อายสฺมา อานนฺโท อตฺตกฺกุสฺโส ฆมฺมกฺกุสฺโส พุณฺณน-
 กฺกุสฺโส นิริคฺคิตกฺกุสฺโส ปุพฺพปารกฺกุสฺโสติ ฯ

[๑๗๐] เอกํ สมนํ อายสฺมา อานนฺโท โกสฺมทฺธิยํ วิหริติ โฆสฺสิตา-
 ราเม ฯ อถโฆ อายสฺมา ภทฺททฺธิ เยนายสฺมา อานนฺโท เตนฺนุสํกฺมิ
 อฺปฺสํกฺมิตฺวา อายสฺมตฺตา อานนฺเตน สทฺธิ สมนฺโมทิตํ สมนฺโมทนํ กถํ
 สํวณฺณํ วตฺติสํวเรคฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสํทิตํ เอกมนฺตํ นิสฺสํทิตํ โฆ อายสฺ-
 มนฺตํ ภทฺททฺธิ อายสฺมา อานนฺโท เอกทโวจ กิ นุ โฆ อาวุโส
 ภทฺททฺธิ ทสฺสํณนํ อคฺคํ กิ สํวณฺณํ อคฺคํ กิ สฺสุชานํ อคฺคํ กิ
 สํญฺญานํ อคฺคํ กิ ภวณํ อคฺคณฺติ ฯ อตฺตถาธุโส พุทฺธมา อภิภู
 อนภิภูโต อณฺณทคฺคทฺธโส วสฺสคฺคํ โย ตํ พุทฺธมานํ ปสฺสํติ อิทํ
 ทสฺสํณนํ อคฺคํ อตฺตถาธุโส อภาสฺสํว นาม เทวา สฺสุเชน อภิสํญฺหา
 ปริสํญฺหา เต กทาจิ กรหจิ อุตฺถานํ อุตฺทาเนนฺติ อโห สฺสุชํ อโห
 สฺสุชเนติ โย ตํ สทฺทํ สฺสุณฺนาติ อิทํ สํวณฺณํ อคฺคํ อตฺตถาธุโส
 สฺสุภิกิณฺหา นาม เทวา เต สมนฺตคฺคณฺณว คฺคฺคิตา สฺสุชํ ปฏฺฐิสฺสเวเทนฺติ
 อิทํ สฺสุชานํ อคฺคํ อตฺตถาธุโส อากิณฺณจณฺณายคฺคณฺนเปคฺวา เทวา อิทํ

สฺสณฺณํ อคฺคํ อตฺตถาสุํ เวนสฺสณฺณนาสฺสณฺณายตฺตปคฺคา เทวํ อิทํ
 ภวานํ อคฺคคณฺติ สฺสเมติ โห อิทํ อายสฺสุมโต ภทฺทหิ สฺสํ ยทิตํ
 พหุณา ชนฺเนนํ ๑ อายสฺสุมํ โห อานนฺโท พหุสฺสํโต ปฏฺฐิภาตฺ
 อายสฺสุมนฺตคณฺเณว อานนฺตคณฺติ ๑ เตนฺหาสุํ ภทฺทหิ สฺสณฺนาหิ สํวํ
 มนฺตคณฺโรหิ ภาสฺสํสํมํ ๑ เวนมาสุํ โห อายสฺสุมํ ภทฺทหิ
 อายสฺสุมโต อานนฺตคณฺติ ปจฺจสฺสํ ๑ อายสฺสุมํ อานนฺโท เณตฺทวโจ
 ยถา ปสฺสํโต โห อายสฺสุมํ อานนฺตคณฺติ อายสฺสุมํ โห อิทํ
 ทสฺสํนํ อคฺคํ ยถา สฺสํโต อานนฺตคณฺติ อายสฺสุมํ โห อิทํ
 สฺสณฺณํ อคฺคํ ยถา สฺสํโต อานนฺตคณฺติ อายสฺสุมํ โห อิทํ
 สฺสณฺณํ อคฺคํ ยถา สฺสํโต อานนฺตคณฺติ อายสฺสุมํ โห อิทํ
 สฺสณฺณํ อคฺคํ ยถา สฺสํโต อานนฺตคณฺติ อายสฺสุมํ โห อิทํ
 ภวานํ อคฺคคณฺติ ๑

อหฺมฺมคฺคตฺตริภายสฺส ๑

คณฺหีฏเฐ

เทวํ อหฺมฺมคฺคตฺตริภายสฺส สํวํ สํวํ ปณฺหํ
 ปจฺจ นิโรธ โห สํ นิโรธ ภทฺทหิ ๑

อหฺมฺมคฺคตฺตริภายสฺส ๑

[๑๗๑] เณ สํ ภทฺท สํ วิหริ เณ อหฺม-
 นฺตคณฺติ อหฺม ๑ คณฺ โห ภทฺท อหฺม ๑

ภทฺเตเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจุสฺสํ ๑ ภควา เขตทโวจ ปญฺจहि
 ภิกฺขเว ชฺมุเมหิ สมนฺนาคโต อุปาสโก สํวชฺชํ โยกฺกนฺโต โหติ กต-
 เมหิ ปญฺจहि ปาณาติปาตํ โหติ อทินฺนาทนายํ โหติ กาเมสุ
 มิจฺฉาจารํ โหติ มุสาหวาที่ โหติ สฺวราเมรยมชฺชปมาทญฺจายํ โหติ
 อิมเมหิ โช ภิกฺขเว ปญฺจहि ชฺมุเมหิ สมนฺนาคโต อุปาสโก สํวชฺชํ
 โยกฺกนฺโต โหติ ๑ ปญฺจहि ภิกฺขเว ชฺมุเมหิ สมนฺนาคโต อุปาสโก
 วิสํวโร โหติ กตเมหิ ปญฺจहि ปาณาติปาตา ปฏฺวิโร โหติ
 อทินฺนาทานา ปฏฺวิโร โหติ กาเมสุ มิจฺฉาจารา ปฏฺวิโร โหติ
 มุสาหวาหา ปฏฺวิโร โหติ สฺวราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา ปฏฺวิโร
 โหติ อิมเมหิ โช ภิกฺขเว ปญฺจहि ชฺมุเมหิ สมนฺนาคโต อุปาสโก
 วิสํวโร โหติ ๑

[๑๗๒] ปญฺจहि ภิกฺขเว ชฺมุเมหิ สมนฺนาคโต อุปาสโก อวิสํวโร
 อคาวํ อชฺฌณาวสฺสํ กตเมหิ ปญฺจहि ปาณาติปาตํ โหติ ๑ เป-
 สฺวราเมรยมชฺชปมาทญฺจายํ โหติ อิมเมหิ โช ภิกฺขเว ปญฺจहि ชฺมุเมหิ
 สมนฺนาคโต อุปาสโก อวิสํวโร อคาวํ อชฺฌณาวสฺสํ ๑ ปญฺจहि ภิกฺขเว
 ชฺมุเมหิ สมนฺนาคโต อุปาสโก วิสํวโร อคาวํ อชฺฌณาวสฺสํ กตเมหิ
 ปญฺจहि ปาณาติปาตา ปฏฺวิโร โหติ ๑ เป- สฺวราเมรยมชฺชปมา-
 ทญฺจานา ปฏฺวิโร โหติ อิมเมหิ โช ภิกฺขเว ปญฺจहि ชฺมุเมหิ
 สมนฺนาคโต อุปาสโก วิสํวโร อคาวํ อชฺฌณาวสฺสํ ๑

[๑๗๓] ปญฺจहि ภิกฺขเว ชฺมุเมหิ สมนฺนาคโต อุปาสโก ยถาภทํ

๒๒๘ สุตตบรูณ์ฏเฐ องคฺคตฺตฺรนิทายสฺส ปญฺจกนิปาโต [๓๗๔

นิกฺขิตฺโต เอวํ นิริเย กตเมหิ ปญฺจหิ ปาณาติปาตํ โหติ ฯ เป ฯ
สฺมารมยมชฺชปมาทญฺจายํ โหติ อิมะหิ โช ภิกฺขเว ปญฺจหิ ชมฺเมหิ
สํนุแนคโต อุปาสโก ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ นิริเย ฯ ปญฺจหิ
ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สํนุแนคโต อุปาสโก ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สคฺเค
กตเมหิ ปญฺจหิ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ ฯ เป ฯ สฺมารมย-
มชฺชปมาทญฺจานา ปฏฺวิโรโต โหติ อิมะหิ โช ภิกฺขเว ปญฺจหิ ชมฺเมหิ
สํนุแนคโต อุปาสโก ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สคฺเคติ ฯ

[๓๗๕] อถโช อเนถปฺปณฺฑโก คหปติ เยหํ ภควา เตนุ-
สงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺหตํ นิสฺสํติ เอก-
มฺหตํ นิสฺสํนํ โช อเนถปฺปณฺฑิกํ คหปตํ ภควา เจตทโวจ ปญฺจ
คหปติ ภยานิ เวรานิ อุปฺปฬาย ทสฺสํโส อิติ วุจฺจติ นิริยญฺจ
อุปฺปชฺชติ กตมานิ ปญฺจ ปาณาติปาตํ อทินฺนาทานํ กาเมสฺสุ
มิจฺฉาจารํ มุสํสาทา สฺมารมยมชฺชปมาทญฺจานํ อิมานิ โช คหปติ
ปญฺจ ภยานิ เวรานิ อุปฺปฬาย ทสฺสํโส อิติ วุจฺจติ นิริยญฺจ
อุปฺปชฺชติ ฯ ปญฺจ คหปติ ภยานิ เวรานิ ปฬาย สํสฺวา อิติ
วุจฺจติ สคฺคตินฺจ อุปฺปชฺชติ กตมานิ ปญฺจ ปาณาติปาตํ อทินฺนา-
ทานํ กาเมสฺสุ มิจฺฉาจารํ มุสํสาทา สฺมารมยมชฺชปมาทญฺจานํ อิมานิ
โช คหปติ ปญฺจ ภยานิ เวรานิ ปฬาย สํสฺวา อิติ วุจฺจติ
สคฺคตินฺจ อุปฺปชฺชติ ฯ ยํ คหปติ ปาณาติปาตํ ปาณาติปาตปฺจฺจยา
ทิจฺจชฺชมฺมิกมฺมํ ภยํ เวรํ ปสฺสวติ สมนฺปรายิกมฺมํ ภยํ เวรํ ปสฺสวติ

ເຈຕສິກມຸມີ ທຸກຸ໌ ໂທມະສຸສັ ປຼິສັເວເທຕິ ປາຣາດິປາຕາ ປຼິວິຣໂຕ
 ແນວ ທິງຊັມມຸມິກິ ກາຍ໌ ເວຣ໌ ປສັວຕິ ນ ສັມປຣາຍິກິ ກາຍ໌ ເວຣ໌ ປສັວຕິ
 ນ ເຈຕສິກິ ທຸກຸ໌ ໂທມະສຸສັ ປຼິສັເວເທຕິ ປາຣາດິປາຕາ ປຼິວິຣຕສຸສັ
 ເຂວນຸຕິ ກາຍ໌ ເວຣ໌ ວູປສັນຸຕິ ໂຫິຕິ ຯ ຍິ ຄທປຕິ ອທິນຸນາທາຍີ... ຍິ
 ຄທປຕິ ກາເມສຸ ມິຈຸຣາຈາຣີ... ຍິ ຄທປຕິ ມຸສຳວາທິ... ຍິ ຄທປຕິ ສຸຣາ-
 ເມຣຍມຸຊຸປມາທຸງຈາຍີ ສຸຣາເມຣຍມຸຊຸປມາທຸງຈຳນປຈຸຍາ ທິງຊັມມຸມິກິມຸມີ
 ກາຍ໌ ເວຣ໌ ປສັວຕິ ສັມປຣາຍິກິມຸມີ ກາຍ໌ ເວຣ໌ ປສັວຕິ ເຈຕສິກມຸມີ
 ທຸກຸ໌ ໂທມະສຸສັ ປຼິສັເວເທຕິ ສຸຣາເມຣຍມຸຊຸປມາທຸງຈຳນາ ປຼິວິຣໂຕ
 ແນວ ທິງຊັມມຸມິກິ ກາຍ໌ ເວຣ໌ ປສັວຕິ ນ ສັມປຣາຍິກິ ກາຍ໌ ເວຣ໌ ປສັວຕິ
 ນ ເຈຕສິກິ ທຸກຸ໌ ໂທມະສຸສັ ປຼິສັເວເທຕິ ຯ ສຸຣາເມຣຍມຸຊຸປມາທຸງຈຳນາ
 ປຼິວິຣຕສຸສັ ເຂວນຸຕິ ກາຍ໌ ເວຣ໌ ວູປສັນຸຕິ ໂຫິຕິຕິ ຯ

ໂຍ ປາຣາດິປາຕຕິ
 ໂສເກ ອທິນຸນິ ອາທິຍຕິ
 ສຸຣາເມຣຍປານຸຍາ
 ອປປາຍ ປປຸຈ ເວຣານິ
 ກາຍສຸສັ ເກທາ ທຸປປປຸໂຍ
 ໂຍ ປາຣາດິ ນາຕິປາຕຕິ
 ໂສເກ ອທິນຸນິ ນາທິຍຕິ
 ສຸຣາເມຣຍປານຸຍາ
 ປປາຍ ປປຸຈ ເວຣານິ

ມຸສຳວາທຸຍາ ກາສັຕິ
 ປຣທາຣາຍາ ຄຈຸຣຕິ
 ໂຍ ນໂຣ ອນຸຍຸນຸຊຕິ
 ທຸສຸສັໂຕ ອິຕິ ວຸຈຸຈຕິ
 ນິຣຍ໌ ໂສປປຸຊຕິ ຯ
 ມຸສຳວາທິ ນ ກາສັຕິ
 ປຣທາຣາ ນ ຄຈຸຣຕິ
 ໂຍ ນໂຣ ນານຸຍຸນຸຊຕິ
 ສັດຕາ ອິຕິ ວຸຈຸຈຕິ

กายสutta เกทา สปปญญ สุตตะ โสปปชชัตติ ๑

[๑๗๕] ปญจหิ ภิกขเว ชมเมหิ สมนุภาคโต อุปาสโก อุปาสกจณฺหาโต ๑ โหติ อุปาสกมถญฺจ อุปาสกปตฺติกฺโข ๑ กตเมหิ ปญจหิ อสฺสทฺโร โหติ ทุสฺสโต โหติ โกตฺถลหฺมมฺภคฺติโก โหติ มงฺกถํ ปจฺเจติ โน กมฺมํ อิตฺ ๑ พหิทฺธา ทกฺขิณฺณํ คเวสฺสติ ตตฺถ ๑ ปุพฺพการํ กโรติ อิมฺเห โข ภิกขเว ปญจหิ ชมเมหิ สมนุภาคโต อุปาสโก อุปาสกจณฺหาโต ๑ โหติ อุปาสกมถญฺจ อุปาสกปตฺติกฺโข ๑ ๑ ปญจหิ ภิกขเว ชมเมหิ สมนุภาคโต อุปาสโก อุปาสกกรตณฺจ โหติ อุปาสกปทุมญฺจ อุปาสกปฺนุทฺทกฺกญฺจ กตเมหิ ปญจหิ สทฺโร โหติ สฺสฺวา โหติ อโกตฺถลหฺมมฺภคฺติโก โหติ กมฺมํ ปจฺเจติ โน มงฺกถํ น อิตฺ พหิทฺธา ทกฺขิณฺณํ คเวสฺสติ อิท ๑ ปุพฺพการํ กโรติ อิมฺเห โข ภิกขเว ปญจหิ ชมเมหิ สมนุภาคโต อุปาสโก อุปาสกกรตณฺจ โหติ อุปาสกปทุมญฺจ อุปาสกปฺนุทฺทกฺกญฺจ ๑

[๑๗๖] อถ โข อนาถปฺปณฺณิกโก คหปติ ปญฺจมตฺเตหิ อุปาสกสฺเตหิ ปวิวุโต เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมฺมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสํติ เอกมฺนตํ นิสฺสํเต โข อนาถปฺปณฺณิกโก คหปติ ภควา เขตฺทโวจ ตุมฺहे โข คหปติ ภิกฺขุสฺสํ ปจฺจุปฺปจฺจิตา จีวรปฺปณฺนปาตเสนาสนคิถานปจฺจุยภาสชฺชปวิภูชาเรน น โข คหปติ ทาวตเถเนว ตฺวํ จี วรรณียา มยํ ภิกฺขุสฺสํ ปจฺจุปฺปจฺจิตา จีวรปฺปณ-

ทปาคเณนาณันคิตานปัจจุยเณสชฺชปริกฺขาเรนาติ ตสฺมา ติห คหปติ
 เขวํ สิกฺขิตพฺพํ กิณฺติ มยฺ กาเถน กาลํ ปวิเวกํ ปิํคํ อุปสมฺมุชฺช
 วิหเรยฺยามาติ เขวํ หิ โว คหปติ สิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ ๑ เขวํ วุคฺเต
 ขายสฺมา สํวริปฺตุโธ ภคฺวเนตฺเต เขตฺตโวจ ๑ อจฺฉริยํ ภาณฺเต อพฺภุคํ
 ภาณฺเต ยาว สฺสภาสิตตญฺจิตํ ภาณฺเต ภคฺวตา ตุมฺเห โห คหปติ
 ภิกฺขุสฺสํ ปจฺจุปฺปจฺจิตา จีวรบีณฺทปาคเณนาณันคิตานปัจจุยเณสชฺชปริกฺขาเรน
 น โห คหปติ ตาวตเกเนว ตฺวํ จี ๑ กรณฺเยา มยฺ ภิกฺขุสฺสํ ปจฺจุ-
 ปฺปจฺจิตา จีวรบีณฺทปาคเณนาณันคิตานปัจจุยเณสชฺชปริกฺขาเรนาติ ตสฺมา
 ติห คหปติ เขวํ สิกฺขิตพฺพํ กิณฺติ มยฺ กาเถน กาลํ ปวิเวกํ ปิํคํ
 อุปสมฺมุชฺช วิหเรยฺยามาติ เขวํ หิ โว คหปติ สิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ ๑
 ยสฺมि ๑ ภาณฺเต สมฺเย อริยสํวโก ปวิเวกํ ปิํคํ อุปสมฺมุชฺช วิหริ-
 ติ ปญฺจสฺส จานานิ ตสฺมि สมฺเย น โหเนติ ยมฺบิํสฺส กามุปฺสงฺเบหิตํ
 ๑ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ตมฺบิํสฺส ตสฺมि สมฺเย น โหติ ยมฺบิํสฺส
 กามุปฺสงฺเบหิตํ สฺสํ โสมนสฺสํ ตมฺบิํสฺส ตสฺมि สมฺเย น โหติ ยมฺบิํสฺส
 อกฺขตฺตูปฺสงฺเบหิตํ ๑ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ตมฺบิํสฺส ตสฺมิ สมฺเย น โหติ
 ยมฺบิํสฺส อกฺขตฺตูปฺสงฺเบหิตํ สฺสํ โสมนสฺสํ ตมฺบิํสฺส ตสฺมิ สมฺเย น
 โหติ ยมฺบิํสฺส กฺขตฺตูปฺสงฺเบหิตํ ๑ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ตมฺบิํสฺส ตสฺมิ
 สมฺเย น โหติ ยสฺมि ๑ ภาณฺเต สมฺเย อริยสํวโก ปวิเวกํ ปิํคํ
 อุปสมฺมุชฺช วิหริติ ๑ อิมานิ ปญฺจสฺส จานานิ ตสฺมि สมฺเย น
 โหเนตีติ ฯ ๑ สํชฺช สํชฺช สํวริปฺตุต ยสฺมิ สํวริปฺตุต สมฺเย อริยสํวโก

ปาปกมมํ ปเวเทติ อยํ ปุริโส อิตถิ วา ปุริสํ วา ชีวิตา ไวโร-
 เปตํติ ตเมเน รชาโน คเหตุวา ปาณาติปาตเหตุ หนนฺติ วา พนฺชนฺติ
 วา ปพฺพาเสนฺติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺติ อมฺเณ ตุมฺहेหิ เอวรूपํ
 ทิฏฺฐํ วา สํคํ วาติ ทิฏฺฐํจฺจ โน ภาเนตํ สํคญฺจ สํยุยิสฺสํติ จาติ ๑
 คํ กิ มนฺเวถ ภิกฺขเว อมฺเณ ตุมฺहेหิ ทิฏฺฐํ วา สํคํ วา อยํ
 ปุริโส อทินฺนาทานํ ปหาย อทินฺนาทานา ปฏฺวิวิโร โหติ ตเมเน
 รชาโน คเหตุวา อทินฺนาทานาเวรมณฺเฑเหตุ หนนฺติ วา พนฺชนฺติ วา
 ปพฺพาเสนฺติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺตีติ ๑ โนเหตํ ภาเนตํ ๑ สํช-
 ภิกฺขเว มยาปิ โห เอตํ ภิกฺขเว เนว ทิฏฺฐํ น สํคํ อยํ ปุริโส
 อทินฺนาทานํ ปหาย อทินฺนาทานา ปฏฺวิวิโร โหติ ตเมเน รชาโน
 คเหตุวา อทินฺนาทานาเวรมณฺเฑเหตุ หนนฺติ วา พนฺชนฺติ วา ปพฺพาเสนฺติ
 วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺตีติ อมฺเณชฺชวสฺสํ คเทว ปาปกมมํ ปเวเทติ
 อยํ ปุริโส คามา วา อรเบญฺชา วา อทินฺนํ เถยฺยสํชาตํ อาทียติ
 ตเมเน รชาโน คเหตุวา อทินฺนาทานเหตุ หนนฺติ วา พนฺชนฺติ วา
 ปพฺพาเสนฺติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺติ อมฺเณ ตุมฺहेหิ เอวรूपํ
 ทิฏฺฐํ วา สํคํ วาติ ทิฏฺฐํจฺจ โน ภาเนตํ สํคญฺจ สํยุยิสฺสํติ
 จาติ ๑ คํ กิ มนฺเวถ ภิกฺขเว อมฺเณ ตุมฺहेหิ ทิฏฺฐํ วา สํคํ วา
 อยํ ปุริโส กาเมสฺสุ มิจฺฉาจาวํ ปหาย กาเมสฺสุ มิจฺฉาจาวา ปฏฺวิวิโร
 โหติ ตเมเน รชาโน คเหตุวา กาเมสฺสุ มิจฺฉาจาวาเวรมณฺเฑเหตุ หนนฺติ
 วา พนฺชนฺติ วา ปพฺพาเสนฺติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺตีติ ๑ โน-

เหตุ ภาณเต ๑ สํสาธุ ภิกฺขเว มยํปิ โห เอตํ ภิกฺขเว เณว ทิฏฺฐิ
 น สฺสํ อํ ปุริสํ กาเมสฺสุ มิจฺฉาจารํ ปหาय กาเมสฺสุ มิจฺฉาจารา
 ปฏฺวิโรโต โหติ ตเมเน ราชานํ คเหตุวา กาเมสฺสุ มิจฺฉาจาราเวรมณฺเ
 เหตุ หนนฺติ วา พนฺธนฺติ วา ปพฺพาเสนฺติ วา ยถาปจฺจํ วา กโรนฺติ
 อปฺปจฺจวสฺสํ คเทว ปาปกมฺมํ ปเวเทติ อํ ปุริสํ ปวิคฺคิสฺสํ ปฏฺกมวํสฺ
 จาริตฺตํ ขาปชฺชติ ตเมเน ราชานํ คเหตุวา กาเมสฺสุ มิจฺฉาจารเหตุ
 หนนฺติ วา พนฺธนฺติ วา ปพฺพาเสนฺติ วา ยถาปจฺจํ วา กโรนฺติ
 อปฺปํ ตุมฺहेหิ เอวรูปํ ทิฏฺฐิ วา สฺสํ วาติ ทิฏฺฐิเณว โน ภาณเต
 สุตตฺถ สุตฺตยิสฺสํติ จาติ ๑ ตํ กิ มนฺนเปถ ภิกฺขเว อปฺปํ ตุมฺहेหิ
 ทิฏฺฐิ วา สฺสํ วา อํ ปุริสํ มุสํวาทํ ปหาय มุสํวาทา ปฏฺวิโรโต
 โหติ ตเมเน ราชานํ คเหตุวา มุสํวาทาเวรมณฺเเหตุ หนนฺติ วา
 พนฺธนฺติ วา ปพฺพาเสนฺติ วา ยถาปจฺจํ วา กโรนฺติ ๑ โนเหตุ
 ภาณเต ๑ สํสาธุ ภิกฺขเว มยํปิ โห เอตํ ภิกฺขเว เณว ทิฏฺฐิ น
 สฺสํ อํ ปุริสํ มุสํวาทํ ปหาय มุสํวาทา ปฏฺวิโรโต โหติ ตเมเน
 ราชานํ คเหตุวา มุสํวาทาเวรมณฺเเหตุ หนนฺติ วา พนฺธนฺติ วา ปพฺพา
 เสนฺติ วา ยถาปจฺจํ วา กโรนฺติ อปฺปจฺจวสฺสํ คเทว ปาปกมฺมํ
 ปเวเทติ อํ ปุริสํ คหปคฺคิสฺสํ วา คหปคฺคิปุคฺคิสฺสํ วา มุสํวาทเณ
 อคฺคํ ภาณชฺชติ ตเมเน ราชานํ คเหตุวา มุสํวาทเหตุ หนนฺติ วา
 พนฺธนฺติ วา ปพฺพาเสนฺติ วา ยถาปจฺจํ วา กโรนฺติ อปฺปํ ตุมฺहेหิ
 เอวรูปํ ทิฏฺฐิ วา สฺสํ วาติ ทิฏฺฐิเณว โน ภาณเต สุตตฺถ สุตฺตยิสฺสํติ

จาติ ๑ ตํ ก็ มณฺเฑน ภิกฺขเว อมฺิํ ตุมฺเหหิ ทิฏฺฐํ วา สํคํ วา
 อมฺิํ ปุริสํ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺ्ञานํ ปหาย สุราเมรยมชฺชปมาทญฺ्ञานา
 ปฏฺวิโรโต โหติ ตเมนํ ราชาโน คเหตุวา สุราเมรยมชฺชปมาทญฺ्ञา-
 นาเวรมณฺเฑนํ หนนฺติ วา พหุชนฺติ วา ปพฺพาเสนฺติ วา ยถาปจฺจยํ
 วา กโรนฺตุํ ๑ โนเหตํ ภนฺเต ๑ ตํชฺช ภิกฺขเว มยาปิ โห เอตํ
 ภิกฺขเว เวน ทิฏฺฐํ น สํคํ อมฺิํ ปุริสํ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺ्ञานํ
 ปหาย สุราเมรยมชฺชปมาทญฺ्ञานา ปฏฺวิโรโต โหติ ตเมนํ ราชาโน
 คเหตุวา สุราเมรยมชฺชปมาทญฺ्ञาเวรมณฺเฑนํ หนนฺติ วา พหุชนฺติ
 วา ปพฺพาเสนฺติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺตุํ อมฺิํจฺจวสฺสํ ตทฺเว
 ปาปกมฺมํ ปเวเทติ อมฺิํ ปุริสํ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺ्ञานํ อญฺญตุโธ
 อิตฺถํ วา ปุริสํ วา ชฺวีตา ไวโรเปติ^๑ อมฺิํ ปุริสํ สุราเมรยมชฺช-
 ปมาทญฺ्ञานํ อญฺญตุโธ คามา วา อรเมณา วา ยทินฺนํ เถยฺยสํชาตํ
 อาทิยํ^๒ อมฺิํ ปุริสํ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺ्ञานํ อญฺญตุโธ ปริตฺถํ
 ปกรุมาริสฺสํ จาริตฺตํ อาปชฺชติ อมฺิํ ปุริสํ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺ्ञานํ
 อญฺญตุโธ คหปทิสฺสํ วา คหปทิสฺสํ วา มุสาวาเทน อคฺคํ ภณฺชติ
 ตเมนํ ราชาโน คเหตุวา สุราเมรยมชฺชปมาทญฺ्ञาแหฺนํ หนนฺติ วา
 พหุชนฺติ วา ปพฺพาเสนฺติ วา ยถาปจฺจยํ วา กโรนฺติ อมฺิํ ตุมฺเหหิ
 เอวรูปํ ทิฏฺฐํ วา สํคํ วาติ ทิฏฺฐญฺเจว โน ภนฺเต สุตญฺเจว สํยุยิสฺสํติ
 จาติ ๑

โหติ ธุวากุชาโต ภควตา ธมโม ธมฺมทิจฺจโก อภาติโก เขหิปลุสฺสโก
 โอปนยโก ปจฺจุตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิโต อยมสฺสํ ทฺติโย อภิเจต-
 สฺสโก ทิจฺจธมฺมสฺสวหาโร อธิคโต โหติ อวิสฺสุทฺธสฺสํ จิตฺตสฺสํ วิสฺสุทฺธิยา
 อปฺริโยทาคสฺสํ จิตฺตสฺสํ ปฺริโยทปนาย ๑ ปฺน จปรํ สํวริปฺปุตฺต อริย-
 สํวโก สํเข อเวจฺจุปฺปสาเทน สมฺมเนคโต โหติ สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 สํวกลํโฆ อฺฐปฺป
 สํวกลํโฆ สํมํจิปฺป
 ปฺริสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส อฺฐ ปฺริสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 เนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณเนยฺโย อณฺฐลิกวณฺณํโย อณฺฐคฺคํ
 ปฺน
 โลกสฺสํสํสํ อยมสฺสํ คติโย อภิเจตสฺสโก ทิจฺจธมฺมสฺสวหาโร อธิคโต
 โหติ อวิสฺสุทฺธสฺสํ จิตฺตสฺสํ วิสฺสุทฺธิยา อปฺริโยทาคสฺสํ จิตฺตสฺสํ ปฺริโย-
 ทปนาย ๑ ปฺน จปรํ สํวริปฺปุตฺต อริยสํวโก อริยกนฺตฺเทหิ สํเลหิ สมฺม-
 เนคโต โหติ อชฺชนฺตฺเทหิ อจฺฉนฺตฺเทหิ อสฺสพเลหิ อตฺตมฺมาเลหิ ภูสฺสฺสฺสฺส
 วิญญฺพสฺสฺสฺสฺส (๑) สํวริสํวคฺคินฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺน
 อยมสฺสํ จตุตฺถโก อภิเจตสฺสโก ทิจฺจธมฺมสฺสวหาโร อธิคโต โหติ อวิสฺสุทฺธสฺสํ
 จิตฺตสฺสํ วิสฺสุทฺธิยา อปฺริโยทาคสฺสํ จิตฺตสฺสํ ปฺริโยทปนาย ๑ อิมํ
 จตฺตุนํ อภิเจตสฺสํ ทิจฺจธมฺมสฺสวหาโร นิกามตฺถํ โหติ อภิจฺจตฺถํ
 อภิสฺสวตฺถํ ๑ ยํกนฺนํ สํวริปฺปุตฺต ชาเนยฺยถ กิหิ โอทาควสํ
 อิมํสฺสํ ปนฺนํสฺสํ สิกฺขาปเทสฺสํ สํวคฺคินฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺน
 อิมํสฺสํ จตฺตุนํ อภิเจตสฺสํ ทิจฺจธมฺมสฺสวหาโร

นิทานตาทิ อภิจนตาทิ อภิสัตตาทิ โส อากงฆมาโน อตฺตนาถ อตฺตนา
 พุยากรเมย ขันนิรโยมฺหิ ขันติรจฺจนโยนิ ขันนิตฺติวิสโย ขันนา
 ปายทฺตคฺคิตฺติปาโต โสตาปาโนหมสฺมิ อวินิปาตธมฺโม นิยโต สมนุโพธิ
 ปรายโนติ ฯ

นิเวศน์ ภาณิ ทิสฺวา
 อภิษมฺมํ สฺมาทนาย
 น หิเส ปาณญทานิ
 มุสา จ น ภณ ชานํ
 เสหิ ทาเวหิ สฺนุตฺตฺวา
 เมรยํ วารุณํ ชนฺตุ
 อนุสฺสเรยฺย สฺมพฺพุทฺธิ
 อพฺยาปชฺฉมํ หิตํ จิตฺตํ
 อปฺนฺนจิตฺเต เทยฺยชมฺเม
 สฺนฺเตสฺส ปจฺฉมํ ทินฺนา
 สฺนฺโต หเว ปวฺกฺขามิ
 อิติ กณฺหาสฺส เสตาสฺส
 กมฺมาตาสฺส สฺมฺปาตฺส
 ยาสฺสกาสุจิ เฮตาสฺส
 โชรยฺโห พทฺธสฺมฺปนฺโน

ปาปานิ ปวิชชเย
 ปณฺทิตो ปวิชชเย
 วิชฺชมานะ ปรกกฺกเม
 อทิฏฺเฐ น ปรามเส
 ปรรทณฺจ นารเม
 น ปิเว จิตฺตโมหิ
 ชมฺมํ จานฺนุวิตกฺกเย
 เทวโลกาย ภาวเย
 ปุณฺณตฺตลฺลํ ชิกฺกิสฺสโต
 วิปฺลว โหติ ทกฺขิณา
 ชาริปฺปตฺตํ สฺสฺสโนหิ เม
 โรหิณฺสํ จาริสฺสํ วา
 ปาเวตาสฺสํ วา
 ต ชายติ ปุคฺคโว
 ฌานชวณิกโกโม

คเมว ภาเว ยบุษยติ	นาสสั วณณั ปริกขเว
เฮวเมว มนุสเสสสุ	ยสุมักสุมิเบจิ ชาติเย
ขตติเย พุราหมณ เวสเส	สัทเท จณกาลตปุกุเส
ยาสูกาสสิ เอตาสุ	ทนโต ชายติ สัพพะโต
ธมมฏโฐ สัตถสมุปาโน	สัจจวาที หิรัมันโน
ปห็นชาติมวณ	พุราหมจวิยสัส เกวตี
ปะนุภาโว วิสยุตโต	กตติจโจ อนาสโว
ปารคฺฐ สัพพะธมมานั	อนุปาทาย นิพพุโต
ตสุมิเบจ วิเวช เขตฺเต	วิปฺลว โหติ ทกฺขินา ฯ
พลา จ อวิชาเนเตา	ทุมเมธา ธตฺตฺตาวิโน
พหิทฺธา เทนฺติ ทานานิ	น หิ สเนเต อฺปาสเว ฯ
เย จ สเนเต อฺปาสเนติ	สปปญฺเเบ ชีรสมฺเมเต
สทฺธา จ เนสฺส สุกเต	มฺฐชาตา ปตฺติจฺจिता
เทวโตกณฺจ เต ยนฺติ	กฺุเต วา ชิธ ชายเว
อนุปฺพุเพน นิพฺพานั	ชชคฺคณฺเติ ปณฺจกิตฺติ ฯ

[illegible]

โก นุ ไช เหตุ โก ปจฺจโย ภควโต สิตฺตํ ปาตุกมฺมาย ๐
 อการณน ตถาคตา สิตํ ปาตุกโรหิตี ๑ อถ ไช อายสฺมา อานนฺโท
 ภควนฺตํ เหตุทวโจ โก นุ ไช ภนฺเต เหตุ โก ปจฺจโย ภควโต
 สิตฺตํ ปาตุกมฺมาย ๐ อการณน ตถาคตา สิตํ ปาตุกโรหิตี ๑
 ภูตปุพฺพํ อานนฺท อิมํมํ ปเทเส เศว อโหสิ อิทฺตญฺเจว ผิตฺตญฺ
 พุทฺธํ อากิณฺณมฺนุสงฺส ๐ ไช ปณนฺท เศว กสฺสโป ภควา
 อรํ สมนฺตมฺพุทฺธโร อุปนึสฺสาย วิหริติ กสฺสปสฺส ไช ปณนฺท
 ภควโต อรโต สมนฺตมฺพุทฺธสฺส ภเวสฺส^๑ นาม อุปาสโก อโหสิ
 สิตฺตํ อปริปรุการี ๐ ภเวสฺส^๑ ไช อานนฺท อุปาสเกน ปญฺจมตฺตานิ
 อุปาสกตฺตานิ ปฏฺเทสิตฺตานิ สฺมาทปิตฺตานิ อหํ สิตฺตํ อปริปรุการีโน
 อถ ไช อานนฺท ภเวสฺส^๑ อุปาสกสฺส เหตุทโหสิ ๐ ไช อิมํ
 ปญฺจนํ อุปาสกตฺตานํ พุทฺธกาโร พุทฺธกโม สฺมาทเปตา อหญ-
 จมฺหิ สิตฺตํ อปริปรุการี ๐ อิมานิ ปญฺจ อุปาสกตฺตานิ สิตฺตํ
 อปริปรุการีโน อิจฺเจตํ สมนํ นตฺถิ กิณฺณํ อติเรกํ หนฺทา
 อติเรกยาติ ๑ อถ ไช อานนฺท ภเวสฺส^๑ อุปาสโก ๐ ยน ตานิ
 ปญฺจ อุปาสกตฺตานิ เตนฺอุปสงฺกมิ ๐ อุปสงฺกมิตฺวา ตานิ ปญฺจ
 อุปาสกตฺตานิ เหตุทวโจ อชฺชตฺตคฺเค มํ อายสฺมาโต สิตฺตํ ปริปรุ-
 การี ฐาเรธาติ ๑ อถ ไช อานนฺท เศว ปญฺจนํ อุปาสกตฺตานํ
 เหตุทโหสิ อโย ไช ภเวสฺส^๑ อมฺหากํ พุทฺธกาโร พุทฺธกโม สฺมาท-

เปตา อโย หิ นาม ภเวสฺส^๑ สฺสเถสุ ปริปุรการี ภวิสฺสตี กิมงฺค
 ปน มยฺหติ ๑ อถโฆ อานนฺท ตานิ ปญฺจ อุปาถกฺสทานิ เยน
 ภเวสฺส^๑ อุปาถโก เตนฺอุปสงฺกมฺมํสุ อุปสงฺกมิตฺวา ภเวสฺส^๑ อุปาถกํ
 เอตทโวจํ อชฺชตฺตฺเค อโย ภเวสฺส^๑ อิมานิ ปญฺจ อุปาถก-
 สฺทานิ สฺสเถสุ ปริปุรการีโน จาเวตฺติ ๑ อถโฆ อานนฺท ภเวสฺสตี^๑
 อุปาถกฺสฺส เอตทโหติ อหํ โฆ อิมํสํ ปญฺจญฺเญ อุปาถกฺสทานํ
 พหุปการิ ปุพฺพวงฺคโม สฺมาทเปตา อหฺมจฺมฺหิ สฺสเถสุ ปริปุรการี
 อิมานิ ปญฺจ อุปาถกฺสทานิ สฺสเถสุ ปริปุรการีโน อิจฺเจตํ สมฺมํ
 นตฺถิ กิณฺจิ อติเรกํ หนฺทาหํ อติเรกายาติ ๑ อถโฆ อานนฺท
 ภเวสฺส^๑ อุปาถโก เยน ตานิ ปญฺจ อุปาถกฺสทานิ เตนฺอุปสงฺกม
 อุปสงฺกมิตฺวา ตานิ ปญฺจ อุปาถกฺสทานิ เอตทโวจ อชฺชตฺตฺเค
 มํ อายสฺมํนฺโศ พุทฺทมฺจาร์ จาเวธ อาราจาร์ วิรตํ เมตฺตนา ความชฺมุมาติ ๑
 อถโฆ อานนฺท เถสํ ปญฺจญฺเญ อุปาถกฺสทานํ เอตทโหติ อโย
 โฆ ภเวสฺส^๑ อมฺหากํ พหุปการิ ปุพฺพวงฺคโม สฺมาทเปตา อโย หิ
 นาม ภเวสฺส^๑ พุทฺทมฺจาร์ ภวิสฺสตี อาราจาร์ วิรโต เมตฺตนา
 ความชฺมุมา กิมงฺค ปน มยฺหติ ๑ อถโฆ อานนฺท ตานิ ปญฺจ
 อุปาถกฺสทานิ เยน ภเวสฺส^๑ อุปาถโก เตนฺอุปสงฺกมฺมํสุ อุปสงฺกมิตฺวา
 ภเวสฺส^๑ อุปาถกํ เอตทโวจํ อชฺชตฺตฺเค อโย ภเวสฺส^๑ อิมานิ

ปญจ อุปลาสกตตานิ พุรหมจาวโร ชาเวตุ อาราวาโร วิรเต เมถุนา
 ความขมมาติ ๑ อถโฆ อานนุท ภเวสส์^๑ อุปลาสกตส เอตทโหสิ
 อหิ โฆ อิมส ปญจันเน อุปลาสกตตานิ พหุปลากโร ปุพพชโม
 สมาทเปตา อหญจมุหิ สัสเสตุ ปริปรุการวิ อิมานินิ ปญจ อุปลาสก-
 ตตานิ สัสเสตุ ปริปรุการวิโน อหญจมุหิ พุรหมจาวโร อาราวาโร
 วิรโต เมถุนา ความขมมา อิมานินิ ปญจ อุปลาสกตตานิ พุรหม-
 จาวโร อาราวาโร วิรตา เมถุนา ความขมมา อิจุเจต สัมสม
 นตติ ทินุจิ อติเรกั หนุทาหิ อติเรกายาติ ๑ อถโฆ อานนุท
 ภเวสส์^๑ อุปลาสโก เยเน ตานิ ปญจ อุปลาสกตตานิ เทนุปลังกมิ
 อุปลังกมิตวา ตานิ ปญจ อุปลาสกตตานิ เอตทโวจ อชชตคเค ม
 ขายสุมนโต เอกภตติกั ชาเวตุ รตตุปรต วิรต วิกาตโกษนาติ ๑
 อถโฆ อานนุท เตส ปญจันเน อุปลาสกตตานิ เอตทโหสิ อโย โฆ
 ภเวสส์^๑ อมูหากั พหุปลากโร ปุพพชโม สมาทเปตา อโย หิ
 นาม ภเวสส์^๑ เอกภตติโก ภวิสส์ติ รตตุปรโต วิรโต วิกาตโกษนา
 ทิมงค ปน มยนุติ ๑ อถโฆ อานนุท ตานิ ปญจ อุปลาสกตตานิ
 เยเน ภเวสส์^๑ อุปลาสโก เทนุปลังกมัสสุ อุปลังกมิตวา ภเวสส์^๑
 อุปลาสกั เอตทโวจ อชชตคเค อโย ภเวสส์^๑ อิมานินิ ปญจ
 อุปลาสกตตานิ เอกภตติเก ชาเวตุ รตตุปรเต วิรเต วิกาตโกษนาติ ๑
 อถโฆ อานนุท ภเวสส์^๑ อุปลาสกตส เอตทโหสิ อหิ โฆ อิมส

ปณฺเฑนํ อุปาสกสฺตานํ พุทฺธกาโร ปุพฺพวงฺคโม สฺมาทเปตา อหฺนุ-
 จมฺหิ สํเสฏฺฐํ ปริปุรการี อิมานิปี ปณฺจ อุปาสกสฺตานิ สํเสฏฺฐํ
 ปริปุรการิโน อหฺนุจฺมฺหิ พุรฺหมจาริ อาราจาริ วิโรโต เมถุนา
 ความรฺมฺมา อิมานิปี ปณฺจ อุปาสกสฺตานิ พุรฺหมจาริโน อาราจาริโน
 วิรตา เมถุนา ความรฺมฺมา อหฺนุจฺมฺหิ เอกภตฺติโก รตฺตฺปรโต
 วิโรโต วิกาตโกชนา อิมานิปี ปณฺจ อุปาสกสฺตานิ เอกภตฺติกา
 รตฺตฺปรตา วิรตา วิกาตโกชนา อิจฺเจตํ สํสํมํ นตฺถิ ทิณฺณจิ
 อภิเรกํ หนฺนทาหิ อติเรกาयाติ ฯ อถโฆ อานนฺท ภาเวสํ^๑ อุปาสโก
 เยน กสฺสํโป ภควา อรหํ สํมฺมาสํมฺพุทฺโธ เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺ-
 กมิคฺวา กสฺสํปํ ภควนฺตํ อรหนฺตํ สํมฺมาสํมฺพุทฺธํ เขตฺทโวจ ติณฺณ-
 ยาหิ ภาณฺเต ภควโต สํนฺติเก ปพฺพชฺชํ ตเถยฺยํ อุปสํมฺปทฺติ ฯ
 อตฺตฺตฺต โฆ อานนฺท ภาเวสํ^๑ อุปาสโก กสฺสํปสฺสํ ภควโต อรหโต
 สํมฺมาสํมฺพุทฺธสฺสํ สํนฺติเก ปพฺพชฺชํ อตฺตฺตฺต อุปสํมฺปทํ อจิริปสํมฺปนฺโน
 โฆ ปนฺนํนฺท ภาเวสํ^๑ ภิกฺขุ เอโก วูปกฺกฺโข อปฺปมตฺโต อาตาปํ
 ปหิตตฺโต วิหรนฺโต นจิริสฺสํเสว ยสฺสํตฺถาย กุตฺตฺตฺตา สํมฺมเทว
 อการสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชํ ตทฺนตฺตรํ พุรฺหมจริยปริโยสํนํ
 ทิณฺณเจว ชฺมฺเม สยํ อภิณฺณา สจฺจํคฺคฺวา อุปสํมฺปชฺช วิหาสิ ชฺฌนา
 ชาติ วุสฺสํติ พุรฺหมจริยํ กตํ กวณฺณํ นนฺนํ อิตฺตฺตฺตฺตาयाติ
 อพฺภณฺณาสิ อณฺณคโร จ ปนฺนํนฺท ภาเวสํ^๑ ภิกฺขุ อรหํ อโหสิ ฯ

๑๘๓] ปจฺมปณฺณาสเถ อรณฺณวคฺโค จตุตฺโต ๒๔๕

โธ อานนฺท ตานิ ปณฺจ ภิกฺขุสฺสทานิ ภเวสฺส^๑ ปมุขานิ อุตฺตરุตฺตริ^๒ ปณฺต-
ปณฺตํ วายมมานา อุตฺตริ^๓ วิมุตฺติ^๔ สจฺจนํ^๕ ๑ ตสฺมา ติทฺธ อานนฺท
เอวํ สิกฺขิตพฺพํ อุตฺตรุตฺตริ^๖ ปณฺตปณฺตํ วายมมานา อุตฺตริ^๗
วิมุตฺติ^๘ สจฺจนวิสฺสํสามาคิ เอวํ หิ โว อานนฺท สิกฺขิตพฺพหนฺติ ๑

อุปาสกวคฺโค ตติโย ๑

ตสฺสํสํททานํ

ธารชฺช ^๑ วิธารโท นิริยํ	เวรํ จณฺหาตปณฺจมนํ
ปติ ^๒ วณฺชิชา ราชานो	คิหิ ^๓ เจว ภเวสฺส ^๔ นาคิ ๑

อรณฺณวคฺโค จตุตฺโต

[๑๘๓] ปณฺจิเม ภิกฺขเว อารณฺณกา กตเม ปณฺจ มนุ-
หคฺคตา โมมฺหคฺคตา อารณฺณโก โหติ ปาบีจฺโธ อิจฺจนปโกโต อารณฺ-
ณโก โหติ อุมฺมาทา จิตฺตกฺเขปา อารณฺณโก โหติ วณฺณนิคํ
พฺพุเทหิ พฺพุทฺธสํวเกหิ^๑ อารณฺณโก โหติ อปฺปิจฺจตณฺณเวว^๒ นิสฺสํสาย
สํเตจฺญจิณฺณเวว^๓ นิสฺสํสาย สํเตจฺญเวว^๔ นิสฺสํสาย ปวิเวกณฺณเวว^๕ นิสฺสํสาย
อิทฺมคฺคตณฺณเวว^๖ นิสฺสํสาย อารณฺณโก โหติ อิเม โธ ภิกฺขเว ปณฺจ
อารณฺณกา ๑ อิเมสํ โธ ภิกฺขเว ปณฺจญฺเฐ อารณฺณกานํ ยวายนํ อารณฺณโก
อปฺปิจฺจตณฺณเวว^๗ นิสฺสํสาย สํเตจฺญจิณฺณเวว^๘ นิสฺสํสาย สํเตจฺญเวว^๙ นิสฺสํสาย
ปวิเวกณฺณเวว^{๑๐} นิสฺสํสาย อิทฺมคฺคตณฺณเวว^{๑๑} นิสฺสํสาย อารณฺณโก โหติ

เณว นิสฺสํสา ย สมนุคฺคจฺฉิณฺเณว นิสฺสํสา สํสฺสณฺเณว นิสฺสํสา ปวิเว-
 กณฺเณว นิสฺสํสา อิทมคฺคิตฺตณฺเณว นิสฺสํสา ปตฺตบิณฺฑิกโก โหติ
 อิมเ ส ภิภูวเ ปณฺจ ปตฺตบิณฺฑิกกา อิมเ ส ภิภูวเ ปณฺจณฺ
 ปตฺตบิณฺฑิกานํ ยวามํ ปตฺตบิณฺฑิกโก อปฺปิจฺฉตฺตณฺเณว นิสฺสํสา สมนุ-
 คฺคจฺฉิณฺเณว นิสฺสํสา สํสฺสณฺเณว นิสฺสํสา ปวิเวกณฺเณว นิสฺสํสา
 อิทมคฺคิตฺตณฺเณว นิสฺสํสา ปตฺตบิณฺฑิกโก โหติ อยํ อิมเ ส ปณฺ-
 จณฺ ปตฺตบิณฺฑิกานํ อคฺโค จ เสฏฺโฐ จ โมกฺโข จ อุตฺตโม จ
 ปวโร จ เสยฺยถามิ ภิภูวเ ทวา ชฺวี ชฺวีมหา ทริ ทริมหา นวเนตฺติ
 นวเนตฺตมหา สปฺมि สปฺมิมหา สปฺมิมณฺโฑ สปฺมิมณฺโฑ ตตฺถ
 อคฺคณฺทชยติ เณวเ ส ภิภูวเ อิมเ ส ปณฺจณฺ ปตฺตบิณฺฑิกานํ
 ยวามํ ปตฺตบิณฺฑิกโก อปฺปิจฺฉตฺตณฺเณว นิสฺสํสา สมนุคฺคจฺฉิณฺเณว นิสฺสํสา
 สํสฺสณฺเณว นิสฺสํสา ปวิเวกณฺเณว นิสฺสํสา อิทมคฺคิตฺตณฺเณว นิสฺสํสา
 ปตฺตบิณฺฑิกโก โหติ อยํ อิมเ ส ปณฺจณฺ ปตฺตบิณฺฑิกานํ อคฺโค
 จ เสฏฺโฐ จ โมกฺโข จ อุตฺตโม จ ปวโร จาติ ๑

อรรถกถา จตุตถโค ๑

ตลฺลํทฺทํ

อณฺเ จัรวํ รุกฺข-
 เนสฺสชฺชํ สมนฺตํ เขกั^๒

สฺสํสา อพฺโพภาสํ
 ชลฺลปจฺฉา มินฺฑิกเกณ จาติ ๑

พราหมณวคฺโค ปณฺณโม

[๓๘๓] ปณฺณโม ภิขเว โปราณา พราหมณธมา เอตฺรหิ สฺน-
 เวสฺสํ สฺนทิสฺสํทิสฺสํทิสฺสํทิสฺสํทิสฺสํทิสฺสํทิสฺสํทิสฺสํทิสฺสํทิสฺสํทิสฺสํ
 ภิขเว พราหมณา พราหมณํ คจฺจนฺติ โน อพราหมณํ เอตฺรหิ
 ภิขเว พราหมณา พราหมณมฺหิ คจฺจนฺติ อพราหมณมฺหิ คจฺจนฺติ
 เอตฺรหิ ภิขเว สฺนชา สฺนชิลฺลเวยว คจฺจนฺติ โน อสฺนชฺชํ อຍ
 ภิขเว ปจฺจโม โปราโณ พราหมณธมฺโม เอตฺรหิ สฺนเวสฺสํ สฺนทิสฺสํ
 โน พราหมณธมฺโม ๑ ปุพฺเพ สฺมํ ภิขเว พราหมณา พราหมณํ อุตฺ-
 ทิสฺสํ คจฺจนฺติ โน อนฺตฺรํ เอตฺรหิ ภิขเว พราหมณา พราหมณํ
 อุตฺทิสฺสํ คจฺจนฺติ อนฺตฺรํ คจฺจนฺติ เอตฺรหิ ภิขเว สฺนชา
 สฺนชฺชํ อุตฺทิสฺสํ คจฺจนฺติ โน อนฺตฺรํ อຍ ภิขเว ทฺติโย โปราโณ
 พราหมณธมฺโม เอตฺรหิ สฺนเวสฺสํ สฺนทิสฺสํทิสฺสํทิสฺสํทิสฺสํ ๑ ปุพฺเพ
 สฺมํ ภิขเว พราหมณา พราหมณํ เวยว กิဏ္ဍန္တํ โน วิဂ္ဂကိဏ္ဍန္တံ
 สမ္ပပိယေဝေ สံဝาสံ สမ္ပพฺပဇာယ สမ္ပပဝတฺတေတံ เอตฺรหิ ภิขเว พราหมณา
 พราหมณํ ကိဏ္ဍန္တံပိ ဝိဂ္ဂကိဏ္ဍန္တံပိ สမ္ပပိယေဝေ สံဝาสံ สမ္ပพฺပဇာယ
 สမ္ပပဝတฺတေတံ เอตฺรหิ ภิขเว สฺนชา สฺนชฺชံ เวยว ကိဏ္ဍန္တံ โน
 ဝိဂ္ဂကိဏ္ဍန္တံ สမ္ပပိယေဝေ สံဝาสံ สမ္ပพฺပဇာယ สမ္ပပဝတฺတေတံ အຍ ภิขเว
 တฺติယံ โปราโณ พราหมณธมฺโม เอตฺรหิ สฺนเวสฺสํ สฺนทิสฺสํทิสฺสံ
 พราหมณธมฺโม ๑ ปุพฺเพ สฺมํ ภิขเว พราหมณา สန္နိစ္စံ န ဂါဝေတံ ဝေ-

• ဗု. ပ. พ. พราหมณဗေ ၁

สมี ฌณฺณตฺถสมี รัชตตฺถสมี ชาติรฺรปตฺถสมี เขตรหิ ภิกฺขเว พุราหฺมณ
 สฺนฺนินิธี กโรนฺนติ ฌณฺณตฺถสมี ฌณฺณตฺถสมี รัชตตฺถสมี ชาติรฺรปตฺถสมี เขตรหิ
 ภิกฺขเว สฺนฺนชา น สฺนฺนินิธี กโรนฺนติ ฌณฺณตฺถสมี ฌณฺณตฺถสมี รัชตตฺถสมี
 ชาติรฺรปตฺถสมี อหิ ภิกฺขเว จคฺคฺโค โปราโณ พุราหฺมณชฺชโม เขตรหิ
 สฺนฺนเชตฺถ สฺนฺนินิธี น โน พุราหฺมณสฺส ๑ ปุพฺเพ สฺนฺน ภิกฺขเว พุราหฺมณ
 สฺนฺน สํยมาสํย ปาโตะ ปาตฺราสํย ภิกฺขุ ปริยตฺถนฺติ เขตรหิ
 ภิกฺขเว พุราหฺมณ ยาวทคฺคํ อุทฺทวาทคฺคํ ญฺณตฺถวา อวตฺถสํ อาทาย
 ปกฺกมณฺติ เขตรหิ ภิกฺขเว สฺนฺนชา สํย สํยมาสํย ปาโตะ ปาตฺรา
 สํย ภิกฺขุ ปริยตฺถนฺติ อหิ ภิกฺขเว ปณฺจโม โปราโณ พุราหฺมณ
 ชฺชโม เขตรหิ สฺนฺนเชตฺถ สฺนฺนินิธี น โน พุราหฺมณสฺส ๑ อิมํ ไช
 ภิกฺขเว ปณฺจ โปราณา พุราหฺมณชฺชมา เขตรหิ สฺนฺนเชตฺถ สฺนฺนินิธี
 น โน พุราหฺมณสฺส ๑

[๓๘๒] อถโธ โทโธณ พุราหุณโณ เยน ภควา เตยุปสงฺกมิ
 อฺปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สํมุโมทิตี สํมุโมทเทยํ ถถํ สํวารณํยํ
 วิตฺติสํเรตฺวา เอกมณฺธํ นิสํสํ เอกมณฺธํ นิสันฺโน โธ โทโธณ พุราหุณโณ
 ภควนฺธํ เขตฺตโวจ สุตํ เมตํ โภ โคตม น สํโม
 โคตโม พุราหุณเณ ชิณฺเณ วุฑฺฒเณ มหตฺตเก อทฺธคเต วโยอนุป-
 ปตฺเต อภิวาเทติ วา ปจฺจุจฺเจติ วา อาสํเนน วา นิมนฺเตตฺติ ๑
 ตยิทํ โภ โคตม ตเถว น หิ ภวํ โคตโม พุราหุณเณ ชิณฺเณ
 วุฑฺฒเณ มหตฺตเก อทฺธคเต วโยอนุปปตฺเต อภิวาเทติ วา ปจฺจุจฺเจติ

ณาเตวอว ชานาม สำรุ เม ภว โคตโม ตถา ธมฺมํ เทเสตุ
 ยถา อหิ อิมะ ปณฺจ พุราหฺมณเ ชานะยฺยนฺติ ฯ เตเนหิ โทณ สฺสณานิ
 สำรุกํ มนสิกโรหิ ภาสิสฺสํสามิติ เอวํ โภทิตฺติ โห โทณ พุราหฺมโณ
 ภควโต ปจฺจุสฺสัสสี ฯ ภควา เอตทโวจ กถณฺจ โทณ พุราหฺมโณ
 พุรหฺมสโม โหติ อิทฺติ โทณ พุราหฺมโณ อุกโต สฺสชาโต โหติ
 มาติโต จ ปิติตโต จ สํสํพุทฺธคณฺนิโก ยาว สํคตฺตมา นีตามหฺยุคา
 อภฺยชิโต อานุปฏฺฐาโ จ ชาติวาเทเน สํ อญฺจจตุคฺคาฬํสํวสฺสํนํ โโกมารํ
 พุรหฺมจฺริยํ จริติ มนฺเต อธิยมาโน อญฺจจตุคฺคาฬํสํวสฺสํนํ โโกมารํ
 พุรหฺมจฺริยํ จริตฺวา มนฺเต อธิยิตฺวา อจฺริยสฺส อจฺริยธฺนํ ปริยฺเสตฺติ
 ธมฺเมเนว โน อธมฺเมเน ตตฺถ จ โทณ โภ ธมฺโม เนว กสฺสียา
 น วณฺนิชฺชาย น โครกฺขเนน น อีสํสํพุทฺธเนน น ราชปฺริเสน น
 สิปฺปเปเนตฺตเวเน เกวถํ ภิกฺขุชาจฺริยาย กปาสํ อนตฺติมณฺญมาโน สํ
 อจฺริยสฺส อจฺริยธฺนํ นิยุยาเตตฺวา เกสํมสฺสํสํ โอหาเรตฺวา กาสํายานิ
 วตฺถานิ อจฺจุทาเตตฺวา อคารสฺมา อนคฺวาริยํ ปพฺพชฺติ สํ เอวํ ปพฺพ-
 ชฺชิตฺติ สํมาโน เมตฺตตาสํหคเตเน เจตสา เอถํ ทิสํ ฝริตฺวา วิหริตฺติ
 ตถา ทฺติยํ ตถา ตติยํ ตถา จตุตฺถํ อิตฺติ อุตฺทมโห ติริยํ สํพฺพุตฺติ
 สํพฺพุตฺตตาย สํพฺพุทฺทวณฺตํ โถกํ เมตฺตตาสํหคเตเน เจตสา วิมฺบุเสน
 มหคฺคเตเน อปฺปมาเนเน อเวเรน อพฺยาปชฺชเนเน ฝริตฺวา วิหริตฺติ กรุณฺหา-
 สํหคเตเน เจตสา ... มุทิตาสํหคเตเน เจตสา ... อูปฺเปกฺขาสํหคเตเน
 เจตสา เอถํ ทิสํ ฝริตฺวา วิหริตฺติ ตถา ทฺติยํ ตถา ตติยํ ตถา

จตุตถัง อิติ อุตฺตมโธ ติริยํ สัพพธิ สัพพตฺตตาย สัพพาวนฺตํ โถกํ
 อูปฺเปกฺขาสทฺทเคน เจตถา วิปฺปฺเตน มหคฺคเตน อปฺปมาเนน อเวเรน
 อพฺยาปชฺฌเนน ฌริตฺวา วิหริติ โส อิมํ จตฺตาโร พุทฺธมฺวิหาเร
 ภาเวตฺวา กายสฺส เปทา ปรมมฺรณา สฺสคฺคํ พุทฺธมฺโถกํ อูปฺปชฺชติ เอวํ
 โธ โทณ พุทฺธมฺโณ พุทฺธมฺสโม โหติ ฯ กถญฺจ โทณ พุทฺธมฺโณ
 เทวสฺโม โหติ อิทฺธ โทณ พุทฺธมฺโณ อุกฺโกตฺตํ สฺสชาติ โหติ มาติโก
 จ ปิตฺติโก จ สํสฺสทฺทคฺคณิกโก ยาว สุตฺตมา ปิตฺตามหฺยุคา อกฺขิตฺโต
 อนฺนปฏฺฐาโง ชาติวาเทน โส อฏฺฐจจตฺตาฬสฺสวสฺสํโก โกมารํ พุทฺธมฺจริยํ
 จริติ มนฺเต อธิยมาโน อฏฺฐจจตฺตาฬสฺสวสฺสํโก โกมารํ พุทฺธมฺจริยํ
 จริตฺวา มนฺเต อธิยิตฺวา อจฺจริยสฺส อจฺจริยธฺนํ ปริเยสฺสติ ฌมฺเมเนว
 โน อฌมฺเมเน ตตฺถ จ โทณ โก ฌมฺโม เวน กถฺยา น วณฺชิ-
 ฌาย น โครกฺเชน น อีสฺสคฺคเตน น ราชโปริเสน น สิปฺปญฺเจตฺเตน
 เกวถํ ภิกฺขุจฺจริยาย กปาทํ อนตฺติมญฺญมาโน โส อจฺจริยสฺส อจฺจริย-
 ธฺนํ นิยฺยาเทตฺวา ทาวํ ปริเยสฺสติ ฌมฺเมเนว โน อฌมฺเมเน ตตฺถ จ
 โทณ โก ฌมฺโม เวน กเยน น วิกฺกเยน พุทฺธมฺณฺเวยว อุตฺท-
 ปสฺสฏฺฐํ โส พุทฺธมฺณฺเวยว คจฺฉติ น ฆตฺติยํ น เวสฺสํ น สฺสทฺทํ
 น จญฺหาถํ น เนถาถํ น เวณํ น รกฺทาวํ น ปฏฺกฺกสฺสํ คจฺฉติ
 น คพฺภินํ คจฺฉติ น ปายมานํ คจฺฉติ น อนฺนุคฺคํ คจฺฉติ
 กถฺมา จ โทณ พุทฺธมฺโณ น คพฺภินํ คจฺฉติ สเจ โทณ พุทฺธมฺโณ
 คพฺภินํ คจฺฉติ อตฺติมฺพฺทสฺส นาม โส โหติ มาณวโก วา มาณวิกา

วา ตสฺมา โทณ พุราหุมน น คพฺภินิ คจฺฉติ กสฺมา จ โทณ
 พุราหุมน น ปายมานิ คจฺฉติ ตฺเจ โทณ พุราหุมน ปายมานิ
 คจฺฉติ อสฺสจฺปิฏฐิตํ นาม โส โหติ มาณวโก วา มาณวิกา วา
 ตสฺมา โทณ พุราหุมน น ปายมานิ คจฺฉติ ตสฺส ตา โหติ
 พุราหุมนํ เณว กามตฺถา น ทวตฺถา น รตตฺถา ปชตฺถา พุราหุ-
 มนสฺส พุราหุมนํ โหติ โส เมถุนํ อุปฺปาเทตฺวา เกธมสฺสํ โอหาเรตฺวา
 กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคารียํ ปพฺพชติ
 โส เหวํ ปพฺพชิตํ สฺมาโน วิวิจฺเจว กามเมหิ ๑เป ๑ จตุตฺถํ ฌานํ
 อุปฺถมฺปชฺช วิหริติ โส อิมํ จตุตฺถาโร ฌาเน ภาเวตฺวา กายสฺส
 เกทา ปรมมฺรณา สฺสคฺคิ สฺสคฺคํ โสทํ อุปฺปชฺชติ เหวํ โห โทณ
 พุราหุมนํ เทวสโม โหติ ๑ กถญจ โทณ พุราหุมนํ มริยาโท
 โหติ อิช โทณ พุราหุมนํ อฺภโต สฺสาโต โหติ มาติโต จ
 ปิตฺติโต จ สํสฺสทฺธคฺคณิกิ ยาว สตฺตมา ปิตามหฺยุคา อภฺชิตฺโต
 อนฺุปกฺกฺโข ชาติวาเทเน โส อญฺจจตุตฺถาฬํสํสํสํนิ โกมารํ พุราหุมนจฺริยํ
 จริติ มนฺเต อธิษฺมาโน อญฺจจตุตฺถาฬํสํสํสํนิ โกมารํ พุราหุมนจฺริยํ
 จริตฺวา มนฺเต อธิษฺติตฺวา อจฺริยสฺสํ อจฺริยธเน ปริเยสฺติ รมฺเมเนว
 โน อรมฺเมเน ตตฺถ จ โทณ โก รมฺโม เณว กสฺยา น
 วณฺชิชฺชาเย น โครกฺชเน น อิตฺถสฺสคฺคเณ น วาชิปฺริเสเน น สิปฺปปณฺณตฺเวเน
 เกวตํ ภิกฺขุจฺริยาย กปาทํ อนฺติมเบญฺจมาโน โส อจฺริยสฺสํ อจฺริย-
 ธนํ นิยุยาเทตฺวา ทาวํ ปริเยสฺติ รมฺเมเนว โน อรมฺเมเน ตตฺถ จ

โทณ โก ทุมโม แนว กเขน น วิกกเขน พุราหุมนิเยว อุตกุ-
 ปตฺถุสี โส พุราหุมนิเยว คจฺจติ น ขตฺติยิ น เวสฺสํ น สฺสทฺธิ
 น จณฺหาติ น เนสํทํ น เวณิ น รตฺถาวํ น ปุฏฺฐํ คจฺจติ น
 คพฺภินิ คจฺจติ น ปายมานํ คจฺจติ น อนฺตุนิ คจฺจติ กตฺตมา
 จ โทณ พุราหุมนิ น คพฺภินิ คจฺจติ สจฺเจ โทณ พุราหุมนิ
 คพฺภินิ คจฺจติ อติมิพฺพโส นาม โส โหติ มาณวโก วา มาณวิกา
 วา ตตฺตมา โทณ พุราหุมนิ แนว คพฺภินิ คจฺจติ กตฺตมา
 จ โทณ พุราหุมนิ น ปายมานํ คจฺจติ สจฺเจ โทณ พุราหุมนิ
 ปายมานํ คจฺจติ อสฺสจฺปิฎกํ นาม โส โหติ มาณวโก วา
 มาณวิกา วา ตตฺตมา โทณ พุราหุมนิ น ปายมานํ คจฺจติ
 ตสฺสํ สํ โหติ พุราหุมนิ แนว กามตฺถา น ทวตฺถา น รตฺตตฺถา
 ปชฺชตฺถา พุราหุมนสฺสํ พุราหุมนิ โหติ โส เมถุนํ อปฺปาเตตฺวา
 ตเมว ปฺตฺตสฺสํทํ นิกามยมาโน กุญฺหมํ อชฺฌาวสฺสํ น อคารสฺมา
 อนคาริยํ ปพฺพชฺชติ ยาว ไปรณานํ พุราหุมนานํ มริยาโท ตตฺถ
 ติฏฺฐติ ตํ น วตฺติกมตฺติ ยาว ไปรณานํ พุราหุมนานํ มริยาโท
 ตตฺถ พุราหุมนิ จิโต ตํ น วตฺติกมตฺติ โห โทณ ตตฺตมา พุราหุ-
 มนิ มริยาโทติ วุจฺจติ เขวํ โห โทณ พุราหุมนิ มริยาโท
 โหติ ฯ กถณฺจ โทณ พุราหุมนิ สมฺภินฺนํมริยาโท โหติ อิทฺธ โทณ-
 พุราหุมนิ อุกฺกโต สฺสฺสาโต โหติ มาติโต จ ปิตฺติโต จ สํสฺสํทศ-
 นิโก ยาว สตฺตตมา ปิตฺตามหุคฺคา อกฺขิตฺโต อปฺปฏฺฐาไซ ชาติวาเทณ (๑)

อฏฺฐจตุตาฬัถฺวสุถานิ โกมารํ พุรหุมนจฺริยํ จรติ มนุเต อธิยมาโน
 อฏฺฐจตุตาฬัถฺวสุถานิ โกมารํ พุรหุมนจฺริยํ จริตฺวา มนุเต อธิยิตฺวา
 อาจฺริยสุถํ อาจฺริยชนํ ปริเยสฺสติ ชฺมฺเมเนว โน อชฺมฺเมเนว ตตฺถ จ
 โทณ โก ชฺมโม เวน กสิยา น วณฺชิชฺชาเย น โครกฺเขน น
 อิตฺถสุตฺเตน น ราชปฺริเสนํ น สิปฺปณฺณตฺเรน เกวถํ ภิกฺขุชาจฺริยาย
 กปาทํ อนติมนฺณมาโน โส อาจฺริยสุถํ อาจฺริยชนํ นิยุยาเตตฺวา
 ทารํ ปริเยสฺสติ ชฺมฺเมเนยํ อชฺมฺเมเนยํ กเยเนยํ วิกฺกเยเนยํ (๑) อุกฺกปฺสจฺจุจํ
 โส พุราหุมนิมฺบิ คจฺฉติ ชฺชติยิมฺบิ คจฺฉติ เวสฺสํนิมฺบิ คจฺฉติ
 สฺสํนิมฺบิ คจฺฉติ จณฺทาทิมฺบิ คจฺฉติ เนสํนิมฺบิ คจฺฉติ เวณิมฺบิ
 คจฺฉติ รตฺถกาวิมฺบิ คจฺฉติ ปกฺกสฺสํนิมฺบิ คจฺฉติ คพฺภิมฺบิ คจฺฉติ
 ปายมาเนยํ คจฺฉติ อุตฺติมฺบิ คจฺฉติ อนุตฺติมฺบิ คจฺฉติ ตสฺส
 สํ โหติ พุราหุมนํ กามตฺถาณิ ทวตฺถาณิ รตฺถตฺถาณิ ปชฺชตฺถาณิ
 พุราหุมนสฺสํ พุราหุมนํ โหติ ยาว ปฺปราคานํ พุราหุมนานํ มรียาโท
 ตตฺถ น ติจฺจุจติ ตํ วุตฺติกฺกมฺติ ยาว ปฺปราคานํ พุราหุมนานํ
 มรียาโท ตตฺถ พุราหุมนํ น จิโต ตํ วุตฺติกฺกมฺตฺติ โห โทณ
 ตสฺมา พุราหุมนํ สํภฺมิณฺณมรียาโทติ วุจฺจติ เหวํ โห โทณ
 พุราหุมนํ สํภฺมิณฺณมรียาโท โหติ ๑ กถณฺจ โทณ พุราหุมนํ พุราหุมน-
 จณฺทาทิ โหติ อิช โทณ พุราหุมนํ อุกฺโก สฺสาโค โหติ
 มาติโค จ ปิติโค จ สฺสํทฺฐคฺคหณิกโก ยาว สฺสํทฺฐมา ปิตามฺเหยฺคา

อภิจิตโต อบุญญโจ ชาติวาเทเน โส อญฺจุตตาทิสังวสุตํ โกมารํ
 พุทฺหมจฺริยํ จรติ มนฺเต อธิมฺภาเน อญฺจุตตาทิสังวสุตํ โกมารํ
 พุทฺหมจฺริยํ จริตฺวา มนฺเต อธิจิตฺวา อาจฺริยสุตํ อาจฺริยธโร ปริเยสตี
 รมฺเมเนยํ อรมฺเมเนยํ กตฺติยาเมยํ วณฺชิชฺชาเมยํ ไครุกฺเขเมยํ อิตฺถํตฺตฺเถเนยํ
 สิปฺปปฺปณฺตฺเถเนยํ ราชปฺปริเสนเมยํ เกวถํ ภิกฺขฺวาจฺริยาย กฺปาลํ อเนติ-
 มณฺญมาโน โส อาจฺริยสุตํ อาจฺริยธโร นิยุยาเทตฺตฺวา ทารํ ปริเยสตี
 รมฺเมเนยํ อรมฺเมเนยํ กเขเมยํ วิกฺกเขเมยํ อุกฺกปฺสฺสฺวโจ โส พุทฺราหฺม-
 ณิณฺมํ คจฺจนติ ชฺชคฺติณฺมํ คจฺจนติ เวตฺถิณฺมํ คจฺจนติ สุตฺตฺธิณฺมํ
 คจฺจนติ จณฺหาติณฺมํ คจฺจนติ เนตฺถิณฺมํ คจฺจนติ เวณิณฺมํ คจฺจนติ
 วจฺจณิณฺมํ คจฺจนติ ปุทฺกฺกณฺมํ คจฺจนติ คพฺพิณฺมํ คจฺจนติ
 ปายมาณณฺมํ คจฺจนติ อุตฺตณฺมํ คจฺจนติ อนุตฺตณฺมํ คจฺจนติ ตสฺสํ สํ-
 โหติ พุทฺราหฺมณํ กามคฺคณฺมํ ทวคฺคณฺมํ วจฺจคฺคณฺมํ ปชฺชคฺคณฺมํ พุทฺราหฺมณสฺสํ
 พุทฺราหฺมณํ โหติ โส สํพฺพุทฺทเมหิ ชีวิตํ กปฺเปติ ตเมเน
 พุทฺราหฺมณา เขวมาทิสฺสุ กตฺถมา ภวํ พุทฺราหฺมโณ ปฏฺฐานมาโน
 สํพฺพุทฺทเมหิ ชีวิตํ กปฺเปตฺติ โส เขวมาท เสยฺยณํ โภ อคฺคิ
 สฺสจฺจิมํ ททิติ อสฺสจฺจิมํ ททิติ น จ เตเน อคฺคิ อฺปฺปติปฺปติ เขวเมว
 ไซ โภ สํพฺพุทฺทเมหิ เจปํ พุทฺราหฺมโณ ชีวิตํ กปฺเปติ น จ
 เตเน พุทฺราหฺมโณ อฺปฺปติปฺปติ สํพฺพุทฺทเมหิ ชีวิตํ กปฺเปตฺติ ไซ โทเน
 ตสฺมา พุทฺราหฺมโณ พุทฺราหฺมณจฺจนฺชาโตติ วุจฺจติ เอวํ ไซ โทเน
 พุทฺราหฺมโณ พุทฺราหฺมณจฺจนฺชาโต โหติ เป ไซ เต โทเน พุทฺราหฺม-

๑๘๓] จตุตถปณณาสก พุราหุณนวกุโค ปญจโม ๒๕๗

ณานํ ปุพฺพกา อิติโย มนุชานํ กตฺตาโร มนุชานํ ปวตฺตาโร เยส-
มิตํ เวตฺตทิ พุราหุณนา โปราณํ มนุชปทํ คีตํ ปวตฺตํ สมิทิตํ คท-
นุคายนฺติ ตทณฺเฏสาณฺติ ภาสิตมณฺเฏสาณฺติ วาจิตมณฺเฏสาณฺติ เสงฺยุถิตํ
อฏฺฐโก วามโก วามเทโว เวสฺสํสํมิคฺโค ยมทคฺคิ อฏฺฐีโร ภาวทวาโซ
วาเสฏฺโฐ กสฺสโป ภคฺคํ คยสฺสเม ปญจ พุราหุณน ปณฺณาเปณฺติ
พุทฺธมํ เทวสํ มรียาํ สํมฺภินฺนํมรียาํ พุราหุณนจณฺหาตณฺเบว
ปญจมํ เสงฺสํ ควํ โทณ กตฺโมทิ ๑ เอวํ สมนฺเต โภ โคตม พุราหุณ-
นจณฺหาตณฺเบ ๒ ปุรณ อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ๑เป ๑ อฺปฺราสํ มํ
ภวํ โคตโม ชาเวตฺต อชฺชตคฺเค ปาณเปตํ สรณํ คตฺตณฺติ ๑

[๑๘๓] ขถฺโฆ สํคารโว พุราหุณโน เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อฺปสงฺกมิตฺวา ภควา สทฺธิ สมนฺโหติ สมนฺโหเทยํ กถํ สํราณํ
วิตฺติสํเรตฺวา เอกมฺเต นิสฺสีติ เอกมฺเต นิสฺสีโน ๒ สํคารโว พุราหุณ-
นจณฺหาตณฺเบ เอกทโวจ โภ นุ ๒ โภ โคตม เทตฺต โภ ปจฺจโย
เยเนกทา ทํมฺรตฺตํ สํชฺฌายกตฺตาปี มนฺเตา นนฺตปฺปฏฺิณฺติ ปเคว
อสงฺชฌายกตฺตา ๑ โภ ปน โภ โคตม เทตฺต โภ ปจฺจโย เยเนกทา
ทํมฺรตฺตํ อสงฺชฌายกตฺตาปี มนฺเตา ปฏฺิณฺติ ปเคว สํชฺฌายกตฺตาติ ๑
ยสฺมํ พุราหุณน สมนฺเย กามวาทปฺริยญฺจิเตน เจตฺตา วิหฺรติ กามวาท-
ปเรเตน อฺปฺปนฺนํสฺส ๑ กามวาทสฺส นิสฺสํสรณํ ยถาภูตํ นนฺตปฺปชานาติ
อตฺตตฺตณฺเบ ตสฺมํ สมนฺเย ยถาภูตํ นนฺตปฺปชานาติ ๒ นนฺตสฺสติ ปฺรตฺตณฺเบ

๒๕๘ สุตตฺเตปิฏเก อังคุตฺตวริกายสฺส ปณฺจกปิပါတ [๑๘๓

ตฺถมํ สํเย ยถากฺขํ เปปฺขานาติ น ปสฺสตี อุกฺกตฺตมฺปิ ตฺถมํ
สํเย ยถากฺขํ เปปฺขานาติ น ปสฺสตี ที่ฆรตฺตํ สํชฺฌายกตานิ
มนฺดา เปปฺปิฏาติ ปเคว อสํชฺฌายกตา ฯ เสยฺยถามิ พฺราหฺมณ.
อฺทฺทปฺทโต สํสฺส
วา ตตฺถ จกฺขฺมา ปุริสํ สกํ มฺหิเมตฺตํ ปจฺจเวกฺขมาโน ยถากฺขํ
เปปฺขานาติ น ปสฺสตี อุกฺกตฺตมฺปิ ตฺถมํ สํเย ยถากฺขํ
เปปฺขานาติ น ปสฺสตี ที่ฆรตฺตํ สํชฺฌายกตานิ มนฺดา เปปฺปิฏาติ
ปเคว อสํชฺฌายกตา ฯ ปุณ ๑ปฺริ พฺราหฺมณ ยถํ สํเย พฺยาปาท-
ปริยฺยจฺเจเตน เจตฺถา วิหริตี พฺยาปาทปเรเตน อฺปฺปเนสฺส ๑ พฺยาปา-
ทสฺส นิสฺส
ยถากฺขํ เปปฺขานาติ น ปสฺสตี อุกฺกตฺตมฺปิ ตฺถมํ สํเย ยถากฺขํ
เปปฺขานาติ น ปสฺสตี ที่ฆรตฺตํ สํชฺฌายกตานิ มนฺดา เปปฺปิฏาติ
ปเคว อสํชฺฌายกตา ฯ เสยฺยถามิ พฺราหฺมณ
อฺทฺทปฺทโต อคฺคิเภา สนฺตฺตฺโต อุกฺกตฺตมฺปิ ตฺถมํ สํเย ยถากฺขํ
เปปฺขานาติ น ปสฺสตี อุกฺกตฺตมฺปิ ตฺถมํ สํเย ยถากฺขํ
เปปฺขานาติ น ปสฺสตี ที่ฆรตฺตํ สํชฺฌายกตานิ มนฺดา เปปฺปิฏาติ
ปเคว อสํชฺฌายกตา ฯ ปุณ ๑ปฺริ พฺราหฺมณ ยถํ สํเย พฺยาปาท-
ปริยฺยจฺเจเตน เจตฺถา วิหริตี พฺยาปาทปเรเตน อฺปฺปเนสฺส ๑ พฺยาปา-
ทสฺส นิสฺส
ยถากฺขํ เปปฺขานาติ น ปสฺสตี อุกฺกตฺตมฺปิ ตฺถมํ สํเย ยถากฺขํ
เปปฺขานาติ น ปสฺสตี ที่ฆรตฺตํ สํชฺฌายกตานิ มนฺดา เปปฺปิฏาติ
ปเคว อสํชฺฌายกตา ฯ เสยฺยถามิ พฺราหฺมณ

២២០ ឥតុត្ថន្តបិដកេ ខុទ្ទកុក្ករិកាយស្តុតំ បណ្ណករិណាតោ [១៩៣

វិទិទិកុណាបរេគោ ឧប្បបន្ថោ ។ វិទិទិកុណា និស្សន្ទំ បណ្ណកំ ប្រ-
បឌានាតិ ។ បេ ។ វិវរុត្តំ ឥន្ទនាយកាបី មនុស្សោ ប្រប្បវិហិតិ បកេ
ឥន្ទនាយកា ឆេយ្យតាបី បុរាណុទេ ឧប្បត្ថិតោ ឧវិសោ តុវិសោ កត្ត-
ភូតោ ឧបេកាវេ និក្ខត្ថិតោ គត្ថោ ឧក្ខមា បុរិសោ ឥកំ មុខាមិត្ថំ
បុគ្គលេខុមាណោ បណ្ណកំ ប្របឌានេយ្យេ ន បន្ថេយ្យេ ខេវមេវ ខៃ
បុរាណុទេ បន្ថំ ឥមេ វិទិទិកុណាបរិយុទ្ធិគោ គេតតា វិហរិកិ វិទិទិកុណា-
បរេគោ ឧប្បបន្ថោ ។ វិទិទិកុណា និស្សន្ទំ បណ្ណកំ ប្របឌានាតិ
។ បេ ។ វិវរុត្តំ ឥន្ទនាយកាបី មនុស្សោ ប្រប្បវិហិតិ បកេ ឥន្ទ-
នាយកា បន្ថំ មិល្មុ ខៃ បុរាណុទេ ឥមេ ន កាមរាគបរិយុទ្ធិគោ
គេតតា វិហរិកិ ន កាមរាគបរេគោ ឧប្បបន្ថោ ។ កាមរាគស្តុតំ
និស្សន្ទំ បណ្ណកំ បឌានាតិ ឧត្ថត្ថុត្ថុម្មំ គត្ថំ ឥមេ បណ្ណកំ
បឌានាតិ បន្ថំ បរត្ថុត្ថុម្មំ គត្ថំ ឥមេ បណ្ណកំ បឌានាតិ បន្ថំ ឥ-
កុយត្ថុត្ថុម្មំ គត្ថំ ឥមេ បណ្ណកំ បឌានាតិ បន្ថំ វិវរុត្តំ ឥន្ទ-
នាយកាបី មនុស្សោ ប្រវិហិតិ បកេ ឥន្ទនាយកា ឆេយ្យតាបី
បុរាណុទេ ឧប្បត្ថិតោ ឥន្ទនាយកា តាឌាយ វា តតិកិយា វា តតិយា វា
មនុស្សាយ វា គត្ថោ ឧក្ខមា បុរិសោ ឥកំ មុខាមិត្ថំ បុគ្គលេខុមាណោ
បណ្ណកំ បឌានេយ្យេ បន្ថេយ្យេ ខេវមេវ ខៃ បុរាណុទេ បន្ថំ ឥមេ
ន កាមរាគបរិយុទ្ធិគោ គេតតា វិហរិកិ ន កាមរាគបរេគោ ឧប្ប-
បន្ថោ ។ កាមរាគស្តុតំ បណ្ណកំ បឌានាតិ ឧត្ថត្ថុត្ថុម្មំ គត្ថំ ឥមេ
បណ្ណកំ បឌានាតិ បន្ថំ បរត្ថុត្ថុម្មំ គត្ថំ ឥមេ បណ្ណកំ បឌានាតិ

ปฺลฺลสฺสตี อุกฺกยตฺถมฺมํ ตสฺมํ สํมเย ยถาภูตํ ปชานาติ ปฺลฺลสฺสตี ทสฺส-
 วรรตํ อสฺสชฺฌายกตานิ มนฺตา ปฏฺฐิภาเนติ ปเลว สสฺสชฺฌายกตา ฯ ปุณ
 จปรํ พุราหุมน ยสฺมํ สํมเย น พุยาปาทปริยฺยจฺเจเตน เจตสา วิหริติ
 น พุยาปาทปเรเตน อฺปฺปนฺนสฺสํ ๑ พุยาปาทสฺสํ นิสฺสํวณํ ยถาภูตํ
 ปชานาติ ฯ เป ฯ ทสฺสวรรตํ อสฺสชฺฌายกตานิ มนฺตา ปฏฺฐิภาเนติ ปเลว
 สสฺสชฺฌายกตา เสยฺยถาปํ พุราหุมน อฺทปคฺโคต อคฺคิภา อสฺสนคฺคโคต
 อนฺนคฺคจฺจโคต อนฺนสฺสทกฺขาโคต ตตฺถ จกฺขมา ปฺริโส สํ มุขนิมิตฺตํ
 ปจฺจเวกฺขมาโน ยถาภูตํ ปชานนฺนํ ปสฺสเสยฺย เอวเมว โห พุราหุมน
 ยสฺมํ สํมเย น พุยาปาทปริยฺยจฺเจเตน เจตสา วิหริติ น พุยาปาท-
 ปเรเตน อฺปฺปนฺนสฺสํ ๑ พุยาปาทสฺสํ นิสฺสํวณํ ยถาภูตํ ปชานาติ ฯ เป ฯ
 ทสฺสวรรตํ อสฺสชฺฌายกตานิ มนฺตา ปฏฺฐิภาเนติ ปเลว อสฺสชฺฌายกตา ฯ
 ปุณ จปรํ พุราหุมน ยสฺมํ สํมเย น ถีนมิทฺธปริยฺยจฺเจเตน เจตสา
 วิหริติ น ถีนมิทฺธปเรเตน อฺปฺปนฺนสฺสํ ๑ ถีนมิทฺธสฺสํ นิสฺสํวณํ
 ยถาภูตํ ปชานาติ ฯ เป ฯ ทสฺสวรรตํ อสฺสชฺฌายกตานิ มนฺตา ปฏฺฐิภาเนติ
 ปเลว สสฺสชฺฌายกตา เสยฺยถาปํ พุราหุมน อฺทปคฺโคต น เสวาลป-
 ณกปริโยทฺเทโห ตตฺถ จกฺขมา ปฺริโส สํ มุขนิมิตฺตํ ปจฺจเวกฺขมาโน
 ยถาภูตํ ปชานนฺนํ ปสฺสเสยฺย เอวเมว โห พุราหุมน ยสฺมํ สํมเย
 น ถีนมิทฺธปริยฺยจฺเจเตน เจตสา วิหริติ น ถีนมิทฺธปเรเตน อฺปฺปนฺนสฺสํ
 ๑ ถีนมิทฺธสฺสํ นิสฺสํวณํ ยถาภูตํ ปชานาติ ฯ เป ฯ ทสฺสวรรตํ
 อสฺสชฺฌายกตานิ มนฺตา ปฏฺฐิภาเนติ ปเลว สสฺสชฺฌายกตา ฯ ปุณ จปรํ

พฺรหฺมณ ยถัมมํ สํมเย น อุตฺตจฺจุกฺกจฺจุปฺริยฺยจฺจิเตน เจตสา วิหริตี
 น อุตฺตจฺจุกฺกจฺจุปฺเรเตน อูปฺปนฺนํ ๑ อุตฺตจฺจุกฺกจฺจุสฺสํ นิสฺสํ
 ยถาภูตํ ปชานาตี ๑ เป ๑ ที่มฺรตํ อสฺสํ ยถาภูตํ มนฺตา ปฏฺยิภาณตี
 ปเคว สสฺสํ ยถาภูตํ เสยฺยถา มํ พฺรหฺมณ อุตฺตปฺโต น วาเทรีโต
 น จลิตํ น ภาเนโต น อุมฺมิชิตํ ตตฺถ จกฺขฺมา ปฺริโส สกํ
 มฺขนิมิตฺตํ ปจฺจเวกฺขมาโน ยถาภูตํ ปชานเยยฺย ปสฺสํ เหวเมว
 ๒ พฺรหฺมณ . ยถัมมํ สํมเย น อุตฺตจฺจุกฺกจฺจุปฺริยฺยจฺจิเตน เจตสา
 วิหริตี น อุตฺตจฺจุกฺกจฺจุปฺเรเตน อูปฺปนฺนํ ๑ อุตฺตจฺจุกฺกจฺจุสฺสํ
 นิสฺสํ ยถาภูตํ ปชานาตี ๑ เป ๑ ที่มฺรตํ อสฺสํ ยถาภูตํ มนฺตา
 ปฏฺยิภาณตี ปเคว สสฺสํ ยถาภูตํ ๑ ปฺน จปฺริ พฺรหฺมณ ยถัมมํ สํมเย
 น วิจฺจิจฺจุณาปฺริยฺยจฺจิเตน เจตสา วิหริตี น วิจฺจิจฺจุณาปฺเรเตน อูปฺปนฺ-
 นาย ๑ วิจฺจิจฺจุณาย นิสฺสํ ยถาภูตํ ปชานาตี ๑ เป ๑ ที่มฺรตํ
 อสฺสํ ยถาภูตํ มนฺตา ปฏฺยิภาณตี ปเคว สสฺสํ ยถาภูตํ เสยฺยถา มํ
 พฺรหฺมณ อุตฺตปฺโต อจฺโณ วิปฺปสฺสนโน ธนาวิโต ธาโถเก นิฏฺฐิตํ
 ตตฺถ จกฺขฺมา ปฺริโส สกํ มฺขนิมิตฺตํ ปจฺจเวกฺขมาโน ยถาภูตํ ปชานเยยฺย
 ปสฺสํ เหวเมว ๒ พฺรหฺมณ ยถัมมํ สํมเย น วิจฺจิจฺจุณาปฺริยฺยจฺจิเตน
 เจตสา วิหริตี น วิจฺจิจฺจุณาปฺเรเตน อูปฺปนฺนาย ๑ วิจฺจิจฺจุณาย
 นิสฺสํ ยถาภูตํ ปชานาตี ๑ เป ๑ ที่มฺรตํ อสฺสํ ยถาภูตํ มนฺตา
 ปฏฺยิภาณตี ปเคว สสฺสํ ยถาภูตํ ๑ อโย ๒ พฺรหฺมณ เหตุ อโย
 ปจฺจโย เยเนกทา ที่มฺรตํ สสฺสํ ยถาภูตํ มนฺตา นปฺปฏฺยิภาณตี ปเคว

อัสสชฌายกตา อยัม ปณ พราหมณ เหตุ อยัม ปญจโย เขณณกทา
 ทัมมรตัม อัสสชฌายกตามิ มนุตา ปฏิกานติ ปเคว สชฌายกตาคิ ฯ
 อภิกุกนตัม โภ โคตม ฯ เป ฯ อูปาสกัม มัม ภว โคตโม ชาเรตุ อชช-
 ตคฺเค ปาณูปेतัม สรรณัม คตเนติ ฯ

[๓๘๕] เขกัม สัมมัม ภคฺวา เวธํถิยัม วิหริติ มหาเวเน กุฏฏาคาร-
 ธาตายัม ฯ เทเน โช ปณ สัมเมเน การณปาสัม พราหมโณ ติจฺฉนัม
 กมฺมเนตัม ทาเรติ อทุกฺธสา โช การณปาสัม พราหมโณ ปิจฺฉิยานัม
 พราหมณัม ทูโรโคว อากฺขณฺตัม ทิสฺสุวณ ปิจฺฉิยานัม พราหมณัม เอตทโวจ
 หนนฺท กุโธ นุ ภวัม ปิจฺฉิยานัม อากฺขณฺตัม ทิวา ทิวสฺสํสาติ ฯ อิทาหิ
 โภ อากฺขณฺตัม สัมณสฺสํ โคตมสฺสํ สํเสกิกาคิ ตัม กัม มณฺเฑติ ภวัม
 ปิจฺฉิยานัม สัมณสฺสํ โคตมสฺสํ ปณฺณเวยฺยคฺคิยัม ปณฺณโกโค มณฺเฑติ
 โภจาหิ โภ โภ ฯ สัมณสฺสํ โคตมสฺสํ ปณฺณเวยฺยคฺคิยัม ฆานิสฺสํสามิ
 โสมี นฺนสฺสํ ตาทิโสว โย สัมณสฺสํ โคตมสฺสํ ปณฺณเวยฺยคฺคิยัม
 ฆาเนยฺยาคิ อูปาราย ชตุ ภวัม ปิจฺฉิยานัม สัมณัม โคตมัม ปสฺสํสํ
 ปสฺสํตํติ โภจาหิ โภ โภ ฯ สัมณัม โคตมัม ปสฺสํสํสามิ ปสฺสฺจ-
 ปสฺสฺจโสจ ฯ โส ภวัม โคตโม เสฏฺโฐ เทวมนุสฺสํสามเนติ กัม ปณ
 ภวัม ปิจฺฉิยานัม อตฺตถวสฺสํ สัมปสฺสํสามโน สัมเมเน โคตเม เอวํ อภิป-
 ปสฺสนโนติ เสยฺยถามิ โภ ปุริโส อคฺคฺรสปริตติคฺโค น อณฺเฑตัม
 หีนานัม รสํนามัม ปิเหติ เอวเมว โช โภ ยโต ยโต ตสฺสํ โภโต

๓๙๕] จตุตถปณฺณาสเถ พุราหฺมณฺวคฺโค ปณฺจโม ๕๖๕

มีปาสฺโต โส คํ โปกฺขรณํ โยคาเหตฺวา นฺหาตฺวา จ ปิวิตฺวา จ
สํพุทฺธรทกิตฺตมตฺตปริพาหํ ปฏิปฺปสฺสํมฺภายฺย เอวเมว โส โภ ยโต
ยโต คสฺสํ โภโต โคตฺมสฺสํ ฌมฺมํ สฺสณาคิ ยถิ สฺสํคฺคโส ยถิ เคยฺยโส
ยถิ เวยฺยากรณโส ยถิ อพฺพุตฌมฺมโส คโต คโต สํพุทฺธรทกิตฺตมตฺต-
ปริพาหา ปฏิปฺปสฺสํมฺภาคีตํ ๑ เอวํ วุตฺเต การณปาสํ พุราหฺมโณ
อฺภูจฺจาสาสนา เอกัง อุตฺตฺตฺวาสํคํ กวิตฺวา ทกฺขิณชาเนมฺมฺหตํ ปจฺจวียํ
นิทาเทวฺวา ยะ ภาควา เตเนยฺยตํ ปณฺนามะตฺวา คิกฺขคฺคํ อฺุทานํ
อฺุทาเนถิ นโม คสฺสํ ภาควโต อรฺหโต สํมฺมาสมฺพุทฺธสฺสํ นโม
คสฺสํ ภาควโต อรฺหโต สํมฺมาสมฺพุทฺธสฺสํ นโม คสฺสํ ภาควโต อรฺหโต
สํมฺมาสมฺพุทฺธสฺสํ ๑ อภิกฺกนฺเต โภ ปิํคฺคิยานิ อภิกฺกนฺเต โภ ปิํคฺคิยานิ
เสยฺยถาปิ โภ ปิํคฺคิยานิ นิกฺกฺขชฺชิตํ วา อฺุกฺกฺขเชยฺย ปฏิจฺจนเน วา
วិจฺจเรยฺย มฺุพฺพหฺสฺสํ วา มคฺคํ อจฺฉิฏฺเชยฺย อเนกฺกาเร วา เตสฺส-
ปชฺโชตํ ชาเรยฺย จกฺขมฺมโต ฐปานิ ทกฺขนฺเตตฺติ เอวเมว โภคา
ปิํคฺคิยานิเถ อถนฺตปริยาเย ฌมฺโม ปกาสฺโต ๑ เอสํหํ โภ ปิํคฺคิยานิ
คํ ภาวเต โคตฺมํ สฺรณํ คจฺฉามิ ฌมฺมเบจ ภาวฺสํสฺสเบจ อฺุปาสํกํ
มํ ภวํ ปิํคฺคิยานิ ชาเรตุ อชฺชตฺตคฺเค ปาณฺเปคํ สฺรณํ คตฺตเนติ ๑

[๓๙๕] เอกํ สมนํ ภาควา เวสํถิยํ วิหริติ มหาวเน ญฺาการ-
สํถายํ ๑ เตน โส ปน สมนฺนํ ปณฺจมตฺตฺตานิ ติจฺฉนฺตฺตานิ ภาควนฺตํ
ปยฺยปาสํเนติ อปฺเปกฺจฺเจ ติจฺฉนฺตํ นีตา โหเนติ นีตฺวณฺณา นีตฺวตฺตา
นีตฺวตฺตฺตฺตฺวา อปฺเปกฺจฺเจ ติจฺฉนฺตํ ปีตา โหเนติ ปีตฺวณฺณา ปีตฺวตฺตา

[௪௪௧]

ปัจจุคิยาที่ พุราหุมน โภควโต สมนุชา สารูปาย คากาย ขนิตฺถิ

•

7

[illegible]

วิญญาตา ฆมฺมานุฆมฺมปฺปิปฺปโน ปุคฺคโต ทฺตฺตโก โลกธฺมํ กตฺตญฺ-
กตฺตเวทํ ปุคฺคโต ทฺตฺตโก โลกธฺมํ อิมํสํ ไซฺยํ ติจฺจนํ ปญฺจนํ
รตนํ ปาตุภาโว ทฺตฺตโก โลกธฺมํนฺติ ฯ

[๑๘๖] ตถาคคฺคํ ภิက္ขเว อรหโต สฺมมาสฺมพุทฺธสฺส ปุพฺพเว
สฺมโພชา อนภิสฺมพุทฺธสฺส โພธิสฺสคฺคํสฺสํ สโต ปญฺจ มหาสຸພິນฺนํ ปาตุร-
ເສຸ ກຕເມ ປຸຸຈ ຕຸຸຕຸຕຸສຸສຸ ັກຸຸຂເວ ອຸຸຸຸຸໂຕ ສຸຸມາສຸຸມຸຸຸຸຸຸຸ
ປຸຸຸຸຸພຸພຸ ສຸຸມໂພຸຸຸຸຸຸ ອນັກສຸຸມຸຸຸຸຸຸ ໂພຸຸຸຸຸຸຸຸຸຸ ສຸຸໂຕ ຍຸຸຍ໌ ມຸຸຸຸຸຸ
ມຸຸຸຸຸຸຸ ອໂຸຸຸຸຸ ພິມວາ ປຸຸພຸຸຸຸຸຸ ພິມໂພຸຸຸຸ ອໂຸຸຸຸຸ ປຸຸຸຸຸ
ສຸຸມຸຸຸຸ ວາໂມ ພຸຸໂຕ ອໂຸຸຸຸຸ ອໂຸຸຸຸຸ ປຸຸຸຸຸ ສຸຸມຸຸຸຸ ທຸຸຸຸຸ
ພຸຸໂຕ ອໂຸຸຸຸຸ ອໂຸຸຸຸຸ ທຸຸຸຸຸ ສຸຸມຸຸຸຸ ອຸໂກ ປາທາ ອໂຸຸຸຸຸ ອເສຸຸ
ຕຸຸຕຸຕຸສຸສຸ ັກຸຸຂເວ ອຸຸຸຸໂຕ ສຸຸມາສຸຸມຸຸຸຸຸຸ ປຸຸພຸພຸ ສຸຸມໂພຸຸຸຸຸຸ
ອນັກສຸຸມຸຸຸຸຸຸ ໂພຸຸຸຸຸຸຸຸຸ ສຸຸໂຕ ຍຸຸຍ໌ ປຸຸຈໂມ ມຸຸຸຸຸຸ ປາຕຸຸໂຸຸ
ປຸຸນ ຈປຸຸ ັກຸຸຂເວ ຕຸຸຕຸຕຸສຸສຸ ອຸຸຸໂຕ ສຸຸມາສຸຸມຸຸຸຸຸຸ ປຸຸພຸພຸ
ສຸຸມໂພຸຸຸຸຸຸ ອນັກສຸຸມຸຸຸຸຸຸ ໂພຸຸຸຸຸຸຸຸຸ ສຸຸໂຕ ຕິຸຸຸຸ ນາມ ຕິຸຸຸຸ
ນາຸຸຸ ອຸຸຸຸ ນາໂ ອາຸຸຸ ຈິຸຸ ອໂຸຸຸຸ ຕຸຸຕຸຕຸສຸສຸ ັກຸຸຂເວ
ອຸຸຸໂຕ ສຸຸມາສຸຸມຸຸຸຸຸຸ ປຸຸພຸພຸ ສຸຸມໂພຸຸຸຸຸຸ ອນັກສຸຸມຸຸຸຸຸຸ
ໂພຸຸຸຸຸຸຸຸ ສຸຸໂຕ ຍຸຸຍ໌ ທຸຸຸຸ ມຸຸຸຸຸ ປາຕຸຸໂຸຸ ປຸຸນ ຈປຸຸ
ັກຸຸຂເວ ຕຸຸຕຸຕຸສຸສຸ ອຸຸຸໂຕ ສຸຸມາສຸຸມຸຸຸຸຸຸ ປຸຸພຸພຸ ສຸຸມໂພຸຸຸຸຸຸ
ອນັກສຸຸມຸຸຸຸຸຸ ໂພຸຸຸຸຸຸຸຸຸ ສຸຸໂຕ ເສຸຸ ກິມ໌ ກຸຸຸຸ ປາເທຸຸ ອຸຸຸຸ
ປິຸຸ ຍາວ ສາຸຸຸ ປຸຸຸ ຕຸຸຕຸຕຸສຸສຸ ັກຸຸຂເວ ອຸຸຸໂຕ

สัมมาสัมพุทธเจ้า ปุพฺพเหตุ สัมโพธิชา อนภิสัมพุทธเจ้า โพธิสัตว์เสว
 สโต อโย คติโย มหาสุมโน ปาตุโรหิ ๑ ปุณ ฌปร ภิภูเว ตถาค
 คตเจ้า อรโหติ สัมมาสัมพุทธเจ้า ปุพฺพเหตุ สัมโพธิชา อนภิสัมพุทธเจ้า
 โพธิสัตว์เสว สโต จตุตโร สกุนา นานาอนุชา จตุทิ ทิสานิ
 อาคณฺฐา ปาทุเม นิปิตฺวา สหฺพเสว สัมปชฺชิตฺวา ตถาคตเจ้า
 ภิภูเว อรโหติ สัมมาสัมพุทธเจ้า ปุพฺพเหตุ สัมโพธิชา อนภิสัมพุทธเจ้า
 โพธิสัตว์เสว สโต อโย จตุตฺโร มหาสุมโน ปาตุโรหิ ๑ ปุณ
 ฌปร ภิภูเว ตถาคโต อรโหติ สัมมาสัมพุทธเจ้า ปุพฺพเหตุ สัมโพธิชา อนภิ
 สัมพุทธเจ้า โพธิสัตว์เสว สมาโน มหโต มิสฺพปพฺพตเจ้า อปรูปริ จงฺกม
 ยติปฺปมาโน มิสฺพเพน ตถาคตเจ้า ภิภูเว อรโหติ สัมมาสัมพุทธเจ้า
 ปุพฺพเหตุ สัมโพธิชา อนภิสัมพุทธเจ้า โพธิสัตว์เสว สโต อโย ปณฺจโม
 มหาสุมโน ปาตุโรหิ ๑ ยมฺมี ภิภูเว ตถาคตเจ้า อรโหติ สัมมา
 สัมพุทธเจ้า ปุพฺพเหตุ สัมโพธิชา อนภิสัมพุทธเจ้า โพธิสัตว์เสว สโต
 อโย มหาปจฺวี มหาสยโน อโรหิ ทิมวา ปพฺพตฺราชา พิมฺโพนํ อโรหิ
 ปฺรตฺติเม สมฺมุตฺเต วาโม หตฺโต อโรหิโต อโรหิ ปจฺฉิเม สมฺมุตฺเต
 ทฏฺฐิโน หตฺโต อโรหิโต อโรหิ ทฏฺฐิเน สมฺมุตฺเต อโร ปาธา
 อโรหิตา อโรหิตํ ตถาคเตน ภิภูเว อรโหตา สัมมาสัมพุทธเจเน อนุตฺตฺรา
 สัมมาสัมโพธิ อภิสัมพุทธเจ้า ตตฺถ อภิสัมโพธิชา อโย ปจฺฉิม มหา
 สุมโน ปาตุโรหิ ๑ ยมฺมี ภิภูเว ตถาคตเจ้า อรโหติ สัมมาสัมพุทธ
 เจ้า ปุพฺพเหตุ สัมโพธิชา อนภิสัมพุทธเจ้า โพธิสัตว์เสว สโต ติวียา

นาม คินชาติ นภินา อุกฺคนฺตฺวา นภํ อากฺโข จิตฺตา อโหสิ ตถา-
 คเตเน ภิกฺขเว อรหตา สฺมมาสมฺพุทฺธเตเน อริโย อฏฺฐังคิโก มคฺโค
 ยภิสฺมพุทฺธนิคฺคา ยาว เทวมนุสฺสํเหหิ สฺสํปกาธิตฺโต ตสฺสํ ยภิสฺมพุทฺธาย
 ยมํ ทฺติโย มหาสຸພິໂນ ปาตุຣໂຫສີ ។ ยมຸພິໂນ ภิกฺขเว ตถาคตສຸສຸໂອຣໂຫ
 สฺมมาสมฺพุทฺธສຸສຸໂອຣໂຫ ປຸຖຸເພວ ສຸມຸໂຫຣາ ອນຍັສຸມຸຖຸສຸສຸໂອຣໂຫ ໂພຣິສັຕຸສຸສຸໂອຣໂຫ
 ສັຕໂຫ ເສຕາ ກິມໍ ກຸນເສສຳ ປາເຫຣີ ຍຸສັຕຸກິຕຸວາ ຍາວ ສາມຸນຸທຸທາ
 ປຸງຸຈຸນາເຄຊຸ ພູ ກິດຊເວ ຄິທິ ໂອທາຕວສເນ ຕຸຄາຕຸ ປານຸເປຕຸ
 ສຽນຸ ຕຸຄາ ຕສຸສຸໂອຣໂຫ ຍມຸພິໂນ ຕຸຕິໂຍ ມາສຸພິໂນ ປາຕຸຣ-
 ໂຫສີ ។ ຍມຸພິໂນ ກິດຊເວ ຕຸຄາຕສຸສຸໂອຣໂຫ ອຣໂຫ ສຸມາສມຸຖຸສຸສຸໂອຣໂຫ ປຸຖຸເພວ
 ສຸມຸໂຫຣາ ອນຍັສຸມຸຖຸສຸສຸໂອຣໂຫ ໂພຣິສັຕຸສຸສຸໂອຣໂຫ ສັຕໂຫ ຈຸຕຸຕາໂວ ສັກຸນາ ນານາ-
 ວຸນຸນາ ຈຸຕຸຕິ ທິສຳເກີ ອາຕະນຸຕຸວາ ປາທຸມເຕ ນິເປຕິຕຸວາ ສັພຸເສຕາ ສຸມ-
 ປຸຊັສຸ ຈຸຕຸຕາໂວເມ ກິດຊເວ ວຸນຸນາ ສຸຕຸຕິຍາ ພຸຣາມຸນາ ເວສຸສຳ
 ສຸທຸທາ ຕະ ຕຸຄາຕຕປເວທິເຕ ສຸມຸມວິນຍະ ອຕາຣຸສຸມາ ອນຕາຣິຍຸ ປຸຖຸ-
 ສິຕຸວາ ອນຸຕຸຕຸວິ ວິມຸຕຸຕິ ສັຈຸຕິກໂວເຕີ ຕສຸສຸໂອຣໂຫ ຍມຸພິໂນ ຈຸຕຸຕຸໂກ
 ມາສຸພິໂນ ປາຕຸຣໂຫສີ ។ ຍມຸພິໂນ ກິດຊເວ ຕຸຄາຕໂຫ ອຣໂຫ ສຸມາສມຸ-
 ຖຸໂຫ ປຸຖຸເພວ ສຸມຸໂຫຣາ ອນຍັສຸມຸຖຸໂຫ ໂພຣິສັຕຸໂຫ ສຸມາໂນ ມາໂຫ
 ມິຖຸເປພຸຕສຸສຸໂອຣໂຫ ອຸປຽປຣິ ຈຸງຸກມຕິ ອຕິປຸມາໂນ ມິຖຸເນ ຕາກິ ກິດຊເວ
 ຕຸຄາຕໂຫ ຈິຽມຸພິນຸທປາຕເສນາສັນຕິດານປຸຈຸຍເກສັສຸພຣິກຸທາຣາເນ ຕຸຕຸດ
 ຈ ຕຸຄາຕໂຫ ອຕຸຕິໂຫ ອມຸຈຸຕິໂຫ ອນຸໂນປຸໂນ ອາທິເວທສຸສຳວິ ນິສຸ-
 ສຽນປເປໂນ ປຣິກຸນຸສຕິ ຕສຸສຸໂອຣໂຫ ຍມຸພິໂນ ປຸນຸຈຸໂມ ມາ-

[๓๘๘] ปญจหิ ภิกขเว องฺคเหิ สมนฺนาคตา วาจา สุภาสิตา
 โหติ โน ทพฺพาสิตา อนนฺวชฺชา จ อนนฺวชฺชา วิญญฺณํ กตเมหิ
 ปญจหิ กาเถน จ ภาสิตา โหติ สจฺจํ จ ภาสิตา โหติ
 สณฺหา จ ภาสิตา โหติ อตฺถสํวทิตา จ ภาสิตา โหติ เมตฺต-
 จิตฺเตน จ ภาสิตา โหติ ฯ อิมเหิ โช ภิกขเว ปญจหิ องฺคเหิ
 สมนฺนาคตา วาจา สุภาสิตา โหติ โน ทพฺพาสิตา อนนฺวชฺชา จ
 อนนฺวชฺชา (๓) วิญญฺณมฺเหติ ฯ

[๓๘๙] ยํ ภิกขเว สัตฺตวํโส ปพฺพชิตา กุถํ อุปสงฺกมมฺเหติ ตตฺถ
 มนุสฺสํ ปญจหิ จําเนหิ ทฺหํ ปญฺจํ ปตฺตมฺเหติ กตเมหิ ปญจหิ
 ยสฺมํ ภิกขเว สมนฺเย สัตฺตวํโส ปพฺพชิตา กุถํ อุปสงฺกมมฺเหติ มนุสฺสํ^๒
 ทิสฺวา จิตฺตานิ ปสฺสํทนฺติ สกฺคสํวตฺตนิทํ ภิกขเว ตํ กุถํ ตสฺมํ
 สมนฺเย (๓) ปฏฺฐปํเนโหติ ฯ ยสฺมํ ภิกขเว สมนฺเย สัตฺตวํโส ปพฺพชิตา
 กุถํ อุปสงฺกมมฺเหติ มนุสฺสํ ปจฺจุจฺเจตฺติ อภิวาเทตฺติ อาสํ เทตฺติ
 อจฺจุจฺจกตสํวตฺตนิทํ ภิกขเว ตํ กุถํ ตสฺมํ สมนฺเย ปฏฺฐปทํ ปฏฺฐปํเน
 โหติ ฯ ยสฺมํ ภิกขเว สมนฺเย สัตฺตวํโส ปพฺพชิตา กุถํ อุปสงฺกมมฺเหติ
 มนุสฺสํ มจฺเจมฺมตํ ปฏฺฐวิทฺเตติ มเหสฺสจฺจสํวตฺตนิทํ ภิกขเว ตํ กุถํ
 ตสฺมํ สมนฺเย ปฏฺฐปทํ ปฏฺฐปํเน โหติ ฯ ยสฺมํ ภิกขเว สมนฺเย สัตฺตวํโส
 ปพฺพชิตา กุถํ อุปสงฺกมมฺเหติ มนุสฺสํ ยถาสตฺติ ยถาพทํ สํวิภชามฺเหติ

๑ บ. พ. เอกถนตเว จาติ อคฺคิ ฯ ๒ บ. พ. มนุสฺสํ ฯ

๓ บ. พ. เอกถนตเว ปฏฺฐปํเนติ อคฺคิ ฯ

มหาโกศลสัตว์ตฺตนิทํ ภิกฺขเว ตํ กុតํ คสฺมึํ สํเย ปรฺวฺยปทํ ปรฺวฺยปານุํ
 โหติ ฯ ยสฺมึํ ภิกฺขเว สํเย สັถวํสฺส ปพฺเพชิตฺเต กុតํ อຸປສັງກມนຸຕ
 มนຸສສຳ ປຣິປຸຈຸເຕ ປຣິປຸວເນຕິ ໝຸມໍ ສຸດເນຕິ ມຫາປຸວາສັວຕຕິນິ
 ກິກຸຊເວ ຕໍ ກຸຕໍ ຄສຸມິ ສ່ມເຍ ປຽັປທໍ ປຽັປານຸ ໂຫຕິ ຯ ຍສຸມິ ກິກຸຊເວ
 ສ່ມເຍ ສັ່ຖວນຸໂຕ ປພຸພັດຕາ ກຸຕໍ ອຸປສັງກມນຸຕິ ຕຕຸດ ມານຸສຸສຳ ວິເມທິ
 ປຸວຈາຕິ ຈຳເນຕິ ພຸຸ ປຸວຸໄວ ປສ່ວາເຕຕິ ຯ

[๒๐๐] ปณฺณิมา ภิกฺขเว นิสฺสํวณฺนิยา ชาคฺคิโย กตฺตา ปณฺณ
 ยิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ทาเม มนฺสิกโรโต ทาเมสุ จิตฺตํ น ปกฺขนฺนทิต
 น ปสฺสทิต น สํนฺตฺติจฺจิตฺ น วิมฺมจฺจิตฺ เณทฺธมฺมํ โส ปนสฺส มนฺสิ
 กโรโต เณทฺธมฺเม จิตฺตํ ปกฺขนฺนทิต ปสฺสทิต สํนฺตฺติจฺจิตฺ วิมฺมจฺจิตฺ คตฺถ
 ตํ จิตฺตํ สํกตํ สํภาวิตํ สํวฺวจฺจิตํ สํวิมฺมตฺตํ สํวิสํยตฺตํ ทาเมหิ เย
 จ ทาเมปจฺจยา อปฺปปฺปชฺชนฺนทิต ชาสฺสวา วิชิตฺตปริพาหา มุตฺโต โส
 เตหิ น โส ตํ เวทเน เวทียติ อิทมกฺขาคํ ทามาเน นิสฺสํวณฺ ๑
 ปุณ ๑ปวํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน พฺยาปาทํ มนฺสิกโรโต พฺยาปาเท จิตฺตํ
 น ปกฺขนฺนทิต น ปสฺสทิต น สํนฺตฺติจฺจิตฺ น วิมฺมจฺจิตฺ อพฺยาปาทํ
 โส มนสฺส มนฺสิกโรโต อพฺยาปาเท จิตฺตํ ปกฺขนฺนทิต ปสฺสทิต สํนฺตฺติจฺจิตฺ
 วิมฺมจฺจิตฺ คตฺถ ตํ จิตฺตํ สํกตํ สํภาวิตํ สํวฺวจฺจิตํ สํวิมฺมตฺตํ สํวิสํยตฺตํ
 พฺยาปาเทน เย จ พฺยาปาทปจฺจยา อปฺปปฺปชฺชนฺนทิต ชาสฺสวา วิชิต-
 ตปริพาหา มุตฺโต โส เตหิ น โส ตํ เวทเน เวทียติ อิท-
 มกฺขาคํ พฺยาปาทคตฺถ นิสฺสํวณฺ ๑ ปุณ ๑ปวํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน วิหเส

มนสิโกโรโต วิหะส่าย จิตฺตํ น ปกฺขมฺหติ น ปสฺสํทติ น สํนฺตฺธิจฺติ
 น วิมฺมจฺจติ อวิหะสํ ๒ ปนฺสํส มนสิโกโรโต อวิหะส่าย จิตฺตํ
 ปกฺขมฺหติ ปสฺสํทติ สํนฺตฺธิจฺติ วิมฺมจฺจติ ตสฺสํ ตํ จิตฺตํ สํกตํ สํภาวิตํ
 สํวฺวจฺจิตํ สํวิมฺมตํ สํวิสํมฺมตํ วิหะส่าย เป จ วิหะสาปจฺจยา อฺปฺปชฺชมฺหติ
 อาสวํ วิฆาตปรีพาหา มุคฺโคโต โส เตหิ น โส ตํ เวทณํ เวทียติ
 อิทมกฺขาคํ วิหะส่าย นิสฺสํสวณํ ๑ ปฺน จปวํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน รฺูปเ
 มนสิโกโรโต รฺูปเสํ จิตฺตํ น ปกฺขมฺหติ น ปสฺสํทติ น สํนฺตฺธิจฺติ น
 วิมฺมจฺจติ อวฺวํ ๒ ปนฺสํส มนสิโกโรโต อวฺวเ จิตฺตํ ปกฺขมฺหติ
 ปสฺสํทติ สํนฺตฺธิจฺติ วิมฺมจฺจติ ตสฺสํ ตํ จิตฺตํ สํกตํ สํภาวิตํ สํวฺวจฺจิตํ
 สํวิมฺมตํ สํวิสํมฺมตํ รฺูปเหิ เป จ รฺูปปจฺจยา อฺปฺปชฺชมฺหติ อาสวํ
 วิฆาตปรีพาหา มุคฺโคโต โส เตหิ น โส ตํ เวทณํ เวทียติ
 อิทมกฺขาคํ รฺูปาเ นิสฺสํสวณํ ๑ ปฺน จปวํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน สํกฺกายํ
 มนสิโกโรโต สํกฺกายเ จิตฺตํ น ปกฺขมฺหติ น ปสฺสํทติ น สํนฺตฺธิจฺติ
 น วิมฺมจฺจติ สํกฺกายนโรธํ ๒ ปนฺสํส มนสิโกโรโต สํกฺกายนโรธเ
 จิตฺตํ ปกฺขมฺหติ ปสฺสํทติ สํนฺตฺธิจฺติ วิมฺมจฺจติ ตสฺสํ ตํ จิตฺตํ สํกตํ
 สํภาวิตํ สํวฺวจฺจิตํ สํวิมฺมตํ สํวิสํมฺมตํ สํกฺกายนเ เป จ สํกฺกาย-
 ปจฺจยา อฺปฺปชฺชมฺหติ อาสวํ วิฆาตปรีพาหา มุคฺโคโต โส เตหิ น
 โส ตํ เวทณํ เวทียติ อิทมกฺขาคํ สํกฺกายสํสํ นิสฺสํสวณํ ๑ ตสฺสํ
 กามนญฺเฑปํ นานุสํสํติ พฺยาปาทนญฺเฑปํ นานุสํสํติ วิหะสาญญํ

ปณจมนปณนาสโก

กิมพิตวคฺโค ปจโม

[๒๐๑] เขกํ สมยํ ภคฺวา กิมิตายํ วิหรติ เวพฺพเน ๑ อถโฆ
ธายสฺมา กิมพิโต เยเน ภคฺวา เตนุปลงฺกมิมิ อุปสงฺกमितฺวา
ภคฺวณฺตํ อภิวาเทตฺวา เขกมนฺตํ นิสฺสํทิ เขกมนฺตํ นิสฺสนฺโน ไห
ธายสฺมา กิมพิโต ภคฺวณฺตํ เอตทโวจ โโก นุ ไห ฆนฺเต เหตุ
โก ปจฺจุโย เยเน ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต สทฺธมฺโม น จิรฺยฺยจิติโก
โหตฺตํ ๑ อธิ กิมฺพิต ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต ภิกฺขุ ภิกฺขุณฺโณ อุปาสกา
อุปาสิกาโย สตฺถวโร อคฺคาวา วิหรนฺติ อปฺปติสฺสํ ฆมฺเม อคฺคาวา
วิหรนฺติ อปฺปติสฺสํ สํฆे อคฺคาวา วิหรนฺติ อปฺปติสฺสํ สิกฺขยา
อคฺคาวา วิหรนฺติ อปฺปติสฺสํ อญฺญมณฺณํ อคฺคาวา วิหรนฺติ อป-
ปติสฺสํ อยํ ไห กิมฺพิต เหตุ อยํ ปจฺจุโย เยเน ตถาคเต
ปรีนิพฺพุเต สทฺธมฺโม น จิรฺยฺยจิติโก โหตฺตํ ๑ โโก ปน ฆนฺเต เหตุ โโก
ปจฺจุโย เยเน ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต สทฺธมฺโม จิรฺยฺยจิติโก โหตฺตํ ๑
อธิ กิมฺพิต ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต ภิกฺขุ ภิกฺขุณฺโณ อุปาสกา อุปาสิกาโย
สตฺถวโร สคฺคาวา วิหรนฺติ สปฺปติสฺสํ ฆมฺเม สคฺคาวา วิหรนฺติ
สปฺปติสฺสํ สํฆे สคฺคาวา วิหรนฺติ สปฺปติสฺสํ สิกฺขยา สคฺคาวา
วิหรนฺติ สปฺปติสฺสํ อญฺญมณฺณํ สคฺคาวา วิหรนฺติ สปฺปติสฺสํ
อยํ ไห กิมฺพิต เหตุ อยํ ปจฺจุโย เยเน ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต

๒๗๖ สัตฺตทนต์ប្បិញ្ចកេ ចង្កុគុគុគុរិកោយស្តង់ ឦណ្ឌកកិវោតិ [២០២]

សត្តតម្មិម ឥរិយ្យឥតិកោ តៃគីតិ ។

[២០២] ឦណ្ឌឥមេ ភិក្ខុខវេ ចារិស័ន្តា តម្កស្តស្វវេ កតមេ ឦណ្ឌ
ចស្តុស្តំ សុណាតិ ស្តុំ បរិយោហេតិ កង្កំ វិហេតិ តិរិយ្យឥ ចុក្កំ
កវិរិ ឥតតម្កស្តង់ ឦស័តិ ឥមេ ខៃ ភិក្ខុខវេ ឦណ្ឌ ចារិស័ន្តា
តម្កស្តស្វវេ ។

[២០៣] ឦណ្ឌឥ ភិក្ខុខវេ ចង្កុគេតិ ស្កម្កណោតិ រល្លិលេ ភាតុរិ
ចស្តុស្តានិយោ រាឡារិ តៃតិ រាឡារិកុកុ រល្លិលេ ចង្កុគេតុវ
ស្តំ គុណតិ កតមេតិ ឦណ្ឌឥ ចាឡុស្វេន ឡេនេ មត្តុតេនេ
ឡេតិយា ស័ន្តុស្តេនេ ឥមេតិ ខៃ ភិក្ខុខវេ ឦណ្ឌឥ ចង្កុគេតិ ស្កម្កណោតិ
រល្លិលេ ភាតុរិ ចស្តុស្តានិយោ រាឡារិ តៃតិ រាឡារិកុកុ រល្លិលេ
ចង្កុគេតុវ ស្តំ គុណតិ ។ ចេវមេវ ខៃ ភិក្ខុខវេ ឦណ្ឌឥ តម្កមេតិ
ស្កម្កណោតិ ភិក្ខុ ចាតុស្តេនេ តៃតិ ឦណ្ឌឥ តត្តុស្តេនេ ចង្កុគេតិ
ករណីយោ ចង្កុគេតុវ ឦណ្ឌឥ តត្តុស្តេនេ កតមេតិ ឦណ្ឌឥ
ចាឡុស្វេន ឡេនេ មត្តុតេនេ ឡេតិយា ស័ន្តុស្តេនេ ឥមេតិ ខៃ ភិក្ខុខវេ
ឦណ្ឌឥ តម្កមេតិ ស្កម្កណោតិ ភិក្ខុ ចាតុស្តេនេ តៃតិ ឦណ្ឌឥ
តត្តុស្តេនេ ចង្កុគេតិករណីយោ ចង្កុគេតុវ ឦណ្ឌឥ តត្តុស្តេនេ ។

[២០៤] ឦណ្ឌឥមាតិ ភិក្ខុខវេ ឦណ្ឌឥ កតមាតិ ឦណ្ឌឥ សត្តុតាត្តុ
តិវិវត្តំ ចៃតុត្តុប្បត្តំ វិរិយត្តុ ឦណ្ឌឥ ឥមាតិ ខៃ ភិក្ខុខវេ ឦណ្ឌឥ
ឦណ្ឌឥ ។

[២០៥] ឦណ្ឌឥមេ ភិក្ខុខវេ តៃតិឡា កតមេ ឦណ្ឌឥ ឥត

ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํคฺคหิ กงฺขติ วิจิจฺจติ นามฺมจฺจติ น สํมุปลัฏฺหติ
 โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํคฺคหิ กงฺขติ วิจิจฺจติ นามฺมจฺจติ น
 สํมุปลัฏฺหติ ตสฺส จิตฺตํ น นมฺติ อาตปฺปาย อนฺนุโยคาย สํตจฺจาย
 ปธานาย ยสฺส จิตฺตํ น นมฺติ อาตปฺปาย อนฺนุโยคาย สํตจฺจาย
 ปธานาย อยํ ปจฺโม เจตฺธิโต ๑ ปุณฺ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 มฺเม... สํเม... สิกฺขาย... สํพฺรหฺมจาร์สฺสุ กุปฺปีโต โหติ อนนฺตมโน
 อาหตฺติโต ชิตฺธาโต โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ สํพฺรหฺมจาร์สฺสุ กุปฺปีโต
 โหติ อนนฺตมโน อาหตฺติโต ชิตฺธาโต ตสฺส จิตฺตํ น นมฺติ
 อาตปฺปาย อนฺนุโยคาย สํตจฺจาย ปธานาย ยสฺส จิตฺตํ น นมฺติ
 อาตปฺปาย อนฺนุโยคาย สํตจฺจาย ปธานาย อยํ ปณฺจโม เจตฺ-
 ธิโต ๑ อิมํ โห ภิกฺขเว ปณฺจ เจตฺธิตาตี ๑

[๒๐๖] ปณฺจิมํ ภิกฺขเว เจตฺโส วินิพฺพุตา กตเม ปณฺจ
 อัมภิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเม^๑ อวิตรฺราโค โหติ อวิคตจฺณฺโท อวิคต-
 เปโม อวิคตบีปาสํ อวิคตปริพาโห อวิคตตณฺโห โย โส
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเม^๑ อวิตรฺราโค โหติ อวิคตจฺณฺโท อวิคตเปโม
 อวิคตบีปาสํ อวิคตปริพาโห อวิคตตณฺโห ตสฺส จิตฺตํ น นมฺติ
 อาตปฺปาย อนฺนุโยคาย สํตจฺจาย ปธานาย ยสฺส จิตฺตํ น นมฺติ
 อาตปฺปาย อนฺนุโยคาย สํตจฺจาย ปธานาย อยํ ปจฺโม เจตฺโส
 วินิพฺพุโห ๑ ปุณฺ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเม อวิตรฺราโค โหติ ... ฐเป

๒๗๘ **ลุ่มตุนตบฏเก** **องคุตตุนิภายลุ่ม** **ปญจกนิปาโต** [๒๐๗]

อวิชชาโค โหติ ... ยาทกตัง อุตราวเทหัง ภุขีตวา เสยฺยสุตํ
 ปตฺตํสุตํ มิตฺตํสุตํ อญฺญโต วิหริติ ... ชนฺนตฺร เทวณิกายํ ปณฺธาย
 พฺรหฺมจฺริยํ จรติ อิมินาหํ สํเสน วา วเตน วา ตเปน วา
 พฺรหฺมจฺริเยน วา เทโว วา ภวิสฺสํมิตฺตํ เทวณฺณตโร วาติ โย
 โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชนฺนตฺร เทวณิกายํ ปณฺธาย พฺรหฺมจฺริยํ
 จรติ อิมินาหํ สํเสน วา วเตน วา ตเปน วา พฺรหฺมจฺริเยน
 วา เทโว วา ภวิสฺสํมิตฺตํ เทวณฺณตโร วาติ ตสฺส จิตฺตํ
 น นมฺติ อากปฺปาย อญฺเญกาย สํตจฺจาย ปธานาย ยสฺส
 จิตฺตํ น นมฺติ อากปฺปาย อญฺเญกาย สํตจฺจาย ปธานาย อยํ
 ปญฺจโม เจตโธ วินิพฺนุโร ฯ อิมเ ชฺช ภิกฺขเว ปญฺจ เจตโธ
 วินิพฺนุชาติ ฯ

[๒๐๗] ปณฺธิเม ภิกฺขเว อานิสฺสํ ยาคฺยุยา กตฺตเม ปณฺญ
 ชฺชทํ ปฏฺยหนฺติ ปีฬาสํ ปฏฺยวิเนติ วาตํ ธนุโธเมติ วตฺถํ
 โสเชติ อามาวสฺสํ ปาเจติ อิมํ โส ภิกฺขเว ปณฺญ อานิสฺสํ
 ยาคฺยุยาติ ฯ

[๒๐๘] ปณฺธิเม ภิกฺขเว อาทึนฺวา ทนฺตคฺคฺขจฺจุสฺส อชาทเน
กตเม ปณฺธ จกฺขจฺจุสฺส มฺหํ ทฺตคฺคฺนํ โหติ รสฺสทณฺนํ น
วิสฺสฺสนนฺติ ปีตํ เสมํ ภาตํ ปวิยนฺทจฺจ ภาตคฺคฺนํ นจฺจเทติ
อิม โห ภิกฺขเว ปณฺธ อาทึนฺวา ทนฺตคฺคฺขจฺจุสฺส อชาทเน ฯ ปณฺธิเม
ภิกฺขเว อานิสฺสา ทนฺตคฺคฺขจฺจุสฺส อชาทเน กตเม ปณฺธ จกฺขจฺจุสฺส

มฺหํ น ทฺวคฺชนํ โหติ รสฺสหรณฺนิโย วิสฺสุตฺตมฺหานิ นีตํ เสงฺมทํ
ภตฺตํ น ปริโยนทฺชติ ภตฺตมฺหํ ฌาเทติ อิมํ โช ภิกฺขเว
ปญฺญํ อานิสฺสํ ทนฺตกฺขจฺจุสฺส ชาทเนติ ฯ

[๒๐๘] ปญฺญิเม ภิกฺขเว อาทึนฺวา อายตฺแทนํ คีตฺตํ เสงฺมทํ ฌมฺมํ
ภณฺนตฺตํ กตฺเม ปญฺญํ อตฺตปํ คสฺมํ สฺว สํวชฺชติ ปเวมี
คสฺมํ สฺว สํวชฺชติ คหปติกาปํ อฺชฺฌณฺยานฺติ ยถา มํ
คายนํ เอวเมวิมํ สมนํ สกฺยปฺตฺติยา คายนฺตฺติ สํวชฺชติมฺหํ
นิกามมฺหานํ สมนํ สมนํ ฆโก โหติ ปจฺจิมํ ชนตา ทิฏฺฐจฺจํ
อวชฺชติ อิมํ โช ภิกฺขเว ปญฺญํ อาทึนฺวา อายตฺแทนํ คีตฺตํ เสงฺมทํ
ฌมฺมํ ภณฺนตฺตํ ติ ฯ

[๒๑๐] ปญฺญิเม ภิกฺขเว อาทึนฺวา มฺหํ จตฺตํ อตฺตมฺหานํ
นิทฺทํ โยกมฺโต กตฺเม ปญฺญํ ทฺวคฺชนํ สฺว สฺว ปฏฺฐจฺจํ
ปาปํ สฺว ปสฺสติ เทวตา น รกฺขณฺติ อตฺตํ มฺหํ อิมํ
โช ภิกฺขเว ปญฺญํ อาทึนฺวา มฺหํ จตฺตํ อตฺตมฺหานํ นิทฺทํ
โยกมฺโต ฯ ปญฺญิเม ภิกฺขเว อานิสฺสํ อฺปจฺจจตฺตํ สมนํ
นิทฺทํ โยกมฺโต กตฺเม ปญฺญํ สฺว สฺว สฺว
ปฏฺฐจฺจํ น ปาปํ สฺว ปสฺสติ เทวตา รกฺขณฺติ อตฺตํ
น มฺหํ อิมํ โช ภิกฺขเว ปญฺญํ อานิสฺสํ อฺปจฺจจตฺตํ
สมนํ นิทฺทํ โยกมฺโต ติ ฯ

กัมมพิทวคฺโค ปจโม ฯ

ตสฺสสุทฺธานํ ฯ

กิมฺปิโต ชมฺมสฺสวณฺ

อาชานํ จ พถํ ชิตํ

วินิพฺรุณฺ ฌากุ กฺขุจํ

คํคํ มุฏฺฐสฺสคํปํ จาติ ฯ

อฏฺโฏสทกฺวคฺโค ทฺติโย

[๒๑๓] โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อฏฺโฏสทกปริภาสโก อริยฺปวาทํ
สพฺพหุมจารณํ ตสฺส ปณฺจ อาทึนฺวา ปาฏิกงฺขา กตเม ปณฺจ
ปารชิโก วา โหติ ฉินฺเนปฺริปนฺโน อเบญฺจตรํ วา สํกัธฺธิจฺ
อาปคฺคํ อาปชฺชติ หวาหํ วา โรคาตฺถกํ สุตฺติ สํมฺมุพฺโห กาลํ
กโรติ กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา อปายํ ทฺวคฺคํ วิณีปาตํ นิรยํ
อุปปชฺชติ โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อฏฺโฏสทกปริภาสโก อริยฺปวาทํ
สพฺพหุมจารณํ ตสฺส อิมํ ปณฺจ อาทึนฺวา ปาฏิกงฺขาติ ฯ

[๒๑๔] โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภาณฺุทฺถการโก กถการโก
วิจาทการโก ภสฺสการโก สํฆํ อธิกรณการโก ตสฺส ปณฺจ อาทึ-
นฺวา ปาฏิกงฺขา กตเม ปณฺจ อเนกคํ นาคฺคจฺฉนฺติ อเนกคํ
ปริหายติ ปาปโก กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺฉนฺติ สํมฺมุพฺโห กาลํ
กโรติ กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา อปายํ ทฺวคฺคํ วิณีปาตํ นิรยํ
อุปปชฺชติ โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภาณฺุทฺถการโก กถการโก วิจาท-
การโก ภสฺสการโก สํฆํ อธิกรณการโก ตสฺส อิมํ ปณฺจ
อาทึนฺวา ปาฏิกงฺขาติ ฯ

[๕๓๓] ปณฺณเม ภิกฺขเว อาทันฺวา ทฺถุสฺสํสํสํ สํถวิปคฺติยา
 กตฺเม ปณฺณจ ชฺช ภิกฺขเว ทฺถุสฺสํสํสํ สํถวิปคฺติโย ปมาทาทิกรณํ
 มหติ โภคฺชานํ นิคฺคจฺจนติ อมฺภ ภิกฺขเว ปจฺจโม อาทันฺนํ ทฺถุสฺสํสํสํ
 สํถวิปคฺติยา ฯ ปุณฺณ จปรํ ภิกฺขเว ทฺถุสฺสํสํสํ สํถวิปคฺติโย ปาปโก
 กิตฺติสทฺทโท อพฺพกฺคจฺจนติ อมฺภ ภิกฺขเว ทฺติโย อาทันฺนํ ทฺถุสฺสํสํสํ
 สํถวิปคฺติยา ฯ ปุณฺณ จปรํ ภิกฺขเว ทฺถุสฺสํสํสํ สํถวิปคฺติโย ยณฺณนทฺท
 ปริสํ อฺปฺสํกมฺมํ ยถิ ชคฺติยปริสํ ยถิ พฺรหฺมณฺณปริสํ ยถิ คหปคฺติปริสํ
 ยถิ สมนฺณปริสํ อวิสํวโร อฺปฺสํกมฺมํ มจฺจุทฺทโค อมฺภ ภิกฺขเว ทฺติโย
 อาทันฺนํ ทฺถุสฺสํสํสํ สํถวิปคฺติยา ฯ ปุณฺณ จปรํ ภิกฺขเว ทฺถุสฺสํสํสํ
 สํถวิปคฺติโย สมนฺนทฺทโท กาทํ กโรติ อมฺภ ภิกฺขเว จคฺคทฺทโค อาทันฺนํ
 ทฺถุสฺสํสํสํ สํถวิปคฺติยา ฯ ปุณฺณ จปรํ ภิกฺขเว ทฺถุสฺสํสํสํ สํถวิปคฺติโย กายสฺส
 เภททา ปรมฺมรณฺนา อปายํ ทฺทคฺคํ วิเนปาดํ นิรยํ อฺปฺสํชคฺติ อมฺภ
 ภิกฺขเว ปณฺณจโม อาทันฺนํ ทฺถุสฺสํสํสํ สํถวิปคฺติยา ชฺชเม ชฺช ภิกฺขเว
 ปณฺณจ อาทันฺนํ ทฺถุสฺสํสํสํ สํถวิปคฺติยา ฯ ปณฺณจเม ภิกฺขเว อานิสฺสา
 สํถวโถ สํถสฺมปทาย กตฺเม ปณฺณจ ชฺช ภิกฺขเว สํถวา สํถ-
 สมนฺนปคฺติโย อปฺปมาทาทิกรณํ มหติ โภคฺคจฺจนํ อธิคฺคจฺจนติ อมฺภ ภิกฺขเว
 ปจฺจโม อานิสฺสํ สํถวโถ สํถสฺมปทาย ฯ ปุณฺณ จปรํ ภิกฺขเว สํถวโถ
 สํถสฺมปคฺติโย กตฺตยาณํ กิตฺติสทฺทโท อพฺพกฺคจฺจนติ อมฺภ ภิกฺขเว
 ทฺติโย อานิสฺสํ สํถวโถ สํถสฺมปทาย ฯ ปุณฺณ จปรํ ภิกฺขเว สํถวา
 สํถสฺมปคฺติโย ยณฺณนทฺท ปริสํ อฺปฺสํกมฺมํ ยถิ ชคฺติยปริสํ ยถิ

พราหมณ์ปริสํ ยทิ คหปติปริสํ ยทิ สมนปริสํ วิสํวโร ออุปสง-
กมติ อมฺงกุฏโต อโย ภิกฺขเว ตติโย อานิสํโส สํสวโร สํสมุ-
ปทาย ๑ ปุณฺณ จปรํ ภิกฺขเว สํสวา สํสมุปนฺโน อสํมุพฺโห กาสํ
กโรติ อโย ภิกฺขเว จตุตฺโต อานิสํโส สํสวโร สํสมุปทาย ๑
ปุณฺณ จปรํ ภิกฺขเว สํสวา สํสมุปนฺโน กายสฺส เมทา ปรมมฺวณฺนา
สํสคํ สํสคํ โสกํ ออุปชฺชติ อโย ภิกฺขเว ปณฺจโม อานิสํโส สํส-
วโร สํสมุปทาย อิมเ โส ภิกฺขเว ปณฺจ อานิสํสา สํสวโร
สํสมุปทายาติ ๑

[๒๑๔] ปณฺธิเม ภิกฺขเว อทาเหว พหุภาณิสฺสํ ปุคฺคเต กตเม
 ปณฺเฑ มุตา ภณฺติ ปีสุณฺ ภณฺติ เสรุสํ ภณฺติ สมนุสฺสปลลาปํ
 ภณฺติ กายสฺส เภทา ปรมมฺรณา อปายํ ทุคฺคตํ วิณฺปาตํ นิรยํ
 อฺอุปฺปชฺชติ อิมเ โห ภิกฺขเว ปณฺเฑ อทาเหว พหุภาณิสฺสํ
 ปุคฺคเต ฯ ปณฺธิเม ภิกฺขเว อานิสฺสา มนฺตภาณิสฺสํ ปุคฺคเต กตเม
 ปณฺเฑ น มุตา ภณฺติ น ปีสุณฺ ภณฺติ น เสรุสํ ภณฺติ
 น สมนุสฺสปลลาปํ ภณฺติ กายสฺส เภทา ปรมมฺรณา สฺสคฺคํ สคฺคํ
 โลกํ อฺอุปฺปชฺชติ อิมเ โห ภิกฺขเว ปณฺเฑ อานิสฺสา มนฺตภาณิสฺสํ
 ปุคฺคเตติ ฯ

[๒๓๕] ปณฺจิเม ภิกฺขเว อาทันวา อฏฺชนฺติยา กตเม ปณฺจ
พหุโน ชนฺตัสส อปฺปิโย โหติ อมาณาโป เวรพหุโต ฯ โหติ
วชฺชพหุโต ฯ สมนุพฺโห กาดํ กโรติ กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา

อปายํ ทฺตุคฺคํ วินิปาคํ นิรยํ อฺปฺปชฺชติ อิมเ ไช ภิกฺขเว ปณฺจ
 อาทึนฺวา อฏฺชนฺติยา ฯ ปณฺจิมเ ภิกฺขเว อานิสฺสํ ฆนฺติยา กตเม
 ปณฺจ พฺหุโน ฆนฺตฺสํ ปิโย โหติ มนฺนาโป น เวรพฺหุโต โหติ
 น วชฺชพฺหุโต อสฺมมุพฺุโห กาลํ กโรติ กายสฺสํ เภทา ปรมุ-
 มรณา สฺสคฺคํ สฺสคฺคํ โถกํ อฺปฺปชฺชติ อิมเ ไช ภิกฺขเว ปณฺจ อานิ-
 สฺสํ ฆนฺติยาติ ฯ

[๒๑๖] ปณฺจิมเ ภิกฺขเว อาทึนฺวา อฏฺชนฺติยา กตเม ปณฺจ
 พฺหุโน ฆนฺตฺสํ อปฺปิโย โหติ มนฺนาโป อฏฺุโ ๑ โหติ วิป-
 ปฺยิสฺสํ ๑ สฺมมุพฺุโห กาลํ กโรติ กายสฺสํ เภทา ปรมุ-
 มรณา อปายํ ทฺตุคฺคํ วินิปาคํ นิรยํ อฺปฺปชฺชติ อิมเ ไช ภิกฺขเว ปณฺจ
 อาทึนฺวา อฏฺชนฺติยา ฯ ปณฺจิมเ ภิกฺขเว อานิสฺสํ ฆนฺติยา กตเม
 ปณฺจ พฺหุโน ฆนฺตฺสํ ปิโย โหติ มนฺนาโป อฏฺุโ ๑ โหติ
 อวิปฺยิสฺสํ ๑ อสฺมมุพฺุโห กาลํ กโรติ กายสฺสํ เภทา ปรมุ-
 มรณา สฺสคฺคํ สฺสคฺคํ โถกํ อฺปฺปชฺชติ อิมเ ไช ภิกฺขเว ปณฺจ
 อานิสฺสํ ฆนฺติยาติ ฯ

[๒๑๗] ปณฺจิมเ ภิกฺขเว อาทึนฺวา อปาสํทิเก กตเม ปณฺจ
 อตฺตารํ อตฺตานิ อฺปฺวทติ อญฺุจฺจ วิเบญฺเฐ ครหนฺติ ปาปโก
 กิตฺติสฺสํทโท อพฺุคฺคจฺจติ สฺมมุพฺุโห กาลํ กโรติ กายสฺสํ เภทา
 ปรมุ-
 มรณา อปายํ ทฺตุคฺคํ วินิปาคํ นิรยํ อฺปฺปชฺชติ อิมเ ไช
 ภิกฺขเว ปณฺจ อาทึนฺวา อปาสํทิเก ฯ ปณฺจิมเ ภิกฺขเว อานิสฺสํ

๒๔๔ สุตตุนุตตีฏเฐ องคุตฺตทริณายสฺส ปญฺจนินฺปาโต [๒๔๔]

ปาสาติเก กตเม ปญฺจ ชตฺตานิ ชตฺตานิ น บุปฺพทติ ชนฺนิจฺจ
วิญญฺ ปสฺสํนฺติ กตฺตยาโณ กิตฺติสํทโท อพฺภุคฺคจฺจนฺติ ชสฺสมฺมฺพุโห
กาสํ กโรติ กายสฺส เมทา ปรมฺมรณํ สํคตํ สํคตํ โสภํ บุปฺพชฺชติ
อิมํ โช ภิกฺขเว ปญฺจ อานิสฺสา ปาสาติเกติ ฯ

[๒๔๕] ปญฺจิมํ ภิกฺขเว อาทึนฺวา อปาสาติเก กตเม ปญฺจ
อปปสํนฺนา นปปสํนฺติ ปสํนฺนํ เขจฺจจฺจาเน อเนญฺเจตฺตํ โหติ
สํตฺตํ สํสํนํ น กตํ โหติ ปจฺจนิมา ชนฺตา ทิฏฺฐจฺานุกฺคํ อปชฺชติ
จิตฺตมสฺส นปปสํนฺติ อิมํ โช ภิกฺขเว ปญฺจ อาทึนฺวา อปาสาติเก ฯ
ปญฺจิมํ ภิกฺขเว อานิสฺสา ปาสาติเก กตเม ปญฺจ อปปสํนฺนา
ปสํนฺเต ปสํนฺนํ ภิชฺชโยภาโว โหติ สํตฺตํ สํสํนํ กตํ โหติ
ปจฺจนิมา ชนฺตา ทิฏฺฐจฺานุกฺคํ อปชฺชติ จิตฺตมสฺส ปสํนฺติ อิมํ
โช ภิกฺขเว ปญฺจ อานิสฺสา ปาสาติเกติ ฯ

[๒๔๖] ปญฺจิมํ ภิกฺขเว อาทึนฺวา ชคฺคิสมํ กตเม ปญฺจ
อจฺจุตฺตสฺสํ ทฺพพฺพณฺณกรโณ ทฺพพฺพทกรโณ สงฺกณฺณิกาปวทฺธมฺโณ
ตฺริจฺจนนกกปาปวตฺตนิโก อิมํ โช ภิกฺขเว ปญฺจ อาทึนฺวา ชคฺคิสมฺมิตฺติ ฯ

[๒๔๗] ปญฺจิมํ ภิกฺขเว อาทึนฺวา มจฺจายํ กตเม ปญฺจ
วิสฺมา พหุรชา จณฺทสฺสุนฺชา^๑ วาทยกฺข^๒ ทฺตฺตณฺณินฺนฺชา
อิมํ โช ภิกฺขเว ปญฺจ อาทึนฺวา มจฺจายนฺติ ฯ

อภฺโกสํกฺกโค ทฺติโย ฯ

ตสฺสํทฺทานิ

อกุโกธภณฺฑาเสถํ พหุภาณํ^๑ เทว อชนฺติโย

อปาสาทิกา เทว วุตฺตา อคฺคิสมํ มรฺเรน จาติ ๑

ทิมฺ жарิกวคฺโค ตติโย

[๒๒๑] ปณฺจิเม ภิกฺขเว อาทึนฺวา ทิมฺ жарิกํ อนฺวตฺตจาริกํ
 อญฺยุตฺตสฺส วิหฺรโต กตฺเม ปณฺจ อสฺสํทํ น สฺสณฺติ สฺสํ น
 ปริโยทเปติ สฺสฺเตเนกฺกุเจเน อวิสํวโร โหติ พหุ^๒ ไรคาตฺตํ
 สฺสํติ น จ มิตฺตฺวา โหติ อิม ไซ ภิกฺขเว ปณฺจ อาทึนฺวา
 ทิมฺ жарิกํ อนฺวตฺตจาริกํ อญฺยุตฺตสฺส วิหฺรโต ๑ ปณฺจิเม ภิกฺขเว
 อานิสฺสา สํมวตฺตจาวเร กตฺเม ปณฺจ อสฺสํทํ สฺสณฺติ สฺสํ
 ปริโยทเปติ สฺสฺเตเนกฺกุเจเน วิสํวโร โหติ น พหุ^๒ ไรคาตฺตํ
 สฺสํติ มิตฺตฺวา จ โหติ อิม ไซ ภิกฺขเว ปณฺจ อานิสฺสา
 สํมวตฺตจาวเรติ ๑

[๒๒๒] ปณฺจิเม ภิกฺขเว อาทึนฺวา ทิมฺ жарิกํ อนฺวตฺตจาริกํ อญฺญ
 ยุตฺตสฺส วิหฺรโต กตฺเม ปณฺจ อเนกํ นาริกฺกนฺติ อเนกํ^๓
 ปริหายติ อเนกเตเนกฺกุเจเน อวิสํวโร โหติ พหุ^๒ ไรคาตฺตํ
 สฺสํติ น จ มิตฺตฺวา โหติ อิม ไซ ภิกฺขเว ปณฺจ อาทึนฺวา
 ทิมฺ жарิกํ อนฺวตฺตจาริกํ อญฺยุตฺตสฺส วิหฺรโต ๑ ปณฺจิเม ภิกฺขเว

• บ. พ. พหุภาณํ ๑ ๒ บ. พ. อากุฬํ ๑ ๓ บ. พ. อเนกิกา ๑

๒๘๖ ผู้ศุตรบุตปีฏเก อังคุตตรนิกายสัสด์ ปญจกนิปาโต [๒๒๓]

อานิสัสา สัมมวตฺตจาเร กตเม ปญจ อนนฺติคํ อธิคจฺจติ
อธิคตํ^๑ น ปริหายติ อธิคเตนฺนํจฺเจเน วิสารโห โหติ น พหุ^๒
โรคาตงฺกํ ผุสฺสติ มิตฺตวา จ โหติ อิมे โห ภิกฺขเว ปญจ
อานิสัสา สัมมวตฺตจาเรติ ๑

[๒๒๓] ปญฺจิมे ภิกฺขเว อาทันวา อภินิวาเส^๓ กตเม ปญจ
พหุภณฺโห โหติ พหุภณฺนํสํนฺนิจโย พหุภาสฺสฺสโร โหติ พหุภาสฺสฺส-
สํนฺนิจโย พหุภิจฺโจ โหติ พหุภกรณฺโง อพฺยตฺโต กิกรณฺเญสฺสุ สัสมฺม-
โส วิหริติ คหฺนุจฺปพฺพิเตหิ อนนฺนฺโตมิเกเน คิหิสังคฺคฺเคน ตมฺหา จ
อาวาสา ปกฺกมณฺโโต สํเปกฺโข ปกฺกมติ อิมे โห ภิกฺขเว ปญจ
आतनवा अभिनिवासे^๓ ๑ ปญฺจิมे ภิกฺขเว อานิสัสา สัมมวตฺตนิวาเส
กตเม ปญจ น พหุภณฺโห โหติ น พหุภณฺนํสํนฺนิจโย น พหุ-
ภาสฺสฺสโร โหติ น พหุภาสฺสฺสสํนฺนิจโย น พหุภิจฺโจ โหติ น พหุ-
ภกรณฺโง พยฺยตฺโต กิกรณฺเญสฺสุ สัสมฺมโส วิหริติ คหฺนุจฺปพฺพิเตหิ
อนนฺนฺโตมิเกเน คิหิสังคฺคฺเคน ตมฺหา จ อาวาสา ปกฺกมณฺโโต อนเปกฺโข
ปกฺกมติ อิมे โห ภิกฺขเว ปญจ อานิสัสา สัมมวตฺตนิวาเสติ ๑

[๒๒๔] ปญฺจิมे ภิกฺขเว อาทันวา อภินิวาเส กตเม ปญจ
อาวาสมฺมจฺฉริ^๑ โหติ กุตมฺมจฺฉริ^๒ โหติ ลาภมฺมจฺฉริ^๓ โหติ วณฺณ-
มฺมจฺฉริ^๑ โหติ ธมฺมมฺมจฺฉริ^๒ โหติ อิมे โห ภิกฺขเว ปญจ อาทันวา
อภินิวาเส ๑ ปญฺจิมे ภิกฺขเว อานิสัสา สัมมวตฺตนิวาเส กตเม ปญจ

๑ บ. พ. อธิคตวา ๑ ๒ บ. พ. กาทนํ ๑ ๓ บ. พ. อตฺธินิวาเส ๑

๒๒๗] ปณฺจมปณฺณาเสเก ที่ขจาวิกวคฺโค ตติโย ๒๘๗

น อวาธมฺมจฺฉรํ โหติ น กุณฺณจฺฉรํ โหติ น ธาณฺณจฺฉรํ โหติ
น วณฺณณฺณจฺฉรํ โหติ น ชมฺมณฺณจฺฉรํ โหติ อิมํ โข ภิกฺขเว
ปณฺจ อานิสฺสา สํวตฺตณฺณวาเสติ ฯ

[๒๒๕] ปณฺจิมํ ภิกฺขเว อาทึนฺวา กุณฺณปเก กตฺเม ปณฺจ
อนามนฺตจาวํ อปชฺชติ วัทฺธิสํชฺชาย อปชฺชติ ปฏฺิจฺฉนฺเน
อาสเน อปชฺชติ มาตุคามสฺสํ อุตฺตริณฺนปณฺจวาจาหิ ชมฺมํ เทเสฺนโต
อปชฺชติ กามสํกฺกปฺปพฺพุโต วิหริติ อิมํ โข ภิกฺขเว ปณฺจ
आतึนฺวา กุณฺณปเกติ ฯ

[๒๒๖] ปณฺจิมํ ภิกฺขเว आतึนฺวา กุณฺณปคฺคํ ภิกฺขุโน อติเวถํ
กุณฺเธสุ สํสฺสฺจสฺสํ วิหโรติ กตฺเม ปณฺจ มาตุคามสฺสํ อภินฺน-
ทสฺสํ ทสฺสเน สติ สํคฺโค สํคฺเค สติ วิสฺสุสาโส วิสฺสุสาเส
สติ โธตาโร โธติณฺณจิคฺคสฺสํเตคํ ปาฏิกงฺขํ อนภโรติ วา พฺรหฺมจฺริยํ
จฺริสฺสํ สํกิตฺตงฺขํ อปคฺคํ อปชฺชิสฺสํ สิกฺขํ วา ปจฺจกฺขาย
หิณฺยาวคฺคิสฺสํ อิมํ โข ภิกฺขเว ปณฺจ आतึนฺวา กุณฺณปคฺคํ
ภิกฺขุโน อติเวถํ กุณฺเธสุ สํสฺสฺจสฺสํ วิหโรติติ ฯ

[๒๒๗] ปณฺจิมํ ภิกฺขเว आतึนฺวา โภเคสุ กตฺเม ปณฺจ
อคฺคิสฺสาธารณา โภคา อุตฺทกฺสาธารณา โภคา ราชฺสาธารณา โภคา
โจรสฺสาธารณา โภคา อปปีเยหิ ทายาเทหิ สํสาธารณา โภคา อิมํ
โข ภิกฺขเว ปณฺจ आतึนฺวา โภเคสุ ฯ ปณฺจิมํ ภิกฺขเว อานิสฺสา
โภเคสุ กตฺเม ปณฺจ โภเค นิสฺสา อคฺคานํ สฺสฺเชติ ปิณฺณติ

๒๘๘ ลุ่มทุนขมิ้น ของคุตตทริภายาส ปญฺจนินฺปาโต [๒๘๘]

สมุมา สุธัม ปริหริติ มาตาปิตโร สฺเชติ ปิเนติ สมุมา สุธัม ปริหริติ
 ปุตตพารทาสกมฺมกรโปริเส สฺเชติ ปิเนติ สมุมา สุธัม ปริหริติ มิตฺตา-
 มจฺเจ สฺเชติ ปิเนติ สมุมา สุธัม ปริหริติ สมนพฺราราหฺมणेสุ
 อุตฺทคฺคิกํ ทกฺขิณํ ปติฏฺฐาเปติ โสวคฺคิกํ สฺสวิปากํ สคฺคสํวตฺตนิกํ
 อิเม ไห ภิกฺขเว ปญฺจ ขานิเสสา โภเคสฺสติ ฯ

[illegible]

[๒๒๘] ปณฺธิเม ภิกขเว ชาทันวา กณฺหสํปะ กตฺเต ปณฺจ
อสุจิ ทุคฺคาโร สกัฏฺฐํ สํปะปฏิกายิ มิตุคฺคพุกั อิม โห

๒๓๐] ปญฺจนปณฺณาสเก ทิมฺมจาริกวคโค ตติโย ๒๗๘

ปณฺจมปณฺณาโสเก ที่ขมากริกรโค ตติโย

ภิกขเว ปนฺจ อาทันหา กณฺหสํปเป เหวเมว โช ภิกขเว ปนฺจิเม
 อาทันทา มาตุคามเ กตเม ปนฺจ อสุจี ทุคฺคโนโธ สัมมัต
 สํปปฏิกโย มิตฺตทุพฺพิ ชิเม โช ภิกขเว ปนฺจ อาทันทา
 มาตุคามเตติ ฯ

[๒๓๐] ปณฺธิเม ภิกฺขเว อาทันฺหา กณฺหสํปฺเป กตฺเม ปณฺจ
โกธโน อูปนาถี โสรวินฺโส ทฺธิวโห มิตฺตทฺธิวํ ยิเม โช
ภิกฺขเว ปณฺจ อาทันฺหา กณฺหสํปฺเป เอวเมว โช ภิกฺขเว ปณฺธิเม
อาทันฺหา มาตุคาม กตฺเม ปณฺจ โกธโน อูปนาถี โสรวินฺโส
ทฺธิวโห มิตฺตทฺธิวํ ตตฺถิํ ภิกฺขเว มาตุคามํสํ โสรวินฺสตา
เยภฺยเยน ภิกฺขเว มาตุคาโม ติพฺเพราโค ตตฺถิํ ภิกฺขเว มาตุคามํสํ
ทฺธิวหตา เยภฺยเยน ภิกฺขเว มาตุคาโม มิสฺสณฺวาโจ ตตฺถิํ
ภิกฺขเว มาตุคามํสํ มิตฺตทฺธิวํตา เยภฺยเยน ภิกฺขเว มาตุคาโม
อติจารินํ ยิเม โช ภิกฺขเว ปณฺจ อาทันฺหา มาตุคามเตติ ฯ

ทัมจาริกวคโค ตติโย ๑

ตลุ่มสุทธานิ

เทว ทัณหาวิกา อุตตะรา อภินิเวสสมจฺจนํ
 เทว กุณฺถภา โภโค ภตฺตํ สมนุปายเร ทฺวติ ฯ

อาวาสสิกขโค จตุตถโก

[๒๓๑] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต อาวาสโก ภิกฺขุ
 อภาวนํโย โหติ กตเมหิ ปณฺจหิ น อากปฺปสํปฺปโน โหติ
 น วตฺตสํปฺปโน น พหุสฺสโต โหติ น สุตฺตโร น ปฏิสตฺถธิตา
 โหติ น ปฏิสตฺถานาวาโม น กถฺยานาวาโม^๑ น กถฺยานวาโจ
 โหติ น กถฺยานวาทกรโณ ทุปฺปณฺโณ โหติ ชโฬ อเนพฺมุโค อิมะหิ
 โช ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต อาวาสโก ภิกฺขุ อภาวนํโย
 โหติ ฯ ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต อาวาสโก ภิกฺขุ
 อภาวนํโย โหติ กตเมหิ ปณฺจหิ อากปฺปสํปฺปโน โหติ วตฺต-
 สํปฺปโน พหุสฺสโต โหติ สุตฺตโร ปฏิสตฺถธิตา โหติ ปฏิสตฺถ-
 ถานาวาโม กถฺยานาวาโม^๑ กถฺยานวาโจ โหติ กถฺยานวาทกรโณ
 ปณฺณวา โหติ ชโฬ อเนพฺมุโค อิมะหิ โช ภิกฺขเว ปณฺจหิ
 ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต อาวาสโก ภิกฺขุ อภาวนํโย โหตฺติ ฯ

[๒๓๒] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต อาวาสโก ภิกฺขุ
 สํหฺรหมฺจารํ บิโย จ โหติ มนาโป จ ครุ จ อภาวนํโย จ กตเมหิ
 ปณฺจหิ สัตฺวา โหติ ปาติโมกฺขสํวรํวโต วิหฺรติ อจฺจวโคจฺร-
 สํปฺปโน อณฺมตฺเตสฺส วชฺเชสฺส ภยทสฺสํวํ สฺมาทาย สิกฺขติ สิกฺขา-
 ปเทสฺส พหุสฺสโต โหติ สุตฺตโร สุตฺตสํนิจโย เย เต ชมฺมา
 อาทิกถฺยานา มชฺฌกถฺยานา ปวิโยสํนกถฺยานา สํคตํ สํหฺยุตฺตํ

เกวลปฺริปฺณณํ ปฺรสุทฺธํ พุทฺธมฺจริยํ อภิวทฺทติ ตถารุปาสฺสํ ชมฺมา
 พุทฺธสฺสตา โหณฺติ ชตา วจสฺมา ปฺริจิตา มนธฺาณฺเปกฺขิตา ทิฏฺฐิจฺยา
 สุปฺปฏฺิวิทฺธา กถฺยฺาณวฺาโจ โหติ กถฺยฺาณวฺากุทฺโรณ โปริยา วาจา ย
 สมนฺนาคโต วิสฺสํขฺยา ย อเนกคฺคหฺยา อตฺตสฺสํ วิณฺณปนิยา จตุเน
 ฌานานํ อภิจฺเจตฺสึกานํ ทิฏฺฐจฺมมฺสฺสวិหารานํ นิแกมตฺถํ โหติ
 อภิจฺจนตฺถํ อภิสฺสึตฺถํ อสงฺวณํ ขยา อฆอสฺสํ เภตฺติวิมฺบฺตํ ปณฺเภา-
 วิมฺบฺตํ ทิฏฺฐเชว ชมฺเม สยํ อภินฺเภา สจฺจนิคฺคตา อุปฺสมฺบชฺช วิหริติ
 อิมฺเห โช ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ธาวาสิกโก ภิกฺขุ
 สพุทฺธมฺจารณํ ปิโย จ โหติ มนฺาโป จ ครุ จ ภาวณฺเอย จาติ ฯ

[๒๓๓] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ธาวาสิกโก ภิกฺขุ
 ธาวาสํ โสภติ กตฺเมหิ ปณฺจหิ สุตฺวา โหติ ฯ เป ฯ สิกฺขติ
 สิกฺขาปเทสฺส พุทฺธสฺสโต โหติ ฯ เป ฯ ทิฏฺฐิจฺยา สุปฺปฏฺิวิทฺธา กถฺยฺาณ-
 วาโจ โหติ กถฺยฺาณวฺากุทฺโรณ โปริยา วาจา ย สมนฺนาคโต
 วิสฺสํขฺยา ย อเนกคฺคหฺยา อตฺตสฺสํ วิณฺณปนิยา ปฏฺิพฺโถ โหติ อุปฺสง-
 กมฺมุตํ ชมฺมียา กถฺยา สนฺทสฺสสํ สฺมาทเปตฺตํ (๑) สฺมฺเปทฺสํ จตุเน
 ฌานานํ อภิจฺเจตฺสึกานํ ทิฏฺฐจฺมมฺสฺสวิหารานํ นิแกมตฺถํ โหติ อภิจฺจน-
 ตฺถํ อภิสฺสึตฺถํ อิมฺเห โช ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต
 ธาวาสิกโก ภิกฺขุ ธาวาสํ โสภติ ฯ

[๒๓๔] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ธาวาสิกโก ภิกฺขุ

[๒๓๖] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโค อาวาสิโก ภิกฺขุ
 ยถากตํ นิฏฺฐิตฺโต เอวํ นินฺนเย กตฺเมหิ ปณฺจหิ อนนฺนฺวิจฺจ อปฺริ-
 โยคาเหตุวา อวณฺณารหฺสฺส วณฺณํ ภาสฺติ อนนฺนฺวิจฺจ อปฺริโยคา-
 เหตุวา วณฺณารหฺสฺส อวณฺณํ ภาสฺติ อนนฺนฺวิจฺจ อปฺริโยคาเหตุวา
 อปฺปปลํถนํเย จํเน ปสํถํ อฺปฺปทํเสติ อนนฺนฺวิจฺจ อปฺริโยคาเหตุวา
 ปสํถนํเย จํเน อปฺปปลํถํ อฺปฺปทํเสติ สํทฺธาเทยฺยํ วินิปาเตติ ฯ
 อิมฺเหิ โช ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโค อาวาสิโก ภิกฺขุ
 ยถากตํ นิฏฺฐิตฺโต เอวํ นินฺนเย ฯ ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโค
 อาวาสิโก ภิกฺขุ ยถากตํ นิฏฺฐิตฺโต เอวํ สํคฺเค กตฺเมหิ ปณฺจหิ
 อนนฺนฺวิจฺจ ปฺริโยคาเหตุวา อวณฺณารหฺสฺส อวณฺณํ ภาสฺติ อนนฺนฺวิจฺจ
 ปฺริโยคาเหตุวา วณฺณารหฺสฺส วณฺณํ ภาสฺติ อนนฺนฺวิจฺจ ปฺริโยคา-
 เหตุวา อปฺปปลํถนํเย จํเน อปฺปปลํถํ อฺปฺปทํเสติ อนนฺนฺวิจฺจ ปฺริโย-
 คาเหตุวา ปสํถนํเย จํเน ปสํถํ อฺปฺปทํเสติ สํทฺธาเทยฺยํ น วินิ-
 ปาเตติ อิมฺเหิ โช ภิกฺขเว ปณฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโค อาวาสิโก
 ภิกฺขุ ยถากตํ นิฏฺฐิตฺโต เอวํ สํคฺเคติ ฯ

[๒๓๗] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโค อาวาสิโก ภิกฺขุ
 ยถากตํ นิฏฺฐิตฺโต เอวํ นินฺนเย กตฺเมหิ ปณฺจหิ อนนฺนฺวิจฺจ อปฺริ-
 โยคาเหตุวา อวณฺณารหฺสฺส วณฺณํ ภาสฺติ อนนฺนฺวิจฺจ อปฺริโยคา-
 เหตุวา วณฺณารหฺสฺส อวณฺณํ ภาสฺติ อาวาสมฺจฺฉริํ โหติ อาวา-
 สปฺตติเกธํ กุณฺณมฺจฺฉริํ โหติ กุณฺณปฺตติเกธํ สํทฺธาเทยฺยํ วินิปาเตติ อิมฺเหิ

๒๘๔ สุตตบทปิฏเก อังคุตตรนิกายสุตต ปณฺจกนิปาโต [๒๓๘

โธ ๑ เป ๑ ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ชาวาสโก ภิกฺขุ
ยถากมํ นิฏฺฐิตฺโต เขวํ สกฺเข กตเมหิ ปณฺจหิ อนุวิจฺจุ ปรีโย-
คาเหตุวา อวณฺณนารหฺสฺส อวณฺณํ ภาสฺสตี อนุวิจฺจุ ปรีโยคาเหตุวา
วณฺณนารหฺสฺส วณฺณํ ภาสฺสตี น ชาวาสมฺจุณฺรํ โหติ น ชาวาส-
ปตฺติเกธํ น กุณฺมจฺจุณฺรํ โหติ น กุณฺมปตฺติเกธํ สทฺฐาเทยฺยํ น วินิปา-
เตติ อิมेหิ โธ ๑ เป ๑

[๒๓๘] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ชาวาสโก ภิกฺขุ
ยถากมํ นิฏฺฐิตฺโต เขวํ นิรฺเย กตเมหิ ปณฺจหิ อนุวิจฺจุ อปรีโย-
คาเหตุวา อวณฺณนารหฺสฺส วณฺณํ ภาสฺสตี อนุวิจฺจุ อปรีโยคาเหตุวา
วณฺณนารหฺสฺส อวณฺณํ ภาสฺสตี ชาวาสมฺจุณฺรํ โหติ กุณฺมจฺจุณฺรํ
โหติ ตาภมฺจุณฺรํ โหติ อิมेหิ โธ ๑ เป ๑ ปณฺจหิ ภิกฺขเว
ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ชาวาสโก ภิกฺขุ ยถากมํ นิฏฺฐิตฺโต เขวํ สกฺเข
กตเมหิ ปณฺจหิ อนุวิจฺจุ ปรีโยคาเหตุวา อวณฺณนารหฺสฺส อวณฺณํ
ภาสฺสตี อนุวิจฺจุ ปรีโยคาเหตุวา วณฺณนารหฺสฺส วณฺณํ ภาสฺสตี น
ชาวาสมฺจุณฺรํ โหติ น กุณฺมจฺจุณฺรํ โหติ น ตาภมฺจุณฺรํ โหติ
อิมेหิ โธ ๑ เป ๑

[๒๓๘] ปณฺจหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ชาวาสโก ภิกฺขุ
ยถากมํ นิฏฺฐิตฺโต เขวํ นิรฺเย กตเมหิ ปณฺจหิ ชาวาสมฺจุณฺรํ
โหติ กุณฺมจฺจุณฺรํ โหติ ตาภมฺจุณฺรํ โหติ วณฺณมฺจุณฺรํ โหติ
สทฺฐาเทยฺยํ วินิปาเตติ อิมेหิ โธ ๑ เป ๑ ปณฺจหิ ภิกฺขเว

๒๔๐] ปณฺเฑนปณฺณาสเก ชาวาสิทวคฺโค จตุตฺโถ ๒๔๕

ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ชาวาสิโก ภิกฺขุ ยถาภคํ นิภฺชิตุโต เขวํ สํคฺเค
กตเมหิ ปญฺจหิ น ชาวาสมฺมจฺฉรํ โหติ น กุตมฺมจฺฉรํ โหติ
น ตาภมฺมจฺฉรํ โหติ น วณฺณมฺมจฺฉรํ โหติ สํทฺธาเทยํ น
วินิปาเตติ อิมหิ โช ๑ เป ๑

[๒๔๐] ปญฺจหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ชาวาสิโก ภิกฺขุ
ยถาภคํ นิภฺชิตุโต เขวํ นีรเย กตเมหิ ปญฺจหิ ชาวาสมฺมจฺฉรํ
โหติ กุตมฺมจฺฉรํ โหติ ตาภมฺมจฺฉรํ โหติ วณฺณมฺมจฺฉรํ โหติ
ธมฺมมฺมจฺฉรํ โหติ อิมหิ โช ๑ เป ๑ ปญฺจหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ชาวาสิโก ภิกฺขุ ยถาภคํ นิภฺชิตุโต เขวํ สํคฺเค กตเมหิ
ปญฺจหิ น ชาวาสมฺมจฺฉรํ โหติ น กุตมฺมจฺฉรํ โหติ น
ตาภมฺมจฺฉรํ โหติ น วณฺณมฺมจฺฉรํ โหติ น ธมฺมมฺมจฺฉรํ โหติ
อิมหิ โช ๑ เป ๑

ชาวาสิทวคฺโค จตุตฺโถ ๑

ตสฺสํทฺทา

ชาวาสิโก อปฺปมฺยโสภนํ จ พหุปรกาโร อปฺปมฺยโก จ
ยถากตญฺเจวํ อวณฺณเคธา จตุกกมฺมจฺฉเรปญฺจเกเน จาติ ๑

ทุจฺจวิทวคฺโค ปณฺจโม

[๒๔๑] ปณฺจิเม ภิกฺขเว ชาทึนฺวา ทุจฺจวิเต กตฺเม ปณฺจ
อตุตฺตํ อตุตฺตํ อปฺวตฺติ อญฺฺวจฺ វិញ្ញ គរុណ្ណិ ឋាប្បកោ
ភិគ្គុតិស្តុតោ អប្បកុក្កុទ្ធន្តិ សំមុប្បុហោ កាតំ កវិច្ឆិ កាយសុតំ ភោជា
ប្រមុមរណា ឲ្យាយំ កុក្កតំ វិទិហោ វិជ្ជំ ឲ្យប្រឌុតិ ធិមេ ខៃ
ភិក្ខុវេ ប្រណ ឆាតីន្តា តុជ្ជវិច្ឆិ ។ ប្រណិមេ ភិក្ខុវេ ឆានិសំសា
សុត្ថវិច្ឆិ កត្តេ ប្រណ ឲ្យតាមី ឲ្យតាមី ន ឲ្យប្រតិ ឲ្យវិជ្ជ
វិញ្ញ ឋានិសំសា កត្តាយាណ ភិគ្គុតិស្តុតោ អប្បកុក្កុទ្ធន្តិ ឲ្យសំមុប្បុហោ
កាតំ កវិច្ឆិ កាយសុតំ ភោជា ប្រមុមរណា សុតំ សុតំ តៃកំ ឲ្យប្រ
ឌុតិ ធិមេ ខៃ ភិក្ខុវេ ប្រណ ឆានិសំសា សុត្ថវិច្ឆិ ។

[๒๔๒] ปณฺจิเม ภิกฺขเว ชาทึนฺวา កាយតុจฺจវិច្ឆិ ។ ឃេ ។
ប្រណិមេ ភិក្ខុវេ ឆានិសំសា កាយសុត្ថវិច្ឆិ ។ ឃេ ។

[๒๔๓] ปณฺจิเม ภิกฺขเว ชาทึนฺวา វជ្ជតុจฺจវិច្ឆិ ។ ឃេ ។
ប្រណិមេ ភិក្ខុវេ ឆានិសំសា វជ្ជសុត្ថវិច្ឆិ ។ ឃេ ។

[๒๔๔] ปณฺจิเม ภิกฺขเว ชาทึนฺวา មโนតុจฺจវិច្ឆិ កตฺเม ปณฺจ
อตุตฺตํ อตุตฺตํ อปฺวตฺติ อญฺฺวจฺ វិញ្ញ គរុណ្ណិ ឋាប្បកោ
ភិគ្គុតិស្តុតោ អប្បកុក្កុទ្ធន្តិ សំមុប្បុហោ កាតំ កវិច្ឆិ កាយសុតំ ភោជា
ប្រមុមរណា ឲ្យាយំ កុក្កតំ វិទិហោ វិជ្ជំ ឲ្យប្រឌុតិ ធិមេ ខៃ
ភិក្ខុវេ ប្រណ ឆាតីន្តា មនោតុជ្ជវិច្ឆិ ។ ប្រណិមេ ភិក្ខុវេ ឆានិសំសា
មនោសុត្ថវិច្ឆិ កត្តេ ប្រណ ឲ្យតាមី ឲ្យតាមី ន ឲ្យប្រតិ ឲ្យវិជ្ជ

๒๔๔] ปณฺจมปณฺณาสเถ ทฺวจฺจิวิตฺตวคฺโค ปณฺจโม ๒๔๗

วิญญู ปสฺสํนฺติ กตฺถยาโน กิตฺติสํทโท อหฺมฺกฺกจฺจณฺติ อสฺม-
มฺพุโท กาสํ กโรติ กายสฺสํ เกทา ปรมฺมรณฺนา สฺสคฺคํ สฺสคฺคํ โฉกํ
อุปฺปชฺชติ ยิเม โช ภิกฺขเว ปณฺจ อานิสฺสํสา มโนสฺสฺจวิเตติ ๑

[๒๔๕] ปณฺจิเม ภิกฺขเว ยาทึนฺวา ทฺวจฺจิเว กตฺเม ปณฺจ
อตุตาปํ อตุตานํ อุปฺวทฺติ อนฺวิจฺจ วิญญู ครหฺเนติ ปาปโก
กิตฺติสํทโท อหฺมฺกฺกจฺจณฺติ สํทฺทฺมฺมา วุจฺจํจํติ อสฺมฺกฺกจฺจณฺติ ปติจฺจํจํติ
ยิเม โช ภิกฺขเว ปณฺจ ยาทึนฺวา ทฺวจฺจิเว ๑ ปณฺจิเม ภิกฺขเว
อานิสฺสํสา สฺสฺจวิเต กตฺเม ปณฺจ อตุตาปํ อตุตานํ น อุปฺวทฺติ
อนฺวิจฺจ วิญญู ปสฺสํนฺติ กตฺถยาโน กิตฺติสํทโท อหฺมฺกฺกจฺจณฺติ
อสฺมฺกฺกจฺจณฺติ สํทฺทฺมฺมา วุจฺจํจํติ สํทฺทฺมฺเม ปติจฺจํจํติ ยิเม โช ภิกฺขเว
ปณฺจ อานิสฺสํสา สฺสฺจวิเตติ ๑

[๒๔๖] ปณฺจิเม ภิกฺขเว ยาทึนฺวา กายทฺวจฺจิเว ๑ เป ๑
ปณฺจิเม ภิกฺขเว อานิสฺสํสา กายสฺสฺจวิเต ๑ เป ๑

[๒๔๗] ปณฺจิเม ภิกฺขเว ยาทึนฺวา วจฺจํทฺวจฺจิเว ๑ เป ๑
ปณฺจิเม ภิกฺขเว อานิสฺสํสา วจฺจํสฺสฺจวิเต ๑ เป ๑

[๒๔๘] ปณฺจิเม ภิกฺขเว ยาทึนฺวา มโนทฺวจฺจิเว กตฺเม
ปณฺจ อตุตาปํ อตุตานํ อุปฺวทฺติ อนฺวิจฺจ วิญญู ครหฺเนติ
ปาปโก กิตฺติสํทโท อหฺมฺกฺกจฺจณฺติ สํทฺทฺมฺมา วุจฺจํจํติ อสฺมฺกฺกจฺจณฺติ
ปติจฺจํจํติ ยิเม โช ภิกฺขเว ปณฺจ ยาทึนฺวา มโนทฺวจฺจิเว ๑
ปณฺจิเม ภิกฺขเว ยาทึนฺวา มโนสฺสฺจวิเต กตฺเม ปณฺจ อตุตาปํ

២៩៨ តុក្កតបុត្តបិដក ចក្កតុក្កតនិកាយត្ថង បល្លកនិបាត [២៩៨]

อชฺชทานํ น อปวตติ อนุวิจฺจุ วิมฺเบ ปัสสํนฺติ กถฺยาโณ กิตฺติ-
 สทฺโท อพภุคฺคจฺจนฺติ อสทฺทมนฺมา วุญฺจํติ สทฺทมนฺเม ปตฺติจํติ
 อิม โช ภิกฺขเว ปญฺจ ยานิสฺสา มโนเรฺฐวโรตฺติ ฯ

[illegible]

สฺมนฺนาคโค อสุจฺจนา มโนกมฺเมน สฺมนฺนาคโค สภาเคหิ ปุคฺคเตหิ
 สฺทฺธึ สํวสฺสตี อิทมฺมํ วาธาวสฺสธมฺมํ วทามิ เสยฺยถาปี ส่า
 ภิกฺขเว สํวตฺติกา วาธานํ ขมนฺนํ อวาโส ตถูปมาหํ ภิกฺขเว
 อิมํ ปุคฺคตํ วทามิ ฯ ตเมเน ขสุจฺจนา กายกมฺเมน สฺมนฺนาคคํ อสุจฺจนา
 วจฺจกมฺเมน สฺมนฺนาคคํ อสุจฺจนา มโนกมฺเมน สฺมนฺนาคคํ เปสฺส
 สํพุทฺธมฺหาโร ทิสฺวา อธิษฺฐมํ อาปชฺชนฺติ อโห วต โน ทุจฺจ เย
 มยํ เขวฺวเปหิ ปุคฺคเตหิ สฺทฺธึ สํวสฺสมาติ อิทมฺมํ อาโรทนาย
 วทามิ เสยฺยถาปี ส่า ภิกฺขเว สํวตฺติกา พหุโน ธนํ อาโรทนา
 ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคตํ วทามิ ฯ อิมे โห ภิกฺขเว ปณฺจ
 ขาทินฺวา สํวตฺติกปณฺเน ปุคฺคเตหิ ฯ

[๒๕๐] ปณฺจโม ภิกฺขเว ขาทินฺวา ปุคฺคตปฺปสาเท กตเม
 ปณฺจ ยสฺมि ภิกฺขเว ปุคฺคเต ปุคฺคโต อภิปฺปสฺสนโน โหติ โส
 ตถารูปี อาปคฺคํ อาปนฺโน โหติ ยถารูปาย อาปคฺคิยา สํโฆ
 อุกฺกิปติ คสฺส เขวํ โหติ โย โห มุขายํ ปุคฺคโต ปิโย มนฺเกโป
 โส สํเมเน อุกฺกิปฺโตติ ภิกฺขุ อปฺปสาทพฺพุโต โหติ ภิกฺขุ
 อปฺปสาทพฺพุโต สฺมาโน ธนฺเต ภิกฺขุ น ภชฺติ ธนฺเต ภิกฺขุ
 อภชฺชโน สํพุทฺธมํ น สฺสนาติ สํพุทฺธมํ อสฺสนโน สํพุทฺธมา
 ปวิหทยติ อยํ ภิกฺขเว ปจฺจโม ขาทินฺโว ปุคฺคตปฺปสาเท ฯ ปุณ
 จปรี ภิกฺขเว ยสฺมि ปุคฺคเต ปุคฺคโต อภิปฺปสฺสนโน โหติ โส ตถารูปี
 อาปคฺคํ อาปนฺโน โหติ ยถารูปาย อาปคฺคิยา สํโฆ ธนฺเต

นิสัทาเปติ คตฺตํ เอวํ โหติ โย ไซ มุขายํ ปุคฺคโต นีโย
 มนาโป ใสํ สํเขน อนฺเต นิสัทามิโหติ ภิกฺขุสฺส อปฺปสาทพฺพุโต
 โหติ ภิกฺขุสฺส อปฺปสาทพฺพุโต สฺมาโน อญฺเวย ภิกฺขุ น ภทฺติ
 อญฺเวย ภิกฺขุ อภขณฺโต สํทุมฺมํ น สฺสณฺาติ สํทุมฺมํ อสฺสณฺฺโต
 สํทุมฺมา ปรีหายติ อयํ ภิกฺขเว พุทฺธิโย อาทันโณ ปุคฺคตปฺปสาเท ๑
 ปุณฺ ๑ ปวํ ภิกฺขเว ยสฺมึํ ปุคฺคเต ปุคฺคโต อภิปฺปสฺสนโน โหติ ใสํ
 ทิสัปปกฺกนฺโต โหติ ๑ เป ๑ ใสํ วิพฺภาณฺโต โหติ ๑ เป ๑ ใสํ
 กาทกฺโต โหติ คตฺตํ เอวํ โหติ โย ไซ มุขายํ ปุคฺคโต นีโย
 มนาโป ใสํ กาทกฺโตติ อญฺเวย ภิกฺขุ น ภทฺติ อญฺเวย ภิกฺขุ
 อภขณฺโต สํทุมฺมํ น สฺสณฺฺาติ สํทุมฺมํ อสฺสณฺฺโต สํทุมฺมา
 ปรีหายติ อयํ ภิกฺขเว ปญฺจโม อาทันโณ ปุคฺคตปฺปสาเท ๑ อิมเ
 ไซ ภิกฺขเว ปญฺจ อาทันโนว ปุคฺคตปฺปสาเทติ ๑

ทูลจุจรีตวคฺโค ปณฺจโม ฯ

คตฺตํทฺทํ

ทุจฺจวิตํ กายทุจฺจวิตํ วจฺทุจฺจวิตํ มโนทุจฺจวิตํ
จตุหิ ปเร เทว สํวทิกา ปุคฺคตปฺปสาเทเน จาติ ๑
ปณฺจโม ปณฺณาสโก นิฏฺฐิโต ๑

วคฺคาสงฺคหิตา สุตฺตํ

[๒๕๑] ปญฺหิ ภิกฺขเว ฃมฺเมหิ สมนฺนาคเตน ภิกฺขุณา
 อุปสํปฺปาเตตฺตพฺพิ กตฺเมหิ ปญฺหิ อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ อเสฺเชน
 สํสฺสขฺณฺเนน สมนฺนาคโต โหติ อเสฺเชน สํมาธิกฺขณฺเนน สมนฺนาคโต
 โหติ อเสฺเชน ปญฺญาภิกฺขณฺเนน สมนฺนาคโต โหติ อเสฺเชน
 วิมุตฺติภิกฺขณฺเนน สมนฺนาคโต โหติ อเสฺเชน วิมุตฺติฃฃาณทสฺสํภิกฺข
 ณฺเนน สมนฺนาคโต โหติ อีเมหิ ๒ ภิกฺขเว ปญฺหิ ฃมฺเมหิ
 สมนฺนาคเตน ภิกฺขุณา อุปสํปฺปาเตตฺตพฺพนฺติ ฯ

[๒๕๒] ปญฺหิ ภิกฺขเว ฃมฺเมหิ สมนฺนาคเตน ภิกฺขุณา นิสฺสํโย
 ทาตพฺพิ กตฺเมหิ ปญฺหิ อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ อเสฺเชน สํสฺสขฺณฺเนน
 สมนฺนาคโต โหติ ฯ เป ฯ อเสฺเชน วิมุตฺติฃฃาณทสฺสํภิกฺขณฺเนน สมน
 นาคโต โหติ อีเมหิ ๒ ฯ เป ฯ

[๒๕๓] ปญฺหิ ภิกฺขเว ฃมฺเมหิ สมนฺนาคเตน ภิกฺขุณา สํมา
 เณโร อุปฺปจฺจาเปตพฺพิ กตฺเมหิ ปญฺหิ อีช ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 อเสฺเชน สํสฺสขฺณฺเนน สมนฺนาคโต โหติ ฯ เป ฯ อเสฺเชน
 วิมุตฺติฃฃาณทสฺสํภิกฺขณฺเนน สมนฺนาคโต โหติ อีเมหิ ๒ ฯ เป ฯ

[๒๕๔] ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว มจฺจุณฺณิยานิ กตฺมานิ ปญฺจ
 อวาสมจฺจุณฺณิยํ กุตฺตมจฺจุณฺณิยํ (๑) วณฺณมจฺจุณฺณิยํ ฃมฺมมจฺจุณฺณิยํ อิมานิ

ธัมมจฺฉริยํ กุสฺมจฺฉริยํ วนฺณณมจฺฉริยํ ชมฺมุมจฺฉริยํ อีเม ไช ภิกฺขเว
 ปญฺจ ชมฺมุเม อปฺปฬาย อภฺพุโฬ อรหฺตํ สํจฺฉินฺทิตํ ๑ ปญฺจ
 ภิกฺขเว ชมฺมุเม ฬาย ภฺพุโฬ อรหฺตํ สํจฺฉินฺทิตํ กตฺตเม ปญฺจ
 อวาสํมจฺฉริยํ กุสฺมจฺฉริยํ ตาภมจฺฉริยํ วนฺณณมจฺฉริยํ ชมฺมุมจฺฉริยํ
 อีเม ไช ภิกฺขเว ปญฺจ ชมฺมุเม ฬาย อภฺพุโฬ อรหฺตํ สํจฺฉินฺทิตํ ๑

[๒๕๘] ปญฺจ ภิกฺขเว ชมฺมุเม อปฺปฬาย อภฺพุโฬ ปจฺจํ ฌานํ
 อฺปฺสํมฺปชฺช วิหริตุํ กตฺตเม ปญฺจ อวาสํมจฺฉริยํ กุสฺมจฺฉริยํ
 ตาภมจฺฉริยํ วนฺณณมจฺฉริยํ อกตญฺญตํ อกตเวทิตํ อีเม ไช ภิกฺขเว
 ปญฺจ ชมฺมุเม อปฺปฬาย อภฺพุโฬ ปจฺจํ ฌานํ อฺปฺสํมฺปชฺช วิหริตุํ
 ปญฺจ ภิกฺขเว ชมฺมุเม ฬาย ภฺพุโฬ ปจฺจํ ฌานํ อฺปฺสํมฺปชฺช วิหริตุํ
 กตฺตเม ปญฺจ อวาสํมจฺฉริยํ กุสฺมจฺฉริยํ ตาภมจฺฉริยํ วนฺณณมจฺฉริยํ
 อกตญฺญตํ อกตเวทิตํ อีเม ไช ภิกฺขเว ปญฺจ ชมฺมุเม ฬาย
 ภฺพุโฬ ปจฺจํ ฌานํ อฺปฺสํมฺปชฺช วิหริตฺตุนฺติ ๑

[๒๕๙] ปญฺจ ภิกฺขเว ชมฺมุเม อปฺปฬาย อภฺพุโฬ ทฺติยํ ฌานํ ...
 ตฺติยํ ฌานํ ... จตุตฺตํ ฌานํ ... โสฬสาปคฺคิณํ ... สกฺกทาคามิณํ ...
 อนาคามิณํ ... อรหฺตํ สํจฺฉินฺทิตํ กตฺตเม ปญฺจ อวาสํมจฺฉริยํ
 กุสฺมจฺฉริยํ ตาภมจฺฉริยํ วนฺณณมจฺฉริยํ อกตญฺญตํ อกตเวทิตํ
 อีเม ไช ภิกฺขเว ปญฺจ ชมฺมุเม อปฺปฬาย อภฺพุโฬ อรหฺตํ สํจฺฉินฺทิตํ
 ๑ ปญฺจ ภิกฺขเว ชมฺมุเม ฬาย ภฺพุโฬ อรหฺตํ สํจฺฉินฺทิตํ

อุทฺทฺธิจฺจํอุทฺทฺธิจฺจํ ชานาติ อิมํทึ โห ภาทฺทเว ปณฺจทึ ฌมฺเมทึ
 สมนฺนาคโต ภคฺคตฺตเทสโก ยถาภคํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สคฺคเคติ ฯ

[๒๖๒] ปณฺจทึ ภาทฺทเว ฌมฺเมทึ สมนฺนาคโต เสนาสนปณฺญา-
 ปโก น สมนฺนนิตฺตํ ... ปณฺณตฺตปณฺณตฺตํ น ชานาติ ... เสนา-
 สนปณฺญาปโก สมนฺนนิตฺตํ ... ปณฺณตฺตปณฺณตฺตํ ชานาติ ...
 เสนาสนคาหาปโก น สมนฺนนิตฺตํ ... ปณฺณตฺตปณฺณตฺตํ น ชานาติ
 ... เสนาสนคาหาปโก สมนฺนนิตฺตํ ... ปณฺณตฺตปณฺณตฺตํ ชานาติ
 ... ภคฺคตฺตเทสโก น สมนฺนนิตฺตํ ... คคฺคตฺตคคฺคตฺตํ น ชานาติ ...
 ภคฺคตฺตเทสโก สมนฺนนิตฺตํ ... คคฺคตฺตคคฺคตฺตํ ชานาติ ... จีวรปฏิกฺคา-
 หโก น สมนฺนนิตฺตํ ... คคฺคตฺตคคฺคตฺตํ น ชานาติ ... จีวรปฏิกฺคา-
 หโก สมนฺนนิตฺตํ ... คคฺคตฺตคคฺคตฺตํ ชานาติ ... จีวรภาสโก น สมนฺ-
 นนิตฺตํ ... ภาสิตาภาสิตํ น ชานาติ ... จีวรภาสโก สมนฺนนิตฺตํ
 ... ภาสิตาภาสิตํ ชานาติ ... ยาคุภาสโก น สมนฺนนิตฺตํ ... ยาคุ-
 ภาสโก สมนฺนนิตฺตํ ... ผลภาสโก น สมนฺนนิตฺตํ ... ผลภาสโก
 สมนฺนนิตฺตํ ... ขชฺชกภาสโก น สมนฺนนิตฺตํ ... ภาสิตาภาสิตํ น
 ชานาติ ... ขชฺชกภาสโก สมนฺนนิตฺตํ ... ภาสิตาภาสิตํ ชานาติ ...
 อปฺปมคฺคตฺตวิสฺสชฺชโก น สมนฺนนิตฺตํ ... วิสฺสชฺชิตาวิสฺสชฺชิตํ น
 ชานาติ ... อปฺปมคฺคตฺตวิสฺสชฺชโก สมนฺนนิตฺตํ ... วิสฺสชฺชิตาวิสฺสชฺชิตํ
 ชานาติ ... สํญายคาหาปโก น สมนฺนนิตฺตํ ... คคฺคตฺตคคฺคตฺตํ น

ชานาติ ... สำนัญญิตาหาปโก สมนุมนิตพุโพ ... คหิตาคหิตัม ชานาติ
 ... ปคตคคคาหาปโก น สมนุมนิตพุโพ ... คหิตาคหิตัม น ชานาติ
 ... ปคตคคคาหาปโก สมนุมนิตพุโพ ... คหิตาคหิตัม ชานาติ ... อารามิก
 เปสโก น สมนุมนิตพุโพ ... เปสิตาเปสิตัม น ชานาติ ... อารามิก
 เปสโก สมนุมนิตพุโพ ... เปสิตาเปสิตัม ชานาติ ... สามเณรเปสโก
 น สมนุมนิตพุโพ ... สามเณรเปสโก สมนุมนิตพุโพ ... สมนุมนิตปิ น
 เปสคพุโพ ... สมนุมนิต เปสคพุโพ ... พาโล เวทิตพุโพ ... ปณฺฑิต
 เวทิตพุโพ ... ขตํ อุปทตํ อตฺตทานํ ปริหริติ ... ยถาภตํ อนุปทตํ
 อตฺตทานํ ปริหริติ ... ยถาภตํ นิฏฺฐิตโต เขวํ นิรเย ... เปสิตาเปสิตัม
 น ชานาติ ... ยถาภตํ นิฏฺฐิตโต เขวํ สคฺเค กตเมหิ ปญฺจहि
 น ญฺหาคคํ คจฺจนติ น โทสาคคํ คจฺจนติ น โมหาคคํ คจฺจนติ
 น ญฺยาคคํ คจฺจนติ เปสิตาเปสิตัม ชานาติ อิมะหิ โส ภิกฺขเว
 ปญฺจहि รมฺเมหิ สมนุมนาคโต สามเณรเปสโก ยถาภตํ นิฏฺฐิตโต เขวํ
 สคฺเคติ ฯ

[๒๖๓] ปญฺจहि ภิกฺขเว รมฺเมหิ สมนุมนาคโต ภิกฺขุ ยถาภตํ
 นิฏฺฐิตโต เขวํ นิรเย กตเมหิ ปญฺจहि ปาณาติปาตํ โหติ
 อทินฺนาทายํ โหติ อพฺรหฺมจารํ โหติ มุสาวาทํ โหติ สฺวามะ
 รยมชฺชปมาทญฺจายํ โหติ อิมะหิ โส ภิกฺขเว ปญฺจहि รมฺเมหิ
 สมนุมนาคโต ภิกฺขุ ยถาภตํ นิฏฺฐิตโต เขวํ นิรเย ฯ ปญฺจहि ภิกฺขเว
 รมฺเมหิ สมนุมนาคโต ภิกฺขุ ยถาภตํ นิฏฺฐิตโต เขวํ สคฺเค กตเมหิ

ปญฺจหิ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ อทินฺนาทานา ปฏฺวิโรโต
 โหติ อพฺรหฺมจฺริยา ปฏฺวิโรโต โหติ มุสํสาทา ปฏฺวิโรโต โหติ
 สฺราเมรยมฺชฺชปมาทฏฺจํชานา ปฏฺวิโรโต โหติ อิมหิ โช ภิกฺขเว
 ปญฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สํคุเคติฯ

[๒๖๔] ปญฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคตา ภิกฺขุเห ... สิกฺ-
 ขมานา ... สามณโร ... สามณโร ... อุปาสิโก ... อุปาสิกา ยถา-
 ภตํ นิกฺขิตฺตา เอวํ นินฺนเย กตเมหิ ปญฺจหิ ปาณาติปาตํ โหติ
 อทินฺนาทายํ โหติ กาเมสฺสุ มิจฺฉาจารํ โหติ มุสํสาทํ โหติ
 สฺราเมรยมฺชฺชปมาทฏฺจายํ โหติ อิมหิ โช ภิกฺขเว ปญฺจหิ
 ชมฺเมหิ สมนฺนาคตา อุปาสิกา ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา เอวํ นินฺนเย ฯ ปญฺจหิ
 ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคตา อุปาสิกา ยถาภตํ นิกฺขิตฺตา เอวํ สํคุ-
 กตเมหิ ปญฺจหิ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรตา โหติ อทินฺนาทานา
 ปฏฺวิโรตา โหติ กาเมสฺสุ มิจฺฉาจารา ปฏฺวิโรตา โหติ มุสํสาทา
 ปฏฺวิโรตา โหติ สฺราเมรยมฺชฺชปมาทฏฺจํชานา ปฏฺวิโรตา โหติ อิมหิ
 โช ภิกฺขเว ปญฺจหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคตา อุปาสิกา ยถาภตํ นิกฺ-
 ขิตฺตา เอวํ สํคุเคติ ฯ

[๒๖๕] ปญฺจหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต อชวโก ยถา-
 ภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ นินฺนเย กตเมหิ ปญฺจหิ ปาณาติปาตํ โหติ
 อทินฺนาทายํ โหติ อพฺรหฺมจาร์ โหติ มุสํสาทํ โหติ สฺราเมรย-
 มฺชฺชปมาทฏฺจายํ โหติ อิมหิ โช ภิกฺขเว ปญฺจหิ ชมฺเมหิ

๓๐๘ สุตตุนตปฏิกะ องคุตตุนิกายสุต ปญจกนิปาโต [๒๖๖]

สมนุสาคโต อชาวัโก ยถาภคํ นิกุชิตโต เอวํ นิรयेติ ฯ

[๒๖๖] ปญฺหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมฺนุสาคโต นิคฺคฺชโร ...
มฺนุสฺสวโก ... ชฺชิตฺโก ... ปวิพฺพาสโก ... มาคฺคฺชโร ... เททฺถ-
นฺทโก ... อารุทฺธโก ... โคตฺตโก ... เทวชฺชมิโก ยถาภคํ นิกุชิตโต
เอวํ นิรये กตฺเมหิ ปญฺหิ ปาณาติปาตํ โหติ ยทฺธินฺนทายํ
โหติ อพฺพรหมจาร์โหติ มุสฺสวาทํ โหติ สฺสราเมรยมชฺช
ปมาทฺฐายํ โหติ อิมฺเห โช ภิกฺขเว ปญฺหิ ชมฺเมหิ สมฺนุสาคโต
เทวชฺชมิโก ยถาภคํ นิกุชิตโต เอวํ นิรयेติ ฯ

[๒๖๗] รากสฺสํ ภิกฺขเว อภินฺญา ย ปญฺจ ชมฺมา ภาเวตฺตพฺพา
กตฺเม ปญฺจ อสฺสํสณฺญา มรณฺสณฺญา อาทํนฺวสณฺญา ขาหาเร
ปฏิกุฏฺฐสณฺญา สทฺทฺโงเก อนภิรตฺสณฺญา รากสฺสํ ภิกฺขเว อภินฺ-
ญา ย อิมํ ปญฺจ ชมฺมา ภาเวตฺตพฺพาติ ฯ

[๒๖๘] รากสฺสํ ภิกฺขเว อภินฺญา ย ปญฺจ ชมฺมา ภาเวตฺตพฺพา
กตฺเม ปญฺจ อนิจฺจสณฺญา อนิจฺเจ ทฺถสณฺญา ทฺถเช อนตฺต-
สณฺญา ปหานสณฺญา วิราคสณฺญา รากสฺสํ ภิกฺขเว อภินฺญา
ย อิมํ ปญฺจ ชมฺมา ภาเวตฺตพฺพาติ ฯ

[๒๖๙] รากสฺสํ ภิกฺขเว อภินฺญา ย ปญฺจ ชมฺมา ภาเวตฺตพฺพา
กตฺเม ปญฺจ สทฺธินุทฺธิยํ วิวิธินุทฺธิยํ สติณุทฺธิยํ สมาชินุทฺธิยํ ปญฺ-
ณินุทฺธิยํ รากสฺสํ ภิกฺขเว อภินฺญา ย อิมํ ปญฺจ ชมฺมา ภาเว-
ตฺตพฺพาติ ฯ

[๒๗๐] รากสฺสํ ภิกฺขเว อภินฺนํ ปญฺจ ชมฺมา ภาเวตฺตพฺพา
กตเม ปญฺจ สํหุชาพฺถํ วิริยพฺถํ สติพฺถํ สมาริพฺถํ ปญฺณาพฺถํ
รากสฺสํ ภิกฺขเว อภินฺนํ ยิเม ปญฺจ ชมฺมา ภาเวตฺตพฺพาติ ฯ

[๒๗๑] รากสฺสํ ภิกฺขเว ปริณฺณํ ฯ เป ฯ ปริกฺขยา ย ปหา-
นํ ชยา ย วยา ย วิราคา ย นิโรชา ย จาคา ย ปฏินิสฺสํคฺคา ย ปญฺจ
ชมฺมา ภาเวตฺตพฺพา ฯ เป ฯ โทสฺสํ โมหสฺสํ โกะสฺสํ อุบนฺนาหสฺสํ
มกฺขสฺสํ ปฬาสฺสํ ยิสฺสํ มจฺจนฺนํ มายา ย สํเญยฺยสฺสํ ตมฺภสฺสํ
สํมมฺภสฺสํ มานสฺสํ อติมานสฺสํ มทสฺสํ ปมาทสฺสํ อภินฺนํ ฯ เป ฯ
ปริณฺณํ ปริกฺขยา ย ปหานํ ชยา ย วยา ย วิราคา ย นิโรชา ย จาคา ย
ปฏินิสฺสํคฺคา ย ยิเม ปญฺจ ชมฺมา ภาเวตฺตพฺพาติ ฯ

ปญฺจกนิปาโต นิฏฺฐิโต ฯ

ศุภฺตบฺตปฏฺเฏ อํกุศฺตรนิกายสฺส
ฉกฺกนิปาโต

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สํมาสัมพุทฺธสฺส ฯ

ปจฺจิมปณฺณาสโก

อาหุเนยฺยวคฺโค ปจฺจิม

[๒๗๒] ๑. เหววมเม สฺมํ เอกํ สํมํ ภควา สํวตฺถิยํ วิหริติ เขต-
วเน อนาถปฺปญฺจิกสฺส อารามे ฯ ศฺชร ไซ ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสฺสิ
ภิกฺขโวติ ฯ ภทฺตเตภิ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจุสฺสํสํ ๑ ภควา เขต-
ทโวจ ฉหิ ภิกฺขเว ชฺมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ
ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชติกรณฺเณยฺโย อนฺตุคฺรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โถกสฺส
กคฺเมหิ ฉหิ ยิข ภิกฺขเว ภิกฺขุ จกฺขนา รุปํ ทิสฺวา เนว สฺมโน
โหติ น ทุมฺโน อูเปกฺขโก วิหริติ สโต สมนฺปชาโน สฺสเตน
สฺสทํ สฺสตุวา ... ฆาเนน คนฺธํ ฆายิตฺวา ... ชิวฺหาย รสํ สํยิตฺวา ...
กาเยน โสฏฺฐพฺพํ ผุสฺสิตฺวา ... มนฺสา ชฺมมํ วิญฺญาเยเนว สฺมโน
โหติ น ทุมฺโน อูเปกฺขโก วิหริติ สโต สมนฺปชาโน ยิเมหิ ไซ
ภิกฺขเว ฉหิ ชฺมเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ ปาหุเนยฺโย
ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชติกรณฺเณยฺโย อนฺตุคฺรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โถกสฺสํสํ ๑ อิท-
มโวจ ภควา ๑ อตฺตมฺนา เต ภิกฺขุ ภควโต ภาสิตํ อภินนฺตุนฺติ ฯ

[๒๗๓] ๒ ฉหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺเนกโคโต ภิกฺขุ อากุญฺเญโย โหติ
 ฯ เป ฯ อนุตฺตโร ปุณฺณกฺเขตฺโต โลกสฺส กตฺเมหิ ฉหิ ชิรฺ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ อเนกวิหิตํ อิทฺธิวํ ปจฺจกฺกโรติ เขโกมฺปี หุตฺวา พุทฺธา โหติ
 พุทฺธามิ หุตฺวา เอก โหติ อวิภาวํ ติโรภาวํ ติโรกฺกฺกมํ ติโรปา-
 กาวํ ติโรปพฺพตํ อสฺสชฺชมาโน คจฺฉนฺติ เสยฺยถามิ อากาเส ปจฺฉิยาเม
 อุมฺมุชฺชนิมฺมุชฺชํ กโรติ เสยฺยถามิ อุกฺเก อุกฺกเมว อภิชฺชมาเน คจฺฉนฺติ
 เสยฺยถามิ ปจฺฉิยาเม อากาเสว ปถสฺสงฺเกน กมฺมิ เสยฺยถามิ ปกฺกฺ-
 สกฺกโร อิมเมว จฺนุทิมสฺสุริเย เอวํมิตฺติเก เอวํมทานุภาเว ปาณินา
 ปรามสฺสํ ปริมชฺชติ ยาว พุทฺหมโถกามิ กาเยน วสํ วตฺเตติ ฯ
 ทิพฺพาย โสฺตธาคฺคยา วิสฺสุทฺธาย อติกฺกณฺตมานุสํกาย อฺภิกฺก สทฺเท สฺสณฺติ
 ทิพฺเพ จ มานุเส จ เป ทฺวเร สฺนฺติเก จ ฯ ปรสฺตฺตทานํ ปรปฺกฺคสถานํ
 เจตฺถา เจโต ปริจฺจ ปชานาติ สฺวาคํ วา จิตฺตํ สฺวาคํ จิตฺตณฺติ
 ปชานาติ วุตฺตวาคํ วา จิตฺตํ ... สฺโทสํ วา จิตฺตํ ... วุตฺตโทสํ วา
 จิตฺตํ ... สฺโหมํ วา จิตฺตํ ... วุตฺตโหมํ วา จิตฺตํ ... สฺวิทฺตํ วา
 จิตฺตํ ... วิกฺกิตฺตํ วา จิตฺตํ ... มหคฺคตํ วา จิตฺตํ ... อมฺหคฺคตํ
 วา จิตฺตํ ... สฺอฺจฺจตฺตํ วา จิตฺตํ ... อนุตฺตโร วา จิตฺตํ ... สฺมาหิตํ
 วา จิตฺตํ ... อสฺมาหิตํ วา จิตฺตํ ... วิมฺมุคฺตํ วา จิตฺตํ ... อวิมฺมุคฺตํ
 วา จิตฺตํ อวิมฺมุคฺตํ จิตฺตณฺติ ปชานาติ ฯ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ
 อนุสฺสวติ เสยฺยถํ เขกฺมฺปี ชาตี เทวํปี ชาติโย ติสฺโสเมว ชาติโย
 จตฺสโสเมว ชาติโย ปณฺจเมว ชาติโย ทสฺเมว ชาติโย วุตฺตมฺเมว ชาติโย

ตัสมฺหิ ชาติโย จตุตถํตัสมฺหิ ชาติโย ปณฺณาสํมฺหิ ชาติโย ชาตีสํมฺหิ
 ชาตีสํหํสํมฺหิ ชาตีสตสํหํสํมฺหิ อเนกํมฺหิ อญฺญกปฺเป อเนกํมฺหิ อญฺญ-
 กปฺเป อเนกํมฺหิ อญฺญอญฺญกปฺเป อมฺตราสํมฺหิ เอวํนามิ เอวํโคตฺโต
 เอวํวณฺโณ เอวํมาหาโร เอวํสํหํสํมฺหิ เอวํมายุปฺปยุตฺโต โส
 ตโต จโต อมฺตร อุตฺปาทิ ตตฺรปาสํมฺหิ เอวํนามิ เอวํโคตฺโต เอวํ-
 วณฺโณ เอวํมาหาโร เอวํสํหํสํมฺหิ เอวํมายุปฺปยุตฺโต โส
 ตโต จโต อธิปฺปนาติ อิติ สํกาวํ สํกุกฺกํ อเนกํมฺหิ ปุพฺพ-
 นิवासํ อนุสํสํ ๑ ทิพฺเพน จกฺขณา วิสํสํ อติกฺกนฺตมานุสํสํ
 สํสํสํ ปสํสํ จวมาเน อุปฺปชฺชมาเน ทิเน ปณฺเฑ สํวณฺเฑ ทุพฺพ-
 พณฺเฑ สํสํสํ ทุคฺคเต ยถากมฺมฺปเค สํสํสํ ปชานาติ อิมํ วต
 โภโกตฺโต สํสํสํ กายํจฺจุตฺเตน สมนฺนาคตา วจฺจุตฺเตน สมนฺนาคตา
 มโนจฺจุตฺเตน สมนฺนาคตา อธิปฺปนาติ อุปฺปชฺชมาเน มิจฺจุตฺติกา มิจฺจุ-
 ตฺติกา มุมฺมํสํมาทํนา เต กายํสํสํ เกทา ปรมุจฺจนา อปายํ ทุคฺค-
 นิปาทํ นิธิมฺ อุปฺปชฺชมาเน อิมํ วา ปน โภโกตฺโต สํสํสํ กายํจฺจุตฺเตน
 สมนฺนาคตา วจฺจุตฺเตน สมนฺนาคตา มโนจฺจุตฺเตน สมนฺนาคตา
 อธิปฺปนาติ อุปฺปชฺชมาเน สํมํมํมิจฺจุตฺติกา สํมํมํมิจฺจุตฺติกา มุมฺมํสํมาทํนา เต
 กายํสํสํ เกทา ปรมุจฺจนา สํสํสํ สํสํสํ โสกํ อุปฺปชฺชมาเน อิติ ทิพฺเพน
 จกฺขณา วิสํสํ อติกฺกนฺตมานุสํสํ สํสํสํ ปสํสํ จวมาเน อุป-
 ปชฺชมาเน ทิเน ปณฺเฑ สํวณฺเฑ ทุพฺพพณฺเฑ สํสํสํ ทุคฺคเต ยถา-
 กมฺมฺปเค สํสํสํ ปชานาติ ๑ อสํวณํ ขยา อนาสํวณฺเจโตวิมฺตฺติ

ปณฺณาวิมุตฺตํ ทิฏฺฐิเจว ชมฺเม สํยํ อภินฺนวา สํจุตฺตควา อฺปสํมฺปชฺช
 วิหริติ อิมํหิ โช ภิกฺขเว นหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อากุ-
 แญโย โหติ ฯ เป ฯ อนฺตุตฺรํ ปุณฺณกฺขเขตฺตํ โลกสฺสํสํติ ฯ

[๒๗๕] ๓ นหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อากุแญโย โหติ
 ฯ เป ฯ อนฺตุตฺรํ ปุณฺณกฺขเขตฺตํ โลกสฺสํ กตเมหิ นหิ สํทฺธมฺมทฺริเยน
 วิริยทฺริเยน สติทฺริเยน สสมาธิทฺริเยน ปณฺณมฺมทฺริเยน
 อาสวํนญฺจ^๑ ขยา อนาสวญฺเจโตวิมุตฺตํ ปณฺณาวิมุตฺตํ ทิฏฺฐิเจว ชมฺเม
 สํยํ อภินฺนวา สํจุตฺตควา อฺปสํมฺปชฺช วิหริติ อิมํหิ โช ภิกฺขเว
 นหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อากุแญโย โหติ ปากุแญโย ทกฺขิ-
 เณญโย อเนชติกรณฺเญโย อนฺตุตฺรํ ปุณฺณกฺขเขตฺตํ โลกสฺสํสํติ ฯ

[๒๗๕] ๔ นหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อากุแญโย โหติ
 ฯ เป ฯ อนฺตุตฺรํ ปุณฺณกฺขเขตฺตํ โลกสฺสํ กตเมหิ นหิ สํทฺธมฺมทฺริเยน
 วิริยพฺเพน สติพฺเพน สสมาธิพฺเพน ปณฺณมฺมพฺเพน อาสวํ-
 นญฺจ^๑ ขยา อนาสวญฺเจโตวิมุตฺตํ ปณฺณาวิมุตฺตํ ทิฏฺฐิเจว ชมฺเม สํยํ
 อภินฺนวา สํจุตฺตควา อฺปสํมฺปชฺช วิหริติ อิมํหิ โช ภิกฺขเว นหิ
 ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อากุแญโย โหติ ฯ เป ฯ อนฺตุตฺรํ ปุณฺ-
 ฌกฺขเขตฺตํ โลกสฺสํสํติ ฯ

[๒๗๖] ๕ นหิ ภิกฺขเว อญฺเฐหิ สมนฺนาคโต รณฺโณ ภทฺโร ชสฺสํ-
 ษานิโย ราชารโห โหติ ราชโภกโค รณฺโณ อญฺเฐว สํขํ คจฺจติ

กตเมหิ นหิ อิช ภิกฺขเว รณฺโณ ภาทฺโร อสฺสํสาชานิโย ชโม โหติ
 รูปานํ ชโม สทฺธานํ ชโม คนฺธานํ ชโม รสํชานํ ชโม
 โผฏฺฐพฺพหฺวานํ วนฺณสมฺปนฺโน ๑ โหติ อิมเหติ โช ภิกฺขเว นหิ
 อญฺเฐหิ สมนฺนาคโต รณฺโณ ภาทฺโร อสฺสํสาชานิโย ราชาโร โหติ ราช-
 โภคโค รณฺโณ อญฺเฐหิ สมนฺนาคโต สํชํ คจฺจติ เหวเมว โช ภิกฺขเว
 นหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อากุณฺเญโย โหติ ๑ เป ๑ อญฺตุตฺวํ
 ปุณฺณกฺเขตฺตํ โถกสฺสํ กตเมหิ นหิ อิช ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชโม
 โหติ รูปานํ ชโม สทฺธานํ ชโม คนฺธานํ ชโม รสํชานํ ชโม
 โผฏฺฐพฺพหฺวานํ ชโม ชมฺมานํ อิมเหติ โช ภิกฺขเว นหิ ชมฺเมหิ
 สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อากุณฺเญโย โหติ ๑ เป ๑ อญฺตุตฺวํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ
 โถกสฺสํ ๑

[๒๗๗] ๖ นหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต รณฺโณ ภาทฺโร อสฺสํสา-
 ชานิโย ราชาโร โหติ ราชโภคโค รณฺโณ อญฺเฐหิ สมนฺนาคโต สํชํ คจฺจติ
 กตเมหิ นหิ อิช ภิกฺขเว รณฺโณ ภาทฺโร อสฺสํสาชานิโย ชโม โหติ
 รูปานํ ชโม สทฺธานํ ชโม คนฺธานํ ชโม รสํชานํ ชโม
 โผฏฺฐพฺพหฺวานํ พถสมฺปนฺโน ๑ โหติ อิมเหติ โช ภิกฺขเว นหิ
 อญฺเฐหิ สมนฺนาคโต รณฺโณ ภาทฺโร อสฺสํสาชานิโย ราชาโร โหติ ราช-
 โภคโค รณฺโณ อญฺเฐหิ สมนฺนาคโต สํชํ คจฺจติ เหวเมว โช ภิกฺขเว นหิ
 ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อากุณฺเญโย โหติ ๑ เป ๑ อญฺตุตฺวํ ปุณฺณ-
 กฺเขตฺตํ โถกสฺสํ กตเมหิ นหิ อิช ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชโม โหติ

ฐปณิ ชโม สทุทานิ ชโม คนุชานิ ชโม รธานิ ชโม
 โสฏฐัพพานิ ชโม ชมฺมานิ อิมหิ โข ภิกฺขเว จหิ ชมฺเมหิ
 สมนฺนาคโค ภิกฺขุ อานุญโย โหติ ฯ เป ฯ อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ
 โสกสฺสํ ๑

[๒๗๘] ๓ นทธี ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุณาคโต วัฒนโย ภทโร อดุสา-
 ธานีโย ราชารโห โหติ ราชภิกขุโค วัฒนโย องคณเตว สัม คจฺฉติ
 กตเมหิ นทธี อธิ ภิกขเว วัฒนโย ภทโร อดุสาธานีโย วม โหติ
 ฐปานํ วม สทฺธานํ วม คณฺธานํ วม รัตนํ วม
 โผฏฐัพฺพานํ ฐวสฺมปฺนโน ๑ โหติ อิมเหิ ไซ ภิกขเว นทธี
 องคเหิ สมนุณาคโต วัฒนโย ภทโร อดุสาธานีโย ราชารโห โหติ
 ราชภิกขุโค วัฒนโย องคณเตว สัม คจฺฉติ ฆเวเมว ไซ ภิกขเว
 นทธี ฐมเมหิ สมนุณาคโต ภิกขุ อากุณฺเญโย โหติ ๑ เป ๑ ฆนฺตฺตฺร
 ปุณฺณกฺขเขตฺตํ โถกสฺส กตเมหิ นทธี อธิ ภิกขเว ภิกขุ วม
 โหติ ฐปานํ ๑ เป ๑ วม ฐมฺมานํ อิมเหิ ไซ ภิกขเว นทธี ฐมเมหิ
 สมนุณาคโต ภิกขุ อากุณฺเญโย โหติ ๑ เป ๑ ฆนฺตฺตฺร ปุณฺณกฺขเขตฺตํ
 โถกสฺสํ ๑

[๒๗๘] ๘ นิยมานิ ภิกฺขเว อนฺนุตฺตริยานิ กตมานิ ๓ ทสฺส่นา-
 นฺนุตฺตริยํ สวณนฺนุตฺตริยํ ตาภาณนฺนุตฺตริยํ สิกฺขานนฺนุตฺตริยํ ปาวิ-
 จริยานนฺนุตฺตริยํ อนนุสํสทานนฺนุตฺตริยํ อิมานิ โช ภิกฺขเว ๓ อนนฺนุต-
 ติยานํติ ฯ

[๒๘๐] ๘ ฉนิมานิ ภิกขเว อนุสัสติฏฺฐจํหานิ กตมานิ ท
 พุทธานุสัสติ ฆมมานุสัสติ ตัมมานุสัสติ ตัถฺธานุสัสติ จาคานุสัสติ
 เทวตานุสัสติ อิมานิ โช ภิกขเว ๘ อนุสัสติฏฺฐจํหานีติ ฯ

[๔๘๖] ๑๐ เอกั สัมมัย ภควา สกุกเลสุ วิหริติ กบิณฑตุลลุมิ นิโคร-
 ธาราเม ฯ อถ โห มหานาโม สกุกโก เยน ภควา เตนุปลังกมิ
 อุปลังกมิตฺวา ภควาหุติ ยถิवाเทตฺวา เขมมเหตุ นิสีทิ เขมมเหตุ
 นิสีนโน โห มหานาโม สกุกโก ภควาหุติ เขตทโวจ โย โส ภาเย
 ขริยสาลโก อากคณโต วิญญาตสาสนโน โส กตเมน วิหาเรน พหุล
 วิหริตติ ฯ โย โส มหานาม ขริยสาลโก อากคณโต วิญญาตสาสนโน
 โส อิมินา วิหาเรน พหุล วิหริติ ยच्च มหานาม ขริยสาลโก ตถาคค
 อนุสฺสริติ อิตฺปิ โส ภควา อวหํ สัมมาสมุหุทฺโข วิชชาจรณสมุปฺพาน
 สุกโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมมสารถิ สตุกา เทวมานุสฺसानํ พุทฺโธ
 ภควาติ ยสฺมิ มหานาม สัมเม ขริยสาลโก ตถาคค อนุสฺสริติ เมวสฺส
 ตลฺหิ สัมเม วาक्คปริยฺยจितฺถํ จิตฺตํ โหติ น โทสปริยฺยจितฺถํ จิตฺตํ โหติ
 น โมหปริยฺยจितฺถํ จิตฺตํ โหติ อชฺชคคเมวสฺส ตลฺหิ สัมเม จิตฺตํ
 โหติ ตถาคคํ อารพุก อชฺชคคจิตฺโต โห ปน มหานาม ขริยสาลโก
 ธกฺกิ อตฺถเวทํ ธกฺกิ ธมฺมเวทํ ธกฺกิ ธมฺมุปสฺสนหิตํ ปามุชฺช
 ปมุทิตสฺส ปีติ ซายติ ปีติมานสฺส กาโย ปลสฺสมภกฺกิ ปลสฺสทฺชกาโย
 สฺสํ เวทยติ สฺสํโน จิตฺตํ สมาริยติ อปฺปํ วุจฺจติ มหานาม
 ขริยสาลโก วิสम्मคตาย ปชาย สัมปปคฺโคติ วิหริติ สํพฺยาปชฺฌาย

ปชาย อพฺยาปชฺโณ วิหริติ ฌมฺมโสถํ สฺมาปณฺโน พุทฺธานุสฺสํ
 ภาเวติ ฯ ปุณฺ จปรํ มหานาม อริยสํวโก ฌมฺมํ อนุสฺสเรติ สุวากุ-
 ชาโต ภคฺวตา ฌมฺโม สํหิตฺตจฺโฆ อกาสโก เอหิปสฺสโก โยปายโก
 ปจฺจุคฺคํ เวทิตฺตํ วิณฺญหิตํ ยสฺมึ มหานาม สํเย อริยสํวโก
 ฌมฺมํ อนุสฺสเรติ เณวสฺสํ ตสฺมึ สํเย วาคปริยฺยจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ
 น โทสปริยฺยจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ น โมหปริยฺยจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ
 อชฺชคฺคเมวสฺสํ ตสฺมึ สํเย จิตฺตํ โหติ ฌมฺมํ อวพฺภา อชฺชคฺคจิตฺโต
 ไช ปณฺ มหานาม อริยสํวโก ฌกฺติ อตฺถเวทํ ฌกฺติ ฌมฺมเวทํ
 ฌกฺติ ฌมฺมุปลนฺนํ ปามุชฺสํ ปมฺมุทิสฺสํ ปีติ ชายติ ปีตฺติมนสฺสํ
 กายโย ปลสฺสํภกฺติ ปลสฺสํทชฺชากายโย สฺสํ เวทยติ สฺสํโน จิตฺตํ สฺมา-
 ธิยติ อปฺมํ วุจฺจติ มหานาม อริยสํวโก วิสํมคฺคาย ปชาย สํป-
 ปคฺโคติ วิหริติ สํพฺยาปชฺฌาย ปชาย อพฺยาปชฺโณ วิหริติ ฌมฺมโสถํ
 สฺมาปณฺโน ฌมฺมานุสฺสํ ภาเวติ ฯ ปุณฺ จปรํ มหานาม อริยสํวโก
 สํมํ อนุสฺสเรติ สฺสํปฏิปนฺโน ภคฺวโต สํวกสฺสํ อชฺชปฏิปนฺโน ภคฺวโต
 สํวกสฺสํ ฌายปฏิปนฺโน ภคฺวโต สํวกสฺสํ สํมํจิปฺปฏิปนฺโน
 ภคฺวโต สํวกสฺสํ ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยฺกานิ อชฺชํ ปุริสํคฺคตา
 เอตํ ภคฺวโต สํวกสฺสํ อหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเนยฺโย อณฺฐติ-
 กณฺณโย อนนฺตฺรํ ปุณฺณณฺณเจคฺคํ โถกสฺสํยติ ยสฺมึ มหานาม สํเย
 อริยสํวโก สํมํ อนุสฺสเรติ เณวสฺสํ ตสฺมึ สํเย วาคปริยฺยจิตฺตํ จิตฺตํ
 โหติ น โทสปริยฺยจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ น โมหปริยฺยจิตฺตํ จิตฺตํ

โหติ อชฺชคตเมวสฺสํ ตสฺมึ สฺมเย จิตฺตํ โหติ สํฆิ อารพฺภ อชฺช-
 คตจิตฺโต โห ปน มหานาม อริยสํวโก ธมฺมิกิ อคฺคเวทํ ธมฺมิกิ ฌมฺม-
 เวทํ ธมฺมิกิ ฌมฺมุปสฺสเนหิตํ ปามุชฺชํ ปมฺมุทิสฺสํ ปิตี ชาติติ ปิตี-
 มานสฺสํ กาโย ปสฺสํมกฺกิตํ ปสฺสํมกฺกกาโย สฺสํ เวทยติ สฺสํโน จิตฺตํ
 สฺมาธิยติ อโย อจฺจุจติ มหานาม อริยสํวโก วิสฺสมคตาย ปชาย
 สฺมปฺปตฺโต วิหริติ สฺพฺยาปชฺฌาย ปชาย อพฺยาปชฺฌาโย วิหริติ ฌมฺมโลคํ
 สฺมาปโยเน สฺมานุสฺสํคํ ภาเวติ ๑ ปุณฺ ฌปวํ มหานาม อริยสํวโก
 อคฺคโน สฺสํทานิ อนุสฺสํรติ อชฺฌนฺทานิ อจฺจุทฺทานิ อสฺสํทานิ อกฺกมาตฺตานิ
 ภุชฺสํสํทานิ วิญญูปสฺสจฺจานิ อปฺรามจฺจานิ สฺมาธิสฺสํคฺคตนิทานิ ยสฺมึ
 มหานาม สฺมเย อริยสํวโก อคฺคโน สฺสํทานิ อนุสฺสํรติ เวนฺนสฺสํ
 ตสฺมึ สฺมเย ราคปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ น โทสฺปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ
 โหติ น โมหปริยฺญจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ อชฺชคตเมวสฺสํ ตสฺมึ สฺมเย
 จิตฺตํ โหติ สฺสํ อารพฺภ อชฺชคตจิตฺโต โห ปน มหานาม อริย-
 สํวโก ธมฺมิกิ อคฺคเวทํ ธมฺมิกิ ฌมฺมเวทํ ธมฺมิกิ ฌมฺมุปสฺสเนหิตํ
 ปามุชฺชํ ปมฺมุทิสฺสํ ปิตี ชาติติ ปิตีมนสฺสํ กาโย ปสฺสํมกฺกิตํ
 ปสฺสํมกฺกกาโย สฺสํ เวทยติ สฺสํโน จิตฺตํ สฺมาธิยติ อโย อจฺจุจติ
 มหานาม อริยสํวโก วิสฺสมคตาย ปชาย สฺมปฺปตฺโต วิหริติ สฺพฺยา-
 ปชฺฌาย ปชาย อพฺยาปชฺฌาโย วิหริติ ฌมฺมโลคํ สฺมาปโยเน สฺมานุสฺสํคํ
 ภาเวติ ๑ ปุณฺ ฌปวํ มหานาม อริยสํวโก อคฺคโน ฌาตํ อนุสฺสํรติ
 ตาภา วค เม สฺสํทฺทํ วค เม โยหิ มจฺจุเนรมตปริยฺญจิตฺตาย

ตถารุโป จาโค สํวิชฺชติ ยถารูปาย ปณฺณาย สมนุเสกตา ตา
 เทวตา อิตฺโต จุตา ตตฺตญฺญปปนฺเณ มยฺหิเป ตถารูปา ปณฺณา สํวิชฺชตฺติ
 ยสฺมึ มหานาม สมนเย อริยสํวโก อตฺตโน จ ตาสญฺจ เทวตานํ
 สํทฺธญฺจ สํตฺตญฺจ สํคตญฺจ จาคญฺจ ปณฺณญฺจ อนุสํสวติ เวนฺนํ
 ตสฺมึ สมนเย ราคปริยฺญจิตํ จิตฺตํ โหติ น โสปริยฺญจิตํ จิตฺตํ
 โหติ น โมหปริยฺญจิตํ จิตฺตํ โหติ อชฺชกตเมวสฺสํ ตสฺมึ สมนเย
 จิตฺตํ โหติ เทวตา อารพฺภ อชฺชกตจิตฺโต โห ปน มหานาม อริย-
 สํวโก ธมฺมํ อตฺตเวทํ ธมฺมํ ธมฺมเวทํ ธมฺมํ ธมฺมปัสสณฺหิตํ
 ปามุชฺสํ ปมุตฺตสํสํ ปิตี ชาติ ปิติมานสฺส กายโย ปสฺสํมกฺติ
 ปสฺสํมกฺติ กายโย สฺสํ เวทยติ สฺสํโน จิตฺตํ สมาริยติ อโย วุจฺจติ
 มหานาม อริยสํวโก วิสสมคคาย ปชาย สมนปฺปคฺโค วิหริติ สพฺพา-
 ปชฺฌาย ปชาย อพฺพาปชฺฌเณ วิหริติ ธมฺมโลคํ สมาปณฺโน เทวตา-
 นุสฺสํคํ ภาเวติ ฯ โย โส มหานาม อริยสํวโก อชฺชกตเมว วิญฺญาต-
 สํสโน โส อิมิเณ วิหาเรน พหุํ วิหริตฺติ ฯ

อาหุเนยฺยวคฺโค ปจโม ฯ

ตสฺสํมกฺติ

เทว อาหุเนยฺยา อิมุทฺธิ

พลาณี คโย อาชานียา

อนุคฺคริยอนุสฺสํตา

มหานาเมเน เต ทสํติ ฯ

สาราณียาทิวคฺโค ทฺติโย

[๒๘๒] ๑๑ อธิเม ภิกฺขเว ชฺมา สาราณียา กตเม น อธิ
ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เมตฺตํ กายกมฺมํ ปจฺจุปฺปจฺจิตํ โหติ สฺพรหฺมจารีสุ
อาวึ เจว วโห ๑ อยมฺปิ ชฺโม สาราณียํ ๑ ปุณ จปรํ
ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เมตฺตํ วจฺกกมฺมํ ปจฺจุปฺปจฺจิตํ โหติ สฺพรหฺมจารีสุ อาวึ
เจว วโห ๑ อยมฺปิ ชฺโม สาราณียํ ๑ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว
ภิกฺขุโน เมตฺตํ มโนกมฺมํ ปจฺจุปฺปจฺจิตํ โหติ สฺพรหฺมจารีสุ อาวึ เจว
วโห ๑ อยมฺปิ ชฺโม สาราณียํ ๑ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เย เต
ตภา ชฺมมิกา ชฺมมตฺตธา อชฺคตมโส ปตฺตปรียาปนฺนเมตฺตมฺปิ ตถา-
รฺูเปหิ ตาเมหิ อปฺปปฏิวิกตฺตโกคฺคํ โหติ สฺสวณฺเตหิ สฺพรหฺมจารีหิ
สํชาเรนโกคฺคํ อยมฺปิ ชฺโม สาราณียํ ๑ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ ยานิ ตานิ สฺสํณานิ อชฺณฺทานิ อจฺณิตฺทานิ อสฺสํณานิ อกฺขมาสํณิ
ภฺษิตฺสํณิ วิญฺญปสฺสฺจํณิ อปฺปมมฺจํณิ สํมาชิตฺสํณิกานิ ตถารฺูเปหิ
สฺสํณิ สฺสํณามณฺณคโค วิหริติ สฺพรหฺมจารีหิ อาวึ เจว วโห ๑
อยมฺปิ ชฺโม สาราณียํ ๑ ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยายํ ทิฏฺฐิ
อริยา นิยฺยานิกา นิยฺยาติ ตถฺกรสฺสํ สํมาทกฺขทกฺขาย ตถารฺูปาย
ทิฏฺฐิยา ทิฏฺฐิสํมณฺณคโค วิหริติ สฺพรหฺมจารีหิ อาวึ เจว วโห ๑
อยมฺปิ ชฺโม สาราณียํ ๑ อธิเม ๒ ภิกฺขเว น ชฺมา สาราณียาติ ๑

[๒๘๓] ๑๒ ฌยิมะ ภิกฺขเว ชมฺมา สํวราณียา ปิยกรรณํ ครุกรรณํ
 สงฺคหาย อวิวาทาย สํมคฺคิยา เขถัฏวาทาย สงฺวตฺตติ กตเม ฌ
 ยิมะ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เมตฺตํ กายกมฺมํ ปจฺจุปฺปจฺจิตํ โหติ สํพฺรหฺม-
 จารีสุ อายิ เจว วโห จ อยมฺปิ ชมฺโม สํวราณียํ ปิยกรรณํ
 ครุกรรณํ สงฺคหาย อวิวาทาย สํมคฺคิยา เขถัฏวาทาย สงฺวตฺตติ ฯ
 ปุณ ฌปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เมตฺตํ วจฺจกมฺมํ ปจฺจุปฺปจฺจิตํ โหติ ฯเป ฯ
 เมตฺตํ มโนกมฺมํ ปจฺจุปฺปจฺจิตํ โหติ สํพฺรหฺมจารีสุ อายิ เจว วโห จ
 อยมฺปิ ชมฺโม สํวราณียํ ปิยกรรณํ ครุกรรณํ สงฺคหาย อวิวาทาย
 สํมคฺคิยา เขถัฏวาทาย สงฺวตฺตติ ฯ ปุณ ฌปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เย
 เต จาภา ชมฺมิกา ชมฺมจทฺธา อนฺตมโส ปตฺตปฺริยาปนฺนเมตฺตมฺปิ
 คตารุเปหิ จาเภหิ อปฺปปฏิวิภคฺตโกตํ โหติ สํถวนฺเตหิ สํพฺรหฺมจารีหิ
 สํวราณโกตํ อยมฺปิ ชมฺโม สํวราณียํ ปิยกรรณํ ครุกรรณํ
 สงฺคหาย อวิวาทาย สํมคฺคิยา เขถัฏวาทาย สงฺวตฺตติ ฯ ปุณ ฌปรํ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ ยานิ ตานิ สํถานิ ขณฺฑทานิ อจฺฉิตฺทานิ อสฺสพฺธานิ อกม-
 มาสํถานิ ภุชิสฺสํถานิ วิญฺญูปสฺสจฺจานิ อปรามจฺจานิ สํมาธิสํวตฺตนิทานิ
 คตารุเปหิ สํถเอหิ สํถสํมณฺเวคโค วิหริติ สํพฺรหฺมจารีหิ อายิ เจว
 วโห จ อยมฺปิ ชมฺโม สํวราณียํ ปิยกรรณํ ครุกรรณํ สงฺคหาย
 อวิวาทาย สํมคฺคิยา เขถัฏวาทาย สงฺวตฺตติ ฯ ปุณ ฌปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 ยายํ ทิฏฺฐิจิ ขริยา นิยฺยาริภา นิยฺยาคิ ตกฺกธสฺส สํมมาทฺถกฺขยา
 คตารุปาย ทิฏฺฐิจิยา ทิฏฺฐิจิสงฺมณฺเวคโค วิหริติ สํพฺรหฺมจารีหิ อายิ เจว

โรหิ ๑ ขยมุปี รมุโม สํวณํโย บียกรโณ คุกรโณ สงฺคหยา
อวิวาทาย สํมคฺคิยา เขถักวาย สงฺคคฺคิ ๑ อิมะ โห ภิกฺขเว ฌ
รมุมา สํวณํยา บียกรณา คุกรณา สงฺคหยา อวิวาทาย สํมคฺคิยา
เขถักวาย สงฺคคฺคิ ๑

[๒๘๕] ๑๓ อิมะ ภิกฺขเว นิสฺสํวณํยา ฐาตุโย กตมา ฌ อธิ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ วทฺเขย เมตฺตา หิ โห เม เจโตวิมุตฺติ ภาวิตา
พหุตฺถกตา ยานํกตา วตฺถกตา อญฺญจิตา ปริจิตา สุตฺตมารทฺธา อถ
๑ ปน เม พยาปาโท จิตฺตํ ปริยาทาย ติญฺจจฺจํติ โส มา เหา
เวตฺถิสฺส วณฺโณ มา อายสฺมา เอวํ อวจ มา ภควนฺตํ อพฺภา-
จิกฺขิ น หิ สํชฺช ภควโต อพฺภกฺขานํ น หิ ภควา เอวํ
วทฺเขย อญฺจํนเมตํ อวฺโส อนวภาโส ยํ เมตฺตาย เจโตวิมุตฺติยา
ภาวิตาย พหุตฺถกตํ ยานํกตํ วตฺถกตํ อญฺญจิตํ ปริจิตํ
สุตฺตมารทฺธํ อถ ๑ ปน สุตฺต พยาปาโท จิตฺตํ ปริยาทาย จตฺต-
จฺจํติ เนตํ จํนํ วิชฺชติ นิสฺสํวณญฺเหตํ อวฺโส พยาปาทสฺส
ยทฺธิ เมตฺตา เจโตวิมุตฺติ ๑ อธิ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ วทฺเขย
กรฺณา หิ โห เม เจโตวิมุตฺติ ภาวิตา พหุตฺถกตา ยานํกตา วตฺถ-
กตา อญฺญจิตา ปริจิตา สุตฺตมารทฺธา อถ ๑ ปน เม วิเหสา
จิตฺตํ ปริยาทาย ติญฺจจฺจํติ โส มา เหาเวตฺถิสฺส วณฺโณ มา
อายสฺมา เอวํ อวจ มา ภควนฺตํ อพฺภาจิกฺขิ น หิ สํชฺช
ภควโต อพฺภกฺขานํ น หิ ภควา เอวํ วทฺเขย อญฺจํนเมตํ

อาวุโส อนวกาโส ยํ ภรฺณาย เจโตวิมุตฺติยา ภาวิตาย พหุตฺถกตายนํ
 ยานํกตายนํ วตฺตูกตายนํ อญฺญจิตาย ปริจิตาย สุตฺตมารทฺธาย อถ จ
 ปนฺสฺส วิหสํ จิตฺตํ ปริยาทาย จสฺสํตํติ เนตํ จํนํ วิชฺชติ
 นิสฺสํรณฺณเหตํ อาวุโส วิหสํ ยทิตํ ภรฺณา เจโตวิมุตฺติ ฯ อธิ
 ปน ภาทฺธเว ภาทฺธุ เขวํ วเทยฺย มุทิตา หิ โช เม เจโตวิมุตฺติ
 ภาวิตา พหุตฺถกตา ยานํกตา วตฺตูกตา อญฺญจिता ปริจิตา สุตฺตมารทฺธา
 อถ จ ปน เม อวติ จิตฺตํ ปริยาทาย ติญฺจํตํติ โส มา
 เหวณฺติสฺส วจฺนีโย มา ขายสฺมา เขวํ อวจ มา ภควนฺตํ
 อพฺภากิจฺฉิ น หิ สํชฺช ภควโต อพฺภกฺขานํ น หิ ภควา เขวํ
 วเทยฺย อญฺจํนเมตํ อาวุโส อนวกาโส ยํ มุทิตาย เจโตวิมุตฺติยา
 ภาวิตาย พหุตฺถกตายนํ ยานํกตายนํ วตฺตูกตายนํ อญฺญจิตาย ปริจิตาย
 สุตฺตมารทฺธาย อถ จ ปนฺสฺส อวติ จิตฺตํ ปริยาทาย จสฺสํตํติ เนตํ
 จํนํ วิชฺชติ นิสฺสํรณฺณเหตํ อาวุโส อวตฺติยา ยทิตํ มุทิตา
 เจโตวิมุตฺติ ฯ อธิ ปน ภาทฺธเว ภาทฺธุ เขวํ วเทยฺย อฺเปกฺขา หิ
 โช เม เจโตวิมุตฺติ ภาวิตา พหุตฺถกตา ยานํกตา วตฺตูกตา อญฺญจिता
 ปริจิตา สุตฺตมารทฺธา อถ จ ปน เม ภาค จิตฺตํ ปริยาทาย
 ติญฺจํตํติ โส มา เหวณฺติสฺส วจฺนีโย มา ขายสฺมา เขวํ
 อวจ มา ภควนฺตํ อพฺภากิจฺฉิ น หิ สํชฺช ภควโต อพฺภกฺขานํ
 น หิ ภควา เขวํ วเทยฺย อญฺจํนเมตํ อาวุโส อนวกาโส ยํ
 อฺเปกฺขาย เจโตวิมุตฺติยา ภาวิตาย พหุตฺถกตายนํ ยานํกตายนํ วตฺตูกตายนํ

อิมํ โข ภิกฺขเว ณ นิสฺสํวณียา ชาติโยติ ฯ

[๒๘๕] ๑๔ คตฺว โข อายสฺมา สํวิปฺสฺสํวณียํ ภิกฺขุ อามนฺเตสฺส อากุโส
 ภิกฺขโวติ ฯ อากุโสติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺสํวณียํ สํวิปฺสฺสํวณียํ
 ปจฺจุสฺสํวณียํ ฯ อายสฺมา สํวิปฺสฺสํวณียํ เอตทวโจ ตถา ตถา อากุโส
 ภิกฺขุ วิหารํ กปฺเปติ ยถา ยถาสฺสํวณียํ วิหารํ กปฺปยฺโต น ภทฺทกํ
 มรณํ โหติ น ภทฺทิกา กาสกิริยา กถญฺจํวณียํ ภิกฺขุ ตถา ตถา
 วิหารํ กปฺเปติ ยถา ยถาสฺสํวณียํ วิหารํ กปฺปยฺโต น ภทฺทกํ มรณํ
 โหติ น ภทฺทิกา กาสกิริยา อิทํวณียํ ภิกฺขุ กมฺมาราโม โหติ
 กมฺมวโรติ กมฺมารามํ อญฺญตฺโต ภสฺสํวณียํ โหติ ภสฺสํวณียํ
 ภสฺสํวณียํ อญฺญตฺโต นิตฺทวารโม โหติ นิตฺทวารโรติ นิตฺทวารมํ
 อญฺญตฺโต สํกคฺคณิการโม โหติ สํกคฺคณิการโรติ สํกคฺคณิการมํ
 อญฺญตฺโต สํสคฺคคารโม โหติ สํสคฺคคารโรติ สํสคฺคคารมํ อญฺญตฺโต
 ปปญฺจวารโม โหติ ปปญฺจวารโรติ ปปญฺจวารมํ อญฺญตฺโต เอวํ โข
 อากุโส ภิกฺขุ ตถา ตถา วิหารํ กปฺเปติ ยถา ยถาสฺสํวณียํ
 กปฺปยฺโต น ภทฺทกํ มรณํ โหติ น ภทฺทิกา กาสกิริยา อญฺ
 จุจฺจํวณียํ ภิกฺขุ สกฺกถายาภโรติ น ปหาสํ สกฺกถายํ สมนฺมา ทฺวณฺสํ
 อญฺญตฺทริยาย ฯ ตถา ตถา อากุโส ภิกฺขุ วิหารํ กปฺเปติ ยถา
 ยถาสฺสํวณียํ วิหารํ กปฺปยฺโต ภทฺทกํ มรณํ โหติ ภทฺทิกา กาสกิริยา
 กถญฺจํวณียํ ภิกฺขุ ตถา ตถา วิหารํ กปฺเปติ ยถา ยถาสฺสํวณียํ
 กปฺปยฺโต ภทฺทกํ มรณํ โหติ ภทฺทิกา กาสกิริยา อิทํวณียํ

ภิกขุ น กุมมาราโม โหติ น กุมมโรโต น กุมมารามคัม อนุยตุโต น
 ภัสสวาราม โหติ น ภัสสรโต น ภัสสวารามคัม อนุยตุโต น นิทวาราม
 โหติ น นิทวารโต น นิทวารามคัม อนุยตุโต น สงฺกณิการาม โหติ น
 สงฺกณิการโต น สงฺกณิการามคัม อนุยตุโต น สํสคฺคาราม โหติ
 น สํสคฺครโต น สํสคฺคารามคัม อนุยตุโต น ปปญฺจาราม โหติ
 น ปปญฺจโรโต น ปปญฺจารามคัม อนุยตุโต เขวํ โส อากุโส
 ภิกขุ ตถา ตถา วิหารํ กปฺเปติ ยถา ยถาสุสฺส วิหารํ กปฺปยโต
 ภทฺทกัม มรณํ โหติ ภทฺทิกา กาลกิริยา อยํ อุกฺกจฺจาสฺมา ภิกขุ
 นิพฺพานาภโรโต ปหาสิ สกฺกทายํ สมนฺมา ทุกฺขสฺส อนุตฺตริยาชาติ ฯ

โย ปปญฺจํ อนุยตุโต ปปญฺจาภโรโต มโห
 วิราชยิ โส นิพฺพานํ โยคกฺกเขมํ อนุตฺตรํ ฯ
 โย จ ปปญฺจํ หิตฺวาน นิปฺปปญฺจปเท โรโต
 อารชยิ โส นิพฺพานํ โยคกฺกเขมํ อนุตฺตรนฺติ ฯ

[๒๘๖] ๑๕ ตตฺร โส อายสฺมา สารีปฺตโต ภิกขุ อามนฺเตสิ ตถา
 ตถาสฺมา ภิกขุ วิหารํ กปฺเปติ ยถา ยถาสุสฺส วิหารํ กปฺปยโต
 กาลกิริยา อนุตฺตปฺปา โหติ กถญฺจาสฺมา ภิกขุ ตถา ตถา วิหารํ
 กปฺเปติ ยถา ยถาสุสฺส วิหารํ กปฺปยโต กาลกิริยา อนุตฺตปฺปา
 โหติ อิทาสฺมา ภิกขุ กุมมาราโม โหติ กุมมโรโต กุมมารามคัม
 อนุยตุโต ภัสสวาราม โหติ ... นิทวาราม โหติ ... สงฺกณิการาม
 โหติ ... สํสคฺคาราม โหติ ... ปปญฺจาราม โหติ ปปญฺจโรโต ปปญฺ-

จารามํ อญฺญตุโต เอวํ โช อวฺโส ภิกฺขุ ตถา ตถา วิหารํ
 กบฺเปติ ยถา ยถาสํ วิหารํ กบฺปยโต กาลกิริยา อญฺญตฺปฺปา
 โหติ อํมํ วุจฺจตาอฺโส ภิกฺขุ สกฺกยาภิรโต น ปหาสี สกฺกายํ
 สมนฺมา ทฺกฺขสํสํ อญฺญตฺทริยาติ ๑ ตถา ตถา อวฺโส ภิกฺขุ วิหารํ
 กบฺเปติ ยถา ยถาสํ วิหารํ กบฺปยโต กาลกิริยา อญฺญตฺปฺปา โหติ
 กถญฺจาวฺโส ภิกฺขุ ตถา ตถา วิหารํ กบฺเปติ ยถา ยถาสํ
 วิหารํ กบฺปยโต กาลกิริยา อญฺญตฺปฺปา โหติ อิจฺฉาวฺโส ภิกฺขุ
 น กมฺมาราโม โหติ น กมฺมวโรโต น กมฺมารามํ อญฺญตุโต น
 ภสฺสํสาราโม โหติ ๑ เป ๑ น นิทฺทาราโม โหติ (๑) น สํสฺกณฺณการาโม
 โหติ (๑) น สํสฺสคฺคาราโม โหติ ๑ เป ๑ น ปปฺปญฺจาราโม โหติ น
 ปปฺปญฺจโรโต น ปปฺปญฺจารามํ อญฺญตุโต เอวํ โช อวฺโส ภิกฺขุ
 ตถา ตถา วิหารํ กบฺเปติ ยถา ยถาสํ วิหารํ กบฺปยโต กาลกิริยา
 อญฺญตฺปฺปา โหติ อํมํ วุจฺจตาอฺโส ภิกฺขุ นิพฺพานาภิรโต ปหาสี
 สกฺกายํ สมนฺมา ทฺกฺขสํสํ อญฺญตฺทริยาติ ๑

โย ปปฺปญฺจํ อญฺญตุโต	ปปฺปญฺจาภิรโต มโค
อิจฺฉารชฺชํ โส นิพฺพานํ	โยคกฺกฺเขมํ อญฺญตฺตํ ๑
โย จ ปปฺปญฺจํ ทิฏฺฐวาน	นิปฺปปฺปญฺจปเท วัโต
อิจฺฉารชฺชํ โส นิพฺพานํ	โยคกฺกฺเขมํ อญฺญตฺตํ ๑

[๒๘๗] ๑๖ เขกํ สมนํ ภคฺวา ภคฺเตสฺสุ วิหริตี สํสฺสํมารคํเร เกสฺสกา-

พาวเน มิคทาเย ๑ เตน ไช ปน สัมเยน นกฺขมปีตา คหปติ อาพา-
 ชิโก โหติ ทุกฺขโค พาพหิตตานโน ๑ อถ ไช นกฺขมมาตา คหปตานึ
 นกฺขมปีตํ คหปตึ เอตทโวจ มา ไช ตวํ คหปติ ส่าเปกฺโข
 กถมกาสึ ทุกฺขา คหปติ ส่าเปกฺขสังส กถกิริยา ครหิตา จ
 ภควตา ส่าเปกฺขสังส กถกิริยา สียา ไช ปน เต คหปติ เขว-
 มสังส นกฺขมมาตา คหปตานึ มมจฺเจเยน น สกฺขิสสังสตี ทารเก
 ไปเสตฺถํ ฆรวาฬํ สณฺณจิริคฺคฺคิ น ไช ปเนตํ คหปติ เขวํ ทฏฺฐพฺพํ
 กุสฺสตาหิ คหปติ กปฺปาสํ กนฺนคิคฺคิ เวณิ โหติชฺชคฺคิ สกฺโกมมํ คหปติ
 ตวจฺเจเยน ทารเก ไปเสตฺถํ ฆรวาฬํ สณฺณจิริคฺคิ ตสฺมา ติห ตวํ
 คหปติ มา ส่าเปกฺโข กถมกาสึ ทุกฺขา คหปติ ส่าเปกฺขสังส
 กถกิริยา ครหิตา จ ภควตา ส่าเปกฺขสังส กถกิริยา สียา ไช
 ปน เต คหปติ เขวมสังส นกฺขมมาตา คหปตานึ มมจฺเจเยน อญฺญํ
 ภคฺคตาวิ คมฺมสังสคฺคิตี น ไช ปเนตํ คหปติ เขวํ ทฏฺฐพฺพํ ตวญฺญ-
 เจว ไช คหปติ ชานาสึ อญฺญจ ยถา โสฬสวสังสํ คหฺนุจ-
 พุรุมฺจิริยํ สฺมาจิจฺฉนํ ตสฺมา ติห ตวํ คหปติ มา ส่าเปกฺโข
 กถมกาสึ ทุกฺขา คหปติ ส่าเปกฺขสังส กถกิริยา ครหิตา จ
 ภควตา ส่าเปกฺขสังส กถกิริยา สียา ไช ปน เต คหปติ เขวมสังส
 นกฺขมมาตา คหปตานึ มมจฺเจเยน น ทสฺสณฺณกามา ภวิสสังสตี ภควโต
 น ทสฺสณฺณกามา ภิกฺขุสังสสังสาคี น ไช ปเนตํ คหปติ เขวํ
 ทฏฺฐพฺพํ อหิ หิ คหปติ (๑) ทสฺสณฺณกามคฺคา จ ภวิสสังสํ ภควโต

ทสฺสํนํกมฺตฺวา จ ภิกฺขุสํมฺมํสฺสํ ตสฺมา ติหฺ ตฺวํ คหฺปติ มา
 สํเปกฺโข กาทมกาสี ทฺกฺขฺชา คหฺปติ สํเปกฺขสฺสํ กาทกิริยา คฺรหิตา
 จ ภควตา สํเปกฺขสฺสํ กาทกิริยา สียา โห ปน เต คหฺปติ
 เขวมสฺสํ น นกฺขมาตา คหฺปตานํ มมจฺเจน สํเตสฺสุ ปริปุรฺกาวินฺติ
 น โห ปเนตํ คหฺปติ เขวํ ทฺกฺขฺจฺพฺพํ ยาวตา โห คหฺปติ ตสฺสํ
 ภควโต สํวิกา คิหิํ โธทาควสฺสนา สํเตสฺสุ ปริปุรฺกาวินฺโต อหฺนฺตาสํ
 อญฺญตฺวา ยสฺสํ โห ปนสฺสํ กฺขฺชา วา วิมฺติ วา อยํ โส
 ภควา อรหํ สํมฺมาสมฺพุทฺโธ ภคฺเคสฺสุ วิหฺรติ สํสํมารคํเร เกสฺสํกพาวเน
 มิกฺขทาเย ตํ ภควนฺตํ อฺปฺสํสํกมิตฺตฺวา ปุจฺจนฺตุ ตสฺมา ติหฺ ตฺวํ
 คหฺปติ มา สํเปกฺโข กาทมกาสี ทฺกฺขฺชา คหฺปติ สํเปกฺขสฺสํ
 กาทกิริยา คฺรหิตา จ ภควตา สํเปกฺขสฺสํ กาทกิริยา สียา โห
 ปน เต คหฺปติ เขวมสฺสํ น นกฺขมาตา คหฺปตานํ ตาภินํ อชฺฌตฺต-
 ตญฺเจโตสํมถสฺสํสํติ น โห ปเนตํ คหฺปติ เขวํ ทฺกฺขฺจฺพฺพํ ยาวตา
 โห คหฺปติ ตสฺสํ ภควโต สํวิกา คิหิํ โธทาควสฺสนา ตาภินฺโต
 อชฺฌตฺตตญฺเจโตสํมถสฺสํสํ อหฺนฺตาสํ อญฺญตฺวา ยสฺสํ โห ปนสฺสํ
 กฺขฺชา วา วิมฺติ วา อยํ โส ภควา อรหํ สํมฺมาสมฺพุทฺโธ
 ภคฺเคสฺสุ วิหฺรติ สํสํมารคํเร เกสฺสํกพาวเน มิกฺขทาเย ตํ ภควนฺตํ อฺปฺ-
 สํสํกมิตฺตฺวา ปุจฺจนฺตุ ตสฺมา ติหฺ ตฺวํ คหฺปติ มา สํเปกฺโข กาท-
 มกาสี ทฺกฺขฺชา คหฺปติ สํเปกฺขสฺสํ กาทกิริยา คฺรหิตา จ ภควตา
 สํเปกฺขสฺสํ กาทกิริยา สียา โห ปน เต คหฺปติ เขวมสฺสํ น

นกุตมาตา คหปตานํ อิมสฺมํ ฌมฺมวินเย โยคาชฺชปฺปคฺคตา ปตฺติคาชฺชป-
 ปคฺคตา อสฺสํสาสฺสปฺปคฺคตา ตินฺนณฺณวิจิจฺจนา วิคตกถํกถา เวสํวชฺชปฺปคฺคตา
 อปรปฺปจฺจุยา สํคฺคฺกํ สํสํเน วิหเรตฺติ น โห ปเนตํ คหปติ เขวํ
 ทฺวํจฺหุฬํ ยาวตา โห คหปติ ตสฺสํ ภาควโต สํวิกา คีหํ โยทา-
 ทวสํนา อิมสฺมํ ฌมฺมวินเย โยคาชฺชปฺปคฺคตา ปตฺติคาชฺชปฺปคฺคตา อสฺสํสาสฺส-
 ปคฺคตา ตินฺนณฺณวิจิจฺจนา วิคตกถํกถา เวสํวชฺชปฺปคฺคตา อปรปฺปจฺจุยา
 สํคฺคฺกํ สํสํเน วิหเรตฺติโย อหนุตาสํ อญฺเฌตฺวา ยสฺสํ โห ปนสฺสํ
 กงฺขา วา วิมตฺติ วา อมํ โส ภาควา อรหํ สํมฺมาสํมฺพุทฺโธ ภาควุสฺสํ
 วิหเรตฺติ สํสํมารคํเว เกสํกฬาวเน มิคทาเย ตํ ภาควนฺตํ อฺปสํสํกมิตฺวา
 ปุจฺจนฺตุ ตสฺมา ติห คฺวํ คหปติ มา สํเปกฺโข กาสมกาสํ ทฺวํ
 คหปติ สํเปกฺขสฺสํ กาสกิริยา คฺวํหิตา จ ภาควตา สํเปกฺขสฺสํ
 กาสกิริยาติ ฯ อถ โห นกุตปิตุโน คหปติสฺสํ นกุตมาตยา คหปตานียา
 อิมินา โอวาเทน โอวทียมานสฺสํ โส อาพาโร จานโส ปฏฺิปปสฺสํมฺภิ
 วุจฺจํ จ นกุตปิตา คหปติ ตมฺหา อาพาธา ตถา ปหํโน จ
 ปน นกุตปิตุโน คหปติสฺสํ โส อาพาโร อโหสิ อถ โห นกุตปิตา
 คหปติ คิถานา วุจฺจํโตว อจฺจรวุจฺจํโต เกตญฺเฌา ทนฺนํโมตฺตพฺภ
 เยน ภาควา เทนฺปสํสํกมิตํ อฺปสํสํกมิตฺวา ภาควนฺตํ อภิวาทิตฺวา
 เขกมนฺตํ นิสฺสํติ เขกมนฺตํ นิสฺสนํ โห นกุตปิตํ คหปติ ภาควา
 เขตทโวจ ตาภว เต คหปติ สฺสํทฺธํ เต คหปติ ยสฺสํ เต

นกุตมาตา คหปตานี อนุถมฺมิกา อตุตถกามา โอวาทิกา อนุสงฺสิกา
 ยาวตา ไช คหปติ มม สํวิกา คิหิ โอทาทวสนา สํเสฏฺฐํ ปรีปฺรภา-
 วนิโย นกุตมาตา คหปตานี ตาสํ อญฺญตฺรา ยาวตา ไช
 คหปติ มม สํวิกา คิหิ โอทาทวสนา ตาณิโย อชฺชณฺคตฺตฺตฺตฺตฺต-
 ถสฺส นกุตมาตา คหปตานี ตาสํ อญฺญตฺรา ยาวตา ไช คหปติ
 มม สํวิกา คิหิ โอทาทวสนา อิมํมํ ฐมฺมวินเย โอคารปฺปคฺคา
 ปตฺติการปฺปคฺคา อสฺสํสํปฺปคฺคา ตินฺนณฺวิจฺจิจฺจนา วิคคกถกฺกา เวสํรชฺช-
 ปคฺคา อปรปฺปจฺยา สํคฺคํ สํสเน วิหเรติโย นกุตมาตา คหปตานี
 ตาสํ อญฺญตฺรา ตาภา เต คหปติ สุตฺตํ เต คหปติ
 ยสฺส เต นกุตมาตา คหปตานี อนุถมฺมิกา อตุตถกามา โอวาทิกา
 อนุสงฺสิกาติ ฯ

[๒๘๘] ๑๑ เอกิ สํมยํ ภควา สํวคฺคิยํ วิหริติ เขตฺตเน ฌนาถปฺป-
 ฌิกสฺส อารามे ฯ อถ ไช ภควา สํยณฺหสํมยํ ปฏิสํสฺสํหา วุฏฺฐิจิโต
 เขเปฏฺฐจํเสถตา เตเปสํสํมยํ อฺปสํสํมยํคฺคา ปณฺณตฺเต อสงฺเน
 นิสฺสํติ ฯ อายสฺมามิ ไช สํวิปฺปโต สํยณฺหสํมยํ ปฏิสํสฺสํหา วุฏฺฐิจิโต
 เขเปฏฺฐจํเสถตา เตเปสํสํมยํ อฺปสํสํมยํคฺคา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
 เอกมฺมํ นิสฺสํติ ฯ อายสฺมามิ ไช มหามคฺคคฺคฺคาโน อายสฺมามิ ไช
 มหาคสฺสโป อายสฺมามิ ไช มหาคจฺจาโน อายสฺมามิ ไช มหา-
 โกฏฺฐิจิโก อายสฺมามิ ไช มหาลุณฺทิก อายสฺมามิ ไช มหากปฺปิโน
 อายสฺมามิ ไช อญฺญตฺโร อายสฺมามิ ไช เวโต อายสฺมามิ ไช

อาณนโธ ถ้ายนุห่มมัย ปฏิสตฺถนา วุฏฺฐิโต เยนุပ္ปจฺจานสํสาตา
 เตนุปลงฺกมฺมิ อุปลงฺกมฺมิควา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสํทึ
 อถ โช ภควา พหุเทว รตฺตํ นิสฺสชฺชาย วุตฺติมาเมตฺวา อุฏฺฐายาสนา
 วิหารํ ปาวิสิ ฯ เคมี โช อายสฺมนฺโต อจิริปฺกนฺตสฺส ภควโต
 อุฏฺฐายาสนา ยถาวิหารํ อคมํสฺส ฯ ยะ ปน คตฺถ ภิกฺขุ นวา อจิริ-
 ปพฺพชิตา อชฺชมาคตา อิมํ ธมฺมวินยํ เต ยาว สํวียสฺสํสํคฺคมา
 กากจฺจมาเน สํปฺปสฺส ฯ อทฺทสํ โช ภควา ทิพฺเพเน จกฺขฺนา วิสฺสุทฺเตน
 อตฺติกนฺตมานุสฺสเกเน เต ภิกฺขุ ยาว สํวียสฺสํสํคฺคมา กากจฺจมาเน สํปฺปเต
 ทิสฺวา เยนุပ္ปจฺจานสํสาตา เตนุปลงฺกมฺมิ อุปลงฺกมฺมิควา ปณฺณตฺเต
 อาสเน นิสฺสํทึ นิสฺสชฺช โช ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ กหํ นุ โช
 ภิกฺขเว สํวริปฺตฺโต กหํ โมคฺคตฺถาโน กหํ มหากสฺสโป กหํ
 มหากจฺจาโน กหํ มหาโกฏฺฐจิโก กหํ มหาจฺจนฺโท กหํ มหากป-
 บิโน กหํ อนนฺตรุโช กหํ เรวโต กหํ อาณนโธ กหํ นุ โช
 เต ภิกฺขเว เถรา สํวกา คตฺตาติ เคมี โช ภาเน อายสฺมนฺโต
 อจิริปฺกนฺตสฺส ภควโต อุฏฺฐายาสนา ยถาวิหารํ อคมํสฺสตี เตเน โน
 ตุมฺเห ภิกฺขเว เถรา ภิกฺขุ นวา ยาว สํวียสฺสํสํคฺคมา กากจฺจมาเน
 สํปถ ตํ กิมนฺนถ ภิกฺขเว อปฺปํ ตุมฺเหหิ ทิฏฺฐิ จา สฺสํทึ จา
 ราชา ขตฺติโย มุทฺธาวสฺสิตฺโต ยาวทตฺถํ เสยฺยสฺสํ ปสฺสํสฺสํ มีทฺธสฺสํ
 ธนฺยตฺโต วิหรนฺโต ยาวสฺสํ ราชํ กาเรนฺโต ชนปทสฺสํ วา ปิโย มนา-
 ไปติ โน เหนํ ภาเน สํว ภิกฺขเว มยามี โช เหนํ ภิกฺขเว

แนว ทิฏฺฐิ น สุตํ ราชชา ชฺชติโย มุทฺธาวสิตฺโต ยาวทตฺตํ เสยฺย-
 สฺสํ ปสฺสสฺสํ มิตฺทสฺสํ อนฺนุยุตฺโต วิหรนฺโต ยาวชฺฉํ ราชํ กาเรนฺโต
 ชนปทสฺสํ วา ปิโย มนาโปติ ตํ กิ มณฺเณถ ภิกฺขเว อปฺปิ-
 ตุมฺเหหิ ทิฏฺฐิ วา สุตํ วา ฐฏฺฐิโก เปตฺตนิโก เสนาปติโก คาม-
 คามนิโก ปุคคามนิโก ยาวทตฺตํ เสยฺยสฺสํ ปสฺสสฺสํ มิตฺทสฺสํ อน-
 ญฺยุตฺโต วิหรนฺโต ยาวชฺฉํ ปุคคามนิกตฺตํ กาเรนฺโต ปุคสฺสํ วา ปิโย
 มนาโปติ โน เหติ ภาณเต สํชฺช ภิกฺขเว มยาปิ ไช เอตํ
 ภิกฺขเว แนว ทิฏฺฐิ น สุตํ ปุคคามนิโก ยาวทตฺตํ เสยฺยสฺสํ ปสฺส-
 สฺสํ มิตฺทสฺสํ อนฺนุยุตฺโต วิหรนฺโต ยาวชฺฉํ ปุคคามนิกตฺตํ กาเรนฺโต
 ปุคสฺสํ วา ปิโย มนาโปติ ตํ กิ มณฺเณถ ภิกฺขเว อปฺปิ-
 ตุมฺเหหิ ทิฏฺฐิ วา สุตํ วา สมนฺโน วา พุราหฺมณฺโน วา ยาวทตฺตํ
 เสยฺยสฺสํ ปสฺสสฺสํ มิตฺทสฺสํ อนฺนุยุตฺโต อิทฺติเยสุ อคฺคตฺตวาโร โภชน-
 อมตฺตญฺญู ชาติริยํ อนฺนุยุตฺโต อวิปสฺสโก กุสฺสณํ ฐมฺมานํ ปุพฺพ-
 รตฺตทาปรรตฺตํ โหชิปฏฺฐิยานํ ฐมฺมานํ ภาวนาญฺโยคํ อนฺนุยุตฺโต ยาสฺวานํ
 ขยา อนาสฺवं เจโตวิมุตฺติํ ปญฺญาวิมุตฺติํ ทิฏฺฐิเชว ฐมฺเม สยํ อภินฺญา
 สจฺจํ อคฺคตฺวา อปฺปสมฺปชฺช วิหรนฺโตติ โน เหติ ภาณเต สํชฺช ภิกฺขเว
 มยาปิ ไช เอตํ ภิกฺขเว แนว ทิฏฺฐิ น สุตํ สมนฺโน วา พุราหฺมณฺโน
 วา ยาวทตฺตํ เสยฺยสฺสํ ปสฺสสฺสํ มิตฺทสฺสํ อนฺนุยุตฺโต อิทฺติเยสุ อคฺค-
 ตฺตวาโร โภชน- อมตฺตญฺญู ชาติริยํ อนฺนุยุตฺโต อวิปสฺสโก กุสฺสณํ
 ฐมฺมานํ ปุพฺพรตฺตทาปรรตฺตํ โหชิปฏฺฐิยานํ ฐมฺมานํ ภาวนาญฺโยคํ อน-

โภคํ วา มหฺนคํ วา โภคกฺขนฺธํ อชฺฌวณฺสนฺโตติ ตํ กิธฺสํ เหตุ
 เต หิ โส ภิกฺขเว มจฺเจ วชฺเช วชฺยานํเต ปาปเกน มนฺสาณุปฺเพกฺข
 ติ ตสฺมา โส เนว หตฺถิยาเยํ โหติ น อสฺสํยาเยํ น รตฺยาเยํ
 น ยานยาเยํ น โภคโภคํ น มหฺนคํ โภคกฺขนฺธํ อชฺฌวณฺสติ
 ตํ กิ มณฺณถ ภิกฺขเว อมฺิณฺ ตุมฺเหหิ ทิฏฺฐํ วา สฺสํ วา โคฆา
 ตโก คาโว วริตฺวา วริตฺวา วิกฺกิตฺมาโน เตน กมฺเมเน เตน อชฺชเว
 หตฺถิยาเยํ วา อสฺสํยาเยํ วา รตฺยาเยํ วา ยานยาเยํ วา โภคโภคํ วา
 มหฺนคํ วา โภคกฺขนฺธํ อชฺฌวณฺสนฺโตติ โน เหตุ ภาเนเต สํว
 ภิกฺขเว มยาเยํ โส เขตํ ภิกฺขเว เนว ทิฏฺฐํ น สฺสํ โคฆาตโก
 คาโว วริตฺวา วริตฺวา วิกฺกิตฺมาโน เตน กมฺเมเน เตน อชฺชเว
 หตฺถิยาเยํ วา อสฺสํยาเยํ วา รตฺยาเยํ วา ยานยาเยํ วา โภคโภคํ วา
 มหฺนคํ วา โภคกฺขนฺธํ อชฺฌวณฺสนฺโตติ ตํ กิธฺสํ เหตุ เต หิ
 โส ภิกฺขเว คาโว วชฺเช วชฺยานํเต ปาปเกน มนฺสาณุปฺเพกฺขติ ตสฺมา
 โส เนว หตฺถิยาเยํ โหติ น อสฺสํยาเยํ น รตฺยาเยํ น ยานยาเยํ
 น โภคโภคํ น มหฺนคํ โภคกฺขนฺธํ อชฺฌวณฺสติ ตํ กิ มณฺณถ
 ภิกฺขเว อมฺิณฺ ตุมฺเหหิ ทิฏฺฐํ วา สฺสํ วา โอรุภิกโก ๑ เป
 โสกรวิโก^๑ สํวณฺนิโก มาคฺวิโก มิเค วริตฺวา วริตฺวา วิกฺกิตฺมาโน
 เตน กมฺเมเน เตน อชฺชเว หตฺถิยาเยํ วา อสฺสํยาเยํ วา รตฺยาเยํ วา

๓๓๗ สุตตะตบฏีฏเก อังคุตตรนิกายสุต สกทนิเปาโต [๒๘๐

ยานยายี วา โภคโภคี วา มหนุตฺตฺว โภคกฺขณฺฐํ อชฺฐณาวสฺสโตคฺคิ
โน เหนฺติ ภาณเต สํวสฺส ภาณเว มยํ โส เหนฺติ ภาณเว แฉ
ทิจฺจํ น สุตฺตํ มาคฺคิโก มิเค วชฺชวา วชฺชวา วิกุกฺคินมาโน เตเน
กมฺเมเน เตเน อชฺชเวเน หตฺถิยายี วา อสฺสํยายี วา รธยายี วา
ยานยายี วา โภคโภคี วา มหนุตฺตฺว โภคกฺขณฺฐํ อชฺฐณาวสฺสโตคฺคิ
คํ กิสฺสํ เหตุ เต หิ โส ภาณเว มิเค วชฺชเว วชฺชยานีเต ปาปเกเน
มนัสฺसानุเปกฺขติ ตสฺมา โส แฉ หตฺถิยายี โหติ น อสฺสํยายี
น รธยายี น ยานยายี น โภคโภคี น มหนุตฺตฺว โภคกฺขณฺฐํ
อชฺฐณาวสฺสติ เต หิ โส ภาณเว ติรจฺจนนคเต ปาเน วชฺชเว
วชฺชยานีเต ปาปเกเน มนัสฺसानุเปกฺขติ ตสฺมา โส แฉ หตฺถิยายี
โหติ น อสฺสํยายี น รธยายี น ยานยายี น โภคโภคี น
มหนุตฺตฺว โภคกฺขณฺฐํ อชฺฐณาวสฺสติ โก ปน วาโท ยํ มนุสฺสํภุคฺคํ
วชฺชเว วชฺชยานีเต ปาปเกเน มนัสฺसानุเปกฺขติ คํ หิ ตสฺสํ ภาณเว
โหติ ที่มฺหตฺตํ อหิตาย ทฺถุชฺชาย ภาณสฺสํ เมทว ปรํ มรณา อปายํ
ทฺถุคฺคํ วิณิปาตํ นิรยํ อูปปชฺชตฺติ ๑

[๒๘๐] ๑๘ เขกํ สํมยํ ภคฺวา นาทิเก วิหริติ คิณฺฐกาวสฺสเถ ๑
ตตฺตว โส ภคฺวา ภาณฺฐว อามนฺเตสฺสิ ภาณฺฐวโต ๑ ภาณฺฐเตติ เต ภาณฺฐ
ภคฺวโต ปจฺจุสฺสํสฺสํ ๑ ภคฺวา เขตทโวจ มรณสฺสํสฺสติ ภาณฺฐเว ภาวิตา
พหุสฺสํกตา มหปฺปมตา โหติ มหาสิณฺธสา อมโตคฺชรา อมตปริโยสํสา
ภาเวถ โน ตุมฺเห ภาณฺฐเว มรณสฺสํสฺสติเนติ ๑ เขวํ วุตฺเต อณฺเฏเวโร

ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ อหิํ ไซ ภาณเต ภาเวมิ มรณสฺสํตินฺนํ
 ยถากถํ ปน คุวํ ภิกฺขุ ภาเวสิ มรณสฺสํตินฺนํ อธิ มยุหํ ภาณเต
 เอวํ โหติ อโห วตาคํ วตฺตินฺนํ ไซเวยฺยํ ภควโต สํสํ
 มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กถํ อสฺสํสํติ เอวํ ไซ อหํ ภาณเต
 ภาเวมิ มรณสฺสํตินฺนํ ฯ ๑ อณฺณตโรปิ ไซ ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ
 อหิํ ไซ ภาณเต ภาเวมิ มรณสฺสํตินฺนํ ยถากถํ ปน คุวํ ภิกฺขุ
 ภาเวสิ มรณสฺสํตินฺนํ อธิ มยุหํ ภาณเต เอวํ โหติ อโห วตาคํ
 ทิวสํ ไซเวยฺยํ ภควโต สํสํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กถํ
 อสฺสํสํติ เอวํ ไซ อหํ ภาณเต ภาเวมิ มรณสฺสํตินฺนํ ฯ ๑ อณฺณ-
 ตโรปิ ไซ ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ อหิํ ไซ ภาณเต ภาเวมิ
 มรณสฺสํตินฺนํ ยถากถํ ปน คุวํ ภิกฺขุ ภาเวสิ มรณสฺสํตินฺนํ อธิ
 มยุหํ ภาณเต เอวํ โหติ อโห วตาคํ ตทฺนฺตํ ไซเวยฺยํ ยทฺนฺตํ
 เอกํ ปิณฺฑกปาตํ ภูณฺชามิ ภควโต สํสํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ
 วต เม กถํ อสฺสํสํติ เอวํ ไซ อหํ ภาณเต ภาเวมิ มรณสฺสํตินฺนํ
 อณฺณตโรปิ ไซ ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ อหิํ ไซ ภาณเต ภาเวมิ
 มรณสฺสํตินฺนํ ยถากถํ ปน คุวํ ภิกฺขุ ภาเวสิ มรณสฺสํตินฺนํ อธิ
 มยุหํ ภาณเต เอวํ โหติ อโห วตาคํ ตทฺนฺตํ ไซเวยฺยํ ยทฺนฺตํ
 จตุตฺตาริ อาโถเป สํวาทิตฺวา อชฺชโณหฺรามิ ภควโต สํสํ มนสิ
 กเรยฺยํ พหุ วต เม กถํ อสฺสํสํติ เอวํ ไซ อหํ ภาณเต
 ภาเวมิ มรณสฺสํตินฺนํ ฯ ๑ อณฺณตโรปิ ไซ ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ

อหิณี ไช ภาณเต ภาเวมิ มรณสูตรัตถิณีติ ยถากถัม ปน ตูวํ ภิกขุ
 ภาเวสี มรณสูตรัตถิณีติ อิท มยฺหิ ภาณเต เอวํ โหติ อโห วตาคํ
 ตทณฺตรํ ชีเวยฺยํ ยทณฺตรํ เอกํ อาโตเป สํชาทิตฺวา อชฺโณหฺรามิ
 ภควโต สํสํนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กถํ อสฺสํสาติ เอวํ
 ไช อหิ ภาณเต ภาเวมิ มรณสูตรัตถิณีติ ฯ อญฺญตโรปิ ไช ภิกขุ
 ภควนฺตํ เอตทโวจ อหิณี ไช ภาณเต ภาเวมิ มรณสูตรัตถิณีติ ยถา-
 กถัม ปน ตูวํ ภิกขุ ภาเวสี มรณสูตรัตถิณีติ อิท มยฺหิ ภาณเต เอวํ
 โหติ อโห วตาคํ ตทณฺตรํ ชีเวยฺยํ ยทณฺตรํ อสฺสํสํติวฺวา วา
 ปสฺสํสํมิ ปสฺสํสํติวฺวา วา อสฺสํสํมิ ภควโต สํสํนํ มนสิ กเรยฺยํ
 พหุ วต เม กถํ อสฺสํสาติ เอวํ ไช อหิ ภาณเต ภาเวมิ มรณ-
 สูตรัตถิณีติ ฯ เอวํ วุตฺเต ภควา ภิกขุ เอตทโวจ โยจายํ ภิกขเว
 ภิกขุ เอวํ มรณสูตรัตถิ ภาเวติ อโห วตาคํ รตฺติทิวํ ชีเวยฺยํ
 ภควโต สํสํนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กถํ อสฺสํสาติ โยจายํ
 ภิกขเว ภิกขุ เอวํ มรณสูตรัตถิ ภาเวติ อโห วตาคํ ทิวสํ ชีเวยฺยํ
 ภควโต สํสํนํ มนสิ กเรยฺยํ พหุ วต เม กถํ อสฺสํสาติ โยจายํ
 ภิกขเว ภิกขุ เอวํ มรณสูตรัตถิ ภาเวติ อโห วตาคํ ตทณฺตรํ
 ชีเวยฺยํ ยทณฺตรํ เอกํ ปิณฺฑกปาตํ ญฺญชามิ ภควโต สํสํนํ มนสิ-
 กเรยฺยํ พหุ วต เม กถํ อสฺสํสาติ โยจายํ ภิกขเว ภิกขุ เอวํ
 มรณสูตรัตถิ ภาเวติ อโห วตาคํ ตทณฺตรํ ชีเวยฺยํ ยทณฺตรํ จตุตฺตาริ
 ปญฺจ อาโตเป สํชาทิตฺวา อชฺโณหฺรามิ ภควโต สํสํนํ มนสิ

กเรยฺยัง พหุ วต เม กตํ อสฺสํสาติ อิมํ วุจฺจณฺติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 ปมคฺคตา วิหรณฺติ ทนฺธํ มรณสฺสํตํ ภาเวณฺติ อาสํวานํ ขยาย ๑
 โยจายํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ มรณสฺสํตํ ภาเวติ อโห วตํหํ คทนฺตรํ
 ชีเวยฺยัง ยทนฺตรํ เอกํ อาโตปปี สํชาทิตฺวา อชฺโฌนฺทราหิ ภคฺวโต
 สํสํนํ มนสิ กเรยฺยัง พหุ วต เม กตํ อสฺสํสาติ โยจายํ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ เอวํ มรณสฺสํตํ ภาเวติ อโห วตํหํ คทนฺตรํ ชีเวยฺยัง
 ยทนฺตรํ อสฺสํสํตฺวา วา ปสฺสํสํมํ ปสฺสํสํตฺวา วา อสฺสํสํมํ ภคฺวโต
 สํสํนํ มนสิ กเรยฺยัง พหุ วต เม กตํ อสฺสํสาติ อิมํ วุจฺจณฺติ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ อปฺปมคฺคตา วิหรณฺติ ติกฺขํ มรณสฺสํตํ ภาเวณฺติ อาสํวานํ
 ขยาย ๑ ตสฺมา ตึห ภิกฺขเว เอวํ สิกฺขิตพฺพํ อปฺปมคฺคตา วิหริตฺสุ-
 สํม ติกฺขํ มรณสฺสํตํ ภาเวตฺสํม อาสํวานํ ขยายาติ เอวํ หิ
 โว ภิกฺขเว สิกฺขิตพฺพนฺติ ๑

[๒๘๑] ๒๐ เอกํ สํมยํ ภคฺวา นาทีเถ วิหรติ คิณฺชกาจฺสเถ ๑ ตตฺร
 โช ภคฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ มรณสฺสํตํ ภิกฺขเว ภาวิตา พหุตฺถกตา
 มหปฺปผลา โหติ มหานิสฺสา อมโตคฺคชา อมตปริโยสํนา กตํ ภาวิตา
 ๑ ภิกฺขเว มรณสฺสํตํ กตํ พหุตฺถกตา มหปฺปผลา โหติ มหานิสฺสา
 อมโตคฺคชา อมตปริโยสํนา อึช ภิกฺขเว ภิกฺขุ ทิวเส นิกฺขนฺเต
 รคฺคิยา ปฏฺฐิตาย อิติ ปฏฺฐิตจฺจุจฺจติ พหุกา โช เม ปจฺจยา
 มรณสฺสํ อหิ วา มํ กํเสยฺย วิจฺฉินฺโถ วา มํ กํเสยฺย สฺตปที
 วา มํ กํเสยฺย เตน เม อสฺสํสํ กาลกิริยา โส มมสฺสํ อนฺตราย

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

ภสฺสํวามตา นิทฺทวามตา อีเม โส ภนฺเต คโย ชมฺมา ภิกฺขุโน
 ปริหานาย สํวตฺตุนฺตํติ ๑ อิทมโวจ สํ เทวตา ๑ สมนฺนุโย สํตฺตา
 อโหสิ ๑ อถโส สํ เทวตา สมนฺนุโย เม สํตฺตาติ ภควนฺตํ
 อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ตตฺตฺถวณฺตรชาเย ๑

อถ โส ภควา ตสฺสํว รตฺติยา อจฺจุเยน ภิกฺขุ อามนฺเตส
 ยิมํ ภิกฺขเว รตฺติ อณฺเวยคฺวา เทวตา อภิกฺกนฺตฺวา รตฺติยา อภิกฺกนฺต-
 วณฺณา เกวลกปฺปํ โปกฺขรณิยํ โยภาเสตฺวา เยนํหิ เตนฺนปสงฺกมิ
 อฺปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เขมณฺตํ อญฺจํสิ เขมณฺตํ จิตา โส
 ภิกฺขเว สํ เทวตา มํ เขตฺทโวจ คโย เม ภนฺเต ชมฺมา ภิกฺขุโน
 ปริหานาย สํวตฺตุนฺตํ กตฺเม คโย กมฺมวามตา ภสฺสํวามตา
 นิทฺทวามตา อีเม โส ภนฺเต คโย ชมฺมา ภิกฺขุโน ปริหานาย
 สํวตฺตุนฺตํติ ๑ อิทมโวจ ภิกฺขเว สํ เทวตา ยิทํ วตฺตา มํ อภิวา-
 เทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ตตฺตฺถวณฺตรชาเย ๑ เตสํ โว ภิกฺขเว อสทา
 เตสํ ทฺตฺตฺถุํ ยเ โว เทวตาปิ ชานนฺติ กุสฺสเถหิ ชมฺเมหิ ปริหา-
 มาเน ๑ อปรียํ ภิกฺขเว คโย ปริหานิเย ชมฺเม เทสํสํสํมิ ตํ
 สฺสณนถ สํชุกํ มนสิโกโรถ ภาสํสํสํมิติ ๑ เอวํ ภนฺเตติ โส
 เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจุสฺสํสํ ๑ ภควา เขตฺทโวจ กตฺเม จ
 ภิกฺขเว คโย ปริหานิยา ชมฺมา สํกณฺนิการวามตา โทวจสฺสํตา
 ปาปมิตฺตตา อีเม โส ภิกฺขเว คโย ปริหานิยา ชมฺมา ยเ หิ
 เกจิ ภิกฺขเว อตฺตมทฺธานํ ปริหายํสํ กุสฺสเถหิ ชมฺเมหิ สํพเพ เต

๓๔๕ สุตตุนตปฏิกะ อังคุตตรวิภายสุตฺตํ ฉกฺกนิปาโต [๒๔๓

อิมะเหว นหิ ชฺมุเมหิ ปริหายิสฺสุ กุสฺสเถหิ ชฺมุเมหิ เยหิ เกจิ ภิกฺขเว
อนาคตมทฺธานํ ปริหายิสฺสุเนติ กุสฺสเถหิ ชฺมุเมหิ สัพฺเพ เต อิมะเหว
นหิ ชฺมุเมหิ ปริหายิสฺสุเนติ กุสฺสเถหิ ชฺมุเมหิ ये हि เกจิ ภิกฺขवे
เอตฺรหิ ปริหายนฺติ กุสฺสเถหิ ชฺมุเมหิ สัพฺเพ เต อิมะเหว นหิ
ชฺมุเมหิ ปริหายนฺติ กุสฺสเถหิ ชฺมุเมหีติ ฯ

[๒๔๓] ๒๒ ฉิมเม ภิกฺขเว อปริหานิเย ชฺมุเม เทเสสฺสุสามิ ตํ
สฺสณฺณํ ฯ เป ฯ กตเม จ ภิกฺขเว น อปริหานิยา ชฺมุมา น กมฺมา-
รामตา น ภสฺสุตฺตารามตา น นิตฺตทารามตา น สงฺกตนิการามตา
โสฬสฺสจฺจุตฺตา กตฺถยานมิตฺตฺตา อิมะ โช ภิกฺขเว น อปริหานิยา
ชฺมุมา ये हि เกจิ ภิกฺขเว อคิตฺตมทฺธานํ น ปริหายิสฺสุ กุสฺสเถหิ
ชฺมุเมหิ สัพฺเพ เต อิมะเหว นหิ ชฺมุเมหิ น ปริหายิสฺสุ กุสฺสเถหิ
ชฺมุเมหิ ये हि เกจิ ภิกฺขเว อนาคตมทฺธานํ น ปริหายิสฺสุเนติ
กุสฺสเถหิ ชฺมุเมหิ สัพฺเพ เต อิมะเหว นหิ ชฺมุเมหิ น ปริหายิสฺสุเนติ
กุสฺสเถหิ ชฺมุเมหิ ये हि เกจิ ภิกฺขเว เอตฺรหิ น ปริหายนฺติ
กุสฺสเถหิ ชฺมุเมหิ สัพฺเพ เต อิมะเหว นหิ ชฺมุเมหิ น ปริหายนฺติ
กุสฺสเถหิ ชฺมุเมหีติ ฯ

[๒๔๔] ๒๓ ภยเนติ ภิกฺขเว กามานเมตํ อธิวจัน ทฺถุชฺเชติ ภิกฺขเว
กามานเมตํ อธิวจัน โวโคติ ภิกฺขเว กามานเมตํ อธิวจัน คณ-
โหติ ภิกฺขเว กามานเมตํ อธิวจัน สงฺโหติ ภิกฺขเว กามานเมตํ
อธิวจัน ปงฺโหติ ภิกฺขเว กามานเมตํ อธิวจัน กสฺสุมา จ ภิกฺขเว

ภยฺเหติ กามานเมตํ ฅริวจฺนํ กามวาทฺครตฺตํ ภาทฺทเว ฅนฺทวาท-
 ฅวิเนทฺทโ ฅทฺทจฺมมิกายี ภาทฺท น ปรีมฺจฺจติ สฺมฺปวาทิกายี ภาทฺท น
 ปรีมฺจฺจติ ตสฺมา ภาทฺทนฺติ กามานเมตํ ฅริวจฺนํ ๑ กสฺมา ๑
 ภาทฺทเว ทฺททฺทติ ... โวโคติ ... คณฺโฑติ ... สํโโคติ ... ปงฺโกติ กามา-
 นเมตํ ฅริวจฺนํ กามวาทฺครตฺตํ ภาทฺทเว ฅนฺทวาทฺฅวิเนทฺทโ ฅทฺทจ-
 ฅมมิกายี ปงฺกา น ปรีมฺจฺจติ สฺมฺปวาทิกายี ปงฺกา น ปรีมฺจฺจติ
 ตสฺมา ปงฺโกติ กามานเมตํ ฅริวจฺนนฺติ ๑

ภยํ ทฺททฺทจ โวโค ๑

สํโโค ปงฺโก ๑ ฅภยํ

เขเต กามา ปวฺจฺจนฺติ

ยคฺค สคฺโค ปุทฺทชฺโน

ฅุปาทาเน ภาทฺท ทิสฺวา

ฅาติมรณสํภเว

ฅนฺปาทา วิมฺจฺจนฺติ

ฅาติมรณสํเข

เต ฅมปฺปตฺตา สฺชโน

ทฺทจฺมมิกายินฺทวาท

สํทฺเพ เวรภยาคฺคตา

สํทฺททฺทจ ฅปจฺจคฺคนฺติ ๑

[๒๘๕] ๒๔ ฉหิ ภาทฺทเว ฅมเมหิ สมนฺนาคโต ภาทฺท ทิมวณฺตํ ปพฺพ-
 ตวาทํ ปทาเลยฺย โโก ปน วาทิ ฅวาย ฅวิชฺชาย กตเมหิ ฉหิ
 ฅิร ภาทฺทเว ภาทฺท สฺมาธิสฺสํ สฺมาปคฺคิณฺสโต โหติ สฺมาธิสฺสํ จิฉิณฺสโต
 โหติ สฺมาธิสฺสํ ฅุจฺจํณฺสโต โหติ สฺมาธิสฺสํ กถฺตคฺคณฺสโต โหติ
 สฺมาธิสฺสํ โคจฺรณฺสโต โหติ สฺมาธิสฺสํ ฅภินิหารณฺสโต โหติ ฅิเมหิ
 ๒ ภาทฺทเว ฉหิ ฅมเมหิ สมนฺนาคโต ภาทฺท ทิมวณฺตํ ปพฺพตวาทํ
 ปทาเลยฺย โโก ปน วาทิ ฅวาย ฅวิชฺชายาคิ ๑

[๒๘๖] ๒๕ นิยฺมานิ ภิกฺขเว อนุสฺสํติฏฺฐจฺานานิ กตฺมานิ น อธิ
 ภิกฺขเว อริยสํวโก ตถาคคํ อนุสฺสํตฺติ อิตฺถิํ โส ภควา ฯ เป ฯ
 สํคฺคา เทวมนุสฺสํนํ พุทฺโธ ภควาติ ยสฺมึํ ภิกฺขเว สํเย อริยสํวโก
 ตถาคคํ อนุสฺสํตฺติ เวนฺนสฺส ตสฺมึํ สํเย รากปฺริยญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ
 น โทสํปฺริยญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ น โมหปฺริยญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ อชฺชค-
 เวนฺนสฺส ตสฺมึํ สํเย จิตฺตํ โหติ นิฏฺชนนํ มุคฺคํ ญฺจิตํ เชนฺมหา
 เคโหติ โห ภิกฺขเว ปญฺจนเนคํ กามคฺคณานํ อธิวณํ อิทฺถมฺปิ โห
 ภิกฺขเว อารมฺมณํ กิริตฺวา เชนฺมิเชกฺขเจ สํคฺคา วิสฺสุตฺตณฺนํ ฯ

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อริยสํวโก ชมฺมํ อนุสฺสํตฺติ สํวากฺขาโต
 ภควตา ชมฺโม ฯ เป ฯ ปจฺจคฺคํ เวทิตฺตํ วิมฺเบตฺติ ยสฺมึํ ภิกฺขเว
 สํเย อริยสํวโก ชมฺมํ อนุสฺสํตฺติ เวนฺนสฺส ตสฺมึํ สํเย ราก-
 ปฺริยญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ น โทสํปฺริยญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ น โมห-
 ปฺริยญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ อชฺชคเวนฺนสฺส ตสฺมึํ สํเย จิตฺตํ โหติ
 นิฏฺชนนํ มุคฺคํ ญฺจิตํ เชนฺมหา เคโหติ โห ภิกฺขเว ปญฺจนเนคํ กาม-
 คฺคณานํ อธิวณํ อิทฺถมฺปิ โห ภิกฺขเว อารมฺมณํ กิริตฺวา เชนฺมิเช-
 กฺขเจ สํคฺคา วิสฺสุตฺตณฺนํ ฯ

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อริยสํวโก สํมํ อนุสฺสํตฺติ สํปฺริยปฺนโน
 ภควโต สํวากฺสํโฆ ฯ เป ฯ อนุคฺคตฺวํ ปุณฺณกฺขเจตฺตํ โถกสฺสํตฺติ ยสฺมึํ
 ภิกฺขเว สํเย อริยสํวโก สํมํ อนุสฺสํตฺติ เวนฺนสฺส ตสฺมึํ สํเย
 รากปฺริยญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ น โทสํปฺริยญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ น

โมหปฺริยฺยจฺิตํ จิตฺตํ โหติ อฺชฺศคฺคเมวสฺสํ ตสฺมํ สฺมเย จิตฺตํ โหติ
 นิฏฺขนฺตํ มุคฺตํ วุฏฺฐิจิตฺตํ เคชมฺหา เคโหติ โห ภาทฺทเว ปณฺญาเนตฺตํ
 กามคฺคณานํ อธิวจฺนํ อิทมฺปิ โห ภาทฺทเว อารมฺมณํ กิริตฺวา เอว-
 มิเชกฺกเจ สํตฺตา วิสฺสุตฺตณฺติ ฯ

ปฺน จปฺร ภาทฺทเว อธิยสํวโก อตฺตโน สํถานิ อนฺตฺตสฺสริติ อชฺณ-
 ทานิ ฯ เป ฯ สฺมาธิสํวตฺตนิทานิ ยสฺมํ ภาทฺทเว สฺมเย อธิยสํวโก
 สํตํ อนฺตฺตสฺสริติ เนวสฺสํ ตสฺมํ สฺมเย ภาทฺทปฺริยฺยจฺิตํ จิตฺตํ โหติ
 น โทสฺปฺริยฺยจฺิตํ จิตฺตํ โหติ น โมหปฺริยฺยจฺิตํ จิตฺตํ โหติ อฺชฺศคฺค-
 เมวสฺสํ ตสฺมํ สฺมเย จิตฺตํ โหติ นิฏฺขนฺตํ มุคฺตํ วุฏฺฐิจิตฺตํ เคชมฺหา
 เคโหติ โห ภาทฺทเว ปณฺญาเนตฺตํ กามคฺคณานํ อธิวจฺนํ อิทมฺปิ โห
 ภาทฺทเว อารมฺมณํ กิริตฺวา เอวมิเชกฺกเจ สํตฺตา วิสฺสุตฺตณฺติ ฯ

ปฺน จปฺร ภาทฺทเว อธิยสํวโก อตฺตโน จาคํ อนฺตฺตสฺสริติ ตาภา-
 วต เม สฺสํทหํ วต เม โยหํ ฯ เป ฯ ยาจโยโค ทานสํวิภา-
 ครโคติติ ยสฺมํ ภาทฺทเว สฺมเย อธิยสํวโก จาคํ อนฺตฺตสฺสริติ เนวสฺสํ
 ตสฺมํ สฺมเย ภาทฺทปฺริยฺยจฺิตํ จิตฺตํ โหติ น โทสฺปฺริยฺยจฺิตํ จิตฺตํ
 โหติ น โมหปฺริยฺยจฺิตํ จิตฺตํ โหติ อฺชฺศคฺคเมวสฺสํ ตสฺมํ สฺมเย
 จิตฺตํ โหติ นิฏฺขนฺตํ มุคฺตํ วุฏฺฐิจิตฺตํ เคชมฺหา เคโหติ โห ภาทฺทเว
 ปณฺญาเนตฺตํ กามคฺคณานํ อธิวจฺนํ อิทมฺปิ โห ภาทฺทเว อารมฺมณํ
 กิริตฺวา เอวมิเชกฺกเจ สํตฺตา วิสฺสุตฺตณฺติ ฯ

ปฺน จปฺร ภาทฺทเว อธิยสํวโก เทวตา อนฺตฺตสฺสริติ สํนฺติ เทวา

จากุมมหาราชิกา สันติ เทวา ดาวตัสสา สันติ เทวา ยามา
 สันติ เทวา ศุติตา สันติ เทวา นิมนาเวติโน สันติ เทวา
 ปริณมิตตวสวัตติโน สันติ เทวา พุรหมกัณิกา สันติ เทวา ตฤตฺตริ
 ยถารูปาย สทฺธาย สมนนาคตา ตา เทวตา อิตฺโต จูตา ตตฺถ อุป-
 ปนฺนา มยฺหมฺบิ ตถารูปา สทฺธา สํวิชฺชติ ยถารูปเณ สํเณ
 สุตฺเตน จาเคน ปณฺณาย สมนนาคตา ตา เทวตา อิตฺโต จูตา ตตฺถ
 อุปปนฺนา มยฺหมฺบิ ตถารูปา ปณฺณา สํวิชฺชติ ยสฺมึ ภิกฺขเว
 สมนฺเย อริยสํวโก อตฺตโน จ ตาสฺสจฺจ เทวตาอํ สทฺธจฺจ สํสจฺจ
 สุตฺตจฺจ จาคจฺจ ปณฺณจฺจ อนุสฺสวติ เณวสฺส ตสฺมึ สมนฺเย วา-
 ปริยญฺจิจํ จิตฺตํ โหติ น โทสฺสปริยญฺจิจํ จิตฺตํ โหติ น โมห-
 ปริยญฺจิจํ จิตฺตํ โหติ อชฺชคฺคเมวสฺส ตสฺมึ สมนฺเย จิตฺตํ โหติ
 นิทฺทเนตฺมํ มุคฺคํ วุญฺจิจํ เภรฺมฺหา เภรฺมฺหา โส ภิกฺขเว ปณฺจเนตฺมํ
 กามคฺคณํ อริยจฺจนํ อิทมฺบิ โส ภิกฺขเว อารมฺมณํ กิริยา เภ-
 มิเรกฺขจฺจ สุตฺตา วิสฺสวณฺติ อิมานิ โส (๑) น อนุสฺสวติญฺจานนํติ ๑

[๒๘๗] ๒๖ ตตฺถ โส อายสฺมา มหาจฺจฺจโน ภิกฺขุ อามนฺเตสฺสิ
 อาวุสฺสํ ภิกฺขเว ๑ อาวุสฺสํ โส เต ภิกฺขุ อายสฺมา มหาจฺจฺจโน
 ปจฺจสฺสํ ๑ อายสฺมา มหาจฺจฺจโน เภรฺมฺหา อจฺจนฺตํ อาวุสฺสํ
 อพฺพุตํ อาวุสฺสํ ยาวญฺจิจํ เตน ภกฺวตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา
 สมนฺมาสมฺพุทฺเธ สมนฺพาเช โยกาธํชิคฺโม อนฺพุทฺโธ สุตฺตานํ วิสฺสวณฺติ

โสถปฺริเทวานํ สํมตฺตีกุมาเย ทุกฺขโทมนสฺสํ อตฺตงฺกุมาเย ฌายสฺส อธิ-
 คมาเย นิพฺพทานสฺสํ สจฺจนิกิริยาเย ยถิทํ น อนฺตฺตฺตฺติฏฺฐาเนน กตมานิ
 น อิทาสุสํ อริยสํวโก ตถาคคํ อนฺตฺตฺตฺตฺติ อธิปิ โส ภควา
 ๑ เป ๑ สคฺคา เทวมณฺตฺตฺตํ พุทฺโธ ภควาติ ยสฺมํ อากุสํ สมนเย
 อริยสํวโก ตถาคคํ อนฺตฺตฺตฺตฺติ เวนสฺสํ ตสฺมํ สมนเย ภาคปริยฺยจิตฺตํ
 จิตฺตํ โหติ น โทสปริยฺยจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ น โมหปริยฺยจิตฺตํ
 จิตฺตํ โหติ อชฺชกตเมวสฺสํ ตสฺมํ สมนเย จิตฺตํ โหติ นิเกชฺชนคํ
 มุคฺคํ วุฏฺฐิจิตฺตํ เคมฺมหา เกโหติ โห อากุสํ ปณฺณานเนตํ กามคฺคานํ
 อธิวจํ สํโหสํ อากุสํ อริยสํวโก สพุทฺธสํ อากาสสํเมน เจตสา
 วิหริติ วิปฺปเตเน มหคฺคเตเน อปฺปมาเนเน อเวเรน อพฺพะยาปชฺฌเนเน อิทมฺปิ
 โห อากุสํ อารมฺมณํ กิริตฺวา เอวมิธกฺกเจ สคฺคา วิสฺสุทฺธิชฺชมา
 ภาวนติ ๑

ปฺน จปฺริ อากุสํ อริยสํวโก ชมฺมํ อนฺตฺตฺตฺตฺติ สวากฺขาโต
 ภควตา ชมฺโม ๑ เป ๑ ปจฺจุตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหิติ ยสฺมํ อากุสํ
 สมนเย อริยสํวโก ชมฺมํ อนฺตฺตฺตฺตฺติ เวนสฺสํ ตสฺมํ สมนเย ภาค-
 ปริยฺยจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ น โทสปริยฺยจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ น โมห-
 ปริยฺยจิตฺตํ จิตฺตํ โหติ อชฺชกตเมวสฺสํ ตสฺมํ สมนเย จิตฺตํ โหติ
 นิเกชฺชนคํ มุคฺคํ วุฏฺฐิจิตฺตํ เคมฺมหา เกโหติ โห อากุสํ ปณฺณานเนตํ
 กามคฺคานํ อธิวจํ สํโหสํ อากุสํ อริยสํวโก สพุทฺธสํ อากาส-
 สํเมน เจตสา วิหริติ วิปฺปเตเน มหคฺคเตเน อปฺปมาเนเน อเวเรน

อพฺยาปชฺฌเนน อิทมฺปิ โห อากุโส อารมฺมณํ กวิตฺวา เอวมิเชกฺขุเจ
 สฺตคฺคา วิสฺสุทฺธิชฺฌมา ภาวติ ๑

ปุณ จปรํ อากุโส อริยสํวโก สํฆํ อนุสฺสํวติ สุปฺปิปุณโน
 ภควโต สํวกสํโฆ ๑ เป ๑ อนุคฺครํ ปุณฺณกฺขะคฺคํ โลกสฺสํสํติ ยสฺมึ
 สมฺเย อริยสํวโก สํฆํ อนุสฺสํวติ แนวสฺสํ คสฺมึ สมฺเย ภาค-
 ปริยฺยจฺจิตํ จิตฺตํ โหติ น โทสฺปริยฺยจฺจิตํ จิตฺตํ โหติ น โมห-
 ปริยฺยจฺจิตํ จิตฺตํ โหติ อชฺชคฺคเมวสฺสํ คสฺมึ สมฺเย จิตฺตํ โหติ
 นิกฺขนํ มุคฺคํ อจฺจจฺจิตํ เภสมฺหา เภสฺสํ โห อากุโส ปญฺจนํคํ
 กามคฺคณํ อริยจณํ สํโฆโส อากุโส อริยสํวโก สํพฺพโส อากาส-
 สฺเมน เจตฺถํ วิหริติ วิปฺปเสน มหคฺคเตน อปฺปมาเนน อเวเรน
 อพฺยาปชฺฌเนน อิทมฺปิ โห อากุโส อารมฺมณํ กวิตฺวา เอวมิเชกฺขุเจ
 สฺตคฺคา วิสฺสุทฺธิชฺฌมา ภาวติ ๑

ปุณ จปรํ อากุโส อริยสํวโก อตฺตโน สํถานิ อนุสฺสํวติ อชฺฌ-
 ฌานิ ๑ เป ๑ สํมาธิสํวคฺคกานิ ยสฺมึ อากุโส สมฺเย อริยสํวโก สํถํ
 อนุสฺสํวติ แนวสฺสํ คสฺมึ สมฺเย ภาคปริยฺยจฺจิตํ จิตฺตํ โหติ น
 โทสฺปริยฺยจฺจิตํ จิตฺตํ โหติ น โมหปริยฺยจฺจิตํ จิตฺตํ โหติ อชฺชคฺค-
 เมวสฺสํ คสฺมึ สมฺเย จิตฺตํ โหติ นิกฺขนํ มุคฺคํ อจฺจจฺจิตํ เภสมฺหา
 เภสฺสํ โห อากุโส ปญฺจนํคํ กามคฺคณํ อริยจณํ สํโฆโส อากุโส
 อริยสํวโก สํพฺพโส อากาสสฺเมน เจตฺถํ วิหริติ วิปฺปเสน มหคฺคเตน
 อปฺปมาเนน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเนน อิทมฺปิ โห อากุโส อารมฺมณํ

กิริตวา เขวมิเชกจุเจ สัตตะตา วิสัทธิชมฺมา ภวนฺติ ฯ

ปุณ จปรํ อากุโส อริยสํวโก อตฺตโน จาคํ อนุสฺสํวติ ตาภา
วต เม สุตฺตํ วต เม โยหิ ฯ เป ฯ ยาจโยโค ทานสํวิภาค-
วโคติ ยสฺมึ อากุโส สมเย อริยสํวโก จาคํ อนุสฺสํวติ เนวสฺส
ตสฺมึ สมเย รากปริยฺยจิตฺ จิตฺตํ โหติ น โทสปริยฺยจิตฺ จิตฺตํ
โหติ น โมหปริยฺยจิตฺ จิตฺตํ โหติ อชฺชคตเนวสฺส ตสฺมึ สมเย
จิตฺตํ โหติ นิภฺชเนตฺ มุตฺตํ วุจฺจิตํ เคธมฺหา เคโหติ โส อากุโส
ปญฺจนเนตฺ กามคฺคณานํ อธิวจันํ สโสโส อากุโส อริยสํวโก สพฺพโส
อากาสสํเมน เจตสา วิหริติ วิปฺปเตน มหคฺคเตน อปฺปมาเนน อเว-
เรน อพฺยาปชฺฌเนน อิทมฺปิ โส อากุโส อารมฺมณํ กิริตวา เขว-
มิเชกจุเจ สัตตะตา วิสัทธิชมฺมา ภวนฺติ ฯ

ปุณ จปรํ อากุโส อริยสํวโก เทวตา อนุสฺสํวติ สันฺติ เทวา
จาคุมฺมหาราชิกา ฯ เป ฯ สันฺติ เทวา ตทฺตตฺติริ ยถารูปาย สทฺธาย
สมนฺนาคตา ตา เทวตา อิตฺ จูตา ตตฺถ อุปปฺปนา มยฺหมมฺปิ
ตถารูปา สทฺธา สํวิชฺชติ ยถารูเปเน สํเถเน ฯ เป ฯ สุตฺเตน จาเคเน
ปญฺญา ย สมนฺนาคตา ตา เทวตา อิตฺ จูตา ตตฺถ อุปปฺปนา มยฺหมมฺปิ
ตถารูปา ปญฺญา สํวิชฺชตฺติติ ยสฺมึ อากุโส สมเย อริยสํวโก
อตฺตโน จ ตาสํเบจ เทวตานิ สทฺธเบจ สํถเบจ สุตฺตเบจ จาคเบจ
ปญฺเนเบจ อนุสฺสํวติ เนวสฺส ตสฺมึ สมเย รากปริยฺยจิตฺ จิตฺตํ

๓๕๓ สุตตตบฏเก ของคุตตวณิกาย ฌกุกนิปาโต [๒๘๘

โหติ น โทสปริยญฺจิตํ จิตฺตํ โหติ น โมหปริยญฺจิตํ จิตฺตํ
โหติ อชฺศตเมวสฺส ตถํมี สมนเย จิตฺตํ โหติ นิเกชเนตฺตํ มุคฺตํ
วฺญฺจิตํ เคชมหา เคโรติ โห อาวุโส ปญฺจนเนตฺตํ กามคฺคานํ อธิ-
วจนํ สโธโส อาวุโส อริยสํวโก สํพุโส อากาสสเมน เจตสา
วิหริติ วิปฺสเนน มหคฺคเตน อปฺปมาเนน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเนน อิทมฺปิ
โห อาวุโส อารมฺมณํ กิริตฺวา เอวมิชฺเชกฺขเจ สฺสคฺคา วิสฺสทฺธิชฺชมา ภาวเต
อจฺฉริยํ อาวุโส อพฺภุตํ อาวุโส ยาวณฺจิตํ เตน ภควตา ชานตา
ปสฺสตา อรหตา สมนฺสาสมฺพุทฺเธน สมนฺพาเช โสกาสาธิกโม อพฺพุทฺโห
สฺสคฺคานํ วิสฺสทฺธิยา โสภปริเทวามิ สมนฺติกฺกมา ทฺวทฺทโหมนสฺสํ อตฺตง-
กมา ฌายสฺส อธิคมา นิพฺพานสฺส สจฺฉนิกิริยา ยทิตํ อิมานิ
ณ อนสฺสํ ตฺวญฺจํ นนฺตี ฯ

[๒๘๘] ๒๘ อถ โห อณฺเวยตโร ภิกฺขุ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสีทิ เอกมนฺตํ
นินฺสีนุโน โห โส ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ กติ นุ โห ภานฺเต
สมนฺยา มโนภาวนียสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสํ อุปสงฺกมิตฺวา ๑ ฌยเม
ภิกฺขุ สมนฺยา มโนภาวนียสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสํ อุปสงฺกมิตฺวา กตเม
ณ อธิ ภิกฺขุ ยสฺมึ สมนเย ภิกฺขุ กามราคปริยญฺจิตฺเตน เจตสา
วิหริติ กามราคปเรเตน อุปฺปมฺนสฺส ๑ กามราคสฺส นิสฺสํ ๑
ยถาภุตํ นนฺตฺวา ตถํมี สมนเย มโนภาวนีย ภิกฺขุ อุปสงฺ-
กมิตฺวา เอวมสฺส วาโร อหํ โห อาวุโส กามราคปริยญฺจิตฺเตน

เจตสา วิหรามิ กามราคปเรเตน อูปฺปนฺนํสํ ๑ กามราคํสํ นิสฺสํรณํ
 ยถาภูตํ นปฺปชานามิ สํชาสุ วต เม อายสฺมา กามราคํสํ ปหา-
 นาย ชมฺมํ เทเสตฺตติ ตสฺสํ มโนภาวนิโย ภิกฺขุ กามราคํสํ ปหา-
 นาย ชมฺมํ เทเสตฺติ อयํ ภิกฺขุ ปจฺจิมํ สํมโย มโนภาวนิยํสํ
 ภิกฺขุโน ทสฺสํนาย อูปฺสงฺกมิตฺตุํ ๑ ปฺน จปรํ ภิกฺขุ ยสฺมึ สํมเย ภิกฺขุ
 พฺยาปาทปริยฺยจฺเจเตน เจตสา วิหริตฺติ พฺยาปาทปเรเตน อูปฺปนฺนํสํ
 ๑ พฺยาปาทํสํ นิสฺสํรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ ตสฺมึ สํมเย มโน-
 ภาวนิโย ภิกฺขุ อูปฺสงฺกมิตฺวา เอวํสํสํ วจฺนีโย อหํ โข อากุโส
 พฺยาปาทปริยฺยจฺเจเตน เจตสา วิหรามิ พฺยาปาทปเรเตน อูปฺปนฺนํสํ
 ๑ พฺยาปาทํสํ นิสฺสํรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานามิ สํชาสุ วต เม
 อายสฺมา พฺยาปาทํสํ ปหานาย ชมฺมํ เทเสตฺตติ ตสฺสํ มโนภาวนิโย
 ภิกฺขุ พฺยาปาทํสํ ปหานาย ชมฺมํ เทเสตฺติ อयํ ภิกฺขุ ทฺตติโย
 สํมโย มโนภาวนิยํสํ ภิกฺขุโน ทสฺสํนาย อูปฺสงฺกมิตฺตุํ ๑ ปฺน จปรํ
 ภิกฺขุ ยสฺมึ สํมเย ภิกฺขุ ถึนมิทฺทฺชปริยฺยจฺเจเตน เจตสา วิหริตฺติ ถึนมิทฺทฺช-
 ปเรเตน อูปฺปนฺนํสํ ๑ ถึนมิทฺทฺชํสํ นิสฺสํรณํ ยถาภูตํ นปฺปชานา-
 ติ ตสฺมึ สํมเย มโนภาวนิโย ภิกฺขุ อูปฺสงฺกมิตฺวา เอวํสํสํ
 วจฺนีโย อหํ โข อากุโส ถึนมิทฺทฺชปริยฺยจฺเจเตน เจตสา วิหรามิ
 ถึนมิทฺทฺชปเรเตน อูปฺปนฺนํสํ ๑ ถึนมิทฺทฺชํสํ นิสฺสํรณํ ยถาภูตํ
 นปฺปชานามิ สํชาสุ วต เม อายสฺมา ถึนมิทฺทฺชํสํ ปหานาย ชมฺมํ
 เทเสตฺตติ ตสฺสํ มโนภาวนิโย ภิกฺขุ ถึนมิทฺทฺชํสํ ปหานาย ชมฺมํ

นิมิตฺตํ มนสิกโรโต อนนฺตฺรา ชาสฺวานํ ฆโย โหติ ตํ นิมิตฺตํ น
 ฆานาติ น ปสฺสตี ตสฺมึ สฺมเย มโนภาวนิโย ภิกฺขุ อฺปสฺสงฺกมิตฺวา
 เขวมสฺส วจฺนีโย อหํ โห อวุโส ยํ นิมิตฺตํ อากมฺม ยํ
 นิมิตฺตํ มนสิกโรโต อนนฺตฺรา ชาสฺวานํ ฆโย โหติ ตํ นิมิตฺตํ น
 ฆานามิ น ปสฺสามิ สํชฺช วคฺ เม . ฌายสฺมา ชาสฺวานํ ฌาย
 ฌมฺมํ เทเสตฺติ ตสฺส มโนภาวนิโย ภิกฺขุ ชาสฺวานํ ฌาย ฌมฺมํ
 เทเสตี อยํ ภิกฺขุ จญฺโฬ สฺมโย มโนภาวนิยสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสํนาย
 อฺปสฺสงฺกมิตฺวา ๑ อิมํ โห ภิกฺขุ น สฺมยา มโนภาวนิยสฺส ภิกฺขุโน
 ทสฺสํนาย อฺปสฺสงฺกมิตฺตุนฺติ ๑

[๒๘๘] ๒๘ เขกํ สํมยํ สํมฺพหฺลสา เถวา ภิกฺขุ พารานสียํ วิหรนฺติ
 อิตฺธิปคฺเน มิคฺทาเย ๑ อถ โห เตสํ เถวานํ ภิกฺขุโน ปจฺจกฺกาคฺคํ ปิณฺฑ-
 ปาตปฏิกฺกนฺตานํ มณฺฑลมาเพ สันนิสินฺนาเน สันนิปตฺตานํ อยมนฺตฺรา
 กถา อฺทปาทิ โก นุ โห อวุโส สฺมโย มโนภาวนิยสฺส ภิกฺขุโน
 ทสฺสํนาย อฺปสฺสงฺกมิตฺตุนฺติ ๑

เขวํ วคฺเต อณฺตฺตโร ภิกฺขุ เถเว ภิกฺขุ เขตทโวจ ยสฺมึ
 อวุโส สฺมเย มโนภาวนิโย ภิกฺขุ ปจฺจกฺกาคฺคํ ปิณฺฑปาทปฏิกฺกนฺโต
 ปาเท ปกฺขาสฺสว นิสินฺโน โหติ ปสฺสงฺกํ อภฺกฺษิตฺวา อฺทฺทํ กายํ
 ปณฺธิราช ปริมุขํ สติ อฺปฏฺฐสฺเปตฺวา โส สฺมโย มโนภาวนิยสฺส
 ภิกฺขุโน ทสฺสํนาย อฺปสฺสงฺกมิตฺตุนฺติ ๑

เขวํ วคฺเต อณฺตฺตโร ภิกฺขุ ตํ ภิกฺขุ เขตทโวจ น โว

อหฺมฺมฺกฺก ฅมโย มโนภาวนํยสฺสํ ภิกฺขุโน ทสฺสํนํย อหฺมฺมฺกฺกมํคํ ยสฺมํ
 อหฺมฺมฺกฺก ฅมเย มโนภาวนํโย ภิกฺขุ ปรจฺจกฺกตํ ปิณฺณปาทปฏิกฺกนํท
 ปาทะ ปฏฺฐาเลตฺวา นิสํนโน โหติ ปตฺตงฺกํ อหฺมฺมฺกฺกตฺวา อหฺมฺมฺกํ กายํ
 ปณฺธิชํย ปรํมฺขํ สํคํ อหฺมฺมฺกฺกเปตฺวา จาริตฺตกิตฺตมโหปํสฺสํ ฅสฺมํ
 ฅมเย อหฺมฺมฺกฺกปํสฺสํทํโห โหติ ภคฺคกิตฺตมโหปํสฺสํ ฅสฺมํ ฅมเย
 อหฺมฺมฺกฺกปํสฺสํทํโห โหติ ฅสฺมา สํ อหฺมฺมฺกฺก ฅมโย มโนภาวนํยสฺสํ ภิกฺขุโน
 ทสฺสํนํย อหฺมฺมฺกฺกมํคํ ยสฺมํ อหฺมฺมฺกฺก ฅมเย มโนภาวนํโย ภิกฺขุ
 สํยณฺทสฺมํ ปฏฺฐิสฺสํทํนํ อหฺมฺมฺกฺกจิโต วิหารปรจฺจกฺกนํ นิสํนโน โหติ
 ปตฺตงฺกํ อหฺมฺมฺกฺกตฺวา อหฺมฺมฺกํ กายํ ปณฺธิชํย ปรํมฺขํ สํคํ อหฺมฺมฺกฺกเปตฺวา
 สํ ฅมโย มโนภาวนํยสฺสํ ภิกฺขุโน ทสฺสํนํย อหฺมฺมฺกฺกมํคํ ๑

เอวํ อหฺมฺมฺกํ อหฺมฺมฺกํทํ ภิกฺขุ ทํ ภิกฺขุ อหฺมฺมฺกํทํ น ๒
 อหฺมฺมฺกฺก ฅมโย มโนภาวนํยสฺสํ ภิกฺขุโน ทสฺสํนํย อหฺมฺมฺกฺกมํคํ ยสฺมํ
 อหฺมฺมฺกฺก ฅมเย มโนภาวนํโย ภิกฺขุ สํยณฺทสฺมํ ปฏฺฐิสฺสํทํนํ อหฺมฺมฺกฺก-
 จิโต วิหารปรจฺจกฺกนํ นิสํนโน โหติ ปตฺตงฺกํ อหฺมฺมฺกฺกตฺวา อหฺมฺมฺกํ กายํ
 ปณฺธิชํย ปรํมฺขํ สํคํ อหฺมฺมฺกฺกเปตฺวา ยทอหฺมฺมฺกํ ทิชา สํมาคินํคํ
 มนสิคํคํ โหติ ฅทอหฺมฺมฺกํ ฅสฺมํ ฅมเย ฅมฺทจจติ ฅสฺมา สํ
 ฅสฺมโย มโนภาวนํยสฺสํ ภิกฺขุโน ทสฺสํนํย อหฺมฺมฺกฺกมํคํ ยสฺมํ อหฺมฺมฺกฺก
 ฅมเย มโนภาวนํโย ภิกฺขุ วจิตฺติยา ปรจฺจกฺกนํ ปรจฺจกฺกนํ นิสํนโน
 โหติ ปตฺตงฺกํ อหฺมฺมฺกฺกตฺวา อหฺมฺมฺกํ กายํ ปณฺธิชํย ปรํมฺขํ สํคํ อหฺมฺมฺกฺกเปตฺวา
 สํ ฅมโย มโนภาวนํยสฺสํ ภิกฺขุโน ทสฺสํนํย อหฺมฺมฺกฺกมํคํ ๑

เอวํ อุนฺนคฺคโค อุนฺนคฺคโคโร ภิกฺขุ ทํ ภิกฺขุํ เจตทโวจ น โห
 อวฺวโส สํมโย มโนภาวนียสฺสํ ภิกฺขุโน ทสฺสํนํนํ อปฺปสํมมิตฺตํ ยสฺสํ
 อวฺวโส สํมเย มโนภาวนิโย ภิกฺขุ วัคคิยา ปจฺจุสฺสํมํ ปจฺจุสฺสํ
 นิสฺสํนํนํ โหติ ปตฺตํนํ อวฺวสํนํนํ อุนฺนคฺคโค กายํ ปณฺธิยา ปณฺธิยา สํ
 อุนฺนคฺคโคโร อวฺวสํนํนํ สํมโย สํมเย กายํ โหติ ฆาตฺตํ
 โหติ พุทฺธํนํ สํนํนํ มนฺธิ กายํ สํมา โส สํมโย มโนภาวนียสฺสํ
 ภิกฺขุโน ทสฺสํนํนํ อปฺปสํมมิตฺตํ ๑

เอวํ อุนฺนคฺคโค อวฺวสํนํนํ มหาภิกฺขุโน เจตทโวจ
 สํมมุตฺตา เม ทํ อวฺวโส ภิกฺขุโน สํมมุตฺตา ปณฺธิยา สํ
 ภิกฺขุ สํมโย มโนภาวนียสฺสํ ภิกฺขุโน ทสฺสํนํนํ อปฺปสํมมิตฺตํ กตฺตํ
 น อธิ ภิกฺขุ ยสฺสํ สํมเย ภิกฺขุ กามวาทปริยจฺจิตฺเตน เจตฺตํ
 วิหริติ กามวาทปริยจฺจิตฺเตน อปฺปสํมมิตฺตํ ๑ กามวาทสฺสํ นิสฺ
 ยถาภูตํ นปฺปชานาติ สํมโย สํมเย มโนภาวนิโย ภิกฺขุ อปฺปสํม
 มิตฺตํนํนํ อวฺวสํนํนํ อุนฺนคฺคโค อวฺวโส กามวาทปริยจฺจิตฺเตน
 เจตฺตํ วิหริติ กามวาทปริยจฺจิตฺเตน อปฺปสํมมิตฺตํ ๑ กามวาทสฺสํ นิสฺ
 สํมโย ยถาภูตํ นปฺปชานาติ สํมโย สํมเย อวฺวสํนํนํ กามวาทสฺสํ
 ปณฺธิยา สํมมุตฺตา สํมมุตฺตา สํมโย สํมเย มโนภาวนิโย ภิกฺขุ กามวาทสฺสํ
 ปณฺธิยา สํมมุตฺตา สํมมุตฺตา สํมโย สํมเย มโนภาวนิโย ภิกฺขุ ปจฺจุ
 ภิกฺขุโน ทสฺสํนํนํ อปฺปสํมมิตฺตํ ๑ ปณฺธิยา ปณฺธิยา ยสฺสํ สํมเย ภิกฺขุ
 พุทฺธํนํนํ ปณฺธิยา สํมโย สํมเย วิหริติ ๑ เป ๑ สํมมิตฺตํนํนํ

เจตสา วิหริติ อุตฺตจฺจกุกฺกุจฺจปฺริยฺยจฺเจเตน เจตสา วิหริติ วิจิจฺจิจฺจา-
ปฺริยฺยจฺเจเตน เจตสา วิหริติ ๑ เป ๑ ยํ นิमितฺตํ อากมฺม ยํ นิमितฺตํ
มนสิโกโรโต อนนฺตฺรา อาสวณํ ขโย โหติ ตํ นิमितฺตํ น ชานาติ น
ปสฺสตี ตสฺมึ สมฺเย มโนภาวนิโย ภิกฺขุ อปฺสํสํกมิตฺวา เอวมสฺส วจฺนํโย
อหํ โข อากุโส ยํ นิमितฺตํ อากมฺม ยํ นิमितฺตํ มนสิโกโรโต อนนฺตฺรา
อาสวณํ ขโย โหติ ตํ นิमितฺตํ น ชานามิ น ปสฺสํสามิ สํสา-
วต เม อายสฺมา อาสวณํ ขยาย วมฺมํ เทเสตฺติ ตสฺส มโน-
ภาวนิโย ภิกฺขุ อาสวณํ ขยาย วมฺมํ เทเสตฺติ อยํ ภิกฺขุ ฉนฺนโส
สมโย มโนภาวนิยสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสํนํเย อปฺสํสํกมิตฺุ ๑ สมนฺมุชา เม
คํ อากุโส ภควโต สํกํ สมนฺมุชา ปฏิกฺขกฺกิตฺติ ยิเม โข ภิกฺขุ น
สมยา มโนภาวนิยสฺส ภิกฺขุโน ทสฺสํนํเย อปฺสํสํกมิตฺตฺติ ๑

[๓๐๐] ๒๔ อถ โข ภควา อายสฺมนฺตํ อุกาเย อามนฺเตตฺติ กติ
นุ โข อุกาเย อนุสฺสํติฏฺฐจฺานานํติ ๑ เอวํ วุตฺเต อายสฺมา อุกาเย
ตฺตฺนํ อโหสิ ๑ ตฺติยมฺมี โข ภควา อายสฺมนฺตํ อุกาเย อามนฺเตตฺติ
กติ นุ โข อุกาเย อนุสฺสํติฏฺฐจฺานานํติ ๑ เอวํ วุตฺเต อายสฺมา
อุกาเย ตฺตฺนํ อโหสิ ๑ ตฺติยมฺมี โข ภควา อายสฺมนฺตํ อุกาเย
อามนฺเตตฺติ กติ นุ โข อุกาเย อนุสฺสํติฏฺฐจฺานานํติ ๑ ตฺติยมฺมี โข
อายสฺมา อุกาเย ตฺตฺนํ อโหสิ ๑ อถ โข อายสฺมา อามนฺโท อายส-
มนฺตํ อุกาเย เขตฺทโวจ สตฺถา คํ อากุโส อุกาเย อามนฺเตตฺติ ๑

สฺสณามหํ อากุโส อานนฺท ภาควโต อิช ภาณเต ภิกฺขุ อเนกวิหิตํ
 ปุพฺพเพณิวาสํ อนุสฺสํวติ เสยฺยถิํ เอกมฺปิ ชาตี เทวํ ชาติโย
 ๑ เป ๑ อิติ สํการํ สํอุทฺทลํ อเนกวิหิตํ ปุพฺพเพณิวาสํ อนุสฺสํวติ
 อิทํ ภาณเต อนุสฺสํวติจฺานนฺติ ๑

อถ โส ภาควา อายสฺมณฺตํ อานนฺทํ ยามนฺเตสํ อญฺเณาสํ
 โส อหํ อานนฺท เณวํ อุกาเย โมฆปริโส อธิจิตฺตมนุยุคฺโค
 วิหเรตฺติ กติ นุ โส อานนฺท อนุสฺสํวติจฺานนฺติ ๑ ปญฺจ ภาณเต
 อนุสฺสํวติจฺานนํ กตฺมานิ ปญฺจ อิช ภาณเต ภิกฺขุ จิวิจฺูเจว
 กาเมหิ ๑ เป ๑ ตติยํ ฌานํ อุลลํสํปชฺช วิหเรติ อิทํ ภาณเต
 อนุสฺสํวติจฺานํ เอวํ ภาวติํ เอวํ พหุถักตํ ทิฏฺฐจฺมมสฺสํวติหาราย
 สํวตฺตติ ๑ ปุณ จปรํ ภาณเต ภิกฺขุ อาโลกสํญฺญํ มนสิโกโรติ ทิवा
 สํญฺญํ อธิฏฺฐาติ ยถา ทิवा ตถา รตฺตํ ยถา รตฺตํ ตถา
 ทิवा อิติ จิวฺเณ เจตสา อปริโยนทุเรน สํมุปภาสํ จิตฺตํ ภาเวติ
 อิทํ ภาณเต อนุสฺสํวติจฺานํ เอวํ ภาวติํ เอวํ พหุถักตํ ฌานทสฺสํ
 ปฏฺฐิตากาย สํวตฺตติ ๑ ปุณ จปรํ ภาณเต ภิกฺขุ อิมเมว กายํ อุกุทฺ
 ปาทตถา อโฆเกสํมตฺตกา ตจฺปริยนฺตํ ปุรณฺนาหุปฺปการสฺสํ อสฺสจฺิโน
 ปจฺจเวกฺขติ อตฺถิ อิมสฺมํ กายเ เกสา โลมา นขา ทนฺดา ตโจ
 มํสํ นหารุ อฏฺฐํ อฏฺฐจฺิมิณฺหํ วฏฺกํ เทยํ ยกนํ กิโถมกํ ปีฬกํ ปปฺ
 ผาสํ อนฺทํ อนฺตคฺคณํ อุกฺกริยํ กวฺรํ ปีฬกํ เสมฺหํ ปุพฺพโห โถหิตํ

เสโท เมโท อสสุ วสา เขโต สัมมาณิกา สติกา มุคฺคุนฺติ อิทํ
 ภาณเต อนุสํสํคฺคิฏฺฐจํ ฅอวํ ภาวิตํ ฅอวํ พหุถักคํ กามราคสํสํ ปหา-
 นาย สํวคฺคตติ ฯ ปุณ ฅปรั ภาณเต ภิกฺขุ เสยฺยถาปี ปสฺสเสยฺย สรรี-
 สํวคฺคิกาย ฅคฺคทิตํ ฅกกาหมคํ ฅา ทวํหมคํ ฅา คีหมคํ ฅา อุกฺกุ-
 มาคคํ ฅินํคคํ ฅิปฺพุพฺพชชาติ โส อิมเมว กายํ ฅอวํ อฺปสํสํหริติ
 ฅยมนํ ไซ กาโย ฅอวํมฺโม ฅอวํภาวํ ฅอวํ ฅนคํคิตติ เสยฺยถา
 ฅา ปน ปสฺสเสยฺย สรรี สํวคฺคิกาย ฅคฺคทิตํ ฅาเกหิ ฅา ฅชฺชฅมานํ
 ฅกฺคเตหิ ฅา ฅชฺชฅมานํ ฅิสฺสฅเมหิ ฅา ฅชฺชฅมานํ สํวคฺคเนหิ ฅา ฅชฺชฅมานํ
 สํคาคาเตหิ ฅา ฅชฺชฅมานํ ฅิวิเวหิ ฅา ปาณกชชาติหิ ฅชฺชฅมานํ โส
 อิมเมว กายํ ฅอวํ อฺปสํสํหริติ ฅยมนํ ไซ กาโย ฅอวํมฺโม ฅอวํ-
 ภาวํ ฅอวํ ฅนคํคิตติ เสยฺยถา ฅา ปน ปสฺสเสยฺย สรรี สํวคฺคิกาย
 ฅคฺคทิตํ ฅอฏฺฐจิกสํชติกํ สํมํสํคิตฺติคํ ฅนหารุสํมฺพณํ ฅอฏฺฐจิกสํชติกํ นิมนํส-
 คิตฺติคคคฺคทิตํ ฅนหารุสํมฺพณํ ฅอฏฺฐจิกสํชติกํ ฅปคคคํสํคิตฺติคํ ฅนหารุ-
 สํมฺพณํ ฅอฏฺฐจิกานิ ฅปคคคํสํมฺพณานิ ฅิสํสา ฅิติสํสา ฅิกฺคชิตฺตคานิ
 ฅนฺนฅเนน ฅคฺคกฏฺฐจิกํ ฅนฺนฅเนน ปาํทฏฺฐจิกํ ฅนฺนฅเนน ฅงคฏฺฐจิกํ ฅนฺนฅเนน
 ฅอฏฺฐจิกํ ฅนฺนฅเนน ฅกฏฺฐจิกํ ฅนฺนฅเนน ฅบิฏฺฐจิกคณฏฺฐจิกํ ฅนฺนฅเนน
 สํสํคฏฺฐาหํ โส อิมเมว กายํ ฅอวํ อฺปสํสํหริติ ฅยมนํ ไซ กาโย
 ฅอวํมฺโม ฅอวํภาวํ ฅอวํ ฅนคํคิตติ เสยฺยถา ฅา ปน ปสฺสเสยฺย
 สรรี สํวคฺคิกาย ฅคฺคทิตํ ฅอฏฺฐจิกานิ ฅเคคานิ สํชวคฺคณฺณปนิภาณิ ฅอฏฺฐจิก-
 กานิ ปุณฺณชกิตานิ ฅเทโรวสํสํคิกานิ ปุคฺคินิ ฅุณฺณกชชาติคานิ โส อิม-

เมว กายํ เขวํ อูปสํหริติ อยมฺปิ โห กายํ เขวํมฺโห เขวํภาวํ
 เขวํ อนเวทิตฺติ อิทํ ภาณเต อนฺตฺตฺติฏฺฐจฺานํ เขวํ ภาวิตํ เขวํ พหุ-
 กตํ อสฺมิมานสํมุกฺขมาตายนํ สํวตฺตติ ๑ ปฺนุ จปฺว ภาณเต ภิกฺขุ สํวตฺตํ จ
 ปทานนา ๑ เป ๑ จตฺตฺตํ ฌานํ อูปสํมปฺชฺช วิหริติ อิทํ ภาณเต
 อนฺตฺตฺติฏฺฐจฺานํ เขวํ ภาวิตํ เขวํ พหุตฺกตํ อนนฺทสาตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 สํวตฺ-
 ตติ อิมานิ โห ภาณเต ปนฺนํ อนฺตฺตฺติฏฺฐจฺานานํติ ๑ สํว สํว
 อานนฺท เทนฺทิ ตวํ อานนฺท อิทมฺปิ ฌญฺจํ อนฺตฺตฺติฏฺฐจฺานํ ชาเวหิ
 อิทานนฺท ภิกฺขุ สโตว อภิกฺกมฺติ สโตว ปฏิกฺกมฺติ สโตว ตฺติฏฺฐจฺติ
 สโตว นิสฺสํหิตํ สโตว เสยฺยํ กปฺเปติ สโตว กมฺมํ อธิฏฺฐจฺติ
 อิทํ อานนฺท อนฺตฺตฺติฏฺฐจฺานํ เขวํ ภาวิตํ เขวํ พหุตฺกตํ สติสํม-
 ฌณฺณายํ สํวตฺตตฺติ ๑

[๓๐๓] ๓๐ อิมานิ ภิกฺขเว อนฺตุตฺตริยานิ กตมานิ ๓ ทสฺสํนา-
 นฺตุตฺตริยํ สํวณานฺตุตฺตริยํ ตาภาณานฺตุตฺตริยํ สติฏฺฐานานฺตุตฺตริยํ ปาวิจฺจยา-
 นฺตุตฺตริยํ อนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑ กตมฺนฺนํ ภิกฺขเว ทสฺสํนानานฺตุตฺตริยํ อิท
 ภิกฺขเว เขกฺกฺจํ หตฺถิรตนมฺปิ ทสฺสํนายนํ คจฺฉติ อสฺสํวตฺตมฺปิ
 ทสฺสํนายนํ คจฺฉติ มณฺนิรตนมฺปิ ทสฺสํนายนํ คจฺฉติ อจฺจวํ จา
 ปน ทสฺสํนายนํ คจฺฉติ สมนํ จา พฺราหฺมณํ จา มิจฺฉาติฏฺฐจิกํ
 มิจฺฉนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑ ทสฺสํนายนํ คจฺฉติ อตฺตฺตํ ภิกฺขเว ทสฺสํนํ เนตํ
 นตฺตฺตฺติ วทามิ คณฺจ โห เขตํ ภิกฺขเว ทสฺสํนํ หนึ่ง กมฺมํ ไป-
 ฏฺฐจฺนํ อนนฺท อนนฺทสํวตฺตํ น นินฺทิทาย น วิวาคาย น นิโร-

นาย คจฺจติ นิวิฐฺจสํทฺโธ นิวิฐฺจเปโม เอกนฺตคฺโค อภิปฺปสํโน อิทํ
 วุจฺจติ ภิกฺขเว สํวณานฺตุตฺตริยํ ฯ อิติ ทสฺสํณานฺตุตฺตริยํ สํวณานฺตุตฺตริยํ ฯ
 ตาณานฺตุตฺตริยญฺจ กถํ โหติ อิทํ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคตตฺถาภมฺบิ
 ฌมฺมิตฺติ ทารตฺถาภมฺบิ ฌมฺมิตฺติ ฌนตฺถาภมฺบิ ฌมฺมิตฺติ อจฺจุจาวจํ วา ปน
 ตาณํ ฌมฺมิตฺติ สํมณฺเณ วา พุทฺธาหฺมณฺเณ วา มิจฺจุฉาทิฐฺจิกเก มิจฺจุฉาปฏิปฺปนฺนํ
 สํทฺธํ ปฏฺฐมฺมิตฺติ อตฺตเถสํ ภิกฺขเว ตาโม เนสํ นตฺถตฺติ วทามิ โส
 จ โห อีสํ ภิกฺขเว ตาโม หีนํ คมฺโม ปโยจฺจชฺชนิโก อนวิโย อนตฺต-
 สํญฺหิตโต น นิพฺพิทาย น วิรคฺคาย น นิโรธาย น อปฺปสํมาย น
 อภินฺนุณฺณาย น สํมโพนฺธาย น นิพฺพานาย สํวคฺคตฺติ โย จ โห
 ภิกฺขเว ตถาคเต วา ตถาคตสํวเก วา สํทฺธํ ปฏฺฐมฺมิตฺติ นิวิฐฺจสํทฺโธ
 นิวิฐฺจเปโม เอกนฺตคฺโค อภิปฺปสํโน เอตฺตานานฺตุตฺตริยํ ภิกฺขเว ตาณานํ
 สํทฺธตฺตานํ วิสํทฺธิยา โสภปฺริเทวานํ สํมตฺติกฺกมฺมาย ทฺวณฺโพนฺนสํสํนํ อตฺตณฺ-
 คมฺมาย ฌายสํสํ อธิคฺมฺมาย นิพฺพานสํสํ สจฺจุฉิถฺตริยาย ยทิตํ ตถาคเต
 วา ตถาคตสํวเก วา สํทฺธํ ปฏฺฐมฺมิตฺติ นิวิฐฺจสํทฺโธ นิวิฐฺจเปโม เอกนฺต-
 คฺโค อภิปฺปสํโน อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ตาณานฺตุตฺตริยํ ฯ อิติ
 ทสฺสํณานฺตุตฺตริยํ สํวณานฺตุตฺตริยํ ตาณานฺตุตฺตริยํ ฯ สจฺจุฉานฺตุตฺตริยญฺจ กถํ
 โหติ อิทํ ภิกฺขเว เอกจฺโจ หตฺถิสํมมฺบิ สจฺจุฉตฺติ อตฺตสํมมฺบิ
 สจฺจุฉตฺติ รตฺตสํมมฺบิ สจฺจุฉตฺติ ฌนฺตสํมมฺบิ สจฺจุฉตฺติ ฌรฺตสํมมฺบิ สจฺจุฉตฺติ
 อจฺจุจาวจํ วา ปน สจฺจุฉตฺติ สํมณฺสํสํ วา พุทฺธาหฺมณฺสํสํ วา มิจฺจุฉา-
 ทิฐฺจิกสํสํ มิจฺจุฉาปฏิปฺปนฺนสํสํ สจฺจุฉตฺติ อตฺตเถสํ ภิกฺขเว สจฺจุฉา เนสํ

มาย ทฺวฺชโทมนสฺสํ อตฺตงฺคมาย ฌายสฺส ชฺชคฺคมาย นิพฺพานสฺส
 สจฺจฉิฏฺฐิยาย ยถิทํ ตถาคคํ วา ตถาคคสํวคํ วา ปริจฺจติ นินฺนุชฺ-
 สทฺโธ นินฺนุชฺเปโม เอกนฺตคฺโค อภิปฺปสฺสนโน อิทํ อจฺจุจติ ภิกฺขเว
 ปารจฺริยานนฺตฺตริยํ ๑ อิติ ทสฺสํณนฺตฺตริยํ สวณนฺตฺตริยํ ตาณนฺตฺตริยํ
 สักขานนฺตฺตริยํ ปารจฺริยานนฺตฺตริยํ ๑ อนฺนุสฺสตาณนฺตฺตริยญฺจ กถํ โหติ อชฺช
 ภิกฺขเว เอกจฺจุจ ปุคฺคตาณมฺหิ อนฺนุสฺสริติ ทารตาณมฺหิ อนฺนุสฺสริติ
 ชนตาณมฺหิ อนฺนุสฺสริติ อจฺจุจาวจํ วา ปน ตาณํ อนฺนุสฺสริติ สมนํ
 วา พฺราหฺมณํ วา มิจฺฉาทิฏฺฐิจํ มิจฺฉาปฏฺฐิปนํ อนฺนุสฺสริติ อตฺตเถสา
 ภิกฺขเว อนฺนุสฺสริติ เณสา นตฺถิ ติ วทามิ สํ จ ๒ เณสา ภิกฺขเว
 อนฺนุสฺสริติ Һีนา คมฺมา โปถุชฺชนิกา อเวรีย อนตฺตสฺสญฺหิตา น นพฺ-
 พิตาย น วิวาคาย น นโรธาย น อปฺปสฺมาย น อภินฺนุณาย น สมฺ-
 โพรธาย น นิพฺพานาย สํวตฺตติ โย จ ๒ ภิกฺขเว ตถาคคํ วา
 ตถาคคสํวคํ วา อนฺนุสฺสริติ นินฺนุชฺสทฺโธ นินฺนุชฺเปโม เอกนฺตคฺโค
 อภิปฺปสฺสนโน เอกทาณนฺตฺตริยํ ภิกฺขเว อนฺนุสฺสริติ สจฺจคฺคํ วิสฺสุทฺธยา
 โสภปรีเทวานํ สมนฺตฺตฺกมฺมาย ทฺวฺชโทมนสฺสํ อตฺตงฺคมาย ฌายสฺส
 ชฺชคฺคมาย นิพฺพานสฺส สจฺจฉิฏฺฐิยาย ยถิทํ ตถาคคํ วา ตถาคคสํวคํ
 วา อนฺนุสฺสริติ นินฺนุชฺสทฺโธ นินฺนุชฺเปโม เอกนฺตคฺโค อภิปฺปสฺสนโน อิทํ
 อจฺจุจติ ภิกฺขเว อนฺนุสฺสตาณนฺตฺตริยํ ๑ อิมานิ ๒ ภิกฺขเว ๓ อนนฺตฺตริ-
 ยานํติ ๑

๓๐๓] ปจฺมปณฺณาสเก เสฏฺฐปริหานียวคฺโค จตุตฺโถ ๓๖๘

โฆ ภิกฺขเว ณ ชมฺมา เสฏฺฐสฺส ภิกฺขุโน อปริหานาย ลํวตฺตุนฺตํ ๑

[๓๐๓] ๓๒ อถ โฆ อญฺเฐวาทา เทวตา อภิกฺกนฺตาย วตฺติยา อภิก-
กนฺตวณฺณา เกวตถปฺปํ เขตฺตวํ โยภาเสตฺวา เยน ภควา เทนฺอุป-
สงฺกมํ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ อฏฺฐาสิ
เอกมฺนฺตํ จิตฺตา โฆ สํ เทวตา ภควนฺตํ เอตทโวจ ฌยเม ภนฺเต
ชมฺมา ภิกฺขุโน ปริหานาย ลํวตฺตุนฺติ กตเม ณ ลตฺตคารวตา
ชมฺมคารวตา สงฺฆคารวตา ลิงฺฆคารวตา อปฺปมาทคารวตา
ปฏิสันฺถารคารวตา ยิเม โฆ ภนฺเต ณ ชมฺมา ภิกฺขุโน อปริหานาย
ลํวตฺตุนฺตํ ๑ ยิทมโวจ สํ เทวตา ๑ สมนฺนุโย ลตฺตา อโหสิ ๑ อถ
โฆ สํ เทวตา สมนฺนุโย เม ลตฺตาติ ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
ปทฺทชินฺนํ กตฺวา ตตฺตถวเนตรธายี ๑

อถ โฆ ภควา ตสฺสํ วตฺติยา อจฺจุเยน ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ยิมํ
ภิกฺขเว วตฺติ อญฺเฐวาทา เทวตา อภิกฺกนฺตาย วตฺติยา อภิกกนฺตวณฺณา
เกวตถปฺปํ เขตฺตวํ โยภาเสตฺวา เยนํ เทนฺอุปสงฺกมํ อุปสงฺกมิตฺวา
มํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ อฏฺฐาสิ เอกมฺนฺตํ จิตฺตา โฆ ภิกฺขเว
สํ เทวตา มํ เอตทโวจ ฌยเม ภนฺเต ชมฺมา ภิกฺขุโน อปริหานาย
ลํวตฺตุนฺติ กตเม ณ ลตฺตคารวตา ชมฺมคารวตา สงฺฆคารวตา
ลิงฺฆคารวตา อปฺปมาทคารวตา ปฏิสันฺถารคารวตา ยิเม โฆ
ภนฺเต ณ ชมฺมา ภิกฺขุโน อปริหานาย ลํวตฺตุนฺตํ ๑ ยิทมโวจ ภิกฺขเว สํ
เทวตา ยิทํ วตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา ปทฺทชินฺนํ กตฺวา ตตฺตถวเนตรธายี ๑

สัจจตถะ ฐมมคฺค	สังฆะ จ ติพฺพคารโว
อปฺปมาทคฺค ภิกฺขุ	ปฏิสันถารคารโว
อภัพฺโพ ปริหานาย	นิพฺพานสฺสเสว สันฺติเกติ ฯ

[๓๐๔] ๓๓ อิมํ ภิกฺขเว รตฺติ อณฺฺณตฺรา เทวตา อภิกฺกนฺเตยฺย
 รตฺติยา อภิกฺกนฺเตวณฺฺณนา เกวลกปฺปํ เขตฺวเ โธภาเสตฺวา เยนาหํ
 เตนฺฺสสงฺกมิ อฺปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺมํ อฏฺฐาสิ
 เถกมฺมํ จิตฺตา โช ภิกฺขเว สํ เทวตา มํ เขตฺทโวจ นยฺเม ภาเนเต
 ฐมฺมา ภิกฺขุโน อปริหานาย สัจจตถะติ กตเม น สัจจตฺถคารวตา
 ฐมฺมคารวตา สังฆคารวตา สัจฺจคารวตา หิริคารวตา
 โอตฺตปฺปคารวตา อิมเ โช ภาเนเต น ฐมฺมา ภิกฺขุโน อปริหานาย
 สัจจตถะตฺติ ฯ อิทมโวจ ภิกฺขเว สํ เทวตา อิทํ วตฺวา มํ
 อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ตตฺถเอวเนตรธายีติ ฯ

สัจจตถะ ฐมมคฺค	สังฆะ จ ติพฺพคารโว
หิริโอตฺตปฺปสํมฺปนฺโน	สํปฺปติสฺส สคารโว
อภัพฺโพ ปริหานาย	นิพฺพานสฺสเสว สันฺติเกติ ฯ

[๓๐๕] ๓๔ เอกํ สมฺมํ ภคฺวา สํวตฺถิยํ วิหริติ เขตฺวเน อนาถ-
 ปิณฺฑิกสฺส อารามเ ฯ อถ โช อายสฺมโต มหาโมคฺคตฺถลานสฺส รโห-
 คตสฺส ปฏิสตฺถันสฺส เอวํ เจตฺโส ปรีวิตกฺโก อุตฺปาติ กตเมสํ
 เทวเน เอวํ ฌานํ โหติ สฺสตาปนฺนามฺห อวิเวปาทฐมฺมา นียตา
 สมฺโพธิปฺรายนาติ ฯ เตน โช ปน สมนฺเณ ติสฺส สํ นาม ภิกฺขุ อรฺุหา

เย โห มวีส โมคคตถถาน จาคุมุมหาราชิกา เทวา พุทฺเธ อเวจ-
 จุปสาเทน อสมนุภาคตา ชมฺเม อเวจอุปสาเทน อสมนุภาคตา สงฺฆे
 อเวจอุปสาเทน อสมนุภาคตา อริยกฺขเตหิ สํเลหิ อสมนุภาคตา เตสํ
 น เอวํ ฌาณํ โหติ โสตาปนฺนามุห อวิเนปาทชฺมา นียตา สมนุโพธิ-
 ปรายนาติ ฯ เย จ โห มวีส โมคคตถถาน จาคุมุมหาราชิกา
 เทวา พุทฺเธ อเวจอุปสาเทน สมนุภาคตา ชมฺเม อเวจอุปสาเทน
 สมนุภาคตา สงฺฆे อเวจอุปสาเทน สมนุภาคตา อริยกฺขเตหิ สํเลหิ
 สมนุภาคตา เตสํ เอวํ ฌาณํ โหติ โสตาปนฺนามุห อวิเนปาทชฺมา
 นียตา สมนุโพธิปรายนาติ ฯ จาคุมุมหาราชิกาญญเวย นุ โห ติสฺสํ เทวานํ
 เอวํ ฌาณํ โหติ โสตาปนฺนามุห อวิเนปาทชฺมา นียตา สมนุโพธิ-
 ปรายนาติ อุกาหุ คาวตีสํานี เทวานํ ฯ เป ฯ ยามานมฺปี เทวานํ
 คุสิตานมฺปี เทวานํ นิมนฺนารตฺนํมฺปี เทวานํ ปรนิมฺมิตวสวัตฺตํมฺปี เทวานํ
 เอวํ ฌาณํ โหติ โสตาปนฺนามุห อวิเนปาทชฺมา นียตา สมนุโพธิ-
 ปรายนาติ ฯ ปรนิมฺมิตวสวัตฺตํมฺปี โห มวีส โมคคตถถาน เทวานํ
 เอวํ ฌาณํ โหติ โสตาปนฺนามุห อวิเนปาทชฺมา นียตา สมนุโพธิ-
 ปรายนาติ ฯ สพัเพสญเวย นุ โห ติสฺสํ ปรนิมฺมิตวสวัตฺตํ เทวานํ
 เอวํ ฌาณํ โหติ โสตาปนฺนามุห อวิเนปาทชฺมา นียตา สมนุโพธิ-
 ปรายนาติ ฯ น โห มวีส โมคคตถถาน สพัเพสญเวย ปรนิมฺมิตว-
 สวัตฺตํ(๑) ฯ เอวํ ฌาณํ โหติ โสตาปนฺนามุห อวิเนปาทชฺมา

๓๐๗] ปจฺมปณฺณาสํเก เสฏฺฐปริหานิยวคฺโค จตุตฺตโก ๓๗๒

นียตา สํมุโพธิปฺปายนาติ ฯ เย โห เต มāvissā โมกฺกุตฺตทาน ปฺรณิ-
มิตฺวสวตฺตติโน เทวา พุทฺเธ อเวจฺจุปฺปสํสาเทน อสํมฺนุํนาคตา ชฺมุเม
อเวจฺจุปฺปสํสาเทน อสํมฺนุํนาคตา สงฺฆเ อเวจฺจุปฺปสํสาเทน อสํมฺนุํนาคตา
อริยกฺขนฺเตหิ สํเถหิ อสํมฺนุํนาคตา น เตสํ เทวานํ เอวํ ญาณํ โหติ
โสตาปนฺนามุห อวิณีปาทชฺมุมา นียตา สํมุโพธิปฺปายนาติ ฯ เย จ โห
เต มāvissā โมกฺกุตฺตทาน ปฺรณิเมิตฺวสวตฺตติโน เทวา พุทฺเธ อเวจฺจุปฺป-
สํสาเทน สํมฺนุํนาคตา ชฺมุเม อเวจฺจุปฺปสํสาเทน สํมฺนุํนาคตา สงฺฆเ อเวจฺ-
จุปฺปสํสาเทน สํมฺนุํนาคตา อริยกฺขนฺเตหิ สํเถหิ สํมฺนุํนาคตา เตสํ เอวํ
ญาณํ โหติ โสตาปนฺนามุห อวิณีปาทชฺมุมา นียตา สํมุโพธิปฺปายนาติ ฯ
อถ โห อายสฺมา มหาโมกฺกุตฺตทาโม ติสฺสํสํสํ พุทฺทมุโน ภาสิตํ อภิ-
นฺนทิตฺวา อนฺโมทิตฺวา เสยฺยถามี นาม พทฺวา ปฺริโส สํมฺมิญฺชิตํ วา
พาหํ ปสํสาเรยฺย ปสํวาริตํ วา พาหํ สํมฺมิญฺชเยยฺย เอวเมว พุทฺทมฺโลเก
อนฺตรหิโต เขตฺวเน ปาตุรโหสํติ ฯ

[๓๐๖] ๓๕ ฉยิเม ภิกฺขเว ชฺมุมา วิชฺชาภากิยา กตฺตเม น
อนิจุจฺจณฺณา อนิจุเจ ทฺถุจฺจณฺณา ทฺถุเช อนคฺคจฺจณฺณา ปาเนน-
จฺจณฺณา วิราคจฺจณฺณา นิโรธจฺจณฺณา อิม โห ภิกฺขเว น ชฺมุมา
วิชฺชาภากิยาติ ฯ

[๓๐๗] ๓๖ ฉยิมานิ ภิกฺขเว วิวาทมูลานิ กตฺตมานิ น อธิ-
ภิกฺขเว ภิกฺขุ โกรโณ โหติ อฺปนนาหิ โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ โกรโณ
โหติ อฺปนนาหิ โส สคฺคกริมี อคฺคาโร วิหริติ อปฺปติสฺโส ชฺมุเมว

อการโว วิหริติ อปฺปติสฺสโส สงฺเขมึ อการโว วิหริติ อปฺปติสฺสโส
 สิกฺขายมึ น ปริปฺปการวํ โหติ โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ สฺตฺถวิ
 อการโว วิหริติ อปฺปติสฺสโส รมฺเม อการโว วิหริติ อปฺปติสฺสโส สงฺเข
 อการโว วิหริติ อปฺปติสฺสโส สิกฺขาย น ปริปฺปการวํ โส สงฺเข
 วิวาทํ ชเนติ โย^๑ โหติ วิวาทิ พุทฺธนาหิตาย พุทฺธนาสุทฺธาย พุทฺโธ
 ชนสฺส อนตฺถาย อหิตาย ทฺถุทาย เทวมนุสฺสํสา^๑ เขวรูปฺนเจ คฺมุเห
 ภิกฺขเว วิวาทมฺหํ อชฺฌตฺตํ วา พหิทฺธา วา สมนุสฺสํเสยฺยาถ ตตฺต
 คฺมุเห ภิกฺขเว ตสฺสเสว ปาปกสฺสํ วิวาทมฺหํสฺสํ ปหานาย วายเมยฺยาถ
 เขวรูปฺนเจ คฺมุเห ภิกฺขเว วิวาทมฺหํ อชฺฌตฺตํ วา พหิทฺธา วา น
 สมนุสฺสํเสยฺยาถ ตตฺต คฺมุเห ภิกฺขเว ตสฺสเสว ปาปกสฺสํ วิวาท-
 มฺหํสฺสํ อายตฺติ อนฺวาสฺสวาย ปฏฺฐิปะชฺเชยฺยาถ เขวเมตฺสฺสํ ปาปกสฺสํ
 วิวาทมฺหํสฺสํ ปหานํ โหติ เขวเมตฺสฺสํ ปาปกสฺสํ วิวาทมฺหํสฺสํ อายตฺติ
 อนฺวาสฺสวํ โหติ ๑ ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ มกฺขํ โหติ ปพาฬํ
 ๑ เป ๑ อิตฺถํ โหติ มจฺฉวํ สโก โหติ มายา^๒ ปาบีจฺโณ โหติ
 มิจฺฉาทิฏฺฐิ สนนฺทิฏฺฐิปรามาฬํ โหติ อาทานคาคา^๒ ทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ สนนฺทิฏฺฐิปรามาฬํ โหติ อาทานคาคา^๒ ทฺตฺตฺตฺต
 นฺตฺตฺตฺต โส สฺตฺถวิ อการโว วิหริติ อปฺปติสฺสโส รมฺเม
 อการโว วิหริติ อปฺปติสฺสโส สงฺเขมึ อการโว วิหริติ อปฺปติสฺสโส
 สิกฺขายมึ น ปริปฺปการวํ โหติ โย โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ สฺตฺถวิ

๓๐๘] ปฐมปณฺณาสํเก เถฺกฺขปรีหาเยวฺกฺโก จตุตฺโท ๓๗๔

อคารโว วิหริติ อปฺปติสฺสํ ๑ เป ๑ สิกฺขาย น ปริปรุการี โส
 สฺงฆေ วิวาทํ ชเนติ โย โหติ วิวาทิ พุทฺธนาหิตาย พุทฺธนาสุทฺธาย
 พุทฺโธ ชนสฺส อนคฺคทาย อหิตาย ทฺถุทาย เทวมนุสฺสํ เหวรฺรปฺเปเจ
 ตฺมฺเห ภิกฺขเว วิวาทมฺหํ อชฺฉมคฺคํ วา พหิทฺธา วา สมนุสฺสํเสยฺยยาถ
 ตตฺร ตฺมฺเห ภิกฺขเว ตสฺสํสฺว ปาปกสฺสํ วิวาทมฺหํสฺสํ ปหานาย วาย-
 เมยฺยยาถ เหวรฺรปฺเปเจ ตฺมฺเห ภิกฺขเว วิวาทมฺหํ อชฺฉมคฺคํ วา พหิทฺธา
 วา น สมนุสฺสํเสยฺยยาถ ตตฺร ตฺมฺเห ภิกฺขเว ตสฺสํสฺว ปาปกสฺสํ
 วิวาทมฺหํสฺสํ อายคฺคิ อญฺวาสฺสํวาย ปฏฺฐิปรุชฺเชยฺยยาถ เหวเมตสฺสํ ปา-
 กสฺสํ วิวาทมฺหํสฺสํ ปหานํ โหติ เหวเมตสฺสํ ปาปกสฺสํ วิวาทมฺหํสฺสํ
 อายคฺคิ อญฺวาสฺสํว โหติ ๑ ยิมานิ โห ภิกฺขเว น วิวาทมฺหํนํติ ๑

[๓๐๘] ๓๗ เอภี สัมมย ภควา จ้าวตถิย วิหริติ เขตวเน อนาถ-
 บัณฺฑิตกัณฺฐ อารามะ ๑ เตน ไช ปณ สัมมเยเน เวพุกณฺฐกั นนฺทมาตว
 อุปาสิกา จาริปุคฺคตโมคฺคตฺตถาเนปฺปมฺเช ภิกฺขุสงฺฆเ นพฺพคสฺมนฺนาทคํ ทกฺขิณํ
 ปติฏฺฐจาเปติ ๑ อทฺทสา ไช ภควา ทิพฺเพเน จกฺขุมา วิสฺสุทฺเธเน อตฺติ-
 กนฺตมานุสฺสเณ เวพุกณฺฐกั นนฺทมาตว อุปาสิกา จาริปุคฺคตโมคฺคตฺตถาเนปฺป-
 มฺเช ภิกฺขุสงฺฆเ นพฺพคสฺมนฺนาทคํ ทกฺขิณํ ปติฏฺฐจาเปติ ทิสฺวาน
 ภิกฺขุ อามนฺเตสิ เสงฺสา ภิกฺขเว เวพุกณฺฐกั นนฺทมาตา อุปาสิกา
 จาริปุคฺคตโมคฺคตฺตถาเนปฺปมฺเช ภิกฺขุสงฺฆเ นพฺพคสฺมนฺนาทคํ ทกฺขิณํ ปติฏ-
 ฐาเปติ กถณฺจ ภิกฺขเว นพฺพคสฺมนฺนาทคตา ทกฺขิณวา โหติ อึร

ภิกฺขเว ทายกสฺส ตฺถนฺดานิ โหเนติ ปฏิคฺคาหกานํ ตฺถนฺดานิ ฯ
 กตมานิ ทายกสฺส ตฺถนฺดานิ อธิ ภิกฺขเว ทายโก ปุพฺพเพว ทานา
 สุมโน โหติ ททํ จิตฺตํ ปสาเทติ ทตฺวา อตฺตมโน โหติ อิมานิ
 ทายกสฺส ตฺถนฺดานิ กตมานิ ปฏิคฺคาหกานํ ตฺถนฺดานิ อธิ ภิกฺขเว
 ปฏิคฺคาหกา วตฺตวาทา วา โหเนติ วาควินยาย วา ปฏิปณฺนา วตฺตโทสา วา
 โหเนติ โทสวินยาย วา ปฏิปณฺนา วตฺตโมหา วา โหเนติ โมหวินยาย วา
 ปฏิปณฺนา อิมานิ ปฏิคฺคาหกานํ ตฺถนฺดานิ ฯ อิติ ทายกสฺส ตฺถนฺดานิ
 ปฏิคฺคาหกานํ ตฺถนฺดานิ ฯ เอวํ โส ภิกฺขเว นพฺพคฺคสมนฺนาคตา ทกฺขิณา
 โหสิ เอวํ นพฺพคฺคสมนฺนาคตาย ภิกฺขเว ทกฺขิณาย น สฺสํ ปุณฺณสฺส
 ปมาณํ คเหตุํ เขตฺตโก ปุณฺณภิสฺสนฺโต กุสฺสภิสฺสนฺโต สฺสสฺสํหาโร
 โสวคฺคิโก สฺสววิปาโก สฺสคฺคสํวตฺตนิโก อธิจฺจาย กนฺตาย มนาปาย
 หิตาย สฺสชาย สํวตฺตคตฺติ ฯ อถ โส อสํเขโย อปฺปเมโย มหา
 ปุณฺณกฺขณฺโหเตว สํวํ คจฺฉนฺติ เสยฺยถาปี ภิกฺขเว มหาสมุทฺเต น
 สฺสํ อุตฺตสฺส ปมาณํ คเหตุํ เขตฺตกานิ อุตฺตาทุหฺกานํติ วา
 เขตฺตกานิ อุตฺตาทุหฺกสฺสํกานํติ วา เขตฺตกานิ อุตฺตาทุหฺกสฺสํสฺสํกานํติ
 วา เขตฺตกานิ อุตฺตาทุหฺกสฺสํสฺสํสฺสํกานํติ วา อถ โส อสํเขโย
 อปฺปเมโย มหาอฺตฺตกฺขณฺโหเตว สํวํ คจฺฉนฺติ เอวเมว โส ภิกฺขเว
 เอวํ นพฺพคฺคสมนฺนาคตาย ทกฺขิณาย น สฺสํ ปุณฺณสฺส ปมาณํ คเหตุํ
 เขตฺตโก ปุณฺณภิสฺสนฺโต กุสฺสภิสฺสนฺโต สฺสสฺสํหาโร โสวคฺคิโก สฺสววิปาโก
 สฺสคฺคสํวตฺตนิโก อธิจฺจาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สฺสชาย สํวตฺตคตฺติ ฯ

อก ๒ อังเขยโย อปฺปเมยโย มหาปฺปญฺญกฺขนฺโธเตวํ สํขิ คจฺจนตฺติ ฯ

ปฺพุเพว ทานา สุมโน	ททํ จิตฺตํ ปสาทเย
ทตฺวา อตฺตมโน โหติ	เขสา ยญฺเฐสฺส สมนฺปทา ฯ
วັตราคิ วັตโทส	วັตโมโห ขนาถโว
เขตฺตํ ยญฺเฐสฺส สมนฺปนํ	สญฺเฐตา พุรหฺมจาริโน ฯ
สยํ อารยิตฺวาน	ทตฺวา สเกหิ ปาณิภา ฯ
อตฺตโน ปโรโต เจโส	ยญฺเอย โหติ มหปฺปโส ฯ
เอวํ ยชิตฺวา เมธาวั	สทฺธโร มุตฺเตน เจตสา
อพฺยาปชฺฌํ สํขิ โลกํ	ปณฺณิกิตฺโต อฺปปชฺชตฺติ ฯ

[๓๐๘] ๓๘ อก ๒ อกฺคตโร พุรหฺมโน เยน ภควา เตนฺอุป-
 สงฺกมิ อฺปปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สมนฺมิตี สมนฺมิตฺตํ กถํ
 สํราณํยํ วັตติสํเรตฺวา เขมฺมนํ นิสฺสีติ เขมฺมนํ นิสฺสินโน ๒ โส
 พุรหฺมโน ภควนํ เขตทโวจ อหฺมึโก โภ โคตม เอวํวาทิ เอวํวิญฺญี-
 นตฺติ อตฺตกาโร นตฺติ ปรรกาโรติ มาหํ พุรหฺมณ เอวํวาทิ เอวํวิญฺญี-
 อทฺทสฺ วา อสฺโสสฺ วา กถํ หิ นาม สยํ อภิกฺกมฺมโนโต สยํ
 ปฏิกฺกมฺมโนโต เอวํ วชฺชติ นตฺติ อตฺตกาโร นตฺติ ปรรกาโรติ
 ตํ กิมนฺนุสสิ พุรหฺมณ อตฺติ อารพฺพธาตฺติ เอวํ โภ อารพฺพ-
 ธาตฺยา สติ อารพฺพวโนโต สตฺตา ปณฺณายนฺตฺติ เอวํ โภ ยํ ๒
 พุรหฺมณ อารพฺพธาตฺยา สติ อารพฺพวโนโต สตฺตา ปณฺณายนฺติ อยํ

สตุตตานํ อตุตถกาโร ขยํ ปรรกาโรติ ฯ คํ กิम्मมฺเบวสํ พุราหุมน อตุติ
 นิฏกมฺชาตฺติ ฯ เป ฯ อตุติ ปรรกมฺชาตฺ อตุติ ทามฺชาตฺ อตุติ
 ธิติชาตฺ อตุติ อฺปฏกมฺชาตฺติ เขวํ โภ อฺปฏกมฺชาตฺยา สติ
 อฺปฏกมฺวณฺโติ สตุตฺตา ปญฺญาณนฺตํ เขวํ โภ ยํ โช พุราหุมน
 อฺปฏกมฺชาตฺยา สติ อฺปฏกมฺวณฺโติ สตุตฺตา ปญฺญาณนฺติ ขยํ สตุตตานํ
 อตุตถกาโร ขยํ ปรรกาโรติ มาหํ พุราหุมน เขวํวาทํ เขวํทิจฺจํ อทุทํ
 วา อสฺสํ วา กถณฺหิ ทาม สยํ อภิกฺกมฺวณฺโติ สยํ ปฏิกฺกมฺวณฺโติ
 เขวํ วฏฺฐติ นคฺติ อตุตถกาโร นคฺติ ปรรกาโรติ ฯ อภิกฺกนฺตํ โภ
 โคตม ฯ เป ฯ อชฺชตฺตคฺเค ปาณฺสเปตํ สฺวณํ คตฺตํ ฯ

[๓๓๐] ๓๘ ตัณฺนิมานิ ภิกฺขเว นิทานานิ กมฺมานํ สํมูทฺยาย กตฺมานิ
 ตัณฺนิ โถโก นิทานํ กมฺมานํ สํมูทฺยาย โทโส นิทานํ กมฺมานํ
 สํมูทฺยาย โมโห นิทานํ กมฺมานํ สํมูทฺยาย น ภิกฺขเว โถภา
 อโถโก สํมูเทติ อถ โช ภิกฺขเว โถภา โถโกว สํมูเทติ น
 ภิกฺขเว โทสา อโถโส สํมูเทติ อถ โช ภิกฺขเว โทสา โทโสว
 สํมูเทติ น ภิกฺขเว โมหา อโมโห สํมูเทติ อถ โช ภิกฺขเว
 โมหา โมโหว สํมูเทติ น ภิกฺขเว โถภาเชน กมฺเมเน โทสฺเชน
 กมฺเมเน โมหฺเชน กมฺเมเน เทวา ปญฺญาณนฺติ มนุสฺสํ ปญฺญาณนฺติ
 ยา วาปนฺณณํ กาจิ สุกฺติ อถ โช ภิกฺขเว โถภาเชน กมฺเมเน
 โทสฺเชน กมฺเมเน โมหฺเชน กมฺเมเน นโร ปญฺญาณนฺติ ติวฺรจฺฉาณฺนิ
 ปญฺญาณนฺติ ปิตฺติวิสฺโย ปญฺญาณนฺติ ยา วาปนฺณณํ กาจิ ทุกฺคต

อิมานิ ไช ภิกฺขเว ตํณิ นิตานานิ กมฺมานํ สํมุตฺตาย ฯ ตํณิมานิ
 ภิกฺขเว นิตานานิ กมฺมานํ สํมุตฺตาย กตฺตานิ ตํณิ อโตโร นิตานํ
 กมฺมานํ สํมุตฺตาย อโทโส นิตานํ กมฺมานํ สํมุตฺตาย อโมโห
 นิตานํ กมฺมานํ สํมุตฺตาย น ภิกฺขเว อโตโร โสโร สํมุตฺตติ อต
 ไช ภิกฺขเว อโตโร อโตโรว สํมุตฺตติ น ภิกฺขเว อโทโส โทโส
 สํมุตฺตติ อต ไช ภิกฺขเว อโทโส อโทโสว สํมุตฺตติ น ภิกฺขเว
 อโมหา โมโห สํมุตฺตติ อต ไช ภิกฺขเว อโมหา อโมโหว สํมุตฺตติ
 น ภิกฺขเว อโตโรเชน กมฺเมเน อโทโสเชน กมฺเมเน อโมหาเชน กมฺเมเน
 นโรโย ปญฺเวยยติ ตีรจฺฉาโยนิ ปญฺเวยยติ ปิตฺติวิสโย ปญฺเวยยติ
 ยา วาปนญฺญาปํ กาคิ ทฺวคฺคิ อต ไช ภิกฺขเว อโตโรเชน กมฺเมเน
 อโทโสเชน กมฺเมเน อโมหาเชน กมฺเมเน เทวา ปญฺเวยยนฺติ มนุสฺสํ
 ปญฺเวยยนฺติ ยา วาปนญฺญาปํ กาคิ สํคฺคิ อิมานิ ไช ภิกฺขเว
 ตํณิ นิตานานิ กมฺมานํ สํมุตฺตายาติ ฯ

[๓๓๓] ๔๐ เหววมเม สํคฺคิ เอกํ สํมยํ ภควา กิम्मิจายํ วิหริตี
 เวพฺพเน ฯ อต ไช อายสฺมา กิम्मิจโต เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
 อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เขกมฺนฺตํ นิสํสิ เขกมฺนฺตํ นิสฺสนฺ
 ไช อายสฺมา กิम्मิจโต ภควนฺตํ เขตทโวจ โก นุ ไช ภนฺเต เหตุ
 โก ปจฺจุโย เยน ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต สํทฺธมฺโม น จีรญฺจติโก
 โหตีติ อิท กิम्मิต ตถาคเต ปรีนิพฺพุเต ภิกฺขุ ภิกฺขุโนโย อุปาสกา
 อุปาสกานโย สํคฺคิ อสวาวา วิหเรตี อุปปตฺติสํสา ชมฺเม อสวาวา

วิหฺรติ อปฺปติสฺสํ สงฺฆเ อคฺคาวา วิหฺรติ อปฺปติสฺสํ สิกฺขาย
 อคฺคาวา วิหฺรติ อปฺปติสฺสํ อปฺปมาเท อคฺคาวา วิหฺรติ อปฺป-
 ติสฺสํ ปฺปิตฺถนาเร อคฺคาวา วิหฺรติ อปฺปติสฺสํ อํ โห กิมนิต
 เหตุ อํ ปจฺจโย เยน ตถาคเต ปรีนพฺพุเต สทฺธมฺโม น
 จิรฺรจิตฺโก โหตฺติ ๑ โก ปน ภนฺเต เหตุ โก ปจฺจโย เยน
 ตถาคเต ปรีนพฺพุเต สทฺธมฺโม จิรฺรจิตฺโก โหตฺติ อํ กิมนิต
 ตถาคเต ปรีนพฺพุเต ภิกฺขุ ภิกฺขุณิโย อฺปาสกา อฺปาสกัโย สคฺควิ
 สคฺคาวา วิหฺรติ อปฺปติสฺสํ มฺเม สคฺคาวา วิหฺรติ อปฺปติสฺสํ
 สงฺฆเ สคฺคาวา วิหฺรติ อปฺปติสฺสํ สิกฺขาย สคฺคาวา วิหฺรติ อปฺป-
 ติสฺสํ อปฺปมาเท สคฺคาวา วิหฺรติ อปฺปติสฺสํ ปฺปิตฺถนาเร สคฺคาวา
 วิหฺรติ อปฺปติสฺสํ อํ โห กิมนิต เหตุ อํ ปจฺจโย เยน
 ตถาคเต ปรีนพฺพุเต สทฺธมฺโม จิรฺรจิตฺโก โหตฺติ ๑

[๓๑๒] ๔. เอวฺมุเม สฺสํ เอกํ สมํ ภควา^๑ ราชคฺเห วิหฺรติ คิซฺม-
 กุญฺเ ปพฺพุเต ๑ อถ โห อายสฺมา สารีปฺตุโต ปุพฺพณฺหสมํ
 นิวาเสตฺวา ปตฺตจฺฉีวรมาทาย สมฺพหุเตหิ ภิกฺขุหิ สทฺธํ คิซฺมกุญฺเ ปพฺพุตา
 โอโรหนฺโต อณฺเฏตฺรสมํ ปเทเส มหนฺตํ ทารุกฺขนฺธํ ทิสฺวา ภิกฺขุ
 อามนฺเตสิ ปสฺสธ โน อาวุโส คฺคฺมเห มํ มหนฺตํ ทารุกฺขนฺธนฺติ
 เอวฺมาวุโสติ ๑ อากฺขมาโน อาวุโส ภิกฺขุ อิทฺธิมา เจโตวสึปฺปตฺโต
 มํ ทารุกฺขนฺธํ ปจฺจเวตฺว อธิมุเจยฺย ตํ กิถํ เหตุ อตฺถิ

อาวุโส อมฺสุมํ ทารุกฺขณฺเ ปจฺจิชาตุ ยํ นิสฺสําย ภิกฺขุ อิทฺธิมา
 เจโตวสิปปคฺโค อมฺ ทารุกฺขณฺธํ ปจฺจํเตวว อธิมฺจุเจยฺย ๑ อากฺ-
 ขมานโน อาวุโส ภิกฺขุ อิทฺธิมา เจโตวสิปปคฺโค อมฺ ทารุกฺขณฺธํ อาโป-
 เตวว อธิมฺจุเจยฺย ๑ เป ๑ เตโชเตวว อธิมฺจุเจยฺย วาโยเตวว
 อธิมฺจุเจยฺย สฺส
 คํ กิณฺณํ เหตุ อคฺคฺติ อาวุโส อมฺสุมํ ทารุกฺขณฺเ อสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 นิสฺสําย ภิกฺขุ อิทฺธิมา เจโตวสิปปคฺโค อมฺ ทารุกฺขณฺธํ อสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 อธิมฺจุเจยฺยาค ๑

[๓๓๓] ๔๒ เขวมฺเม สฺส
 มานโน มหตา ภิกฺขุสฺส
 พฺราหฺมณคฺคาโม ตทวสฺส
 อิจฺฉานํคตวณฺณํ ๑ อสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 สมนโน ชตุ โภ โคตโม สกฺขยฺปคฺโค สกฺขยฺกฺกฺตา ปพฺพิโต อิจฺฉานํคตํ
 อนุปคฺโค อิจฺฉานํคตํ วิหฺรติ อิจฺฉานํคตวณฺณํ ๑ คํ โช ปน
 ภควนํคํ โคตมํ เขวํคตฺยาโน กิตฺติสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 ภควา อรหํ สมนํสาสมฺพฺพุโช วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน ๑ เป ๑ พฺพุโช ภควาติ
 โส อิมํ โสคํ สเทวํ สมารกํ ๑ เป ๑ อรหํ ทสฺสฺสฺสฺสฺส
 โช อิจฺฉานํคตภา พฺราหฺมณคฺคเปตฺติกา คสฺสฺสา วัคฺคฺติยา อจฺเจยฺน ปหฺนุคฺ
 ขาพฺนํ โภพฺนํ อาทาย เยน อิจฺฉานํคตวณฺณํ โช เตนฺปสงฺกมฺมิสฺ
 อุปสงฺกมฺมิทฺวา พหิตฺวารโกฏฺฐเก อฏฺฐจํสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 มหาสฺสฺสฺสฺสฺส ๑

เตเน โข ปน สัมเยน อายสฺมา นาคิโต ภกฺวโต อูปฆฺชาโก
 โหติ ฯ อถ โข ภควา อายสฺมนตํ นาคิตํ อามนฺเตสึ เก ปน
 เต นาคิต อฺจุจาสฺสทฺทา มหาสฺสทฺทา เกวฏฺฐามเบเบ มจฺเจ วิโตเป-
 ตฺติ ฯ เอเต ภาณฺเต อิจฺฉานนฺคตฺตา พฺราหฺมณคหปติกา ปหุตฺ ขาทนํ
 โกชนํ อาทาย พหิทฺวารโกฏฺฐเก จิตา ภควนฺตเบเบ อุกฺกิสฺส ภิกฺข-
 สงฺฆมฺเจจติ ฯ มาหํ นาคิต ยสฺเนน สฺมาคมํ มา จ มยา ยโส โย
 โข นาคิต นยิมสฺส เนกขมฺมสฺสสฺส ปวิเวกสฺสสฺส อฺปสฺมสฺสสฺส สฺม-
 โพรสฺสสฺส นิกามตาภํ อสฺส อภิจฺฉตาภํ อภิสฺวตาภํ ยสฺสํหา เนก-
 ขมฺมสฺสสฺส ปวิเวกสฺสสฺส อฺปสฺมสฺสสฺส สฺมโพรสฺสสฺส นิกามตาภํ อสฺส
 อภิจฺฉตาภํ อภิสฺวตาภํ โส ตํ มิพฺพสฺสํ มิทฺธสฺสํ ตาภตฺถการสฺสโลกสฺส
 สํทิเชยฺยติ ฯ อธิวาเสตฺถทานิ ภาณฺเต ภควา อธิวาเสตฺถ สฺสโต
 อธิวาสนกาโถทานิ ภาณฺเต ภควโต อธิวาสนกาโถทานิ ภาณฺเต ภควโต
 เยเน เยเนวทานิ ภาณฺเต ภควา คมฺิสฺสตี ตํนิเนว ภาวิสฺสตี พฺราหฺมณ-
 คหปติกา เนคมา เจว ชานปทา จ เสยฺยถาปิ ภาณฺเต อุตฺตมฺสฺสตีเก
 เทเว วสฺสํเต ยถาเนเน อุตฺถกานิ ปวตฺตนฺติ เขวเมว โข ภาณฺเต
 เยเน เยเนวทาน ภควา คมฺิสฺสตี ตํนิเนว ภาวิสฺสตี พฺราหฺมณ-
 คหปติกา เนคมา เจว ชานปทา จ ตํ กิสฺสํ เหตุ ตถา हि
 ภาณฺเต ภควโต สํตปญฺญาณนฺติ ฯ มาหํ นาคิต ยสฺเนน สฺมาคมํ มา
 จ มยา ยโส โย โข นาคิต นยิมสฺส เนกขมฺมสฺสสฺส ปวิเวกสฺสสฺส
 อฺปสฺมสฺสสฺส สฺมโพรสฺสสฺส นิกามตาภํ อสฺส อภิจฺฉตาภํ อภิสฺวตาภํ

ยสฺสํหาหิ เนกขมมสฺสํสฺสํ ปวิเวกสฺสํสฺสํ อปฺสํสฺสํสฺสํ สฺมโพรสฺสํสฺสํ นิคา-
มถาหิ อสฺสํ อภิจฺจุณฺถาหิ อภิจฺจุณฺถาหิ โสํ ตํ นิหุหฺสฺสํ นิหุหฺสฺสํ
ถาภสฺสํถาภสฺสํ โสํถาภสฺสํ อธิชาหิ นาคิต ภาณุํ ปสฺสํสํมิ คามนุ-
ต-
วิหาวํ สฺมาหิตํ นิสฺสํเนํ ตสฺสํ มยฺหํ นาคิต เหวํ โหติ อิทานิ
อายสฺมํนุํ อารามิโก ตํ กิ ฆเวสฺสํสฺสํ สฺมณฺฑุทฺเทโส ภา สฺมาธิมฺหา
คํ ภาเวสฺสํสฺสํสฺสํ เตะนาหิ นาคิต ตสฺสํ ภาณุํโน น อคฺคตฺมโน โหมิ
คามนุตฺวิหาเรน อช ปาเนหิ นาคิต ภาณุํ ปสฺสํสํมิ อรณฺณิกํ อรณฺณ-
ปจฺจายมาเน นิสฺสํเนํ ตสฺสํ มยฺหํ นาคิต เหวํ โหติ อิทานิ
ออยมายสฺมา อิมํ นิหุทฺทากิตฺถมํ ปฏฺวิโน เทตฺวา อรณฺณสฺสํนํ เหว นนฺธิ-
กิริสฺสํสฺสํสฺสํ อเอกคฺคตฺม-
เตะนาหิ นาคิต ตสฺสํ ภาณุํโน อคฺคตฺมโน โหมิ
อรณฺณวิหาเรน อช ปาเนหิ นาคิต ภาณุํ ปสฺสํสํมิ อรณฺณิกํ อรณฺณ-
อสฺมาหิตํ นิสฺสํเนํ ตสฺสํ มยฺหํ นาคิต เหวํ โหติ อิทานิ ออยมา-
ยสฺมา อสฺมาหิตํ ภา จิตฺตํ สฺมาทฺทิสฺสํสฺสํ สฺมาหิตํ ภา จิตฺตํ อญ-
รกุทฺทิสฺสํสฺสํสฺสํ เตะนาหิ นาคิต ตสฺสํ ภาณุํโน อคฺคตฺมโน โหมิ อรณฺณ-
วิหาเรน อช ปาเนหิ นาคิต ภาณุํ ปสฺสํสํมิ อรณฺณิกํ อรณฺณ-
สฺมาหิตํ นิสฺสํเนํ ตสฺสํ มยฺหํ นาคิต เหวํ โหติ อิทานิ ออยมา-
ยสฺมา อวิมุตฺตํ ภา จิตฺตํ วิโมเจสฺสํสฺสํ วิมุตฺตํ ภา จิตฺตํ อญ-
ทฺทิสฺสํสฺสํสฺสํ เตะนาหิ นาคิต ตสฺสํ ภาณุํโน อคฺคตฺมโน โหมิ อรณฺณ-
วิหาเรน อช ปาเนหิ นาคิต ภาณุํ ปสฺสํสํมิ คามนุตฺวิหาเร ถาภิ
จิวรมฺนุทฺทปาทเสนาสฺสํนิตฺถาเนปจฺจยเนสฺสํชฺชปฏฺกฺขารานิ โสํ ตํ ถาภ-

๓๘๓ ผู้ศตุนตปิฏเก องคุตตตริภายสฺส ฌกุกนิปาโต [๓๓๔

สํกการสีโลกํ นิคามยมาโน วัณฺณจิตฺติ ปฏิสํยุตฺตานํ วัณฺณจิตฺติ อรณฺณฉวน-
ปตฺตณานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ คามนิคมราชธานี โอธวัฑฺฒนา วาธํ
กပ္ပเปตฺติ เตนนาหํ นาคิตฺตํ ศสฺสํ ภิกฺขุโน น อตฺตมโน โหมิ คามนฺต-
วหาเรน อิทํ ปนาหํ นาคิตฺตํ ภิกฺขุํ ปสฺสํสามิ อรณฺณนิกํ ธาณิ จํว-
รํ ปิณฑปาทเสนาสนคิตฺตานเปจฺจยภោชชุปริกฺขารานํ โส คํ ธาณสํกการ-
สีโลกํ ปฏินุปรณาเมตฺตวา น วัณฺณจิตฺติ ปฏิสํยุตฺตานํ น วัณฺณจิตฺติ อรณฺณ-
ฉวนปตฺตณานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ เตนนาหํ นาคิตฺตํ ศสฺสํ ภิกฺขุโน
อตฺตมโน โหมิ อรณฺณฉวหาเรน ยสฺมึํ ปนาหํ นาคิตฺตํ สมนฺเย อทฺธาน-
มคฺคปฏินุโน น กณฺฐิ ปสฺสํสามิ ปุรโต วา ปจฺจโต วา ผาสฺสุ
เม นาคิตฺตํ ศสฺมึํ สมนฺเย โหติ อนตฺตมโส อจฺจุจวรปสฺสํสาวกมฺหานายาติ ฯ

เสฏฺฐปริหานิยวคฺคโต จคฺคโต ฯ

ตสฺสํทฺธานํ

เสฏฺฐา เทว อปริหานิ โมคฺคตฺตลาเวชฺฐาภาคิยา
วิวาททานตฺตการํ นิทานํ กิมนฺต ทารุกฺขนฺเรน นาคิโตติ ฯ

ธมฺมิกวคฺคโต ปณฺจโม

[๓๓๕] ๔๓ เขกํ สมนฺยํ ภคฺวา สํวตฺถิยํ วิหริติ เขตฺตวเน อนาถ-
ปิณฑิกสฺสํ อวราเม ฯ อถ โส ภคฺวา ปุพฺพพณฺณสมนฺยํ นิวาเสตฺตวา
ปตฺตจํวราทาย สํวตฺถิยํ ปิณฑาทาย ปาวิสิ สํวตฺถิยํ ปิณฑาทาย
จวิฑฺฒนา ปจฺจตฺตภาทํ ปิณฑปาทปฏิกฺกนฺโต อายสฺมนฺตํ อานนฺตํ อามนฺเตสิ

อาชามานนุท เยเน ปุพฺพพาราโม มิคารมาตุปาสาทิ เทนุปลงฺกมิตฺถํสาม
ทิวา วิหารายาติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โห อายสฺมา อาณนฺโท ภควโต
ปจฺจุสฺสโถสฺสี ฯ อถ โห ภควา อายสฺมตา อาณนฺเทเน สทฺธิํ เยเน
ปุพฺพพาราโม มิคารมาตุปาสาทิ เทนุปลงฺกมิตฺถํ อถ โห ภควา
ธายณฺหสฺมบฺบํ ปฏิสตฺถนา วุฏฺฐิจิโต อายสฺมนนฺตํ อาณนฺทํ อามนฺเตสฺส
อาชามานนุท เยเน ปุพฺพโกฏฺฐจโก เทนุปลงฺกมิตฺถํสาม คคฺคฺคานิ ปริ-
สฺสิจิตฺตุนฺเตติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โห อายสฺมา อาณนฺโท ภควโต ปจฺจุสฺส-
โถสฺสี ฯ อถ โห ภควา อายสฺมตา อาณนฺเทเน สทฺธิํ เยเน ปุพฺพ-
โกฏฺฐจโก เทนุปลงฺกมิตฺถํ คคฺคฺคานิ ปริสฺสิจิตฺตํ ปุพฺพโกฏฺฐเจเน คคฺคฺคานิ
ปริสฺสิจิตฺตวา ปจฺจุตฺตริตฺตวา เอกจฺจโร อฏฺฐาสฺสี คคฺคฺคานิ ปุพฺพสทฺธิสํนิ
กฺกุรฺมานิ ฯ

เตเน โห ปเน สมฺเยเน รณฺโณ ปสฺสเนนทิสฺสํ โกสฺสสฺสํ เถโต
นาม นาโค มหาศฺรียตาพิตฺวาทิตฺเตเน ปุพฺพโกฏฺฐจกา ปจฺจุตฺตริตฺติ ฯ อปฺปิสฺสํ
คํ ชโน ทิสฺวา เอวมาห อภิรฺฐโป วต โภ รณฺโณ นาโค ทสฺสํนโย
วต โภ รณฺโณ นาโค ปาสาทิโก วต โภ รณฺโณ นาโค กาย-
ปปเนโน วต โภ รณฺโณ นาโคติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อายสฺมา อุตฺถายิ ภควนฺตํ เขตฺทโวจ หคฺคิเมว
นุ โห ภนฺเต มหะนฺตํ พุรหะนฺตํ กายปปเนโน ชโน ทิสฺวา เอวมาห
นาโค วสฺส โภ นาโคติ อุตฺถาหุ อณฺณมฺบิ กณฺณจ มหะนฺตํ พุรหะนฺตํ

กายุปปนุ ๕โน ทิสฺวา เอวมาห นาโค วต โภ นาโคติ หตฺถิมบี
 ๕ อุทายิ มหุตฺ พุทฺท กายุปปนุ ๕โน ทิสฺวา เอวมาห นาโค
 วต โภ นาโคติ ๑ อสฺสํบี ๕ อุทายิ มหุตฺ พุทฺท โคณมบี
 ๕ อุทายิ มหุตฺ พุทฺท อุมบี ๕ อุทายิ มหุตฺ พุทฺท
 ๕ อุทายิ มหุตฺ พุทฺท มุสฺสํบี ๕ อุทายิ มหุตฺ
 พุทฺท กายุปปนุ ๕โน ทิสฺวา เอวมาห นาโค วต โภ นาโคติ
 อบี จุทายิ โย สฺเทวเก โสเก สฺมารเก สฺพหฺมเก สฺสํมณพฺราหฺมณียา
 ปชาย สฺเทวมุสฺสํสา ยาคุ น กโรติ กาเยน วาจา มนสา ตมहि
 นาโคติ พุทฺธํติ ๑ อจฺฉริยํ ภนฺเต อพฺภุตํ ภนฺเต ยาว สฺภา-
 สฺตคณฺจํ ภนฺเต ภคฺวตา อบี จุทายิ โย สฺเทวเก โสเก สฺมารเก
 สฺพหฺมเก สฺสํมณพฺราหฺมณียา ปชาย สฺเทวมุสฺสํสา ยาคุ น
 กโรติ กาเยน วาจา มนสา ตมहि นาโคติ พุทฺธํติ ๑

อิทฺถญฺ ปนํ ภนฺเต ภคฺวตา สฺภาสฺสํ อิมานิ คาถานิ อญฺไมทามิ	
มุสฺสํสฺสํ สฺมพฺพุตฺ	อตุตฺทนฺตํ สฺมาหิตํ
อิริยมนํ พุทฺทปเก	จิตฺตสฺสํปสฺสเม รตํ
ยํ มุสฺสํสา นมฺสํสฺสํ	สฺพพฺพมฺมานปารคฺ
เทวบี ตํ นมฺสํสฺสํ	อิติ เม อรโหโต สฺสํ ๑
สฺพพฺพสฺสํโณชนาคํ	วณฺหา นิพฺพานมคฺ
กาเมหิ เนกขมฺมมรตํ	มุคฺตํ เสถาว กณฺจนํ
สฺพเพ อจฺจจฺจํ นาโค	หิมวณฺณเว สฺสํจฺจโย

สพุเพสํ นาคนามานํ
 นาคํ โว กิตฺตยิสฺสํ
 ไสฺรจํ อวิทฺถา จ
 ตโป จ พุทฺธมจฺริยํ
 สทฺธทาหตุโก มหานาโค
 สติ คีวา สโร ปณฺญา
 ฌมฺมกฺขนิสฺมาตโป
 ไส ฌายี อสฺสํสาสวโต
 คจฺฉํ สฺมาหิตา นาคโค
 เสยฺยํ สฺมาหิตา นาคโค
 สพุพฺพุตฺถ สํวูโต นาคโค
 ภาณชฺชิตฺติ อนนฺวชฺชานิ
 ฆาตฺถอจฺฉนาทํ ตทฺธชา
 สลฺลปฺปชฺชนํ อญฺญํ ญฺจ
 เยน เยนว คจฺฉนฺติ
 ยถาปี อุกฺกเถ ชาตํ
 น อฺปตฺติมฺปติ โตเยน
 ตเถว โตเถ สฺสชาโต
 น อฺปตฺติมฺปติ โตเถ
 มหาคฺคินิ ปชฺชตฺติโต

สจฺจนาโม อญฺจตุตฺโร ฯ
 น หิ อากฺขํ กโรติ ไส
 ปาทว นาคสฺส เต ทฺวเว
 จรณา นาคสฺส ตฺยาปเร
 อฺปเปกฺขาสฺสํทนฺตวา
 วิมฺสา ฌมฺมจินฺตนา
 วิเวโก ตสฺส วาถิ
 อชฺชตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 จิตฺต นาคโค สฺมาหิตา
 นิสฺสินฺโน ปิ สฺมาหิตา
 เขสา นาคสฺส สฺมปฺทา ฯ
 สวชฺชานิ น ภาณชฺชิตฺติ
 สํนฺธิ ปวิวชฺชเย
 สพุพฺ ฌตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 อนนฺวชฺชว คจฺฉนฺติ ฯ
 ปุณฺณทริกํ จ วชฺชตฺติ
 สฺสจฺจคฺคณฺธํ มโนรมํ
 พุทฺธโตเถ วิหริติ
 โตเยน ปทฺมํ ยถา ฯ
 อนาหารูปสฺมมฺมิติ

ตั้งขารอสูปถัมเฐ	นิพฺพุโตติ ปวฺจุจฺติ ฯ
อตุลลํ ตายํ วิญญาปนํ	อุปมา วิญญฺหิ เทสฺสิดา ฯ
วิญญาณนฺติ ^๑ มหานาคา	นาคํ นาคเณ เทสฺสิดํ ฯ
วັตฺวาโค วັตฺโทโส	วັตโมโห อนาสโว
สํวํ วิชหํ นาค	ปรีนิพฺพุตฺสฺสิดิ ^๒ อนาสโวติ ฯ

[๓๑๕] ๔๔ อถ โห อายสฺมา อานนฺโท ปุพฺพณฺหํมํ นิวาเสตุวา
 ปตฺตจํวรมาทาย เยน มิคธํสาตา อฺปาสิกาย นิเวสนํ เตนฺอุปสงฺกมิ
 อฺปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อสฺสเน นิสฺสํติ ฯ อถ โห มิคธํสาตา อฺปาสิกา
 เยนายสฺมา อานนฺโท เตนฺอุปสงฺกมิ อฺปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ
 อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสํติ เอกมฺนฺตํ นิสฺสํเนนา โห มิคธํสาตา อฺปาสิกา
 อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เขตฺทโวจ กถํกถํ นามายํ ภาณฺเต อานนฺท
 ภควตา ฆมฺโม เทสฺสิดิ อณฺเวยโย ยตฺร หิ นาม พฺรหฺมจาร์ จ
 อพฺรหฺมจาร์ จ อฺโก สมฺสมคฺคิกา ภวิสฺสํนฺติ อภิสฺมปฺรายํ ปีตา
 เม ภาณฺเต ปุราโณ พฺรหฺมจาร์ อโหสิ อารจาร์ วิโรติ เมถุนา ความ-
 ฆมฺมา โส กาลกโต ภควตา พฺยาโกโต สกฺทาคามิ สฺสฺสิดิ ตฺสฺสิดํ
 กายํ อฺปปฺนฺโนติ ปีตํ ปีโย เม ภาณฺเต อิสฺสํทฺโต อพฺรหฺมจาร์
 อโหสิ สฺสํทาร์สนฺนฺตฺวโจ โสปี กาลกโต ภควตา พฺยาโกโต สกฺทาคามิ
 สฺสฺสิดิ ตฺสฺสิดํ กายํ อฺปปฺนฺโนติ กถํกถํ นามายํ ภาณฺเต อานนฺท ภควตา
 ฆมฺโม เทสฺสิดิ อณฺเวยโย ยตฺร หิ นาม พฺรหฺมจาร์ จ อพฺรหฺมจาร์

๑ บ. พ. วิญญิตฺสฺสนฺติ ฯ ๒ บ. พ. ปรีนิพฺพุตฺสฺสิดิ ฯ

จ อุโภ สฺมสฺมคฺคิกา ภวิสฺสํนฺติ อภิสฺมปฺรายนฺติ ฯ เอวํ โห ปเนตํ
 ภคินี ภควตา พุยาภคณฺติ ฯ อถ โห อายสฺมา อานนฺโท มิคสํถาย
 อุปาสิกาย นิเวสเน ปิณฺฑปาตํ คเหตฺวา อุฏฺฐายาสํนา ปฏฺถามิ ฯ
 อถ โห อายสฺมา อานนฺโท ปจฺจนาภคตํ ปิณฺฑปาตปฏฺฐกณฺโถ เยน
 ภควา เตนฺปสฺงกมฺมิ อุปสฺงกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ
 นิสฺสํติ เอกมฺนฺตํ นิสฺสินฺโน โห อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เขตทโวจ
 อิจาหิ ภาณเต ปุพฺพพณฺ्हสมฺมํ นิเวสํเตว ปตฺตจฺจวฺรมาทาย เยน มิค-
 สํถาย อุปาสิกาย นิเวสเน เตนฺปสฺงกมฺมิ อุปสฺงกมิตฺวา ปญฺญตฺเต
 อาสเน นิสฺสํติ อถ โห ภาณเต มิคสํถา อุปาสิกา เยนํหิ เตนฺป-
 สฺงกมฺมิ อุปสฺงกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสํติ เอกมฺนฺตํ
 นิสฺสินฺนา โห ภาณเต มิคสํถา อุปาสิกา มํ เขตทโวจ กถํกถํ นามายํ
 ภาณเต อานนฺท ภควตา ฌมฺโม เทสํโค อญฺเญยฺโย ยตุร หิ นาม
 พุรฺหมจฺจาริ จ อพุรฺหมจฺจาริ จ อุโภ สฺมสฺมคฺคิกา ภวิสฺสํนฺติ อภิสฺม-
 ปฺรายํ ปิตา เม ภาณเต ปุราโณ พุรฺหมจฺจาริ อโหสิ อารจฺจาริ วิโรโต
 เมธฺวา คามชฺชมา โส กาสกโค ภควตา พุยาภโค สกทาคามิ
 สฺสโค ตุสฺสํ กายํ อุปปนฺโนติ ปิตุํ ปิโย เม ภาณเต อิสฺสทฺโต
 อพุรฺหมจฺจาริ อโหสิ สทฺทาสฺนุฏฺฐโง โสปี กาสกโค ภควตา พุยาภโค
 สกทาคามิ สฺสโค ตุสฺสํ กายํ อุปปนฺโนติ กถํกถํ นามายํ ภาณเต อานนฺท
 ภควตา ฌมฺโม เทสํโค อญฺเญยฺโย ยตุร หิ นาม พุรฺหมจฺจาริ จ

อพรหมจรรย์ ๆ อุกโธ สัมมตคตีกา ภวิสสเนติ อภิสัมปวาณนติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อหิ ภนฺเต มิคสาถํ อฺปาสํกํ เขตฺตวโจ อหิ
 ไซ ปเนตํ ภคินี ภคฺวตา พฺยาภคฺนติ ฯ กาจานนฺท มิคสาธา อฺปาสํกา
 พาทา อพฺยคฺตา อมฺพกา อมฺพกสฺสณฺณา เก ฯ ปริสฺสํปฺกุคฺตปโรปริย-
 ณาณ ฌยเม อานนฺท ปฺกุคฺตา สโรโต สํวิชฺชมาณา โลกสฺมึ กตเม น
 อิชานนฺท เอกจฺโจ ปฺกุคฺโต สโรโต โหติ สฺขสฺสาโส อภินนฺทเนติ
 สพรหมจรรย์ เอกคฺตฺวาเสณ ตสฺส สวเนนํ กตํ โหติ พาสุสจฺเจ-
 เณนํ กตํ โหติ ทิฏฺฐิจยาปํ อปฺปวิวิทฺธํ โหติ สํมายิกมฺปิ
 วิมุตฺติํ น ตภติ โส ภายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา หานาย ปเวติ
 โน วิเสสํยา หานคามํ ยเว โหติ โน วิเสสํคามํ ฯ อช ปนฺนนฺท
 เอกจฺโจ ปฺกุคฺโต สโรโต โหติ สฺขสฺสาโส อภินนฺทเนติ สพรหมจรรย์
 เอกคฺตฺวาเสณ ตสฺส สวเนนํ กตํ โหติ พาสุสจฺเจเนนํ กตํ โหติ
 ทิฏฺฐิจยาปํ ปวิวิทฺธํ โหติ สํมายิกมฺปิ วิมุตฺติํ ตภติ โส ภายสฺส
 เกทา ปรมฺมรณฺา วิเสสํยา ปเวติ โน หานาย วิเสสํคามํยเว
 โหติ โน หานคามํ คจฺจฺจานนฺท ปมาณิกา ปมิตฺตเนติ อิมสฺสํ
 เหว ชมฺมา อปรสฺสํ เหว ชมฺมา กสฺมา เคสํ เอโก หิโน เอโก
 ปณฺโฑติ ตณฺหิ เคสํ อานนฺท โหติ ทิฆรคฺคํ อหิตาย ทฺกฺขาย ตจฺจ-
 นนฺท ยวายนํ ปฺกุคฺโต สโรโต โหติ สฺขสฺสาโส อภินนฺทเนติ สพร-
 หมจรรย์ เอกคฺตฺวาเสณ ตสฺส สวเนนํ กตํ โหติ พาสุสจฺเจเนนํ
 กตํ โหติ ทิฏฺฐิจยาปํ ปวิวิทฺธํ โหติ สํมายิกมฺปิ วิมุตฺติํ ตภติ

อยฺย อานนฺท ปุคฺคโต อมฺนา ปฺริเมน ปุคฺคเตน อภิกฺกนฺตโร จ
 ปณฺตโร จ ตํ กิเลสํ เหตุ อิมณฺหํนฺท ปุคฺคํ ฐมฺมโสโต
 นิพฺพหิตี ตทฺถเนตรํ โก ชาเนยฺย อณฺณตฺวํ ตถาคเตน ตสฺมา
 ตีหาเนนฺท มา ปุคฺคเตสฺส ปมาณิกา อหฺวตฺถ มา ปุคฺคเตสฺส จ
 ปมาณํ คณฺหิตฺถ ขณฺณตฺติ หานนฺท ปุคฺคเตสฺส ปมาณํ คณฺหนฺโต
 อหํ วา อานนฺท ปุคฺคเตสฺส ปมาณํ คณฺเหยฺยํ โย วาปณฺตสฺส
 มาทิสฺส ๑ อิทฺถ ปณานนฺท เอกจฺจุสฺส ปุคฺคตสฺส โกธมาโน อธิคโต
 โหติ สํเยน สํมยญฺจสฺส โถภรฺมมา อปฺปชฺชนฺติ ตสฺส สวณฺณํ
 อกตํ โหติ พหุสฺสจฺเจนํ อกตํ โหติ ทิฏฺฐิจิยาํ อปฺปวิวิจฺจํ
 โหติ สํมายิกมฺมํ วิมุตฺตํ น ธมฺมํ โส กายสฺส เภทา ปรมุ-
 มรณฺา หานาย ปเรติ โน วิเสสําย หานคามํเยว โหติ โน วิเสส-
 คามํ ๑ อิทฺถ ปณานนฺท เอกจฺจุสฺส ปุคฺคตสฺส โกธมาโน อธิคโต
 โหติ สํเยน สํมยญฺจสฺส โถภรฺมมา อปฺปชฺชนฺติ ตสฺส สวณฺณํ
 กตํ โหติ ๑ เป ๑ อิทฺถ ปณานนฺท เอกจฺจุสฺส ปุคฺคตสฺส โกธมาโน
 อธิคโต โหติ สํเยน สํมยญฺจสฺส วจฺสํชาวรา อปฺปชฺชนฺติ ตสฺส
 สวณฺณํ อกตํ โหติ พหุสฺสจฺเจนํ อกตํ โหติ ทิฏฺฐิจิยาํ อปฺ-
 ปวิวิจฺจํ โหติ สํมายิกมฺมํ วิมุตฺตํ น ธมฺมํ โส กายสฺส เภทา
 ปรมุรณฺา หานาย ปเรติ โน วิเสสําย หานคามํ เยว โหติ โน
 วิเสสํคามํ ๑ อิทฺถ ปณานนฺท เอกจฺจุสฺส ปุคฺคตสฺส โกธมาโน อธิคโต
 โหติ สํเยน สํมยญฺจสฺส วจฺสํชาวรา อปฺปชฺชนฺติ ตสฺส สวณ-

อิตฺถิตฺตํ สมนฺนาทคฺโค อโหสิ ตถารูปาย ปณฺณาย ปุราณํ สมนฺนา
 ทคฺโค อภิวสฺสํ นยฺช อิตฺถิตฺตํ ปุราณสฺสํ คตฺติมํ อณฺเวยสฺสํ
 อิตฺติ โช อานนฺท อิมํ ปุคฺคสฺสา อุกฺโก เอกํคหฺมาเถติ ฯ

[๓๑๖] ๔๕ ทฬิตฺตํ ภาวฺชเว ทฺวชฺชํ โสภณํ กามภิกฺขโนติ เหว
 ภาวฺเต ฯ ยมฺมํ ภาวฺชเว ทฬิตฺตํ อสฺสํโก อนทฺธิโก^๑ อิตฺถํ อทฺธิยติ
 อิตฺถาทานมฺมํ ภาวฺชเว ทฺวชฺชํ โสภณํ กามภิกฺขโนติ เหว ภาวฺเต ฯ
 ยมฺมํ ภาวฺชเว ทฬิตฺตํ อสฺสํโก อนทฺธิโก^๑ อิตฺถํ อทฺธิยตุวํ วทฺธํ
 ปญฺญสฺสํคณฺหาติ วทฺธมฺมํ ภาวฺชเว ทฺวชฺชํ โสภณํ กามภิกฺขโนติ เหว
 ภาวฺเต ฯ ยมฺมํ ภาวฺชเว ทฬิตฺตํ อสฺสํโก อนทฺธิโก^๑ วทฺธํ ปญฺญสฺสํคณฺหา
 กถาภกฺตํ วทฺธํ น เทติ โสภณํคณฺหาติ นํ โสภณํ ภาวฺชเว ทฺวชฺชํ
 โสภณํ กามภิกฺขโนติ เหว ภาวฺเต ฯ ยมฺมํ ภาวฺชเว ทฬิตฺตํ
 อสฺสํโก อนทฺธิโก^๑ โสภณํคณฺหาติ น เทติ อนุจฺริยํคณฺหาติ นํ
 ภาวฺชเว ทฺวชฺชํ โสภณํ กามภิกฺขโนติ เหว ภาวฺเต ฯ ยมฺมํ ภาวฺชเว
 ทฬิตฺตํ อสฺสํโก อนทฺธิโก^๑ อนุจฺริยํคณฺหาติ น เทติ พนฺธณํคณฺหาติ นํ
 พนฺธณมฺมํ ภาวฺชเว ทฺวชฺชํ โสภณํ กามภิกฺขโนติ เหว ภาวฺเต ฯ
 อิตฺติ โช ภาวฺชเว ทฬิตฺตํ ยมฺมํ ทฺวชฺชํ โสภณํ กามภิกฺขโนติ อิตฺถาทานมฺมํ
 ทฺวชฺชํ โสภณํ กามภิกฺขโนติ วทฺธมฺมํ ทฺวชฺชํ โสภณํ กามภิกฺขโนติ
 โสภณํ ทฺวชฺชํ โสภณํ กามภิกฺขโนติ อนุจฺริยํ ทฺวชฺชํ โสภณํ
 กามภิกฺขโนติ พนฺธณมฺมํ ทฺวชฺชํ โสภณํ กามภิกฺขโนติ เหวเมว โช

อนฺุจฺริยาย วทามิ สฺสว โส ภิกฺขเว ทฬิทฺโທ ဝတ္တံဂေါ ဝန္တံဂေါ
 ကာယေ ဟုဉ္ဇုဉ္ဇိတံ ဉ္ဇိတုဝာ ဝာဇာယ ဟုဉ္ဇုဉ္ဇိတံ ဉ္ဇိတုဝာ မနော ဟုဉ္ဇုဉ္ဇိတံ
 ဉ္ဇိတုဝာ ကာယဗ္ဗံ ဧကော ပဉ္စမ္မာရဏာ နိရယဗ္ဗာဏေ ဝာ ဟန္တမ္ပတိ တိရုဇ္ဈာန-
 ယိုဏ်းဗ္ဗာဏေ ဝာ ဘာဟံ ဗ္ဗာဏေ ဝဏ္ဏံ ဧကံ ဗ္ဗာဏံ ဓမ္မာပုပ္ဖံဓာမိ
 ဧဝံဘုရုဏံ ဧဝံဘုရုဏံ ဧဝံဘုရုဏံ- ဝဏ္ဏံဗ္ဗာဏံ ယိုဏ်းဗ္ဗာဏံ ဝဏ္ဏံ
 မာယ ဝဏ္ဏံ ဗ္ဗာဏေ နိရယဗ္ဗာဏံ ဝာ တိရုဇ္ဈာနယိုဏ်းဗ္ဗာဏံ ဝာတိ ၊

တဏှိတဏှိ ^၁ ဟုဉ္ဇု ဂေါ	ဝိဇ္ဇာတဏှိ ဝုဉ္ဇုဉ္ဇိ
တဏှိတဏှိ - ဝိဇ္ဇာတဏှိ	ဗ္ဗာဏံဗ္ဗာဏံ ဝိဇ္ဇာတဏှိ
တဏှိ ဝဏ္ဏံဗ္ဗာဏံ နံ	ဗ္ဗာဏံဗ္ဗာဏံ နိဇ္ဇာတဏှိ
ဧကမ္ပတိ ဗ္ဗာဏံ ဟုဉ္ဇု	ကမ္မဇာတိဗ္ဗာဏံဗ္ဗာဏံ ၊
တဏှိ ဝဏ္ဏံဗ္ဗာဏံ	ဓမ္မာပုပ္ဖံ န ဝိဇ္ဇာတဏှိ
ဝဏ္ဏံဗ္ဗာဏံ ဝဏ္ဏံဗ္ဗာဏံ	ဗ္ဗာဏံဗ္ဗာဏံ ဝိဇ္ဇာတဏှိ
ကာယဟုဉ္ဇုဉ္ဇိတံ ဂတုဝာ	ဝဏ္ဏံဗ္ဗာဏံဗ္ဗာဏံ ဂ
မာယဟုဉ္ဇုဉ္ဇိတံ ဂတုဝာ	မာ မံ ဗ္ဗာဏံဗ္ဗာဏံ ဝိဇ္ဇာတဏှိ
ဝဏ္ဏံ ဓမ္မာပုပ္ဖံ ကာယ	ဝဏ္ဏံဗ္ဗာဏံ ဝဏ္ဏံဗ္ဗာဏံ
ဗ္ဗာဏံဗ္ဗာဏံ ပဉ္စမ္မာရဏံ	တဏှိ တဏှိ ဗ္ဗာဏံဗ္ဗာဏံ ၊
ဝဏ္ဏံ ဗ္ဗာဏံဗ္ဗာဏံ ဟုဉ္ဇုဉ္ဇိ	ဗ္ဗာဏံ ဟုဉ္ဇုဉ္ဇိတဏှိ
တဏှိတဏှိ ဝိဇ္ဇာတဏှိ	ဗ္ဗာဏံဗ္ဗာဏံ ဝိဇ္ဇာတဏှိ ၊
တဏှိ ဝဏ္ဏံဗ္ဗာဏံ နံ	ဓမ္မာပုပ္ဖံ မာယ ဟုဉ္ဇုဉ္ဇိ

• ဝု.ဖ. ဝဏ္ဏံဗ္ဗာဏံ ၊ ၁ ၂ တဏှိတဏှိ ၊ ၃ ဗ္ဗာဏံဗ္ဗာဏံဗ္ဗာဏံဗ္ဗာဏံ ၊

[๓๑๗] ๔๖ เอกํ สํมยํ อายสฺมา มหาจุณฺโท เจตฺสํ วิหริติ สญฺชา-
 ติยํ ๑ ตตฺร โข อายสฺมา มหาจุณฺโท ภิกฺขุ อามนฺเตสึ อากุโธ
 ภิกฺขโวลิติ ๑ อากุโธติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต มหาจุณฺทสฺส ปจฺจส-
 โสสุ ๑ อายสฺมา มหาจุณฺโท เขตทโวล อิทฺธ อากุโธ ฐมฺมโยคา
 ภิกฺขุ ฌายี ภิกฺขุ อปสํทาเทวติ อิเม ปน ฌายินฺมฺหา ฌายินฺม-
 หาทิ ฌายเทวติ ปชฺฌฌายเทวติ กิณฺทิม ฌายเทวติ กิณฺติเม
 ฌายเทวติ กถณฺทิม เม ฌายนฺตํติ ตตฺถ ฐมฺมโยคา ๑ ภิกฺขุ
 นปฺปสํทเทวติ ฌายี ๑ ภิกฺขุ นปฺปสํทเทวติ น ๑ พุทฺธาเหตฺยา
 ปฏิปญฺเหา โหเทวติ พุทฺธสํชฺชาเย พุทฺโธ ชนฺตสฺส อตฺถาย ทิธาย สํชฺชา-
 เทวมนุสฺสํนํ อิทฺธ ปนากุโธ ฌายี ภิกฺขุ ฐมฺมโยเค ภิกฺขุ อปสํทาเทวติ
 อิเม ปน ฐมฺมโยคมฺหา ฐมฺมโยคมฺหาติ อุตฺตธา อุนฺนพฺพา จปฺตา
 มุชฺฉา วิกิตฺตณฺวาจา มุชฺฉสฺสํสํติโน อสํมปชฺชาเย อสํมาทิตา วิพฺภาเต-
 จิตฺตา ปากฺกฺขิเทวีย ภิณฺทิม ฐมฺมโยคา กิณฺติเม ฐมฺมโยคา
 กถณฺทิม ฐมฺมโยคาติ ตตฺถ ฌายี ๑ ภิกฺขุ นปฺปสํทเทวติ ฐมฺม-
 โยคา ๑ ภิกฺขุ นปฺปสํทเทวติ น ๑ พุทฺธาเหตฺยา ปฏิปญฺเหา โหเทวติ
 พุทฺธสํชฺชาเย พุทฺโธ ชนฺตสฺส อตฺถาย ทิธาย สํชฺชา เทวมนุสฺสํนํ
 อิทฺธ ปนากุโธ ฐมฺมโยคา ภิกฺขุ ฐมฺมโยคาณฺเวยว ภิกฺขุณํ วนฺณํ
 ภาสํเทวติ โน ฌายีณํ ภิกฺขุณํ วนฺณํ ภาสํเทวติ ตตฺถ ฐมฺมโยคา
 ๑ ภิกฺขุ นปฺปสํทเทวติ ฌายี ๑ ภิกฺขุ นปฺปสํทเทวติ น ๑
 พุทฺธาเหตฺยา ปฏิปญฺเหา โหเทวติ พุทฺธสํชฺชาเย พุทฺโธ ชนฺตสฺส อตฺถาย

หิตาย สุตฺตํ เทวมนุสฺสํ อธิ ปณฺหาสุ ฌายี ภิกฺขุ ฌาณนฺตฺ
 เณว ภิกฺขุณฺ ฌณฺณํ ภาสฺสํติ โน ชมฺมโยคานํ ภิกฺขุณฺ ฌณฺณํ
 ภาสฺสํติ ตตฺถ ฌายี จ ภิกฺขุ นปฺปสฺสํติ ชมฺมโยคา จ ภิกฺขุ
 นปฺปสฺสํติ น จ พุทฺธหิตาย ปฏิปฺนฺนา โหณฺติ พุทฺธสฺสํ
 พุทฺธโน ชนฺตํ อตฺถาย หิตาย สุตฺตํ เทวมนุสฺสํ ตสฺมา ติหา
 วุโส เอวํ สิกฺขิตฺพหิ ชมฺมโยคา สํมานา ฌายี ภิกฺขุณฺ ฌณฺณํ
 ภาสฺสํตํมาติ เอวณฺหิ โว อวฺโส สิกฺขิตฺพหิ ตํ ภิสฺสํ เหตุ
 อจฺฉริยา เหตุ อวฺโส ปุคฺคตา ทุตฺตภา โถกสฺมึ เย อมตํ ชาตุ
 กาเยน ณฺนิคฺคา วิหรณฺติ ตสฺมา ติหาวฺโส เอวํ สิกฺขิตฺพหิ ฌายี
 สํมานา ชมฺมโยคานํ ภิกฺขุณฺ ฌณฺณํ ภาสฺสํตํมาติ เอวณฺหิ โว
 อวฺโส สิกฺขิตฺพหิ ตํ ภิสฺสํ เหตุ อจฺฉริยา เหตุ อวฺโส
 ปุคฺคตา ทุตฺตภา โถกสฺมึ เย คมฺภีรอตฺถปทํ ปณฺณาย อติวิชฺฌ
 ปรสฺสํตํติ ๑

[๓๑๘] ๔๗ อถ ไซ โมพิยสฺสโก ปริพฺพาชโก เยน ภควา เตนุ
 ปสฺสงฺกมิ อฺปสฺสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สมนฺโหติ สมนฺโหณฺนํ กถํ
 สํราณฺนํ วิตฺติสํเรตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีติ เอกมฺนตํ นิสฺสินฺโน ไซ โมพิ
 ยสฺสโก ปริพฺพาชโก ภควนฺตํ เอตทโวจ สํหิตฺตฺสึโก ชมฺโม สํหิตฺต
 สึโก ชมฺโมติ ภาเน วุจฺจติ กิตฺตาวตนา นุ ไซ ภาเน สํหิตฺตฺสึโก
 ชมฺโม โหติ อภาติโก เขหิปรสฺสึโก โอบนฺนโยโก ปจฺจุตฺตํ เวทิตฺพโ
 ฌณฺณหิตํ เตนหิ สิวก คณฺเณเวตฺถ ปฏิปฺปจฺจิสฺสํมิ ยถา เต

ชเมยฺย ตถา นํ พุยากรยฺยาสิ ตํ กิํ มณฺณสิ สิวก สํนุตํ
 วา อชฺชณฺตํ โถภํ อคฺคิ เม อชฺชณฺตํ โถโกติ ปชานาสิ อสํนุตํ
 วา อชฺชณฺตํ โถภํ นคฺคิ เม อชฺชณฺตํ โถโกติ ปชานาสีติ ฯ
 เอวํ ภนฺเต ฯ ยํ ไช ตวํ สิวก สํนุตํ วา อชฺชณฺตํ โถภํ อคฺคิ
 เม อชฺชณฺตํ โถโกติ ปชานาสิ อสํนุตํ วา อชฺชณฺตํ โถภํ
 นคฺคิ เม อชฺชณฺตํ โถโกติ ปชานาสิ เขวมฺปิ ไช สิวก
 สํเทหฺวิจิกโก ชมฺโม โหติ ฯ เป ฯ ตํ กิํ มณฺณสิ สิวก สํนุตํ
 วา อชฺชณฺตํ โทสํ ฯ เป ฯ สํนุตํ วา อชฺชณฺตํ โมหํ สํนุตํ
 วา อชฺชณฺตํ โถภรมฺมํ สํนุตํ วา อชฺชณฺตํ โทสรมฺมํ สํนุตํ วา
 อชฺชณฺตํ โมหรมฺมํ อคฺคิ เม อชฺชณฺตํ โมหรมฺมโมติ ปชานาสิ
 อสํนุตํ วา อชฺชณฺตํ โมหรมฺมํ นคฺคิ เม อชฺชณฺตํ โมหรมฺมโมติ
 ปชานาสีติ ฯ เอวํ ภนฺเต ฯ ยํ ไช ตวํ สิวก สํนุตํ วา อชฺชณฺตํ
 โมหรมฺมํ อคฺคิ เม อชฺชณฺตํ โมหรมฺมโมติ ปชานาสิ อสํนุตํ
 วา อชฺชณฺตํ โมหรมฺมํ นคฺคิ เม อชฺชณฺตํ โมหรมฺมโมติ ปชานาสิ
 เขวมฺปิ ไช สิวก สํเทหฺวิจิกโก ชมฺโม โหติ อกาถิกโก เขหิปลฺลสฺสิกโก
 โอบนฺนิกโก ปจฺจุตฺตํ เวทิตฺตํ วิญญูหีติ ฯ อภิกฺกนฺเต ภนฺเต ฯ เป ฯ
 อูปาสกํ มํ ภนฺเต ภคฺวา ชาเรตุ อชฺชตฺตเค ปาณูปเต สฺรณํ
 คตฺเตติ ฯ

[๓๑๘] ๔๘ อถ ไช อญฺญตโร พุราหฺมโณ เยน ภคฺวา เตปุ-
 สงฺกมิ อูปสงฺกमितฺวา ภคฺวา สํหํ สํมฺมโมติ สํมฺมโมทญฺเญํ กถํ สํวณฺณํ

วัฏธำเรตฺวา เอกมฺหํ นิสฺสํ เอกมฺหํ นิสฺสํโน โข ใสํ พฺราหฺมณ
 ภควนฺตํ เอตทโวจ สํหิฏฺฐิจิโก ฆมฺโม สํหิฏฺฐิจิโก ฆมฺโมติ โภ
 โคตม วุจฺจติ กิตฺตาวตฺตา นุ โข โภ โคตม สํหิฏฺฐิจิโก ฆมฺโม
 โหติ อภาทิโก เอหิปสฺสํสิโก โอบนฺนํโยโก ปจฺจุตฺตํ เวทิตฺตํพุ วิญญูหิติ
 เตเนหิ พฺราหฺมณ คณฺเณเวตฺถ ปฏฺฐิปปุณฺณสํสามิ ยถา เต ขเมยฺย
 ตถา นํ พฺยากรเมยฺยาสึ ตํ กิํ มณฺเณสึ พฺราหฺมณ สํนํตํ วา
 อชฺฌตฺตํ วา อตฺถิ เม อชฺฌตฺตํ วาโคติ ปชานาสึ อสํนํตํ วา
 อชฺฌตฺตํ วา นตฺถิ เม อชฺฌตฺตํ วาโคติ ปชานาสึติ ฯ เอวํ โภ ฯ
 ยํ โข ตวํ พฺราหฺมณ สํนํตํ วา อชฺฌตฺตํ วา อตฺถิ เม อชฺฌตฺตํ
 วาโคติ ปชานาสึ อสํนํตํ วา อชฺฌตฺตํ วา นตฺถิ เม อชฺฌตฺตํ
 วาโคติ ปชานาสึ เอวมนิ โข พฺราหฺมณ สํหิฏฺฐิจิโก ฆมฺโม โหติ
 ฯ เปฯ ตํ กิํ มณฺเณสึ พฺราหฺมณ สํนํตํ วา อชฺฌตฺตํ โทสํ สํนํตํ
 วา อชฺฌตฺตํ โมหํ สํนํตํ วา อชฺฌตฺตํ กายสํนํโทสํ สํนํตํ วา อชฺฌตฺตํ
 วจฺสํนํโทสํ ฯ เปฯ สํนํตํ วา อชฺฌตฺตํ มโนสํนํโทสํ อตฺถิ เม อชฺฌตฺตํ
 มโนสํนํโทสํติ ปชานาสึ อสํนํตํ วา อชฺฌตฺตํ มโนสํนํโทสํ นตฺถิ เม
 อชฺฌตฺตํ มโนสํนํโทสํติ ปชานาสึติ ฯ เอวํ โภ ฯ ยํ โข ตวํ พฺราหฺมณ
 สํนํตํ วา อชฺฌตฺตํ มโนสํนํโทสํ อตฺถิ เม อชฺฌตฺตํ มโนสํนํโทสํติ
 ปชานาสึ อสํนํตํ วา อชฺฌตฺตํ มโนสํนํโทสํ นตฺถิ เม อชฺฌตฺตํ
 มโนสํนํโทสํติ ปชานาสึ เอวมนิ โข พฺราหฺมณ สํหิฏฺฐิจิโก ฆมฺโม
 โหติ อภาทิโก เอหิปสฺสํสิโก โอบนฺนํโยโก ปจฺจุตฺตํ เวทิตฺตํพุ วิญญูหิติ ฯ

อภิกฺขุณฺโต่ โภ โคตม อภิกฺขุณฺโต่ โภ' โคตม ฯ เป ฯ อุปาสกํ มํ ภวํ
โคตโม ชาเรตุ อชฺชตคฺคฺเค ปาณเปตํ สฺรณํ คตฺตุนฺติ ฯ

[๓๒๐] ๔๘ เขกํ สมนํ ภควา สํวตฺตฺติยํ วิหฺรติ เขตฺตวเน อเนก-
ปิตฺตฺทิกสฺส อารามे ฯ เตน ไซ ปน สมนฺเยน อายสฺมา จ เขโม
อายสฺมา จ สฺมนโน สํวตฺตฺติยํ วิหฺรติ อนฺนชฺวณสฺมิมิ ฯ อถ ไซ อายสฺมา
จ เขโม อายสฺมา จ สฺมนโน เยน ภควา เตนฺนปสงฺกมฺมิตฺตํ อุนฺนปสงฺ-
กมิตฺตวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสํทิสฺสํ เอกมฺนตํ นิสฺสนโน
ไซ อายสฺมา เขโม ภควนฺตํ เขตฺตวโจ โย ไซ ภนฺเต ภิกฺขุ
อรหํ ชฺชัณาสโว วุสฺสิตฺวา กตฺตกรณฺโง โอิหิตภาโร อุนฺนปฺปคฺคตสฺสทฺตฺโต
ปฺริกฺขัณฺณภวสฺสเนชฺชโน สมนฺนทณฺณา วิมฺมุตฺโต ตสฺส น เหวํ โหติ
นตฺติ เม เสยฺโยติ วา นตฺติ เม สทฺธิสฺสติ วา นตฺติ เม หิโนติ
วาติ ฯ อิทมวโจ อายสฺมา เขโม ฯ สมนฺนุญฺโเบ สตฺตภา อโหสิ ฯ
อถ ไซ อายสฺมา เขโม สมนฺนุญฺโเบ เม สตฺตภาติ อุนฺนจายาธนา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทฺทฺทฺธิณํ กตฺวา ปกฺกามิ ฯ อถ ไซ อายสฺมา
สฺมนโน อจิรปทฺทฺทฺเท อายสฺมนฺนเต เขเม ภควนฺตํ เขตฺตวโจ โย
ไซ ภนฺเต ภิกฺขุ อรหํ ชฺชัณาสโว วุสฺสิตฺวา กตฺตกรณฺโง โอิหิตภาโร
อุนฺนปฺปคฺคตสฺสทฺตฺโต ปฺริกฺขัณฺณภวสฺสเนชฺชโน สมนฺนทณฺณา วิมฺมุตฺโต ตสฺส
น เหวํ โหติ นตฺติ เม เสยฺโยติ วา นตฺติ เม สทฺธิสฺสติ วา
นตฺติ เม หิโนติ วาติ ฯ อิทมวโจ อายสฺมา สฺมนโน ฯ สมนฺนุญฺโเบ

อินฺทฺริยสํวเร ภิกฺขเว สติ อินฺทฺริยสํวรธมฺมปหานฺตุสฺส อฺปนินฺตฺสยธมฺมปหานํ
 โหติ สํสํ สํสํ สติ สํสธมฺมปหานฺตุสฺส อฺปนินฺตฺสยธมฺมปหานํ โหติ
 ธมฺมาสํมาชิ ธมฺมาสํมาชิมฺหิ สติ ธมฺมาสํมาชิธมฺมปหานฺตุสฺส อฺปนินฺตฺสย-
 ธมฺมปหานํ โหติ ยถาภูตญาณทสฺสํ ยถาภูตญาณทสฺสํเน สติ
 ยถาภูตญาณทสฺสํธมฺมปหานฺตุสฺส อฺปนินฺตฺสยธมฺมปหานํ โหติ นิพฺพิทาวิราโค
 นิพฺพิทาวิราเค สติ นิพฺพิทาวิราคธมฺมปหานฺตุสฺส อฺปนินฺตฺสยธมฺมปหานํ โหติ
 วิมุตฺติญาณทสฺสํ เสงฺฆยถาปํ ภิกฺขเว รุกฺโข ธาชาปถาสธมฺมปหานํ
 ทสฺสํ ปปฺปฏิกายํ ปาริปุรํ คจฺฉติ ตโจปํ ปาริปุรํ คจฺฉติ เณคคฺคํ
 ปาริปุรํ คจฺฉติ ธาโรปํ ปาริปุรํ คจฺฉติ เหวเมว โห ภิกฺขเว
 อินฺทฺริยสํวเร สติ อินฺทฺริยสํวรธมฺมปหานฺตุสฺส ฯ เป ฯ อฺปนินฺตฺสยธมฺมปหานํ
 โหติ วิมุตฺติญาณทสฺสํเนติ ฯ

[๓๒๒] ๕๑ ธตฺต โห อายสฺมา อานนฺโท เยนายสฺมา สํวริปฺตฺโต
 เทนฺอุปสงฺกมิ อฺปสงฺกมิตฺวา อายสฺมตา สํวริปฺตฺเตน สทฺธิ ธมฺโมทํ
 ธมฺโมทนํ กถํ ธารณํ วัตติธเรตฺวา เอกมฺนคํ นิสํสิ เอกมฺนคํ
 นิสินฺโน โห อายสฺมา อานนฺโท อายสฺมาเต สํวริปฺตฺตํ เอตทโวจ กิตฺตา-
 วตา นุ โห อายสฺมา สํวริปฺตฺตํ ภิกฺขุ อสฺสํสฺสคณฺเฏว ฐมฺมํ สฺสณฺณํ
 สฺสตา จสฺสํ ฐมฺมา น ธมฺโมสํ คจฺฉนฺเต เย จสฺสํ ฐมฺมา ปุพฺพ-
 เจตธํ ธมฺมณฺณจฺจุพฺพพา เต จ ธมฺมทาจฺจเรติ อวิญฺญาตคณฺเฏว วิชา-
 เนาคฺคิ อายสฺมา โห อานนฺโท พหุสฺสํสฺสํ ปฏิกาสฺมา อายสฺมาเตคณฺเฏว
 อายสฺมาเต เตนฺมหาจฺจุ สํวริปฺตฺตํ ฐมฺมํ สฺสณฺณํ สํวริปฺตฺตํ มนสิกโรทํ

ยถาปริยตฺตํ ฐมฺมํ วิตุถาเรน ปเรสํ เทเสติ ขายสฺมา อานนฺโท
 ยถาสฺตํ ยถาปริยตฺตํ ฐมฺมํ วิตุถาเรน ปเรสํ วาเจติ ขายสฺมา
 อานนฺโท ยถาสฺตํ ยถาปริยตฺตํ ฐมฺมํ วิตุถาเรน สชฺฌายํ กโรติ ขายสฺมา
 อานนฺโท ยถาสฺตํ ยถาปริยตฺตํ ฐมฺมํ เจตสา อณฺเฏกุกฺเกติ อณฺเฏจาเรติ
 มนสาณุปกฺขติ ขายสฺมา อานนฺโท ยสฺมึ อวาทสํ เถวา ภิกฺขุ
 วิหฺรณฺติ พุทฺธสฺสตา อากตาคมา ฐมฺมชฺรา วินยชฺรา มาติกาชฺรา ตสฺมึ
 อวาทสํ วสฺสํ อูเปติ เต ขายสฺมา อานนฺโท กาเถน กาลํ อุตฺตงฺกมิตฺวา
 ปริปฺปฺภตฺติ ปริปฺปฺภตฺติ อิทํ ภนฺเต กถํ อิมสฺสํ กุฏฺโถติ เต
 ขายสฺมโต อานนฺทสฺสํ อวิวญฺญวฺเจว วิวฺรณฺติ อณฺเฏตานํกตญฺจ อุตฺตา-
 นํกโรนฺติ อเนกวิหิตสฺส จ กัชาฏฺฐจํนิยสฺส ฐมฺเมสฺส กัฆํ ปฏฺวิวิโน-
 เทนฺตฺติ ฯ

[๓๘๓] ๕๒ อถ โข ชาณฺสุโสณิ พฺราหฺมณฺเณ เยน ภควา
 เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธํ สมนฺโหติ สมนฺโหตํเยํ กถํ
 สํวราณํเยํ วุตฺติสาเรตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสํติ เอกมฺนตํ นิสฺสนฺโน โข
 ชาณฺสุโสณิ พฺราหฺมณฺเณ ภควนฺตํ เขตฺทโวจ ชฺชุตฺติยา โภ โคตม
 กิมธิปฺปาया กัอุปฺปิชาวา กัอิชฺชฺฐจํนา กัอิณิเวสา กัปริโยสํนาติ
 ชฺชุตฺติยา โข พฺราหฺมณฺเณ โภคาริปฺปาया ปณฺณูปฺปิชาวา พถาธิชฺชฺฐจํนา
 ปจฺจวฺอิณิเวสา อิตฺถสฺสริยปริโยสํนาติ ฯ

พฺราหฺมณฺณา ปน โภ โคตม กิมธิปฺปาया กัอุปฺปิชาวา กัอิชฺชฺฐ-
 จํนา กัอิณิเวสา กัปริโยสํนาติ พฺราหฺมณฺณา โข พฺราหฺมณฺเณ โภคา-

นฺมบี ภวํ โคตโม ชานาติ สฺมณฺณนฺมบี ภวํ โคตโม ชานาติ อธิป-
 ปายญฺจ อูปวิจารญฺจ อธิจฺจนญฺจ อภิเนวสญฺจ ปรีโยธานญฺจ ฯ
 อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ๑เป ๑ อฺปาธํ มํ ภวํ โคตโม ชาเรตุ
 อชฺชตคฺเค ปาณเปตํ สฺรณํ คตฺเตติ ฯ

[๓๒๔] ๕๓ อถ โส อญฺญตโร พุราหฺมโณ เยน ภควา เตนุ-
 ปสงฺกมิ อฺปสงฺกมิตฺวา ภควตา สฺทฺธํ สฺมฺโมติ สฺมฺโมทเยํ กถํ
 สํวราณํ ภูตํ สํวเรตฺวา เอกมฺนฺตํ นิเสทํ เอกมฺนฺตํ นิสฺสนฺโน โส โส
 พุราหฺมโณ ภควนฺตํ เขตฺทโวจ อตฺถิ นฺโส โภ โคตม เอโก รมฺโม
 ภาวิตฺ พหุสฺสโกติ โย อฺโภ อตฺเต สฺมฺมิกคฺคฺขห ติจฺจํติ ทิจฺจ-
 รมฺมิกญฺเจว อตฺถํ โย ๑ อตฺโถ สฺมฺปราชิโกติ อตฺถิ โส
 พุราหฺมณ เอโก รมฺโม ภาวิตฺ พหุสฺสโกติ โย อฺโภ อตฺเต สฺม-
 ริกคฺคฺขห ติจฺจํติ ทิจฺจํรมฺมิกญฺเจว อตฺถํ โย ๑ อตฺโถ สฺมฺปราชิโกติ
 กตโม ปน โภ โคตม เอโก รมฺโม ภาวิตฺ พหุสฺสโกติ โย อฺโภ
 อตฺเต สฺมฺมิกคฺคฺขห ติจฺจํติ ทิจฺจํรมฺมิกญฺเจว อตฺถํ โย ๑ อตฺโถ
 สฺมฺปราชิโกติ อปฺปมาโท โส พุราหฺมณ เอโก รมฺโม ภาวิตฺ
 พหุสฺสโกติ โย อฺโภ อตฺเต สฺมฺมิกคฺคฺขห ติจฺจํติ ทิจฺจํรมฺมิกญฺเจว
 อตฺถํ โย ๑ อตฺโถ สฺมฺปราชิโกติ เสยฺยถาปิ พุราหฺมณ ยานิ กานิจิ
 ชงฺคตาเน ปาณานํ ปทฺชานานิ สํพุทฺธานิ ตานิ หตฺธิปเท สโมธานํ
 คจฺจนฺติ หตฺธิปทํ เสรํ อคฺคฺมกฺขายติ ยทิตํ มนฺนตฺเตน เหา-
 เมว โส พุราหฺมณ อปฺปมาโท เอโก รมฺโม ภาวิตฺ พหุสฺสโกติ โย

[๓๒๕] ๕๔ เขกํ สํมยํ ภคฺวา ราชคฺเห วิหริติ คิञฺจนฺตฺวํ ปทฺพเต ๑
 เตนํ ไช ปน สํมเยน อายสฺมา ชมฺมิโก ชาติญฺมิมิ อวาสํโก โหติ
 สทฺพโส ชาติญฺมิมิ สํคฺคสฺส อวาสสํ ๑ ตตฺร สํกํ อายสฺมา ชมฺมิโก
 อากนฺตฺวเก ภิกฺขุ อฏฺโถสฺสติ ปริภาสฺสติ วิหิสฺสติ วิตุทฺทติ โรเสตติ วาจาย
 เต จ อากนฺตฺวเก ภิกฺขุ อายสฺมา ชมฺมิเกน อฏฺโถสฺสียมานา ปริภา-
 สฺสียมานา วิหสฺสียมานา วิตุทฺทียมานา โรสฺสียมานา วาจาย ปฏกฺกมนฺติ
 น สณฺจันฺติ วิญฺจันฺติ อวาสํ ๑ อถ ไช ชาติญฺมิกานํ อูปาธกานํ
 เขตฺทโหสิ มยํ ไช ภิกฺขุสงฺฆํ ปจฺจุปฺปจฺจिता จีวรปณฺณกปาตเสวณฺ-
 คิถานปจฺจุยเณตฺตชฺชปฏิกฺขารเณ อถ จ ปน อากนฺตฺวเก ภิกฺขุ ปฏก-
 กมนฺติ น สณฺจันฺติ วิญฺจันฺติ อวาสํ โก นุ ไช เหตุ โก ปจฺจุโย
 เยน อากนฺตฺวเก ภิกฺขุ ปฏกฺกมนฺติ น สณฺจันฺติ วิญฺจันฺติ อว-
 วาสันฺติ ๑ อถ ไช ชาติญฺมิกานํ อูปาธกานํ เขตฺทโหสิ อยํ ไช
 อายสฺมา ชมฺมิโก อากนฺตฺวเก ภิกฺขุ อฏฺโถสฺสติ ปริภาสฺสติ วิหิสฺสติ วิตุ-
 ทฺทติ โรเสตติ วาจาย เต จ อากนฺตฺวเก ภิกฺขุ อายสฺมา ชมฺมิเกน
 อฏฺโถสฺสียมานา ปริภาสฺสียมานา วิหสฺสียมานา วิตุทฺทียมานา โรสฺสียมานา
 วาจาย ปฏกฺกมนฺติ น สณฺจันฺติ วิญฺจันฺติ อวาสํ ๑ ยนฺนุน มยํ อายส-
 มนฺตํ ชมฺมิกํ ปทฺพทาเชยฺยมาตฺติ ๑ อถ ไช ชาติญฺมิกา อูปาธกา เยน
 อายสฺมา ชมฺมิโก เตนฺนุปลงฺกมิตฺถํ อูปลงฺกมิตฺถวา อายสฺมานฺตํ ชมฺมิกํ
 เขตฺทโวจํ ปฏกฺกมตุ ภาณฺเต อายสฺมา ชมฺมิโก อิมมฺหา อวาสา
 อถนฺเต อธิ วาเสนาติ ๑

อถ โห อายสฺมา ชมฺมิโก ตมฺหา อาวาสา อณฺเฏ อาวาสํ
 อคฺมาสี ๑ ตตฺรปิ สฺสํ อายสฺมา ชมฺมิโก อาคณฺตุเก ภิกฺขุ อฏฺโถสฺสตี
 ปริวาสตี วิหีสตี วิตุทตี โรเสตี วาจาเย เต จ อาคณฺตุกา ภิกฺขุ
 อายสฺมตา ชมฺมิเกน อฏฺโถสฺยมานา ปริวาสฺยมานา วิหีสฺยมานา
 วิตุทฺยมานา โรสฺยมานา วาจาเย ปฏกฺกมนฺตี น สฺนฺจฺนฺตี วิญฺจฺนฺตี
 อาวาสํ ๑ อถ โห ชาตฺถมฺมิกานํ อูปาสกานํ เขตฺทโหสี มยฺ โห
 ภิกฺขุสงฺฆมฺ ปจฺจุปฺปจฺจิตา จีวรปฺนิชฺชปาตเสนาเสนคฺคิตาเปจฺจเบสฺสชฺชปฺริกฺขา-
 เวน อถ จ ปน อาคณฺตุกา ภิกฺขุ ปฏกฺกมนฺตี น สฺนฺจฺนฺตี วิญ-
 จฺนฺตี อาวาสํ โก นุ โห เหตุ โก ปจฺจโย เยน อาคณฺตุกา
 ภิกฺขุ ปฏกฺกมนฺตี น สฺนฺจฺนฺตี วิญฺจฺนฺตี อาวาสํ ๑ อถ โห
 ชาตฺถมฺมิกานํ อูปาสกานํ เขตฺทโหสี มยฺ โห อายสฺมา ชมฺมิโก
 อาคณฺตุเก ภิกฺขุ อฏฺโถสฺสตี ปริวาสตี วิหีสตี วิตุทตี โรเสตี วาจาเย
 เต จ อาคณฺตุกา ภิกฺขุ อายสฺมตา ชมฺมิเกน อฏฺโถสฺยมานา ปริวา-
 สฺยมานา วิหีสฺยมานา วิตุทฺยมานา โรสฺยมานา วาจาเย ปฏกฺกมนฺตี
 น สฺนฺจฺนฺตี วิญฺจฺนฺตี อาวาสํ ๑ ยนฺนฺน มยฺ อายสฺมนฺตํ ชมฺมิกํ
 ปพฺพาเชยฺยมาตฺติ ๑ อถ โห ชาตฺถมฺมิกา อูปาสกา เยน อายสฺมา
 ชมฺมิโก เตนุปลงฺกมฺมัสสุ อูปลงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ ชมฺมิกํ เขต-
 ทโวจุ ปฏกฺกมฺตุ ภาณเต อายสฺมา ชมฺมิโก อิมมฺหาบี อาวาสา
 อถนฺเต อธิ วาเสนาติ ๑

อถ โห อายสฺมา ชมฺมิโก ตมฺหาบี อาวาสา อณฺเฏ อาวาสํ

อคมาสี ฯ ตตฺตวปี สํกํ อายสฺมา ฌมฺมิโก อากนฺตฺตเก ภิกฺขุ อฏฺโถสฺสตี
 ปริภาสตี วิหีสฺสตี วิคฺคหตี โรเสตี วาจาเย เต จ อากนฺตฺตกา ภิกฺขุ
 อายสฺมตฺตา ฌมฺมิเกน อฏฺโถสฺสียมานา ปริภาสียมานา วิหีสฺสียมานา วิคฺค-
 หียมานา โรสฺสียมานา วาจาเย ปฏกฺกมนฺตฺติ น สฺตณฺจฺนฺตฺติ วิญฺจฺนฺตฺติ
 อาวาธํ ฯ อถ โห ชาติภฺมิกานํ อูปาสกานํ เอตทโหสี มยฺ โห
 ภิกฺขุสฺสงฺฆมํ ปจฺจุปฺปจฺจิตา จีวรปณฺณํปาทเสนาสํกิตฺตนาเปจฺจยภณฺสชฺชปวิฏฺฐา-
 เวน อถ จ ปน อากนฺตฺตกา ภิกฺขุ ปฏกฺกมนฺตฺติ น สฺตณฺจฺนฺตฺติ
 วิญฺจฺนฺตฺติ อาวาธํ โโก นุ โห เหตุ โโก ปจฺจุโย เยน อากนฺ-
 ตฺตกา ภิกฺขุ ปฏกฺกมนฺตฺติ น สฺตณฺจฺนฺตฺติ วิญฺจฺนฺตฺติ อาวาธํเอติ ฯ อถ
 โห ชาติภฺมิกานํ อูปาสกานํ เอตทโหสี ฯ เป ฯ ยนฺนฺน มยฺ อายสฺ-
 มนฺตํ ฌมฺมิกํ ปพฺพาเชยฺยาม สํพฺพุโส ชาติภฺมมยฺ สํคฺคหิ อาวาเสหีติ ฯ
 อถ โห ชาติภฺมิกา อูปาสกา เยน อายสฺมา ฌมฺมิโก เตนฺอุปสฺสงฺ-
 กมฺมํสํ อูปสฺสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ ฌมฺมิกํ เอตทโวจํ ปฏกฺกมตฺต-
 ภาเนเต อายสฺมา ฌมฺมิโก สํพฺพุโส ชาติภฺมมยฺ สํคฺคหิ อาวาเสหีติ ฯ

อถ โห อายสฺมโต ฌมฺมิกสฺสํ เอตทโหสี ปพฺพาชิตฺโต โหเมหิ
 ชาติภฺมิกเกหิ อูปาสเกหิ สํพฺพุโส ชาติภฺมมยฺ สํคฺคหิ อาวาเสหิ กหํ
 นุ โหทานิ คจฺจนามํติ ฯ อถ โห อายสฺมโต ฌมฺมิกสฺสํ เอตทโหสี
 ยนฺนฺนํหิ เยน ภควา เตนฺอุปสฺสงฺกเมยฺยเมติ ฯ อถ โห อายสฺมา
 ฌมฺมิโก ปคฺคตจี้วรมาทาย เยน ราชคหํ เตน ปฏกามิ อนฺนํพฺพุ-
 เพน เยน ราชคหํ คิซฺฉณฺญโฆ ปพฺพุโต เยน ภควา เตนฺอุปสฺสงฺกมิ

อุปสงฺกมิทฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมฺหํ นิสฺสํ เอกมฺหํ
 นิสฺสนํ ไช อายสฺมณฺตํ ชมฺมิกํ ภควา เขตทโวจ หนฺนท กุโธ นุ
 คุวํ พฺราหฺมณ ชมฺมิก อากฺขณฺตํ ๑ ปพฺพาชิโต อหํ ภนฺเต ชาติญฺมิ-
 เกหิ อุปาสฺสเกหิ สฺพฺพุโส ชาติญฺมียํ สฺสคฺคหิ อวาทสฺสํ ๑ ๗๓ พฺราหฺมณ
 ชมฺมิก กิณฺเต อิมินา ยนฺตํ คโต คโต ปพฺพาเสนฺติ โส
 คุวํ คโต คโต ปพฺพาชิโต มเมว สฺนฺติเก อากฺขณฺติ ๑

ภฺตปฺพุทฺธ พฺราหฺมณ ชมฺมิก สํมุกฺขิกา วาณิชา ตีรทสฺสํ สฺกณฺ
 คเหตุวา นาวาย สํมุกฺโข อชฺโฌคฺคาหนฺติ เต อตีรทสฺสํนิยา นาวาย
 ตีรทสฺสํ สฺกณฺ มุญฺจณฺติ โส กฺขณฺเตว ปฺรคฺคิมี ทิสฺ กฺขณฺติ
 ปจฺฉิมํ ทิสฺ กฺขณฺติ อุตฺตรํ ทิสฺ กฺขณฺติ ทกฺขิณํ ทิสฺ กฺขณฺติ
 อุตฺตํ กฺขณฺติ อนฺตํ สฺเจ โส สมนฺตา ตีรํ ปสฺสํติ
 ตถาคคโกว โหติ สฺเจ ปน โส สมนฺตา ตีรํ น ปสฺสํติ
 ตเมว นาว่า ปจฺจกฺกณฺติ เอวเมว ไช พฺราหฺมณ ชมฺมิก ยนฺตํ
 คโต คโต ปพฺพาเสนฺติ โส คุวํ คโต คโต ปพฺพาชิโต มเมว
 สฺนฺติเก อากฺขณฺติ ๑

ภฺตปฺพุทฺธ พฺราหฺมณ ชมฺมิก วนฺโณ โกรพฺยสฺส สฺสํปติฏฺโฐ นาม
 นิโคจฺจราชา อโหสิ ปญฺจสาไช สํคฺคยาโย มโนโร สฺสํปติฏฺฐสฺส
 ไช ปน พฺราหฺมณ ชมฺมิก นิโคจฺจราชสฺส ทฺวาทสฺ โยชนานิ อภินิ-
 เวโส อโหสิ ปญฺจ โยชนานิ มุถสฺสนฺตานกานํ สฺสํปติฏฺฐสฺส ไช

ปน พุราหมณ ชมฺมิก นิโครธราชสฺส มหฺนตานิ^๑ ผลานิ อเหตุ^๑
 เสดฺยถาปี นาม อาพหฺกถาติกา เขวมสฺส ตํทฺฐนิ ผลานิ อเหตุ^๑
 เสดฺยถาปี นาม ชุทฺทมจฺจุ อเนหํ สุปฺปติฏฺฐสฺส ไช ปน พุราหมณ
 ชมฺมิก นิโครธราชสฺส เขกํ ชนฺธํ ราชา ปริญฺชติ สทฺธิ
 อิตฺถาคาเรน เขกํ ชนฺธํ พตฺถาโย ปริญฺชติ เขกํ ชนฺธํ เนคมชาน-
 ปทา ปริญฺชติ เขกํ ชนฺธํ สมนฺพุราหมณา ปริญฺชติ เขกํ
 ชนฺธํ มิคฺคปทฺธิโน ปริญฺชติ สุปฺปติฏฺฐสฺส ไช ปน พุราหมณ
 ชมฺมิก นิโครธราชสฺส น โกจิ ผลานิ ภทฺธิ น จ สฺสํ อญฺเญ-
 มญฺญสฺส ผลานิ หิสังฺกิตฺติ อถ ไช พุราหมณ ชมฺมิก อญฺเญตโร
 ปริโส สุปฺปติฏฺฐสฺส นิโครธราชสฺส ยาวทตฺถํ ผลานิ ภทฺธิตฺวา ตํ
 ภทฺธิตฺวา ปฏฺฐามิ อถ ไช พุราหมณ ชมฺมิก สุปฺปติฏฺฐสฺส นิโครธ-
 ราชสฺส อธิวตฺถาย เทวตฺถาย เขตฺตโหสิ อจฺฉริยํ วต โภ อพฺภุคํ
 วต โภ ยาว ปาปมนุสฺโส ยตฺร หิ นาม สุปฺปติฏฺฐสฺส นิโครธ-
 ราชสฺส ยาวทตฺถํ ผลานิ ภทฺธิตฺวา ตํ ภทฺธิตฺวา ปฏฺฐามิสฺสตี ยนุ-
 ญสฺส สุปฺปติฏฺฐสฺส นิโครธราชสฺส อายคํ ผลํ น ททฺเยยฺยติ อถ ไช
 พุราหมณ ชมฺมิก สุปฺปติฏฺฐสฺส นิโครธราชสฺส อายคํ ผลํ น อทาสี
 อถ ไช พุราหมณ ชมฺมิก ราชสฺส โกรพฺโย เยน สกฺโก เทวานมฺมินฺโต
 เตนุสฺสํกมฺมิ อปฺสํกมฺมิตฺวา สกฺกํ เทวานมฺมินฺทํ เขตฺตโวจ ยตฺร
 มารีตํ ชาเนยฺยาสี สุปฺปติฏฺฐสฺส นิโครธราชสฺส ผลํ น เทคฺคิตฺติ อถ ไช

๑ ส. คาว มหฺนตานิ ฯ

ภวนํ ยถา ปุเรติ อถ โข พุราหุมน ชมฺมิก สกฺโก เทวานมินฺโท
 ตถารูปํ อิทฺถาภิสํขารํ อภิสํขาริ ยถา ภูถา วาตวฺจุจํ อากนฺตฺวา
 สุปฺปตฺติจํ นิโครชฺชารํ อุตฺถาเปติ สจฺฉวณฺนิ มฺหานิ อเหตุํ เหว-
 เมว โข พุราหุมน ชมฺมิก อปฺปํ คํ สมนชฺเม จิตฺตํ ชาตฺถมฺมิกา
 อฺปาสกฺกา ปพฺพาเชตฺถํ สพฺพโส ชาตฺถมฺมิมํ สคฺคหิ อวฺวาเสหิตฺติ กถํ
 ปน ภาเยเต สมนฺ สมนชฺเม จิตฺโต โหตฺติ อิท พุราหุมน
 ชมฺมิก สมนฺ อกโกสนํ น ปจฺจกโกสํติ โรสนํ น ปฏฺวิโรสํติ
 ภณฺทนํ น ปฏฺวิภณฺทนํติ เอวํ โข พุราหุมน ชมฺมิก สมนฺ
 สมนชฺเม จิตฺโต โหตฺติ อญฺจิตฺตญฺเวยว โข มํ ภาเยเต สมน-
 ชฺเม ชาตฺถมฺมิกา อฺปาสกฺกา ปพฺพาเชตฺถํ สพฺพโส ชาตฺถมฺมิมํ สคฺคหิ
 อวฺวาเสหิตฺติ ฯ

ภูตฺตพฺพุํ พุราหุมน ชมฺมิก สฺสเนตฺโต นาม สคฺคา อโหสิ ติตฺต-
 กโร กาเมตฺถํ วุตฺตราโค สฺสเนตฺตสฺส โข ปน พุราหุมน ชมฺมิก
 สคฺคาโน อเนกานิ สํวกฺสคฺคานิ อเหตุํ สฺสเนตฺโต สคฺคา สํวกานํ
 พุราหุมนโลกสํหุยตฺยา ชมฺมํ เทเสถิ เอ โข ปน พุราหุมน ชมฺมิก
 สฺสเนตฺตสฺส สคฺคาโน พุราหุมนโลกสํหุยตฺยา ชมฺมํ เทเสถตฺตสฺส จิตฺตานิ
 น ปสาเทตฺถํ เต กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺวา อปายํ ทฺวคฺคตํ วิ-
 ปาตํ นิรยํ อฺปปชฺชํติ เอ โข ปน พุราหุมน ชมฺมิก สฺสเน-
 ตสฺส สคฺคาโน พุราหุมนโลกสํหุยตฺยา ชมฺมํ เทเสถตฺตสฺส จิตฺตานิ ปสา-

พหุตรํ อปฺปญฺญํ ปสฺสวติ ตํ กิธฺสํ เหตุ นานํ พุราหุมน ฌมฺมิก
 อิตฺโต พหิทฺธา เอวรूपํ ฌนฺตํ วทามิ ยถา มํ สฺพรหฺมจาวสฺสุ
 ตสฺมา ติห พุราหุมน ฌมฺมิก เอวํ สิกฺขิตพฺพํ น โน อาม-
 สฺพรหฺมจาวสฺสุ จิตฺตานิ ปทฺญฺจํ ภาวิสฺสเนตฺติ เอวํ หิ เต พุราหุมน
 ฌมฺมิก สิกฺขิตพฺพนฺติ ฯ

สุเนตฺโต มุคฺคปฏฺโธ จ	อรณฺมิ จ พุราหุมน
กุกฺกาทโก อหุ สฺตฺตา	หตฺธิปาโล จ มานโว
โสติปาโล จ โควินฺโท	อหุ สฺตฺตปฺปโรหิต
อภิสฺสกา อคฺคิธ	ณ สฺตฺตาโร ยสฺสสฺสิน
นิรามคฺชนา กรุณฺเน วิมฺมุตฺตา	กามสฺสเนชฺฌนาติตา
กามวาคํ วิราเชตฺวา	พฺรหฺมโถกฺกุปฺคา อหุ ฯ
อหฺเรสุํ สํวกา เตสํ	อนฺณานิ สํทานิ
นิรามคฺชนา กรุณฺเน วิมฺมุตฺตา	กามสฺสเนชฺฌนาติตา
กามวาคํ วิราเชตฺวา	พฺรหฺมโถกฺกุปฺคา อหุ ฯ
โย ^๒ เต อิสฺสํ พาทิรเก	วตฺตวาคํ สํมาเท
ปทฺญฺจมนฺนํ กปฺโป	โย นโร ปริภาสฺติ
พหุญฺจ โส ปสฺสวติ	อปฺปญฺญํ ตาทิโส นโร ฯ
โย เจกํ ทิฏฺฐิสมฺปนฺนํ	ภิกฺขุ พุทฺธสฺสํ สํวกํ

ทุติยปณฺณาสโก

มหาวคฺโค ปจโม

[๓๒๖] ๕๕ เบกั สัมมัย ภควา ราชคเห วิหริติ คิขฺฌณฺฏเฐ ปพฺพเต ๑
เตเน โข ปน สัมเยน อายสฺมา โสโณ ราชคเห วิหริติ สัตฺตวณฺณํ ๑
อถ โข อายสฺมโต โสณสฺส รโหคตสฺส ปฏิสตฺถันตฺส เอวํ เจตโส
ปรีวิตกฺโก อุตฺปาที เย โข เกจิ ภควโต สํวกา อารทฺธวិวิยา
วิหฺรเต อหํ เตสํ ขณฺเฑวโร อถ จ ปน เม น ขนฺุปาทาย
อาสเวหิ จิตฺตํ วิมฺจุจติ สํวิชฺชเต โข ปน เม กุเต โภคา
สํกกา โภเค จ ภุญฺชิตฺุ ปุณฺณานิ จ กาคฺุ ยนฺนุนาหํ สิกฺขํ
ปจฺจุทฺทาย หีนายวตฺติคฺวา โภเค จ ภุญฺเชยฺย ปุณฺณานิ จ
กเรยฺยนฺติ ๑ อถ โข ภควา อายสฺมโต โสณสฺส เจตสา เจโต
ปรีวิตกฺกมณฺเฑน เสยฺยถาปํ นาม พทฺวา ปุริโส สัมมิมฺชิตํ วา
พาหํ ปสาเรยฺย ปสาวิตํ วา พาหํ สัมมิมฺชเยยฺย เอวเมว โข
คิขฺฌณฺฏเฐ ปพฺพเต อนฺตรหิโต สัตฺตวเน อายสฺมโต โสณสฺส สัมมูเข
ปาตฺรโหสี นิสฺสีทิ ภควา ปณฺเฑตฺเต อาสเน ๑ อายสฺมาปิ โข
โสโณ ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เขมมฺนฺตํ นิสฺสีทิ ๑ เขมมฺนฺตํ นิสฺสินฺเ โข
อายสฺมณฺตํ โสณํ ภควา เขตทโวจ นนฺุ เต โสณ รโหคตสฺส
ปฏิสตฺถันตฺส เอวํ เจตโส ปรีวิตกฺโก อุตฺปาที เย โข เกจิ
ภควโต สํวกา อารทฺธวิวิยา วิหฺรเต อหํ เตสํ ขณฺเฑวโร

อถ จ ปน เม น อนฺุภทาย ชาสเวหิ จิตฺตํ วิมฺจุจฺติ สํวิชฺ-
 ชนฺติ โห ปน เม กุเถ โภคา สกฺกา โภเค จ ภูณฺชิคฺคํ ปุณฺ-
 ฌานิ จ กาคฺคํ ยนฺนุนาหิ สิกฺขํ ปจฺจุทฺทาย หีนายาวตฺตติคฺคา โภเค
 จ ภูณฺเชยฺยํ ปุณฺฌานิ จ กเรยฺยนฺติ ฯ เอวํ ภนฺเต ฯ ตํ กิ
 มณฺณสิ โสณ กุสฺโสถ ตฺวํ ปุพฺเพ ธาตาริกฺกุโต วุณฺณาย ตฺนฺติสฺ-
 สฺสเวติ ฯ เอวํ ภนฺเต ฯ ตํ กิ มณฺณสิ โสณ ยทา จ เต
 วุณฺณาย ตฺนฺติโย อจฺจุจฺยาตา โหณฺติ อปฺปํ เต วุณฺณา ตสฺมึ สมฺเย
 สํวตฺติ วา โหติ กมฺมณฺญา วาติ ฯ โน เหนฺติ ภนฺเต ฯ ตํ กิ
 มณฺณสิ โสณ ยทา เต วุณฺณาย ตฺนฺติโย อตฺติสฺสิตฺตา โหณฺติ
 อปฺปํ เต วุณฺณา ตสฺมึ สมฺเย สํวตฺติ วา โหติ กมฺมณฺญา วาติ ฯ
 โน เหนฺติ ภนฺเต ฯ ยทา ปน เต โสณ วุณฺณาย ตฺนฺติโย น อจฺจุจฺ-
 ยาตา โหณฺติ น อตฺติสฺสิตฺตา สเม คฺกุณฺเ ปตฺติจฺจिता อปฺปํ เต วุณฺณา
 ตสฺมึ สมฺเย สํวตฺติ วา โหติ กมฺมณฺญา วาติ ฯ เอวํ ภนฺเต ฯ
 เอวเมว โห โสณ อจฺจุจฺยารทฺธํ วิริยํ อุกฺกจฺจุจฺยา สํวตฺตติ อตฺติสฺ-
 วิริยํ โกสฺสชฺชาย สํวตฺตติ ตสฺมา ติห ตฺวํ โสณ วิริยสํคํ
 อธิฏฺฐาหิ อธิทฺฐายาญฺเญจ สมคํ ปฏฺวิจฺชณฺ ตตฺถ จ นิमितฺตํ
 คณฺหาหิ ติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โห อายสฺมา โสโณ ภควโต ปจฺจุสฺสสฺสิ ฯ
 อถ โห ภควา อายสฺมนฺตํ โสณํ อิมินา โอวาเทเน โอวทิตฺวา
 เสยฺยถาปํ นาม พทฺวา ปุริสํ สมนฺนิชฺชิตํ วา พาทํ ปสาเรยฺย
 ปสาวิตํ วา พาทํ สมนฺนิชฺชเยยฺย เอวเมว โห สํสวเน อนฺุตรหิโต

คิซฺฌณฺฏเบ ปพฺพเค ปาตุโรหิ ๑

อถ โห อายสฺมา โสโณ อปเรน สมนฺเยน วิริยสํคํ อธิฏฺฐาสิ
 อิทฺฐุวิธานเบจ สมนํ ปฏฺวิวิชฺฌิ ตถฺถ จ นิमितฺตํ อคฺคเหสิ อถ
 โห อายสฺมา โสโณ เอโก อฺปฏฺฐาสิ อปฺปมตฺโต อาตาปี ปหิตตฺโต
 วิหรนฺโต น จิรํเสว ยสฺสํตฺถาย กุชปฺตฺตา สมนฺเทว อคารสฺมา
 อนคาริยํ ปพฺพชนฺติ ตทฺถนฺตฺตํ พุทฺทมจฺริยปริโยสานํ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม
 สํยํ อภิเบเวา สจฺฉิกคฺวา อปฺปสํปชฺช วิหาสิ ชฺฌนา ชาติ วุสสิคํ
 พุทฺทมจฺริยํ กตํ กรณฺมํ นวปํ อิตฺถคฺคายาติ อพฺพณฺเภาสํ
 อเบเวคโร จ ปน อายสฺมา โสโณ อรหํ อโหสิ ๑ อถ โห อายสฺมา
 โสณํสฺส อรหคฺคปฺปตฺตํสฺส เอตทโหสิ ยนฺนุนาํ เยเน ภคฺวา
 เทนฺอุปสงฺกเมยฺยํ อฺปสงฺกมิตฺวา ภคฺวโต สํนฺติเก อเบเวํ พฺยากรเบยฺ-
 ยนฺติ อถ โห อายสฺมา โสโณ เยเน ภคฺวา เทนฺอุปสงฺกมิ
 อฺปสงฺกมิตฺวา ภคฺวนํ อภิเวเตคฺวา เขมมนํ นิสฺสีทิ เขมมนํ
 นิสฺสินฺโน โห อายสฺมา โสโณ ภคฺวนํ เอตทโวจ โย โส ภนฺเต
 ภิกฺขุ อรหํ ชฺฌนาสฺส วุสสิคฺวา กตกรณฺมํ โย อิทฺถภาโร อปฺปมตฺตสฺสทฺธโต
 ปริกฺขณฺทวสฺสณฺโณ สมนฺทณฺเภา วิมุตฺโต โส ญฺจฺจนาณิ อธิมุตฺโต
 โหติ เนกขมฺมาธิมุตฺโต โหติ ปวิเวกาธิมุตฺโต โหติ อพฺยา-
 ปชฺฌณาธิมุตฺโต โหติ ตณฺเฏชฺชาธิมุตฺโต โหติ อฺปาทานกฺชฺชาธิมุตฺโต
 โหติ อสฺสโมหธาธิมุตฺโต โหติ ๑ สียา โห ปน ภนฺเต อิทฺถจฺจสฺส
 อายสฺมา เหวมสฺส เกวํ สํทฺธามตฺตํ นฺน อายสฺมา นิสฺสํ

เนกขมฺมาธิมฺุตโตติ ฯ น โส ปเนตฺ ภาณเต เหวํ ทฏฺฐพฺพํ ชีณาสโว
 ภาณเต ภิกฺขุ วุสฺสิตวา กตฺถกรณียํ ภรณียํ อตฺตโน อสฺมนุปลฺลฺลฺสฺสโนโต
 กตฺถสฺส วา ปตฺติจยํ ขยา รากสฺส วັตฺตราคคฺคฺคา เนกขมฺมาธิมฺุตโต โหติ
 ขยา โทสฺสสฺส วັตฺตโทสฺสคฺคฺคา เนกขมฺมาธิมฺุตโต โหติ ขยา โมหสฺส
 วັตฺตโมหคฺคฺคา เนกขมฺมาธิมฺุตโต โหติ สียา โส ปน ภาณเต ปีเร
 กจฺจสฺส ชายสฺมโต เหวมสฺส ตาภสฺสการสฺสโถกํ ฐนํ อยฺมายสฺมา
 นิฏฺเฏกามยมาโน ปวิเวกาธิมฺุตโตติ น โส ปเนตฺ ภาณเต เหวํ ทฏฺฐพฺพํ
 ชีณาสโว ภาณเต ภิกฺขุ วุสฺสิตวา กตฺถกรณียํ ภรณียํ อตฺตโน อสฺมนุ
 ปลฺลฺลฺสฺสโนโต กตฺถสฺส วา ปตฺติจยํ ขยา รากสฺส วັตฺตราคคฺคฺคา ปวิเวกา
 ธิมฺุตโต โหติ ขยา โทสฺสสฺส วັตฺตโทสฺสคฺคฺคา ปวิเวกาธิมฺุตโต โหติ
 ขยา โมหสฺส วັตฺตโมหคฺคฺคา ปวิเวกาธิมฺุตโต โหติ สียา โส ปน
 ภาณเต ปีเรกจฺจสฺส ชายสฺมโต เหวมสฺส สัลลพฺพตฺตปฺปมาสฺส ฐนํ อยฺมา
 ยสฺมา ตารโต ปจฺจาคจฺจนฺโต อพฺยาปชฺฌาธิมฺุตโตติ น โส ปเนตฺ
 ภาณเต เหวํ ทฏฺฐพฺพํ ชีณาสโว ภาณเต ภิกฺขุ วุสฺสิตวา กตฺถกรณียํ
 ภรณียํ อตฺตโน อสฺมนุปลฺลฺลฺสฺสโนโต กตฺถสฺส วา ปตฺติจยํ ขยา รากสฺส
 วັตฺตราคคฺคฺคา อพฺยาปชฺฌาธิมฺุตโต โหติ ขยา โทสฺสสฺส วັตฺตโทสฺสคฺคฺคา
 อพฺยาปชฺฌาธิมฺุตโต โหติ ขยา โมหสฺส วັตฺตโมหคฺคฺคา อพฺยาปชฺฌา
 ธิมฺุตโต โหติ ฯ เป ฯ ขยา รากสฺส วັตฺตราคคฺคฺคา ตณฺหกฺขยาธิมฺุตโต
 โหติ ขยา โทสฺสสฺส วັตฺตโทสฺสคฺคฺคา ตณฺหกฺขยาธิมฺุตโต โหติ ขยา
 โมหสฺส วັตฺตโมหคฺคฺคา ตณฺหกฺขยาธิมฺุตโต โหติ ขยา รากสฺส วັตฺตรา

คตฺตา อูปาทานกฺขยาธิมฺมุโธ โหติ ขยา โทสฺสํสํ วັตโทสฺสํคตฺตา อูปา-
 ทานกฺขยาธิมฺมุโธ โหติ ขยา โมหฺสํสํ วັตโมหคตฺตา อูปาทานกฺขยา
 ธิมฺมุโธ โหติ ขยา ภาสฺสํสํ วັตภาสคตฺตา อสงฺมโมหาธิมฺมุโธ โหติ
 ขยา โทสฺสํสํ วັตโทสคตฺตา อสงฺมโมหาธิมฺมุโธ โหติ ขยา โมหฺสํ
 วັตโมหคตฺตา อสงฺมโมหาธิมฺมุโธ โหติ เขวํ สํมมาวิมฺมุตฺตจิตฺตํสํสํ ภาณฺเต
 ภิกฺขุโน ภูถา เจปํ จกฺขุวิญญฺเญยฺยา ฐปา จกฺขุสฺสํ อปาถํ อากฺขณฺนํ
 เนวสฺสํ จิตฺตํ ปริยาทียนฺนํ อมิตฺตํกตฺตเมวสฺสํ จิตฺตํ โหติ จิตฺตํ
 อานนฺดชฺชปฺปคฺคํ วยญฺจสฺสํสํสํสํสํ ภูถา เจปํ โสถวิญญฺเญยฺยา
 สํททา ๑ เป ๑ ฆาเวญญฺเญยฺยา คนฺธา ฆิวิหาวิญญฺเญยฺยา รัสสา กายวิญญ-
 ญฺเญยฺยา โผฏฺฐพฺพา มโนวิญญฺเญยฺยา ฐมฺมา อปาถํ อากฺขณฺนํ เนวสฺสํ
 จิตฺตํ ปริยาทียนฺนํ อมิตฺตํกตฺตเมวสฺสํ จิตฺตํ โหติ จิตฺตํ อานนฺด-
 ชฺชปฺปคฺคํ วยญฺจสฺสํสํสํสํสํสํ สํยฺยถาปํ ภาณฺเต สํโถ ปพฺพโธ
 อจฺจนฺนํทอ อสฺสํสํโร เขกฺขณํ อถ ปฺรคฺคณฺนํ เจปํ ทิสํย อากฺขณฺนํ
 ภูถา วาตวฺจฺจํ เนว นํ สํมกฺกมฺเปยฺย น สํมกฺกมฺเปยฺย น สํมกฺก-
 เวเชยฺย อถ ปจฺจณฺนํ เจปํ ทิสํย อากฺขณฺนํ ภูถา วาตวฺจฺจํ
 ๑ เป ๑ อถ อจฺจตฺตวฺย เจปํ ทิสํย อากฺขณฺนํ ภูถา วาตวฺจฺจํ อถ
 ทกฺขณฺนํ เจปํ ทิสํย อากฺขณฺนํ ภูถา วาตวฺจฺจํ เนว นํ สํมกฺก-
 เปยฺย น สํมกฺกมฺเปยฺย น สํมกฺกเวเชยฺย เขวเมว ๒ ภาณฺเต เขวํ
 สํมมาวิมฺมุตฺตจิตฺตํสํสํ ภิกฺขุโน ภูถา เจปํ จกฺขุวิญญฺเญยฺยา ฐปา จกฺขุสฺสํ
 อปาถํ อากฺขณฺนํ เนวสฺสํ จิตฺตํ ปริยาทียนฺนํ อมิตฺตํกตฺตเมวสฺสํ

ទិតុតំ តៃតិ ទិតំ ចានេបេឃប្បតុតំ វយេបេឃស្តានុប្បត្តតិ ភូតា
 ឡេបី តៃតិវិបេឃេយ្យា ឥតុតា ។ បេ។ ឆានេវិបេឃេយ្យា គន្ធា ឱវុតា-
 វិបេឃេយ្យា រត្នា ភាយវិបេឃេយ្យា ឆៃឡឡុវា មនៃវិបេឃេយ្យា ឆមុតា
 មនេស្ត ចាបាតំ ចាកុត្តនេតិ ឆេវេស្ត ទិតុតំ បរិយាតិយនេតិ ឆមិត្តភក-
 ឆេវេស្ត ទិតុតំ តៃតិ ទិតំ ចានេបេឃប្បតុតំ វយេបេឃស្តានុប្បត្តតិ ។

ឆេវេឆមុតាឆមិត្តភក្ត	បរិវេកេឃេ ឆេតតៃ
ឆេវេឃប្បឆមិត្តភក្ត	ឆុបាតាឆេឃេស្ត ។
គន្ធហេឃេឃប្បតុត	ឆត្នមុតាឆេតតៃ
តិតុតា ចាយតនុប្បាតំ	ឆមុតា ទិតុតំ វិបេឃេឃេ
គេស្ត ឆត្នមុតាវិបេឃេឃេ	ឆត្នមុតាឆេតតៃ ភិក្ខុតៃ
ភក្តស្ត បតិទិយ ឆេតតិ	ករេនីយំ ឆ វិឃេឃេ ។
ឆេតតៃ ឃតា ឆេកេឆនៃ	ឆាតេន ឆ ឆត្នវតិ
ឆេវំ រូបា រត្នា ឥតុតា	គន្ធា ឆត្នតា ។ ឆេវេតា
ឆិឡុតា ឆមុតា ឆន្ទុតា ។	ឆប្បេវេឃេនេតិ ឆាតតៃ
ទិតុតំ ទិតុតំ វិបេឃេឃេ	វយេបេឃស្តានុប្បត្តតិ ។

[៣២៧] ឆ គេន តៃ បន ឆត្នមេន ចាយតនុតា ឆត្នុតៃ ចាឆាតតៃ
 តៃតិ តុក្ខិតៃ ឆាតតៃតតៃ ។ ឆត តៃ ចាយតនុតា ឆានុតៃ មេន
 ភក្តា ឆេវេឃេឃេ ឆុប្បេវេឃេឃេ ភក្តា ឆត្នតៃ ឆត្នតៃតតៃ ឆេកេឃេឃេ
 ឆតតៃ ឆេកេឃេឃេ ឆតតៃតតៃ តៃ ចាយតនុតា ឆានុតៃ ភក្តា ឆតតៃ ឆេតតៃតតៃ
 ចាយតនុតា ភក្តា ឆតតៃ ឆាឆាតតៃ តុក្ខិតៃ ឆាតតៃតតៃ ឆតតៃ

ภาณเต ภควา เยถายสฺมา ผคฺคฺโคณ เตนุปลงฺกมตุ ชนฺกมปิ
 อูปาทยาติ ฯ ขธฺวาเสถสิ ภควา ตุนฺหิภาเวณ ฯ ขถ โห ภควา
 ส่ายณฺหสฺมยํ ปฏิสตฺตานา วุฏฺฐิจฺโง เตนุปลงฺกมมิ
 ขทฺทลฺลา โห อายสฺมา ผคฺคฺโคณ ภควนฺตํ ทูโรทว ยาจฺจนฺตํ ทิสฺวาน
 มเบจเก สฺมเบจโยมํ ขถ โห ภควา อายสฺมนฺตํ ผคฺคฺโคณฺ เเขตทโวจ
 ขถ ผคฺคฺโคณ มา ตวํ มเบจเก สฺมเบจโยมํ สันติมานิ ขาสฺนานิ
 ปเวหิ ปเบเบตฺตานิ คตฺถาหิ นิสฺสํสํสํมํติ นิสฺสํ ภควา ปเบเบตฺเต
 ขาสฺเน นิสฺสํ โห ภควา อายสฺมนฺตํ ผคฺคฺโคณฺ เเขตทโวจ กจฺจิ
 เต ผคฺคฺโคณ ชมนฺเอยํ กจฺจิ ยานฺเอยํ กจฺจิ ทุกฺขา เวทนา ปฏิกฺก-
 มนฺติ โน ขภิกฺกมฺนฺติ ปฏิกฺกโมสํนํ ปณฺณายติ โน ขภิกฺกโมติ ฯ
 น เม ภาณเต ชมนฺเอยํ น ยานฺเอยํ พาฬฺหา เม ทุกฺขา เวทนา
 ขภิกฺกมฺนฺติ โน ปฏิกฺกมฺนฺติ ขภิกฺกโมสํนํ ปณฺณายติ โน ปฏิกฺกโม
 เสยฺยถาปิ ภาณเต พทฺวา ปุริโส ตินฺนฺเหณ สฺวเรน มุทฺธนิ ขภิมฺนฺเจยฺย
 เขวเมว โห ภาณเต ขภิมฺนฺตา วาตา มุทฺธนิ โอหนฺนฺติ น เม
 ภาณเต ชมนฺเอยํ น ยานฺเอยํ พาฬฺหา เม ทุกฺขา เวทนา ขภิกฺกมฺนฺติ
 โน ปฏิกฺกมฺนฺติ ขภิกฺกโมสํนํ ปณฺณายติ โน ปฏิกฺกโม เสยฺยถาปิ
 ภาณเต พทฺวา ปุริโส ทฬฺเหณ วรตฺตกฺขนฺเรน สฺสํเส สฺสํเวจฺนํ ทเทยฺย
 เขวเมว โห(๑) ภาณเต ขภิมฺนฺตา สฺสํเส สฺสํเวทนา น เม ภาณเต ชมนฺเอยํ
 น ยานฺเอยํ พาฬฺหา เม ทุกฺขา เวทนา ขภิกฺกมฺนฺติ โน ปฏิกฺกมฺนฺติ

โฆ ยถาสํหํ ยถาปริยตํ ฌมฺมํ เจตสา อนุวิตกฺกเกติ อนุจิจาเรติ มน-
 ฐานุเปกฺขติ ตสฺสํ ยถาสํหํ ยถาปริยตํ ฌมฺมํ เจตสา อนุวิตกฺกยโต
 อนุจิจาเรติ มนฐานุเปกฺขโต อนุตฺตเร อฺปฺริสฺสเย จิตฺตํ วิมฺมจฺจติ อํ
 อานนฺท นฺนุโ จ อานิสฺสํ กาเถเน อตฺตูปปรีกฺขายํ ๑ อิม โฆ อานนฺท
 น อานิสฺสํ กาเถเน ฌมฺมสํวเน กาเถเน อตฺตูปปรีกฺขายาติ ๑

[๓๒๘] ๕๗ เขถํ ฌมฺมํ ภควา ราชคฺเห วิหริติ คิञฺจนฺตฺว ปุพฺพเต ๑
 อถ โฆ อายสฺมา อานนฺโท येเน ภควา เตรูปสํกมฺมิ อฺปฺสงฺก-
 มิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เขกมฺมํ นิสฺสํ เขกมฺมํ นิสฺสนฺโน โฆ
 อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ ปฺรูเณเน ภาเนเต กสฺสํเปเน
 ฌฬฬิชาติโย ปณฺณตฺตา กณฺหาชาติ ปณฺณตฺตา นีถาชาติ
 ปณฺณตฺตา โถหิตาชาติ ปณฺณตฺตา หลิตฺทาชาติ ปณฺณตฺตา
 สํกฺกชาติ ปณฺณตฺตา ปรมสํกฺกชาติ ปณฺณตฺตา ตตฺริทํ ภาเนเต
 ปฺรูเณเน กสฺสํเปเน กณฺหาชาติ ปณฺณตฺตา โอรพฺพิกา สํกฺริกา
 สํกฺกนิกา มาคฺวิกา สุตฺทา มจฺจนฺตกา โจรา โจรฺชาตกา
 พฺรชฺณาการิกา ये वा ปนฺณเณมี เกจิ กุรฺรกมฺมฺนฺตา ตตฺริทํ ภาเนเต
 ปฺรูเณเน กสฺสํเปเน นีถาชาติ ปณฺณตฺตา ภิกฺขุ กณฺหาจิมฺมุตฺติกา
 ये वा ปนฺณเณมี เกจิ กมฺมฺวาทา กิริยาทา ตตฺริทํ ภาเนเต ปฺรูเณเน
 กสฺสํเปเน โถหิตาชาติ ปณฺณตฺตา นิคฺคจฺจา เขกถาฏกา ตตฺริทํ
 ภาเนเต ปฺรูเณเน กสฺสํเปเน หลิตฺทาชาติ ปณฺณตฺตา คิทํ โยทาควสํเว

อเจตถล่าวกา ตตฺริทํ ภาณเต ปฺรณฺเณน กสฺสฺสเปน สุกฺกภาวติ ปญฺญ
 ฌตฺตา อาชีวกา อาชีวกนิโย ตตฺริทํ ภาณเต ปฺรณฺเณน กสฺสฺสเปน
 ปรมสฺสูกฺกภาวติ ปญฺญตฺตา นนฺโท วฺจโน กจฺโจ สํกฺกจฺโจ มกฺกชติ
 โคธํโส ปฺรณฺเณน ภาณเต กสฺสฺสเปน อิมํ ฌภาวติโย ปญฺญตฺตา
 ตาติ ๑ กิ ปณานนฺท ปฺรณฺเณน กสฺสฺสเปน สํกฺกจฺโจ โธโก เขตฺตพภ
 ญฺชานาติ อิมํ ฌภาวติโย ปญฺญาเปตฺตุนฺติ ๑ โน เหนํ ภาณเต ๑
 เสยฺยถาปี อานนฺท ปฺริโส ทพิทโท อสฺสโก อมฺทฺธิโย^๑ ตสฺส อกา
 มกสฺส พิตํ โอลกฺเขยฺย^๒ อิทํ เต อมฺโภ ปฺริส มสฺสจฺจ ชาติตพหิ
 มฺลลจฺจ อญฺปะทาตพพฺพตฺติ เหวเมว โห อานนฺท ปฺรณฺเณน กสฺสฺสเปน
 อญฺปะปฺริญฺญาเยว เหวสํ สมนพฺพราหฺมณานํ อิมํ ฌภาวติโย ปญฺญตฺตา
 ยถา คํ พาเถน อพฺพตฺเตน อเขตฺตตฺเตน อกฺสฺสเถน อหิ โห
 ปณานนฺท ฌภาวติโย ปญฺญาเปมิ คํ สฺสฺสหาสิ สํกฺกํ มนสิโกโรหิ
 ภาตฺตีสํมาตฺติ ๑ เหว ภาณเตติ โห อายสฺมา อานนฺโท ภควโต บํจฺจ
 สฺสฺส ๑ ภควา เขตฺตโวจ กตฺมา จานนฺท ฌภาวติโย อิม
 นนฺท เอกจฺโจ กณฺหาภาวติโย สํมาโน กณฺทํ ฌมฺมํ อภิชายติ อิม
 ปณานนฺท เอกจฺโจ กณฺหาภาวติโย สํมาโน สุกฺกํ ฌมฺมํ อภิชายติ
 อิม ปณานนฺท เอกจฺโจ กณฺหาภาวติโย สํมาโน อกณฺทํ อสฺสฺสํ นิพฺพพา
 อภิชายติ อิม ปณานนฺท เอกจฺโจ สุกฺกภาวติโย สํมาโน กณฺทํ
 ฌมฺมํ อภิชายติ อิม ปณานนฺท เอกจฺโจ สุกฺกภาวติโย สํมาโน

๑. บ. พ. อนาฬโก ๑ ๒. บ. พ. โอลกฺเขยฺย ๑

สุกฺกํ ฌมฺมํ อภิชายติ อธิ ปณฺณนุท เอกจฺโจ สุกฺกาทิชาติโย สฺมาโน
 อกณฺ्हํ อสฺสูกฺกํ นิพฺพานํ อภิชายติ ฯ กถญฺจณนุท กณฺหาทิชาติโย
 สฺมาโน กณฺ्हํ ฌมฺมํ อภิชายติ อธิณนุท เอกจฺโจ นีเจ กุเต ปจฺจจา-
 ชาโต โหติ จณฺหาตกุเต วา เนสํทกุเต วา เวณฺนกุเต วา รกการ-
 กุเต วา ปุกฺกสฺสกุเต วา ทพิทฺทเต อปฺปณฺนปานโกชเน กสฺสรวุคฺคิเก ยคฺค
 กสฺสเณ ฆาสจฺจนาโท ตพฺภติ โส จ โหติ ทุพฺพณฺโณ ทุทฺทสฺสโก
 โยโกฏฺฐิมโก พหฺวาพาโร กาโร วา กุณฺโณ วา ฆณฺโฆ วา ปกฺขหิตฺวา
 น ตาภี ฌนฺนสฺสํ ปานสฺสํ วคฺคสฺสํ ยานสฺสํ มาตาคณฺฐวิเตปฺนสฺสํ
 เสยฺยยาวตฺถปทฺธิเปยฺยสฺสํ โส กาเยน ทฺจฺจวิตฺตํ จริติ วาจาเยน ทฺจฺจวิตฺตํ
 จริติ มนสํ ทฺจฺจวิตฺตํ จริติ โส กาเยน ทฺจฺจวิตฺตํ จริตฺวา วาจาเยน
 ทฺจฺจวิตฺตํ จริตฺวา มนสํ ทฺจฺจวิตฺตํ จริตฺวา กายสฺสํ เกทา ปรมมฺมรณํ
 อปายํ ทฺคฺคตฺติ วินิปาตํ นิรยํ อปฺปชฺชติ เอวํ โห อธิณนุท กณฺหา-
 ทิชาติโย สฺมาโน กณฺ्हํ ฌมฺมํ อภิชายติ ฯ กถญฺจณนุท กณฺหา-
 ทิชาติโย สฺมาโน สุกฺกํ ฌมฺมํ อภิชายติ อธิณนุท เอกจฺโจ นีเจ
 กุเต ปจฺจจาชาโต โหติ จณฺหาตกุเต วา ฯ เป ฯ เสยฺยยาวตฺถปทฺธิเปยฺยสฺสํ
 โส กาเยน สฺจฺจวิตฺตํ จริติ วาจาเยน สฺจฺจวิตฺตํ จริติ มนสํ สฺจฺจวิตฺตํ
 จริติ โส กาเยน สฺจฺจวิตฺตํ จริตฺวา วาจาเยน สฺจฺจวิตฺตํ จริตฺวา มนสํ
 สฺจฺจวิตฺตํ จริตฺวา กายสฺสํ เกทา ปรมมฺมรณํ สฺคฺคตฺติ สํคฺคํ โลกํ อป-
 ปชฺชติ เอวํ โห อธิณนุท กณฺหาทิชาติโย สฺมาโน สุกฺกํ ฌมฺมํ
 อภิชายติ ฯ กถญฺจณนุท กณฺหาทิชาติโย สฺมาโน อกณฺ्हํ อสฺสูกฺกํ

นิพพานํ อภิชายติ อธิชานนุท เอกจุใจ นังเจ กุเต ปจฺจาสาโต โหติ
 จณฺหาตกุเต วา ๑ เป ๑ โส จ โหติ ทุพฺพณฺโณ ทุทฺทสโก โอโกฏ-
 มโก โส เกสฺมสฺสํ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา
 อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชติ โส เอวํ ปพฺพชฺชิตो สฺमानิ ปญฺจ
 นีวรณํ ปหาย เจตโส อูปกฺกิตเสสํ ปญฺญา ย ทุพฺพสํกฺกเรน จตุสฺส
 สติปฏฺฐาเนสฺส สูปฏฺฐิตจิตฺโต สคฺค โขชณฺเฏ ยถาภูตํ ภาเวตฺวา อกณฺหํ
 อสฺสูกํ นิพฺพานํ อภิชายติ เอวํ โข อานนฺท กณฺหาภิชายิตโย สฺमानิ
 อกณฺหํ อสฺสูกํ นิพฺพานํ อภิชายติ ๑ กถณฺจจณฺท สฺสูกาภิชายิตโย
 สฺमानิ กณฺหํ ชมฺมํ อภิชายติ อธิชานนฺท เอกจุใจ อจฺจุเจ กุเต
 ปจฺจาสาโต โหติ ขตฺติยมหาสํตกุเต วา พุราหุณฺณมหาสํตกุเต วา
 คหปติมหาสํตกุเต วา อทฺเต มหทฺตเน มหาโกเค ปหุตฺตชาตฺตฺรปฺรชเต
 ปหุตฺตวิตฺตฺตฺรปกรณํ ปหุตฺตรณณฺเฏ โส จ โหติ อภิวโป ทสฺสํนีโย
 ปาสํติโก ปรมาย วณฺณนโปกฺขรตาย สมนฺนุภาคโต ตาภํ อเนสฺสํ
 ปาเนสฺสํ วตฺตสฺสํ ยานสฺสํ มาถาคณฺชวิเตปนสฺสํ เสยฺยวสฺสณปทีเปยฺยสฺสํ
 โส กาเยน ทฺจุจฺริตํ จริติ วาจาย ทฺจุจฺริตํ จริติ มนฺสา ทฺจุจฺริตํ
 จริติ โส กาเยน ทฺจุจฺริตํ จริตฺวา วาจาย ทฺจุจฺริตํ จริตฺวา มนฺสา
 ทฺจุจฺริตํ จริตฺวา กายสฺสํ เกทา ปรมมฺรณา อปายํ ทฺคุคฺคํ วิณีปาตํ
 นิรยํ อูปชฺชติ เอวํ โข อานนฺท สฺสูกาภิชายิตโย สฺमानิ กณฺหํ
 ชมฺมํ อภิชายติ ๑ กถณฺจจณฺท สฺสูกาภิชายิตโย สฺमानิ สฺสูกํ ชมฺมํ
 อภิชายติ อธิชานนฺท เอกจุใจ อจฺจุเจ กุเต ปจฺจาสาโต โหติ ขตฺติย-

มหาสาถกฺกุเต วา ๑ เป ๑ เสยฺยวสถปทํเปยฺยสฺส ใต้ กาเยน สฺสจฺริตํ
 จรติ วาจาเย สฺสจฺริตํ จรติ มนสา สฺสจฺริตํ จรติ ใต้ กาเยน สฺสจฺริตํ
 จริตฺวา วาจาเย สฺสจฺริตํ จริตฺวา มนสา สฺสจฺริตํ จริตฺวา กายสฺส ฌเภา
 ปรมมฺรณา สฺสคฺคํ สฺสคฺคํ โลกํ อปฺปชฺชติ เอวํ โข อานนฺท สฺสกุภา
 ภิชาติโย สฺมาโน สฺสกุํ รมํ อภิชายติ ๑ กถณฺจानนฺท สฺสกุภาภิชาติโย
 สฺมาโน อกณฺหํ อสฺสกุํ นิพฺพานํ อภิชายติ อธิชานนฺท เอกจฺโจ อจฺเจ
 กฺกุเต ปจฺจาสาโต โหติ ขคฺคิยมมหาสาถกฺกุเต วา พฺราหฺมณฺนมมหาสาถกฺกุเต
 วา คหปติมหาสาถกฺกุเต วา อทฺเต มหฺตฺตเน มหาโกเค ปหฺตฺตชาตฺตฺรปรชเต
 ปหฺตฺตวิตฺตฺตปกรณฺเน ปหฺตฺตชนฺณนฺนเป ใต้ จ โหติ อภิวิโป ทสฺสํนํโย
 ปาสาทิโก ปรมาย วณฺณนํปฏฺฐวตฺตาย สมนฺนาคโค ตาถิ อนนฺตสฺส
 ปานสฺส วตฺตสฺส ยานสฺส มาถาคนฺทวิเลปนสฺส เสยฺยวสถปทํเปยฺยสฺส
 ใต้ เกตมสฺสํ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺตานิ อจฺฉาเทตฺวา อคฺการสฺมา
 อนคฺการิยํ ปพฺพชฺชติ ใต้ เอวํ ปพฺพชฺชิตो สฺมาโน ปณฺจ นํวเรณ
 ปหาย เจตโส อปฺปฏฺธิเจสฺส ปณฺณาย ทฺตฺตพฺพตฺตกรณฺเน จตฺตสฺส สติปฏฺฐจฺเณสฺ
 สฺตฺตปฏฺฐจิตฺตจิตฺโต สฺตฺตฺต โหชฺชณฺจเค ยถาภูตํ ภาเวตฺวา อกณฺหํ อสฺสกุํ
 นิพฺพานํ อภิชายติ เอวํ โข อานนฺท สฺสกุภาภิชาติโย สฺมาโน อกณฺหํ
 อสฺสกุํ นิพฺพานํ อภิชายติ ๑ อิมํ โข อานนฺท นหภิชาติโยติ ๑

[๓๒๘] ๕๘ นหิ ภิกฺขเว รมเมหิ สมนฺนาคโค ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย

๑ อ. พ. สฺตฺตปฏฺฐจิตฺตจิตฺโต ๑

โหติ ปาหุเนยโย ทกฺขิณเณยโย อณฺชติกรณฺเณยโย อเนตุรํ ปุณฺณกฺขเขตฺตํ
 โลกุตฺตํ กตฺเมหิ นฺนิ ชีว ภิกฺขเว ภิกฺขุโน เย อาสวํ สํวราปหา-
 ตพฺพา เต สํวเรน ปทึนฺนา โหเนติ เย อาสวํ ปฏิเสวณํปหาตพฺพา
 เต ปฏิเสวณาย ปทึนฺนา โหเนติ เย อาสวํ อธิวาสนํปหาตพฺพา เต
 อธิวาสนํ ปทึนฺนา โหเนติ เย อาสวํ ปรีวชฺชนํปหาตพฺพา เต
 ปรีวชฺชนํ ปทึนฺนา โหเนติ เย อาสวํ วิโนทณํปหาตพฺพา เต
 วิโนทณํ ปทึนฺนา โหเนติ เย อาสวํ ภาวณํปหาตพฺพา เต ภาวณาย
 ปทึนฺนา โหเนติ ฯ กตฺเม จ ภิกฺขเว อาสวํ สํวราปหาตพฺพา เย
 สํวเรน ปทึนฺนา โหเนติ ชีว ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฏิสงฺขา โยนิโส
 จกฺขุเนทฺธิยสํวรํ สํวโต วิหริติ ยํ หิสฺสํ ภิกฺขเว จกฺขุเนทฺธิยสํวรํ อสํว-
 ตสฺส วิหริโต อูปฺปชฺเชยฺยํ อาสวํ วิฆาตปริพาหา จกฺขุเนทฺธิยสํวรํ
 สํวตสฺส วิหริโต เอวํส เต อาสวํ วิฆาตปริพาหา น โหเนติ ปฏิสงฺขา
 โยนิโส โสติเนทฺธิย ... ฆานิเนทฺธิย ... ชีวฺหิเนทฺธิย ... กายิเนทฺธิย ...
 มนินฺเนทฺธิยสํวรํ สํวโต วิหริติ ยํ หิสฺสํ ภิกฺขเว มนินฺเนทฺธิยสํวรํ อสํว-
 ตสฺส วิหริโต อูปฺปชฺเชยฺยํ อาสวํ วิฆาตปริพาหา มนินฺเนทฺธิยสํวรํ
 สํวตสฺส วิหริโต เอวํส เต อาสวํ วิฆาตปริพาหา น โหเนติ ยํ
 หิสฺสํ ภิกฺขเว สํวรํ อสํวตสฺส วิหริโต อูปฺปชฺเชยฺยํ อาสวํ วิฆา-
 ตปริพาหา สํวรํ สํวตสฺส วิหริโต เอวํส เต อาสวํ วิฆาตปริพาหา น
 โหเนติ อิมํ วุจฺจเนติ ภิกฺขเว อาสวํ สํวราปหาตพฺพา เย สํวเรน
 ปทึนฺนา โหเนติ ฯ กตฺเม จ ภิกฺขเว อาสวํ ปฏิเสวณํปหาตพฺพา เย

ชาติโก โหติ ยัม หิสังส ภิกขเว อธิวาสโยโต อุปปชฺชเยยฺยึ อาสว
 วิฆาตปริพาหา อธิวาสโยโต เอวํส เต อาสว วิฆาตปริพาหา น
 โหนติ อิเม วุจฺจนฺติ ภิกขเว อาสว อธิวาสนापहाตพฺพา ये अधि-
 वसनाय ปเทना โหนติ ฯ กตเม จ ภิกขเว อาสว ปวิขฺชนापहाตพฺพา
 ये ปวิขฺชนाय ปเทนา โหนติ อธิ ภิกขเว ภิกฺขุ ปฏิสฺสา โยนิโส
 จณฺหาหคฺคิ ปวิขฺเชติ จณฺหาหคฺคิ ปวิขฺเชติ จณฺหาโคณํ ปวิขฺ-
 เชติ จณฺหาภคฺคํ ปวิขฺเชติ อหิ ชาณํ กณฺณกฺกฺขจํ โสภมํ
 ปปาตํ จนฺทนํ โอฬคฺคํ ยถารูเป อนาสเน นิสินฺนํ ยถารูเป อโคจเร
 จวนฺตํ ยถารูเป ปาปเก มิตฺเต ภวนฺตํ วิญญู สพฺพหุมจาวี ปาปเกสุ
 จานฺตํ โอภปฺเปยฺยํ โส ตณฺเจว อนาสเน ตณฺจ อโคจโร เต จ
 ปาปเก มิตฺเต ปฏิสฺสา โยนิโส ปวิขฺเชติ ยัม หิสังส ภิกขเว อปวิขฺ-
 ชโยโต อุปปชฺชเยยฺยึ อาสว วิฆาตปริพาหา ปวิขฺชโยโต เอวํส เต
 อาสว วิฆาตปริพาหา น โหนติ อิเม วุจฺจนฺติ ภิกขเว อาสว
 ปวิขฺชนापहाตพฺพา ये ปวิขฺชนाय ปเทนา โหนติ ฯ กตเม จ
 ภิกขเว อาสว วิโนทนาปहाตพฺพา ये विनोत्तनाय पतेना न्हति अथ
 भिक्षवे भिक्षु पठिस्सा योनिโส उपपन्नं कामवित्तकं नाश्वासेति पश्यति
 विโนत्तेति พุยนฺตํโรติ อนภาวํ คเมติ ปฏิสฺสา โยนิโส อุปปन्नํ
 พุยาปาทวิตกํ ฯ เป ฯ อุปปन्नํ วิหิตํวิตกํ ... อุปปन्नํปन्नเน ปาปเก
 อภุตเต อมฺเม นาश्वासेति पश्यति विनोत्तेति พุยนฺตํโรติ อนภาวํ
 คเมति ยัม หิสังส ภิกขเว อวิโนทโยโต อุปปชฺชเยยฺยึ อาสว วิฆา-

ปริพาหา วิโนทยโต เอวํส เต ชาสวา วิฆาตปริพาหา น โหนฺติ
 อิมํ วุจฺจนฺติ ภิกฺขเว ชาสวา วิโนทนาปหาคพฺพา เย วิโนทนาย
 ปหีณา โหนฺติ ฯ กตเม จ ภิกฺขเว ชาสวา ภาวนาปหาคพฺพา เย
 ภาวนาย ปหีณา โหนฺติ อิทฺถ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฏิจฺฉา โยนิโส สติ-
 สมฺโพชฺฌณํ ภาเวติ วิเวกนิสฺสํ วิราคนิสฺสํ นิโรธนิสฺสํ โวสุตฺตคฺค-
 ปริณามํ ปฏิจฺฉา โยนิโส ชมฺมุจฺยสมฺโพชฺฌณํ ภาเวติ ฯ เป-
 วิริยสมฺโพชฺฌณํ ภาเวติ ปิตฺตสมฺโพชฺฌณํ ภาเวติ ปัสสทฺธิสมฺโพชฺฌณํ
 ภาเวติ สมาริสมฺโพชฺฌณํ ภาเวติ อูปะกัชาสมฺโพชฺฌณํ ภาเวติ วิเวก-
 นิสฺสํ วิราคนิสฺสํ นิโรธนิสฺสํ โวสุตฺตคฺคปริณามํ ยํ หิสฺสํ ภิกฺขเว
 อภาวโต อูปปชฺชชยฺยํ ชาสวา วิฆาตปริพาหา ภาวโต เอวํส เต
 ชาสวา วิฆาตปริพาหา น โหนฺติ อิมํ วุจฺจนฺติ ภิกฺขเว ชาสวา
 ภาวนาปหาคพฺพา เย ภาวนาย ปหีณา โหนฺติ ฯ อิมํ ๒ ภิกฺขเว
 นหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณเณยฺโย
 อณฺุชฺฌกรณเณยฺโย อนฺุคฺตํ ปุณฺณกเชตฺตํ โลกสุตฺตํ ฯ

[๓๓๐] ๕๕ เอกํ สมํ ภคฺวา นาทิกะ วิหริติ คิณฺชการวสเถ ฯ อถ
 ๒ ทารุกมฺมิโก คหปติ เยน ภคฺวา เตนฺุปลงฺกมิ อฺุปลงฺกมิทฺวา
 ภคฺวนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสํ เอกมฺนฺตํ นิสฺสินฺ ๒ ทารุกมฺมิโก
 คหปติ ภคฺวา เขตฺทวโจ อปี นุ เต คหปติ กุเล ทานํ ทียคฺคิ ฯ
 ทียคิ เม ภนฺเต กุเล ทานํ คณฺุ ๒ เย เต ภิกฺขุ อารญฺเณกา
 ปิณฺุทปาทิกา ปิณฺุฎฐิกา อรหฺนฺตา ๑ อรหฺนฺตมคฺคํ ๑ สฺมาปณฺนา

ตถารุเปสฺสุ ภนฺเต ภิกฺขุสฺสุ ทานํ ทิยตีติ ฯ ๑ ทุชฺชานํ โห เอตํ คหปติ
 ตยา คิหิเน กามภิกิเน ปุตุตสํมพารสฺสนํ อชฺฌมาวสฺสนฺเตน กาสักกนฺทํ
 ปจฺจุณฺโณเนน มาตาคนฺธวิเลปนํ ธารยนฺเตน ชาตฺรปรชตํ สํทิตฺยเนน
 อิมเ ว ชรหนโต อิมเ ว ชรหตุตมคฺคํ สฺมาปณฺเณติ ธารณฺ-
 ณโก เจมี คหปติ ภิกฺขุ โหติ อุนฺทฺธโต อุนฺนโฬ จปโต มุชฺโรว
 วิกิตฺตนาโ จ มุชฺสัสสตี อสํมฺปชาโน อสํมาหิตो วิพฺภาเนตฺติโต ปาก-
 ญฺญทฺริโย เอวํ โส เตนฺงเคน คารยฺโห ธารณฺณโก เจมี คหปติ
 ภิกฺขุ โหติ อุนฺทฺธโต อุนฺนโฬ อจปโต อมุชฺโรว อวิกิตฺตนาโ จ
 อปฺปจฺจิตสตี สํมฺปชาโน สํมาหิตो เอกคฺคจฺจิตโต สํวฺตินฺทฺริโย เอวํ
 โส เตนฺงเคน ปาส์โส คามนฺตฺวิหารี เจมี คหปติ ภิกฺขุ โหติ
 อุนฺทฺธโต ฯ ๑ เป ฯ เอวํ โส เตนฺงเคน คารยฺโห คามนฺตฺวิหารี เจ-
 มี คหปติ ภิกฺขุ โหติ อุนฺทฺธโต ฯ ๑ เป ฯ เอวํ โส เตนฺงเคน ปาส์โส
 มิตฺตฺทปาทิโก เจมี คหปติ ภิกฺขุ โหติ อุนฺทฺธโต ฯ ๑ เป ฯ เอวํ โส เตนฺง-
 เคน คารยฺโห มิตฺตฺทปาทิโก เจมี คหปติ ภิกฺขุ โหติ อุนฺทฺธโต
 ฯ ๑ เป ฯ เอวํ โส เตนฺงเคน ปาส์โส เนมฺมาตฺติโก เจมี คหปติ
 ภิกฺขุ โหติ อุนฺทฺธโต ฯ ๑ เป ฯ เอวํ โส เตนฺงเคน คารยฺโห เนมฺมาตฺ-
 นิโก เจมี คหปติ ภิกฺขุ โหติ อุนฺทฺธโต ฯ ๑ เป ฯ เอวํ โส เตนฺงเคน
 ปาส์โส ปัสสฺสูกฺติโก เจมี คหปติ ภิกฺขุ โหติ อุนฺทฺธโต ฯ ๑ เป ฯ เอวํ
 โส เตนฺงเคน คารยฺโห ปัสสฺสูกฺติโก เจมี คหปติ ภิกฺขุ โหติ อุนฺทฺธโต
 ฯ ๑ เป ฯ เอวํ โส เตนฺงเคน ปาส์โส คหปติจิวรรโรว เจมี คหปติ

ภิกฺขุ โหติ อุตฺตโต อุนฺนโฬ จปโต มุขโร วิถิณฺณวาโจ มุฏฺฐสฺสํติ
 อสฺมปฺชาโน อสฺมาหิโต วิพฺภนฺตจิตฺโต ปากฺกฺขิณฺทริโย เอวํ โส
 เตนฺนุเคน คารุโห คหปติจํวรโร เจปํ คหปติ ภิกฺขุ โหติ อุตฺต-
 ราชโต อุนฺนโฬ จปโต อมุขโร อวิถิณฺณวาโจ อฺปฏฺฐจิตฺตํติ สฺมปฺชาโน
 สฺมาหิโต เอกกฺคจิตฺโต สํวตฺติณฺทริโย เอวํ โส เตนฺนุเคน ปาสํโส
 อิงฺฆํ ตฺวํ คหปติ สํวเม ทานํ เทหิ สํวเม เต ทานํ ททโต จิตฺตํ
 ปสํทิสฺสํติ โส ตฺวํ ปสํนุเจตฺโต กายสฺสํ เกทา ปรมฺมรณํ สํคตํ
 สํคตํ โสทํ อฺปฺปชฺชิสฺสํสํติ เอวํหํ ภนฺเต อชฺชตฺตคฺเค สํวเม ทานานิ
 ทสฺสํมํติ ฯ

[๓๓๓] ๖๐ เอกํ สํมยํ ภควา พารานํธิยํ วิหริติ อธิปตฺเตน มิตฺ-
 ทาเย ฯ เตนฺ โห ปเน สํมเยเน สํมพฺพุตา เถวา ภิกฺขุ ปจฺจกฺกตฺตํ
 ปิณฺณกฺปตฺตปฏิกฺกนฺตฺตา มณฺณกตฺตมาเพ สํนุณิณฺนา สํนุณิพิตฺตา อภิธมฺมกถํ
 กถเณติ ฯ ตตฺถ สํทํ อายสฺมา จิตฺโต หตฺถิสํวริปฺตฺโต เถวานํ ภิกฺขุณํ
 อภิธมฺมกถํ กถเณตานํ อนฺตรนฺตรวํ กถํ โอบาเตติ ฯ อถ โห อายสฺมา
 มหาโกฏฺฐจิกํ อายสฺมํเต จิตฺตํ หตฺถิสํวริปฺตฺตํ เขตฺทโวจ อายสฺมา
 จิตฺโต หตฺถิสํวริปฺตฺโต เถวานํ ภิกฺขุณํ อภิธมฺมกถํ กถเณตานํ อนฺต-
 รนฺตรวํ กถํ โอบาเตติ ยาว กถาปริโยธานํ อายสฺมา จิตฺโต หตฺถิ-
 สํวริปฺตฺโต อากเมตฺติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อายสฺมโต จิตฺตสฺสํ หตฺถิสํวริปฺตฺตสฺสํ สํหายกา
 ภิกฺขุ อายสฺมํนํ มหาโกฏฺฐจิกํ เขตฺทโวจ อายสฺมา มหาโกฏฺฐจิกํ

ขายสุมณฺโฑ จิตฺกํ หตฺถิธํวรีปฺปคฺคํ อปฺปสาเทติ ปณฺณํโถ ขายสุมํ จิตฺโถ
 หตฺถิธํวรีปฺปคฺคโถ ปโหติ ขายสุมํ จิตฺโถ หตฺถิธํวรีปฺปคฺคโถ เถวานํ
 ภิกฺขุณฺโณ อภิสสมฺมกถํ กเถตฺตุนฺติ ฯ พุชฺชานํ โช เอตํ ชาวฺโส ปรสฺส
 เจโตปริยาโย ชชานนฺเตหิ ฯ อีชาวฺโส เขตฺตจฺโจ ปุคฺคโถ ตาวเทว
 โสรัทโสรัทโถ โหติ นินฺวาตนิวาโต โหติ อฺปฺปสฺสนฺตฺปฺปสฺสนฺโต โหติ
 ยาว สตฺถถารํ อฺปฺปนิสฺสํย วิหริติ อณฺณคฺคํ วา คุรุจฺฉานียํ สํพฺรหฺมจาวี
 ยโต ฯ โช โส วปฺกสฺสํเตว สตฺถถาวา วปฺกสฺสํติ คุรุจฺฉานียเอหิ
 สํพฺรหฺมจาวีหิ โส สํสํญฺโซ วิหริติ ภิกฺขุหิ ภิกฺขุณฺนีหิ อฺปฺปาสเกหิ
 อฺปฺปาสิกากิ วนฺณวา วาชมหามสฺสเอหิ ติตฺถิเอหิ ติตฺถิยธํวเอหิ ตสฺส
 สํสํญฺสสฺส วิสฺสํญฺสสฺส ปากฺกสฺสํ ฆสฺสํมณฺญตฺตสฺส วิหโรโต วาโค จิตฺกํ
 อนฺนทฺธํเสติ โส วาคนฺนทฺธํเสเตน จิตฺเตน สิกฺขํ ปจฺจุจฺจาย ทินฺนํยาวตฺตติ
 เสยฺยถาปํ ชาวฺโส โคโณ กิฏฺฐจาทิ ทาเมน วา พทฺโธ วเช วา
 โอรุทฺโธ โย นุ โช ชาวฺโส เอวํ วเทยฺย นทานายํ โคโณ
 กิฏฺฐจาทิ ปฺนเทว กิฏฺฐจํ โธตฺตวิสฺสํตฺตํ สํมมา นุ โช โส ชาวฺโส
 วทมาโน วเทยฺยยาติ โน หิทํ ชาวฺโส จ्ञานฺนํเหตํ ชาวฺโส วิชฺชติ
 ยํ โส โคโณ กิฏฺฐจาทิ ทามํ วา เจตฺตวา วชํ วา ภินฺนิจฺจวา อถ
 ปฺนเทว กิฏฺฐจํ โธตฺตเรยฺยยาติ เอวเมว โช ชาวฺโส อีเรกจฺโจ
 ปุคฺคโถ ตาวเทว โสรัทโสรัทโถ โหติ นินฺวาตนิวาโต โหติ อฺปฺปสฺสนฺตฺ-
 ปฺปสฺสนฺโต โหติ ยาว สตฺถถารํ อฺปฺปนิสฺสํย วิหริติ อณฺณคฺคํ วา
 คุรุจฺฉานียํ สํพฺรหฺมจาวี ยโต ฯ โช โส วปฺกสฺสํเตว สตฺถถาวา

วปกฐัสติ ครุชฺชชานียะหิ สฺพหุมจารฺหิ โส สํสฺสฺสฺส วิหริติ ภิกฺขุหิ
 ภิกฺขุหิ อฺปาสฺสเกหิ อฺปาสฺสกาหิ รณฺณวา ราชมหามตฺเตหิ ติตฺถียะหิ
 ติตฺถียสํวเกหิ สสฺส สํสฺสฺสฺส วิสฺสฺสฺสฺส ปากฺกสฺส ภาสฺสมนุ-
 ยฺยฺกสฺส วิหริโต วาโค จิตฺตํ อนฺนทฺธํเสติ โส วากานฺนทฺธํเสเคน จิตฺเตน
 สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หิณฺยาวตฺตติ ฯ อิทฺถ ปนฺนาคุโส เอกจฺจุจ ปุคฺคโต
 วิวิจฺเจว กามะหิ ฯ เป ฯ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสํมปฺชฺช วิหริติ โส
 ตาภิมฺหิ ปจฺมสฺส ฌานสฺสํสํ สํสฺสฺส วิหริติ ภิกฺขุหิ ฯ เป ฯ สิกฺขํ
 ปจฺจกฺขาย หิณฺยาวตฺตติ เสยฺยถาปํ อากุโส จาคุมฺมहाปเถ กุตฺตผุ-
 ลิตโก เทโว วสฺสํนฺโต รหํ อนฺนทฺธราเปยฺย จิตฺตถลํ ปาตุกฺกเมยฺย โย
 นฺน โห อากุโส เอวํ วเทยฺย นทานิ อมฺมสฺมํ จาคุมฺมहाปเถ ปนฺนเทว
 วโร ปาตุกฺกวิสสํสํสํ สมนฺมา นฺน โห โส อากุโส วทมาโน วเทยฺยยาติ
 โน หิทํ อากุโส จานฺนญฺเหตํ อากุโส วิชฺชติ ยํ อมฺมสฺมํ จาคุม-
 มหฬเถ มนฺนสฺสา วา อติฏกเมยฺยํ โคปสฺส วา อติฏกเมยฺยํ วาตา-
 ตโป วา เสณฺหคํ ปริยาทิเทยฺย อถ ปนฺนเทว วโร ปาตุกฺกเวยฺยยาติ
 เขวเมว โห อากุโส อิทฺถจฺจุจ ปุคฺคโต วิวิจฺเจว กามะหิ ฯ เป ฯ
 ปจฺมํ ฌานํ อฺปสํมปฺชฺช วิหริติ โส ตาภิมฺหิ ปจฺมสฺส ฌานสฺสํสํ
 สํสฺสฺส วิหริติ ภิกฺขุหิ ฯ เป ฯ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หิณฺยาวตฺตติ ฯ
 อิทฺถ ปนฺนาคุโส เอกจฺจุจ ปุคฺคโต วิตถกฺกวิจฺจารณํ วุปสฺมา ฯ เป ฯ ทฺติยํ
 ฌานํ อฺปสํมปฺชฺช วิหริติ โส ตาภิมฺหิ ทฺติยสฺส ฌานสฺสํสํ
 สํสฺสฺส วิหริติ ภิกฺขุหิ ฯ เป ฯ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หิณฺยาวตฺตติ เสยฺย

ถาปี อากุโส คามสฺส วา นิคมสฺส วา อวิทุเร มหเต คพาที
 ตตฺถ กุตฺตมฺมสฺสโก เทโว วุชฺโส สิปฺปิสฺสมุพฺพกมฺปี สกฺขรกกถมฺปี อนฺตร-
 ฐาเปยฺย โย นุ โห อากุโส เขวํ วเทยฺย นทานิ อมฺมสฺมึ
 คพาเก ปุณฺเทว สิปฺปิสฺสมุพฺภา วา สกฺขรกกถา วา ปาตุภวิสฺสเนตฺติ
 สฺมมา นุ โห โส อากุโส วทมาโน วเทยฺยาติ โน หิทฺ อากุโส
 จานฺญเหตฺ อากุโส วิชฺชติ ยํ อมฺมสฺมึ คพาเก มนฺตฺสา วา มีเวยฺยํ
 โคปสฺสุ วา มีเวยฺยํ วาตาโป วา เสเนหคคฺ ปริยาธิเขยฺย อถ
 ปุณฺเทว สิปฺปิสฺสมุพฺพกมฺปี สกฺขรกกถาปี ปาตุภเวยฺยเนตฺติ เขวเมว โห
 อากุโส อีเชกฺกุโจ ปุคฺคโต จิตฺกฺกวจิราโร วุปลมา ๑ เป ๑ ทฺติยํ
 ฌานํ อฺปฺสํมฺปชฺช วิหริติ โส ธาภิมุหิ ทฺติยสฺส ฌานสฺสํติ
 สํสฺสวโจ วิหริติ ภิกฺขุหิ ๑ เป ๑ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย ทิณฺณาวตฺตติ ๑
 อธิ ปนากุโส เขกฺกุโจ ปุคฺคโต ปิตฺยา ๑ วิธวาท ๑ เป ๑ ตติยํ
 ฌานํ อฺปฺสํมฺปชฺช วิหริติ โส ธาภิมุหิ ตติยสฺส ฌานสฺสํติ สํสฺสวโจ
 วิหริติ ภิกฺขุหิ ๑ เป ๑ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย ทิณฺณาวตฺตติ เสยฺยถาปี
 อากุโส ปฺริสํ ปณฺตโกชนํ ภูตฺตาวิ อภิโทสิกํ โกชนํ นจฺฉาเทยฺย
 โย นุ โห อากุโส เขวํ วเทยฺย นทานิ อมฺมํ ปฺริสํ ปุณฺเทว
 โกชนํ ฉาเทสฺสํติ สฺมมา นุ โห โส อากุโส วทมาโน วเทยฺยาติ
 โน หิทฺ อากุโส อมฺมุนฺหาอุโส ปฺริสํ ปณฺตโกชนํ ภูตฺตาวิ ยาวสฺสํ ๑
 โยธา กาเย ๑ สฺสํติ ตาว น อญฺญํ โกชนํ ฉาเทสฺสํติ ยโต ๑

ขฺวรสฺสํ สํ โยธา ธนฺตรรายิสฺสํติ อถ ปฺนทเว ทํ โภชนํ ฉาเทยฺยาติ
 เขวเมว โข ธาตุสฺสํ อีเรกฺโข ปุคฺคโต ปิตฺติยา จ วิราคา ๑ เป ๑ คติยํ
 ฌานํ อฺปสํมฺปชฺช วิหริติ โส ธาตฺมิหิ คติยสฺสํ ฌานสฺสํติ สํสฺสฺสํ
 วิหริติ ภิกฺขุหิ ๑ เป ๑ สิกฺขํ ปจฺจุจฺจาย หีนายาวตฺตติ ๑ อธิ ปนฺนํ
 เขกฺโข ปุคฺคโต สฺสํสฺสํ จ ปหานา ทฺวสฺสํ จ ปหานา ๑ เป ๑ จตฺตํ
 ฌานํ อฺปสํมฺปชฺช วิหริติ โส ธาตฺมิหิ จตฺตสฺสํ ฌานสฺสํติ สํสฺสฺสํ
 วิหริติ ภิกฺขุหิ ๑ เป ๑ สิกฺขํ ปจฺจุจฺจาย หีนายาวตฺตติ เสงฺฆณํ ธาตุสฺสํ
 ปพฺพตฺสํเป อฺทกฺกรหโต นิวาโต วิคตฺตฺมิโก โย นฺ โข ธาตุสฺสํ
 เขวํ วเทยฺย นทเทมิ อมฺสํมํ อฺทกฺกรหเต ปฺนทเว อุมิ ปาตฺตฺวิสฺสํคฺติ
 สํมมา นฺ โข โส ธาตุสฺสํ วตฺตมาโน วเทยฺยาติ โน หิธํ ธาตุสฺสํ
 จานเนตฺตํ ธาตุสฺสํ วิชฺชติ ยา ปฺรตฺตฺติมาย ทิสฺสํ อากฺขณฺนํ ภูตํ
 วาตฺตฺตฺติ สํ คตฺตํ อฺทกฺกรหเต อุมิ ชเนยฺย ยา ปจฺจณฺนํ ทิสฺสํ
 อากฺขณฺนํ ๑ เป ๑ อฺตฺตฺตฺตฺตํ ทิสฺสํ อากฺขณฺนํ ทฺวสฺสํ ทิสฺสํ
 อากฺขณฺนํ ภูตํ วาตฺตฺตฺตฺติ สํ คตฺตํ อฺทกฺกรหเต อุมิ ชเนยฺยาติ
 เขวเมว โข ธาตุสฺสํ อีเรกฺโข ปุคฺคโต สฺสํสฺสํ จ ปหานา ทฺวสฺสํ
 จ ปหานา ๑ เป ๑ จตฺตํ ฌานํ อฺปสํมฺปชฺช วิหริติ โส ธาตฺมิหิ
 จตฺตสฺสํ ฌานสฺสํติ สํสฺสฺสํ วิหริติ ภิกฺขุหิ ๑ เป ๑ สิกฺขํ ปจฺจุจฺจ-
 าย หีนายาวตฺตติ ๑ อธิ ปนฺนํ ธาตุสฺสํ เขกฺโข ปุคฺคโต สํพฺพณฺนํ
 อมณฺณิการอ อณฺณํคํ เจตฺตํมํ อฺปสํมฺปชฺช วิหริติ โส ธาตฺมิหิ
 อณฺณํคํ เจตฺตํมํคํ สํสฺสํติ สํสฺสฺสํ วิหริติ ภิกฺขุหิ ภิกฺขุหิ อฺป-

ตฺเถहि อฺปาสึกาหิ ฌญฺเภา ราชฆมฺหามคฺเตหิ ติตฺถิเยหิ ติตฺถิยสํวเกหิ
 ตสฺส ตํสฺสจฺสสฺส วิสฺสจฺสสฺส ปากฏสฺส ภสฺสํมฺนุคฺตสฺส วิหฺรโต ราโค
 จิคุตฺตํ ฌนุทฺธํเตติ โส ราคานุทฺธํสึเตน จิตฺเตน สิกฺขํ ปจฺจุทฺทาย
 หีนายาวคฺคตฺติ เสยฺยถาปํ อากุโส ราชา วา ราชฆมฺหามคฺโต วา จตุ-
 รุคฺคินิยา เสนาย อทฺธานมคฺคปฏฺธิปโน อญฺญตรสฺมํ วนสฺสญฺเฆ เขก-
 รคฺคิ วาฬํ อฺปคฺจฺเจยฺย คฺคฺว หคฺคิสฺสทฺเทน อสฺสสฺสทฺเทน รสฺสทฺเทน
 ปคฺคิสฺสทฺเทน เกริปณฺวสฺสจฺจวณฺนิมฺนภทฺสทฺเทน จีรฺพิกาสฺสทฺโท ฌนฺตรชา-
 เปยฺย โย นุ โห อเว วเทยฺย นทานิ อมฺสฺมํ วนสฺสญฺเฆ ปฺน-
 เทว จีรฺพิกาสฺสทฺโท ปาคฺคฺวิสฺสสฺสํตีติ สฺมมา นุ โห โส อากุโส
 วทฺมาโน วเทยฺยาคิ โน หิ อากุโส จานฺนฺเหตฺมํ อากุโส วิชฺชติ
 ยํ โส ราชา วา ราชฆมฺหามคฺโต วา คมฺหา วนสฺสญฺเฆ ปกฺกเมยฺย
 อถ ปฺนฺเทว จีรฺพิกาสฺสทฺโท ปาคฺคฺเวยฺยาคิ เขวเมว โห อากุโส
 อีเรกฺโข ปุคฺคโต สทฺพฺพนิมิตฺตานํ อมนสฺสการา อนิมิตฺตํ เจโตสฺมาธึ
 อฺปสฺมปฺสฺช วิหฺรติ โส ธาณิหิ อนิมิตฺตสฺส เจโตสฺมาธึสํสาติ
 ตํสฺสจฺส วิหฺรติ ภิกฺขุหิ ภิกฺขุณีหิ อฺปาสึเกหิ อฺปาสึกาหิ ฌญฺเภา ราช-
 ฆมฺหามคฺเตหิ ติตฺถิเยหิ ติตฺถิยสํวเกหิ ตสฺส ตํสฺสจฺสสฺส วิสฺสจฺสสฺส
 ปากฏสฺส ภสฺสํมฺนุคฺตสฺส วิหฺรโต ราโค จิคุตฺตํ ฌนุทฺธํเตติ โส
 ราคานุทฺธํสึเตน จิตฺเตน สิกฺขํ ปจฺจุทฺทาย หีนายาวคฺคตฺติ ฯ

อถโห อายสฺมา จิตฺโต หคฺคิสฺสวิปฺคฺโต อปเรณ สฺมเยน สิกฺขํ
 ปจฺจุทฺทาย หีนายาวคฺคตฺติ ฯ อถ โห จิตฺตสฺส หคฺคิสฺสวิปฺคฺตสฺส สหา-

ขกา ภิกขุ เชนายสฺมา มหาโกฏฐิโก เตนุปลงฺกมัสสุ อฺปสงฺกมิตฺวา
 อยสฺมเนตฺถ มหาโกฏฐิกํ เอตทโวจํ กิ นฺ โข อยสฺมตา มหา-
 โกฏฐิเกน จิตฺโต หตฺถิสาริปฺปฺโต เจตสา เจโต ปริจฺจ วิทิตฺโต อิมาส-
 ญฺจ อิมาสญฺจ วิหารสฺมาปคฺคฺนํ จิตฺโต หตฺถิสาริปฺปฺโต ตาภิ อถ
 จ ปน สิกฺขํ ปจฺจุทฺถาย หิณายวตฺถิสํสํคตฺติ อฺททาหุ เทวตา เอต-
 มคฺคํ อารโจะสุ จิตฺโต ภาณเต หตฺถิสาริปฺปฺโต อิมาสญฺจ อิมาสญฺจ
 วิหารสฺมาปคฺคฺนํ ตาภิ อถ จ ปน สิกฺขํ ปจฺจุทฺถาย หิณายวตฺถิส-
 ํสํคตฺติ ฯ เจตโส เจโต ปริจฺจ วิทิตฺโต เม อวฺโส จิตฺโต หตฺถิสาริ-
 ปฺปฺโต อิมาสญฺจ อิมาสญฺจ วิหารสฺมาปคฺคฺนํ ตาภิ อถ จ
 ปน สิกฺขํ ปจฺจุทฺถาย หิณายวตฺถิสํสํคตฺติ เทวตา มึ เม เอตมคฺคํ
 อารโจะสุ จิตฺโต ภาณเต หตฺถิสาริปฺปฺโต อิมาสญฺจ อิมาสญฺจ วิหา-
 รสฺมาปคฺคฺนํ ตาภิ อถ จ ปน สิกฺขํ ปจฺจุทฺถาย หิณายวตฺถิสํสํคตฺติ
 อถ โข จิตฺตสฺส หตฺถิสาริปฺปฺตสฺส สหยาถา ภิกขุ เชน ภคฺวา
 เตนุปลงฺกมัสสุ อฺปสงฺกมิตฺวา ภคฺวเนตฺถ อภิวาทิตฺวา เอกมเนตฺถ นิสฺสํทิสฺสุ
 เอกมเนตฺถ นิสฺสิเนนา โข เต ภิกขุ ภคฺวเนตฺถ เอตทโวจํ จิตฺโต ภาณเต
 หตฺถิสาริปฺปฺโต อิมาสญฺจ อิมาสญฺจ วิหารสฺมาปคฺคฺนํ ตาภิ อถ
 จ ปน สิกฺขํ ปจฺจุทฺถาย หิณายวตฺถิสํสํคตฺติ น ภิกฺขเว จิตฺโต จิร-
 ํสํคตฺติ เนกขมฺมสํคตฺติ ฯ

อถ โข จิตฺโต หตฺถิสาริปฺปฺโต น จิรํสํสํ เกสํสํสํ โยหาเรตฺวา
 กาสายานิ วุตฺตานิ อจฺจุตาทฺตฺวา ยถาสฺมา อนคาริยํ ปพฺพทฺติ ฯ อถ

โฆ อายสฺมา จิตฺโต หตฺติสํวริปฺปฺโต เอกโก วูปกฺขุโง อปฺปมตฺโต
 อาตาปํ ปหิตฺตฺโต วิหรนฺโต น จิรํเสว ยสฺสํตฺถาย กุสฺสปฺปฺตา
 สํมมเทว อคารสฺมา อาเคาริยํ ปพฺพชฺเชติ ตทฺทเตจฺจํ พุรฺหมจฺริยปริ-
 โยสํ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม สยํ อภินฺนุมา สจฺจนิคฺคฺคา อปฺปสํมฺปชฺช วิหาสิ
 ชฺฌนา ชาติ วุสฺสิตํ พุรฺหมจฺริยํ กตํ กถนํ ยํ นวปฺรํ อธิคฺคฺคฺคาชาติ
 อพฺพญฺญาสฺมิ อญฺญตโร จ ปาเยยสฺมา จิตฺโต หตฺติสํวริปฺปฺโต อรหํ
 อโหสิตฺติ ฯ

[๓๓๒] ๖๐. เอกํ สํมยํ ภควา พารานสียํ วิหริติ อธิปตฺตเน มิค-
 ทาเย ฯ เตน โฆ ปน สํมเยน สํมพฺพหุตาเร เตวาระ วิกฺขุฑฺโธ ปจฺจนา-
 ภคฺตํ ปิณฺณปาตปฏิกฺกนฺตานํ มณฺเฑทมาเพ สันนิสิทฺธเณเร สันนิปตฺติการํ
 ขยมฺเวเตว กถา อุตฺปาติ วุตฺตมิตํ อวฺวโส ภควตา ปวายเน เมตฺต-
 เตยฺยุยปญฺเห

โย อุภานฺเต วิทิตฺวาน มชฺเฌ มนฺตา น อิมฺปติ

คํ พุรฺมํ มหาปฺริโส" โสธ สัพฺพนิมจฺจกาติ ฯ

กตโม นุ โฆ อวฺวโส เอกโก อนฺโต กตโม ทฺตฺติโย อนฺโต

กํ มชฺเฌ กา สัพฺพนํติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อญฺญตโร วิกฺขุฑฺโธ เตเว วิกฺขุฑฺโธ เขตฺตวโจ ผสฺโส
 โฆ อวฺวโส เอกโก อนฺโต ผสฺสํสํมฺทโย ทฺตฺติโย อนฺโต ผสฺสนิโร
 มชฺเฌ ตณฺหา สัพฺพนํ ตณฺหา หิ นํ สัพฺพตฺติ ตสฺสํ ตสฺสํ

ภวสฺส อภินิพฺพุตฺติยา เอตฺตวาทา โห อากุสฺสํ ภิกฺขุ อภินฺเวยฺยํ
อภิชานาติ ปริณฺเวยฺยํ ปริชานาติ อภินฺเวยฺยํ อภิชานนฺโต ปริณ-
เวยฺยํ ปริชานนฺโต ทิฏฺฐเชว ชมฺเม ทฺวณฺณสฺสํนฺตโร โหตฺถิติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อญฺเญตโร ภิกฺขุ เถเว ภิกฺขุ เอตทโวจ อตฺถํ
โห อากุสฺสํ เอโก อนฺโต อเนกํ ทฺติโย อนฺโต ปจฺจุปปนํ
มชฺเฌ ตณฺหา สัพฺพํ ตณฺหา หิ นํ สัพฺพติ ตสฺสํ ตสฺสํ
ภวสฺสํ อภินิพฺพุตฺติยา เอตฺตวาทา โห อากุสฺสํ ภิกฺขุ อภินฺเวยฺยํ
อภิชานาติ ปริณฺเวยฺยํ ปริชานาติ อภินฺเวยฺยํ อภิชานนฺโต
ปริณเวยฺยํ ปริชานนฺโต ทิฏฺฐเชว ชมฺเม ทฺวณฺณสฺสํนฺตโร โหตฺถิติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อญฺเญตโร ภิกฺขุ เถเว ภิกฺขุ เอตทโวจ สฺฐา
อากุสฺสํ เวทนา เอโก อนฺโต ทฺวณฺหา เวทนา ทฺติโย อนฺโต อทฺท-
ชมสฺสํ เวทนา มชฺเฌ ตณฺหา สัพฺพํ ตณฺหา หิ นํ สัพฺพติ
ตสฺสํ ตสฺสํ ภวสฺสํ อภินิพฺพุตฺติยา เอตฺตวาทา โห อากุสฺสํ ภิกฺขุ
อภินฺเวยฺยํ อภิชานาติ ปริณเวยฺยํ ปริชานาติ อภินฺเวยฺยํ อภิ-
ชานนฺโต ปริณเวยฺยํ ปริชานนฺโต ทิฏฺฐเชว ชมฺเม ทฺวณฺณสฺสํนฺตโร
โหตฺถิติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อญฺเญตโร ภิกฺขุ เถเว ภิกฺขุ เอตทโวจ นามํ
โห อากุสฺสํ เอโก อนฺโต รูปํ ทฺติโย อนฺโต วิญฺเฌนํ มชฺเฌ
ตณฺหา สัพฺพํ ตณฺหา หิ นํ สัพฺพติ ตสฺสํ ตสฺสํ ภวสฺสํ อภิ-
นิพฺพุตฺติยา เอตฺตวาทา โห อากุสฺสํ ภิกฺขุ อภินฺเวยฺยํ อภิชานาติ

๔๔๗ สุตฺตุนตปฐเก อังคุตฺตวณิกายสุตฺตํ ฌกฺกนิปาโต [๓๓๒

ปริณฺณเฑຍฺยํ ปริชานาติ อภิณฺณเฑຍฺยํ อภิษานนฺโต ปริณฺณเฑຍฺยํ ปริ-
ษานนฺโต ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม ทุกฺขสฺสํนฺตกโร โหติ์ติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อญฺจลคโร ภิกฺขุ เถเว ภิกฺขุ เขตฺทโวจ ฌ ไช
อาวุโส อชฺฌมฺมกุสิกาणि อายตฺตเกणि เอโก อนฺโต ฌ พาหิรวาणि อายต-
นาणि ทฺติโย อนฺโต วิญฺญาณํ มชฺฌเณ คณฺหา สัพฺพญฺญํ คณฺหา
หิ นํ สัพฺพตฺติ คสฺสํ คสฺสํสฺสํ ภวสฺสํ อภินิพฺพุตฺติยา เขตฺตาวตฺตา
ไช อาวุโส ภิกฺขุ อภิณฺณเฑຍฺยํ อภิษานาติ ปริณฺณเฑຍฺยํ ปริชานาติ
อภิณฺณเฑຍฺยํ อภิษานนฺโต ปริณฺณเฑຍฺยํ ปริชานนฺโต ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม ทุกฺ-
ขสฺสํนฺตกโร โหติ์ติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อญฺจลคโร ภิกฺขุ เถเว ภิกฺขุ เขตฺทโวจ สกฺกาโย
ไช อาวุโส เอโก อนฺโต สกฺกาเยสฺสํมฺมทโย ทฺติโย อนฺโต สกฺกาเย-
นิโรช มชฺฌเณ คณฺหา สัพฺพญฺญํ คณฺหา หิ นํ สัพฺพตฺติ คสฺสํ
คสฺสํสฺสํ ภวสฺสํ อภินิพฺพุตฺติยา เขตฺตาวตฺตา ไช อาวุโส ภิกฺขุ
อภิณฺณเฑຍฺยํ อภิษานาติ ปริณฺณเฑຍฺยํ ปริชานาติ อภิณฺณเฑຍฺยํ อภิ-
ษานนฺโต ปริณฺณเฑຍฺยํ ปริชานนฺโต ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม ทุกฺขสฺสํนฺตกโร
โหติ์ติ ฯ

เอวํ วุตฺเต อญฺจลคโร ภิกฺขุ เถเว ภิกฺขุ เขตฺทโวจ พุยาถกํ
ไช อาวุโส อมฺเหหิ สัพฺเพเหว ยถาสกํ ปฏฺฐิภาณํ อายามาวุโส
เยน ภควา เตนุปลํงกฺกมิสฺสํสํมํ ยุปปลํงกฺกมิตฺวา ภควโต เขตฺตมคฺคํ
อาโรเจตฺถํสํมํ ยถา โน ภควา พุยาถวิสฺสํสํติ ตถา นํ ชาเรยฺยา-

มาติ ๑ เขวมาจุโสติ โข เถวา ภิกขุ คตฺถ ภิกขุโน ปจฺจุโสสุ ๑
 อถ โข เถวา ภิกขุ เยน ภควา เตนุปลงฺกมิตฺถุ อปฺปลงฺกมิตฺวา
 ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสํ ๑ เอกมนฺตํ นิธิเนนา โข
 เถวา ภิกขุ ยาวตโก อโหสิ สหฺพเพเหว สหฺพริ กถาสถาโป คํ
 สหฺพริ ภควโต อโหโรสุ กตฺถ นุโข ภนฺเต สฺภาสิตนฺติ ๑ สหฺพเพ
 สํ वो ภิกขเว สฺภาสิตํ ปริยาเยเน อปี จ ยํ มยา สฺนุชาน ภาสิตํ
 ปรายเน เมตฺเตยฺยปญฺเห

โย อญฺเฏ วิทิตฺวาน

มชฺเช มนฺตา น ถิมฺปติ

คํ พุทฺธิ มหาปฺริโส

โสช สหฺพนิมฺจุจาคติ ๑

คํ สฺนฺนาถ สํชํ มนฺสิโกโร ภาสิตฺถามิติ ๑ เอว ภนฺเตติ
 โข ภิกขุ ภควโต ปจฺจุโสสุ ๑ ภควา เขตฺทโวจ ฌสฺโส โข
 ภิกขเว เอโก อนฺโต ฌสฺสํสมฺพุทฺธิโย พุทฺธิโย อนฺโต ฌสฺสนิโรโข
 มชฺเช ตณฺหา สหฺพณํ ตณฺหา หิ นํ สหฺพตติ คตฺถ คตฺถเสว
 ภวสฺส อภินิพฺพุตฺติยา เขตฺตาวตฺตา โข ภิกขเว ภิกขุ อภินฺเฉยฺย
 อภิชานาติ ปริณฺเฉยฺย ปริชานาติ อภินฺเฉยฺย อภิชานนฺโต
 ปริณฺเฉยฺย ปริชานนฺโต ทิฏฺฐเชว ฐมฺเม ทฺวสฺสสฺสฺนฺตโกโร โหตฺติ ๑

[๓๓๓] ๖๒ เอกํ สมํ ภควา โสธเสสุ จาริกญฺจรวาโน มหตา
 ภิกขุสงฺฆเณ สหฺพริ เยน ทณฺทกปฺปกาณฺณม โสธธานํ นิโคโม ตทวสฺริ

อถ โห ภควา มคฺคา โอกกมฺม อรณฺณตรสฺมี รุกฺขมฺเเต ปณฺณตฺเต
 ชาติเน นิสฺสํ ติเต (๑) ภิกฺขุ ทนฺทกปฺปํ ปวีสํ ชาติํ ปริเยสฺสํ
 อถ โห อายสฺมา อานนฺโท สํพหุเตหิ ภิกฺขุหิ สฺทฺธิํ เยน อจิรวตฺ
 นทํ เตนฺปสงฺกมิ คตฺตานิ ปริสฺสวจิตฺตํ อจิรวตฺติยา นทียา คตฺตานิ
 ปริสฺสวจิตฺตา ปจฺจุตฺตวิตฺตา เอกจฺจโร อฏฺฐาสิ คตฺตานิ ปุพฺพสฺสทิสานํ^๒
 กุรฺมาโน อถ โห อณฺณตโร ภิกฺขุ เยนายสฺมา อานนฺโท เตนฺ-
 ปสงฺกมิ อฺปสงฺกมิตฺตา อายสฺมาเต อานนฺโท เอกทโวจ กิณฺณุ โห
 อวฺโส อานนฺเท สฺพหํ เจตฺโส สมนฺนาหริตฺตา นุ โห เทวทฺโต
 ภควตา พฺยาโกโต อปายิกโก เทวทฺโต เนวียโก กปฺปฏฺโฐ อเต-
 กิโรตติ อุกาหุ เกนจิ เทว ปริยาเยนาติ ๑ เอวํ โห ปเนตํ อวฺโส
 ภควตา พฺยาโกตติ ๑ อถ โห อายสฺมา อานนฺโท เยน ภควา
 เตนฺปสงฺกมิ อฺปสงฺกมิตฺตา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสํ
 เอกมฺนตํ นิสฺสโน โห อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอกทโวจ อธิราหํ
 ภนฺเต สํพหุเตหิ ภิกฺขุหิ สฺทฺธิํ (๑) อจิรวตฺ นทํ เตนฺปสงฺกมิ คตฺตานิ
 ปริสฺสวจิตฺตํ อจิรวตฺติยา นทียา คตฺตานิ ปริสฺสวจิตฺตา ปจฺจุตฺต-
 วิตฺตา เอกจฺจโร อฏฺฐาสิ คตฺตานิ ปุพฺพสฺสทิสานํ กุรฺมาโน อถ โห
 ภนฺเต อณฺณตโร ภิกฺขุ เยนายสฺมา เตนฺปสงฺกมิ อฺปสงฺกมิตฺตา มํ
 เอกทโวจ กิณฺณุ โห อวฺโส อานนฺเท สฺพหํ เจตฺโส สมนฺนาหริตฺตา

๑. เอกถนฺตรเจติ ปทํ ๑ ๒ บ. พ. ปุพฺพาปชฺมาโน ๑ ๓ บ. พ. เอกถนฺตร
 เยนนํ ปทํ ๑

นุ โห เทวทศฺโต ภควตา พฺยาโกโต อาปายโก เทวทศฺโต เนรียโก
กปฺปฏฺโง อเตกฺโขณฺติ อุตฺทาหุ เณจฺจิ เทว ปริยาเยนาติ ฯ

เอวํ อุตฺเต อหํ ภนฺเต ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจํ เอวํ โห
ปเนตํ อวฺโส ภควตา พฺยาโกตนฺติ ฯ โส จ โห อานนฺท ภิกฺขุ
นโว ภวิสฺสตี อจฺริปพฺพชฺชิตฺ เถโร วา ปน พาสฺส อพฺพคฺโค กถํ
หิ นาม ยํ มया เอกํเสน พฺยาโกตํ ตตฺถ เทวชฺฌํ อาปชฺชิสฺสตี
นาหิ อานนฺท อญฺญํ เอกปฺคฺคตฺมํ สมนุสฺสํสามิ โย เอวํ มया
สพฺพํ เจตสฺส สมนุนาหริตฺวา พฺยาโกโต ยถียํ เทวทศฺโต ยาว-
กัฏฺเฐจาหํ อานนฺท เทวทศฺตสฺส วาสคฺคโกฏฺฐินิตฺตฺพุทฺถนเมตฺตมฺหิ สุกฺกํ ฌมฺมํ
อทฺทสฺส เนว ตาวาหํ เทวทศฺตํ พฺยาโกตํ อาปายโก เทวทศฺโต
เนรียโก กปฺปฏฺโง อเตกฺโขณฺติ ยโต จ โห อหํ อานนฺท เทว-
ทศฺตสฺส วาสคฺคโกฏฺฐินิตฺตฺพุทฺถนเมตฺตมฺหิ สุกฺกํ ฌมฺมํ น อทฺทสฺส อถาหิ
ตํ เทวทศฺตํ พฺยาโกตํ อาปายโก เทวทศฺโต เนรียโก กปฺปฏฺโง
อเตกฺโขณฺติ เสยฺยถาปํ อานนฺท อุตฺตฺวาปํ สํวชิโก ปวิโส ปุโร
อุตฺตสฺส สมนฺตติโก ตตฺร ปวิโส สสฺสโก นิมุคฺโค อตฺส ตสฺส
โกจฺจิ เทว ปวิโส อปคฺจฺเจยฺย อตฺถกาโม หิตกาโม โยคฺกฺเขมกาโม
คฺมุหา อุตฺตฺวา อุตฺตรวิคฺคาโม โส ตํ อุตฺตฺวาปํ สมนฺตานุปริคฺคฺชนฺโต
น ปสฺสเสยฺย ตสฺส ปวิสฺสสฺส วาสคฺคโกฏฺฐินิตฺตฺพุทฺถนเมตฺตมฺหิ อญฺเณ อมกฺ-
ชิตํ ยตฺถ ตํ คเหตฺวา อุตฺตรเจยฺย เอวเมว โห อหํ อานนฺท ยโต
เทวทศฺตสฺส วาสคฺคโกฏฺฐินิตฺตฺพุทฺถนเมตฺตมฺหิ สุกฺกํ ฌมฺมํ น อทฺทสฺส อถาหิ

รมฺมา สํมมุขัฏฺฐา อตฺถิ จ ขวสฺสํ กุสฺสณฺมถํ อสํมุจฺฉินฺนํ ตมฺหา
 ตสฺสํ กุสฺสณฺมถํ ปาตุกฺวิสฺสํติ เหวมยํ ปุคฺคโต ฉายคํ อปริหาน-
 รมฺโม ภวิสฺสํคํติ เหวมยํ โห อานนฺท ตถาคตสฺสํ ปุริสปุคฺคโต
 เจตสา เจโต ปริจฺจุ วิทิตโต โหติ เหวมยํ โห อานนฺท ตถาค-
 ตสฺสํ ปุริสํนุทริยญาณํ เจตสา เจโต ปริจฺจุ วิทิตํ โหติ เหวมยํ
 โห อานนฺท ตถาคตสฺสํ ฉายคํ รมฺมสํมฺปปาโท เจตสา เจโต ปริจฺจุ
 วิทิตโต โหติ อิทฺถ ปณฺาหํ อานนฺท เอกจฺจํ ปุคฺคตํ เอวํ เจตสา
 เจโต ปริจฺจุ ปชานามิ อิมสฺสํ โห ปุคฺคตสฺสํ วิชฺชมาเน กุสฺสณฺม
 รมฺมา อกุสฺสณฺม รมฺมาติ ตเมนํ อปเรณ สมนฺเณ เอวํ เจตสา
 เจโต ปริจฺจุ ปชานามิ อิมสฺสํ โห ปุคฺคตสฺสํ อกุสฺสณฺม รมฺมา
 อนฺตรหิตา กุสฺสณฺม รมฺมา สํมมุขัฏฺฐา อตฺถิ จ ขวสฺสํ อกุสฺสณฺมถํ
 อสํมุจฺฉินฺนํ ตมฺหา ตสฺสํ กุสฺสณฺมถํ ปาตุกฺวิสฺสํติ เหวมยํ ปุคฺคโต
 ฉายคํ อปริหานรมฺโม ภวิสฺสํคํติ เสยฺยณฺม อานนฺท พิชฺชานิ อชฺณ-
 ทานิ ขปฺปตฺตานิ อวตฺตปฺพทฺตานิ สํวาทฺตานิ สํวสฺสยิตฺตานิ ปุคฺคตฺถาย นิกฺขิตฺ-
 ทานิ ชาเนยฺยาสี ฑวํ อานนฺท นยฺมมานิ พิชฺชานิ วุทฺธมํ วิรุฬฺหํ
 เวปฺปตฺตํ อปฺปชฺชิสฺสํคํคํติ ฯ เอวํ ภนฺเต ฯ เอวเมว โห อิทฺถ อานนฺท
 อิทฺถเอกจฺจํ ปุคฺคตํ เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจุ ปชานามิ อิมสฺสํ โห
 ปุคฺคตสฺสํ วิชฺชมาเน กุสฺสณฺม รมฺมา อกุสฺสณฺม รมฺมาติ ตเมนํ
 อปเรณ สมนฺเณ เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจุ ปชานามิ อิมสฺสํ โห
 ปุคฺคตสฺสํ อกุสฺสณฺม รมฺมา อนฺตรหิตา กุสฺสณฺม รมฺมา สํมมุขัฏฺฐา

ปรมฺมมรณา อปายํ ทฺวคฺคํ วัณฺนิปาตํ นิรยํ อฺปฺปชฺชิสฺสํคํคิ เอวมฺปิ
 โช อานนฺท ตถาคคฺคํสํสํ ปุริสํปฺคฺคโต เจตสา เจโต ปริจฺจุจ วัณฺนิโต
 โหติ เอวมฺปิ โช อานนฺท ตถาคคฺคํสํสํ ปุริสํนุทฺตริยณฺณํ เจตสา
 เจโต ปริจฺจุจ วัณฺนิคํ โหติ เอวมฺปิ โช อานนฺท ตถาคคฺคํสํสํ อายคํ
 รมฺมสํมฺปฺปาโท เจตสา เจโต ปริจฺจุจ วัณฺนิโค โหคํคิ ฯ

เอวํ วุตฺเต อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เขตทโวจ สํกฺก
 นุ โช ภาเนเต อิมํสํ คิณฺณํ ปุคฺคณํ อปเรมี คโย ปุคฺคณํ สํป-
 ปญฺญิภาคา ปณฺเฑาเปตฺตุนฺติ สํกฺกณนฺทาทิ ภควา เขตทโวจ อิทาหิ
 อานนฺท เขตจฺจุจ ปุคฺคณํ เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจุจ ปชานามิ อิมํสํ
 โช ปุคฺคณสํสํ วิชฺชมานา กุสฺสณํ รมฺมา อกุสฺสณํ รมฺมาติ คเมนํ
 อปเรน สมฺเยน เอวํ เจตสา เจโต ปริจฺจุจ ปชานามิ อิมํสํ โช
 ปุคฺคณสํสํ กุสฺสณํ รมฺมา อนฺตรหิตา อกุสฺสณํ รมฺมา สํมฺมุขํกฺก
 อตฺถิ ฯ ขวํสํ กุสฺสณํสํสํ อสํมฺมุขนิเนํ คมฺปิ สํพฺเพน สํพฺพํ สํมฺมุขํ
 คจฺจนฺติ เอวมฺปิ ปุคฺคโต อายคํ ปริหานมฺโม ภวิสฺสํคํคิ เสงฺฆณํ
 อานนฺท อญฺจารานิ ปาติคฺคณานิ สํมฺปชฺชิตฺตณานิ สํมฺปชฺชิตฺตณานิ ปุคฺคสํ
 นิภฺชิตฺตณานิ ชาเนยฺยาสิ ควํ อานนฺท นิยฺมานิ อญฺจารานิ วุทฺธํ
 วิรุพฺพํ เวปฺปสํสํ อปชฺชิสฺสํคํคิ ฯ เอวํ ภาเนเต ฯ เสงฺฆณํ วา
 ปณานนฺท สํยณฺนสํมฺเย สํริเย โยคจฺจนฺเต ชาเนยฺยาสิ ควํ อานนฺท
 อาโลโก อนฺตรชายิสฺสํคิ อนฺตรกาโร ปาตฺตภวิสฺสํคํคิ ฯ เอวํ ภาเนเต ฯ

วา กฏฐปุญฺเช วา นิภูติตฺตานิ ชานนฺยุยาถิ ตฺวํ อานนฺท อิมานิ
 อํการานิ วุทฺธมฺหิ วิรูฬฺหิ เวปฺตุถํ อปฺปชฺชิสฺสํนฺตํติ ๑ เขวํ ภาณฺเต ๑
 เถยฺยถาปํ วา ปณานนฺท รกฺขิยา ปจฺจุสฺสํมเย สฺสุริเย อุกฺคจฺจนฺเต
 ชานนฺยุยาถิ ตฺวํ อานนฺท อนุชกาโร อนุตฺตรายิสฺสํติ อาลोโก
 ปาตุภวิสฺสํตํติ ๑ เขวํ ภาณฺเต ๑ เถยฺยถาปํ วา ปณานนฺท อภิกฺโข
 มชฺฌนฺตฺติเก ภคฺตกาถสํมเย ชานนฺยุยาถิ ตฺวํ อานนฺท อนุชกาโร
 อนุตฺตรหิโต อาลอโก ปาตุภฺโตติ ๑ เขวํ ภาณฺเต ๑ เขวเมว โห
 อหํ อานนฺท อีเธกจฺจํ ปุคฺคํ เขวํ เจตสา เจโต ปริจฺจุ ปชานามิ
 อิมสฺสํ โห ปุคฺคตสฺสํ วิชฺชมาเน กุสฺสํถาปํ ฌมฺมา อกุสฺสํถาปํ ฌมฺมาติ
 ตเมเน อปฺเปเน สํมเยเน เขวํ เจตสา เจโต ปริจฺจุ ปชานามิ อิมสฺสํ
 โห ปุคฺคตสฺสํ อกุสฺสํถา ฌมฺมา อนุตฺตรหิตา กุสฺสํถา ฌมฺมา สํมมุขํภูตา
 อตฺถิ ๑ ชฺวสฺสํ อกุสฺสํตมฺมํ อสํมจฺจนฺนํ ตมฺมํ สํพฺเพเน สํพทํ สํมฺกุ
 ฆาตํ คจฺฉติ เขวเมวํ ปุคฺคโต อายตํ อปฺริทานมฺโม ภวิสฺสํตํติ
 เขวเมวํ โห อานนฺท ตถาคคสฺสํ ปุริสํปุคฺคโต เจตสา เจโต ปริจฺจุ
 วิทิตโต โหติ เขวเมวํ โห อานนฺท ตถาคคสฺสํ ปุริสํนทฺริยญาณํ
 เจตสา เจโต ปริจฺจุ วิทิตํ โหติ เขวเมวํ โห อานนฺท ตถาคคสฺสํ
 อายตํ ฌมฺมสํมฺปฺปาโท เจตสา เจโต ปริจฺจุ วิทิตโต โหติ อึช
 ปณาทํ อานนฺท เอกจฺจํ ปุคฺคํ เขวํ เจตสา เจโต ปริจฺจุ ปชานามิ
 อิมสฺสํ โห ปุคฺคตสฺสํ วิชฺชมาเน กุสฺสํถาปํ ฌมฺมา อกุสฺสํถาปํ ฌมฺมาติ
 ตเมเน อปฺเปเน สํมเยเน เขวํ เจตสา เจโต ปริจฺจุ ปชานามิ นตฺถิ

อิมมุตตัง ปุคฺคตมุตตัง วาตคฺคโกฏฐินิตฺตคฺคทททททมคฺคโตมฺมํ อกฺกุสฺสโต ฌมฺโม สมนนุ-
 นาคตาบํ ปุคฺคโต เขณนฺตสํกฺกเกหิ ฌนวชฺเชหิ ฌมฺเมหิ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม
 ปรีณิพฺพายิสฺสํคตฺติ สํยยุถาปํ อานนฺท องฺคารานิ สํตานิ นิพฺพุตานิ
 สํกฺกเข ทินฺนปฺปญฺเช วา กฏฺฐปฺปญฺเช วา นิภฺชิตฺตานิ ชาเนยฺยาถิ ทฺวํ
 อานนฺท นยฺมมานิ องฺคารานิ วุชฺฌมํ วิรูปฺพหิ เวปฺตุสฺสํ อายสฺสํ
 คตฺติ ฯ ๑ เขวํ ภนฺเต ฯ ๑ เขวเมว โห อหํ อานนฺท อีเรกขจํ ปุคฺคตํ
 เขวํ เจตสา เจโต ปรีจฺจ ปชานามิ อิมมุตฺตํ โห ปุคฺคตมุตฺตํ วิชฺช-
 มานา กุสฺสตาปํ ฌมฺมา อกฺกุสฺสตาปํ ฌมฺมาติ คเมณํ อปฺเรน สมนฺเยน เขวํ
 เจตสา เจโต ปรีจฺจ ปชานามิ นตฺถิ อิมมุตฺตํ ปุคฺคตมุตฺตํ วาตคฺค-
 โกฏฐินิตฺตคฺคทททททมคฺคโตมฺมํ อกฺกุสฺสโต ฌมฺโม สมนนุ นาคตาบํ ปุคฺคโต เขณนฺต-
 สํกฺกเกหิ ฌนวชฺเชหิ ฌมฺเมหิ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม ปรีณิพฺพายิสฺสํคตฺติ เขวมฺมํ
 โห อานนฺท ตถาคตมุตฺตํ ปรีตฺตปุคฺคโต เจตสา เจโต ปรีจฺจ วิทิตฺโต
 โหติ เขวมฺมํ โห อานนฺท ตถาคตมุตฺตํ ปรีตฺตินฺนทฺวริยฉานํ เจตสา
 เจโต ปรีจฺจ วิทิตํ โหติ เขวมฺมํ โห อานนฺท ตถาคตมุตฺตํ อายตํ
 ฌมฺมตฺตมฺปฺปาทอ เจตสา เจโต ปรีจฺจ วิทิตฺโต โหติ ตตฺตฺวานนฺท ยะ
 เต ปรีมา ตโย ปุคฺคตา เตสํ ตินฺนํ ปุคฺคตานิ เอโก อปริหาน-
 ฌมฺโม เอโก ปรีหานฌมฺโม เอโก อายาโยโก เนรียโก ตตฺตฺวานนฺท
 ยะเม ปจฺจิมมา ตโย ปุคฺคตา อิมฺเมสํ ตินฺนํ ปุคฺคตานิ เอโก อปริ-
 หานฌมฺโม เอโก ปรีหานฌมฺโม เอโก ปรีณิพฺพานฌมฺโมติ ฯ

[၈၈၆]

คํ สฺถนาถ สํวฏฺฐํ มนสิโกโรธ ภาสึสฺสํสํมํติ ฯ เหว ภนฺเตติ ไช
 เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจุสฺสํสํสํ ๑ ภควา เขตทโวจ กตโม จ สฺส
 ภิกฺขเว นีเพเพริกปริยาโย ธมฺมปริยาโย กามา ภิกฺขเว เวทิตฺตฺวา
 กามานํ นีทานสํมฺภาโว เวทิตฺตฺวา กามานํ เวมตฺตตฺวา เวทิตฺตฺวา กามานํ
 จีปาโก เวทิตฺตฺวา กามานิโรธ เวทิตฺตฺวา กามานิโรธคามินํปฺปฏิปทา
 เวทิตฺตฺวา เวทนา ภิกฺขเว เวทิตฺตฺวา เวทนานํ นีทานสํมฺภาโว เวทิต-
 ตฺตฺวา เวทนานํ เวมตฺตตฺวา เวทิตฺตฺวา เวทนานํ จีปาโก เวทิตฺตฺวา
 เวทนานิโรธ เวทิตฺตฺวา เวทนานิโรธคามินํปฺปฏิปทา เวทิตฺตฺวา สฺนฺญา
 ภิกฺขเว เวทิตฺตฺวา สฺนฺญานํ นีทานสํมฺภาโว เวทิตฺตฺวา สฺนฺญานํ
 เวมตฺตตฺวา เวทิตฺตฺวา สฺนฺญานํ จีปาโก เวทิตฺตฺวา สฺนฺญานานิโรธ
 เวทิตฺตฺวา สฺนฺญานานิโรธคามินํปฺปฏิปทา เวทิตฺตฺวา ขาสฺวานํ ภิกฺขเว
 เวทิตฺตฺวา ขาสฺวานํ นีทานสํมฺภาโว เวทิตฺตฺวา ขาสฺวานํ เวมตฺตตฺวา
 เวทิตฺตฺวา ขาสฺวานํ จีปาโก เวทิตฺตฺวา ขาสฺวานิโรธ เวทิตฺตฺวา
 ขาสฺวานิโรธคามินํปฺปฏิปทา เวทิตฺตฺวา กมฺมํ ภิกฺขเว เวทิตฺตฺวา กมฺ-
 มานํ นีทานสํมฺภาโว เวทิตฺตฺวา กมฺมานํ เวมตฺตตฺวา เวทิตฺตฺวา กมฺ-
 มานํ จีปาโก เวทิตฺตฺวา กมฺมนิโรธ เวทิตฺตฺวา กมฺมนิโรธคามินํ
 ปฺปฏิปทา เวทิตฺตฺวา ทุกฺขํ ภิกฺขเว เวทิตฺตฺวา ทุกฺขสฺสํ นีทานสํมฺภาโว
 เวทิตฺตฺวา ทุกฺขสฺสํ เวมตฺตตฺวา เวทิตฺตฺวา ทุกฺขสฺสํ จีปาโก เวทิต-
 ตฺตฺวา ทุกฺขนิโรธ เวทิตฺตฺวา ทุกฺขนิโรธคามินํปฺปฏิปทา เวทิตฺตฺวา
 กามา ภิกฺขเว เวทิตฺตฺวา กามานํ นีทานสํมฺภาโว เวทิตฺตฺวา

៤៥៧ ឥតុតណុប្បិដ្ឋេ ឲ្យឥតុតរិកាយឥត្តំ ឧត្តភិបាតោ [៣៣៩

កាមាណំ វេរេតុតតា វេតិតុប្បា កាមាណំ ឱបាហិ វេតិតុប្បិ កាម-
និវោតិ វេតិតុប្បិ កាមនិវោតាមិនំប្បិប្បា វេតិតុប្បាតិ ឱតិ ឆៃ
បេតំ ទុកុតំ កិល្យេតំ ប្បិទុកុ ទុកុតំ បេតិកិលេ ភិកុឆវេ កាមគុណា
ឧត្តវិល្យេយ្យា រូបា ឱត្តវា កុណា មនាបា មីយរូបា កាមុបសំភិទា
រឆនិយា ឆៃតវិល្យេយ្យា ឥតុតា ។ បេ ។ ឆានវិល្យេយ្យា កុណា ឱតុវា-
វិល្យេយ្យា រត្តា កាយវិល្យេយ្យា ឆៃតុប្បា ឱត្តវា កុណា មនាបា
មីយរូបា កាមុបសំភិទា រឆនិយា ឲ្យ ។ ឆៃ ភិកុឆវេ វេតេ កាមា
កាមគុណា វាវេតេ ឱត្តឥត្តំ វិនេយ ទុកុតុតិ ។

ឥត្តប្បាតោ ឥត្តឥត្តំ កាមិ

ន តេ កាមា យានិ ឱតុរានិ តៃវេ

ឥត្តប្បាតោ ឥត្តឥត្តំ កាមិ

ឱត្តឥត្តិ ឱតុរានិ តៃវេ តៃវេ

ឱតុតុត ឱត្តា វិនេយឥត្តិ ឆុតុតុតិ ។

កាមិ ។ ភិកុឆវេ កាមាណំ និវាសនុកាវោ ឆត្តឥត្តំ ភិកុឆវេ
កាមាណំ និវាសនុកាវោ ។ កត្តា ។ ភិកុឆវេ កាមាណំ វេរេតុតតា ឱត្តវេ
ភិកុឆវេ កាមិ រូបេតុ ឱត្តវេ កាមិ ឥតុតេតុ ឱត្តវេ កាមិ កុណ-
ចេតុ ឱត្តវេ កាមិ រតេតុ ឱត្តវេ កាមិ ឆៃតុប្បេតុ ឱត្ត
ទុកុតុតិ ភិកុឆវេ កាមាណំ វេរេតុតតា ។ កត្តា ។ ភិកុឆវេ កាមាណំ
ឱបាហិ ឱត្ត ឆៃ ភិកុឆវេ កាមមាណំ ឆុតុតុតុ ឆុតុតុតុ ឆុតុតុតុ ឆុតុតុតុ-
ឆុតុតុតុ

พตฺเตติ ปุณฺณภาคิยํ วา อปฺปณฺณภาคิยํ วา อຍံ ဝုဒ္ဓုတိ ဂိက္ခဝေ
 ကာမာဏံ ဝိပါဂေါ ၁ ဂတိမ္ ၂ ဂိက္ခဝေ ကာမနိဝ္ဗိဇ္ဇာ ဓမ္မုပ္ပါဒ် ဂိက္ခဝေ
 ကာမနိဝ္ဗိဇ္ဇာ အယမေဝ ဝိဝိဇ္ဇာ အတ္တဗ္ဗုဒ္ဓိဂေါ မက္ခန္ဓာ ကာမနိဝ္ဗိဇ္ဇာဓာမိနီ-
 ပဉ္စပိပဏာ ဓမ္မုပ္ပါဒ် ဓမ္မုပ္ပါဒ် ဓမ္မုပ္ပါဒ် ဓမ္မုပ္ပါဒ် ဓမ္မုပ္ပါဒ် ဓမ္မုပ္ပါဒ်
 ဓမ္မုပ္ပါဒ် ဓမ္မုပ္ပါဒ် ဓမ္မုပ္ပါဒ် ဓမ္မုပ္ပါဒ် ဓမ္မုပ္ပါဒ် ဓမ္မုပ္ပါဒ် ဓမ္မုပ္ပါဒ်
 ၂ ၃ ဂိက္ခဝေ ဝိဝိဇ္ဇာဝိဂေါ အေဝံ ကာမေ ပဇာနာတိ အေဝံ ကာမာဏံ
 နိဗ္ဗာဏဓမ္မုပ္ပါဒ် ပဇာနာတိ အေဝံ ကာမာဏံ ဝေမက္ခန္ဓာ ပဇာနာတိ အေဝံ
 ကာမာဏံ ဝိပါဂံ ပဇာနာတိ အေဝံ ကာမနိဝ္ဗိဇ္ဇာ ပဇာနာတိ အေဝံ ကာမ-
 နိဝ္ဗိဇ္ဇာဓာမိနီပဉ္စပိပဏာ ပဇာနာတိ နိမ္မိ နိမ္မိ နိမ္မိ နိမ္မိ နိမ္မိ ပဇာနာတိ
 ကာမနိဝ္ဗိဇ္ဇာ ကာမာ ဂိက္ခဝေ ဝေမက္ခန္ဓာ ပေ ၁ ကာမနိဝ္ဗိဇ္ဇာဓာမိနီပဉ္စပိပဏာ
 ဝေမက္ခန္ဓာတိ ဝိတိ ယမ္မံ ဝုဒ္ဓုတံ ဝိတမ္မံ ပဉ္စုဒ္ဓု ဝုဒ္ဓုတံ ၁

ဘေဝော ဂိက္ခဝေ ဝေမက္ခန္ဓာ ၁ ပေ ၁ ဘေဝောနိဝ္ဗိဇ္ဇာဓာမိနီပဉ္စပိပဏာ
 ဝေမက္ခန္ဓာတိ ဝိတိ ၃ ပေမ္မံ ဝုဒ္ဓုတံ ဂိဇ္ဇာတံ ပဉ္စုဒ္ဓု ဝုဒ္ဓုတံ တိပုပ္ပါဒ်
 ဝိမာ ဂိက္ခဝေ ဘေဝော နိဗ္ဗာ ဘေဝော နိဗ္ဗာ ဘေဝော နိဗ္ဗာ ဘေဝော နိဗ္ဗာ
 ဘေဝော ၁ ဂတိမ္ ၂ ဂိက္ခဝေ ဘေဝောနိ နိဗ္ဗာဏဓမ္မုပ္ပါဒ် ဓမ္မုပ္ပါဒ် ဂိက္ခဝေ
 ဘေဝောနိ နိဗ္ဗာဏဓမ္မုပ္ပါဒ် ၁ ဂတိမ္ ၂ ဂိက္ခဝေ ဘေဝောနိ ဝေမက္ခန္ဓာ
 ဝုဒ္ဓုတိ ဂိက္ခဝေ ဓာမိနီ နိဗ္ဗာ ဘေဝော ဝုဒ္ဓုတိ နိဗ္ဗာဓာမိနီ နိဗ္ဗာ ဘေဝော
 ဝုဒ္ဓုတိ ဓာမိနီ နိဗ္ဗာ ဘေဝော ဝုဒ္ဓုတိ နိဗ္ဗာဓာမိနီ နိဗ္ဗာ ဘေဝော ဝုဒ္ဓုတိ
 ဓာမိနီ ဝုဒ္ဓုတိ နိဗ္ဗာ ဘေဝော ဝုဒ္ဓုတိ နိဗ္ဗာဓာမိနီ ဝုဒ္ဓုတိ နိဗ္ဗာ ဘေဝော
 အယံ ဝုဒ္ဓုတိ ဂိက္ခဝေ ဘေဝောနိ ဝေမက္ခန္ဓာ ၁ ဂတိမ္ ၂ ဂိက္ခဝေ ဘေဝောနိ

ฐิปาโก ยํ ไซ ภิกขเว เวทยามาโน ทฐํ ทฐํ อตุตฺถาวํ อภินิพฺพุ
 ทเตติ ปุณฺณภาคิยํ วา อปุณฺณภาคิยํ วา อयํ วุจฺจติ ภิกขเว
 เวทนานํ ฐิปาโก ฯ กตโม จ ภิกขเว เวทนานิโรธो ผลฺลสนฺนิโรธา
 ภิกขเว เวทนานิโรโห อยเมว อวิโย อฏฺฐังฺกุโก มกุโค เวทนานิ-
 โรธคามินํปฺปฏฺฐา เสยฺยถํทํ สํมมาทิฏฺฐิ ฯ เปฯ สํมาสํมาจิ ยโต
 จ ไซ ภิกขเว อริยสํวโก เอวํ เวทนํ ปชานาติ เอวํ เวทนานํ
 นิทานสํมวํ ปชานาติ เอวํ เวทนานํ เวมคฺคตํ ปชานาติ เอวํ
 เวทนานํ ฐิปากํ ปชานาติ เอวํ เวทนานิโรธํ ปชานาติ เอวํ
 เวทนานิโรธคามินํปฺปฏฺฐํ ปชานาติ โส อิมํ นิพฺพุเพถํ พุทฺธมจฺริยํ
 ปชานาติ เวทนานิโรธํ เวทนา ภิกขเว เวทิตพฺพา ฯ เปฯ เวทนานิ-
 โรธคามินํปฺปฏฺฐา เวทิตพฺพาติ อิติ ยนฺตํ วุคฺคตํ อิทเมตํ ปฏฺฐิจ
 วุคฺคตํ ฯ

[illegible]

ธมฺเมสุ อโย อจฺจุติ ภิกฺขเว สํญฺญานํ เวมตฺตตา ฯ กตโม จ
 ภิกฺขเว สํญฺญานํ วิปาโก โวหารเวปฺภกาทํ ภิกฺขเว สํญฺญา วทามิ
 ยถา ยถา นํ สํญฺชานาติ ตถา ตถา โวหริติ เอวํ สํญฺญํ อโหสิญฺญติ
 อโย อจฺจุติ ภิกฺขเว สํญฺญานํ วิปาโก ฯ กตโม จ ภิกฺขเว สํญฺญา-
 นิโรธो ผลํสํนิโรธา ภิกฺขเว สํญฺญานิโรธो อยเมว อริโย อฏฺฐ-
 จฺังคิโก มคฺโค สํญฺญานิโรธคามินํปฺปฏิปทา เสยฺยถํ สํมมาทิฏฺฐิ-
 ๑ เป ๑ สํมมาสมฺมาชิ ยโต จ ๒ ภิกฺขเว อริยสํวโก เอวํ สํญฺญา
 ปชานาติ เอวํ สํญฺญานํ นิทานสํมฺภวํ ปชานาติ เอวํ สํญฺญานํ
 เวมตฺตํ ปชานาติ เอวํ สํญฺญานํ วิปากํ ปชานาติ เอวํ สํญ-
 ญานิโรธํ ปชานาติ เอวํ สํญฺญานิโรธคามินํปฺปฏิปทํ ปชานาติ โส
 อิมํ นิพฺพุตํ พุรุฬฺหจฺริยํ ปชานาติ สํญฺญานิโรธํ สํญฺญา ภิกฺขเว
 เวทิตพฺพา ๑ เป ๑ สํญฺญานิโรธคามินํปฺปฏิปทา เวทิตพฺพาติ อิติ ยนฺตุ
 อจฺจุตํ อิทเมตํ ปฏฺฐจฺจ อจฺจุตํ ๑

อาสวํ ภิกฺขเว เวทิตพฺพา ๑ เป ๑ อาสวํนิโรธคามินํปฺปฏิปทา เวทิต-
 พฺพาติ อิติ ๒ ปเนตํ อจฺจุตํ ภิกฺขเว ปฏฺฐจฺจ อจฺจุตํ ตโยเม
 ภิกฺขเว อาสวํ กามาสวํ ภวาสวํ อวิชฺชาสวํ ๑ กตโม จ
 ภิกฺขเว อาสวํ นิทานสํมฺภวํ อวิชฺชา ภิกฺขเว อาสวํ นิทาน-
 สํมฺภวํ ๑ กตมา จ ภิกฺขเว อาสวํ เวมตฺตตา อตฺถิ ภิกฺขเว
 อาสวํ นิชฺชกมณียา อตฺถิ อาสวํ ติรจฺจุตานิโยคิณมณียา อตฺถิ
 อาสวํ เปตฺติวิสยกมณียา อตฺถิ อาสวํ มนุสฺสํโลกกมณียา อตฺถิ

ខាស្តវា ពេលតែកមនិយា ខយំ ទុក្ខុទតិ ភិក្ខុវេ ខាស្តវានំ វេរេកុត្តតា ។
 កត្ថិមំ ។ ភិក្ខុវេ ខាស្តវានំ វិហាសិ យំ ខៃ ភិក្ខុវេ ខវិទ្យាគតិ
 គុដ្ឋំ គុដ្ឋំ ខត្ថតោវំ ខភិក្ខុវេគតិ បុណ្ណភាគិយំ វា ខបុណ្ណភាគិយំ
 វា ខយំ ទុក្ខុទតិ ភិក្ខុវេ ខាស្តវានំ វិហាសិ ។ កត្ថិមំ ។ ភិក្ខុវេ
 ខាស្តវិនិរោ ខវិទ្យាគតិ ភិក្ខុវេ ខាស្តវិនិរោ ខយេវ ខវិយ
 ខឡុទ្ធិកិកោ មគ្គិកោ ខាស្តវិនិរោគាមិនំប្បិក្កា ឆេយ្យតំ ឥស្សារិក្ខុ
 ។ បេ ។ ឥស្សារិក្ខុ យតិ ។ ខៃ ភិក្ខុវេ ខវិទ្យាគតិ ខេវំ ខាស្តវេ
 បុណ្ណភាគិ ខេវំ ខាស្តវានំ វិហាសិ បុណ្ណភាគិ ខេវំ ខាស្តវានំ
 វេរេកុត្តតំ បុណ្ណភាគិ ខេវំ ខាស្តវានំ វិហាសិ បុណ្ណភាគិ ខេវំ ខាស្តវ-
 ិនិរោ បុណ្ណភាគិ ខេវំ ខាស្តវិនិរោគាមិនំប្បិក្កា បុណ្ណភាគិ ឥស្សារិក្ខុ
 វិទ្យាគតិ បុណ្ណភាគិ ខាស្តវិនិរោ ខាស្តវា ភិក្ខុវេ វេតិ-
 គុដ្ឋតា ។ បេ ។ ខាស្តវិនិរោគាមិនំប្បិក្កា វេតិគុដ្ឋតា ឥតិ យន្តំ ទុក្ខតំ
 ឥតមេតំ ប្បិក្ខុទុក្ខតំ ។

កម្មំ ភិក្ខុវេ វេតិគុដ្ឋតា ។ បេ ។ កម្មំវិនិរោគាមិនំប្បិក្កា វេតិ-
 គុដ្ឋតា ឥតិ ខៃ បេតំ ទុក្ខតំ កិល្យេតំ ប្បិក្ខុទុក្ខតំ ទេតនាវំ
 ភិក្ខុវេ កម្មំ វាហិ ទេតនាវា កម្មំ កវិទិ កាយេន វាជាយ មនសា ។
 កត្ថិមំ ។ ភិក្ខុវេ កម្មានំ វិហាសិ ឆេយ្យតំ ភិក្ខុវេ កម្មានំ
 វិហាសិ ។ កត្ថិមំ ។ ភិក្ខុវេ កម្មានំ វេរេកុត្តតា ខត្ថិ
 ភិក្ខុវេ កម្មំ វិទ្យាគតិ ខត្ថិ កម្មំ វិទ្យាគតិ វិទ្យាគតិ ខត្ថិ
 កម្មំ បេតិកុដ្ឋតា វិទ្យាគតិ កម្មំ មនុស្សតែកុដ្ឋតា ខត្ថិ កម្មំ

เทวโลกเวทเทยํ อํยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว กมฺมํ เวมตฺตตา ๑ กตโม จ
 ภิกฺขเว กมฺมํ วิปาโก ทิวิชาหํ ภิกฺขเว กมฺมํ วิปากํ วทามิ
 ทิฏฺฐเชว ฐมฺเณ อุปฺปชฺเชว วา อปฺเร วา ปริยาเย อํยํ วุจฺจติ
 ภิกฺขเว กมฺมํ วิปาโก ๑ กตโม จ ภิกฺขเว กมฺมนิโรธो ผลฺลํ สันนิโรธา
 ภิกฺขเว กมฺมนิโรโธ อยเมว ธีโร อญฺจํ คุโณ มคฺโค กมฺมนิโรธ-
 คามินํ ปฏิปทา เสยฺยถํ ธรรมาทิฏฺฐิ ๑ เป ๑ ธรรมาสมาธิ ยโต
 จ โธ ภิกฺขเว อริยสํวโก เอวํ กมฺมํ ปชานาติ เอวํ กมฺมํ
 นิทานสํภโว ปชานาติ เอวํ กมฺมํ เวมตฺตํ ปชานาติ เอวํ
 กมฺมํ วิปากํ ปชานาติ เอวํ กมฺมนิโรธํ ปชานาติ เอวํ กมฺมนิโรธ-
 คามินํ ปฏิปทํ ปชานาติ โส อิมํ นิพฺเพตฺติ พุทฺธมจฺริยํ ปชานาติ
 กมฺมนิโรธํ กมฺมํ ภิกฺขเว เวทิตพฺพํ ๑ เป ๑ กมฺมนิโรธคามินํ ปฏิปทา
 เวทิตพฺพาคิ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ อิทเมตํ ปฏิจฺจุ วุตฺตํ ๑

ทฺถ ภิกฺขเว เวทิตพฺพํ ทฺถ สันนิทานสํภโว เวทิตพฺพํ ทฺถ-
 สันนิเวมตฺตตา เวทิตพฺพํ ทฺถ วิปาโก เวทิตพฺพํ ทฺถ นิโรธो
 เวทิตพฺพํ ทฺถ นิโรธคามินํ ปฏิปทา เวทิตพฺพาคิ อิติ โธ ยนฺตํ วุตฺตํ
 กิณฺเจะตํ ปฏิจฺจุ วุตฺตํ ชาติมี ทฺถ ชาติมี ทฺถ พยาธิมี
 ทฺถ มรณมี ทฺถ โสภนํ ทฺถ โสภนํ ทฺถ โสภนํ ทฺถ โสภนํ
 ยมฺบิยํ น ทกฺติ ตมฺบิ ทฺถ สันนิเวมตฺตตา ปณฺณาสกเถ ทฺถ ๑
 กตโม จ ภิกฺขเว ทฺถ สันนิทานสํภโว ตณฺหา ภิกฺขเว ทฺถ

[๓๓๕] ๖๔ นิยมานิ ภิกฺขเว ตถาคตฺตํ ตถาคตพณฺณิ เยหิ พเลหิ
 สมนุสฺสาคโต ตถาคโต อาสภณฺจํ ปฏฺิชาเนติ ปริสํสํ สํเหนทํ นทติ
 พุรหฺมจกฺกํ ปวตฺเตติ กตมานิ น อธิ ภิกฺขเว ตถาคโต จ्ञานญจ
 จ्ञานโต อญฺ्ञจ্ঞานญจ อญฺ्ञจ্ঞานโต ยถาภูตํ ปชานเนติ ยมฺปิ ภิกฺขเว
 ตถาคโต จ्ञานญจ จ्ञานโต อญฺ्ञจ্ঞานญจ อญฺ्ञจ্ঞานโต ยถาภูตํ ปชานเนติ
 อิทมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคตฺตํ ตถาคตพณฺณํ โหติ ยํ พณฺณํ อากมฺม
 ตถาคโต อาสภณฺจํ ปฏฺิชาเนติ ปริสํสํ สํเหนทํ นทติ พุรหฺมจกฺกํ
 ปวตฺเตติ ฯ

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ตถาคโต อตฺตํตํนาคตปจฺจุปปนฺนํ กมฺม-
 สํมาทธานํ จ्ञานโส เหตุโส วิปากํ ยถาภูตํ ปชานเนติ ยมฺปิ ภิกฺขเว
 ตถาคโต อตฺตํตํนาคตปจฺจุปปนฺนํ กมฺมสํมาทธานํ จ्ञานโส เหตุโส
 วิปากํ ยถาภูตํ ปชานเนติ อิทมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคตฺตํ ตถาคตพณฺณํ
 โหติ ยํ พณฺณํ อากมฺม ตถาคโต อาสภณฺจํ ปฏฺิชาเนติ ปริสํสํ
 สํเหนทํ นทติ พุรหฺมจกฺกํ ปวตฺเตติ ฯ

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ตถาคโต ฉานเวโมกฺขสํมาธิสํมาปตฺตํ สํกิ-
 เตสํ โวทานํ อญฺ्ञจํ ยถาภูตํ ปชานเนติ ยมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคโต
 ฯเปฯ อิทมฺปิ ภิกฺขเว ตถาคตฺตํ ตถาคตพณฺณํ โหติ ยํ พณฺณํ อาก-
 มฺม ตถาคโต อาสภณฺจํ ปฏฺิชาเนติ ปริสํสํ สํเหนทํ นทติ
 พุรหฺมจกฺกํ ปวตฺเตติ ฯ

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ตถาคโต อเนกวิธีํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสวติ

จ्ञานํ ปฏฺฐานาติ ปรีธาสํ สํหนาทํ เทติ พุทฺธมฺจกุกํ ปวตฺเตติ ฯ
 ตตฺร เจ ภิกฺขเว ปเร ตถาคคํ จ्ञานญฺเจ จ्ञานโต อญฺ्ञจ্ঞานญฺเจ
 อญฺ्ञจ্ঞานโต ยถาภูตํ ฌาเณน อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺหํ บุจฺจนฺติ ยถา
 ยถา ภิกฺขเว ตถาคคตฺถสฺส จ्ञานญฺเจ จ्ञานโต อญฺ्ञจ্ঞานญฺเจ อญฺ्ञจ্ঞานโต
 ยถาภูตํ ฌาณํ วิทิตํ ตถา ตถา เสงฺส ตถาคโค จ्ञานญฺเจ จ्ञานโต
 อญฺ्ञจ্ঞานญฺเจ อญฺ्ञจ্ঞานโต ยถาภูตํ ฌาเณน ปญฺหํ ปุญฺโஜ พุยาโกโรติ ฯ
 ตตฺร เจ ภิกฺขเว ปเร ตถาคคํ อตฺตตานาคคปจฺจุปปนฺนํ กมฺมสฺมา
 ทานานํ จ्ञาโสฺส เหตุโสฺส วิปากํ ยถาภูตํ ฌาเณน อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺหํ
 ปุจฺจนฺติ ยถา ยถา ภิกฺขเว ตถาคคตฺถสฺส อตฺตตานาคคปจฺจุปปนฺนํ
 กมฺมสฺมาทานานํ จ्ञาโสฺส เหตุโสฺส วิปากํ ยถาภูตํ ฌาณํ วิทิตํ ตถา
 ตถา เสงฺส ตถาคโค อตฺตตานาคคปจฺจุปปนฺนํ กมฺมสฺมาทานานํ จ्ञาโสฺส
 เหตุโสฺส วิปากํ ยถาภูตํ ฌาเณน ปญฺหํ ปุญฺโஜ พุยาโกโรติ ฯ ตตฺร
 เจ ภิกฺขเว ปเร ตถาคคํ ฌานวิโมกฺขสฺมาธิสฺมาปตฺถํ สํกิเตสฺส โวทานํ
 วุจฺจจ্ঞานํ ยถาภูตํ ฌาเณน อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺหํ บุจฺจนฺติ ยถา
 ยถา ภิกฺขเว ตถาคคตฺถสฺส ฌานวิโมกฺขสฺมาธิสฺมาปตฺถํ สํกิเตสฺส โวทานํ
 วุจฺจจ্ঞานํ ยถาภูตํ ฌาณํ วิทิตํ ตถา ตถา เสงฺส ตถาคโค ฌาน-
 วิโมกฺขสฺมาธิสฺมาปตฺถํ สํกิเตสฺส โวทานํ วุจฺจจ্ঞานํ ยถาภูตํ ฌาเณน
 ปญฺหํ ปุญฺโஜ พุยาโกโรติ ฯ ตตฺร เจ ภิกฺขเว ปเร ตถาคคํ ปุพฺพเพ-
 นิवासานุสฺสํติ ยถาภูตํ ฌาเณน อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺหํ ปุจฺจนฺติ ยถา
 ยถา ภิกฺขเว ตถาคคตฺถสฺส ปุพฺพเพนิवासานุสฺสํติ ยถาภูตํ ฌาณํ วิทิตํ

ตถา ตถา เตสํ ตถาคโค ปุพฺพเพนิวาธานุสฺสํ ยถาภูตํ ฌาณเนน ปญฺหํ
 ปุญฺโง พุยาโกโรติ ฯ ตตฺถ เจ ภิกฺขเว ปเร ตถาคคํ สํสฺสฺยานํ จุตฺต-
 ปาตํ ยถาภูตํ ฌาณเนน อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺหํ ปุจฺจนฺเตติ ยถา ยถา
 ภิกฺขเว ตถาคคสฺสํ สํสฺสฺยานํ จุตฺตปฺปาตํ ยถาภูตํ ฌาณํ วิทิตํ ตถา
 ตถา เตสํ ตถาคโค สํสฺสฺยานํ จุตฺตปฺปาตํ ยถาภูตํ ฌาณเนน ปญฺหํ
 ปุญฺโง พุยาโกโรติ ฯ ตตฺถ เจ ภิกฺขเว ปเร ตถาคคํ ฌาสฺวานํ ฌยํ
 ยถาภูตํ ฌาณเนน อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺหํ ปุจฺจนฺเตติ ยถา ยถา ตถา-
 คคสฺสํ ฌาสฺวานํ ฌยํ ยถาภูตํ ฌาณํ วิทิตํ ตถา ตถา เตสํ
 ตถาคโค ฌาสฺวานํ ฌยํ ยถาภูตํ ฌาณเนน ปญฺหํ ปุญฺโง พุยาโกโรติ ฯ
 ตตฺถ ภิกฺขเว ยมฺบิยํ จานฺญะ จานฺโต อฏฺฐจานฺญะ อฏฺฐจานฺโต ยถา-
 ภูตํ ฌาณํ ตมฺปิ สํมาหิตสฺสํ วทามิ โน อสํมาหิตสฺสํ ฯ ยมฺบิยํ
 อตฺตํ ตานาคตฺตปจฺจุปปนฺนํ กมฺมสํมาทานํ จานฺโต เหตุโส วิปากํ ยถา-
 ภูตํ ฌาณํ ตมฺปิ สํมาหิตสฺสํ วทามิ โน อสํมาหิตสฺสํ ฯ ยมฺบิยํ
 ภิกฺขเว ฌานวิโมกฺขสํมาธิสฺมาปฺตฺตํ สํกิตฺเตสํ โวทานํ อฏฺฐจานํ ยถาภูตํ
 ฌาณํ ตมฺปิ สํมาหิตสฺสํ วทามิ โน อสํมาหิตสฺสํ ฯ ยมฺบิยํ
 ภิกฺขเว ปุพฺพเพนิวาธานุสฺสํ ยถาภูตํ ฌาณํ ตมฺปิ สํมาหิตสฺสํ วทามิ
 โน อสํมาหิตสฺสํ ฯ ยมฺบิยํ สํสฺสฺยานํ จุตฺตปฺปาตํ ยถาภูตํ ฌาณํ ตมฺปิ
 สํมาหิตสฺสํ วทามิ โน อสํมาหิตสฺสํ ฯ ยมฺบิยํ ฌาสฺวานํ ฌยํ ยถา-
 ภูตํ ฌาณํ ตมฺปิ สํมาหิตสฺสํ วทามิ โน อสํมาหิตสฺสํ ฯ อิติ

โฆ ภิกฺขเว สฺมาธิ มคฺโค อสฺมาธิ กุมฺมคฺโคติ ฯ

มหาวคฺโค ปจฺจิม ฯ

ตสฺสํทฺธานํ

โสโณ ฌคฺคฺโคณ ฌพาภิชาติโย ฌาสฺวา ทารุกมฺเมน

ปฺเบจ ปสฺสเส จิตฺตปฺรายนํ อุกกํ นิพฺเพชฺช ฌ อิมํ พฺเพณ วคฺโคติ ฯ

เทวตาวคฺโค ทฺติโย

[๓๓๖] ๖๕ น ภิกฺขเว ฌมฺเม ขปฺปปหาย อภฺพุโ ฌนาคามิณฺสํ สํจฺฉิ-
กาตุํ กตเม ฌ อสฺสํทฺธิยํ อหิริกํ อโนตฺตปฺป โกสฺสขํ
มฺหุจฺจสํจํ ทฺปปนฺเนเวตฺตํ อิมํ โฆ ภิกฺขเว ฌ ฌมฺเม ขปฺปปหาย
อภฺพุโ ฌนาคามิณฺสํ สํจฺฉิกาตุํ ฯ น ภิกฺขเว ฌมฺเม ปหาย ภฺพุโ
อฺนาคามิณฺสํ สํจฺฉิกาตุํ กตเม ฌ อสฺสํทฺธิยํ อหิริกํ อโนตฺตปฺป
โกสฺสขํ มฺหุจฺจสํจํ ทฺปปนฺเนเวตฺตํ อิมํ โฆ ภิกฺขเว ฌ ฌมฺเม
ปหาย ภฺพุโ ฌนาคามิณฺสํ สํจฺฉิกาตุณฺติ ฯ

[๓๓๗] ๖๖ น ภิกฺขเว ฌมฺเม ขปฺปปหาย อภฺพุโ อรหฺตํ สํจฺฉิ-
กาตุํ กตเม ฌ ถีนํ มิทฺธํ อุตฺตรจฺจํ กุกฺกจฺจํ อสฺสํทฺธิยํ
ปมาทํ อิมํ โฆ ภิกฺขเว ฌ ฌมฺเม ขปฺปปหาย อภฺพุโ อรหฺตํ
สํจฺฉิกาตุํ ฯ น ภิกฺขเว ฌมฺเม ปหาย ภฺพุโ อรหฺตํ สํจฺฉิกาตุํ
กตเม ฌ ถีนํ มิทฺธํ อุตฺตรจฺจํ กุกฺกจฺจํ อสฺสํทฺธิยํ ปมาทํ
อิมํ โฆ ภิกฺขเว ฌ ฌมฺเม ปหาย ภฺพุโ อรหฺตํ สํจฺฉิกาตุณฺติ ฯ

[៣៣៨] ៦៣ តៃ វត ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឋាប្បនិមិត្តោ ឋាប្បន័ហោយ ឋាប្ប-
 តម្កុប្បវិកោ ឋាប្បនិមិត្តេ តេជ្ជនាណំ រាឝនាណំ បរិវិប្បាសនាណំ គេតេជ្ជេន
 ភិក្ខុទានុកតំ ឋាប្បឝឝនាណំ ឋានីយ៍នាមាភិកំ ឝម្ពុំ បរិវិប្បនេត្តន័ត្តិ ណេតំ ឝានំ
 វិឝឝតិ ឋានីយ៍នាមាភិកំ ឝម្ពុំ ឋាប្បវិប្បេតុវា តេកុឝឝម្ពុំ បរិវិប្បនេត្តន័ត្តិ
 ណេតំ ឝានំ វិឝឝតិ តេកុឝឝម្ពុំ ឋាប្បវិប្បេតុវា តីតានិ បរិវិប្បនេត្តន័ត្តិ
 ណេតំ ឝានំ វិឝឝតិ តីតានិ ឋាប្បវិប្បេតុវា កាមរាគំ វា រូបរាគំ វា
 ចរូបរាគំ វា ឝឝតិស្តន័ត្តិ ណេតំ ឝានំ វិឝឝតិ តៃ វត ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 កុត្តរនិមិត្តោ កុត្តរន័ហោយ កុត្តរន័តម្កុប្បវិកោ កុត្តរនិមិត្តេ តេជ្ជនាណំ
 រាឝនាណំ បរិវិប្បាសនាណំ គេតេជ្ជេន ភិក្ខុទានុកតំ ឋាប្បឝឝនាណំ ឋានីយ៍នាមាភិកំ
 ឝម្ពុំ បរិវិប្បនេត្តន័ត្តិ ឝានេតំ វិឝឝតិ ឋានីយ៍នាមាភិកំ ឝម្ពុំ ឋាប្បវិប្បេតុវា
 តេកុឝឝម្ពុំ បរិវិប្បនេត្តន័ត្តិ ឝានេតំ វិឝឝតិ តេកុឝឝម្ពុំ ឋាប្បវិប្បេតុវា
 តីតានិ បរិវិប្បនេត្តន័ត្តិ ឝានេតំ វិឝឝតិ តីតានិ ឋាប្បវិប្បេតុវា កាមរាគំ
 វា រូបរាគំ វា ចរូបរាគំ វា ឝឝតិស្តន័ត្តិ ឝានេតំ វិឝឝតិ ។

[៣៣៩] ៦៤ តៃ វត ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តំគណិការាណំ តំគណិការវិចារិកាណំ
 តំគណិការាណំ ឝនុយុត្តោ គណារាណំ គណវិចារិកាណំ ឝនុយុត្តោ ខេកោ
 បរិវេកេ ឝកិរិយន័ត្តន័ត្តិ ណេតំ ឝានំ វិឝឝតិ ខេកោ បរិវេកេ ឝនុយុត្តោ
 តិច្ចតត្តំ និមិត្តំ កតេត្តន័ត្តិ ណេតំ ឝានំ វិឝឝតិ តិច្ចតត្តំ និមិត្តំ
 ឝកុកុណេត្តោ តំឝុមាភិក្ខុទិ បរិវិប្បនេត្តន័ត្តិ ណេតំ ឝានំ វិឝឝតិ តំឝុមា-
 ភិក្ខុទិ ឋាប្បវិប្បេតុវា តំឝុមាឝមាទិ បរិវិប្បនេត្តន័ត្តិ ណេតំ ឝានំ វិឝឝតិ
 តំឝុមាឝមាទិ ឋាប្បវិប្បេតុវា តំឝុមាឝមាទិ ឝឝតិស្តន័ត្តិ ណេតំ ឝានំ វិឝឝតិ

สญฺเญชานานิ อปฺปฬาย นิพฺพฬานํ สจฺจนิกริยฺสํคตฺติ เนคํ จานํ วิชฺชติ
 โส วัต ภาทฺทเว ภาทฺทชฺ น สํคณิการโม น สํคณิการโต น สํคณิ-
 การามคํ อนุยฺยโต น คณารโม น คณโรโต น คณารามคํ อนุยฺยโต
 เขโก ปวิเวเก อภิรมิยฺสํคตฺติ จานเมคํ วิชฺชติ เขโก ปวิเวเก อภิ-
 รมานโต จิตฺตสฺส นิมิตฺตํ คเหสฺสคตฺติ จานเมคํ วิชฺชติ จิตฺตสฺส
 นิมิตฺตํ คณฺหนโต สมนฺมาทิจฺจํ ปริปุเรสฺสคตฺติ จานเมคํ วิชฺชติ สมนฺ-
 มาทิจฺจํ ปริปุเรตฺวา สมนฺมาสมาริํ ปริปุเรสฺสคตฺติ จานเมคํ วิชฺชติ สมนฺมา-
 สมาริํ ปริปุเรตฺวา สญฺเญชานานิ ปชฺหิยฺสํคตฺติ จานเมคํ วิชฺชติ สญฺเญ-
 ชานานิ ปฬาย นิพฺพฬานํ สจฺจนิกริยฺสํคตฺติ จานเมคํ วิชฺชติ ฯ

[๓๕๐] ๖๘ ขถ โส อเบฺเบตฺรา เทวตา อภิกฺกนฺตฺยา รตฺติยา อภิกฺ-
 กนฺตฺวณฺณา เกวลกปฺปํ เชตฺวนํ โสภาสํคฺวา เชน ภควา เตนุ-
 ปสํกมิ อฺปสํกมิคฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ อฏฺฐาสิ
 เอกมฺนฺตํ จิตฺตา โส สํ เทวตา ภควนฺตํ เอตทโวจ นยิเม ภนฺเต
 ฐมฺมา ภาทฺทโน อปริหานาย สํวตฺตฺนฺติ กตฺเม น สํคฺตฺตารวตา
 ฐมฺมคฺตารวตา สจฺจคฺตารวตา สิกฺขาคฺตารวตา โสวจฺจสฺสตา กถฺยาน-
 มิคฺตฺตา ยิเม โส ภนฺเต น ฐมฺมา ภาทฺทโน อปริหานาย สํวตฺ-
 ตฺนฺติ ฯ อิทมโวจ สํ เทวตา ฯ สมนฺนุญฺโเบ สํคฺตา อโหสิ ฯ
 ขถ โส สํ เทวตา สมนฺนุญฺโเบ เม สํคฺตาติ ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
 ปทฺทฺธิณํ กตฺวา ตตฺตฺเถวณฺตรชายิ ฯ

ขถ โส ภควา คสฺสํ รตฺติยา อจฺจุเยน ภาทฺทชฺ อามนฺเตสิ

อิมํ ภิกฺขเว รตฺถํ อญฺญตฺรา เทวตา อภิกฺกนฺตยา รตฺติยา อภิกฺกนฺต-
 วจฺฉนา เกวตกปฺปํ เขตฺตวํ โสภาสฺสํเตว เยาเกหํ เตนฺนํสํกมิ
 ชฺชสํกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เขมมมฺหํ อญฺจาสํ เขมมมฺหํ จิตฺตา
 โส ภิกฺขเว สํ เทวตา มํ เขตทโวจ ฌยเม ภนฺเต ชมฺมา
 ภิกฺขุโน อปรินาฬาย สํวตฺตุนฺติ กตเม น สัจจการวตา ชมฺม-
 การวตา สํฆการวตา สิกฺขาการวตา โสวจฺสํสตา กุสฺยาณมิตฺต-
 ตตา อิมํ โส ภนฺเต น ชมฺมา ภิกฺขุโน อปรินาฬาย สํวตฺตุนฺตํติ
 อิทมโวจ ภิกฺขเว สํ เทวตา อิทํ วตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ
 กตฺวา ตตฺตญฺเจวตฺตวราชิตํ ฯ

เอวํ วุตฺเต อายสฺมา สํวิปฺสฺสโต ภควมฺหํ อภิวาเทตฺวา
 เขตทโวจ อิมสฺสํ โส อหํ ภนฺเต ภควตา สํวิตฺเตน ภาสิตสฺสํ
 เอวํ วิตุฏฺฐาเรน อตฺถํ อาชานามิ อิท ภนฺเต ภิกฺขุ อตฺตนา จ
 สัจจการโว โหติ สัจจการวตฺยา จ วจฺฉนาว่าที เยา จญฺเ
 ภิกฺขุ น สัจจการวา เต จ สัจจการวตฺยา สํมาทเปติ เยา จญฺเ
 ภิกฺขุ สัจจการวา เตสํญจ วจฺฉนํ ภณฺติ ภูตํ ตจฺฉํ กาถเน
 อตฺตนา จ ชมฺมการโว โหติ ฯเปฯ สํฆการโว โหติ สิกฺขาการโว
 โหติ สํวโจ โหติ ฯเปฯ กุสฺยาณมิตฺโต โหติ กุสฺยาณมิตฺต-
 ตาย จ วจฺฉนาว่าที เยา จญฺเ ภิกฺขุ น กุสฺยาณมิตฺตา เต จ
 กุสฺยาณมิตฺตตฺยา สํมาทเปติ เยา จญฺเ ภิกฺขุ กุสฺยาณมิตฺตา
 เตสํญจ วจฺฉนํ ภณฺติ ภูตํ ตจฺฉํ กาถเน อิมสฺสํ โส อหํ ภนฺเต

ภควตา สํชิตฺเตน ภาสิตํสํสํ เขวํ วิตุถาเรน อตุถํ อาชานามํติ ฯ
 สํสาธุ สํสาธุ สํวาริปฺตุต สํสาธุ โส คุวํ สํวาริปฺตุต อิมํสํสํ มยา สํชิตฺ-
 เตน ภาสิตํสํสํ เขวํ วิตุถาเรน อตุถํ อาชานามํติ อิมํ สํวาริปฺตุต
 ภิกฺขุ อตฺตนา จ สํตุตฺถการโว โหติ สํตุตฺถการวตฺถาย จ วณฺณวาทํ
 เย จญฺเเบ ภิกฺขุ น สํตุตฺถการวา เต จ สํตุตฺถการวตฺถาย สํมาทเปติ
 เย จญฺเเบ ภิกฺขุ สํตุตฺถการวา เตสญฺ จ วณฺณํ ภณฺติ ภูทํ ตจฺจนํ
 กาเถน อตฺตนา จ ชมฺมุคฺการโว โหติ ฯเปฯ สํมุคฺการโว โหติ
 สํมุคฺการโว โหติ สํมุจ โหติ ฯเปฯ กถฺยานมิตฺโต โหติ กถฺยา-
 นมิตฺตวตฺถาย จ วณฺณวาทํ เย จญฺเเบ ภิกฺขุ น กถฺยานมิตฺตา
 เต จ กถฺยานมิตฺตวตฺถาย สํมาทเปติ เย จญฺเเบ ภิกฺขุ กถฺยาน-
 มิตฺตา เตสญฺจ วณฺณํ ภณฺติ ภูทํ ตจฺจนํ กาเถน อิมํสํสํ โส
 สํวาริปฺตุต มยา สํชิตฺเตน ภาสิตํสํสํ เขวํ วิตุถาเรน อตุถํ ทฏฺฐพฺพุติ ฯ

[๓๔๓] ๓๐ โส วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ น สมนฺเตน สํมาธิมา น ปณฺ-
 เตน น ปฏิปฺปสฺสํหุตฺตทฺเถน น เปโกทิกาวาธิกเตน อเนกวิหิตํ อิทฺธิวํ
 ปจฺจุณฺณวํสํสํติ เปโกทํ หุตฺวา พหุชา ภวํสํสํติ พหุชาปํ หุตฺวา
 เปโก ภวํสํสํติ ฯเปฯ ยาว พุทฺทมโลกาปํ กาเยน วสํ วตฺติสํสํตํติ
 เณทํ จํนํ วิชฺชติ ฯ ทิพฺพาย โสตฺธาตฺถยา วิสํทฺธาย ยติภฺกฺกมฺมาณฺสิ-
 กาย อุกฺโก สํทฺเท สฺสนํสํสํติ ทิพฺพเพ จ มานุสฺสํสํ จ เป ทฺวเร
 สํนฺติเก จาติ เณทํ จํนํ วิชฺชติ ฯ ปวสํตฺตานํ ปวสํคฺคตฺตานํ เจตฺสา
 เจโต ปวิจฺจ ปชานํสํสํติ สํวาคํ วา จิตฺตํ สํวาคํ จิตฺตนฺติ

ปชานิสฺสํตฺติ ๑ เป ๑ อวิมฺตํ วา จิตฺตํ อวิมฺตํ จิตฺตํ ปชานิสฺสํตฺตํ
 นิสฺสํตฺตํ เนตํ จํณํ วิชฺชติ ๑ อเนกวิหิตํ ปุพฺพเพณิวาสํ อนุสฺสํวีสฺสํตฺติ
 เสยฺยถํ ๑ เอกมฺมี ชาตํ เทวํ ๑ ชาตํ ๑ อิติ สํการํ สยฺยเทสํ
 อเนกวิหิตํ ปุพฺพเพณิวาสํ อนุสฺสํวีสฺสํตฺติ เนตํ จํณํ วิชฺชติ ๑ ทิพฺพเพน
 จกฺขณา วิสฺสุทฺธเชน อตฺติกฺกนฺตมานุสฺสเกน สยฺยเต ปสฺสํสฺสํตฺติ ๑ เป ๑ ยถา
 กมฺมูปเค สยฺยเต ปชานิสฺสํตฺติ เนตํ จํณํ วิชฺชติ ๑ อาสวํ ๑ ขยา
 ๑ เป ๑ สจฺจนิกตฺวา อุปสํมปฺชช วิหริสฺสํตฺติ เนตํ จํณํ วิชฺชติ ๑

โส ๑ วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมนฺเตน สํมาธิเก ปณฺเฑเน ปฏฺฐิปปสฺส-
 สยฺยจิตฺตเชน เปโกทิกาวาธิตเตน อเนกวิหิตํ อิทฺธิวิธํ ปจฺจนฺตวิสฺสํตฺติ
 ๑ เป ๑ ยาว พฺรหฺมโลกาปํ กาเยน วสํ วตฺติสฺสํตฺติ จํณเมตํ วิชฺชติ ๑
 ทิพฺพาย โสธธาคฺคยา วิสฺสุทฺธาย อตฺติกฺกนฺตมานุสฺสเกน อุกฺก สยฺยเต สยฺย-
 สยฺยํ ทิพฺพ ๑ มานุสฺส ๑ เป เทว สยฺยเต จาติ จํณเมตํ วิชฺชติ ๑
 ปรตฺตตฺตํ ปรปฺกคฺคตํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานิสฺสํตฺติ สวาคํ
 วา จิตฺตํ สวาคํ จิตฺตํ ปชานิสฺสํตฺติ ๑ เป ๑ อวิมฺตํ วา จิตฺตํ
 อวิมฺตํ จิตฺตํ ปชานิสฺสํตฺติ จํณเมตํ วิชฺชติ ๑ อเนกวิหิตํ ปุพฺพเพ-
 ณิวาสํ อนุสฺสํวีสฺสํตฺติ เสยฺยถํ ๑ เอกมฺมี ชาตํ เทวํ ๑ ชาตํ ๑
 ๑ เป ๑ อิติ สํการํ สยฺยเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺพเพณิวาสํ อนุสฺสํวีสฺสํตฺติ
 จํณเมตํ วิชฺชติ ๑ ทิพฺพเพน จกฺขณา วิสฺสุทฺธเชน อตฺติกฺกนฺตมานุสฺสเกน
 สยฺยเต ปสฺสํสฺสํตฺติ จวมาเน อุปปชฺชมาเน ทิเณ ปณฺเฑเน สยฺยเต ทพฺพ-
 พณฺเฑเน สยฺยเต ทคฺคเต ยถากมฺมูปเค สยฺยเต ปชานิสฺสํตฺติ จํณเมตํ

วิษฺฐติ ๑ อาสวณํ ขยา อเนสวเนเจโตวิมฺบุตฺติ ๑เป ๑ สจฺจนิกคฺวา
อุปสํมุปฺปชฺช วิหริสฺสสฺสตี จานเมตํ วิษฺฐตฺติ ๑

[๓๔๒] ๗๑ นหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺเนนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ ตตฺร
ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺพนิตฺตุํ สฺติ สฺติชยาตเน กตเมหิ นหิ อึช
ภิกฺขเว ภิกฺขุ อึเม หานภากิยา ชมฺมาติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ
อึเม จิตฺติภากิยา ชมฺมาติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ อึเม วิเสสภากิยา
shmamati yathabhutam nappachanaati อึเม นิพฺเพชภากิยา ชมฺมาติ ยถาภูตํ
นปฺปชานาติ อสฺสกุจฺจการํ ๑ โหติ อสฺสปฺปายการํ ๑ อึเมหิ โช
ภิกฺขเว นหิ ชมฺเมหิ สมนฺเนนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ ตตฺร ตตฺเรว สกฺ-
ขิภพฺพตํ ปาปฺพนิตฺตุํ สฺติ สฺติชยาตเน ๑

นหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺเนนาคโต ภิกฺขุ ภพฺโพ ตตฺร ตตฺเรว
สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺพนิตฺตุํ สฺติ สฺติชยาตเน กตเมหิ นหิ อึช ภิกฺขเว
ภิกฺขุ อึเม หานภากิยา ชมฺมาติ ยถาภูตํ ปชานาติ อึเม จิตฺติภากิยา
shmamati yathabhutam pchanaati อึเม วิเสสภากิยา ชมฺมาติ ยถาภูตํ
ปชานาติ อึเม นิพฺเพชภากิยา ชมฺมาติ ยถาภูตํ ปชานาติ สกฺกุจฺจ-
การํ ๑ โหติ สสฺสปฺปายการํ ๑ อึเมหิ โช ภิกฺขเว นหิ ชมฺเมหิ
สมนฺเนนาคโต ภิกฺขุ ตตฺร ตตฺเรว สกฺขิภพฺพตํ ปาปฺพนิตฺตุํ สฺติ สฺติชยา-
ตเนติ ๑

[๓๔๓] ๗๒ นหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺเนนาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ สฺมา-
ชิสมํ ฆตตํ ปาปฺพนิตฺตุํ กตเมหิ นหิ อึช ภิกฺขเว ภิกฺขุ น

สมาริษฐ์ สมาริษฐ์ สมาริษฐ์ โหติ น สมาริษฐ์ จิติษฐ์ โหติ น
 สมาริษฐ์ วุฒิจานกัฏโธ โหติ อังกุกุจการี ๑ โหติ อังตาคุจการี
 ๑ อังสปายการี ๑ อิมะหิ โหติ ภิภูเว ทหิ ฆมเมหิ สมาริษฐ์
 ภิภู อภัพโป สมาริษฐ์ พลตัม ปาปุนิตุ ๑

ฉหิ ภิกขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกขุ ภพฺโพ สฺมาชิสุํมํ พทํ
 ปาปุณฺณิตุํ กตเมหิ ฉหิ อีช ภิกขเว ภิกขุ สฺมาชิสุํสํ สฺมาปคฺติ-
 กุสฺโสโต โหติ สฺมาชิสุํสํ จิตฺตกุสฺโสโต โหติ สฺมาชิสุํสํ วุจฺจํจํนกุสฺโสโต
 โหติ สํกุกจจกาวํ จ โหติ สํตจจกาวํ จ สํปฺปายกาวํ จ
 ยิเมหิ โช ภิกขเว ฉหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกขุ ภพฺโพ สฺมาชิสุํมํ
 พทํ ปาปุณฺณิตุนฺนติ ฯ

[๓๔๕] ๓๓ ฉ ภิกขเว ชมเม อปฺปฬาย อภพฺโพ ปจํ ฌานํ อุป-
 สัมปชฺช วิหริตุํ กตเม ฉ กามจุณฺหนํ พยาปาถํ ถีนมิทฺธํ อุตฺตรจุ-
 กุกกุฏจํ วิจิทิจนํ กามะสุ โส ปนัสสํ ธาตโนว น ยถาภูตํ สัมมุญ-
 ปญฺญา ย สุกฺกิสฺโส โหติ อิมะ โส ภิกขเว ฉ ชมเม อปฺปฬาย
 อภพฺโพ ปจํ ฌานํ อุปสัมปชฺช วิหริตุํ ฯ

[illegible]

[๓๔๕] ๗๔ น ภิกฺขเว ชมฺเม อปฺปฬาย อภพฺโพ ปจฺมํ ฌานํ อฺป-
 สฺมฺปชฺช วิหริตุํ กตฺเม น กามวิตกฺกํ พฺยาปาทวิตกฺกํ วิหีสํ-
 วิตกฺกํ กามสํญญํ พฺยาปาทสํญญํ วิหีสํสญญํ อิมे โช
 ภิกฺขเว น ชมฺเม อปฺปฬาย อภพฺโพ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหริตุํ

น ภิกฺขเว ชมฺเม ปฬาย ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหริตุํ
 กตฺเม น กามวิตกฺกํ พฺยาปาทวิตกฺกํ วิหีสํวิตกฺกํ กามสํญญํ
 พฺยาปาทสํญญํ วิหีสํสญญํ อิมे โช ภิกฺขเว น ชมฺเม ปฬาย
 อภพฺโพ ปจฺมํ ฌานํ อฺปสฺมฺปชฺช วิหริตฺตุนฺติ ฯ

เทวตาวคฺโค ทุติโย ฯ

ตลฺลํสุทฺธานํ

อนาคามี อรหํ มิตฺตา เทวตา สติสํกฺขิพณํ

คํ ฌานํ อปฺเร ทฺวเวติ ฯ

อรหนฺตวคฺโค ตติโย

[๓๔๖] ๗๕ นหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนฺเภคโค ภิกฺขุ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม
 ทฺกฺขํ วิหริติ สํวิชาตํ สยฺยาปายสํ สปริพาหํ กายสํสํ เกทา ปรมฺมมรณา
 ทฺกฺคคฺติ ปาฏิกิชา กตฺเมหิ นหิ กามวิตกฺกเกน พฺยาปาทวิตกฺกเกน
 วิหีสํวิตกฺกเกน กามสํญญาย พฺยาปาทสํญญาย วิหีสํสญญาย อิมेหิ โช
 ภิกฺขเว นหิ ชมฺเมหิ สมนฺนฺเภคโค ภิกฺขุ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม ทฺกฺขํ วิหริติ สํวิชาตํ
 สยฺยาปายสํ สปริพาหํ กายสํสํ เกทา ปรมฺมมรณา ทฺกฺคคฺติ ปาฏิกิชา ฯ

๔๗๘ สุตตบตฺตปิฏกเถ อังคุตฺตตรนิกายสุตฺต ฌกฺกนิပါတ [๓๔๗]

ณฺหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺเนกโต ภิกฺขุ ทิฏฺฐเชว ชมฺเม สุตฺต
วิหฺรติ อวิฆาตํ อเนปายาสํ อปฺริพาหํ กายสุตฺต เกทา ปรมฺมรณํ สุตฺติ
ปาฏิกฺขา กตเมหิ ณฺหิ เณชชมฺมวิตฺตฺตเกเน อပ္ပยาปาทวิตฺตฺตเกเน
อวิหิตํ วิตฺตฺตเกเน เณชชมฺมสํญญาย อပ္ပยาปาทสํญญาย อวิหิตํ
สํญญาย อิมេหิ โช ภิกฺขเว ณฺหิ ชมฺเมหิ สมนฺเนกโต ภิกฺขุ
ทิฏฺฐเชว ชมฺเม สุตฺต วิหฺรติ อวิฆาตํ อเนปายาสํ อปฺริพาหํ กายสุตฺต
เกทา ปรมฺมรณํ สุตฺติ ปาฏิกฺขาติ ฯ

[๓๔๗] ๗๖ ณ ภิกฺขเว ชมฺเม อปฺปฬาย อภพฺโป อรหฺตํ สัจฺฉิกาตุํ
กตเม ณ มาเน โอมานํ อติมานํ อธิมานํ ฌมฺภํ อตินิ-
ปาตํ อิมะ โช ภิกฺขเว ณ ชมฺเม อปฺปฬาย อภพฺโป อรหฺตํ
สัจฺฉิกาตุํ ฯ

ณ ภิกฺขเว ชมฺเม ฬาย ภพฺโป อรหฺตํ สัจฺฉิกาตุํ กตเม ณ
มานํ โอมานํ อติมานํ อธิมานํ ฌมฺภํ อตินิปาตํ อิมะ
โช ภิกฺขเว ณ ชมฺเม ฬาย ภพฺโป อรหฺตํ สัจฺฉิกาตุนฺติ ฯ

[๓๔๗] ๗๗ ณ ภิกฺขเว ชมฺเม อปฺปฬาย อภพฺโป อุตฺตฺตริมนุสฺสชฺชมา
อถมฺมรียณฺณทสฺสณฺวิเสสํ สัจฺฉิกาตุํ กตเม ณ มุฏฺฐสฺสจฺจํ อสฺม-
ปฺชฌณํ อินฺทฺริเยสุ อคฺคตฺตทวารํ โภชเน อมคฺคตฺตณฺณํ กุหา
ณฺปนํ อิมะ โช ภิกฺขเว ณ ชมฺเม อปฺปฬาย อภพฺโป อุตฺตฺตริมนุสฺส-
ชฺชมา อถมฺมรียณฺณทสฺสณฺวิเสสํ สัจฺฉิกาตุํ ฯ

ณ ภิกฺขเว ชมฺเม ฬาย ภพฺโป อุตฺตฺตริมนุสฺสชฺชมา อถมฺม-

ญาณทตฺตณวิเสสํ สจฺจนิกาคุํ กตเม น มุฏฺฐสจฺจํ อสฺมปชจณํ
 อิทฺธิเยสฺส อคฺคตฺตทวารตํ โภชเน อมตฺตณฺณตํ กุหนํ ตปนํ
 อิเม โช ภิกฺขเว น ชมฺเม ปหาย ภพฺโพ อุตฺตริมณฺเฐสฺสชฺมา อถม-
 วยิญาณทตฺตณวิเสสํ สจฺจนิกาคฺคณฺติ ฯ

[๓๔๙] ๑๘ นหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺเนกโคติ ภิกฺขุ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม
 สฺสฺสํสฺมนสฺสพฺพุโต วิหริติ โยนิ จสฺสํ อารทฺโข โหติ อาสวณํ
 ขยาย กตเมหิ นหิ อิทฺธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชมฺมาราโม โหติ ภาวนา-
 ราโม โหติ ปหานารามो โหติ ปวิเวการามो โหติ อพฺยา-
 ปชฺจมารามो โหติ นิปฺปปญฺจารามो โหติ อิเมหิ โช ภิกฺขเว
 นหิ ชมฺเมหิ สมนฺเนกโคติ ภิกฺขุ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม สฺสฺสํสฺมนสฺสพฺพุโต
 วิหริติ โยนิ จสฺสํ อารทฺโข โหติ อาสวณํ ขยายติ ฯ

[๓๕๐] ๑๙ นหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺเนกโคติ ภิกฺขุ อภพฺโพ อน-
 ธิคคํ วา กุสฺสํ ชมฺมํ อธิคฺคณฺตุํ อธิคคํ วา กุสฺสํ ชมฺมํ ผาติกาคุํ
 กตเมหิ นหิ อิทฺธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น อายกุสฺสโต โหติ น อปาย-
 กุสฺสโต โหติ น อูปายกุสฺสโต โหติ อนธิคคานํ กุสฺสณํ ชมฺมานํ
 อธิคคาย น นนฺทํ ชเนติ อธิคเต กุสฺสเถ ชมฺเม น สํวรทฺธิ
 สํวทฺธิจกิริยาย น สมนฺปาเทติ อิเมหิ โช ภิกฺขเว นหิ ชมฺเมหิ
 สมนฺเนกโคติ ภิกฺขุ อภพฺโพ อนธิคคํ วา กุสฺสํ ชมฺมํ อธิคฺคณฺตุํ อธิคคํ
 วา กุสฺสํ ชมฺมํ ผาติกาคุํ ฯ

โหติ กามะสุ มิจฺฉาจารา ปฏิวิริโต โหติ มุสาวาทา ปฏิวิริโต
โหติ อปฺปิจุณ ๑ สมนุภาทิจฺฉิ ๑ อิมะหิ โช ภิกฺขเว นหิ
ขมฺเมหิ สมนุภาคโต ยถาภคํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สคฺเคติ ๑

[๓๕๓] ๘๒ นหิ ภิกฺขเว ขมฺเมหิ สมนุภาคโต ยถาภคํ นิกฺขิตฺโต
เอวํ นินฺนเย กตเมหิ นหิ มุสาวาทํ โหติ มิสฺสุณาวาโจ โหติ
ผรุสาวาโจ โหติ สมนุปปลภามึ โหติ อุตฺตโร ๑ ปคฺคพฺโภ ๑
อิมะหิ โช ภิกฺขเว นหิ ขมฺเมหิ สมนุภาคโต ยถาภคํ นิกฺขิตฺโต เอวํ
นินฺนเย ๑

นหิ ภิกฺขเว ขมฺเมหิ สมนุภาคโต ยถาภคํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สคฺเค
กตเมหิ นหิ มุสาวาทา ปฏิวิริโต โหติ มิสฺสุณาย วาจาเย ปฏิวิริโต
โหติ ผรุสาเย วาจาเย ปฏิวิริโต โหติ สมนุปปลภา ปฏิวิริโต
โหติ อุตฺตโร ๑ อปฺปคฺคพฺโภ ๑ อิมะหิ โช ภิกฺขเว นหิ
ขมฺเมหิ สมนุภาคโต ยถาภคํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สคฺเคติ ๑

[๓๕๔] ๘๓ นหิ ภิกฺขเว ขมฺเมหิ สมนุภาคโต อภพฺโพ ภิกฺขุ อคฺคํ
ขมฺมํ อรหตฺตํ สจฺฉนิกาคํ กตเมหิ นหิ อิชฺช ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุตฺตโร
โหติ อหิริโก โหติ อนินฺนคฺตปฺปํ โหติ (๑) ทุปฺปญฺญโณ โหติ
กาเย ๑ ชฺวีเต ๑ ส่าเปกฺโข โหติ อิมะหิ โช ภิกฺขเว นหิ
ขมฺเมหิ สมนุภาคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ อคฺคํ ขมฺมํ อรหตฺตํ สจฺฉนิกาคํ ๑

นหิ ภิกฺขเว ขมฺเมหิ สมนุภาคโต ภิกฺขุ ภพฺโพ อคฺคํ ขมฺมํ

๔๘๓ สุตตุนตปฏิกะ ของคุตตวณิกายสุตต์ ฉกุกนิปาโต [๓๕๕

อหตุตํ สจฺจนิกาคํ กตเมหิ นหิ อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สทฺโธ โหติ
หิรํมา โหติ โอตฺตปฺปํ โหติ อารทฺธวิริโย โหติ ปญฺญวา
โหติ กาเย จ ชีวิตฺเต จ อนเปกฺโข โหติ อิมฺเหติ โข ภิกฺขเว
นหิ ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ ภทฺทโพ อคฺคํ ชมฺมํ อหตุตํ สจฺจนิ-
กาคฺคํ ๑

[๓๕๕] ๘๔ นหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ยา
รตฺติ วา ทิวสํ วา อากฺขณฺติ หานิ เยว ปาฏิกฺขา กุสฺสเสถุ ชมฺเมสุ
โน อุกฺกมฺมิ กตเมหิ นหิ อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ มหิจุโน โหติ
วิฆาตวา สจฺจนฺตฺวโจ อิตฺตริจฺจวรมฺมํทปาทเสนาสํกิตฺตานปจฺจุยภาสชฺช-
ปริกฺขารเณ สทฺโธ โหติ ทุสฺสํโส โหติ กุสฺสโต โหติ มฺหุ-
ชฺสสฺสติ โหติ ทปฺปญฺโญ โหติ อิมฺเหติ โข ภิกฺขเว นหิ ชมฺเมหิ
สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ยา รตฺติ วา ทิวสํ วา อากฺขณฺติ หานิ
เยว ปาฏิกฺขา กุสฺสเสถุ ชมฺเมสุ โน อุกฺกมฺมิ ๑

นหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคตสฺส ภิกฺขุโน ยา รตฺติ วา
ทิวสํ วา อากฺขณฺติ อุกฺกมฺมิ เยว ปาฏิกฺขา กุสฺสเสถุ ชมฺเมสุ โน
ปรีหานิ กตเมหิ นหิ อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น มหิจุโน โหติ น
วิฆาตวา สจฺจนฺตฺวโจ อิตฺตริจฺจวรมฺมํทปาทเสนาสํกิตฺตานปจฺจุยภาสชฺชปริกฺ-
ขารเณ สทฺโธ โหติ สํตฺวา โหติ อารทฺธวิริโย โหติ สติมา
โหติ ปญฺญวา โหติ อิมฺเหติ โข ภิกฺขเว นหิ ชมฺเมหิ สมนฺนา-
คตสฺส ภิกฺขุโน ยา รตฺติ วา ทิวสํ วา อากฺขณฺติ อุกฺกมฺมิ เยว

ปาวุกัฏฐา กุสฺสเถสฺส ชมฺเมสฺส โน ปริหานํติ ฯ

อภฺรหฺตคฺคฺวคฺโค คตฺติโย ฯ

ตสฺสํสุทฺธานํ

ทกฺขํ อภฺรหฺตคฺคํ อุตฺตริ จ สฺสํ ชริคฺคเมณ จ

มหฺตคฺคฺทวณฺนิรเย

อคฺคชฺมฺมณฺจ วตฺติยาติ ฯ

สํติวคฺโค จตฺตโก

[๓๕๖] ๔๕ ฉถิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺแนคโต ภิกฺขุ อภฺพโฬ อนฺตฺตวํ
 สํติภาวํ สจฺจนิกาคํ กตฺเมหิ ฉถิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยสฺมํ
 สมนฺเย จิตฺตํ นิคฺคเหตฺตพฺพํ ตสฺมํ สมนฺเย จิตฺตํ น นิคฺคณฺหาติ
 ยสฺมํ สมนฺเย จิตฺตํ ปคฺคเหตฺตพฺพํ ตสฺมํ สมนฺเย จิตฺตํ น ปคฺคณฺหาติ
 ยสฺมํ สมนฺเย จิตฺตํ สมนฺปหํสํตพฺพํ ตสฺมํ สมนฺเย จิตฺตํ น สมนฺปหํสํติ
 ยสฺมํ สมนฺเย จิตฺตํ อชฺชณฺเปกฺขิตพฺพํ ตสฺมํ สมนฺเย จิตฺตํ น อชฺชณฺ-
 เปกฺขติ หิณฺณชฺมฺมคฺคโค จ โหติ สํกฺกยาภิวโร จ อิมฺเห โช
 ภิกฺขเว ฉถิ ชมฺเมหิ สมนฺแนคโต ภิกฺขุ อภฺพโฬ อนฺตฺตวํ สํติภาวํ
 สจฺจนิกาคํ ฯ

ฉถิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺแนคโต ภิกฺขุ ภฺพโฬ อนฺตฺตวํ สํติภาวํ
 สจฺจนิกาคํ กตฺเมหิ ฉถิ อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยสฺมํ สมนฺเย จิตฺตํ
 นิคฺคเหตฺตพฺพํ ตสฺมํ สมนฺเย จิตฺตํ นิคฺคณฺหาติ ยสฺมํ สมนฺเย จิตฺตํ
 ปคฺคเหตฺตพฺพํ ตสฺมํ สมนฺเย จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ยสฺมํ สมนฺเย จิตฺตํ

๔๘๕ ลุ่มตุนเต๋บั้งเก องจุตุตฺตริภายลุ่ม นฤกนิปาโต [๓๕๗]

สัมปรหัตถิปทพฺพํ ตสฺมိํ สํมเย จิตฺตํ สัมปรหัตถิ ยสฺมिํ สํมเย จิตฺตํ
 อชฺฌนฺเพกฺขิตพฺพํ ตสฺมိํ สํมเย จิตฺตํ อชฺฌนฺเพกฺขิต ปณฺฑิตาธิมฺมุติโก
 ๑ โหติ นิพฺพนาภาโร ๑ อิมเห โข ภิกฺขเว นหิ ชมฺเมหิ
 สมนฺนฺเถกโต ภิกฺขุ ภพฺโพ อนฺตฺตํ สัตฺติภาวํ สจฺจนิกาทุเร ฯ

[๓๕๗] ๘๖ ฉหิ ภิกฺขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต สฺตนฺโตปิ สํทชฺมํ
 อภพฺโพ นิยามํ โสภณมิตฺตํ กุสฺสํเตสฺสุ ชมฺเมสฺสุ สมนฺนตฺตํ กตเมหิ ฉหิ
 กมฺมวารุณตาย สมนฺนาคโต โหติ ปิเลสํวารุณตาย สมนฺนาคโต
 โหติ วิปាកวารุณตาย สมนฺนาคโต โหติ อสฺสํสํทฺธํ ๑ โหติ
 อจฺจนฺตฺตํ ๑ ทฺวปฺปญฺญ ๑ อิมฺเหิ โช ภิกฺขเว ฉหิ ชมฺเมหิ
 สมนฺนาคโต สฺตนฺโตปิ สํทชฺมํ อภพฺโพ นิยามํ โสภณมิตฺตํ กุสฺสํเตสฺสุ
 ชมฺเมสฺสุ สมนฺนตฺตํ ฯ ๑

ฉหิ ภิกขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต สฺตนฺเนโตปปี สํทชฺชมํ ภพฺโพ
 นิยามํ โยกุกมิตฺตํ กุสฺสเสสฺสํ ชมฺเมสฺส สมนฺมตฺตํ กตเมหิ ฉหิ น
 กมฺมาวรณตยา สมนฺนาคโต โหติ น ภิกฺษสํวรณตยา สมนฺนาคโต
 โหติ น วิปាកาวรณตยา สมนฺนาคโต โหติ สํทชฺ ๑ โหติ
 ฉนฺตฺติโก ๑ ปญฺญววา ๑ อิมเหิ โช ภิกขเว ฉหิ ชมฺเมหิ
 สมนฺนาคโต สฺตนฺเนโตปปี สํทชฺชมํ ภพฺโพ นิยามํ โยกุกมิตฺตํ กุสฺสเสสฺสํ
 ชมฺเมสฺส สมนฺมตฺตนฺตฺติ ๑

[๓๕๘] ๘๓ ฉหิ ภิกขเว ชมฺເມື ສັມມຸດາກໂຕ ສຸດນຸໂຕປີ ສັທຸຮມຸ
ອກພຸໂພ ນິຍາມໍ ໂອກຸກມິຕຸ ກຸສເຄສຸ ຮມເມສຸ ສັມມຸຕຸຕໍ ກຕເມື ຈາື

ฌหิ ภิกขเว ชมฺเมหิ สมนฺนาคโต สฺจนฺโตปิ สฺตทฺธมฺมํ ภาพฺโพ
 นิยามํ โหฏฺถมิตฺตํ กุสฺสเถสฺสุ ชมฺเมสฺสุ สฺมมฺมตฺตํ กตฺตเมหิ ฌหิ ตถาค-
 ตปฺปเวทิตฺเต ชมฺมวีนฺเย เทสฺยมาเน สฺส
 ฌาจิตฺตํ อปฺปจฺเจตฺติ อตฺถํ คณฺหาติ อนตฺถํ วัณฺณจติ อนุโลมิกาย
 ชนฺติยา สมนฺนาคโต โหติ อิมฺเหหิ ไซ ภิกขเว ฌหิ ชมฺเมหิ สมนฺ-
 นาคโต สฺจนฺโตปิ สฺตทฺธมฺมํ ภาพฺโพ นิยามํ โหฏฺถมิตฺตํ กุสฺสเถสฺสุ ชมฺเมสฺสุ
 สฺมมฺมตฺตุนฺติ ๑

[๓๖๐] ๔๕ ฉ ภิกขเว ชมฺเม อปฺปฬาย อภาพฺโพ ทิฏฺฐิจฺฉมฺบปทํ
 สฺจฺจนิกาทํ กตฺตเม ฉ สฺถกฺกายทิฏฺฐิจฺฉํ วิจิจฺฉจฺฉํ สฺถิตฺตพฺพตฺตปฺปมาสํ
 อปายคฺคณฺนิยํ ราคํ อปายคฺคณฺนิยํ โทสํ อปายคฺคณฺนิยํ โมทํ อิม
 ไซ ภิกขเว ฉ ชมฺเม อปฺปฬาย อภาพฺโพ ทิฏฺฐิจฺฉมฺบปทํ สฺจฺจนิกาทํ ๑

ฉ ภิกขเว ชมฺเม ปฬาย ภาพฺโพ ทิฏฺฐิจฺฉมฺบปทํ สฺจฺจนิกาทํ กตฺตเม
 ฉ สฺถกฺกายทิฏฺฐิจฺฉํ วิจิจฺฉจฺฉํ สฺถิตฺตพฺพตฺตปฺปมาสํ อปายคฺคณฺนิยํ ราคํ
 อปายคฺคณฺนิยํ โทสํ อปายคฺคณฺนิยํ โมทํ อิม ไซ ภิกขเว ฉ
 ชมฺเม ปฬาย ภาพฺโพ ทิฏฺฐิจฺฉมฺบปทํ สฺจฺจนิกาทุนฺติ ๑

[๓๖๑] ๕๐ ฉยเม ภิกขเว ชมฺมา ทิฏฺฐิจฺฉมฺบปนฺนสฺสํ ปุคฺคตสฺสํ ปทฺธีเถ
 กตฺตเม ฉ สฺถกฺกายทิฏฺฐิจฺฉํ วิจิจฺฉจฺฉา สฺถิตฺตพฺพตฺตปฺปมาสํ อปาย-
 คฺคณฺนิโย ราคํ อปายคฺคณฺนิโย โทสํ อปายคฺคณฺนิโย โมโห อิม
 ไซ ภิกขเว ฉ ชมฺมา ทิฏฺฐิจฺฉมฺบปนฺนสฺสํ ปุคฺคตสฺสํ ปทฺธีนาติ ๑

[๓๖๒] ๕๑ ฉ ภิกขเว ชมฺเม อภาพฺโพ ทิฏฺฐิจฺฉมฺบปนฺโน ปุคฺคโต

อุปฺปาเทตุํ กตเม น สํกฺกายทิจฺจุจํ วิจิจฺจุจํ สํสพฺเพตปฺปมาสํ
 อปายคฺคณิยํ ราคํ อปายคฺคณิยํ โทสํ อปายคฺคณิยํ โมหํ อิมํ
 ไช ภิกฺขเว น ชมฺเม อภพฺโพ ทิจฺจุจํมฺปนฺโน ปุคฺคโต อุปฺปาเทตฺตุนฺติ ฯ

[๓๖๓] ๔๒ อิมานิ ภิกฺขเว อภพฺพจฺ्ञานานิ กตมานิ น อภพฺโพ
 ทิจฺจุจํมฺปนฺโน ปุคฺคโต สํตฺถวํ อคารโว วิหริตุํ อปฺปติสฺสํ อภพฺโพ
 ทิจฺจุจํมฺปนฺโน ปุคฺคโต ชมฺเม อคารโว วิหริตุํ อปฺปติสฺสํ อภพฺโพ
 ทิจฺจุจํมฺปนฺโน ปุคฺคโต สํเม อคารโว วิหริตุํ อปฺปติสฺสํ อภพฺโพ
 ทิจฺจุจํมฺปนฺโน ปุคฺคโต สิกฺขาย อคารโว วิหริตุํ อปฺปติสฺสํ อภพฺโพ
 ทิจฺจุจํมฺปนฺโน ปุคฺคโต อนนฺตริยกมฺมํ ปจฺจากนฺตุํ อภพฺโพ ทิจฺจุ-
 จํมฺปนฺโน ปุคฺคโต อจฺจํ ภาวํ นิพฺเพตเตตุํ อิมานิ ไช ภิกฺขเว
 อภพฺพจฺ्ञานานิ ฯ

[๓๖๔] ๔๓ อิมานิ ภิกฺขเว อภพฺพจฺ्ञานานิ กตมานิ น อภพฺโพ
 ทิจฺจุจํมฺปนฺโน ปุคฺคโต กณฺณจํ สํชาวํ นิจฺจโต อุปคฺคณฺตุํ อภพฺโพ
 ทิจฺจุจํมฺปนฺโน ปุคฺคโต กณฺณจํ สํชาวํ สจฺจโต อุปคฺคณฺตุํ อภพฺโพ
 ทิจฺจุจํมฺปนฺโน ปุคฺคโต กณฺณจํ ชมฺมํ อตฺตโต อุปคฺคณฺตุํ อภพฺโพ
 ทิจฺจุจํมฺปนฺโน ปุคฺคโต อนนฺตริยกมฺมํ ปจฺจากนฺตุํ อภพฺโพ ทิจฺจุจํมฺปนฺโน
 ปุคฺคโต โกตฺถลสมฺภเว สจฺจํ ปจฺจากนฺตุํ อภพฺโพ ทิจฺจุจํมฺปนฺโน
 ปุคฺคโต อโธ พหิทฺธา ทกฺขิณณฺณํ คเวสฺสํ อิมานิ ไช ภิกฺขเว น
 อภพฺพจฺ्ञานานิ ฯ

[๓๖๕] ๔๔ อิมานิ ภิกฺขเว อภพฺพจฺ्ञานานิ กตมานิ น อภพฺโพ

อานิสัศวคฺโค ปณฺจโม

[๓๖๗] ๔๖ ฉนฺเน ภิกฺขเว ปาตุภาโว ทฺวตฺถโก โสกธมฺมิ กตฺตเมสํ
 ฉนฺเน ตถาคตํสํ อรหโต สมนุสํมพุทฺธสํ ปาตุภาโว ทฺวตฺถโก
 โสกธมฺมิ ตถาคตปฺปเวทิตสํ ชมฺมวีนยสํ เทเสตา ปุคฺคโต ทฺวตฺถโก
 โสกธมฺมิ อริยาคเน ปจฺจชาโต^๑ ทฺวตฺถโก โสกธมฺมิ อิทฺธิยานํ
 อเวกตฺตคา ทฺวตฺถภา โสกธมฺมิ อชฺหตา อเนหฺมุตฺตา ทฺวตฺถภา โสกธมฺมิ
 กุสฺสชฺชมฺมจฺจนฺโต ทฺวตฺถโก โสกธมฺมิ อิมํสํ โช ภิกฺขเว ฉนฺเน ปาตุ-
 ภาโว ทฺวตฺถโก โสกธมฺมิมฺหิ ๑

[๓๖๘] ๔๗ ฉยิเม ภิกฺขเว อานิสํสา โสตาปคฺคิผลสํจฺฉินฺทริยาย
 กตฺตเม ฉ สทฺธมฺมนิยโต โหติ อปริหานมฺโม โหติ ปริยฺนตฺตคตํ
 ทฺวขํ น โหติ อสํวารณน เหาณน สมนุสํสาคโต โหติ เทสุ
 จสํสํ สํกฺกโร หุตฺตมฺมปฺปนฺนา จ ชมฺมา อิมํหิ โช ภิกฺขเว
 ฉ อานิสํสา โสตาปคฺคิผลสํจฺฉินฺทริยายาติ ๑

[๓๖๙] ๔๘ โส วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ กณฺจํ สํวารํ นิรุจโต สมนุ-
 ปสํสํสํสํ อนุโลมิกาย ชฺชุตฺติยา สมนุสํสาคโต ภวิสํสํสํสํ เนตํ จานํ-
 วิชฺชติ อนุโลมิกาย ชฺชุตฺติยา อสมนุสํสาคโต สมนุสฺสคฺคินิยามํ โอฏฺถ-
 มิสํสํสํสํสํ เนตํ จานํ วิชฺชติ สมนุสฺสคฺคินิยามํ อโณฏฺถมมาโน โสตาปคฺคิ-
 ผลํ วา สกฺทาคามิผลํ วา อาณาคามิผลํ วา อรหคฺคํ วา สจฺฉินฺทริสํสํสํ

• บ. พ. ปจฺจชาติ ๑

สํมุทฺตนิยามํ โยกมมาโน โสตาปคฺคิผลํ วา สกทาคามิผลํ วา อนา-
คามิผลํ วา อรหตฺตํ วา สจฺจนิกวิສສັคฺคิ ฐานเมตํ วิชฺชตฺติ ។

[๓๗๓] ๑๐๒ น ภิกฺขเว อานิสัถํ สํปฺปสฺสํมาเนน อตฺตเมว ภิกฺขุณา
สํพฺพสํชาเรสุ อโนชํ ภริตฺวา อนิจุสฺสณํ อุปฺปฏฺฐเปตฺถํ กตฺตเม น
สํพฺพสํชาวา จ อนนฺวฏฺฐิตโต ขายิสฺสํนฺติ สํพฺพโลเก จ เม มโน
นาภิมิสฺสํนฺติ สํพฺพโลกา จ เม มโน วุฏฺฐหิสฺสํนฺติ นิพฺพานโปณฺณจ
เม มานสํ ภวิสฺสํนฺติ สณฺโณชนา จ เม ปหํ คจฺจนฺติ ปรมเณ
จ สํมณฺเณน สมนฺนาคโต ภวิสฺสํนฺติ อิม โช ภิกฺขเว น อานิสัถํ
สํปฺปสฺสํมาเนน อตฺตเมว ภิกฺขุณา สํพฺพสํชาเรสุ อโนชํ ภริตฺวา อนิจุ-
สฺสณํ อุปฺปฏฺฐเปตฺถนฺติ ។

[๓๗๔] ๑๐๓ น ภิกฺขเว อานิสัถํ สํปฺปสฺสํมาเนน อตฺตเมว ภิกฺขุณา
สํพฺพสํชาเรสุ อโนชํ ภริตฺวา ทฺถุสสณฺณํ อุปฺปฏฺฐเปตฺถํ กตฺตเม น
สํพฺพสํชาเรสุ จ เม นิพฺพานสณฺณเภา ปจฺจุปฏฺฐิจฺฉา ภวิสฺสํนฺติ เสยฺยถาปํ
อุฏฺฐิตฺตาสํเก วรเก สํพฺพโลกา จ เม มโน วุฏฺฐหิสฺสํนฺติ นิพฺพานเ
จ สํนฺติทสฺสํวํ ภวิสฺสํนฺติ อนุสฺยา จ เม สํมุคฺชาตํ คจฺจนิสฺสํนฺติ
กิจฺจการํ จ ภวิสฺสํนฺติ สคฺคตา จ ปรีจฺฉินฺโน ภวิสฺสํนฺติ เมตฺตาวตฺตา-
ยาติ อิมหิ โช ภิกฺขเว น อานิสัถํ สํปฺปสฺสํมาเนน อตฺตเมว
ภิกฺขุณา สํพฺพสํชาเรสุ อโนชํ ภริตฺวา ทฺถุสสณฺณํ อุปฺปฏฺฐเปตฺถนฺติ ។

[๓๗๕] ๑๐๔ น ภิกฺขเว อานิสัถํ สํปฺปสฺสํมาเนน อตฺตเมว ภิกฺขุณา
สํพฺพสมฺเมสุ อโนชํ ภริตฺวา อนนฺตสสณฺณํ อุปฺปฏฺฐเปตฺถํ กตฺตเม น

ตสฺสํสุทฺทาเน

ปาตุกาโว อานิสงฺสํ

อริจํ ทุณฺณมฺมตฺตโต

นิรุทฺธานํ คโย อโนทิสํ

วคฺคตา ภวา ตณฺหาเย เต ทสฺสํติ ฯ

ทุติยปณฺณาสโก นิฏฺฐิจฺฉิตฺโต ฯ

— — — — —

ปณณาสกาตฺสงฺคหิโต วคฺโค

ติกวคฺโค ปจฺจโม

[๓๗๘] ๑๐๓ ตโยเม ภิกฺขเว ชมฺมา กตฺเม ตโย วาโค โทโส
โมโห อิมे โช ภิกฺขเว ตโย ชมฺมา อิมํ โช ภิกฺขเว
ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย ตโย ชมฺมา ภาเวตฺตฺวา กตฺเม ตโย
ภคฺคํ ปหานาย อสฺสุภา ภาเวตฺตฺวา โทสํ ปหานาย เมตฺตา
ภาเวตฺตฺวา โมหํ ปหานาย ปณฺณา ภาเวตฺตฺวา อิมํ โช
ภิกฺขเว ตินฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย อิมํ ตโย ชมฺมา ภาเวตฺตฺวาติ ฯ

[๓๗๙] ๑๐๔ ตโยเม ภิกฺขเว ชมฺมา กตฺเม ตโย กายทุจฺจริตํ
วจฺจํ ทุจฺจริตํ มโนทุจฺจริตํ อิมํ โช ภิกฺขเว ตโย ชมฺมา อิมํ
โช ภิกฺขเว ตินฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย ตโย ชมฺมา ภาเวตฺตฺวา
กตฺเม ตโย กายทุจฺจริตํ ปหานาย กายจฺจริตํ ภาเวตฺตฺวา วจฺ-
จํ ทุจฺจริตํ ปหานาย วจฺจํ ภาเวตฺตฺวา มโนทุจฺจริตํ ปหานาย
มโนจฺจริตํ ภาเวตฺตฺวา อิมํ โช ภิกฺขเว ตินฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย
อิมํ ตโย ชมฺมา ภาเวตฺตฺวาติ ฯ

[๓๘๐] ๑๐๕ ตโยเม ภิกฺขเว ชมฺมา กตฺเม ตโย กามวิตกฺโก
พฺยาปาทวิตกฺโก วิหิสาวิตกฺโก อิมํ โช ภิกฺขเว ตโย ชมฺมา
อิมํ โช ภิกฺขเว ตินฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย ตโย ชมฺมา ภาเวตฺตฺวา
กตฺเม ตโย กามวิตกฺกํ ปหานาย ฌเฏชฺฌมฺมวิตกฺโก ภาเวตฺตฺวา

พฺยาปาทวิตถุสฺส ปหานาย อพฺยาปาทวิตถุโก ภาเวตพฺโพ วิหังสา
 วิตถุสฺส ปหานาย อวิหังสาวิตถุโก ภาเวตพฺโพ อิมํ โข ภิกฺขเว
 ตินฺนํ ชมฺมานํ ปหานาย อิมํ ตโย ชมฺมา ภาเวตพฺพาติ ฯ

[๓๘๓] ๑๑๐ ตโยเม ภิกฺขเว ชมฺมา กตเม ตโย กามสํญฺญา
 พฺยาปาทสํญฺญา วิหังสาสํญฺญา อิมํ โข ภิกฺขเว ตโย ชมฺมา
 อิมํ โข ภิกฺขเว ตินฺนํ ชมฺมานํ ปหานาย ตโย ชมฺมา ภาเวตพฺพา
 กตเม ตโย กามสํญฺญาย ปหานาย แภทฺตมฺมสํญฺญา ภาเวตพฺพา
 พฺยาปาทสํญฺญาย ปหานาย อพฺยาปาทสํญฺญา ภาเวตพฺพา วิหังสา-
 สํญฺญาย ปหานาย อวิหังสาสํญฺญา ภาเวตพฺพา อิมํ โข ภิกฺขเว
 ตินฺนํ ชมฺมานํ ปหานาย อิมํ ตโย ชมฺมา ภาเวตพฺพาติ ฯ

[๓๘๔] ๑๑๑ ตโยเม ภิกฺขเว ชมฺมา กตเม ตโย กามธาคุ
 พฺยาปาทธาคุ วิหังสาธาคุ อิมํ โข ภิกฺขเว ตโย ชมฺมา อิมํ
 โข ภิกฺขเว ตินฺนํ ชมฺมานํ ปหานาย ตโย ชมฺมา ภาเวตพฺพา
 กตเม ตโย กามธาคุยา ปหานาย แภทฺตมฺมธาคุ ภาเวตพฺพา พฺยา-
 ปาทธาคุยา ปหานาย อพฺยาปาทธาคุ ภาเวตพฺพา วิหังสาธาคุยา ปหานาย
 อวิหังสาธาคุ ภาเวตพฺพา อิมํ โข ภิกฺขเว ตินฺนํ ชมฺมานํ ปหานาย
 อิมํ ตโย ชมฺมา ภาเวตพฺพาติ ฯ

[๓๘๕] ๑๑๒ ตโยเม ภิกฺขเว ชมฺมา กตเม ตโย อสํสาททิจิ-
 ขตฺตาททิจิ มิจฺฉาททิจิ อิมํ โข ภิกฺขเว ตโย ชมฺมา อิมํ

๔๘๗ สุตตฺตบฏเก อังคุตฺตรนิกายสุตฺต ฉกฺกนิปาโต [๓๘๔

โฆ ภิกฺขเว ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย ตโย ชมฺมา ภาเวตฺตพฺพา กตฺเม
ตโย อสฺสํสํทิกฺขจฺยา ปหานาย อนิจฺจุสฺสณฺนา ภาเวตฺตพฺพา อตฺตนา-
ทิกฺขจฺยา ปหานาย อนตฺตสฺสณฺนา ภาเวตฺตพฺพา มิจฺฉาทิกฺขจฺยา ปหานาย
สํมฺมาทิกฺขจฺยา ภาเวตฺตพฺพา อิเมสฺส โฆ ภิกฺขเว ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย
อิเม ตโย ชมฺมา ภาเวตฺตพฺพาติ ฯ

[๓๘๕] ๑๑๓ ตโยเม ภิกฺขเว ชมฺมา กตฺเม ตโย อรติ วิหิํสํ
อชฺมฺมจฺริยา อิเม โฆ ภิกฺขเว ตโย ชมฺมา อิเมสฺส โฆ ภิกฺขเว
ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย ตโย ชมฺมา ภาเวตฺตพฺพา กตฺเม ตโย
อรติยา ปหานาย มุทิตา ภาเวตฺตพฺพา วิหิํสํ ปหานาย อวิหิํสํ
ภาเวตฺตพฺพา อชฺมฺมจฺริยา ปหานาย ชมฺมจฺริยา ภาเวตฺตพฺพา อิเมสฺส
โฆ ภิกฺขเว ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย อิเม ตโย ชมฺมา ภาเวตฺตพฺพาติ ฯ

[๓๘๕] ๑๑๔ ตโยเม ภิกฺขเว ชมฺมา กตฺเม ตโย อสฺนตฺตฺตฺตจฺจิตา
อสฺมฺปชฺฌณฺณํ มหิจฺฉตฺตา อิเม โฆ ภิกฺขเว ตโย ชมฺมา อิเมสฺส
โฆ ภิกฺขเว ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย ตโย ชมฺมา ภาเวตฺตพฺพา
กตฺเม ตโย อสฺนตฺตฺตฺตจฺจิตาย ปหานาย สํนตฺตฺตฺตจฺจิตา ภาเวตฺตพฺพา
อสฺมฺปชฺฌณฺณสฺส ปหานาย สํมฺปชฺฌณฺณํ ภาเวตฺตพฺพา มหิจฺฉตฺตาย ปหานาย
อปฺปิจฺฉตฺตา ภาเวตฺตพฺพา อิเมสฺส โฆ ภิกฺขเว ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย
อิเม ตโย ชมฺมา ภาเวตฺตพฺพาติ ฯ

[๓๘๖] ๑๑๕ ตโยเม ภิกฺขเว ชมฺมา กตฺเม ตโย โทวจสฺสํสฺสา
ปาปมิตฺตตฺตา เจตฺถํ วิกฺเขโป อิเม โฆ ภิกฺขเว ตโย ชมฺมา

อิมํ ไซ ภิกฺขเว ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย ตโย ชมฺมา ภาเวตฺตฺวา
 กตฺเม ตโย โทวจฺจุตฺตํ ปหานาย ใสวฺจฺจุตฺตํ ภาเวตฺตฺวา ปาป-
 มิตฺตํ ปหานาย กตฺตฺวาณมิตฺตํ ภาเวตฺตฺวา เจตฺโส วิภฺชปฺปตฺตํ
 ปหานาย อารมฺปณสฺสํ ภาเวตฺตฺวา อิมํ ไซ ภิกฺขเว ติณฺณํ
 ชมฺมานํ ปหานาย อิมํ ตโย ชมฺมา ภาเวตฺตฺวาติ ฯ

[๓๘๗] ... ตโยเม ภิกฺขเว ชมฺมา กตฺเม ตโย อุตฺตฺวา
 อสํวโร ปมาโท อิมํ ไซ ภิกฺขเว ตโย ชมฺมา อิมํ ไซ ภิกฺขเว
 ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย ตโย ชมฺมา ภาเวตฺตฺวา กตฺเม ตโย
 อุตฺตฺวาจฺจุตฺตํ ปหานาย สํโม ภาเวตฺตฺวา อสํวรสฺสํ ปหานาย สํวโร
 ภาเวตฺตฺวา ปมาทสฺสํ ปหานาย อปฺปมาโท ภาเวตฺตฺวา อิมํ
 ไซ ภิกฺขเว ติณฺณํ ชมฺมานํ ปหานาย อิมํ ตโย ชมฺมา ภาเวตฺตฺวาติ ฯ

ติกวคฺโค ปจฺจิมํ ฯ

ตสฺสํทฺธานํ

วคฺคํจฺจุตฺตํ

สํญญาตฺวาติ ปจฺจจฺจุตฺติ

อสํวาทยติ ตฺวํ

ทฺวํ จ อุตฺตฺวาจฺจุตฺตํ วคฺคํจฺจุตฺติ ฯ

วคฺคาตฺสงฺกหิตา สุตฺตฺตฺนฺตา

[๓๘๘] ๑๑๗ ฉ ภิกฺขเว ชฺมุเม อปฺปฬาย อภพฺโพ กาเย กายานุปัสสึ
วิหริตุํ กสมฺเม ฉ กมฺมารามคํ ภสฺสํารามคํ นิตฺถารามคํ
สํกณฺณการามคํ อิมฺหฺริเยสฺสุ อคฺคตฺตฺวารคํ โภชเน อมตฺตฺตฺนฺตํ
อิมฺเม โช ภิกฺขเว ฉ ชฺมุเม อปฺปฬาย อภพฺโพ กาเย กายานุปัสสึ
วิหริตุํ ฯ

[๓๘๙] ๑๑๘ ฉ ภิกฺขเว ชฺมุเม ปฬาย ภพฺโพ กาเย กายานุปัสสึ
วิหริตุํ กสมฺเม ฉ กมฺมารามคํ ภสฺสํารามคํ นิตฺถารามคํ สํกณฺณ-
การามคํ อิมฺหฺริเยสฺสุ อคฺคตฺตฺวารคํ โภชเน อมตฺตฺตฺนฺตํ อิมฺเม
โช ภิกฺขเว ฉ ชฺมุเม ปฬาย ภพฺโพ กาเย กายานุปัสสึ วิหริตุํเต ฯ

[๓๙๐] ๑๑๙ ฉ ภิกฺขเว ชฺมุเม อปฺปฬาย อภพฺโพ อชฺฌตฺตํ กาเย
กายานุปัสสึ วิหริตุํ ฯเป ฯ พหิทฺธา กาเย อชฺฌตฺตพหิทฺธา กาเย

[๓๙๑] ๑๒๐ ฉ ภิกฺขเว ชฺมุเม อปฺปฬาย อภพฺโพ เวทณาสฺสุ เวทณา-
นุปัสสึ วิหริตุํ ฯเป ฯ อชฺฌตฺตํ เวทณาสฺสุ พหิทฺธา เวทณาสฺสุ อชฺฌตฺต-
พหิทฺธา เวทณาสฺสุ

[๓๙๒] ๑๒๑ ฉ ภิกฺขเว ชฺมุเม อปฺปฬาย อภพฺโพ จิตฺเต จิตฺตานุปัสสึ
วิหริตุํ ฯเป ฯ อชฺฌตฺตํ จิตฺเต พหิทฺธา จิตฺเต อชฺฌตฺตพหิทฺธา จิตฺเต

[๓๙๓] ๑๒๒ ฉ ภิกฺขเว ชฺมุเม อปฺปฬาย อภพฺโพ ชฺมุเมสฺสุ
ชฺมุมานุปัสสึ วิหริตุํ ฯเป ฯ อชฺฌตฺตํ ชฺมุเมสฺสุ พหิทฺธา ชฺมุเมสฺสุ

ขชฺฌตฺตพหิทฺธา รมฺเมสฺสุ รมฺมานุเปสฺสํ วิหริตุํ กตฺเม น กมฺมารามตํ
ภสฺสํรามตํ นิทฺทารามตํ สํคณิการามตํ อินฺทฺริเยสฺสุ อคฺคตฺตทวารตํ
โกชเน อมตฺตตฺตเบตฺตํ อิมเ โช ภิกฺขเว น รมฺเม อปฺปฬาย อภพฺโป
ขชฺฌตฺตพหิทฺธา รมฺเมสฺสุ รมฺมานุเปสฺสํ วิหริตุํ ฯ

[๓๘๔] ๑๒๓ น ภิกฺขเว รมฺเม ปฬาย ภพฺโป ขชฺฌตฺตพหิทฺธา รมฺเมสฺสุ
รมฺมานุเปสฺสํ วิหริตุํ กตฺเม น กมฺมารามตํ ฯ เป ๑ โกชเน อมตฺตตฺต-
เบตฺตํ อิมเ โช ภิกฺขเว น รมฺเม ปฬาย ภพฺโป ขชฺฌตฺตพหิทฺธา
รมฺเมสฺสุ รมฺมานุเปสฺสํ วิหริตุํเต ฯ

[๓๘๕] ๑๒๔ นหิ ภิกฺขเว รมฺเมหิ สมนฺแนคโค ตปฺสํโส คหปติ
ตถาคเต นิฏฺฐังคโค อมตฺตทโส อมตํ สจฺจนิคฺควา อิริยติ กตฺเมหิ นหิ
พฺพุเช อเวจฺจุปปสาทาเน รมฺเม อเวจฺจุปปสาทาเน สจฺจเ อเวจฺจุ-
ปปสาทาเน อิริเยเน สํเสเน อิริเยเน ฌาเณเน อิริยาย วิมุตฺตติยา
อิมเหิ โช ภิกฺขเว นหิ รมฺเมหิ สมนฺแนคโค ตปฺสํโส คหปติ ตถาคเต
นิฏฺฐังคโค อมตฺตทโส อมตํ สจฺจนิคฺควา อิริยตฺติ ฯ

[๓๘๖] ๑๒๕ นหิ ภิกฺขเว รมฺเมหิ สมนฺแนคโค ภถฺติโก คหปติ
สฺสํทฺตโค คหปติ อนาถปฺปณฺฑิตโก จิตฺโต คหปติ มจฺจนิคฺคณฺฑิตโก
หตฺตโก อาพวโก มหาเถโม สกฺโก อุกฺโข คหปติ เวสํสํติโก อุกฺโขโค
คหปติ สฺสํโร ยมฺพญฺโง สฺสํวโก โกมารภจฺโจ นกฺขปฺปิตา คหปติ
ตวกณฺณโก คหปติ ปุรโณ คหปติ อิตฺติทฺตโค คหปติ สมนฺธาโน
คหปติ วิชโย คหปติ วชฺชียมฺหิโต คหปติ เมณฺจโก คหปติ

[illegible]

[๓๘๗] ๑๒๖ รากสู่ต์ ภิภูเว ชภิณูณาย น ชมฺมา ภาเวตพพา
กตเม น หุตฺตํภานุตฺตริยํ สฺวณนุคฺตริยํ ตาภานุตฺตริยํ
สฺกฺขานุตฺตริยํ ปาริจิยาณุตฺตริยํ อนุตฺตํตานุคฺตริยํ รากสู่ต์
ภิภูเว ชภิณูณาย อิมเม น ชมฺมา ภาเวตพพาติ ฯ

[๓๘๘] ๑๒๓ รากศัพท์ ภิက္ขเว อภิณฺเวยย น ชมฺมา ภาเวตพฺพา กตเม
ณ พุทฺธานุสฺสํติ ชมฺมานุสฺสํติ สังฆานุสฺสํติ สํธานุสฺสํติ จาคานุสฺสํติ
เทวตานุสฺสํติ รากศัพท์ ภิက္ขเว อภิณฺเวยย อิม น ชมฺมา ภาเว-
ตพฺพาติ ฯ

[๓๘๘] ๑๒๘ ราคัถุสฺส ภิกขเว อภินุဿาย ၈ နမ္မာ ဝါဒေတုပ္ပါ
 ဂတမေ ၈ ဝနိဇ္ဈုတိဏ္ဍာ ဝနိဇ္ဈေ တုပ္ပါတိဏ္ဍာ တုပ္ပါ ဝနိဇ္ဈုတိဏ္ဍာ
 ပဟာတိဏ္ဍာ ဝိဇ္ဈာတိဏ္ဍာ ဝိဝေတိဏ္ဍာ ဝနိဇ္ဈုတိဏ္ဍာ ဝနိဇ္ဈေ
 ဝနိဇ္ဈာယ ဝိမေ ၈ နမ္မာ ဝါဒေတုပ္ပါ ၁

[๔๐๐] ๒๘ รากศัพท์ ปิฏุขเว ปริณฺณาย ๑ เป ๑ ปรีกฺขาย ปหานาย
ชยาย วชยาย วิราคาย นิโรธาย จาคาย ปฏินิสฺสํกคฺคาย อิมํ น

ธมฺมา ภเวตฺตพฺพา ฯ เป ฯ

[๔๐๓] ๑๓๐ โทสฺสํ โมหฺสํ โกรสฺสํ อุปฺปาทสฺสํ มกฺขสฺสํ ปฬาสฺสํ
 อิตฺถํ มจฺฉริยสฺสํ มายาย สํถะยสฺสํ ธมฺมสฺสํ สํวรมฺมสฺสํ มาเนสฺสํ
 อติมานสฺสํ มทสฺสํ ปมาทสฺสํ อภินฺนํ ปริณฺนํ ปริกฺขาย ปหา-
 นาย ขยาย วยาย วิราคาย นิโรธาย จาคาย ปฏินิสฺสํคฺคาย ฯ เป ฯ
 อิมํ ไช ภิกฺขเว ณ ธมฺมา ภเวตฺตพฺพาติ ฯ อิทมโวจ ภควา ฯ
 อตฺตมเน เต ภิกฺขุ ภควโต ภาสีคํ อภินนฺตุนฺติ ฯ
 นกฺกนิปาโต นินฺจิติ ฯ

ปทานุกรกโม

	ปพฺพเท/องฺเก		ปพฺพเท/องฺเก
ขกตณฺณํ	๒๕๘-๘/๓๐๓-๔	ขคฺคิสาธารณา	๒๒๗/๒๘๗
ขกตเวทิตํ	๒๕๘-๘/๓๐๓-๔	ขงฺการกาสุปฺมา	๗๖/๑๑๐-๒
ขกถกัถ	๗๕/๑๖๕	ขจฺจุชฺฐํ	๒๐๘/๒๗๘, ๒๑๘/๒๘๔
ขกาธจาวี	๑๒๕/๑๖๓	ขจฺจุยตา	๓๒๖/๔๑๘
ขกิญฺจนาภินเวสา	๓๒๓/๔๐๕	ขจฺจนฺเทโก	๓๕๗/๔๘๕
ขกฺขปฺปรมฺโม	๑๐๒/๑๔๔-๕	ขเชจฺจุถิ	๑๒๔/๑๖๓
ขกฺขสฺสราสี	๕๒/๗๔	ขชฺฌายิโน	๑๘๒/๒๕๐
ขโกตฺถลมนฺจฺจโก	๑๗๕/๒๓๖	ขชฺฌารูหา	๕๑/๗๒-๓
ขกฺโขสํกปฺปิกาสโก	๒๑๑/๒๘๐	ขชฺฌเปกฺขติ	๓๕๖/๔๘๔-๕,
ขกฺโขถา	๕๔/๗๕-๖, ๑๕๖/๒๐๐-๑		๑๖๖/๒๑๖
ขกฺขโม	๘๕/๑๒๘, ๑๑๓/๑๕๕,	ขชฺฌมฺมุจฺจโก	๕๐/๖๔-๕
	๑๓๘/๑๗๕ ๑ เป ๑	ขณฺณณฺณคฺคิ	๕๔/๗๕, ๑๕๖/๒๐๐,
ขฉิลาโต	๑๕๓/๑๘๖		๒๑๘/๒๘๔
ขคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค	๑๕๐/๑๘๔,	ขณฺณณฺณณฺณ	๑๕๒/๑๘๕-๖,
	๓๐๒/๓๖๗, ๓๔๘/๔๗๘ ๑ เป ๑		๑๕๓/๑๘๖-๗
ขคฺคฺคฺคฺค	๔๔/๕๖	ขณฺณณฺณณฺณณฺณ	๘๓/๑๒๔
ขคฺคฺคฺคฺคฺค	๓๒/๓๘	ขณฺณณฺณณฺณณฺณ	๗๖/๑๑๐-๒

อคมุมโย	๓๗๕/๔๘๓	อทินเนาทายี	๓๔๕/๑๘๓,๑๗๑/๒๒๗
อติจารินี	๒๓๐/๒๘๘		๑๗๔/๒๒๘ ๗ เป ๗
อติเนปาคัม	๓๔๗/๔๗๘	อโทโส	๓๑๐/๓๗๗-๘
อติมานัสส์	๒๗๑/๓๐๘,๓๔๗/๔๗๘, ๓๗๗/๔๘๓,๔๐๑/๕๐๒	อทุชานกฺขโม	๒๘/๓๑
อติมิทฺโธ	๓๘๒/๒๕๒-๔	อคมุมจริยา	๓๘๔/๔๘๗
อติยาจนโก	๓๑๑/๓๕๔	อคมุมโจทกสฺส	๑๖๗/๒๑๘
อติสฺสิตถา	๓๒๖/๔๑๘	อคมุมิกกา	๑๘๗/๒๗๐
อตุตทกาโร	๓๐๘/๓๗๖-๗	อชិกรณการโก	๒๑๒/๒๘๐
อตุตฺตานุกฺกุจี	๓๘๓/๔๘๖-๗	อชิจิตฺตสํกฺขา	๓๗๖/๔๘๓
อตุตฺตานูปะกฺขี	๓๐๖/๑๕๐-๓	อชิจิตฺเต	๗๘/๑๒๑-๒,๓๐๑/๓๖๕
อตุตฺตสฺสโต	๑๖๘/๒๒๔-๕	อชิปญฺณ	๓๐๑/๓๖๕
อตุตฺตญฺญ	๑๓๑/๑๖๖-๗	อชิปญฺญาสํกฺขา	๓๗๖/๔๘๓
อตุตฺตปฏิสฺสเวท	๒๖/๒๓-๔-๕	อชิมาน	๓๔๗/๔๗๘
อตุตฺตปฏิสฺสมุทฺทาปฺปตฺโต	๘๖/๑๒๘, ๘๕/๑๓๕	อชิสฺสสํกฺขา	๓๗๖/๔๘๓
		อชิสฺสเถ	๗๘/๑๒๑-๒,๓๐๖/๑๕๐-๑, ๒๓๕/๒๘๒,๓๐๑/๓๖๕
อตุตฺตวถ	๕๗/๘๒-๓-๔,๑๔๔/๑๘๐-๑, ๑๘๔/๒๖๓	อนคฺตสฺสญฺญา	๖๑/๘๓,๗๒/๘๗, ๒๖๘/๓๐๘ ๗ เป ๗
อตุตฺตวินิจฺฉยญฺญ	๔๘/๖๒,๕๐/๗๐	อนทฺธิโก	๓๑๕/๓๘๒,๓๑๖/๓๘๓-๔,
อตุตฺตปปริกฺขา	๓๒๗/๔๒๖-๗-๘		๓๒๘/๔๒๘
อทสฺส่นปริโยสํมานา	๓๒๓/๔๐๕	อนทฺวาตฺถกชาติโก	๑๒๓/๑๖๒

ปทานุกรกโม

๕๐๕

อนนุศรียกมนุ	๓๖๔/๔๘๘	อนิสฺสัฏฐวิกขบปี	๓๓๓/๓๕๔
อนนุศรียป	๒๘๖/๓๒๘	อนุจริยา	๓๓๖/๓๕๕-๕
อนนุศรียา	๒๐๐/๕๗๔	อนุศรียป	๒๘๖/๓๕๗-๘
อนนุศรียคณนา	๖๓/๕๓,๖๕/๕๔,	อนุศรียยานิ	๒๗๕/๓๕๕,๓๐๓/๓๖๒
	๗๐/๕๕,๓๒๓/๓๖๓,๒๖๗/๓๐๘	อนุศรียวาทกา	๒๓/๒๐
อนนุศรียโต	๓๒๘/๓๖๕	อนุศรียวามกจิตโต	๓๕๓/๓๕๖
อนนุศรียโย	๓๕๒/๕๕๐	อนุศรียปคตคตคโต	๓๕๐/๔๐๐,
อนนุศรียคณยานิ	๗๗/๓๕๕-๖-๗,		๓๒๖/๔๕๐
	๗๘/๓๓๗-๕-๕๐ ๑ เป ๑	อนุศรียเขษณคคาคา	๗๖/๓๕๓-๔
อนนุศรียคณยานิ	๓๖๓/๔๘๘	อนุศรียา	๕๗/๕๕-๖,๓๗๔/๔๕๒
อนนุศรียคณยานิ	๖๗/๕๓-๔,๓๒๒/๓๖๓	อนุศรียคณยานิ	๒๗๕/๓๕๕,
อนนุศรียคณยานิ	๓๓๖/๔๗๐		๓๐๓/๓๖๕-๖,๓๗๗/๕๐๓
อนนุศรียคณยานิ	๒๒๕/๒๘๗	อนุศรียคณยานิ	๒๘๐/๓๓๖,
อนนุศรียคณยานิ	๓๒๕-๖/๓๖๓		๒๕๖/๓๕๗,๒๕๗/๓๕๓ ๑ เป ๑
อนนุศรียคณยานิ	๓๕๓/๓๕๖	อนุศรียคณยานิ	๗๓/๓๐๐,๓๕๖/๒๐๐
อนนุศรียคณยานิ	๖๓/๕๓,๗๒/๕๗,	อนนุศรียคณยานิ	๓๕๓/๓๕๕
	๒๖๘/๓๐๘ ๑ เป ๑	อนนุศรียคณยานิ	๓/๓,๖/๕,๘/๗,
อนนุศรียคณยานิ	๖๕/๕๔,๗๐/๕๕,		๕/๘ ๑ เป ๑
	๓๒๓/๓๖๓	อนนุศรียคณยานิ	๓๒๓/๔๐๕
อนนุศรียคณยานิ	๒๘๔/๓๒๕	อนนุศรียคณยานิ	๒๘๗/๓๓๓-๔

อปรามภูจัน	๓๒/๓๘,๓๐๕/๓๔๘	อปปัสสาทา	๗๖/๑๑๐-๑๑๕
อปริณตโกฐ	๑๒๕/๑๖๓	อปปัสสุโต	๑๕๗/๒๐๕
อปริสฺสทฺทเวยฺยากรโณ	๑๐๐/๑๔๑	อปปาพาโธ	๒๘/๓๑,๕๓/๗๔
อปริสฺสทฺทสํโถ	๑๐๐/๑๔๐	อปปิณฺณกกา	๘๐/๑๓๒-๓,๘๗/๑๓๖
อปริหานรโม	๓๓๓/๔๕๕-๖, ๓๖๘/๔๘๐	อปปิณฺโณ	๓๕๒/๔๘๒,๓๘๕/๔๘๗
อปริหานิเย	๒๘๓/๓๔๕	อพฺพพฺพเหตุโก	๗๖/๘๖,๗๕/๘๗-๘
อปาฏกา	๕๘/๘๗	อพฺพโกภาสิกา	๑๘๕/๒๔๖
อปายกฺขโถ	๓๕๐/๔๘๐	อพฺพยาทินฺโน	๕๑/๗๓
อปายคมณิย์	๓๖๐/๔๘๗, ๓๖๒/๔๘๘	อพฺพยาปชฺฌาธิมฺมุโถ	๓๒๖/๔๒๐-๒-๓
อปปคพฺโถ	๓๕๓/๔๘๒	อพฺพยาปชฺฌารามิ	๓๔๘/๔๘๐
อปปนฺนิฏฺฐกตฺตณฺเณ	๑๔๔/๑๘๘-๘๐	อพฺพยาปชฺโณ	๒๘๑/๓๑๗-๘-๘,
อปปนฺนิฏฺฐานํ	๒๘๓/๓๔๓-๒-๓		๒๘๗/๓๕๐-๓๒-๓
อปปนฺนิฏฺฐิตฺตโกถิ	๒๘๒/๓๒๑, ๒๘๓/๓๒๒	อพฺพยาปาที	๒๐๐/๒๗๒
อปปคิสิโธ	๓๖๓/๔๘๘	อพฺพรหฺมจาริ	๑๒๕/๑๖๓,๒๖๓/๓๐๖,
อปปภสฺสตา	๑๑๔/๑๕๖		๒๖๕/๓๐๗,๒๖๖/๓๐๘
อปปมาทการวตา	๓๐๓/๓๖๘	อภพฺพภูจันนํ	๓๖๓-๔-๕/๔๘๘
อปปมาโท	๓๒๔/๔๐๖-๗,๓๘๗/๔๘๘	อภพฺพภูจันนํ	๓๖๖/๔๘๘
		อภาวิตถายา	๗๘/๑๒๑-๒
		อภาวิตถิจิตฺตา	๗๘/๑๒๑-๒
		อภาวิตถปญฺญา	๗๘/๑๒๑-๒

ปทานุกุโม

๕๐๗

อภาวิคส์ตา	๗๔' / ๔๒๑-๒	อวิค	๒๘๔' / ๓๒๔
อภิกุโมธานิ	๓๒๗ / ๔๒๕	อวิคคตัม	๓๓๗ / ๔๗๐, ๓๔๗ / ๔๗๘
อภิชุณฺณาโหมนสฺสา	๗๖ / ๓๓๓-๔,	อวิชฺชมฺเม	๔๓ / ๕๐
	๓๕๐ / ๓๘๓	อวิชฺชปวาทิ	๒๑๓ / ๒๘๐
อภิทสฺสอหฺมรคฺค	๓๓๓ / ๔๕๕	อวิชฺชปโก	๓๗๖ / ๔๘๓
อภินิหารกฺขโธ	๒๘๕ / ๓๔๖	อวิชฺชปวิจฺจา	๓๒๓ / ๔๐๕
อภิสฺมาจาวิกิ	๓๓๗ / ๔๗๓	อวิชฺชากฺกฺจ	๖๕ / ๘๒, ๓๖๓ / ๒๓๒
อภิสฺสฺสฺสฺสฺส	๘๐ / ๓๒๒-๓, ๘๗ / ๓๓๖	อวิชฺชชีโว	๖๖ / ๘๓, ๓๖๔ / ๒๓๒-๓
อมกฺขิ	๓๕๓ / ๓๘๖	อวิชฺชปณฺณิ	๔๘ / ๕๘, ๔๘ / ๖๔,
อมกฺกฺกฺกฺกฺก	๓๔ / ๔๒-๓, ๒๓๓ / ๒๘๒		๕๐ / ๖๗-๗๐
อมกฺกฺกฺก	๓๔ / ๔๓, ๓๓๗ / ๓๕๘	อวิชฺชปฺ	๓๕๓ / ๔๘๒
อมกฺกฺกฺกฺก	๓๕๐ / ๓๘๔,	อวิชฺชป	๓๓๐ / ๓๗๗-๘
	๓๐๒ / ๓๖๗, ๓๔๘ / ๒๗๘' ๑ เป ๑	อวิชฺชปณฺณิ	๓๖๗ / ๒๕๒
อมกฺกฺกฺก	๓๘๕ / ๕๐๐, ๓๘๖ / ๕๐๓	อวิชฺชปณฺณิ	๓๓๔ / ๔๖๓
อมายาวี	๕๓ / ๗๔, ๓๓๕ / ๓๗๒	อวิชฺชปณฺณิ	๓๓๔ / ๔๖๒
อโมโห	๓๓๐ / ๓๗๗-๗	อวิชฺชปณฺณิ	๓๗๘' / ๒๓๖,
อมกฺกฺกฺก	๓๓๕ / ๓๘๘-๘๓		๓๐๕ / ๓๖๘-๗๐-๓-๒
อวิชฺชปณฺณิ	๗๖ / ๓๓๔	อวิชฺชปณฺณิ	๘๘ / ๓๓๓
อวิชฺชปณฺณิ	๗๗ / ๓๓๗-๘,	อวิชฺชปณฺณิ	๓๗๕ / ๒๒๗,
	๘๐ / ๓๒๔-๕, ๓๓๐ / ๓๕๓, ๓๓๔ / ๓๕๖		๒๓๓ / ๒๘๓, ๒๒๓ / ๒๘๕

อวิหิตา	๓๑๔/๓๘๖	อัสโมมหาธิมุตโต	๓๒๖/๔๒๐-๒
อวิคิโธโส	๘๒/๑๒๗	อัสมาจุจการี	๓๔๓/๔๗๗
อวิคโมโห	๘๒/๑๒๗	อัสติพยุฆาภังคิ	๗/๖
อวิภวโค	๘๒/๑๒๗	อัสติฐูปมา	๗๖/๑๑๖-๒
อเวกถุตตา	๓๖๗/๔๘๐	อัสสิจิ	๒๒๘/๒๘๘-๘, ๒๔๘/๒๘๘-๘
อสังโว	๓๘๗/๔๘๘	อัสสุภาตุ	๓๑๒/๓๘๐
อสังคฺคูกกกา	๘๐/๑๓๒-๓, ๘๗/๑๓๖	อัสสภังคณา	๒๖๗/๓๐๘
อสังกฺกจุจการี	๓๔๒/๔๗๖, ๓๔๓/๔๗๗	อัสสภานุปลัฏฐิ	๖๘/๘๔, ๗๐/๘๕,
อสังโจี	๕๓/๗๔, ๑๓๕/๑๗๒,		๑๒๑/๑๖๓
	๑๖๗/๒๒๒	อัสสโถโก	๓๑๖/๓๘๒-๓-๔, ๓๒๘/๔๒๘
อสนฺตฺตฺตฺตฺต	๓๘๕/๔๘๗	อัสสทฺธิ	๖/๕, ๓๓๖/๔๗๐
อสนฺตฺตฺตฺต	๑๒๗/๑๖๔, ๓๕๕/๔๘๓	อัสสทฺธิ	๒๘๘/๓๓๕-๕-๖-๗
อสนฺตฺตฺตฺต	๑๑๑/๑๕๔	อัสสทฺธานิโย	๒๐๓/๒๗๖,
อสนฺตฺตฺตฺต	๓๒๓/๔๐๕		๒๗๖/๓๑๓-๔ ๑ เป ๑
อสนฺตฺตฺตฺต	๑๒๓/๑๖๑,	อัสสทฺทฺทฺทฺท	๓๘๓/๔๘๖-๗
	๑๒๕/๑๖๓ ๑ เป ๑	อัสสทฺทฺทฺท	๗๕/๑๐๓
อสนฺตฺตฺตฺต	๑๔๗/๑๘๒	อสิริโก	๓/๓, ๘/๗, ๘/๘ ๑ เป ๑
อสนฺตฺตฺตฺต	๒๒/๑๖	อสิริญญายตนูปคา	๑๗๐/๒๒๕
อสนฺตฺต	๕๔/๗๕	อสิริญญาวโร	๗๘/๑๑๘
อสนฺตฺตฺต	๓๔๘/๔๗๘-๘๐,	อสิริญญาย	๑๕๖/๑๘๘,
	๓๘๕/๔๘๗		๓๒๒/๔๐๓-๔

ປາໜຸກໂມ

໕໐໒

ອາຄມເກຣຊີໂກ	໑໔໗/໑໕໒	ອານີສໍ້າ ໂກເຄຊຸ້	໒໒໗/໒໒໗-໒
ອາຊາດປຣົວຊີນາ	໑໒໑/໒໐໗,	ອານີສໍ້າ ຢາກຸຍາ	໒໐໗/໒໗໒
	໑໒໒/໒໐໗,໑໒໒/໒໑໒	ອານີສໍ້າ ສໍມວທຸດຈາເວ	໒໒໑/໒໒໕
ອາຊຸເວນ	໒໐໓/໒໗໒	ອານີສໍ້າ ສໍມວທຸດນິວາເຊ	໒໒໓/໒໒໒,
ອາທານກາຕີ	໓໐໗/໓໗໓		໒໒໔/໒໒໗
ອາທານາຊີປາໂຍ	໑໓໗/໑໗໕,	ອາເນນຸຊປຸປຸຕຸຕິ	໓໒໒/໔໒໒-໓
	໓໒໓/໔໐໕	ອາປາຍິກາ	໑໒໒/໑໒໕
ອາທິຍາ	໔໑/໔໗-໕,໔໑/໕໐	ອາໂປ	໓໑໒/໓໒໐
ອາທິນວໍເບຣນາ	໒໒໗/໓໐໒	ອາກິເຈດສິການີ	໒໗/໑໒໒,
ອາທິນວາ ອຸກຊເຕີຍາ	໒໑໕/໒໒໒-໓,		໓໐໔/໑໔໒-໒,໑໒໒/໑໕໑
	໒໑໒/໒໒໓	ອາກິສໍມາຈາກິກິ	໒໑/໑໕໒
ອາທິນວາ ອຣິນິວາເຊ	໒໒໓/໒໒໒	ອາມິສໍນຸຕິໂຣ	໑໒໔/໑໒໒-໓,໑໕໒/໒໐໒
ອາທິນວາ ກຸຕຸປເກ	໒໒໕/໒໒໗,	ອາຍກຸສໍໂຕ	໓໕໐/໔໒໐-໑
	໒໒໒/໒໒໗	ອາຍຸໂທ	໓໗/໔໕
ອາທິນວາ ປຸກຸດປຸປຸຊາເທ	໒໕໐/໒໒໒	ອາຍຸສໍຊາ	໑໒໕/໑໒໓
ອາທິນວາ ໂກເຄຊຸ້	໒໒໗/໒໒໗	ອາວຸນຸກາ	໓໓໐/໔໒໒-໗
ອາທິນວາ ມຸຊຸຣາຍີ	໒໒໐/໒໒໔	ອາວຸທຸກິວິໂຍ	໒/໒,໓/໓,໔/໔,໑໐/໒
ອາເທຍຸມຸໂຊ	໑໔໑/໑໒໔-໕	ອາວຸທຸກາຕຸ	໓໐໒/໓໗໒
ອາຟານສໍຊິຕີ	໓໒໒/໔໒໒	ອາວຸກຊາ	໑໔໒/໑໒໒-໗
ອານີສໍ້າ ຂຸນຕິຍາ	໒໑໕/໒໒໓	ອາວຸກິເປຕິໂກ	໒໒໒/໓໒໒

อรรถาจารย์	๑๘๐/๒๔๕-๓	อิตฺตฺรเปโม	๑๔๑/๑๘๕
อรรถุทธโก	๒๖๖/๓๐๘	อิตฺตฺรภคฺติ	๑๔๑/๑๘๕
อาโรกฺยมโ	๕๗/๘๒	อิตฺตฺรตฺโ	๑๔๑/๑๘๕
อาโรกฺยสุมฺพา	๑๓๐/๑๖๕	อิตฺตฺรตฺนสฺส	๑๔๓/๑๘๘-๘
อาโรทนา	๒๔๘/๒๘๘-๘	อิตฺตฺตฺวิ	๒๗๓/๓๑๓,๓๔๑/๔๗๔
อาตยสุมฺภาโต	๓๒/๓๗	อินฺทฺรียสํวร	๓๒๑/๔๐๑-๒
อาโลกพฺพุโต	๓๕๑/๔๘๓	อิสิโย	๑๘๒/๒๕๐
อาโลกสํญญ	๗๕/๑๐๕	อิสฺสฺตฺรียปริโยธนา	๓๒๓/๔๐๔-๕
อาวาสปติเก	๒๓๗/๒๘๓-๔	อิสฺสํ	๒๗๑/๓๐๘, ๔๐๑/๕๐๒
อาวาสมฺจฺฉริ	๒๕๔/๓๐๓, ๒๕๖/๓๐๒, ๒๕๘/๓๐๓	อุกฺขิตฺตคฺปติโม	๗๑/๘๖, ๗๒/๘๗
อาสภณฺจนา	๓๓๕/๔๖๖-๗	อุกฺขิตฺตคฺคาสิก	๓๗๔/๔๘๒
อาสวณโรธคามิน	๗๕/๑๐๕	อุกฺกมฺภา	๕๕/๗๘
อาสวณโรธ	๗๕/๑๐๕, ๓๓๔/๔๖๓, ๓๓๔/๔๕๘	อุกฺกตฺตมฺสฺสสํมฺมา	๓๔๘/๔๗๘, ๓๔๘/๔๘๐
อาสวสุมฺภโย	๗๕/๑๐๕	อุกฺกปริณามชาน	๓๐๔/๑๔๘-๘
อาสวา	๗๕/๑๐๕	อุกฺกทพฺพทณ	๔๕/๕๗, ๓๐๘/๓๗๕
อาหตฺตฺติโค	๒๐๕/๒๗๗, ๑๕๓/๑๘๖	อุกฺกจฺจ	๓๓๗/๔๗๐, ๓๘๗/๔๘๘
อิจฺฉนาปโก	๑๖๕/๒๑๓, ๑๘๑/๒๔๕	อุกฺกจฺจกุกฺกจฺจ	๒๓/๓๗, ๕๑/๗๒, ๗๕/๑๐๕, ๗๖/๗๗
อนาทาน	๓๓๖/๓๘๒-๓-๔	อุกฺกทวทฺท	๒๐๖/๒๗๘
อิตฺตฺรปสาโท	๑๔๑/๑๘๕		

ปทานุกรโม

๕๑๑

อุปกุมธาค	๓๐๘/๓๗๗	อุสุธำโ	๒๘๑/๓๔๑-๒
อุปกุณิเสสา	๒๓/๓๗	อุสุธำโก	๓๓/๔๐
อุปกณณกชนป	๓๓๓/๓๕๔	อุสุธำพุท	๒๘๑/๓๔๑-๒
อุปฐิธเ	๓๒๗/๔๒๗-๘	อุสุธำคเ	๒๒๘/๒๘๘
อุปนาหิ	๒๓๐/๒๘๘	อุสุธำคคิโต	๓๕๑/๓๘๕,
อุปนิสัสมุปนโน	๓๖๘/๒๒๓-๔		๓๖๗/๒๒๒,๓๓๐/๔๓๘
อุปนิสัสมุปนโน	๒๔/๒๓-๒,	อุสุธำจว	๓๐๓/๓๕๕-๖
	๓๒๓/๔๐๒	อุสุธำคคิโต	๓๘๐/๒๔๒-๓,
อุปวาทกา	๒๓/๒๖,๒๗๓/๓๓๒		๒๒๘/๒๘๘
อุปสมุสัสมุสั	๓๐/๓๒-๓,	อุสุธำคคิโต	๓๘๘/๒๔๖
	๓๓๓/๓๘๓-๒	อุสุธำจว	๓๓๖/๓๘๓
อุปาทานกษยาขิมุโต	๓๒๖/๔๒๐,	อุสุธำจว	๓๐๘/๓๗๖-๗
	๓๒๖/๔๒๒	อุสุธำจว	๓๐๘/๓๗๖-๗
อุปายกุสโ	๓๕๐/๔๘๖-๓	อุสุธำจว	๓๓๖/๓๘๓
อุเปกขา	๒๘๔/๓๒๔-๕	อุสุธำจว	๓๓๖/๓๘๓
อุเปกขาสมุโพษณก	๓๒๘/๔๓๖	อุสุธำจว	๓๓๖/๓๘๓
อุมุมาทา	๓๘๑/๒๔๕,๓๘๖/๒๔๖	อุสุธำจว	๓๓๖/๓๘๓
อุสุธำจว	๗๕/๓๐๓,๗๕/๓๐๔,	อุสุธำจว	๓๓๖/๓๘๓
	๗๕/๓๐๖	อุสุธำจว	๓๓๖/๓๘๓

โศตฺตบุปฺพตํ	๑/๓,๕/๒,๑๑/๑๐ ๑ เป ๑	กมุทพญู	๕๗/๘๒-๓-๕ ๑ เป ๑
โศตฺตบุปฺ	๓/๓,๕/๕,	กมุทโยนิ	๕๗/๘๒-๓-๕ ๑ เป ๑
	๘๕/๑๒๘ ๑ เป ๑	กมุทวาทา	๓๕๘/๕๕๘
โศปฏกมิกานิ	๑๐๕/๑๕๘-๘	กมุทวิปากชาโร	๑๐๕/๑๕๘,
โสมาน	๓๕๗/๕๗๘,๓๗๗/๕๘๓		๑๐๕/๑๕๘
โอรุณภาคิเยหิ	๓๒๗/๕๕๖-๗	กมุทตฺตกตา	๑๖๑/๒๐๗
โอรุณทาว	๓๘/๕๗	กมุทตฺตโก	๕๗/๘๒-๓-๕ ๑ เป ๑
กณฺหาภิชาคิ	๓๒๘/๕๕๘-๘,	กมุทมารามตา	๘๘/๑๓๑,
	๓๒๘/๕๓๐-๓		๑๕๘/๑๘๓-๕ ๑ เป ๑
กตญฺญกตเวท	๑๕๓/๑๘๘,	กรุณา	๒๘๕/๓๒๓-๕
	๑๘๕/๒๖๗	กตฺตคาทฺตโต	๒๘๕/๓๕๖
กตาสฺตฺตโป	๓๓๓/๕๕๘	กตฺตยาณมิตฺตฺตคา	๒๘๕/๓๕๕,
กตฺตมิตฺตปวรปจฺจกตฺตโร	๕๕/๕๕		๓๕๖/๕๗๒-๓ ๑ เป ๑
กมุททายาโท	๕๗/๘๒,๕๗/๘๓,	กตฺตยาณปฏิกาน	๕๐/๖๕
	๕๗/๘๕ ๑ เป ๑	กตฺตยาณตฺตมฺปวโก	๓๓๘/๕๗๑
กมุทนฺตฺตภินเวธ	๓๒๓/๕๐๕	กตฺตยาณตฺตหาโย	๓๓๘/๕๗๑
กมุทนิโรธคามินิปปิพา	๓๓๕/๕๕๘	กตฺตกา	๗๘/๑๒๓
	-๖๓-๕	กตฺตเยยฺยา	๒๘/๒๘
กมุทนิโรธ	๓๓๕/๕๕๘-๖๕	กตฺตจฺจฺจฺจฺจ	๒๓/๑๗,๕๑/๗๒,
กมุทปฏิตฺตโร	๕๗/๘๒-๕-๕		๓๕๕/๕๗๗
	๑๖๑/๒๐๗	กตฺตคณฺหา	๓๗๗/๕๘๓

ປາຫຸນຸກຸໂມ

໕໑໓

ກາມຫາຕຸ	໓໖໓/໔໔໒	ກາເວຍຸຍາ	໗໔/໑໒໓
ກາມາເນທິ	໒໐໐/໒໗໓	ກາສິການິ	໔໔/໕໔
ກາມາໂຣ໌ຫາມິນີປັງປາ		ກິການປັງສຸສາວິນິຍ	໓໓/໓໔
	໓໓໔/໔໕໖-໔-໒໐	ກິຣິຍວາຫາ	໓໒໔/໔໒໖
ກາມາໂຣ໌ໂຮ	໓໓໔/໔໕໖-໔-໒໐	ກຸປິນີເຍ	໖໓/໑໒໒-໗
ກາມກົວ	໓໗໒/໔໔໓	ກຸລປັດເຕຊີ	໒໓໗/໒໔໓-໔
ກາມວັດກຸກຳ	໓໔໕/໔໗໖,໓໔໒/໔໗໖,	ກຸລມຈຸລິນີ	໓໔໕/໑໕໗,໒໒໔/໒໖໒,
	໓໖໐/໔໔໕		໒໓໗/໒໔໓-໔ າ ເປ າ
ກາມສັເມຸນີ	໓໔໕/໔໗໖,໓໔໒/໔໗໖,	ກຸລວິໄສ	໓໔/໔໒
	໓໖໓/໔໔໒	ກຸສັດາກິສັນຸຫາ	໔໕/໕໒-໗,
ກາມາສົວ	໓໓໔/໔໒໒		໓໐໖/໓໗໕,໓໒໗/໔໔໐
ກາເມສຸ ມິຈຸຊາຈາວີ	໓໔໕/໓໔໓,	ກຸສັໂຕ	໓/໓໔,໔/໓໗໖/໗໔/໖໔/໖໔,
	໓໗໓/໒໒໗,໓໗໖/໒໒໖ າ ເປ າ		໓໐/໔໗໖/໓໗໖,໓໖໖/໒໒໕,
ກາຍທຸຈຸຈຣິຕິ	໕໗/໖໔		໓໕໕/໔໖໓
ກາຍສັມບູໂທສັ	໓໓໔/໓໔໔	ກຸເນ	໓໔໖/໔໗໖-໖໐
ກາເຍ ກາຍານຸປັສຸຕິ	໓໖໖/໔໔໔,	ກຸກຸກຸຈຸ	໓໓໗/໔໖໐
	໓໖໖/໔໔໔,໓໖໐/໔໔໔	ກຸມຸມກຸໂຕ	໓໓໕/໔໖໐
ກາຄຈາວີ	໓໕໕/໓໒໓	ກຸງຸສັມສັວນາ	໓໒໔/໔໐໗
ກາຄຸນຸຍຸ	໓໓໓/໓໒໒-໗,໓໓໒/໓໒໗-໖	ໂກຕຸທຸມຈຸຄິໂກ	໓໗໕/໒໓໐
ກາຄທາເກນີ	໓໒/໔໔	ໂກໂນ	໒໓໐/໒໖໔,໓໐໖/໓໗໒

โกธชงษ์	๖/๖,๓๓๖/๔๗๐	คามนุทวิหาร	๓๓๐/๔๓๗
กษุชกภาชโก	๒๖๒/๓๐๕	คิตานุปฏฐาโก	๑๒๔/๑๖๒-๓
กมุติโสธรจุจาริปปายา	๓๒๓/๔๐๕	คิทธิมมา	๓๕/๔๓
กโม	๑๓๘/๑๗๘,๒๗๖/๓๑๔, ๒๗๗/๓๑๕ ๗ เป ๗	โคจรกฐโธ	๒๘๕/๓๔๖
กษมมัม	๔๘/๖๐-๑,๕๐/๖๗-๘-๘	โคตมโก	๒๖๖/๓๐๘
กฐปจฺจนาทตฺติกา	๑๘๘/๒๔๖	โคปานสิโย	๓๒๔/๔๐๗
กฐปวิราติ	๓๓๔/๔๖๕	กมุมปเวโต	๑๖๒/๒๐๘-๑๑,
กฐชาโต	๑๕๓/๑๘๖,๒๐๕/๒๗๗	กมุมาภิตตฺโต	๑๖๒/๒๐๘-๑๑,
กฐนติรจฺจนโยนิ	๑๗๘/๒๓๖		๑๘๔/๒๖๔
กฐนปิตฺติวธโย	๑๗๘/๒๓๖	กษานนุทริย	๓๒๘/๔๓๓
กฐนปายทฺตคฺคิตฺติวินาโต	๑๗๘/๒๓๖	โฆรวินโธ	๒๓๐/๒๘๘
กณารามคิ	๓๓๘/๔๗๑-๒	กฏกฏคฺติ	๑๓๑/๑๖๖,๑๓๓/๑๖๘,
กณโฑ	๒๘๔/๓๔๕-๖		๓๒๔/๔๐๗ ๗ เป ๗
กนฺธธณฺดา	๓๓๔/๔๖๓	กฏฐนุทริย	๗๖/๑๑๓,๑๔๐/๑๘๓,
กมุภฺรตฺตา	๗๘/๑๒๒		๓๒๘/๔๓๓ ๗ เป ๗
กฐฐจฺฉานโย	๒๖/๒๓-๔	กฏกฏจฺฉิโก	๑๖๒/๒๑๐
กหณฺนปวิจาวา	๓๒๓/๔๐๕	กฏฐฐคินิยา	๑๓๔/๑๗๐
กหปิตฺตทนต์	๑๔๓/๑๘๘-๘	กณฺทาเมฏิกิ	๑๘๔/๒๖๔
กามณิกถุส	๕๘/๘๗-๘,๒๘๘/๓๓๔	กณฺทาผลกิ	๔๔/๕๕

ปทานุกรกโม

๕๑๕

จาก	๔๐/๔๗,๒๙๖/๓๔๘	เจโตวิวัฒนสปปายา	๘๐/๑๓๒-๓,
จากกถา	๑๕๗/๒๐๒-๓-๔		๘๗/๑๓๖
จากชน	๔๗/๕๘-๘	เจโตธัมม	๓๓๓/๔๔๒
จากสมุปทา	๔๖/๕๘,๘๑/๑๓๔,	โจรสาธารณา	๒๒๗/๒๘๗
	๑๕๗/๒๐๓-๔	นันทราโค	๕๗/๘๓
จากานุตติ	๒๗๐/๓๓๖,๒๘๗/๓๓๗,	นันทวตานุคา	๓๓/๔๓
	๓๘๘/๕๐๓	นโนโท	๒๘๑/๓๔๓-๒
จิตตกถ	๕๐/๖๕	นิพนปริปนโก	๒๑๑/๒๘๐
จิตตกฐา	๗๘/๑,๒๓	นพชาติโย	๓๒๘/๔๒๘
จิตตกฐา	๑๗๓/๒๔๕-๖		-๘-๓๒
จิตตพยุขนา	๗๘/๑๒๓	ชงฆวิหาร	๕๘/๘๗
จิตเต จิตตานุปต	๓๘๒/๔๘๘	ชฏโก	๒๖๖/๓๐๘
จันทรวิคคาหโก	๒๖๒/๓๐๕	ชปเปเน มนุเตเน	๔๘/๖๓,๕๐/๗๐
จันทรราชโก	๒๖๒/๓๐๕	ชวิหิณทวิย	๓๒๘/๔๓๓
จุตูปปาต	๓๓๕/๔๖๘	ชวิตมโท	๕๗/๘๓
เจโตชิตา	๒๐๕/๒๗๖-๗	เชคุจัน	๑๒๔/๑๖๒
เจโตวิมุตติ	๒๓/๒๐,๒๘/๓๓,	ณานานิ	๒๗/๒๕-๖
	๖๘/๘๔ ๑ เป ๑	ณาทเทตฺตฺนวิเตต	๓๔๘/๔๘๐
เจโตวิมุตติผลถานิสสา	๒๕/๒๒,	ณาคิตมุปทา	๑๓๐/๑๖๕
	๗๒/๘๗	จิตฺติกุตโต	๒๘๕/๓๔๖,๓๔๗/๔๗๗

จิตติภาคิยา	๓๔๒/๔๗๖	ขมฺมทฐ	๘๘/๑๓๘
คณฺหุขยาธิมฺุตโต	๓๒๖/๔๒๑-๓	ขมฺมคารวคา	๓๐๓/๓๖๘-๘,
คณฺหุขโย	๓๒/๓๗,๓๔๐/๓๘๓		๓๔๐/๔๗๒-๓
คณฺหานิโรธา	๓๓๔/๔๖๕	ขมฺมคารโว	๘๘/๑๓๘
คจฺจติกา	๓๒๕/๔๑๓	ขมฺมณฺณ	๑๓๓/๑๖๖-๗
คถาคทพทานิ	๓๑/๓๐,	ขมฺมทฺธิ	๑๓๓/๑๖๘-๘
	๓๓๕/๔๖๖ ๑ เป ๑	ขมฺมธรา	๑๕๖/๑๘๘,๓๒๒/๔๐๓-๔
คถาคภาสีตา	๗๘/๑๒๒	ขมฺมปฐิธมฺภิทาปฺปติโต	๘๖/๑๒๘,
คฺวีรทลฺลํ	๓๒๕/๔๑๓		๘๕/๑๓๕
คฺุโม	๓๐๐/๓๔๐-๓-๒	ขมฺมปริยาโย	๕๐/๗๑,๓๓๔/๔๖๕
เคโธธาตุ	๑๘๗/๒๗๐	ขมฺมมจฺฉนฺธิ	๒๕๖/๓๐๒,
เคทกณฺฑโก	๒๖๖/๓๐๘		๒๕๗/๓๐๓ ๑ เป ๑
กามธาตุ	๓๐๘/๓๗๗	ขมฺมสํญญา	๓๓๔/๔๖๓
กัณฺนิทฺธิ	๒๓/๑๗,๕๑/๗๒,	ขมฺมสํญฺโทธิสา	๗๘/๑๒๑-๒-๓
	๕๖/๗๘-๘๐ ๑ เป ๑	ขมฺมสํญฺปาโท	๓๓๓/๔๕๒
กัณฺนิทฺธิปเวเคน	๑๘๓/๒๕๘-๖๑,		-๓-๔-๕-๖-๗
	๒๘๘/๓๕๔	ขมฺมาธิปเตโย	๑๓๓/๑๖๘-๘
กฺฤตฺตมฺุติคเก	๓๐/๓๒,๓๓๓/๓๘๑,	ขมฺมานุสํสํติ	๒๘๐/๓๑๖-๗,
	๓๓๑/๔๔๐-๑		๓๘๘/๕๐๓
ขมฺมกฺุสํโต	๑๖๘/๒๒๔-๕	ขมฺมามโม	๓๔๘/๔๘๐

ปทานุกรโม

๕๓๗

ธมฺเมสฺส ธมฺมานุปัสสํ	๓๙๓/๔๙๙,	นิพฺพานปริโยสานา	๓๒๓/๔๖๕
	๓๙๓/๕๐๐	นิพฺพานสํญฺเภา	๓๗๔/๔๙๒
ธิตฺติธาคุ	๓๐๘/๓๗๗	นิพฺพานาภิรโต	๓๕๖/๔๙๕
นวผลานิ	๓๖/๔๔	นิพฺพิทาวิราโค	๒๔/๒๓๒,
นวตฺตฺตํ	๓๖/๔๔		๓๒๓/๔๖๓-๒
นสฺสํธมฺมํ	๔๘/๖๐-๓-๒, ๕๐/๖๗-๘	นิพฺเพชฌภาภิกขา	๓๔๒/๔๗๖
นानุพฺพนฺชนฺคฺคาหิ	๓๔๐/๓๗๓	นิพฺเพชฌกปริยายํ	๓๓๔/๔๕๗,
นาคฺคิยสํกํ	๔๔/๕๔		๓๓๔/๔๖๕
นิกฺกมธาคุ	๓๐๘/๓๗๗	นิมิตฺตคฺคฺคาหิ	๗๖/๓๓๓-๕, ๓๔๐/๓๘๓
นิกฺคณฺโจ	๒๖๖/๓๐๘	นิมิตฺตานุสํวริ	๒๘๔/๓๒๕
นิคฺคิณฺโถ	๘๓/๓๒๗	นิมิตฺตวิโก	๘๓/๖:๒๗
นิฏฺฐิตกมฺมณฺคปริโยสานา		นินฺยณานิภา	๓๐๕/๓๔๘
	๓๒๓/๔๐๕	นินฺวคฺคโผ	๗๑/๘๖, ๗๒/๘๗-๘
นิตฺถานสํมฺภาโว	๓๓๔/๔๕๘	นินฺยเวทณิยํ	๓๓๔/๔๖๓
	-๘-๖๐-๓-๒-๓-๔-๕	นินฺวณคฺคณฺหา	๓๒๕/๔๓๖
นิตฺถารามตา	๘๘/๓๓๓, ๓๔๘/๓๘๓,	นินฺวตฺตฺติคฺคฺสโต	๓๖๘/๒๒๔-๕
	๓๕๐/๓๘๔ ๑ เป ๑	นินฺวตฺตฺติปฐิํสํมฺภาปิตฺตโต	๘๖/๓๒๘,
นินฺนปฺปณฺญาภาโม	๓๔๘/๔๘๐		๘๕/๓๓๕
นินฺนเปตฺติโก	๘๓/๓๒๗	นินฺวโรชนิตฺตํ	๓๒๘/๔๓๖
นินฺนพฺพานํ	๓๒/๓๗, ๓๔๐/๓๘๓	นินฺวโรชฺสณฺญา	๓๐๖/๓๗๒, ๓๘๘/๕๐๓

นิโรโธ	๓๒/๓๗,๓๔๐/๓๘๓, ๓๗๓/๓๐๘ ๑ เป ๑	ปคพโก	๓๕๓/๔๘๒
นิวิฐฐเปโม	๓๐๓/๓๖๓-๔-๕-๖	ปงโก	๒๘๔/๓๔๕-๖
นิวิฐฐสทโธ	๓๐๓/๓๖๓-๔-๕-๖	ปจจุตติกา	๔๘/๖๒,๕๐/๗๐, ๓๓๓/๓๖๖, ๑ เป ๑
นิสสัย	๒๕๒/๓๐๓	ปจจุเวกขณานิमितฺติ	๒๘/๒๘-๘
นิสสัยารณียา	๒๐๐/๒๗๒-๔, ๒๘๔/๓๒๓,๒๘๔/๓๒๖	ปจจุชาโต	๓๖๗/๔๘๐
นิตถาภิชาติ	๓๒๘/๔๒๘	ปจจนานิปาทินิโย	๓๓/๓๘
เนกขมมัม	๒๐๐/๒๗๒	ปจจนายิ	๕๘/๘๗
เนกขมมมสังกปพพหุโต	๓๒๗/๓๖๔	ปจจนาสัมโณ	๓๓๒/๓๕๔-๕
เนกขมมมสญญา	๓๔๖/๔๗๘	ปณฺณคตฺติพหุโต	๗๓/๘๘
เนกขมมมามิมุตโต	๓๒๖/๔๒๐-๓, ๓๒๖/๔๒๓	ปณฺณว	๒/๒,๓/๓,๔/๔, ๓๐/๘ ๑ เป ๑
เนมนุคินิโก	๓๓๐/๔๓๗	ปณฺณว	๕/๔,๒๒/๓๖,๒๘๖/๓๔๘, ๓๓๔/๓๘๖ ๑ เป ๑
เนรยิกา	๓๒๘/๓๖๕	ปณฺณวากถา	๘๐/๓๓๒-๓,๘๗/๓๓๖, ๓๕๗/๒๐๒-๓-๔-๕
เนวสญญานาสญญาตนุปคา	๓๗๐/๒๒๖	ปณฺณวากุขนุช	๒๒/๓๗,๓๐๘/๓๕๒, ๒๕๓/๓๐๓
เนตฺธิกา	๓๘๖/๒๔๖	ปณฺณวาทน	๔๗/๕๘
นุหานิยบีณฺท	๒๘/๒๖	ปณฺณวาทน	๓/๓,๒/๒,๓๓/๓๐, ๓๓๐/๔๓๖-๗
ปัสสูกิโก	๓๖๒/๒๐๘,๓๘๒/๒๔๖, ๓๓๐/๔๓๖-๗	ปณฺณวาทน	๓๓/๓๓ ๑ เป ๑

ປາຫຸນຸກຸໂມ

໕໑໒

ປະຊາທິປະໄຕ	໑໔໔/໒໒໓	ປະຊາທິປະໄຕ	໑໔໔/໒໒໓
ປະຊາທິປະໄຕ	໒໓/໒໐,໒໒/໓໑,	ປະຊາທິປະໄຕ	໒໓/໒໐,໒໒/໓໑,
	໒໒/໒໒ ໑ ເປ ໑		໒໒/໒໒,໒໒/໒໒
ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒,	ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒
	໒໒/໒໒		໒໒/໒໒
ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒,໒໒/໒໒,	ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒
	໒໒/໒໒-໒		໒໒/໒໒
ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒,໒໒/໒໒,	ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒
	໒໒/໒໒ ໑ ເປ ໑		໒໒/໒໒
ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒,໒໒/໒໒,	ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒
	໒໒/໒໒		໒໒/໒໒
ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒-໒	ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒
ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒-໒	ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒
ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒,໒໒/໒໒,	ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒
	໒໒/໒໒ ໑ ເປ ໑		໒໒/໒໒
ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒	ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒
ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒	ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒
ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒,໒໒/໒໒,	ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒
	໒໒/໒໒ ໑ ເປ ໑		໒໒/໒໒
ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒	ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒
ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒,	ປະຊາທິປະໄຕ	໒໒/໒໒
	໒໒/໒໒,໒໒/໒໒		໒໒/໒໒

ปณฺฑานิ	๗๘/๓๑๘-๘-๒๐,๘๐/๓๒๔-๕,	ปริกฺเขปา	๕๔/๗๕-๖,
	๓๑๐/๓๕๓ ๑ เป ๑		๓๕๖/๒๐๐-๓
ปณฺฑทฺธโช	๗๑/๘๖-๗,๗๕/๘๗-๘	ปริจิตา	๘๗/๓๕๘,๘๖/๓๓๕,
ปณฺฑนภาโร	๗๑/๘๗,๗๒/๘๘,		๓๐๘/๓๕๓ ๑ เป ๑
	๓๗๘/๒๓๘	ปริจุจฺจา	๕๔/๗๕-๖,๓๕๖/๒๐๐-๓
ปณฺฑจารามคิ	๒๗๕/๓๒๖-๗-๘	ปริญฺญา	๕๗๓/๓๐๘,๔๐๓/๕๐๒
ปณฺฑปฏิกา	๒๔/๒๓,๓๖๘/๒๒๓-๔,	ปริณตโก	๓๕๕/๓๖๓,๓๒๖/๓๖๔
	๓๒๓/๔๐๓-๒	ปริณายโก	๓๓๔/๓๗๐
ปพฺพทฺธวํ	๔๐/๔๗	ปริณิพฺพานคฺคโม	๓๓๓/๔๕๓
ปมาทสฺส	๒๗๑/๓๐๘,๓๓๗/๔๗๐,	ปริพฺพทโก	๒๖๖/๓๐๘
	๓๗๗/๔๘๘ ๑ เป ๑	ปริภาตฺตา	๕๔/๗๕-๖,๓๖๕/๒๐๐-๓
ปยตฺตปาณิ	๔๗/๕๘	ปริยตฺตทิพฺพุโต	๗๓/๘๘,๗๔/๓๐๐
ปรกฺกมธาทุ	๓๐๘/๓๗๗	ปริยายทสฺสวํ	๓๕๘/๒๐๖
ปรกาโร	๓๐๘/๓๗๖-๗	ปริยาทินฺนิจฺจุโต	๓๓๔/๔๖๕
ปรมสฺสกาภิชาทิ	๓๒๘/๔๒๘-๘	ปริเยฏฺฐิจิเวปถกํ	๓๓๔/๔๖๕
ปรานุเปกฺขิ	๓๐๖/๓๕๐-๓	ปริสฺสณฺณ	๓๓๓/๓๖๖-๗,
ปริกฺขยาย	๒๗๑/๓๐๘,๔๐๐/๕๐๓,		๓๓๒/๓๖๗-๘
	๔๐๓/๕๐๒	ปริสฺสทฺธเวยฺยากรโณ	๓๐๐/๓๔๓-๓
ปริกฺขณฺณภวสฺสณฺณโณ	๓๒๐/๔๐๐,	ปริสฺสทฺธสฺสโต	๓๐๐/๓๔๐-๒
	๓๒๖/๔๒๐	ปริสฺสทฺธวํ	๓๐๐/๓๔๒

ปทานุกรกโม

๕๒๓

ปริหานธมโม	๓๓๓/๔๕๓-๔-๕-๗	ปาปสุมุปวโก	๓๓๗/๔๗๓
ปรตฺตงโก	๔๔/๕๕	ปาปสหาโย	๓๓๗/๔๗๓
ปวิเวกกถา	๘๐/๓๓๒-๓, ๘๗/๓๓๖	ปาปิจฺจโน	๓๐๗/๓๗๓, ๓๕๕/๔๘๓
ปวิเวกสุตฺต	๓๐/๓๕-๓, ๓๑๓/๓๗๓-๒	ปาริจริยานุคฺตวิย	๒๗๘/๓๓๕, ๓๐๓/๓๖๒, ๑ เป ๑
ปวิเวกาธิมฺมุตโต	๓๒๖/๔๒๐-๓	ปิณฺฑปาติกา	๓๓๐/๔๖๖-๗
ปวิเวการาโม	๓๔๘/๔๘๐	ปิฏกตมฺมุจฺจานานิ	๔๐๔/๓๔๘-๘
ปลฺลสฺสทฺธิสํโพชฺฌนฺคํ	๓๕๘/๔๓๖	ปิปาตฺตวินโย	๘๕/๓๗
ปลฺลสฺสํ	๒๐๖/๒๗๘, ๒๘๘/๓๓๓-๔	ปิยวาทินโย	๓๓/๓๘
ปทานสํญญา	๗๕/๘๗, ๒๖๘/๓๐๗, ๒๘๘/๕๐๓	ปิสุณฺณาภาโจ	๓๕๓/๔๘๒
ปทาเถราโม	๓๔๘/๔๘๐	ปิสมํทฺทโน	๓๓๘/๓๖๕-๖
ปพาฬสฺส	๒๗๓/๓๐๘, ๔๔๓/๕๐๒	ปิตฺตํโพชฺฌนฺคํ	๓๒๘/๔๓๖
ปพาฬ	๘๒/๓๒๗, ๓๐๗/๓๗๓	ปฺชฺช	๕๘/๘๐
ปาฏิกุญฺญตา	๓๐/๓๓	ปฺชฺชกิตฺตานิ	๓๐๐/๓๖๓
ปาณาติปาตี	๓๗๓/๒๒๗-๘, ๓๔๕/๓๘๓, ๒๖๓/๓๐๖ ๑ เป ๑	ปฺชฺชญาภิสํญหา	๔๕/๕๖-๗
ปาปมิตฺตตา	๒๘๒/๓๔๔, ๓๘๖/๔๘๗-๘	ปฺชฺชวทฺถินิ	๒๘/๕๗
		ปฺชฺชศฺชิตฺตา	๓๕๕/๔๓๓
		ปฺชฺชปาปฺกฺกฺกฺก	๓๖๘/๒๕๔-๕
		ปฺชฺชพฺพจายินิโย	๓๓/๓๘

ปุพฺพเพนิวาทํ	๒๗๓/๓๑๓-๒	พลโท	๓๗/๔๕
๓๐๐/๓๖๐,๓๓๕/๔๖๖-๗ ๖ เป ๖		พลวณิษฐ์โต	๓๐๓/๓๔๕-๖-๗
ปุพฺพเพนิวาทานุสฺสํ	๓๓๕/๔๖๘-๘	พลวริชฺชาณา	๓๒๓/๔๐๔
ปุคฺคคามคามิกสฺส	๕๘/๘๗-๘,	พลานิ	๑๓/๑๑,๑๕/๑๒
	๒๘๘/๓๓๔	พลปิฏกคาหิกา	๕๘/๘๘
เปตฺตนิโก	๒๘๘/๓๓๔	พหุภรณํโย	๒๒๓/๒๘๖
เปกฺขิตวิธยเวทนิยํ	๓๓๔/๔๖๓	พหุภิจฺโจ	๒๒๓/๒๘๖
เปสฺสตา	๒๔๘/๒๘๘-๘,๓๑๖/๓๘๓	พหุภุทฺธา	๗๖/๑๑๐-๓-๒
เปสฺสสา	๑๔๘/๑๘๓	พหุภณฺทสฺสํนิจโย	๒๒๓/๒๘๖
มรฺุสํวโจ	๓๕๓/๔๘๒	พหุภณฺโท	๒๒๓/๒๘๖
มถฺตติกา	๓๒๕/๔๑๓	พหุภณฺทสฺสํนิจโย	๒๒๓/๒๘๖
มถฺภาชโก	๒๖๒/๓๐๕	พหุภณฺทสฺส	๒๒๓/๒๘๖
มถฺสฺสนิโรช	๓๓๒/๔๔๕,๓๓๓/๔๔๘,	พหุชฺชา	๒๒๐/๒๘๔
	๓๓๔/๔๖๐-๑-๒-๔	พหุสฺสํ	๔๒/๕๓
มถฺสฺสํมุกโย	๓๓๒/๔๔๕,๓๓๓/๔๔๘	พหุสฺสํตา	๓๐๘/๑๕๓,๑๕๖/๑๘๘,
มถฺโส	๓๓๓/๔๔๘		๓๒๒/๔๐๓
มถฺสฺสํวโจ	๘๔/๑๓๔-๕,๑๐๕/๑๔๘	พหุสฺสํโต	๕๐/๖๕,๘๗/๑๒๘ ๖ เป ๖
โมฆฺยพฺพสณฺณา	๓๓๔/๔๖๑	พหุปายาสา	๗๖/๑๑๐-๓-๒
พทฺธา	๕๘/๘๗	พาหิรกา	๗๘/๑๒๓
พนฺธุ	๓๑๖/๓๘๒	พาหุสฺสํจกกา	๑๕๗/๒๐๒-๓

ปทานุกรกโม

๕๒๓

พทุธานุตั้งติ	๒๘๐/๓๓๖,๓๘๘/๕๐๓	ภณฺณการโก	๒๓๒/๒๘๐
โพธิปฏิกานํ	๕๖/๗๕-๘๐-๓	ภณฺหาคารโก	๒๖๒/๓๐๕
โพธิปฏิกยานํ	๒๘๘/๓๓๔	ภตโปถิ	๓๘/๔๗
พยุญชนกฺขโต	๓๖๘/๒๒๔-๕	ภตฺตาทโก	๓๓๘/๓๗๕-๖
พยุตฺตูปเสถิ	๓๓๓/๓๕๔	ภตฺตทุเทสโก	๒๖๓/๓๐๔-๕
พยุสนานิ	๓๓๐/๓๖๕	ภวตฺตุนหา	๓๗๗/๔๘๓
พยุชิธมฺมํ	๔๘/๑๐-๓,๕๐/๑๗-๘-๘	ภวาสโก	๓๓๔/๔๖๒
พยุปาทำ	๓๔๔/๔๗๗	ภตฺตการโก	๒๓๕/๒๘๐
พยุปาทชาตุ	๓๘๒/๔๘๖	ภตฺตารามตา	๘๕/๓๓๓, ๓๔๕/๓๘๓
พยุปาทมนฺทิ	๒๐๐/๒๗๓	ภานาวโม	๓๔๘/๔๘๐
พยุปาทปโทถิ	๗๕/๓๐๕	ภิกฺขุนี้ โคจโร	๓๐๒/๓๔๔
พยุปาทปเวเตน	๓๘๓/๒๕๘, ๒๘๘/๓๕๔	ภิกฺขุโยภาโว	๕๔/๗๖
พยุปาทวิตฏโก	๓๘๐/๔๘๕	ภิสโก	๓๘๔/๒๖๔
พยุปาทสณฺญา	๓๘๓/๔๘๖	ภุชิสฺสํ	๓๒/๓๘,๓๐๕/๓๘๘ ๑ เป ๑
พยุปาโท	๒๓/๓๗,๕๓/๗๒	ภอคจาคี	๓๐๓/๓๔๕-๖-๗
พฺรหฺมจาริ	๓๒๕/๓๖๓	ภอคปริพฺยุพฺโพ	๓๓/๓๖
พฺรหฺมโลกปริโยสํนา	๓๒๓/๔๐๕	ภอคพฺยุสนํ	๓๓๐/๓๖๕
พฺรหฺมโลกูปคา	๓๒๕/๔๑๖	ภอคภอกี	๒๘๘/๓๓๕-๖-๗
พฺรหฺมณฺณมฺมา	๓๖๑/๒๔๘	ภอกสํมฺปทา	๓๓๐/๓๖๕

โกศาธิปายา	๓๒๓/๔๐๔-๕	มธุรกชาโต	๕๖/๘๑
มัสเปตฺตปมา	๗๖/๑๓๖-๒	มนตานุเปกฺขิตา	๘๗/๑๒๘,๘๖/๑๓๕,
มัสตฺตวณฺชชา	๑๗๗/๒๓๒		๑๐๘/๑๕๓,๒๓๒/๒๘๑
มกฺขี	๘๒/๑๒๗,๑๕๓/๒๘๑,	มณาปจาวินิโย	๓๓/๓๘
	๒๗๑/๓๐๘, ๑ เป ๑	มณาปทายี	๔๔/๕๔-๕-๖
มกฺกุกโค	๒๑๓/๒๘๑	มนิบุทฺธิยํ	๗๖/๑๑๔,๑๔๐/๑๘๓
มจฺฉนิน	๑๓๗/๑๕๘	มนิบุทฺธิยํ	๓๒๘/๔๓๓
มจฺฉนินา	๒๕๔/๓๐๑-๒,	มนุสฺสโตกคมิเยา	๓๓๔/๔๖๒
	๒๗๑/๓๐๘,๔๐๑/๕๐๒	มนุสฺสโตกเวทินิ	๓๓๔/๔๖๓
มจฺฉน	๓๐๗/๓๗๓	มนิสฺสนุทฺธ	๓๓๘/๓๘๘
มชฺชวณฺชชา	๑๗๗/๒๓๒	มนุตาธิฏฺฐา	๓๒๓/๔๐๕
มชฺฉนินา	๗/๖	มาโท	๑๔๑/๑๘๔-๕
มณฺธิฏฺฐาย	๑๘๓/๒๕๘-๖๐	มรณชฺมม	๔๘/๑๐๐-๑,๕๐/๑๗๗-๘,๘,
มณฺธิรตนตฺถ	๑๔๓/๑๘๘-๘		๕๗/๘๑ ๑ เป ๑
มทฺตคณฺณ	๑๓๓/๑๖๖-๗,	มรณชฺมมโน	๕๗/๘๖
	๑๓๒/๑๖๗-๘	มรณตฺถนุ	๖๑/๘๑,๖๘/๘๔,
มทนิมฺมทโน	๓๒/๓๗		๗๐/๘๕ ๑ เป ๑
มทนิเย	๘๑/๑๒๖-๗	มรณตฺถติ	๒๘๐/๓๓๗-๘-๘๔๐,
มทตฺถ	๒๗๑/๓๐๘,๔๐๑/๕๐๒		๒๘๑/๓๔๓
มทฺตเวณ	๒๐๓/๒๗๖	มรียา	๑๘๒/๒๕๔-๗

ปทานุกรโม

๕๒๕

มหาอุทกกุชโร	๔๕/๕๗,๓๐๘/๓๗๕	มิจฺฉาทิฏฐิจิภา	๒๓/๒๐,๓๑๘/๓๕๘,
มหาโจโร	๓๐๓/๓๔๕-๖		๒๗๓/๓๑๒
มหาเนโครโร	๓๘/๔๕	มิจฺฉาวาจา	๓๑๔/๓๕๘
มหาปฏฺณณกุชโร	๔๕/๕๗-๘,	มิจฺฉาวายามา	๓๒๐/๓๕๘
	๓๐๘/๓๗๕-๖	มิตฺตทฺทฺฏฺ	๒๒๘/๒๘๘-๙
มหาสาลา	๔๐/๔๗	มิตฺตํ	๓๓๗/๔๗๐
มิจฺฉิตฺตา	๓๗๕/๔๘๗	มิตฺตํ	๓๐/๓๕-๓,๒๖๖/๔๗๘,
มิจฺฉิโน	๓๕๕/๔๗๓		๒๘๘/๓๓๓-๔,๓๓๓/๓๘๓-๔
มาคณฺฑิโก	๒๖๖/๓๐๘	มิทฺถํ	๓๐/๓๕-๓,
มาคานํคิจฺฉโร	๕๘/๘๘		๓๓๓/๓๘๓-๔
มาคิกาวรา	๓๕๖/๓๘๘,๓๕๖/๒๐๓,	มุฏฺฐํ	๓๓๖/๔๗๐,
	๓๒๒/๔๐๓-๔		๓๔๘/๔๗๘-๘๐
มานสฺสํ	๒๗๑/๓๐๘,๓๔๗/๔๗๘,	มุฏฺฐํ	๓๕๕/๔๘๓
	๓๗๗/๔๘๓,๔๐๓/๕๐๒	มุฏฺฐํ	๒๖๖/๓๐๘
มายาย	๒๗๑/๓๐๘,๔๐๓/๕๐๒	มุฏฺฐํ	๔๗/๕๘
มายาว	๓๐๗/๓๗๓	มุฏฺฐํ	๒๘๘/๓๒๔
มิจฺฉาทิฏฐิ	๓๐๗/๓๗๓,๓๕๒/๔๘๓,	มุฏฺฐํ	๕๘/๘๘,
	๓๘๓/๔๘๖-๗		๓๓๔/๓๖๘-๗๐,๓๓๕/๓๗๓ ๑ ๒ ๑
มิจฺฉาทิฏฐิมุคฺคมาทาทา	๒๓/๓๐,	มุฏฺฐํ	๒๘๘/๓๓๔
	๒๗๓/๓๒๒	มุฏฺฐํ	๒๖๔/๓๐๗

มูธำวาท	๑๗๑/๒๒๗,๓๗๔/๒๒๘, ๑๔๕/๑๘๑ ๖ เป ๖	ยถาถนุติกา	๑๘๗/๒๔๖
มุตตติกา	๓๒๕/๔๓๓	ยถ์ถ์วตติกา	๔๓/๕๓
เมฆา	๑๘๗/๒๗๐	ยถ์ถ์ถ์	๘๘/๑๓๐
เมตฺตจิตฺโต	๓๒๔/๑๖๒-๓	ยาคุภาชโก	๒๖๒/๓๐๕
เมตฺตา	๒๘๔/๓๒๓	ยาคิตฺตูปมา	๗๖/๑๑๐
โมกฺโข	๑๘๑/๒๔๖,๑๘๐/๒๔๗	ยาคโยโค	๔๗/๕๘,๒๘๑/๓๑๘
โมทกา	๕๘/๘๗	ยาเยยีย	๒๘๘/๓๓๕-๖-๗
โมมฺโห	๑๔๑/๑๘๔-๕	ยาปเญ	๓๒๗/๔๒๔-๕
โมหนเเย	๘๑/๑๒๖-๗,๑๔๔/๑๘๑	โยคพหุโต	๓๕๑/๔๘๑
โมหุตฺถ	๒๗๑/๓๐๘,๔๐๑/๕๐๒	โยคฺคปโป	๘๘/๑๓๗
โมโห	๓๑๐/๓๗๗-๘,๓๗๘/๔๘๕	โยธาชฺฐูปมา	๗๕/๑๐๑,๗๖/๑๐๗
ยณฺณานิเวธ	๓๒๓/๔๐๕	โยธาชฺฐโว	๗๕/๑๐๑-๒-๓-๔,๗๖/๑๐๘
ยถากมฺมูปเค	๓๔๑/๔๗๕	รทฺธิตา	๑๔๐/๑๘๑-๒-๓
ยถาริปปาโย	๔๔/๕๖	รชฺคฺคิ	๗๕/๑๐๐-๑-๒-๓-๔-๖
ยถาภูตญาณทตฺถัน	๒๔/๒๑-๒, ๑๖๘/๓๒๓-๔,๓๒๑/๔๐๑-๒	รชฺนเเย	๘๑/๑๒๖, ๑๓๘/๑๗๘-๘๐ ๖ เป ๖
ยถาภูตญาณทตฺถันวิปฺนฺนตฺถ	๒๔/๒๑,๓๒๓/๔๐๑	รตฺตฺตฺตฺต	๘๘/๑๓๐-๑
ยถาภูตญาณทตฺถันมฺปฺนฺนตฺถ	๒๔/๒๒,๓๒๑/๔๐๒	รตฺถายี	๒๘๘/๓๓๕-๖-๗
		รทฺธิทเวถ์	๑๕๓/๑๘๖
		รตฺถณฺนา	๓๓๔/๔๖๑
		รตฺถรณฺนโย	๒๐๘/๒๗๘-๘

วณิษฐา	๑๗๗/๒๓๒	วิชาติสังคาโม	๗๕/๑๐๓-๕-๖,
วณฺณโท	๓๗/๔๕		๗๖/๑๐๗-๑๔
วณฺณมจฺฉนียํ	๒๕๔/๓๐๑,	วิฐฐากาภิกขา	๓๐๖/๓๗๒
๒๕๕/๓๐๒, ๒๕๗/๓๐๓	๑ เป ๑	วิญญูปัสสตุฏาณิ	๓๒/๓๘, ๓๐๕/๑๔๘
วณฺณวาทิ	๓๔๐/๔๗๓-๔	วิตุตฺตยฺชนโน	๕๘/๘๘
วณฺณสํวตฺตนิกา	๔๓/๕๒	วิธวาโคจโร	๑๐๒/๑๔๔
วทญฺญ	๕๘/๘๘	วินิพนฺธา	๒๐๖/๒๗๗-๘
วราทายี	๔๔/๕๖,	วินิถกํ	๓๐๐/๓๖๓
๖๓/๘๑		วิปริณามญฺเณถาภาว	๓๐/๓๓
วตตมฺภูจํหานิ	๑๐๔/๑๔๘-๘	วิปริตฺตยฺชนโน	๘๘/๑๓๐
วาเทริโต	๑๘๓/๒๖๒	วิปตฺตนา	๓๒๕/๔๑๗
วาโยธาคู	๑๘๗/๒๗๐	วิปฺปฏิธารชา	๑๔๒/๑๘๖-๗
วาลกฺโขโกฏินิตฺตยฺชนมตฺตํ		วิภวตฺตนา	๓๗๗/๔๘๓
๓๓๓/๔๕๐-๓-๗		วิมุตฺตติกา	๘๐/๑๓๒-๓, ๘๗/๑๓๗
วิกิณฺณวาท	๑๖๗/๒๒๑-๒	วิมุตฺตติภาณตฺตยฺชนกถา	๘๐/๑๓๒-๓,
วิกุเขโป	๓๘๖/๔๘๗-๘		๘๗/๑๓๖
วิคตกถกถา	๒๘๗/๓๓๑-๒	วิมุตฺตติสมุปทา	๘๒/๑๓๔
วิชาตปริพาหา	๒๐๐/๒๗๒-๓,	วิญญูหิ	๗๖/๑๐๖-๗-๘
๓๒๘/๔๓๓-๔-๕-๖		วราคณิสฺสํ	๓๒๘/๔๓๖
วิจิณฺณา	๒๓/๑๗, ๕๑/๗๒,	วราคณฺเณ	๗๒/๘๗, ๒๖๘/๓๐๘,
๕๖/๗๘	๑ เป ๑		๓๐๖/๓๗๒ ๑ เป ๑

ตั้งคุณตั้งคุณนิภา	๔๓/๕๓,๕๕/๕๖-๗	ตั้งปัท	๗๗/๑๑๕
ตั้งคุณนิภาวิโร	๗๑/๕๖,๗๒/๕๗	ตั้งติ	๒๕๑/๓๔๑-๒-๓,๓๔๔/๓๔๖,
ตั้งคุณนิภา	๕๘/๘๗		๓๒๕/๔๓๗
ตั้งคุณนิภาวิโร	๓๐๐/๓๖๓	ตั้งคุณนิภา	๒๖๕/๓๐๘
ตั้งคุณนิภาวิโร	๗๘/๑๑๕	ตั้งคุณนิภา	๑๓๓/๑๑๕,๑๔/๑๒,
ตั้งคุณนิภาวิโร	๘๕/๑๓๓,		๑๖/๑๓ ๗ เป ๗
	๑๔๕/๑๕๕,	ตั้งคุณนิภา	๑๔/๑๒
	๒๘๕/๓๒๖ ๗ เป ๗	ตั้งคุณนิภา	๗๖/๑๑๐-๒
ตั้งคุณนิภาวิโร	๑๓๕/๑๗๖-๘	ตั้งคุณนิภา	๗๗/๑๑๕,๒๕๑/๓๔๑-๒
ตั้งคุณนิภา	๒๕๕/๓๔๕-๖	ตั้งคุณนิภา	๑๗๗/๒๓๒
ตั้งคุณนิภาวิโร	๓๐๓/๓๖๘,	ตั้งคุณนิภา	๓๒๓/๔๐๕
	๓๐๕/๓๖๘,๓๔๐/๔๗๒-๓	ตั้งคุณนิภา	๓๐๓/๓๖๘,
ตั้งคุณนิภา	๒๘๐/๓๑๖,		๓๐๕/๓๖๘,๓๔๐/๔๗๒-๓-๔
	๓๘๑/๓๑๘,๓๘๘/๕๐๓	ตั้งคุณนิภา	๓๑๕/๓๘๗-๘
ตั้งคุณนิภา	๑๘๓/๒๕๗-๘-๙-๖๐	ตั้งคุณนิภา	๓๓๔/๔๖๓
	๖๑-๖๒-๖๓	ตั้งคุณนิภา	๓๖๘/๔๙๐
ตั้งคุณนิภา	๗๓/๘๘	ตั้งคุณนิภา	๑๕๗/๒๐๒-๓-๔
ตั้งคุณนิภา	๓๓๔/๔๕๘-๖๒	ตั้งคุณนิภา	๔๗/๕๘
ตั้งคุณนิภา	๑๖๗/๒๒๓-๒	ตั้งคุณนิภา	๑/๓,๒/๒,๑๑/๑๐,
ตั้งคุณนิภา	๓๑/๓๖		๑๒/๑๓ ๗ เป ๗

ປາທະນຸກຸໂມ

໕໓໑

ສຸທຸກສັມປທາ	໔໒/໕໔,໔໑/໑໓໔,	ສັມນທຸກຊານີ	໑໒໔/໑໒໔-໕
	໑໕໔/໒໐໕-໓	ສັມນທຸກເມ	໓໒໕/໔໑໔
ສຸທຸກສຸກຍິ	໒໒໔/໓໐໔,	ສັມນສຸກຍິ	໑໒໔/໑໒໕
	໒໒໔/໓໑໓	ສັມນສຸກຍາໄດ	໑໐໔/໑໒໔-໔-໔
ສັມນທຸກຈິກຕາ	໔໐/໑໓໒-໓,໔໔/໑໓໒	ສັມນໂດ	໓໒໕/໔໑໔
ສັມນທຸກຈິຕາ	໓໒໕/໔໔໔	ສັມນທຸກປາໄສ	໕໕/໔໔
ສັມນທຸກໄຈ	໑໐໔/໑໕໓,໑໒໔/໑໒໔,	ສັມນປຸກຍາ	໓໑/໓໔
	໑໒໔/໑໒໕ ເປ ຯ	ສັມຍາ	໕໕/໔໕-໒
ສັມນທຸກຈິກ	໓໔/໔໑-໒	ສັມນທຸກ	໓໑/໓໔
ສັມນທຸກຈິປຣາມາສີ	໓໐໔/໓໑໓	ສັມນສິດາ	໓໑/໓໔
ສັມນທຸກກຸກປຣິ ໂກຄີ	໔໐/໑໒໕	ສັມນາ	໒໔/໓໑
ສັມນທຸກປາຕິການີ	໑໐໔/໑໒໔-໔	ສັມນາຈິກຕາ	໔໐/໑໓໒-໓,໔໔/໑໓໒
ສັມນທຸກປຣິ	໒໒໔/໒໒໔-໔,	ສັມນາສຸກຍິ	໒໒໔/໓໐໔,໒໒໔/໓໑໓
	໒໒໔/໒໒໔	ສັມນາສຸກຍິ	໒໒/໒໕
ສັມນທຸກປຣິປາ	໔໒/໑໑໑-໒	ສັມນາສຸກຍິ	໑໑/໑໑,໑໒/໑໑໑-໒,
ສັມນທຸກປາຍກາວີ	໑໒໑/໑໒໒,໑໒໒/໑໒໒		໑໕/໑໒ ຯ ເປ ຯ
ສັມນທຸກປຣິສຸທານານີ	໑໒໔/໑໒໒-໓	ສັມນາສຸກຍິສຸທານານີ	໑໒/໑໒,
ສັມນທຸກປຣິສຸທານໂດ	໑໒໐/໑໒໑		໑໒໕/໑໒໔
ສັມນທຸກປຣິສຸທານສຸສຸໂກ	໑໒໐/໑໒໑	ສັມນາສຸກຍິ	໔໒/໑໒໒
ສັມນທຸກປຣິສຸທານໂກ	໒໒/໑໒	ສັມນາສຸກຍິສຸທານໂກ	໑໒໔/໑໒໒

ธมาปคฺติกุสฺสโต	๒๘๕/๓๔๖, ๓๔๓/๔๗๗	ธมฺมานุคฺติริยํ	๓๐๓/๓๖๒-๓-๔-๖, ๒๗๘/๓๑๕,๓๘๗/๕๐๓
ธมฺปชฌณํ	๒๘๑/๓๔๓-๒-๓, ๓๘๕/๔๘๗	ธมฺมียคฺคาหาปโก	๕๖๒/๓๐๕-๖
ธมฺปนฺนวรธมฺมมํ	๔๔/๕๔	ธมฺมทฺรสี	๓๘๔/๔๖๔
ธมฺมผลปฺปลาปํ	๓๕๓/๔๘๒	ธมฺมทฺธิ	๓๒๕/๔๑๒
ธมฺมโพรฺทปฺรายนํ	๓๗๘/๒๓๖, ๓๐๕/๓๖๘-๗๐-๑-๒	ธมฺมาภิกํ	๓๑๕/๓๘๘-๘๐-๑
ธมฺมมคฺตนิยามํ	๓๖๘/๔๘๐, ๓๗๒/๔๘๑	ธมฺมมกฺกสํ	๒๗๑/๓๐๘,๔๔๓/๕๐๒
ธมฺมมาทฺธิจฺจิกา	๒๓/๒๐,๓๑๔/๑๕๖, ๓๑๘/๓๕๘	ธมฺมวณฺณียา	๒๘๒/๓๒๑,๕๘๓/๓๒๒-๓
ธมฺมาปรีณามํ	๒๘/๓๓	ธมฺมวาทายํ	๖๓/๘๓
ธมฺมาภจฺจา	๓๓๘/๓๕๘	ธมฺมวโรกํ	๔๔/๕๔
ธมฺมาภยามา	๑๒๐/๑๖๐	ธมฺมวณฺณาสีตา	๗๘/๑๒๓
ธมฺมมฺพฺโห	๒๓๑/๒๘๐, ๒๑๕/๔๘๒,๒๑๖/๒๘๓ ๗ เป ๗	ธมฺมวณฺณาวคฺคา	๓๐๓/๓๖๘-๘, ๓๔๐/๔๗๒
ธมฺมโมหเวปกฺกํ	๓๓๔/๔๖๕	ธมฺมวณฺณคฺติริยํ	๓๐๓/๓๖๒-๔-๖-๗, ๒๗๘/๓๑๕,๓๘๗/๕๐๓
ธมฺมคฺคฺติ	๒๐๘/๒๗๘	ธมฺมเนปเวคฺคา	๒๘/๒๖
ธมฺมคฺคฺกาที	๓๓๘/๓๗๕-๖		

ປານຸກົມ

໕໓໓

ສີເນຮານຸຄຕາ	໒໔/໒໒	ສຸຂສົມທຸຕນິກາ	໔໓/໕໒
ສີປຸກຊານາ	໓໒໓/໔໐໕	ສຸຂໂສມນສຸສພຸໂຕ	໓໔໔/໔໔໐
ສີປຸກຊານານີ	໓໓໕/໓໗໓-໒	ສຸຂາໂຕ	໓໓໔/໓໗໐-໓໗໓໕/໒໕໐-໗-
ສີປຸກຊານາ	໓໓໓/໔໔໓		໒-໓-໔
ສີພຸນີ	໓໓໒/໔໔໕-໒-໗,໓໓໒/໔໔໗	ສຸພຸນຕາປຸສຸຍຸຕາ	໗໔/໑໒໒
ສີດີ	໔໐/໔໔໗,໔໔໗/໓໔໗,໓໒໓/໔໐໓	ສຸພຸນຕາກໂຕ	໗໒/໑໓໔
ສີຄຸກ	໔໐/໑໓໒-໓໗໔໗/໓໒໒,໓໔໗/໒໒໒	ສຸຕຸນີ	໔໗/໕໔໔
		ສຸຕຸນີ	໔໗/໑໒໗,໔໔໗/໑໒໐-໑
ສີຕຸນີ	໔໗/໕໔໗,໓໒໒/໔໔໗,		໔໒/໑໓໕ າ ເປ າ
	໓໒໕/໔໔໔	ສຸຕຸນີນິໄຍ	໔໗/໑໒໗,໔໔໗/໑໒໐-໑,
ສີຕຸພຸຕປຸກມາໂຕ	໓໒໑/໔໔໗-໔		໔໒/໑໓໕ າ ເປ າ
ສີຕຸສາມພຸຕໂຕ	໓໒໕/໑໔໗,	ສຸຕຸສາມພຸຕ	໔໒/໕໔໗,໓໒໗/໒໒໒-໔,
	໒໔໗/໓໒໒		໔໑/໑໓໔
ສີຕຸສາມພຸຕ	໔໒/໕໔໗,໓໒໑/໑໓໔,	ສຸປຸກຊາໂກ	໓໒໓/໑໒໒
	໑໓໐/໑໒໕	ສຸປຸກຊາມາ	໗໒/໑໓໐-໒
ສີຕຸສາມພຸຕ	໒໔໐/໑໑໒,໒໔໗/໑໓໗,	ເສັ້ນພຸຕານີ	໑/໑໒,໒/໒,໑໒/໑໐
	໓໔໗/໕໐໑	ເສັ້ນເສັ້ນພຸຕານີ	໓໐໑/໑໔໔
ສີວິກາຍ	໒໔໗/໒໔໗-໑,໓໒໐/໑໒໑	ເສັ້ນພຸຕານີ	໔໔/໕໒
ສຸກຸກ	໑໕໗/໒໐໑-໔-໕	ເສັ້ນພຸຕານີ	໕໔/໔໗-໔
ສຸກຸກຊາຕິ	໓໒໔/໔໒໗-໑-໒-໓	ເສັ້ນພຸຕານີ	໓໒໔/໑໔໗-໔

เตยุยตุชั	๒๐๖/๒๗๗,๒๗๘/๓๓๓-๕	หัตถุททาวิชาติ	๓๒๘/๔๒๘
โสภัสถุ	๔๘/๖๓-๕๐/๖๕- ๖-๘-๗๑	ห่านภาคิยา	๓๔๒/๔๗๖
โสภัสถุทรโน	๕๐/๗๑	หิรคารวตา	๓๐๕/๓๖๘
โสภัสถุตา	๒๘๓/๓๕๕,๓๕๐/๔๗๒-๓ ๓๘๖/๔๘๘	หิริยา	๗/๗
โสคาปนโน	๑๗๘/๒๓๖	หิร	๕/๕,๓๑๖/๓๘๓
หตุถิยายี	๒๗๘/๓๓๕-๖-๗	หิรพิถิ	๑/๑,๒/๒,๓๓/๓๐ ๖ เป ๖
หตุถิรตนตุ	๑๔๓/๑๘๘-๘	หิรมน	๔๒/๕๑
หตุตา	๑๔๐/๑๘๓-๒-๓	หิรมา	๓/๓,๔/๕,๓๐/๘ ๖ เป ๖
		หีนามุติโก	๓๕๖/๔๘๕
		เหตุสมมุปปนนา	๓๖๘/๔๘๐

อศานาณนามานี

อศุคัรโศ (อศิ)	๑๘'๒/๕๕๐,	อศุณณนุคคกา	๓๑๓/๓๘๐
	๑๘'๕/๒๕๗	อศุณณนุคคทวนศัณนุ	๓๑๓/๓๘๐
อศุคัรโศ (อศุทโศ)	๑๘'๕/๒๖๖	อศิทศุโศ	๓๑๕/๓๘๗,๓๑๕/๓๘๗,
อศิรทศุ	๓๓๓/๔๔๘		๓๑๕/๓๘๗,๓๘๖/๕๐๐
อศุทโศ	๑๘'๒/๕๕๐,๑๘'๒/๕๕๗	อศิปปคเน	๒๘'๘/๓๕๖,๓๓๓/๔๓๘,
อศานนปณนุทศุ	๑/๑,๔๑/๔๘,		๓๓๒/๔๔๕
	๔๓/๕๑ ๑ เป ๑	อศุคศุโศ	๓๘'๐/๕๐๐
อศุทโศ	๒๘๘/๓๓๓,๒๘๘/๓๓๓	อศุคศุ	๔๔/๕๓,๔๔/๕๕,๔๔/๕๖,
อศุททวิณนุเท	๑๔๔/๑๕๕		๓๘'๖/๕๐๐
อศุททณนุ	๓๒๐/๕๐๐	อศุคศุโศ	๓๓/๓๘
อศุททโศ	๓๘๖/๕๐๐	อศุทท	๑๕๘/๒๐๕,๑๖๖/๒๑๔-
อศุทท	๓๕๕/๔๑๕,๓๒๕/๔๑๖		๕-๖ ๑ เป ๑
อศุทท	๓๘๖/๕๐๑	อศุทท	๑๖๖/๒๑๗,
อศุทท	๓๐๖/๑๕๐-๑,๑๑๔/๑๕๖,		๑๖๖/๒๑๗
	๑๕๘/๒๐๕ ๑ เป ๑	อศุท	๑๐๐/๑๓๘,๑๐๐/๑๓๘
อศุทท	๑๗๐/๒๒๕	อศุท ๑๑๑	๓๒๘/๔๒๘
อศุทท	๓๘๖/๕๐๐	อศุทท	๒๘๗/๓๑๖
อศุทท	๓๐/๓๑,๓๑๓/๓๘๐	อศุทท	๓๒/๓๖

กตฺถโป (อธิ)	๓๘๒/๒๕๐-๗	กิฐฺณภูมฺเฏ	๓๓๒/๓๗๘, ๓๒๕/๔๐๘-๓๐,
กตฺถโป (ภคฺวา)	๓๘๐/๒๕๐-๓-๔		๓๒๖/๔๓๘ ๑ เป ๑
การณปาตี	๓๘๔/๒๖๓,	กิเบฐฺกาวถฺเถ	๒๘๐/๓๓๗, ๒๘๓/๓๔๐
	๓๘๔/๒๖๕		๓๓๐/๔๓๖
กาสิกจนฺทนี	๓๓๐/๔๓๗	โคตโม	๓๐/๓๑, ๓๘๒/๒๔๘-
กิมิตายํ	๒๐๑/๒๗๕		๕๐-๕๓ ๑ เป ๑
กิมพิโล	๒๐๑/๒๗๕	โฆสิศฺวราเม	๑๐๐/๑๓๗, ๓๐๖/๓๕๐,
กิมมิโล	๓๑๓/๓๗๘-๘		๓๕๘/๒๐๕, ๓๗๐/๒๒๕
กุกกุฏวราเม	๕๐/๖๔-๕๐/๖๕,	จากุมฺมหาวชิภา(เทว)	๒๘๓/๓๑๘,
	๕๐/๖๗		๒๘๖/๓๔๘, ๒๘๗/๓๕๒, ๒๘๗/๓๕๒,
กุกฺกาทโก	๓๒๕/๔๓๕-๖		๓๐๕/๓๗๐, ๓๐๕/๓๗๑
กฐาการธํมฺม	๓๔/๔๑, ๔๔/๕๓,	จิตฺโต (คหปติ)	๓๘๖/๕๐๐
	๕๘/๘๖ ๑ เป ๑	จิตฺโต หคฺคิธํวริปฺปฺจิตฺโต	๓๓๓/๔๓๘-๘
โกมารภจฺโจ	๓๘๖/๕๐๐	จุนฺทึ	๓๒/๓๖-๗-๘
โกรพฺยสฺส	๓๒๕/๔๓๓-๒	จุนฺโท	๓๒/๓๖
โกธมฺพิยํ	๓๐๐/๓๓๗, ๓๐๖/๓๕๐,	เจตฺถึ	๓๓๗/๓๘๖
	๓๕๘/๒๐๕, ๓๗๐/๒๒๕	ชาณฺตุโสณิ	๓๒๓/๔๐๔
โกธฺเตสฺสุ	๓๐/๓๑, ๓๘๐/๒๓๘,	ชาติยวเน	๓๓/๓๘
	๒๘๘/๓๓๕ ๑ เป ๑	ชัฏโก	๓๘๖/๕๐๐
โกพิยปฺปฺจิตฺโต	๓๐๐/๓๓๗-๘	เชตฺวเน	๓/๑, ๔๔/๕๕-๖,
เขโม	๓๒๐/๔๐๐-๓		๔๘/๖๓ ๑ เป ๑

ชลัษฐารณนามานี

๕๓๗

โชติปาโล	๓๒๕/๔๑๕-๖	นันทมาตา	๓๐๘/๓๗๔
ศุทฺตฺตริ (เทวา)	๒๘๓/๓๓๗,	นบโธ วจุโน	๓๒๘/๔๒๘
	๒๘๖/๓๔๗,๒๘๗/๓๕๒	นาคีโค	๓๐/๓๕-๓๗,๓๗๓/๓๘๓-๓
ศุปลุโส	๓๗๕/๕๐๐	นาคิเก	๒๘๐/๓๓๗,๒๘๓/๓๔๐,
ศวกณฺณโก	๓๗๖/๕๐๐		๓๓๐/๔๓๖
ศาวคีส่า (เทวา)	๒๘๓/๓๓๗,	นารโธ	๕๐/๖๔-๕๖-๗
	๒๘๖/๓๔๗,๓๐๕/๓๗๓	นิโคฐาราม	๒๘๓/๓๗๖
ตักณฺทกิวเน	๓๔๔/๓๘๘	นิมฺมารติโน (เทวา)	๒๘๗/๓๓๗,
ติสฺสโส	๓๐๕/๓๖๘-๗๖-๗๒		๒๘๖/๓๔๗,๓๐๕/๓๗๓
ศุสฺสํ	๓๓๕/๓๘๗-๘	ปรนิมิตฺตวตฺตติโน (เทวา)	
ศุสฺสิดา (เทวา)	๓๗๐/๕๒๕,		๒๘๓/๓๓๗,๒๘๖/๓๔๗,๓๐๕/๔๗๓-๒
	๒๘๓/๓๓๗,๒๘๖/๓๔๗,๓๐๕/๓๗๓	ปลฺลฺลนฺทิ โกลโล	๔๘/๖๓,
ทณฺฑกปฺปกั	๓๓๓/๔๔๘-๘		๓๓๓/๓๘๔
เทวทศฺศุสฺส	๓๐๐/๓๓๗-๘,	ปาทกปฺปเต	๕๐/๖๔-๕
	๓๓๓/๔๔๘-๕๐-๓	ปิจฺจิกยานี	๓๘๔/๕๖๓-๕,๓๘๕/๕๖๖
โทโน	๓๗๒/๒๔๘-๕๐-๓	ปียกั	๕๐/๖๔-๕-๖
ธมฺมิโก	๓๒๕/๔๐๘-๘	ปฺรวาโน	๓๓๕/๓๘๘-๘๓-๒
นกุลปิตา	๒๘๗/๓๒๘,๓๗๖/๕๐๐	ปฺรณน กตฺถเปน	๓๒๘/๔๒๘-๗
นกุลมาตา	๒๘๗/๓๒๘-๓๐-๓	ปฺรโน คหปติ	๓๘๖/๕๐๐
นนฺทเน	๓๔/๔๓	ผคฺคฺคฺคฺ	๓๒๗/๔๒๓-๔-๕

พาวาณธีย์	๒๘๘/๓๕๖,๓๓๓/๕๓๘, ๓๓๒/๕๔๕	มหากปป์โน	๒๘๘/๓๓๒-๓
พรุหมกายิกา (เทวา)	๒๘๓/๓๓๘, ๒๘๖/๓๔๘	มหากุสุมโป	๒๘๘/๓๓๒-๓
พรุหมมา	๓๗๐/๒๒๕,๓๐๕/๓๗๐	มหาโกฏิจิโก	๒๘๘/๓๓๒-๓, ๓๓๓/๕๓๘
ภค	๓๘๒/๒๕๐-๗	มหาจุนโท	๒๘๘/๓๓๒-๓,๓๓๗/๓๘๖
ภคเคสุ	๒๘๗/๓๒๘-๓๐-๓	มหานาโม (ถิรุณี)	๕๘/๘๗-๘-๘
ภททชิ	๓๗๐/๒๒๕-๖	มหานาโม (ตฤโก)	๒๘๓/๓๓๖-๗
ภททา (เทวี)	๕๐/๖๔-๕-๖	มหาโมคคัลลานตุต	๓๐๐/๓๓๘-๘, ๒๘๘/๓๓๒ ๗ เป ๗
ภททิเย	๓๓/๓๘	มหาเวเน	๓๔/๔๓,๔๔/๕๓, ๕๘/๘๖ ๗ เป ๗
ภตุติโก	๓๘๖/๕๐๐	มาคชธานี	๓๐๐/๓๓๘-๘
ภเวตี	๓๘๐/๒๔๐-๓-๒-๓	มาเรน	๔๘/๕๘-๖๐-๒, ๔๘/๖๔ ๗ เป ๗
ภารทวาไซ	๓๘๒/๒๕๐-๗	มิกทาเป	๒๘๗/๓๒๘-๓๐,๒๘๘/๓๕๖, ๓๓๓/๕๓๘,๓๓๒/๕๔๕
ภาสกพาวเน	๒๘๗/๓๒๘-๓๐-๓	มิกธาทาย	๓๓๕/๓๘๗-๘-๘
มกขติ โคธาลิ	๓๒๘/๔๒๘	มิกธามาตุปาธาทิ	๓๓๔/๓๘๔
มกเรตุ	๓๓๔/๓๕๕	มุนะกตุต	๕๐/๖๔-๕-๖
มจุนิภาสณทิกิโก	๓๘๖/๕๐๐		
มถุติกา เทวี	๔๘/๖๓		
มหากจุจโน	๒๘๘/๓๓๒-๓, ๒๘๗/๓๔๘,๒๘๘/๓๕๘		

อัฐารณนามานิ

๕๓๘

มุกปฏิก	๓๒๕/๔๑๕-๖	วาเสฏฐิ (อธิ)	๑๘'๒/๒๕๐-๗
เมณฑก	๓๘'๖/๕๐๐	วิชัย	๓๘'๖/๕๐๐
เมตเตยฺยปณฺเ	๓๓๒/๔๔๕-๘	เวสํถิกสุตํ	๔๔/๕๓-๔-๕, ๓๘'๖/๕๐๐
โมคฺคตฺถน	๑๐๐/๑๓๘-๔๐,	เวสํถิยํ	๓๔/๔๑, ๔๔/๕๓,
	๒๘๘/๓๓๓, ๓๐๕/๓๗๐-๑-๒		๕๘/๘๖ ๑ เป ๑
โมฬยสิวก	๓๑๘/๓๘๗	เวสํถามิตฺโต	๑๘'๒/๒๕๐-๗
ยมทคฺคิ	๑๘'๒/๒๕๐-๗	เวพุกณฺทกํ	๓๐๘/๓๗๔
ยมา (เทว)	๒๘๑/๓๑๘,	เวพุกณฺ	๓๒/๓๖, ๒๐๑/๒๗๕,
	๒๘'๖/๓๔๘, ๓๐๕/๓๗๑		๓๑๑/๓๗๘
ราชคเ	๓๒/๓๖, ๓๑๒/๓๗๘,	ธกฺโก (เทวานมฺนิ)	๒๘๑/๓๑๖,
	๓๒๕/๔๐๘ ๑ เป ๑		๒๘'๒/๓๔, ๓ ๑ เป ๑
ราหุ อสุริโย	๑๘'๗/๒๗๐	ธกฺขปฺปฺโต	๓๐/๓๑, ๒๐๘/๒๗๘,
เรวโต	๒๘๘/๓๓๒-๓		๓๑๓/๓๘๐
ธิจฺฉนํ	๕๘/๘๗, ๑๔๓/๑๘๘-๘,	ธงฺการโ	๑๘'๓/๒๕๗
	๑๘๔/๒๖๓ ๑ เป ๑	ธณฺชาตฺยํ	๓๑๗/๓๘๖
วชฺชยมฺหิโต	๓๘'๖/๕๐๐	ธนฺชาโน	๓๘'๖/๕๐๐
วชฺชํ	๕๘/๘๗	ธํเกเต	๑๔๔/๑๘๘
วามโก	๑๘'๒/๒๕๐-๗	ธํทตฺโต	๓๘'๖/๕๐๓
วามเทโว	๑๘'๒/๒๕๐-๗	ธํมคามเก	๒๘'๒/๓๔, ๓
วาเสฏฐิ (อฺปาสโก)	๓๘'๖/๕๐๑	ธํรณฺทเท	๑๔๓/๑๘๗-๘

ตำรวจภูธร	๑๓๒/๑๖๗-๘,๑๖๒/๒๐๗,	รูปปฏิมา	๓๒๕/๔๑๓-๒-๓-๔
	๑๖๓/๒๑๒ ๑ เป ๑	สุนา	๓๑/๓๔-๕-๖
ตำรวจ	๓๘๐/๒๓๘	สุน	๓๒๐/๔๐๐-๑
ตำรวจ	๑/๑,๔๔/๕๕,	สุร	๓๘'๖/๕๐๐
	๔๘/๖๓ ๑ เป ๑	สุโต	๓๑๔/๓๘๔
สุก	๓๑๘/๓๘๘	สุโต	๓๒๖/๔๑๘-๘-๒๐
สุคนธ์	๓๒๖/๔๑๘-๘	สุทโก	๓๘'๖/๕๐๐
สุโ	๓๔/๔๑-๒-๓	สุทปาโต	๓๒๕/๔๑๕-๖
สุสุมาทรี	๒๘๗/๓๒๘-๓๐-๑	หิมวณ	๔๐/๔๗,๑๘'๖/๒๖๗-๘,
สุทคุโต	๓๘'๖/๕๐๐		๒๘๕/๓๔๖
สุเนคุโต	๓๒๕/๔๑๔-๖		

คาถานิ ปจิมปาทา

อคุคโตเว ปสนฺนํ	๓๒/๓๘	ภยํ ทุกฺขณฺจ โรโค จ	๒๘/๔/๓๔๖
อายุํ วณฺณํ ยสํ กิตฺติํ	๔๓/๕๓	ภุตฺตา โภคา ภตา ภจฺจา	๔๑/๕๐
อายุโท พถโท ชีโร	๓๗/๔๕	มณาปทายี ตภเต มณาปี	๔๔/๕๕-๖
กาเถ ททฺษติ สฺปฺปณฺณา	๓๖/๔๔	มนุสฺสํภุตํ สมนุสฺสํ	๓๑๔/๓๘๕
ททํ ปิโย โหติ ภาณฺติ นํ พหุ		มโหทํ อปฺริมิคํ มาทสฺรํ	๔๕/๕๘
	๓๔/๔๓	มาตานิ ตุกฺกจฺจโร	๕๘/๘๘
ททมาโน ปิโย โหติ	๓๕/๔๔	ยถา จมฺโถ วิมฺโถ	๓๑/๓๖
ทสฺสํนํนํตฺตริยํ ตทฺธา	๓๐๑/๓๖๗	ยถา หิ ปพฺพโต เสโต	๔๐/๔๗
ททฺทฺธิยํ ทุกฺขํ โธเก	๓๑๖/๓๘๔	ยสฺสํ ตทฺธา ตถาคเต	๔๗/๕๘
น โสจฺนาย น ปรีเทวฺนาย		โย อฺภณฺเต จิตฺตฺวาน	๓๓๒/๔๔๕,
	๔๘/๖๒,๕๐/๗๐		๓๓๓/๔๔๘
นิรเยสฺ ภยํ ทิสฺวา	๓๗๘/๒๓๘	โย นํ ภรติ สฺพพฺพา	๓๓/๔๐
เนกฺขมฺมมฺมิคฺคตฺตํ	๓๒๖/๔๒๓	โย ปปฺเปจฺ อณฺยุตฺโต	๒๘๕/๓๒๗,
ปณฺจกฺขมาเนนิ สฺมปฺสฺสํ	๓๘/๔๖		๒๘๖/๓๒๘
ปทฺมํ ยถา โกกนฺทํ สฺคนฺธิ		โย ปาณมฺติปาเตติ	๑๗๔/๒๒๘
	๑๘๕/๒๖๖	สํกปฺปราโค ปฺริสฺสํสํ กาโม	
ปฺพพฺเว ทานา สฺมนิ	๓๐๘/๓๗๖		๓๓๔/๔๕๘
พฺยาริขมฺมา ชวารมฺมา	๕๗/๘๖	สํตฺตฺกฺรฺ ชมฺมกฺรฺ	๓๐๓/๓๖๘

卷之四

คาถาณ์ ปจฺมปาทา

สทศฯ ย สี่ เชน จ ยา ปวทุหมติ ส้าหาปทุคณญเปโต ๓๘/๔๖

๒๕/๕๒ สุนทรโกต มุคปโกฏฐ จ ๓๒๕/๔๑๖

สทฤชย สี่เถน จ.โย ปวระกมิตี หิโต พหุณฺ ปรุปีชช โภเค

୪୩/୯୭

୬୩/୧୫

๕๕/๗๘

ไธสนปคต

ของก/ปณัติ	อัฐทฐปาฐ	อัฐทฐปาฐ
๒/๑๗	ทพหปรกฏโม	ทพหปรกฏโม
๓/๑๗	ภิกขุ	ภิกขุ
๕/๒๐	จําน	จําน ^๒
๒๔/๑	อัฐทฐตบฏเก	อัฐทฐตบฏเก
๒๔/๕	ปจจุคเก	ปจจุคเก
๓๑/๑๓	พราหมณคหปฏิกา	พราหมณคหปฏิกา
๓๒/๓	” ”	” ”
๓๒/๘	” ”	” ”
๔๒/๒๐	ปรหมมรณา-	ปรหมมรณา
๖๒/๓๔	โสภณมุนิ	โสภณมุนิ
๖๖/๒๑	โกธารกโช	โกธารกโช
๗๓/๑	ปจมปณณาสเก	ทุคิยปณณาสเก
๗๕/๑	” ”	” ”
๗๗/๑	” ”	” ”
๗๗/๒๑	อิตฺติโณฏฐพพ	อิตฺติโณฏฐพพ
๗๘/๑	ปจมปณณาสเก	ทุคิยปณณาสเก
๘๐/๑	” ”	” ”

องฺก/ปฺนฺติ	ขลฺลฺลฺลฺล	ลฺลฺลฺล
๓๐๒/๓๗	ปาทาทิกิ	ปาทาทิกิ
๓๐๔/๓๘	คิริหุหิ	คิริหุหิ
๓๑๗/๓๘	มมนฺนาคโต	ลฺลฺลฺล
๓๓๗/๓๓	นิตฺตารามตา	นิตฺตารามตา
๓๓๗/๓๐	ลฺลฺล	ลฺลฺล
๓๓๘/๓๖	ลฺล จิตฺตฺปฺปาทา	ลฺล จิตฺตฺปฺปาทา
๓๕๑/๓๔	จลฺลฺล	จลฺลฺล
๓๕๘/๗	วณฺณนา	วณฺณนา
๓๖๕/๓๒	อเตกฺจฺฉาต	อเตกฺจฺฉาต ๑
๓๖๘/๓๘	ลฺลลฺล	ลฺลลฺล
๓๘๓/๓๒	มณฺณทฺริเย	มณฺณทฺริเย
๓๘๕/๓๔	ลฺลลฺลลฺล	ลฺลลฺลลฺล
๓๘๗/๓๘	ลาลลล	ลาลลล
๓๙๓/๘	ลาลลล	ลาลลล
๓๙๘/๓๔	ลลลล	ลลลล
๔๐๘/๓	ลลลลลลล	ลลลลลลล
๔๑๓/๓	ลลลลล	ลลลลล
๔๑๓/๓	ลลลลลลล	ลลลลลลล
๔๑๕/๓	ลลลลล	ลลลลล

(๕)

ไฉนปศุศ

อชฎ/ปณติ

๓๓๒/๑

๓๓๕/๑๓

๓๔๔/๖

๓๕๘/๑

๓๖๔/๑๑

๓๖๖/๕

๓๖๖/๑๑

๓๗๑/๒๐

๓๗๗/๒๑

๓๘๒/๘

๓๘๘/๖

๔๐๔/๑๓

๔๐๕/๑๖

๔๐๘/๔

๔๒๐/๖

๔๒๗/๓

๔๒๘/๑๒

๔๓๘/๑

๔๕๘/๑๗

๔๕๘/๖

อชฎปาส

ธาวณียวโก

วิภูณินมาน

อามนุเตส

ตติโย

ภกชเว

ปารจียานุตติริย

นพพิทาย

ปรณิมิตตวสวตต

ทศุคต

นินัน

เตนปสงุมมิ

[๓๘๓]

ขนุทิโสธจุจาชปายา

ชมมิโก

กุตปตสา

ปญจห

หัตถุทาทิชาต

มหาวกุโค

กมฺมนิโรธคามิน

ชานวิญญยุยา

อชฎปาส

ธาวณียาวิวโก

วิภูณินมาน

อามนุเตส

ตติโย

ภกชเว

ปารจียานุตติริย

นพพิทาย

ปรณิมิตตวสวตต

ทศุคต

นินัน

เตนปสงุมมิ

[๓๒๓]

ขนุทิโสธจุจาชปายา

ชมมิโก

กุตปตสา

ปญจห

หัตถุทาทิชาต

มหาวกุโค

กมฺมนิโรธคามิน

ชานวิญญยุยา

